แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง

ลุ่มน้ำชี

คณะกรรมการลุ่มน้ำชี

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค 3

ปี 2566

แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง

สารบัญ

หน้า

สารบัญ ก

สารบัญตาราง จ

สารบัญรูป ช

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความเป็นมาของโครงการ 1-1

1.2 วัตถุประสงค์ 1-2

1.3 ขอบเขตการจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง 1-2

บทที่ 2 สภาพทั่วไปของลุ่มน้ำ

2.1 ข้อมูลสภาพลุ่มน้ำ 2-1

2.1.1 ที่ตั้งและอาณาเขต 2-1

2.1.2 ประชากร 2-1

2.1.3 ขอบเขตการปกครอง 2-8

2.1.4 ลักษณะภูมิประเทศ 2-16

2.1.5 ลักษณะภูมิอากาศ 2-19

2.1.6 ลักษณะทางอุตุ-อุทกวิทยา 2-21

2.1.7 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2-28

2.1.8 โครงการพัฒนาแหล่งน้ำ 2-33

2.1.9 ความต้องการใช้น้ำ 2-40

2.2 สถานการณ์น้ำแล้ง/คุณภาพน้ำที่เกิดขึ้น 2-48

2.3 พื้นที่เสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำ 2-50

2.4 สถิติการประสบภัยแล้งและสภาพความเสียหายที่ผ่านมา 2-51

บทที่ 3 การบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.1 ความหมายและประเภทของการเกิดภาวะน้ำแล้ง 3-1

3.1.1 บทนิยามคำว่า “ภาวะน้ำแล้ง” 3-1

3.1.2 ประเภทหรือความรุนแรงของภาวะภัยแล้ง 3-1

สารบัญ (ต่อ)

		หน้า
3.2	กฎหมาย ระเบียบ และนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการปัญหาน้ำแล้งของไทย	3-5
3.2.1	กฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการจัดการปัญหาน้ำแล้งของไทย	3-5
3.2.2	กฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยอ้อมในการจัดการปัญหาน้ำแล้งของไทย	3-17
3.3	การบูรณาการแก้ไขปัญหาน้ำแล้ง	3-74
3.3.1	โครงสร้างองค์กรบัญชาการ อำนวยการ และปฏิบัติการ	3-74
3.3.2	ศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ	3-78
3.3.3	กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ	3-79
3.3.4	ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ	3-81
3.3.5	แนวทางการบูรณาการระหว่างหน่วยงานในการแก้ไขปัญหาด้านน้ำตาม พ.ร.บ.ทรัพยากรน้ำฯ และ พ.ร.บ.ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยฯ	3-85
3.3.6	แนวทางการบูรณาการต่อปัญหาด้านน้ำในบริบทด้านปริมาณน้ำ	3-85
3.3.7	แนวทางการบูรณาการต่อปัญหาด้านน้ำในบริบทด้านคุณภาพน้ำ	3-96
3.3.8	งบประมาณในการดำเนินงานตามแผนบูรณาการและการดำเนินงานของศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ	3-111
3.3.9	แนวทางปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	3-112

บทที่ 4 แนวทางการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง

4.1	หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักและหน่วยงานสนับสนุน	4-1
4.1.1	หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก	4-1
4.1.2	หน่วยงานสนับสนุน	4-2
4.1.3	บทบาทและหน้าที่ของหน่วยงาน	4-3
4.2	งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการ	4-29
4.3	การจัดเตรียมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง/คุณภาพน้ำ	4-35
4.3.1	พื้นที่เสี่ยงภัยน้ำแล้ง	4-35
4.3.2	การจัดลำดับความสำคัญของการจัดสรรน้ำ	4-35
4.3.3	แนวทางการจัดสรรน้ำ	4-41
4.3.4	ข้อมูลบ่งชี้การเกิดภาวะน้ำแล้ง/คุณภาพน้ำ และตำแหน่งสถานีตรวจวัดข้อมูล	4-42
4.4	การเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบ	4-50
4.5	เกณฑ์การพิจารณาสถานการณ์น้ำ เตือนภัย และบริหารจัดการน้ำแล้ง	4-59

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

4.5.1 เกณฑ์พิจารณาภาวะภัยแล้งและพื้นที่ประสบภัย 4-59
4.5.2 เกณฑ์การบริหารจัดการน้ำแล้งในพื้นที่ลุ่มน้ำชี 4-121
4.6 วิธีการควบคุมการใช้น้ำในพื้นที่ 4-130
4.6.1 การกำหนดเขตภาวะน้ำแล้ง 4-130
4.6.2 กรณีที่เกิดภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง 4-130
4.7 การหาแหล่งน้ำทดแทนและการขนส่งน้ำจากแหล่งน้ำทดแทนมายังพื้นที่ที่เกิดภาวะน้ำแล้ง 4-131
4.8 ข้อเสนอแนะเกณฑ์เตือนภัยและแนวทางการบริหารจัดการด้านคุณภาพน้ำและความเค็ม 4-136
4.8.1 เกณฑ์ด้านคุณภาพน้ำ 4-136
4.8.2 เกณฑ์ด้านความเค็ม 4-141
4.9 การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากภาวะน้ำแล้ง 4-143
4.10 มาตรการรองรับฤดูแล้ง 4-156

บทที่ 5 การขับเคลื่อนแผนการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งไปสู่การปฏิบัติ

5.1 กลไกการขับเคลื่อนแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง 5-1
5.1.1 การจัดตั้งองค์กร 5-1
5.1.2 การอำนวยการ 5-2
5.1.3 การปฏิบัติการ 5-2
5.1.4 มาตรการรองรับฤดูแล้ง 5-2
5.2 โครงสร้างองค์กรและองค์ประกอบ 5-10
5.2.1 ระดับนโยบาย 5-9
5.2.2 ระดับบัญชาการ 5-10
5.2.3 ระดับอำนวยการ 5-11
5.2.4 ระดับปฏิบัติการ 5-12
5.2.5 ระดับพื้นที่ลุ่มน้ำ 5-13
5.3 แนวทางการขับเคลื่อนแบบบูรณาการ 5-14
5.3.1 การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการสาธารณภัยด้านน้ำ 5-14
5.3.2 ระดับการจัดการภาวะน้ำแล้ง 5-18
5.3.3 ความเชื่อมโยงและการประสานการปฏิบัติ 5-20
5.4 เกณฑ์การพิจารณาตัดสินใจยกระดับสาธารณะภัยด้านน้ำ 5-20

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

5.5 การจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง 5-21
5.5.1 ลักษณะของแผนปฏิบัติการ 5-21
5.5.2 การจัดทำแผนปฏิบัติการก่อนฤดูแล้ง 5-22
5.5.3 การดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ 5-24
5.5.4 การดำเนินการหลังฤดูแล้ง 5-25
5.6 ปฏิทินการบริหารจัดการน้ำฤดูแล้ง 5-25

บทที่ 6 การรายงานผล

6.1 กรณียังไม่เกิดภาวะน้ำแล้งและปัญหาคุณภาพน้ำ 6-1
6.2 กรณีเกิดภาวะน้ำแล้งและปัญหาคุณภาพน้ำ 6-5
6.2.1 กรณีเกิดภัยในระดับ 1 และ 2 6-5
6.2.2 กรณีเกิดภัยในระดับ 3 6-5

บทที่ 7 การติดตามประเมินผล 7-1

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก พื้นที่เตือนภันรายลุ่มน้ำสาขา

ภาคผนวก ข ประกาศคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เรื่องจัดลำดับความสำคัญในการจัดสรรน้ำของประเทศ พ.ศ. 2564

ภาคผนวก ค อักษรย่อ

ภาคผนวก ง บัญชีรายชื่อหน่วยงาน และช่องทางการติดต่อ

ภาคผนวก จ การจัดเวทีประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็น (ร่าง) รายงานการศึกษาแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง และแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม ในเขตลุ่มน้ำชี ที่จังหวัดขอนแก่น

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1.2-1	ประชากร ครัวเรือน ขนาดของครัวเรือน รายลุ่มน้ำสาขา ในพื้นที่ลุ่มน้ำชี พ.ศ.2562	2-5
2.1.2-2	จำนวนและอัตราการเปลี่ยนแปลงประชากร พื้นที่ลุ่มน้ำชี จำแนกตามลุ่มน้ำสาขา	2-6
2.1.2-3	ประชากรคาดการณ์รวมประชากรแฝงรายลุ่มน้ำสาขา ในพื้นที่ลุ่มน้ำชี	2-7
2.1.3-1	ขอบเขตพื้นที่รายจังหวัดในลุ่มน้ำชี	2-8
2.1.4-1	ขอบเขตพื้นที่รายลุ่มน้ำสาขาในลุ่มน้ำชี	2-18
2.1.5-1	แสดงข้อมูลตัวแปรภูมิอากาศที่สำคัญของลุ่มน้ำชี	2-19
2.1.6-2	แสดงรายละเอียดสถานีวัดน้ำที่นำมาใช้พิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณน้ำท่ารายปีเฉลี่ยกับขนาดพื้นที่รับน้ำฝน	2-23
2.1.6-3	ปริมาณน้ำท่ารายเดือนและรายปีเฉลี่ยสำหรับพื้นที่ลำน้ำสาขาในลุ่มน้ำชี	2-25
2.1.7-1	พื้นที่ป่าไม้ปี พ.ศ.2561 - 2562 ในป่าสงวนแห่งชาติในความรับผิดชอบของกรมป่าไม้	2-30
2.1.8-1	สรุปโครงการพัฒนาแหล่งน้ำในปัจจุบันในพื้นที่ลุ่มน้ำชี	2-33
2.1.8-2	ลักษณะคลองระบายน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำชี	2-35
2.1.9-1	ปริมาณความต้องการน้ำเพื่อผลิตน้ำประปาของการประปาส่วนภูมิภาค สภาพปัจจุบันและสภาพอนาคต	2-42
2.1.9-2	ปริมาณความต้องการน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและท่องเที่ยวในพื้นที่ลุ่มน้ำชี	2-43
2.1.9-3	สรุปปริมาณความต้องการน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำชี	2-47
2.2-1	สรุปสถานการณ์คุณภาพน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำชี ปี พ.ศ.2558-2563	2-49
2.4-1	มูลค่าความเสียหายภัยแล้งในพื้นที่ลุ่มน้ำชี	2-52
3.1.2-1	การยกระดับศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ-ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564-2570	3-2
3.1.2-2	เกณฑ์การกำหนดระดับวิกฤติน้ำ	3-4
3.3.1-1	การยกระดับศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.2561 และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564-2570	3-74
3.3.1-2	โครงสร้างองค์กรในการบัญชาการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	3-75
3.3.6-1	แนวทางการบูรณาการและแผนปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือขณะเกิดเหตุ	3-91
3.3.7-1	การบูรณาการระหว่างศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจและหน่วยงานต่าง ๆ ในระหว่างเกิดเหตุ	3-106
4.1.3-1	การบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการปัญหาน้ำแล้ง ก่อนเกิดภาวะน้ำแล้ง	4-5
4.1.3-2	การบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการปัญหาน้ำแล้งช่วงระหว่างเกิดภาวะน้ำแล้ง/ภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง	4-14
4.1.3-3	การบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการปัญหาน้ำแล้ง หลังเกิดภาวะน้ำแล้ง/ภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง	4-22

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.2-1	การใช้จ่ายเงินทดรองราชการกรณีก่อนเกิดภัยหรือคาดว่าจะเกิดภัย และกรณีเกิดภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินขึ้น	4-33
4.2-2	แหล่งที่มาและวิธีการงบประมาณในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	4-34
4.3.2-1	ความคิดเห็นต่อมาตรการลดการใช้น้ำที่เหมาะสมกับพื้นที่	4-41
4.3.4-1	สถานีวัดน้ำฝนที่ใช้บ่งชี้สถานการณ์น้ำ	4-45
4.3.4-2	สถานีวัดน้ำท่าที่ใช้บ่งชี้สถานการณ์น้ำ	4-47
4.3.4-3	สถานีตรวจวัดคุณภาพน้ำที่ใช้บ่งชี้สถานการณ์น้ำ	4-48
4.3.4-4	องค์ประกอบในการบริหารจัดการน้ำที่สำคัญ	4-49
4.4-1	การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลที่จะใช้เผยแพร่ให้ประชาชนทราบในช่วงก่อนเกิดภัย	4-51
4.4-2	การดำเนินการที่เกี่ยวกับข้อมูลที่จะใช้เผยแพร่ให้ประชาชนทราบ ในช่วงระหว่างเกิดภัย	4-57
4.5.1-1	เกณฑ์การพิจารณาภาวะภัยแล้ง	4-60
4.5.1-2	ปริมาณฝนสะสมเตือนภัยในพื้นที่ต่างๆ ตามเกณฑ์ปัจจุบันของ สทนช.	4-64
4.5.1-3	แสดงระดับน้ำบ่งชี้ภาวะภัยแล้งที่สถานีอ้างอิงในลุ่มน้ำสาขาของลุ่มน้ำชี	4-65
4.5.1-4	ตัวอย่างแสดงปริมาณน้ำต้นทุนที่บ่งชี้ภาวะภัยแล้งในลุ่มน้ำชีตามเกณฑ์ทั่วไปของ สทนช.	4-67
4.5.1-5	แสดงค่า Flow Duration ที่ร้อยละ 60 70 80 และ 90 ของสถานีอ้างอิงในแต่ละลุ่มน้ำสาขาของลุ่มน้ำชี	4-69
4.5.1-6	แสดงปริมาณน้ำ และระดับน้ำบ่งชี้ภาวะภัยแล้งที่สถานีอ้างอิงในลุ่มน้ำสาขา ที่พิจารณาจากความต้องการน้ำด้านท้ายน้ำ	4-71
4.5.1-7	แสดงระดับน้ำบ่งชี้ภาวะภัยแล้งที่สถานีอ้างอิงในลุ่มน้ำสาขาของลุ่มน้ำชี	4-74
4.5.1-8	สถานีชี้วัดการประกาศพื้นที่ประสบภัยแล้งจากข้อมูลปริมาณน้ำท่า	4-90
4.5.1-9	ปริมาณฝนสะสมที่ตรวจวัดได้ที่ใช้เตือนภัยในพื้นที่ต่างๆ ตามเกณฑ์ปัจจุบันของ สทนช.	4-99
4.5.1-10	ค่าถ่วงน้ำหนักสถานีตรวจวัดในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำชี	4-104
4.5.1-11	ค่าถ่วงน้ำหนักสถานีตรวจวัดในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำย่อยชี	4-106
4.5.1-12	ตัวอย่างสถานีชี้วัดการประกาศพื้นที่ประสบภัยแล้งจากข้อมูลปริมาณฝนสะสม	4-117
4.8.1-1	ค่า Flow Duration เทียบกับค่าอัตราการไหลที่ทำให้คุณภาพน้ำมีโอกาสที่ดีกว่ามาตรฐานประเภท 4	4-137
4.8.1-2	ค่าอัตราการไหลที่ทำให้ค่าความเค็มมีโอกาสที่ดีกว่าค่ามาตรฐานเพื่อการผลิตน้ำประปา (ความเค็มไม่เกิน 0.5 กรัม/ลิตร)	4-142
4.9-1	การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือประชาชนที่ดำเนินการในช่วงก่อนเกิดภัย	4-144
4.9-2	การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือประชาชนที่ดำเนินการในระหว่างเกิดภัย	4-147
4.9.-3	การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือประชาชนที่ดำเนินการหลังเกิดภัย	4-153

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
5.3.1-1	หน้าที่และอำนาจตามกฎหมายที่สามารถบูรณาการร่วมกันได้เพื่อลดความเสี่ยงจากภาวะน้ำแล้ง	5-17
5.4-1	เกณฑ์การพิจารณาตัดสินใจยกระดับสาธารณะภัยด้านน้ำ	5-20
5.6-1	ปฏิทินการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำฤดูแล้ง (1 พ.ย. – 30 เม.ย.)	5-27

สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
1.1-1	ความเชื่อมโยงของพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 กับแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง	1-2
2.1.1-1	ขอบเขตจังหวัดในลุ่มน้ำชี	2-3
2.1.2-1	ขนาดและการกระจายตัวของประชากรลุ่มน้ำชี	2-4
2.1.3-1	ขอบเขตพื้นที่รายจังหวัดในลุ่มน้ำชี	2-9
2.1.3-2	แผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกาหมายเลข 5/23	2-15
2.1.4-1	ลักษณะภูมิประเทศในลุ่มน้ำชี	2-16
2.1.4-2	ลุ่มน้ำหลักและสาขาในลุ่มน้ำชี	2-17
2.1.5-1	ทิศทางของมรสุมประจำปีและร่องความกดอากาศของประเทศไทย	2-20
2.1.6-1	เส้นชั้นน้ำฝน	2-21
2.1.6-2	เส้นชั้นน้ำท่า	2-22
2.1.6-3	ลักษณะธรณีวิทยาในลุ่มน้ำชี	2-26
2.1.6-4	ลักษณะทางอุทกธรณีในลุ่มน้ำชี	2-27
2.1.6-5	ปริมาณและคุณภาพน้ำแหล่งน้ำใต้ดิน	2-27
2.1.7-1	พื้นที่ป่าไม้ประเภทต่างๆ ในลุ่มน้ำชี	2-29
2.1.7-2	ชนิดของป่าไม้ในลุ่มน้ำชี	2-29
2.1.7-3	ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในลุ่มน้ำชี	2-32
2.1.7-4	พื้นที่ชุ่มน้ำในลุ่มน้ำชี	2-32
2.1.8-1	ที่ตั้งโครงการพัฒนาแหล่งน้ำปัจจุบันในพื้นที่ลุ่มน้ำชี	2-34
2.1.8-2	โครงข่ายระบายน้ำตามธรรมชาติในพื้นที่ลุ่มน้ำชี	2-37
2.1.9-1	ตัวอย่างแสดงค่า Flow Duration ที่มากกว่าร้อยละ 90 ของสถานี E.20A	2-46
2.1.9-2	แสดงสัดส่วนการใช้น้ำในสภาพปัจจุบันและสภาพอนาคตในพื้นที่ลุ่มน้ำชี	2-47
2.2-1	คุณภาพน้ำในลุ่มน้ำชีปัจจุบัน	2-50
2.3-1	พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งในลุ่มน้ำชี	2-51
3.3.1-1	แผนผังแสดงขั้นตอนการบูรณาการที่ระดับภัย 1 : ระดับเสี่ยงรุนแรง	3-75
3.3.1-2	แผนผังแสดงขั้นตอนการบูรณาการที่ระดับภัย 2: ระดับรุนแรง	3-76
3.3.1-3	แผนผังแสดงขั้นตอนการบูรณาการที่ระดับภัย 3: ระดับวิกฤต	3-76
3.3.1-4	ความเชื่อมโยงและการประสานงานของหน่วยงานในระดับบัญชาการ ระดับอำนวยการ และระดับปฏิบัติการ	3-77
3.3.9-1	ความเชื่อมโยงและการประสานงานของหน่วยงานในระดับบัญชาการ ระดับอำนวยการ และระดับปฏิบัติการ	3-113

สารบัญรูป (ต่อ)

รูปที่		หน้า
3.3.9-2	แผนผังแสดงขั้นตอนการบูรณาการที่ระดับภัย 1: ระดับเสี่ยงรุนแรง	3-114
3.3.9-3	แผนผังแสดงขั้นตอนการบูรณาการที่ระดับภัย 2: ระดับรุนแรง	3-114
3.3.9-4	แผนผังแสดงขั้นตอนการบูรณาการที่ระดับภัย 3: ระดับวิกฤต	3-115
4.1.3-1	การบูรณาการหน่วยงานการจัดการน้ำแล้ง (ก่อน-ระหว่าง-หลังเกิดภาวะน้ำแล้ง)	4-4
4.3.1-1	พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งในลุ่มน้ำชี	4-37
4.3.1-2	แสดงพื้นที่เสี่ยงการขาดแคลนน้ำในเขตชลประทาน	4-38
4.3.1-3	แสดงข้อมูลพื้นที่เสี่ยงขาดแคลนน้ำอุปโภค-บริโภคและอุตสาหกรรมนอกเขตชลประทานช่วงฤดูแล้ง	4-39
4.3.1-4	แสดงข้อมูลพื้นที่เสี่ยงขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรนอกเขตชลประทานช่วงฤดูแล้ง	4-40
4.3.4-1	ตำแหน่ง Key Station และองค์ประกอบสำคัญที่ใช้บริหารจัดการน้ำ	4-44
4.5.1-1	ตัวอย่างการพยากรณ์ปริมาณฝนล่วงหน้าแบบ Long-term ของกรมอุตุนิยมวิทยา	4-62
4.5.1-2	ขอบเขตลุ่มน้ำสาขาที่ใช้ประกอบการเตือนภัย	4-63
4.5.1-3	ลุ่มน้ำสาขาที่ใช้ประกาศเตือนภัยตามเกณฑ์ทั่วไปของ สทนช.	4-66
4.5.1-4	แสดงระดับน้ำบ่งชี้ภาวะภัยแล้งที่สถานีอ้างอิงต่างๆ ในลุ่มน้ำสาขาของลุ่มน้ำชี	4-75
4.5.1-5	ลุ่มน้ำสาขาที่ใช้ประกาศเตือนภัยตามเกณฑ์ทั่วไปของ สทนช.	4-94
4.5.1-6	ตัวอย่างการพยากรณ์ปริมาณฝนล่วงหน้าแบบ Long-term ของกรมอุตุนิยมวิทยา	4-100
4.5.1-7	ตัวอย่างความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณฝนสะสมช่วงฤดูแล้งและปริมาณน้ำขาดแคลน (ม.ค.-มี.ค.) ในพื้นที่ลุ่มน้ำลำปาวตอนบน พื้นที่นอกเขตชลประทาน	4-101
4.5.1-8	ตัวอย่างความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณฝนสะสมช่วงฤดูแล้งและปริมาณน้ำขาดแคลน (ม.ค.-มี.ค.) ในพื้นที่ลุ่มน้ำลำปาวตอนบน พื้นที่ในเขตชลประทาน	4-101
4.5.1-9	Thiessen Polygon ในลุ่มน้ำชี	4-103
4.5.1-10	ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณน้ำฝนสะสมช่วงฤดูแล้งและสภาวะการขาดแคลนน้ำ	4-112
4.5.1-11	เกณฑ์เตือนภัยจากปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำ	4-119
4.5.1-12	พื้นที่การเตือนภัยจากปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำ	4-120
4.5.2-1	เกณฑ์การบริหารจัดการองค์ประกอบที่ใช้ในการบริหารจัดการน้ำแล้งในลุ่มน้ำชี	4-122
4.5.2-2	ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณน้ำฝนสะสมกับปริมาณน้ำกักเก็บช่วงฤดูแล้ง	4-124
4.5.2-3	ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณฝนสะสมช่วงต้นฤดูแล้งและปริมาณน้ำขาดแคลนในพื้นที่ลุ่มน้ำสาขาย่อย	4-126
4.5.2-4	ตัวอย่างกราฟแสดงระดับน้ำบ่งชี้ภาวะภัยแล้งที่สถานีตรวจวัดน้ำท่า	4-128
4.5.2-4	ตัวอย่างปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำ ลุ่มน้ำลำคันฉู	4-129
4.7.3-1ก	แผนที่แสดงจุดสูบน้ำ ในเขตชลประทานช่วงฤดูแล้ง	4-132

สารบัญรูป (ต่อ)

รูปที่		หน้า
4.7.3-1ข	แผนที่แสดงจุดสูบน้ำอุปโภค-บริโภค และอุตสาหกรรมช่วงฤดูแล้ง	4-133
4.7.3-1ค	แผนที่แสดงจุดสูบน้ำเพื่อการเกษตรนอกเขตชลประทานช่วงฤดูแล้ง (พ.ย.-เม.ย.)	4-134
4.7.3-2	แผนที่แสดงศักยภาพน้ำบาดาล	4-135
4.8.1-1	จุดตรวจวัดคุณภาพน้ำผิวดิน	4-138
4.8.1-2	ตัวอย่างค่าคุณภาพน้ำ (BOD) ในลำน้ำสายหลัก	4-138
4.8.1-3	ปริมาณน้ำน้อยสุดที่ทำให้ค่าความสกปรกในรูปสารอินทรีย์เกิน 4 มิลลิกรัม/ลิตร	4-138
4.8.1-4	เกณฑ์คุณภาพน้ำที่ใช้ในการเตือนภัย	4-140
4.8.1-5	ตัวอย่างค่าความเค็มในลำน้ำสายหลัก	4-142
4.8.1-6	ปริมาณน้ำน้อยสุดที่ทำให้ค่าความเค็มมีโอกาสดีกว่าค่ามาตรฐานเพื่อการผลิตน้ำประปา	4-142
5.3.1-1	การจัดการเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย	5-16
5.3.2-1	การเปรียบเทียบระดับการจัดการสาธารณภัยด้านทรัพยากรน้ำ ระหว่าง สทนช. และกระทรวงมหาดไทย	5-19
5.3.3-1	ความเชื่อมโยงและการประสานงานเพื่อจัดการสาธารณภัยด้านทรัพยากรน้ำ	5-20
5.5-1	การเชื่อมโยงแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งและแผนเผชิญเหตุภัยแล้งจังหวัด	5-22
5.6-1	ปฏิทินการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำฤดูแล้ง (1 พ.ย. – 30 เม.ย.)	5-27
6.1-1	ตัวอย่างการรายงานผล กรณียังไม่เกิดภาวะน้ำแล้ง	6-3
6.2-1	ตัวอย่างการรายงานผล กรณีเกิดภาวะน้ำแล้งที่ระดับภัย 1 และ 2	6-6

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมา

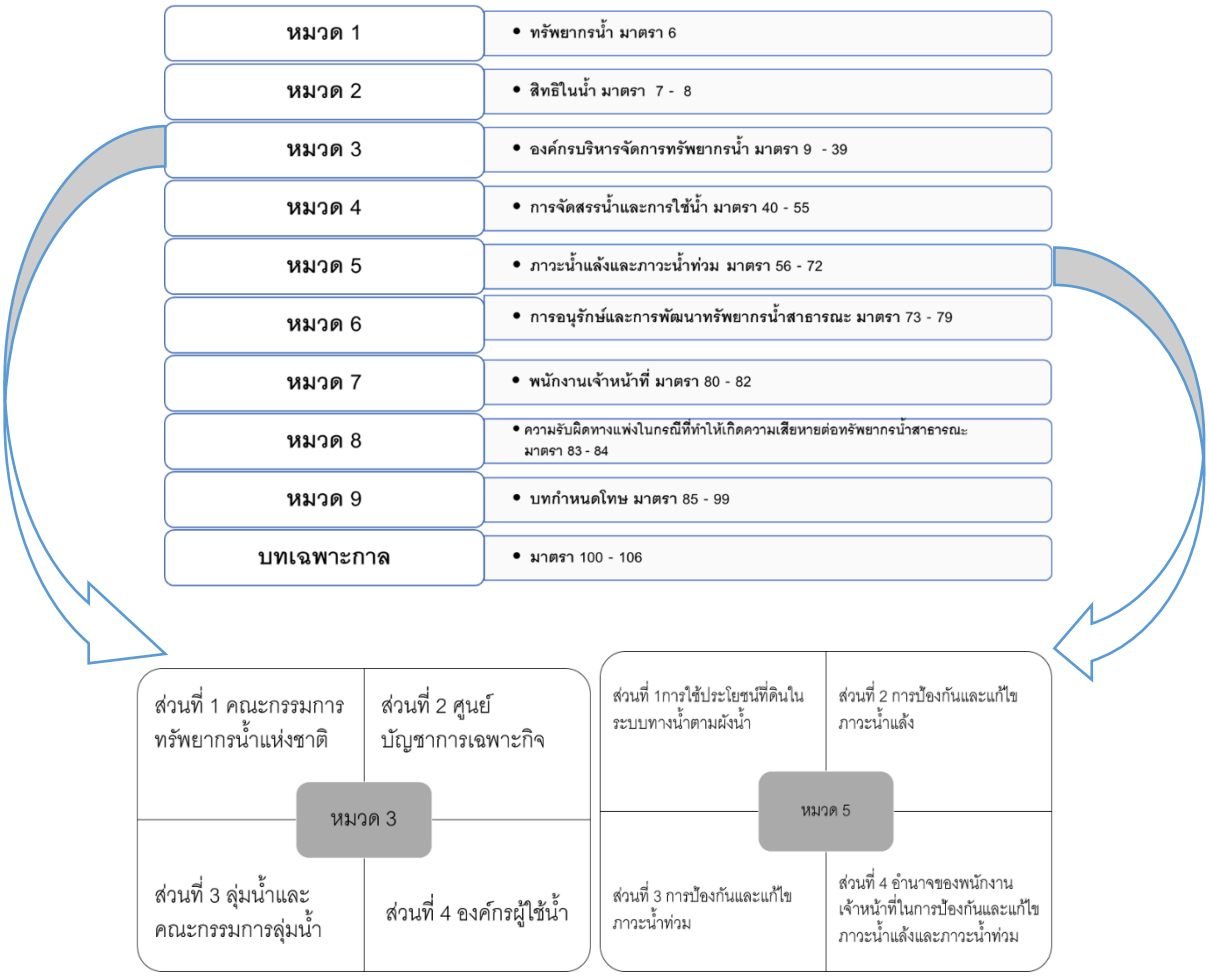
ที่ผ่านมาประเทศไทยได้ประสบกับปัญหาการบริหารทรัพยากรน้ำในหลายมิติ เนื่องจากมีหน่วยงานที่มีหน้าที่และอำนาจที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ตามกฎหมายหลายฉบับ ถึงแม้รัฐบาลจะได้แต่งตั้งให้มีคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติทำหน้าที่ในการบูรณาการและบริหารทรัพยากรน้ำอย่างเป็นระบบในทุกมิติแล้วก็ตามแต่ก็ยังคงมีความจำเป็นที่สมควรจะมีกฎหมาย ในการบูรณาการเกี่ยวกับการจัดสรรการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู การอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ และสิทธิในน้ำ เพื่อให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถบริหารทรัพยากรน้ำให้มีความประสานสอดคล้องกันในทุกมิติอย่างสมดุลและยั่งยืน รวมทั้งวางหลักเกณฑ์ในการประกันสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน ในการเข้าถึงทรัพยากรน้ำสาธารณะตลอดจนจัดให้มีองค์กรบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งในระดับชาติ ระดับลุ่มน้ำ และระดับองค์กรผู้ใช้น้ำซึ่งสะท้อนการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อร่วมกันบริหารทรัพยากรน้ำอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

โดยในพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 หมวด 3 องค์กรบริหารจัดการทรัพยากรน้ำส่วนที่ 3 ลุ่มน้ำและคณะกรรมการลุ่มน้ำ มาตรา 35 (2) คณะกรรมการลุ่มน้ำมีหน้าที่และอำนาจจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งและแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม เสนอ กนช. เพื่อให้ความเห็นชอบ และ หมวด 5 ภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม ส่วนที่ 2 การป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งมาตรา 57 ในกรณีที่มีข้อมูลเพียงพอที่ชี้ได้ว่าจะเกิดภาวะน้ำแล้งในพื้นที่ใดของลุ่มน้ำ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำโดยความเห็นชอบของนายกรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดเขตภาวะน้ำแล้ง และกำหนดให้กิจการใดสามารถใช้น้ำได้ในปริมาณที่เห็นสมควรได้

การกำหนดให้กิจการใดสามารถใช้น้ำได้ในปริมาณที่เห็นสมควร ให้ทำเป็นประกาศปิดไว้ในที่เปิดเผยและเห็นได้ง่ายในเขตภาวะน้ำแล้งนั้น

เมื่อภาวะน้ำแล้งได้พ้นไปแล้ว ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำโดยความเห็นชอบของนายกรัฐมนตรีประกาศยกเลิกเขตภาวะน้ำแล้งดังแสดงใน **รูปที่ 1.1-1** ความเชื่อมโยงของพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 กับแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง

ดังนั้น แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง ลุ่มน้ำชี ฉบับนี้ ได้จัดทำขึ้นตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 มาตรา 35(2) ซึ่งกำหนดให้คณะกรรมการลุ่มน้ำมีหน้าที่จัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งและแก้ไขภาวะน้ำท่วม เสนอคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เพื่อให้ความเห็นชอบตามมาตรา 17(10)

รูปที่ 1.1-1 ความเชื่อมโยงของพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 กับแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำชี ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 มาตรา 61 , 62 และ 63

1.2.2 เพื่อนำส่งแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำชี ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องทราบ และใช้ปฏิบัติ

1.3 ขอบเขตการจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง

1.3.1 ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561

มาตรา 4 “ภาวะน้ำแล้ง” หมายความว่า สภาวะที่ปริมาณน้ำ ปริมาณการไหลของน้ำหรือระดับน้ำลดลงอย่างต่อเนื่องจนอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของคน สัตว์ และพืช ที่อยู่ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง

มาตรา 59 ในกรณีมีความจำเป็นต้องผันน้ำจากลุ่มน้ำหนึ่งไปยังอีกลุ่มน้ำหนึ่งเพื่อบรรเทาภาวะน้ำแล้ง นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของ กนช. มีอำนาจสั่งให้ดำเนินการดังกล่าวได้เท่าที่จำเป็นในการบรรเทาภาวะน้ำแล้งนั้น

มาตรา 61 ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งขึ้นไว้เป็นการล่วงหน้า โดยให้จัดทำเป็นแผนเพื่อเตรียมการรองรับ

กรณีปกติ ซึ่งสามารถคาดหมายได้ว่า จะเกิดภาวะน้ำแล้งในระยะเวลาใดระยะเวลาหนึ่งเป็นประจำ

กรณีรุนแรง ที่มีน้ำแล้งเกิดขึ้นอย่างรุนแรง

โดยในการจัดทำแผนต้องพิจารณาถึงสภาพแวดล้อม ผังน้ำ ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพของพื้นที่นั้นประกอบด้วย แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งตามวรรคหนึ่ง อย่างน้อยต้องมีรายการ ดังต่อไปนี้

1) หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักและหน่วยงานสนับสนุน

2) งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการ

3) การจัดเตรียมข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง

4) การเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบ

5) วิธีการควบคุมการใช้น้ำในพื้นที่

6) การหาแหล่งน้ำทดแทนและการขนส่งน้ำจากแหล่งน้ำทดแทนมายังพื้นที่ซึ่งเกิดภาวะน้ำแล้ง

7) การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากภาวะน้ำแล้ง

ในการจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง ให้มีการบูรณาการร่วมกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติและแผนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในเขตลุ่มน้ำตามความเหมาะสม

มาตรา 62 เมื่อคณะกรรมการลุ่มน้ำได้จัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งขึ้นแล้ว ให้เสนอต่อ กนช. เพื่อให้ความเห็นชอบ และจัดส่งแผนดังกล่าวไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบและดำเนินการ ในการนี้ ให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องจัดสร้างหรือเตรียมอุปกรณ์ที่จะต้องใช้ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง รวมทั้งบำรุงรักษาสิ่งก่อสร้างหรืออุปกรณ์นั้น หรือดำเนินการใด ๆ เพื่อให้เป็นไป ตามแผนดังกล่าว กรณีที่หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดไม่อาจดำเนินการให้เป็นไป ตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งได้ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำเสนอเรื่องต่อ กนช. เพื่อพิจารณาหาแนวทางแก้ไขต่อไป

มาตรา 63 ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำติดตามการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งที่ กนช. ให้ความเห็นชอบ และทบทวนแผนให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับ สภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้อยู่ในสภาพที่พร้อมจะดำเนินการได้เมื่อเกิดภาวะน้ำแล้ง

สำหรับกรณีเกิดวิกฤติน้ำ(น้ำแล้ง) ให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 หมวด 3 องค์กรบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ส่วนที่ 2 ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ

มาตรา 24 ในกรณีเกิดปัญหาวิกฤติน้ำจนอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของคน สัตว์ หรือพืช หรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือ ของรัฐอย่างรุนแรง

ให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจจัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ โดยนายกรัฐมนตรี เป็นผู้บัญชาการ อำนวยการ แก้ไขปัญหาวิกฤติน้ำเป็นการชั่วคราว จนกว่าปัญหาวิกฤติน้ำจะผ่านพ้นไป ทั้งนี้ ให้สำนักงบประมาณ พิจารณาจัดสรรงบประมาณให้กับศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดตั้งและสนับสนุน การปฏิบัติงาน

ให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจออกคำสั่งให้หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ข้าราชการฝ่ายพลเรือน เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือตำรวจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร พนักงานส่วนท้องถิ่น หรือบุคคลใด ๆ ร่วมกันกระทำหรือห้ามกระทำการใด ๆ เพื่อการป้องกันแก้ไข ควบคุม ระงับ หรือบรรเทาผลร้ายจากความเสียหายที่เกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที

เมื่อนายกรัฐมนตรีได้ออกคำสั่งตามวรรคสองแล้ว และคำสั่งนั้นมีสภาพอย่างกฎเพื่อให้มีผลเป็นการทั่วไปต่อประชาชนที่เกี่ยวข้อง ให้ประกาศคำสั่งดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษาโดยมิชักช้า

ในการปฏิบัติการตามหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจหรือการปฏิบัติตามคำสั่งของนายกรัฐมนตรีตามวรรคสอง หากเจ้าหน้าที่ของศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ ข้าราชการฝ่ายพลเรือน เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือตำรวจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร พนักงานส่วนท้องถิ่น หรือบุคคลใด ได้ดำเนินการไปตามหน้าที่และอำนาจ และได้กระทำไปพอสมควรแก่เหตุและมิได้ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ให้ผู้นั้นพ้นจากความผิดและความรับผิดทั้งปวง

เมื่อการดำเนินการแก้ไขปัญหาวิกฤติน้ำแล้วเสร็จ ให้สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติรายงานและจัดทำสรุปผลการดำเนินการแก้ไขปัญหาวิกฤติน้ำเสนอต่อรัฐสภาเพื่อทราบโดยมิชักช้า

บทที่ 2

สภาพทั่วไปของลุ่มน้ำ

จากการศึกษา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลสภาพทั่วไปของลุ่มน้ำชีและสถานการณ์อุทกภัยในพื้นที่ลุ่มน้ำชี โดยมีรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

2.1 ข้อมูลสภาพลุ่มน้ำ

2.1.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ลุ่มน้ำชี (รหัสลุ่มน้ำ 04) เป็นลุ่มน้ำสำคัญที่ตั้งอยู่ตอนกลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระหว่างเส้นรุ้งที่ 15° 30′ เหนือ ถึงเส้นรุ้งที่ 17° 30′ เหนือ และอยู่ระหว่างเส้นแวงที่ 101° 30′ ตะวันออก ถึงเส้นแวงที่ 104° 30′ ตะวันออก ทิศเหนือและทิศตะวันออกติดกับทิวเขาภูพาน ทิศตะวันตกติดกับทิวเขาเพชรบูรณ์ ทิศใต้เป็นเนินและพื้นที่เป็นทุ่งราบกว้างใหญ่ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือไหลบรรจบลงสู่แม่น้ำมูล ระดับความสูงทั่วไปอยู่ระหว่าง 100–200 เมตรจากระดับทะเลปานกลาง ลุ่มน้ำชีมีพื้นที่ลุ่มน้ำรวมทั้งสิ้น 49,269.59 ตารางกิโลเมตร หรือ 30,793,493.75 ไร่ ครอบคลุมพื้นที่ 15 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกาฬสินธุ์ ขอนแก่น ชัยภูมิ นครราชสีมา เพชรบูรณ์ มหาสารคาม มุกดาหาร ยโสธร ร้อยเอ็ด ลพบุรี (อำเภอลำสนธิ ในพื้นที่บางส่วนของตำบลกุดตาเพชร) เลย ศรีสะเกษ หนองบัวลำภู อุดรธานี และจังหวัดอุบลราชธานี ดังแสดงขอบเขตลุ่มน้ำชีใน **รูปที่ 2.1.1-1**

ลุ่มน้ำชีมีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ลุ่มน้ำอื่นโดยรอบ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ลุ่มน้ำโขง
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ลุ่มน้ำมูล
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ลุ่มน้ำโขง และลุ่มน้ำมูล
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ลุ่มน้ำป่าสัก

2.1.2 ประชากร

จากสถิติข้อมูลของสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย พบว่าในปี พ.ศ. 2562 ในพื้นที่ลุ่มน้ำชี มีจำนวนประชากร 6,514,336 คน และ 2,116,771 หลังคาเรือน โดยสรุปได้ดัง**ตารางที่ 2.1.2-1** และ**รูปที่ 2.1.2-1**

เมื่อพิจารณาอัตราการเพิ่มของประชากรลุ่มน้ำชีในช่วง 10 ปี พ.ศ.2552 - 2562 มีอัตราการเปลี่ยนแปลงของประชากรเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 0.16 ต่อปี เมื่อพิจารณารายลุ่มน้ำสาขา พบว่า ลุ่มน้ำสาขาที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงประชากรเพิ่มมากที่สุด คือ ลำกระจวน มีอัตราการเปลี่ยนแปลงของประชากรเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 0.63 ต่อปี รองลงมาคือ แม่น้ำชีตอนบนส่วนที่ 1 และลำสะพุงมีการเปลี่ยนแปลงของประชากร

เฉลี่ยร้อยละ 0.62 ต่อปีเท่ากัน และแม่น้ำชีส่วนที่ 3 มีการเปลี่ยนแปลงของประชากรเฉลี่ยร้อยละ 0.38 ต่อปี ตามลำดับ ส่วนลุ่มน้ำสาขาที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงประชากรลดลงได้แก่ แม่น้ำชีตอนล่างมีอัตราการเปลี่ยนแปลงลดลงมากที่สุด คือร้อยละ -0.14 ต่อปี ดังแสดงใน **ตารางที่ 2.1.2-2**

สำหรับการคาดการณ์ประชากรในอนาคต มีข้อสมมติและ/ข้อกำหนด ดังนี้

(1) จำนวนประชากรที่ปรากฏในทะเบียนราษฎร์ ของกระทรวงมหาดไทย ในแต่ละปีนั้นจะใช้เป็นฐานในการคาดการณ์ ซึ่งจะเรียกว่า “ประชากรในพื้นที่”

(2) ประชากรซึ่งเป็นผู้ที่ไม่มีชื่อในทะเบียนบ้าน ประชากรกลุ่มนี้ จะเข้ามาทั้งในลักษณะเข้ามาทำงาน/ มาหางานทำ/ มาเรียน/ ศึกษา/ มาเป็นแม่บ้าน และอื่น ๆ รวมทั้งแรงงานต่างด้าว โดยไม่มีการแจ้งย้ายเข้ามา (ไม่มีชื่อในทะเบียนบ้าน) ต่อไปจะเรียกประชากรกลุ่มนี้ว่า “*ประชากรแฝง*”

ในการประมาณค่าประชากรแฝง จะอ้างอิงจากการที่สำนักงานสถิติแห่งชาติ ที่ได้จัดทำข้อมูลสำมะโนประชากรและเคหะ ในปี 2553 ในการสำรวจครั้งนั้นได้สอบถามเกี่ยวกับการมีชื่อในทะเบียนบ้านที่อาศัยอยู่ เทียบกับสถานที่อาศัยอยู่จริงในจังหวัดและสถานที่เรียน หรือสถานที่ทำงาน ถ้าจำนวนในสถานที่เหล่านั้นไม่ตรงกันให้นับว่าเป็นประชากรแฝง ผลจากการทำสำมะโนประชากรและเคหะ ในปี 2553 นั้นพบว่าประชากรแฝงของจังหวัดในพื้นที่ลุ่มน้ำชี (สำหรับอัตราส่วนประชากรแฝงของแต่ละจังหวัดจะถูกสมมติให้คงที่ตลอดการคาดประมาณประชากรใน 20 ปี) มีดังนี้ ประชากรแฝงของจังหวัดกาฬสินธุ์ คิดเป็นร้อยละ 2.5 ขอนแก่น คิดเป็นร้อยละ 4.9 ชัยภูมิ คิดเป็นร้อยละ 1.5 นครราชสีมา คิดเป็นร้อยละ 4.2 เพชรบูรณ์ คิดเป็นร้อยละ 2.8 มหาสารคาม คิดเป็นร้อยละ 5.1 มุกดาหาร คิดเป็นร้อยละ 2.4 ยโสธร คิดเป็นร้อยละ 2.4 ร้อยเอ็ด คิดเป็นร้อยละ 1.5 ลพบุรี คิดเป็นร้อยละ 5.3 เลย คิดเป็นร้อยละ 3.2 ศรีสะเกษ คิดเป็นร้อยละ 2.4 หนองบัวลำภู คิดเป็นร้อยละ 2.0 อุบลราชธานี คิดเป็นร้อยละ 2.2 และ อุดรธานี คิดเป็นร้อยละ 2.3 ของประชากรจังหวัด

สำหรับการคาดประมาณประชากรในอนาคต จะใช้แบบจำลองเชิงเส้นตรง (Linear Model) ซึ่งเป็นวิธีการคาดการณ์จำนวนประชากรในอนาคตโดยอาศัย “Extrapolation Techniques” ซึ่งเป็นการใช้แนวโน้มการเติบโตของประชากรในอดีตมาคาดการณ์จำนวนประชากรในอนาคตซึ่งการคาดประมาณประชากรในจังหวัดสามารถพิจารณาจากลักษณะและรูปแบบการเปลี่ยนแปลงประชากรของจำนวนประชากรในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา (ปี 2552-2562)

ผลจากการศึกษาข้อมูลในอดีต 10 ปีที่ผ่านมาพบว่า ประชากรโดยทั่วไปมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นคงที่ สูตรที่ใช้ในการศึกษา คือ

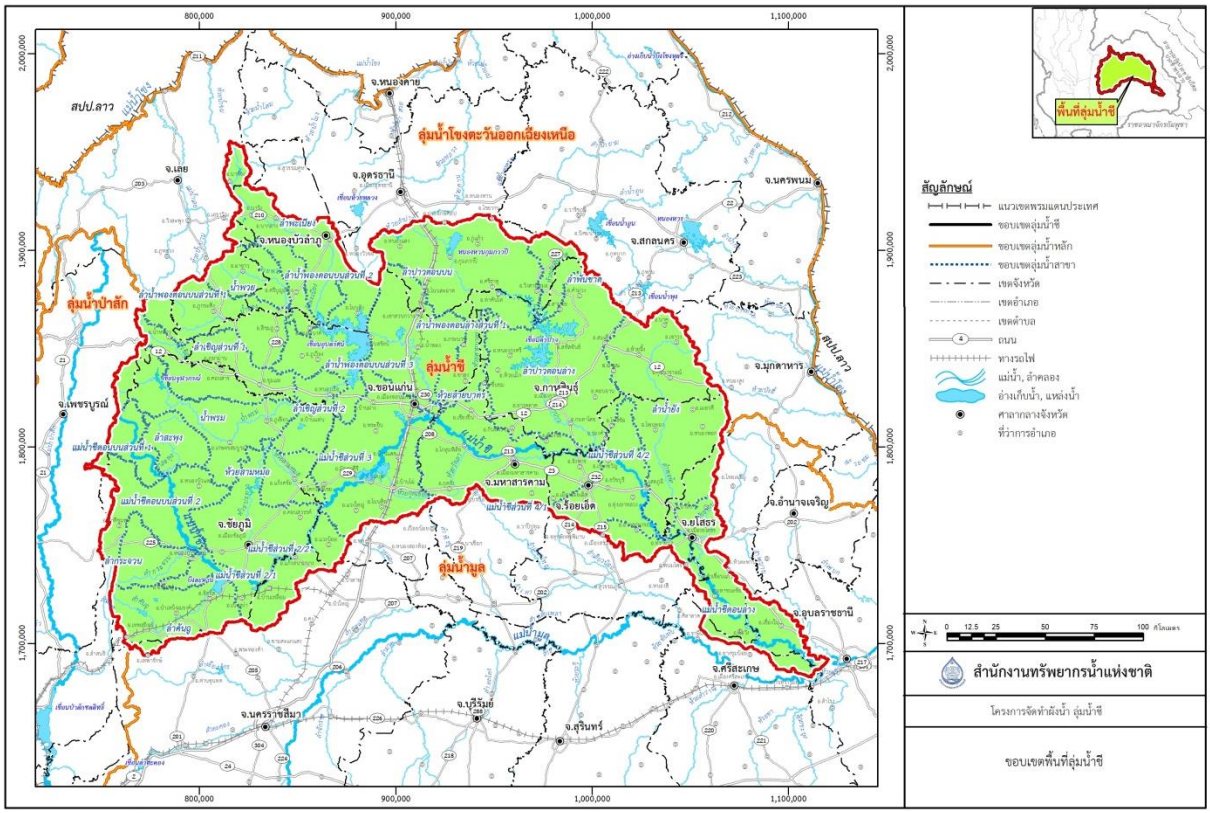
$$Y_c = a+bX$$

Y_c คือ จำนวนประชากรที่คาดการณ์ เมื่อตัวแปรอิสระ = X (คือหน่วยเวลา เช่น ปี)

a คือ ค่าตัวคั่น (Y-intercept) หรือค่าของ Yc เมื่อ X = 0

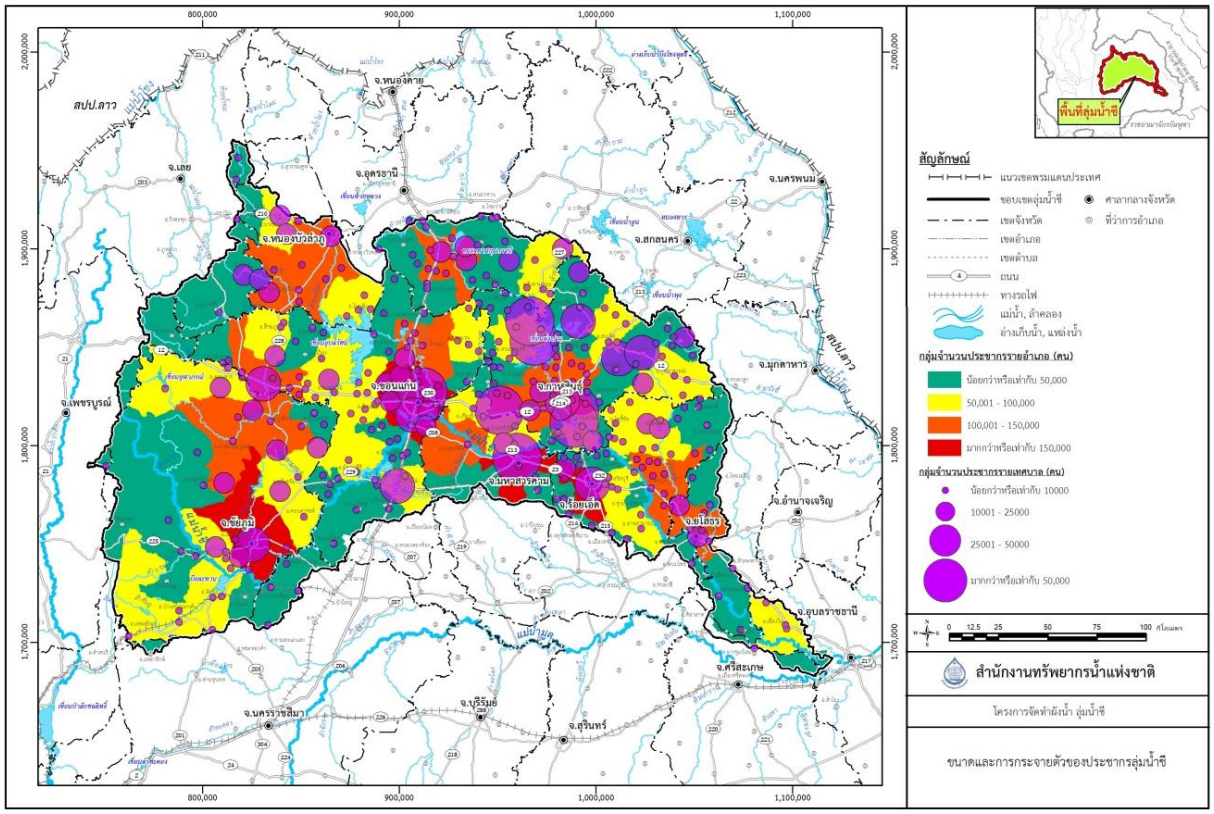
b คือ จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงต่อหน่วยเวลา (เช่นต่อปี)

ผลจากการคาดการณ์ พบว่า ประชากรในพื้นที่ศึกษาใน 20 ปีข้างหน้า โดยคาดการณ์ทีละ 5 ปี คือ ปี 2567, 2572, 2577 และ 2582 จะมีประชากรรวม 6,772,910 คน 6,840,922 คน 6,909,675 คน และ 6,979,205 คน ตามลำดับ และมีความหนาแน่นประชากรเพิ่มขึ้น เป็น 137.47, 138.85, 140.24 และ 141.65 คนต่อตารางกิโลเมตร ตามลำดับ (ดัง**ตารางที่ 2.1.2-3**)

ที่มา : สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ, 2563

รูปที่ 2.1.1-1 ขอบเขตพื้นที่ลุ่มน้ำชี

ที่มา : กรมการปกครอง, 2562

รูปที่ 2.1.2-1 ขนาดและการกระจายตัวของประชากรลุ่มน้ำชี

ตารางที่ 2.1.2-1 ประชากร ครัวเรือน ขนาดของครัวเรือน รายลุ่มน้ำสาขา ในพื้นที่ลุ่มน้ำชี พ.ศ.2562

ลุ่มน้ำสาขา	ประชากรปี 2562		ครัวเรือนปี 2562		ขนาดครัวเรือน (คน/หลัง)
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	
ลุ่มน้ำชี	***6,514,336***	***100.00***	***2,116,771***	***100.00***	***3.08***
น้ำพรม	193,498	2.97	59,453	2.81	3.25
น้ำพวย	96,831	1.49	27,198	1.28	3.56
ลำกระจวน	50,685	0.78	18,025	0.85	2.81
ลำคันฉู	171,935	2.64	60,106	2.84	2.86
แม่น้ำชีตอนบนส่วนที่ 1	15,639	0.24	4,964	0.23	3.15
แม่น้ำชีตอนบนส่วนที่ 2	126,908	1.95	42,517	2.01	2.98
แม่น้ำชีตอนล่าง	433,684	6.66	130,142	6.15	3.33
แม่น้ำชีส่วนที่ 2/1	31,754	0.49	11,282	0.53	2.81
แม่น้ำชีส่วนที่ 2/2	426,674	6.55	154,410	7.29	2.76
แม่น้ำชีส่วนที่ 3	639,654	9.82	242,795	11.47	2.63
แม่น้ำชีส่วนที่ 4/1	679,798	10.44	223,516	10.56	3.04
แม่น้ำชีส่วนที่ 4/2	357,332	5.49	112,754	5.33	3.17
ลำเชิญส่วนที่ 1	187,609	2.88	64,626	3.05	2.90
ลำเชิญส่วนที่ 2	148,259	2.28	42,686	2.02	3.47
ลำน้ำพองตอนบนส่วนที่ 1	155,050	2.38	46,574	2.20	3.33
ลำน้ำพองตอนบนส่วนที่ 2	79,470	1.22	22,165	1.05	3.59
ลำน้ำพองตอนบนส่วนที่ 3	198,213	3.04	56,444	2.67	3.51
ลำน้ำพองตอนล่างส่วนที่ 1	328,696	5.05	109,339	5.17	3.01
ลำน้ำพองตอนล่างส่วนที่ 2	86,510	1.33	46,440	2.19	1.86
ลำน้ำยัง	532,537	8.17	160,885	7.60	3.31
ลำปาวตอนบน	400,321	6.15	115,520	5.46	3.47
ลำปาวตอนล่าง	657,862	10.10	201,577	9.52	3.26
ลำพะเนียง	229,109	3.52	72,626	3.43	3.15
ลำพันชาด	50,044	0.77	14,514	0.69	3.45
ลำสะพุง	21,230	0.33	6,967	0.33	3.05
ห้วยสามหมอ	98,473	1.51	33,477	1.58	2.94
ห้วยสายบาตร	116,559	1.79	35,767	1.69	3.26

ที่มา : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2562

ตารางที่ 2.1.2-2 จำนวนและอัตราการเปลี่ยนแปลงประชากร พื้นที่ลุ่มน้ำชี จำแนกตามลุ่มน้ำสาขา

พื้นที่	จำนวนประชากร (คน)		การเปลี่ยนแปลงของประชากร (คน)	อัตราการเปลี่ยนแปลงของประชากร (เฉลี่ยร้อยละต่อปี)
	พ.ศ.2552	พ.ศ.2562		
ลุ่มน้ำชี	***6,414,778***	***6,514,336***	***99,559***	***0.16***
น้ำพรม	193,154	193,498	345	0.02
น้ำพวย	93,647	96,831	3,184	0.34
ลำกระจวน	47,702	50,685	2,983	0.63
ลำคันฉู	168,733	171,935	3,202	0.19
แม่น้ำชีตอนบนส่วนที่ 1	14,728	15,639	911	0.62
แม่น้ำชีตอนบนส่วนที่ 2	123,039	126,908	3,869	0.31
แม่น้ำชีตอนล่าง	439,797	433,684	-6,113	-0.14
แม่น้ำชีส่วนที่ 2/1	31,960	31,754	-206	-0.06
แม่น้ำชีส่วนที่ 2/2	428,436	426,674	-1,761	-0.04
แม่น้ำชีส่วนที่ 3	616,522	639,654	23,132	0.38
แม่น้ำชีส่วนที่ 4/1	658,933	679,798	20,864	0.32
แม่น้ำชีส่วนที่ 4/2	355,413	357,332	1,919	0.05
ลำเชิญส่วนที่ 1	185,725	187,609	1,884	0.10
ลำเชิญส่วนที่ 2	146,894	148,259	1,365	0.09
ลำน้ำพองตอนบนส่วนที่ 1	151,824	155,050	3,226	0.21
ลำน้ำพองตอนบนส่วนที่ 2	78,353	79,470	1,117	0.14
ลำน้ำพองตอนบนส่วนที่ 3	195,766	198,213	2,448	0.13
ลำน้ำพองตอนล่างส่วนที่ 1	316,746	328,696	11,950	0.38
ลำน้ำพองตอนล่างส่วนที่ 2	85,347	86,510	1,163	0.14
ลำน้ำยัง	531,310	532,537	1,227	0.02
ลำปาวตอนบน	393,976	400,321	6,346	0.16
ลำปาวตอนล่าง	651,000	657,862	6,862	0.11
ลำพะเนียง	223,550	229,109	5,559	0.25
ลำพันชาด	48,265	50,044	1,779	0.37
ลำสะพุง	19,982	21,230	1,248	0.62
ห้วยสามหมอ	97,741	98,473	732	0.07
ห้วยสายบาตร	116,236	116,559	323	0.03

ที่มา : วิเคราะห์จากข้อมูลของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2562

ตารางที่ 2.1.2-3 ประชากรคาดการณ์รวมประชากรแฝงรายลุ่มน้ำสาขา ในพื้นที่ลุ่มน้ำชี

ลุ่มน้ำสาขา	พื้นที่ (ตร.กม.)	ประชากรรวมประชากรแฝงปีประมาณการ (คน)					ความหนาแน่นประชากร (คน/ตร.กม.)				
		2562	2567	2572	2577	2582	2562	2567	2572	2577	2582
ลุ่มน้ำชี	**49,269.59**	**6,493,578**	**6,772,910**	**6,840,922**	**6,909,675**	**6,979,205**	**131.80**	**137.47**	**138.85**	**140.24**	**141.65**
น้ำพรม	2,263.75	193,498	198,094	199,229	200,364	201,499	85.48	87.51	88.01	88.51	89.01
น้ำพวย	926.63	91,131	91,629	93,038	94,452	95,872	98.35	98.88	100.41	101.93	103.46
ลำกระจวน	893.91	50,685	51,883	52,202	52,521	52,840	56.70	58.04	58.40	58.75	59.11
ลำคันฉู	1,738.40	171,935	175,727	176,784	177,841	178,899	98.90	101.09	101.69	102.30	102.91
แม่น้ำชีตอนบนส่วนที่ 1	627.00	15,639	16,009	16,107	16,205	16,304	24.94	25.53	25.69	25.85	26.00
แม่น้ำชีตอนบนส่วนที่ 2	1,919.12	126,908	129,922	130,676	131,430	132,183	66.13	67.70	68.09	68.48	68.88
แม่น้ำชีตอนล่าง	2,856.33	433,684	454,643	466,811	479,543	492,869	151.83	159.17	163.43	167.89	172.55
แม่น้ำชีส่วนที่ 2/1	324.55	31,754	32,504	32,704	32,904	33,103	97.84	100.15	100.77	101.38	102.00
แม่น้ำชีส่วนที่ 2/2	3,511.30	426,674	440,591	443,391	446,190	448,990	121.51	125.48	126.28	127.07	127.87
แม่น้ำชีส่วนที่ 3	3,292.31	639,654	681,730	690,973	700,217	709,460	194.29	207.07	209.88	212.68	215.49
แม่น้ำชีส่วนที่ 4/1	3,407.83	679,798	722,379	730,365	738,351	746,337	199.48	211.98	214.32	216.66	219.01
แม่น้ำชีส่วนที่ 4/2	1,676.29	357,332	363,038	362,819	362,600	362,381	213.17	216.57	216.44	216.31	216.18
ลำเชิญส่วนที่ 1	1,899.52	187,609	196,993	199,056	201,119	203,182	98.77	103.71	104.79	105.88	106.96
ลำเชิญส่วนที่ 2	937.46	146,789	153,090	154,562	156,033	157,505	156.58	163.30	164.87	166.44	168.01
ลำน้ำพองตอนบนส่วนที่ 1	1,799.77	155,050	164,104	166,327	168,551	170,777	86.15	91.18	92.42	93.65	94.89
ลำน้ำพองตอนบนส่วนที่ 2	532.49	79,470	82,510	83,500	84,499	85,508	149.24	154.95	156.81	158.69	160.58
ลำน้ำพองตอนบนส่วนที่ 3	1,756.97	194,795	205,657	208,330	211,011	213,700	110.87	117.05	118.57	120.10	121.63
ลำน้ำพองตอนล่างส่วนที่ 1	2,221.21	327,314	351,909	356,706	361,503	366,300	147.36	158.43	160.59	162.75	164.91
ลำน้ำพองตอนล่างส่วนที่ 2	91.11	86,510	92,201	93,451	94,701	95,951	949.47	1,011.93	1,025.65	1,039.37	1,053.09
ลำน้ำยัง	4,152.51	532,537	546,682	549,456	552,355	555,383	128.24	131.65	132.32	133.02	133.75
ลำปาวตอนบน	3,265.08	400,321	415,509	420,940	426,371	431,801	122.61	127.26	128.92	130.59	132.25
ลำปาวตอนล่าง	4,352.41	657,862	679,859	681,496	683,133	684,769	151.15	156.20	156.58	156.96	157.33
ลำพะเนียง	1,936.82	229,109	236,848	239,770	242,721	245,700	118.29	122.29	123.80	125.32	126.86
ลำพันชาด	695.89	50,044	51,789	52,298	52,807	53,316	71.91	74.42	75.15	75.88	76.62
ลำสะพุง	743.74	21,230	21,732	21,865	21,999	22,132	28.54	29.22	29.40	29.58	29.76
ห้วยสามหมอ	756.12	98,473	101,189	101,883	102,578	103,272	130.24	133.83	134.75	135.66	136.58
ห้วยสายบาตร	691.07	107,772	114,688	116,182	117,676	119,170	155.95	165.96	168.12	170.28	172.44

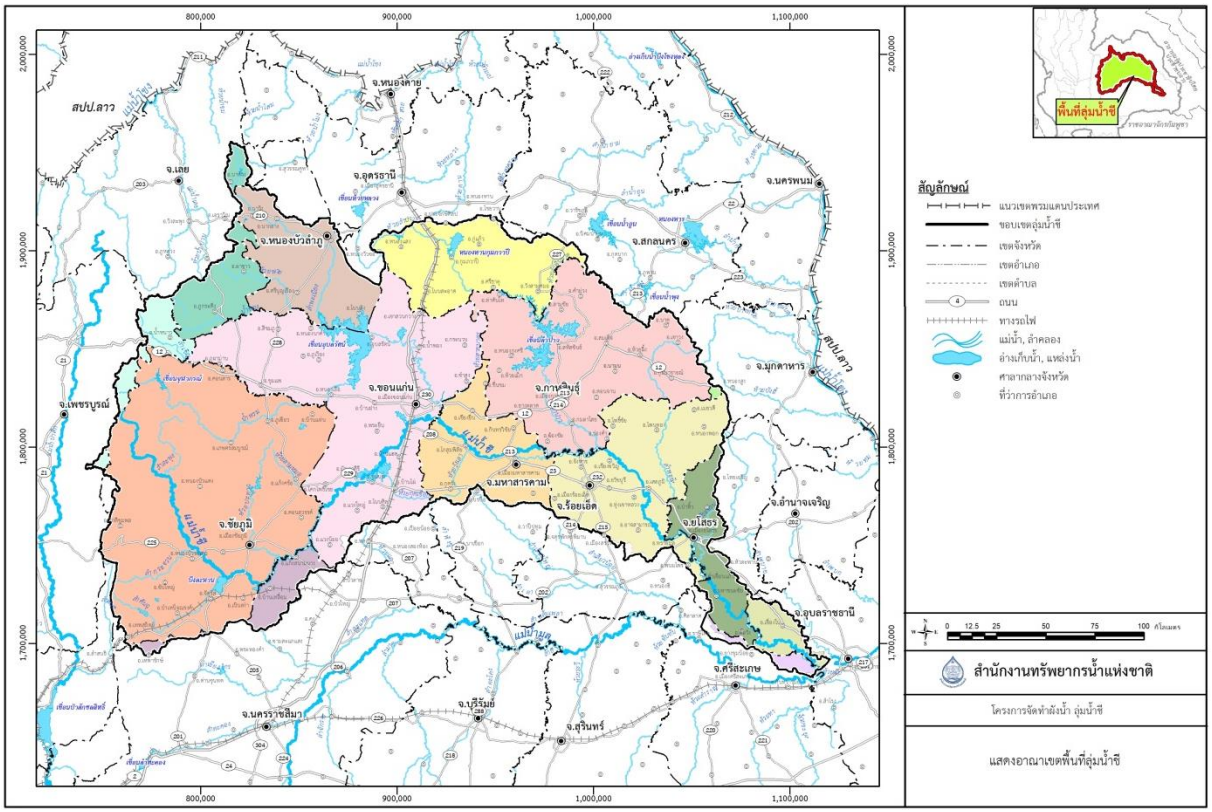
ที่มา : ผลการศึกษา, 2564

2.1.3 ขอบเขตการปกครอง

ลุ่มน้ำชีตามพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำ พ.ศ.2564 มีพื้นที่ครอบคลุม 15 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกาฬสินธุ์ ขอนแก่น ชัยภูมิ นครราชสีมา เพชรบูรณ์ มหาสารคาม มุกดาหาร ยโสธร ร้อยเอ็ด ลพบุรี (อำเภอลำสนธิ ในพื้นที่บางส่วนของตำบลกุดตาเพชร) เลย ศรีสะเกษ หนองบัวลำภู อุดรธานี และจังหวัดอุบลราชธานี โดยมีขอบเขตพื้นที่จำแนกตามรายจังหวัดแสดงดัง**ตารางที่ 2.1.3-1** และ**รูปที่ 2.1.3-1**

ตารางที่ 2.1.3-1 ขอบเขตพื้นที่รายจังหวัดในลุ่มน้ำชี

ลำดับ	จังหวัด	พื้นที่จังหวัด (ตร.กม.)	พื้นที่จังหวัดในลุ่มน้ำ			ร้อยละของพื้นที่ลุ่มน้ำ
			(ตร.กม.)	(ไร่)	ร้อยละของพื้นที่จังหวัด	
1	กาฬสินธุ์	6,936.35	6,930.15	4,331,341.73	99.91	14.07
2	ขอนแก่น	10,659.43	9,569.25	5,980,779.78	89.77	19.42
3	ชัยภูมิ	12,698.51	12,490.59	7,806,621.80	98.36	25.35
4	นครราชสีมา	20,736.29	866.63	541,642.71	4.18	1.76
5	เพชรบูรณ์	12,339.82	868.10	542,559.83	7.03	1.76
6	มหาสารคาม	5,607.39	2,956.76	1,847,973.36	52.73	6.00
7	มุกดาหาร	4,125.33	47.23	29,520.49	1.14	0.10
8	ยโสธร	4,131.32	1,725.05	1,078,158.06	41.76	3.50
9	ร้อยเอ็ด	7,873.07	4,744.73	2,965,459.34	60.27	9.63
10	ลพบุรี	6,493.00	3.10	1,938.83	0.05	0.01
11	เลย	10,500.95	1,679.98	1,049,986.03	16.00	3.41
12	ศรีสะเกษ	8,940.45	299.08	186,922.03	3.35	0.61
13	หนองบัวลำภู	4,099.41	3,013.63	1,883,519.02	73.51	6.12
14	อุดรธานี	11,071.59	3,394.08	2,121,299.62	30.66	6.89
15	อุบลราชธานี	15,631.46	681.23	425,770.73	4.36	1.38
	รวม	**151,424.23**	**49,269.59**	**30,793,493.75**	**-**	**100.00**

ที่มา : กรมการปกครอง, 2560

รูปที่ 2.1.3-1 ขอบเขตพื้นที่รายจังหวัดในลุ่มน้ำชี

พระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำ พ.ศ. 2564 มาตรา 7 ให้ลุ่มน้ำชี มีเขตพื้นที่ครอบคลุมในท้องที่ดังต่อไปนี้

(1) จังหวัดกาฬสินธุ์

(ก) อำเภอกมลาไสย อำเภอเขาวง อำเภอฆ้องชัย อำเภอดอนจาน อำเภอท่าคันโท อำเภอนาคู อำเภอนามน อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอยางตลาด อำเภอร่องคำ อำเภอสหัสขันธ์ อำเภอสามชัย อำเภอหนองกุงศรี อำเภอห้วยผึ้ง และอำเภอห้วยเม็ก

(ข) อำเภอกุฉินารายณ์ ในพื้นที่ตำบลกุดค้าว ตำบลจุมจัง ตำบลแจนแลน ตำบลนาโก ตำบลนาขาม ตำบลบัวขาว ตำบลสมสะอาด ตำบลสามขา ตำบลหนองห้าง ตำบลเหล่าใหญ่ และตำบลเหล่าไฮงาม และในพื้นที่บางส่วนของตำบลกุดหว้า

(ค) อำเภอคำม่วง ในพื้นที่ตำบลทุ่งคลอง ตำบลนาทัน ตำบลนาบอน ตำบลเนินยาง และตำบลโพน และในพื้นที่บางส่วนของตำบลดินจี่

(ง) อำเภอสมเด็จ ในพื้นที่ตำบลผาเสวย ตำบลมหาไชย ตำบลลำห้วยหลัว ตำบลศรีสมเด็จ ตำบลสมเด็จ ตำบลหนองแวง และตำบลหมูม่น และในพื้นที่บางส่วนของตำบลแซงบาดาล

(2) จังหวัดขอนแก่น

(ก) อำเภอกระนวน อำเภอเขาสวนกวาง อำเภอโคกโพธิ์ไชย อำเภอชนบท อำเภอชุมแพ อำเภอซำสูง อำเภอน้ำพอง อำเภอบ้านฝาง อำเภอบ้านแฮด อำเภอพระยืน อำเภอภูผาม่าน

อำเภอภูเวียง อำเภอมัญจาคีรี อำเภอเมืองขอนแก่น อำเภอเวียงเก่า อำเภอแวงใหญ่ อำเภอสีชมพู อำเภอหนองนาคำ อำเภอหนองเรือ และอำเภออุบลรัตน์

(ข) อำเภอโนนศิลา ในพื้นที่ตำบลโนนแดง ตำบลโนนศิลา ตำบลเปือยใหญ่ และตำบลหนองปลาหมอ และในพื้นที่บางส่วนของตำบลบ้านหัน

(ค) อำเภอบ้านไผ่ ในพื้นที่ตำบลแคนเหนือ ตำบลในเมือง ตำบลบ้านไผ่ ตำบลภูเหล็ก ตำบลเมืองเพีย ตำบลหนองน้ำใส ตำบลหัวหนอง และตำบลหินตั้ง และในพื้นที่บางส่วนของตำบลบ้านลาน และตำบลป่าปอ

(ง) อำเภอเปือยน้อย ในพื้นที่บางส่วนของตำบลขามป้อม

(จ) อำเภอพล ในพื้นที่บางส่วนของตำบลโคกสง่า ตำบลโจดหนองแก ตำบลเพ็กใหญ่ ตำบลลอมคอม ตำบลหนองแวงนางเบ้า และตำบลหัวทุ่ง

(ฉ) อำเภอแวงน้อย ในพื้นที่ตำบลก้านเหลือง ตำบลท่านางแนว ตำบลท่าวัด และตำบลละหานนา และในพื้นที่บางส่วนของตำบลทางขวาง และตำบลแวงน้อย

(3) จังหวัดชัยภูมิ

(ก) อำเภอเกษตรสมบูรณ์ อำเภอแก้งคร้อ อำเภอคอนสวรรค์ อำเภอคอนสาร อำเภอซับใหญ่ อำเภอเนินสง่า อำเภอบ้านเขว้า อำเภอบ้านแท่น อำเภอบำเหน็จณรงค์ อำเภอภูเขียว อำเภอเมืองชัยภูมิ อำเภอหนองบัวแดง และอำเภอหนองบัวระเหว

(ข) อำเภอจัตุรัส ในพื้นที่ตำบลกุดน้ำใส ตำบลบ้านขาม ตำบลละหาน ตำบลส้มป่อย ตำบลหนองโดน ตำบลหนองบัวบาน และตำบลหนองบัวใหญ่ และในพื้นที่บางส่วนของตำบลบ้านกอก และตำบลหนองบัวโคก

(ค) อำเภอเทพสถิต ในพื้นที่ตำบลนายางกลัก ตำบลบ้านไร่ ตำบลโป่งนก และตำบลห้วยยายจิ๋ว และในพื้นที่บางส่วนของตำบลวะตะแบก

(ง) อำเภอภักดีชุมพล ในพื้นที่ตำบลเจาทอง และตำบลวังทอง และในพื้นที่บางส่วนของตำบลบ้านเจียง และตำบลแหลมทอง

(4) จังหวัดนครราชสีมา

(ก) อำเภอแก้งสนามนาง

(ข) อำเภอขามสะแกแสง ในพื้นที่บางส่วนของตำบลโนนเมือง และตำบลเมืองเกษตร

(ค) อำเภอคง ในพื้นที่ตำบลบ้านปรางค์ และในพื้นที่บางส่วนของตำบลหนองบัว

(ง) อำเภอด่านขุนทด ในพื้นที่บางส่วนของตำบลบ้านแปรง และตำบลหนองกราด

(จ) อำเภอเทพารักษ์ ในพื้นที่บางส่วนของตำบลวังยายทอง และตำบลสำนักตะคร้อ

(ฉ) อำเภอบัวลาย ในพื้นที่บางส่วนของตำบลโนนจาน

(ช) อำเภอบัวใหญ่ ในพื้นที่บางส่วนของตำบลขุนทอง ตำบลหนองบัวสะอาด และตำบลห้วยยาง

(ซ) อำเภอบ้านเหลื่อม ในพื้นที่ตำบลช่อระกา ตำบลบ้านเหลื่อม และตำบลวังโพธิ์ และในพื้นที่บางส่วนของตำบลโคกกระเบื้อง

(ฌ) อำเภอพระทองคำ ในพื้นที่บางส่วนของตำบลหนองหอย

(5) จังหวัดเพชรบูรณ์

(ก) อำเภอน้ำหนาว ในพื้นที่ตำบลโคกมน และในพื้นที่บางส่วนของตำบลน้ำหนาว และตำบลวังกวาง

(ข) อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ ในพื้นที่บางส่วนของตำบลนายม และตำบลห้วยใหญ่

(ค) อำเภอวิเชียรบุรี ในพื้นที่บางส่วนของตำบลยางสาว

(ง) อำเภอหนองไผ่ ในพื้นที่บางส่วนของตำบลบ่อไทย

(จ) อำเภอหล่มสัก ในพื้นที่บางส่วนของตำบลช้างตะลูด และตำบลบ้านกลาง

(6) จังหวัดมหาสารคาม

(ก) อำเภอกันทรวิชัย อำเภอแกดำ อำเภอโกสุมพิสัย อำเภอชื่นชม อำเภอเชียงยืน และอำเภอเมืองมหาสารคาม

(ข) อำเภอกุดรัง ในพื้นที่ตำบลกุดรัง ตำบลนาโพธิ์ และตำบลห้วยเตย และในพื้นที่บางส่วนของตำบลเลิงแฝก และตำบลหนองแวง

(ค) อำเภอบรบือ ในพื้นที่ตำบลบ่อใหญ่ และตำบลหนองโก และในพื้นที่บางส่วนของตำบลบรบือ ตำบลวังไชย ตำบลวังใหม่ ตำบลหนองจิก ตำบลหนองม่วง และตำบลหนองสิม

(ง) อำเภอวาปีปทุม ในพื้นที่ตำบลหนองแสน และในพื้นที่บางส่วนของตำบลแคน ตำบลงัวบา และตำบลเสือโก้ก

(7) จังหวัดมุกดาหาร

(ก) อำเภอคำชะอี ในพื้นที่บางส่วนของตำบลคำชะอี

(ข) อำเภอดงหลวง ในพื้นที่บางส่วนของตำบลกกตูม

(ค) อำเภอหนองสูง ในพื้นที่บางส่วนของตำบลโนนยาง

(8) จังหวัดยโสธร

(ก) อำเภอกุดชุม ในพื้นที่ตำบลโพนงาม และในพื้นที่บางส่วนของตำบลคำน้ำสร้าง ตำบลหนองหมี ตำบลหนองแหน และตำบลห้วยแก้ง

(ข) อำเภอค้อวัง ในพื้นที่ตำบลกุดน้ำใส ตำบลค้อวัง และตำบลน้ำอ้อม และในพื้นที่บางส่วนของตำบลฟ้าห่วน

(ค) อำเภอคำเขื่อนแก้ว ในพื้นที่ตำบลกุดกุง และตำบลสงเปือย และในพื้นที่บางส่วนของตำบลแคนน้อย ตำบลดงแคนใหญ่ ตำบลดงเจริญ ตำบลโพนทัน ตำบลย่อ และตำบลลุมพุก

(ง) อำเภอทรายมูล ในพื้นที่ตำบลดงมะไฟ ตำบลดู่ลาด และตำบลนาเวียง และในพื้นที่บางส่วนของตำบลทรายมูล และตำบลไผ่

(จ) อำเภอป่าติ้ว ในพื้นที่บางส่วนของตำบลกระจาย

(ฉ) อำเภอมหาชนะชัย ในพื้นที่ตำบลโนนทราย ตำบลบากเรือ ตำบลบึงแก ตำบลผือฮี ตำบลฟ้าหยาด และตำบลม่วง และในพื้นที่บางส่วนของตำบลคูเมือง ตำบลพระเสาร์ ตำบลสงยาง และตำบลหัวเมือง

(ช) อำเภอเมืองยโสธร ในพื้นที่ตำบลขั้นไดใหญ่ ตำบลค้อเหนือ ตำบลดู่ทุ่ง ตำบลเดิด ตำบลทุ่งแต้ ตำบลทุ่งนางโอก ตำบลน้ำคำใหญ่ ตำบลในเมือง ตำบลสำราญ ตำบลสิงห์ และตำบลหนองเรือ และในพื้นที่บางส่วนของตำบลขุมเงิน ตำบลเชื่องคำ ตำบลตาดทอง ตำบลนาสะไมย์ ตำบลหนองคู และตำบลหนองหิน

(9) จังหวัดร้อยเอ็ด

(ก) อำเภอจังหาร อำเภอเชียงขวัญ อำเภอทุ่งเขาหลวง อำเภอธวัชบุรี อำเภอโพธิ์ชัย อำเภอโพนทอง อำเภอเมยวดี อำเภอเมืองร้อยเอ็ด อำเภอศรีสมเด็จ และอำเภอเสลภูมิ

(ข) อำเภอจตุรพักตรพิมาน ในพื้นที่ตำบลน้ำใส และในพื้นที่บางส่วนของตำบลโคกล่าม ตำบลดงแดง และตำบลหัวช้าง

(ค) อำเภอพนมไพร ในพื้นที่ตำบลกุดน้ำใส ตำบลคำไฮ ตำบลชานุวรรณ และตำบลแสนสุข และในพื้นที่บางส่วนของตำบลค้อใหญ่ ตำบลนานวล ตำบลพนมไพร ตำบลโพธิ์ใหญ่ และตำบลสระแก้ว

(ง) อำเภอเมืองสรวง ในพื้นที่บางส่วนของตำบลกกกุง ตำบลเมืองสรวง ตำบลหนองผือ และตำบลหนองหิน

(จ) อำเภอสุวรรณภูมิ ในพื้นที่บางส่วนของตำบลช้างเผือก ตำบลน้ำคำ ตำบลห้วยหินลาด และตำบลหัวโทน

(ฉ) อำเภอหนองพอก ในพื้นที่ตำบลกกโพธิ์ ตำบลท่าสีดา ตำบลบึงงาม ตำบลภูเขาทอง ตำบลรอบเมือง ตำบลหนองขุ่นใหญ่ และตำบลหนองพอก และในพื้นที่บางส่วนของตำบลโคกสว่าง และตำบลผาน้ำย้อย

(ช) อำเภออาจสามารถ ในพื้นที่ตำบลขี้เหล็ก ตำบลบ้านแจ้ง ตำบลบ้านดู่ ตำบลโพนเมือง ตำบลหนองขาม ตำบลหนองบัว ตำบลหน่อม ตำบลโหรา และตำบลอาจสามารถ และในพื้นที่บางส่วนของตำบลหนองหมื่นถ่าน

(10) จังหวัดลพบุรี อำเภอลำสนธิ ในพื้นที่บางส่วนของตำบลกุดตาเพชร

(11) จังหวัดเลย

(ก) อำเภอนาด้วง ในพื้นที่บางส่วนของตำบลท่าสวรรค์ ตำบลนาด้วง และตำบลนาดอกคำ

(ข) อำเภอปากชม ในพื้นที่บางส่วนของตำบลห้วยบ่อซืน

(ค) อำเภอผาขาว ในพื้นที่ตำบลท่าช้างคล้อง ตำบลโนนปอแดง ตำบลโนนป่าซาง และตำบลผาขาว และในพื้นที่บางส่วนของตำบลบ้านเพิ่ม

(ง) อำเภอภูกระดึง ในพื้นที่ตำบลผานกเค้า ตำบลศรีฐาน และตำบลห้วยส้ม และในพื้นที่บางส่วนของตำบลภูกระดึง

(จ) อำเภอวังสะพุง ในพื้นที่บางส่วนของตำบลโคกขมิ้น และตำบลหนองหญ้าปล้อง

(ฉ) อำเภอหนองหิน ในพื้นที่บางส่วนของตำบลตาดข่า ตำบลปวนพุ และตำบลหนองหิน

(ช) อำเภอเอราวัณ ในพื้นที่ตำบลผาสามยอด และในพื้นที่บางส่วนของตำบลทรัพย์ไพวัลย์ และตำบลผาอินทร์แปลง

(12) จังหวัดศรีษะเกษ

(ก) อำเภอกันทรารมย์ ในพื้นที่ตำบลทาม และในพื้นที่บางส่วนของตำบลเมืองน้อย ตำบลละทาย ตำบลหนองแก้ว ตำบลหนองแวง และตำบลอีปาด

(ข) อำเภอยางชุมน้อย ในพื้นที่บางส่วนของตำบลโนนคูณ ตำบลบึงบอน และตำบลยางชุมน้อย

(ค) อำเภอราษีไศล ในพื้นที่บางส่วนของตำบลดู่ ตำบลไผ่ ตำบลเมืองแคน ตำบลสร้างปี่ และตำบลหว้านคำ

(13) จังหวัดหนองบัวลำภู

(ก) อำเภอโนนสัง และอำเภอศรีบุญเรือง

(ข) อำเภอนากลาง ในพื้นที่ตำบลด่านช้าง ตำบลโนนเมือง ตำบลฝั่งแดง และตำบลอุทัยสวรรค์ และในพื้นที่บางส่วนของตำบลกุดดินจี่ ตำบลกุดแห่ ตำบลดงสวรรค์ และตำบลนากลาง

(ค) อำเภอนาวัง ในพื้นที่ตำบลเทพคีรี และตำบลนาเหล่า และในพื้นที่บางส่วนของตำบลนาแก ตำบลวังทอง และตำบลวังปลาป้อม

(ง) อำเภอเมืองหนองบัวลำภู ในพื้นที่ตำบลนามะเฟือง ตำบลโนนขมิ้น ตำบลบ้านพร้าว ตำบลป่าไม้งาม ตำบลโพธิ์ชัย ตำบลลำภู ตำบลหนองสวรรค์ ตำบลหนองหว้า และตำบลหัวนา และในพื้นที่บางส่วนของตำบลกุดจิก ตำบลนาคำไฮ ตำบลโนนทัน ตำบลบ้านขาม ตำบลหนองบัว และตำบลหนองภัยศูนย์

(14) จังหวัดอุดรธานี

(ก) อำเภอกุมภวาปี อำเภอกู่แก้ว อำเภอโนนสะอาด อำเภอศรีธาตุ และอำเภอหนองแสง

(ข) อำเภอไชยวาน ในพื้นที่ตำบลโพนสูง และตำบลหนองหลัก และในพื้นที่บางส่วนของตำบลคำเลาะ และตำบลไชยวาน

(ค) อำเภอประจักษ์ศิลปาคม ในพื้นที่ตำบลห้วยสามพาด และในพื้นที่บางส่วนของตำบลนาม่วง และตำบลอุ่มจาน

(ง) อำเภอเมืองอุดรธานี ในพื้นที่บางส่วนของตำบลโนนสูง ตำบลบ้านตาด ตำบลหนองนาคำ ตำบลหนองไผ่ และตำบลหนองไฮ

(จ) อำเภอวังสามหมอ ในพื้นที่ตำบลคำโคกสูง ตำบลบะยาว ตำบลวังสามหมอ ตำบลหนองกุงทับม้า และตำบลหนองหญ้าไซ และในพื้นที่บางส่วนของตำบลผาสุก

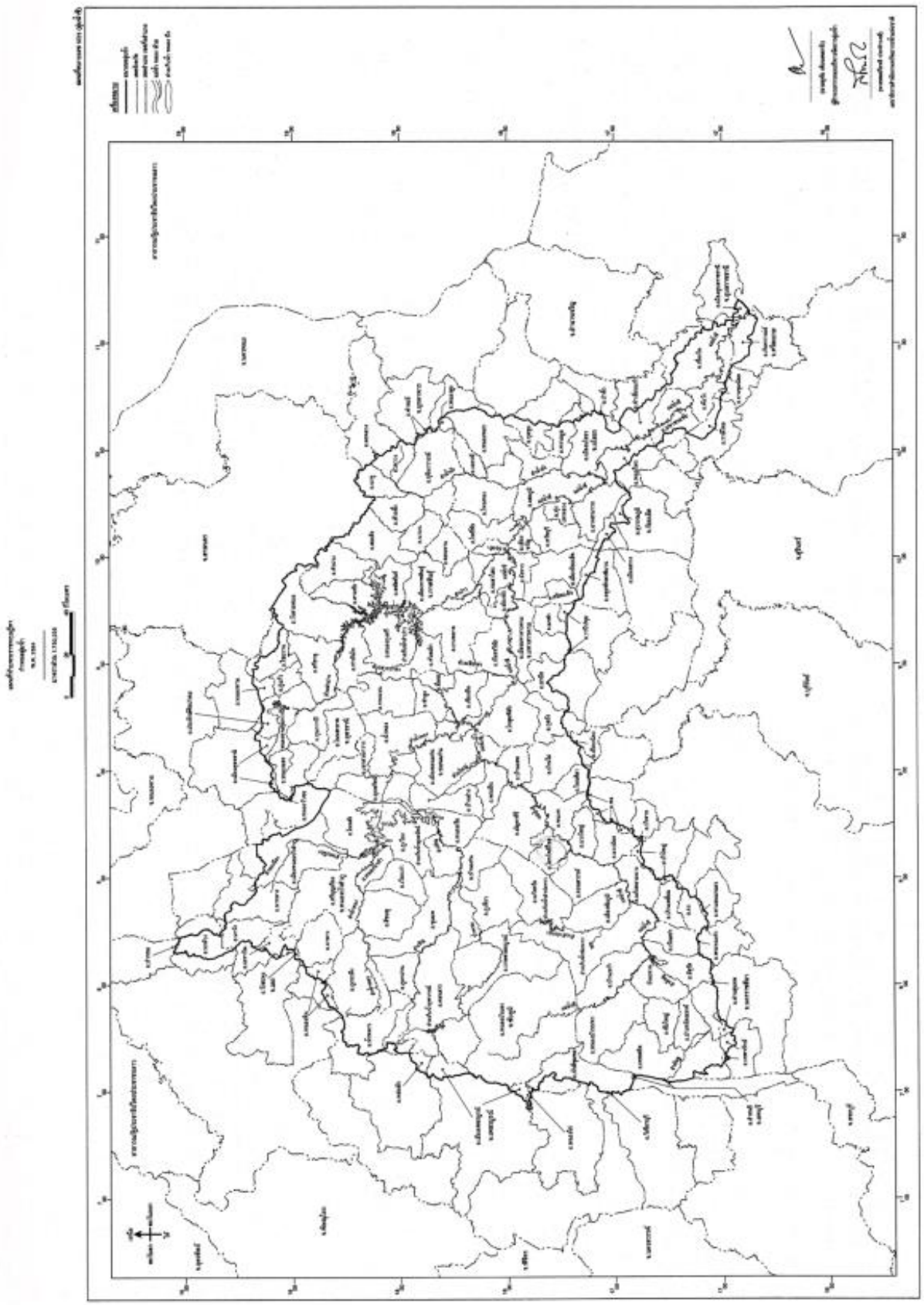
(ฉ) อำเภอหนองวัวซอ ในพื้นที่บางส่วนของตำบลโนนหวาย ตำบลหนองอ้อ และตำบลหมากหญ้า

(ช) อำเภอหนองหาน ในพื้นที่บางส่วนของตำบลพังงู และตำบลหนองเม็ก

(15) จังหวัดอุบลราชธานี

(ก) อำเภอเขื่องใน ในพื้นที่ตำบลเขื่องใน ตำบลค้อทอง ตำบลแดงหม้อ ตำบลท่าไห ตำบลนาคำใหญ่ ตำบลบ้านไทย ตำบลยางขี้นก ตำบลสร้างถ่อ และตำบลสหธาตุ และในพื้นที่บางส่วนของตำบลกลางใหญ่ ตำบลก่อเอ้ ตำบลชีทวน ตำบลธาตุน้อย ตำบลโนนรัง ตำบลบ้านกอก ตำบลศรีสุข ตำบลหนองเหล่า และตำบลหัวดอน

(ข) อำเภอเมืองอุบลราชธานี ในพื้นที่บางส่วนของตำบลหนองบ่อ

รูปที่ 2.1.3-2 แผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกาหมายเลข 5/23

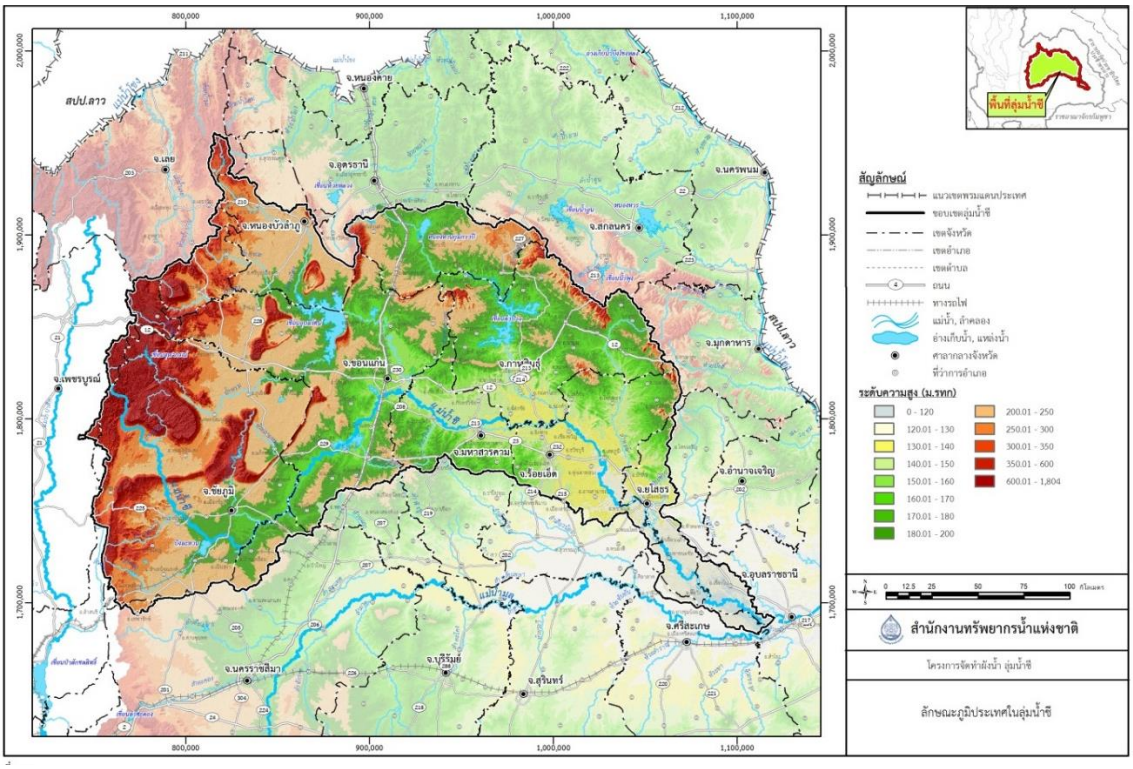
2.1.4 ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศ

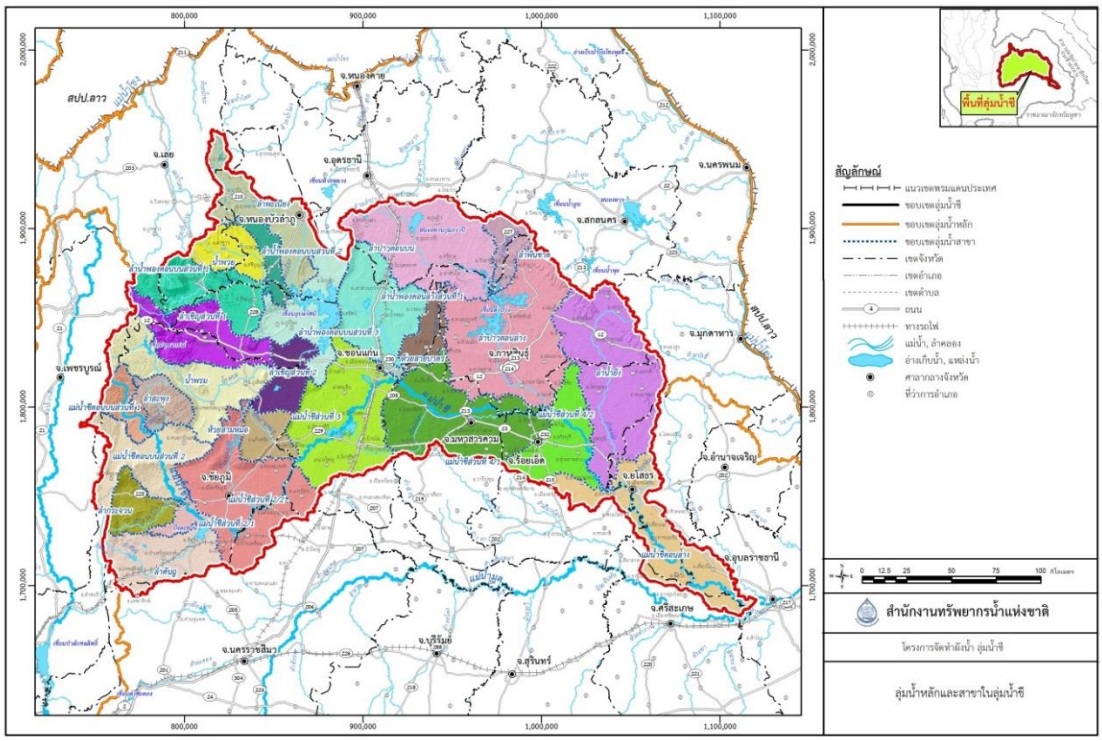
สภาพภูมิประเทศของลุ่มน้ำชีประกอบไปด้วยเทือกเขาสูง ทางทิศตะวันออกและทิศเหนือคือ เทือกเขาภูพาน ทิศตะวันตกติดกับเทือกเขาดงพญาเย็น ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำชีและแม่น้ำสาขาที่สำคัญหลายสาย ส่วนพื้นที่ตอนกลางเป็นที่ราบถึงลูกคลื่นลอนและมีเนินเล็กน้อยทางตอนใต้ของลุ่มน้ำ ลำน้ำสายหลัก คือ แม่น้ำชี ลำน้ำสาขาที่สำคัญ คือ น้ำพรม ลำน้ำพอง ลำเชิญ ลำปาว และ ลำน้ำยัง รายละเอียดแสดงดัง**รูปที่ 2.1.4-1**

สภาพลุ่มน้ำและการแบ่งลุ่มน้ำสาขา

ลุ่มน้ำชีแบ่งออกเป็นลุ่มน้ำสาขาทั้งหมด 27 ลุ่มน้ำสาขา ได้แก่ น้ำพรม น้ำพวย ลำกระจวน ลำคันฉู แม่น้ำชีตอนบนส่วนที่ 1 แม่น้ำชีตอนบนส่วนที่ 2 แม่น้ำชีตอนล่าง แม่น้ำชีส่วนที่ 2/1 แม่น้ำชีส่วนที่ 2/2 แม่น้ำชีส่วนที่ 3 แม่น้ำชีส่วนที่ 4/1 แม่น้ำชีส่วนที่ 4/2 ลำเชิญส่วนที่ 1 ลำเชิญส่วนที่ 2 ลำน้ำพองตอนบนส่วนที่ 1 ลำน้ำพองตอนบนส่วนที่ 2 ลำน้ำพองตอนบนส่วนที่ 3 ลำน้ำพองตอนล่างส่วนที่ 1 ลำน้ำพองตอนล่างส่วนที่ 2 ลำน้ำยัง ลำปาวตอนบน ลำปาวตอนล่าง ลำพะเนียง ลำพันชาด ลำสะพุง ห้วยสามหมอ และห้วยสายบาตร โดยมีรายละเอียดแสดงดัง**ตารางที่ 2.1.4-1** และแสดงขอบเขตพื้นที่ลุ่มน้ำสาขาดังแสดงใน**รูปที่ 2.1.4-2**

รูปที่ 2.1.4-1 ลักษณะภูมิประเทศในลุ่มน้ำชี

ที่มา : สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ, 2563

รูปที่ 2.1.4-2 ลุ่มน้ำหลักและสาขาในลุ่มน้ำชี

ตารางที่ 2.1.4-1 ขอบเขตพื้นที่รายลุ่มน้ำสาขาในลุ่มน้ำชี

รหัสลุ่มน้ำสาขา	ลุ่มน้ำสาขา	พื้นที่ลุ่มน้ำสาขา		ร้อยละของพื้นที่ลุ่มน้ำสาขา
		ตร.กม.	ไร่	
0401	แม่น้ำชีตอนบนส่วนที่ 1	627.00	391,877.05	1.27
0402	ลำสะพุง	743.74	464,839.94	1.51
0403	แม่น้ำชีตอนบนส่วนที่ 2	1,919.12	1,199,451.21	3.90
0404	ลำกระจวน	893.91	558,694.19	1.81
0405	แม่น้ำชีส่วนที่ 2/1	324.55	202,845.47	0.66
0406	ลำคันฉู	1,738.40	1,086,498.23	3.53
0407	แม่น้ำชีส่วนที่ 2/2	3,511.30	2,194,562.40	7.13
0408	ห้วยสามหมอ	756.12	472,572.05	1.53
0409	แม่น้ำชีส่วนที่ 3	3,292.31	2,057,691.25	6.68
0410	ลำน้ำพองตอนบนส่วนที่ 1	1,799.77	1,124,859.35	3.65
0411	น้ำพวย	926.63	579,141.93	1.88
0412	ลำน้ำพองตอนบนส่วนที่ 2	532.49	332,807.23	1.08
0413	ลำพะเนียง	1,936.82	1,210,510.52	3.93
0414	น้ำพรม	2,263.75	1,414,843.44	4.59
0415	ลำเชิญส่วนที่ 1	1,899.52	1,187,202.64	3.86
0416	ลำเชิญส่วนที่ 2	937.46	585,912.39	1.90
0417	ลำน้ำพองตอนบนส่วนที่ 3	1,756.97	1,098,104.06	3.57
0418	ลำน้ำพองตอนล่างส่วนที่ 1	2,221.21	1,388,254.16	4.51
0419	ห้วยสายบาตร	691.07	431,919.93	1.40
0420	ลำน้ำพองตอนล่างส่วนที่ 2	91.11	56,946.03	0.18
0421	แม่น้ำชีส่วนที่ 4/1	3,407.83	2,129,891.31	6.92
0422	ลำปาวตอนบน	3,265.08	2,040,673.44	6.63
0423	ลำพันชาด	695.89	434,933.83	1.41
0424	ลำปาวตอนล่าง	4,352.41	2,720,256.74	8.83
0425	แม่น้ำชีส่วนที่ 4/2	1,676.29	1,047,678.92	3.40
0426	ลำน้ำยัง	4,152.51	2,595,321.10	8.43
0427	แม่น้ำชีตอนล่าง	2,856.33	1,785,204.56	5.80
	รวม	**49,269.59**	**30,793,493.75**	**100.00**

2.1.5 ลักษณะทางภูมิอากาศ

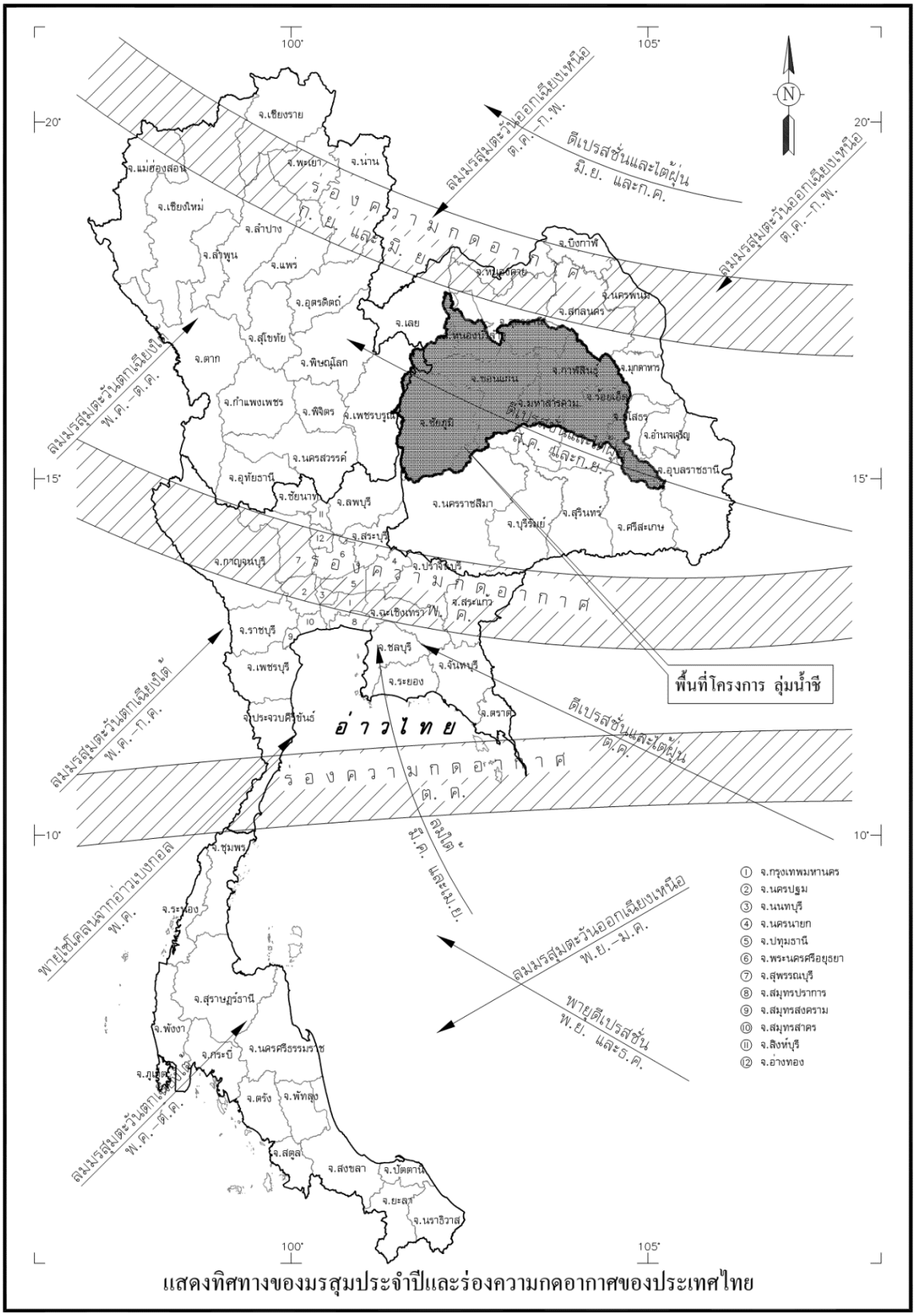
ลุ่มน้ำชีตั้งอยู่ในเขตภูมิอากาศแบบสะวันนา ซึ่งมีฤดูฝนและฤดูแล้งต่างกันขึ้นอยู่กับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือที่สลับกันพัดผ่านพื้นที่ลุ่มน้ำ สภาพทั่วไปของลุ่มน้ำมีอุณหภูมิเฉลี่ย 27.07 องศาเซลเซียส และปริมาณฝนเฉลี่ยรายปีระหว่าง 1,103.50 – 1,620.20 มิลลิเมตร โดยมีเส้นทางมรสุมและพายุจรที่พัดผ่านพื้นที่ลุ่มน้ำชี แสดงดังใน**รูปที่ 2.1.5-1**

จากการรวบรวมข้อมูลภูมิอากาศที่สถานีตรวจอากาศของกรมอุตุนิยมวิทยา (2562) ที่ตั้งอยู่และครอบคลุมพื้นที่ลุ่มน้ำชีจำนวน 13 สถานี ได้แก่ 1) สถานีอุตุนิยมวิทยากาฬสินธุ์ 2) สถานีอุตุนิยมวิทยาขอนแก่น 3) สถานีอุตุนิยมวิทยาชัยภูมิ 4) สถานีอุตุนิยมวิทยานครราชสีมา 5) สถานีอุตุนิยมวิทยาเพชรบูรณ์ 6) สถานีอุตุนิยมวิทยามหาสารคาม 7) สถานีอุตุนิยมวิทยามุกดาหาร 8) สถานีอุตุนิยมวิทยาร้อยเอ็ด 9) สถานีอุตุนิยมวิทยาเลย 10) สถานีอุตุนิยมวิทยาศรีสะเกษ 11) สถานีอุตุนิยมวิทยาหนองบัวลำภู 12) สถานีอุตุนิยมวิทยาอุดรธานี และ 13) สถานีอุตุนิยมวิทยาอุบลราชธานี สามารถสรุปค่าเฉลี่ยรายปีของตัวแปรภูมิอากาศที่สำคัญของพื้นที่ลุ่มน้ำชีไว้ดัง**ตารางที่ 2.1.5-1**

ตารางที่ 2.1.5-1 แสดงข้อมูลตัวแปรภูมิอากาศที่สำคัญของลุ่มน้ำชี

ตัวแปรภูมิอากาศ	หน่วย	ช่วงพิสัยค่าเฉลี่ยรายปี จากทั้ง 13 สถานี	ค่าเฉลี่ยรายปี จากทั้ง 13 สถานี
อุณหภูมิเฉลี่ยรายปี	องศาเซลเซียส	25.90 - 27.60	27.07
ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยรายปี	เปอร์เซ็นต์	27.30 - 74.60	69.04
เมฆปกคลุมเฉลี่ยรายปี	1-10 อ๊อกต้า	4.30 - 6.50	5.08
ความเร็วลมเฉลี่ยรายปี	น็อต	1.20 - 3.90	2.19
ค่าการระเหยจากถาดวัดการระเหยเฉลี่ยรายปี	มิลลิเมตร	1,324.50 – 1,834.90	1,567.52
ปริมาณฝนเฉลี่ยรายปี	มิลลิเมตร	1,103.50 – 1,620.20	1,340.47

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา, 2562

แสดงทิศทางของมรสุมประจำปีและร่องความกดอากาศของประเทศไทย

รูปที่ 2.1.5-1 ทิศทางของมรสุมประจำปีและร่องความกดอากาศของประเทศไทย

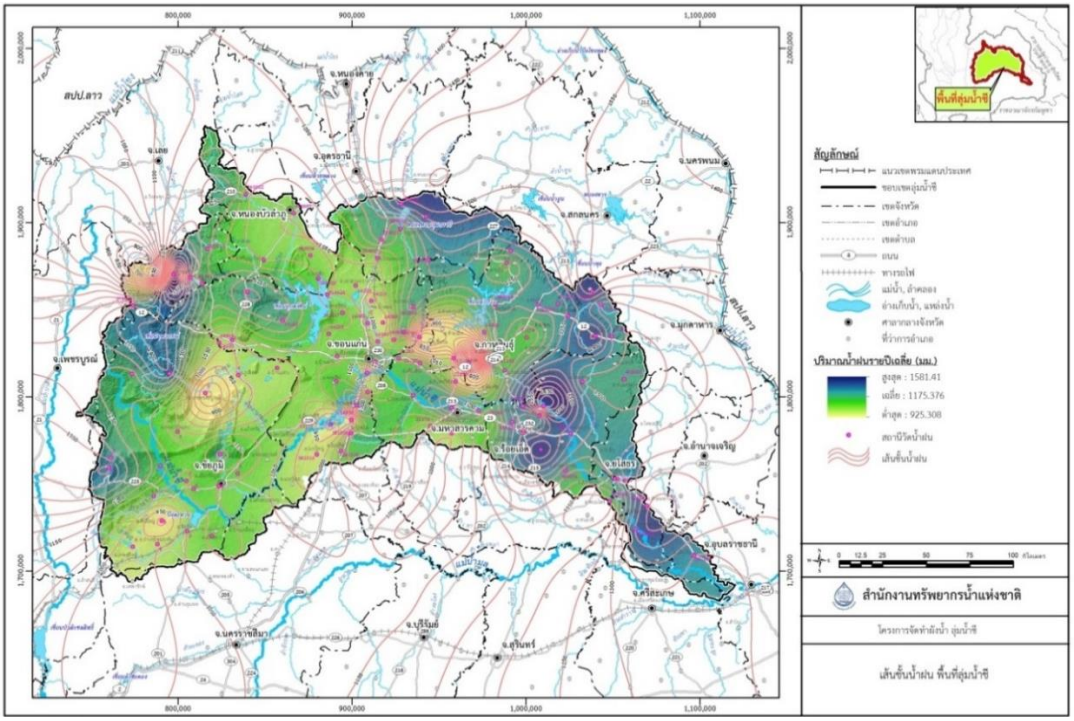
2.1.6 ลักษณะทางอุตุ-อุทกวิทยา

2.1.6.1 ปริมาณฝน

จากการรวบรวมข้อมูลสถานีวัดน้ำฝน 147 สถานีในพื้นที่ลุ่มน้ำชีและพื้นที่ข้างเคียง ดังแสดงใน**รูปที่ 2.1.6-1** มีช่วงปีสถิติของข้อมูลที่รวบรวมได้ ตั้งแต่เริ่มจดบันทึกจนถึงปี พ.ศ.2562 ทำการคัดเลือกสถานีตรวจวัดปริมาณฝนให้ครอบคลุมพื้นที่ศึกษาและบริเวณข้างเคียงและมีสถิติข้อมูลตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป ในช่วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 -พ.ศ. 2562 (30 ปี) มาเป็นสถานีตัวแทนได้จำนวน 111 สถานี มีแผนที่เส้นชั้นปริมาณฝนทำให้สามารถแสดงภาพรวมการกระจายปริมาณฝนมาก-น้อยเชิงพื้นที่ในพื้นที่ลุ่มน้ำชี ดัง**รูปที่ 2.1.6-1** พบว่า พื้นที่ลุ่มน้ำชี มีปริมาณฝนเฉลี่ยรายปีผันแปรอยู่ในช่วง 925.31 มม. ถึง 1,581.41 มม. โดยปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายปีสูงสุดจะอยู่บริเวณอำเภอภูกระดึง อำเภอผาขาว และอำเภอน้ำหนาว จังหวัดเลย และปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายปีต่ำที่สุดอยู่บริเวณอำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ และอำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ และสามารถสรุปปริมาณน้ำฝนรายเดือนและรายปีเฉลี่ยได้ดังนี้

ปริมาณน้ำฝนรายเดือนเฉลี่ย, มม.												รายปีเฉลี่ย, มม.
เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	
76.30	164.87	152.79	157.30	203.20	243.27	108.65	23.35	3.78	3.80	16.03	39.12	1,192.47

ซึ่งจากข้อมูลพบว่าปริมาณฝนส่วนใหญ่ตกในช่วงฤดูฝนตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงตุลาคม และปริมาณฝนน้อยที่สุดตกในช่วงเดือนธันวาคมถึงเมษายน โดยปริมาณฝนรายปีเฉลี่ย 1,192.47 มิลลิเมตร เป็นปริมาณฝนในช่วงฤดูฝน (พ.ค.-ต.ค.) 1,030.09 มิลลิเมตร คิดเป็นร้อยละ 86.38 ของปริมาณฝนทั้งปี และปริมาณฝนในช่วงฤดูแล้ง (พ.ย.-เม.ย.) 162.39 มิลลิเมตร คิดเป็นร้อยละ 13.62 ของปริมาณฝนทั้งปี

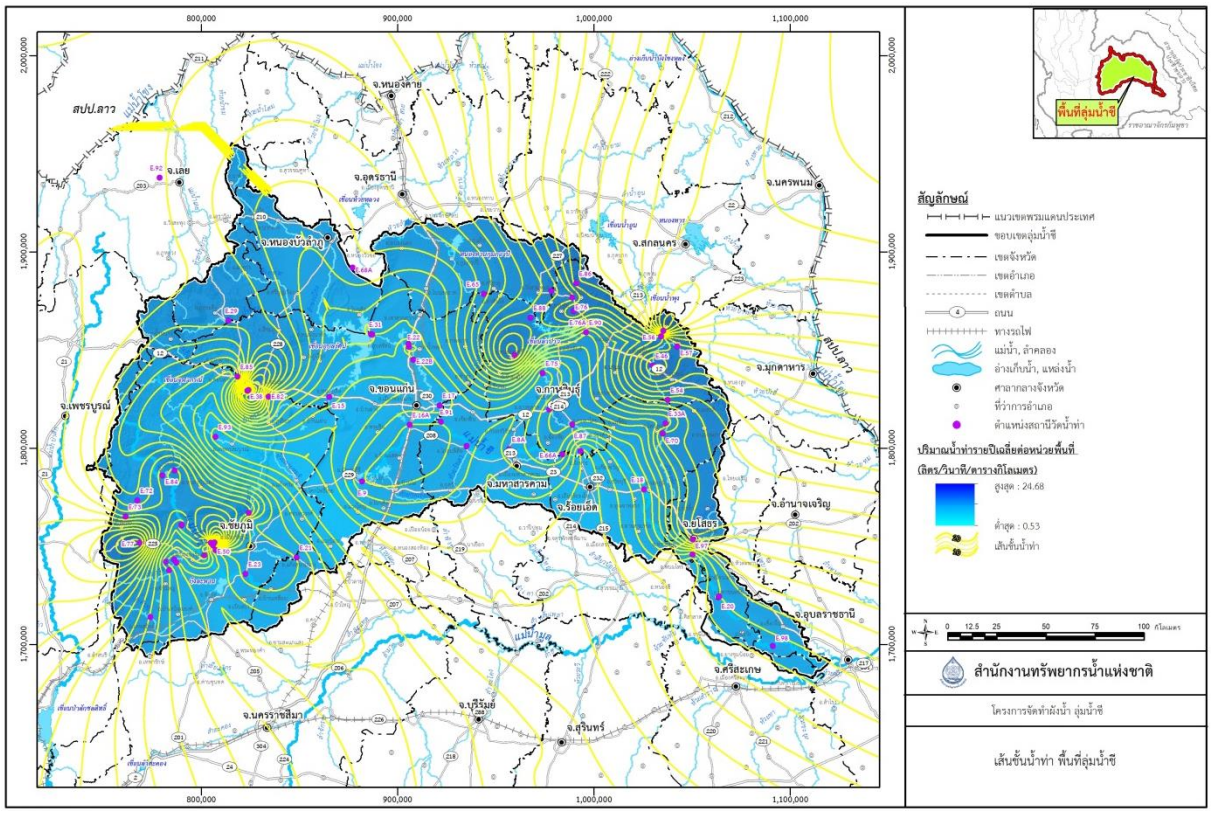

รูปที่ 2.1.6-1 เส้นชั้นน้ำฝน

2.1.6.2 ปริมาณน้ำท่า

จากสถิติข้อมูลปริมาณน้ำท่าจำนวน 62 สถานี มีช่วงปีของข้อมูลที่รวบรวมได้ตั้งแต่เริ่มจดบันทึก จนถึงปี พ.ศ. 2562 ตามตำแหน่งใน**รูปที่ 2.1.6-2** และ**ตารางที่ 2.1.6-2** พบว่า มีช่วงพิสัยของพื้นที่รับน้ำฝนอยู่ระหว่าง 20.00 – 47,799.98 ตร.กม. และมีช่วงพิสัยของปริมาณน้ำท่ารายปีเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 27.92 – 16,506.08 ล้าน ลบ.ม. แผนที่เส้นชั้นปริมาณน้ำท่ารายปีเฉลี่ยต่อพื้นที่รับน้ำฝนของพื้นที่ลุ่มน้ำชี ดังแสดงในรูปที่ 2.1.6-2 พบว่า มีช่วงพิสัยของปริมาณน้ำท่ารายปีเฉลี่ยต่อพื้นที่รับน้ำฝนอยู่ระหว่าง 0.53-24.68 ลิตร/วินาที/ตร.กม.

ซึ่งจากข้อมูลพบว่าในลุ่มน้ำชีมีปริมาณน้ำท่าต่อหน่วยพื้นที่ (Specific Yield) ประมาณ 7.23 ลิตร/วินาที/ตร.กม. มีปริมาณน้ำท่าเฉลี่ย 11,240.33 ล้าน ลบ.ม. คิดเป็นน้ำท่าในฤดูฝน 9,481.83 ล้าน ลบ.ม. (84.36%) และในฤดูแล้ง 1,758.50 ล้าน ลบ.ม. (15.64%) รายละเอียดดังแสดงใน **ตารางที่ 2.1.6-3**

รูปที่ 2.1.6-2 เส้นชั้นน้ำท่า

ตารางที่ 2.1.6-2 แสดงรายละเอียดสถานีวัดน้ำที่นำมาใช้พิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณน้ำท่ารายปีเฉลี่ยกับขนาดพื้นที่รับน้ำฝน

ลำดับ	รหัสสถานี	ชื่อสถานี	อำเภอ	จังหวัด	ลำน้ำ	พื้นที่รับน้ำ (ตร.กม.)	ปริมาณน้ำท่ารายปีเฉลี่ย (ล้าน ลบ.ม.)
กลุ่มที่ 1 กลุ่มลำพะเนียง ลำน้ำพองตอนบน ลำน้ำพองตอนล่าง น้ำพรม ลำเชิญ น้ำพวย และห้วยสายบาตร							
1	E.68A	บ้านขาม	เมือง	หนองบัวลำภู	ลำพะเนียง	1,363.66	328.56
2	E.64	บ้านนากลาง	นากลาง	หนองบัวลำภู	ลำพะเนียง	362.25	90.84
3	E.29	บ้านผานกเค้า	ภูกระดึง	เลย	ลำน้ำพองตอนบนส่วนที่ 1	949.31	279.83
4	E.17	บ้านท่าหิน	เมือง	ขอนแก่น	ลำน้ำพองตอนล่างส่วนที่ 1	14,426	1,503.76
5	E.22B	บ้านท่าเม้า	น้ำพอง	ขอนแก่น	ลำน้ำพองตอนล่างส่วนที่ 1	13,637.74	1,672.78
6	E.22	บ้านน้ำโป่ง	น้ำพอง	ขอนแก่น	ลำน้ำพองตอนล่างส่วนที่ 1	13,168.00	2,325.65
7	E.22A	บ้านหินกอง	น้ำพอง	ขอนแก่น	ลำน้ำพองตอนล่างส่วนที่ 1	13,183.00	1,452.56
8	E.38	บ้านดอนหาญ	คอนสาร	ชัยภูมิ	ลำเชิญส่วนที่ 1	1,446.00	314.31
กลุ่มที่ 2 กลุ่มลำกระจวน ลำสะพุง และแม่น้ำชีตอนบนส่วนที่ 1 และแม่น้ำชีตอนบนส่วนที่ 2							
1	E.36A	บ้านท่าบน	หนองบัวระเหว	ชัยภูมิ	ลำกระจวน	290.00	53.11
2	E.35A	บ้านทับใน	หนองบัวระเหว	ชัยภูมิ	ลำกระจวน	422.00	69.52
3	E.77	บ้านเทพศิลา	หนองบัวระเหว	ชัยภูมิ	ลำกระจวน	84.34	47.97
4	E.83	บ้านนาเจริญ	หนองบัวแดง	ชัยภูมิ	ลำสะพุง	744.00	262.75
5	E.32A	บ้านหนองอ้อ	บ้านเขว้า	ชัยภูมิ	แม่น้ำชีตอนบนส่วนที่ 2	2,905.00	802.47
6	E.73	บ้านวังตะกู	ภักดีชุมพล	ชัยภูมิ	แม่น้ำชีตอนบนส่วนที่ 2	267.00	93.52
7	E.72	บ้านเจียง	ภักดีชุมพล	ชัยภูมิ	แม่น้ำชีตอนบนส่วนที่ 2	322.69	86.02
8	E.84	บ้านโนนสาธิต	หนองบัวแดง	ชัยภูมิ	แม่น้ำชีตอนบนส่วนที่ 1	508.00	167.65
กลุ่มที่ 3 กลุ่มลำคันฉู ห้วยสามหมอ และแม่น้ำชีส่วนที่ 2/1 และแม่น้ำชีส่วนที่ 2/2							
1	E.60	บ้านโคกพงัด	บำเหน็จณรงค์	ชัยภูมิ	ลำคันฉู	205.00	50.74
2	E.23	บ้านค่าย	เนินสง่า	ชัยภูมิ	แม่น้ำชีส่วนที่ 2/2	6,835.00	1,142.49
3	E.21	บ้านแก่งโก	เมือง	ชัยภูมิ	แม่น้ำชีส่วนที่ 2/2	8,912.00	1,383.31
4	E.5	บ้านโนนเปลือย	บ้านเขว้า	ชัยภูมิ	แม่น้ำชีส่วนที่ 2/1	4,254.00	1,019.13
5	E.49B	บ้านหลุบโพธิ์	บ้านเขว้า	ชัยภูมิ	แม่น้ำชีส่วนที่ 2/2	331.00	44.93
6	E.49	บ้านกุดหยั่ง	บ้านเขว้า	ชัยภูมิ	แม่น้ำชีส่วนที่ 2/2	265.00	58.97
7	E.6C	บ้านตาดโตน	เมือง	ชัยภูมิ	แม่น้ำชีส่วนที่ 2/2	377.90	107.27

ตารางที่ 2.1.6-2 แสดงรายละเอียดสถานีวัดน้ำที่นำมาใช้พิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณน้ำท่ารายปีเฉลี่ยกับขนาดพื้นที่รับน้ำฝน (ต่อ)

ลำดับ	รหัสสถานี	ชื่อสถานี	อำเภอ	จังหวัด	ลำน้ำ	พื้นที่รับน้ำ (ตร.กม.)	ปริมาณน้ำท่ารายปีเฉลี่ย (ล้าน ลบ.ม.)
กลุ่มที่ 4 กลุ่มแม่น้ำชีส่วนที่ 3 แม่น้ำชีส่วนที่ 4/1 แม่น้ำชีสวนที่ 4/2 แม่น้ำชีตอนล่าง และลำน้ำยัง							
1	E.9	บ้านโจด	ชนบท	ขอนแก่น	แม่น้ำชีส่วนที่ 3	11,020.00	1,672.46
2	E.16A	บ้านท่าพระ	เมือง	ขอนแก่น	แม่น้ำชีส่วนที่ 3	13,171.00	2,080.36
3	E.18	บ้านท่าไคร้	ทุ่งเขาหลวง	ร้อยเอ็ด	แม่น้ำชีส่วนที่ 4/2	41,594.00	6,899.86
4	E.66A	บ้านม่วงลาด	จังหาร	ร้อยเอ็ด	แม่น้ำชีส่วนที่ 4/2	31,879.44	5,505.40
5	E.8A	บ้านดินดำ	เมือง	มหาสารคาม	แม่น้ำชีส่วนที่ 4/1	30,476.61	4,226.20
6	E.1	แม่น้ำชี	โกสุมพิสัย	มหาสารคาม	แม่น้ำชีส่วนที่ 3	29,788.00	4,079.20
7	E.20	น้ำชีที่มหาชนะชัย	มหาชนะชัย	ยโสธร	แม่น้ำชีตอนล่าง	47,818.00	8,644.22
8	E.20A	แม่น้ำชี	มหาชนะชัย	ยโสธร	แม่น้ำชีตอนล่าง	47,799.98	9,055.15
9	E.70	บ้านกุดกว้าง	โพนทอง	ร้อยเอ็ด	ลำน้ำยัง	3,168.00	1,102.89
10	E.33A	บ้านหนองแสงถึง	โกสุมพิสัย	มหาสารคาม	ลำน้ำยัง	2,599.00	774.81
11	E.54	บ้านแก่งยาว	กุฉินารายณ์	กาฬสินธุ์	ลำน้ำยัง	1,511.00	640.51
12	E.46	บ้านจอมทอง	กุฉินารายณ์	กาฬสินธุ์	ลำน้ำยัง	502.00	298.25
13	E.57	บ้านกุดฉิมคุ้มใหม่	เขาวง	กาฬสินธุ์	ลำน้ำยัง	98.00	54.49
กลุ่มที่ 5 กลุ่มลำพันชาด ลำปาวตอนบน และลำปาวตอนล่าง							
1	E.67	บ้านท่างาม	วังสามหมอ	อุดรธานี	ลำพันชาด	476.33	204.42
2	E.65	บ้านท่าไฮ	ศรีธาตุ	อุดรธานี	ลำปาวตอนบน	2,148.81	655.08
3	E.87	บ้านวังหิน	กมลาไสย	กาฬสินธุ์	ลำป่าวตอนล่าง	7,068.00	1,578.35
4	E.26	บ้านหัวขัว	ยางตลาด	กาฬสินธุ์	ลำปาวตอนล่าง	6,565.00	1,403.57
5	E.75	บ้านหนองม่วง	ยางตลาด	กาฬสินธุ์	ลำปาวตอนล่าง	6,054.00	905.23
6	E.76A	บ้านโพน	คำม่วง	กาฬสินธุ์	ลำปาวตอนล่าง	194.62	104.83
7	E.76	บ้านขำเปี่ยม	คำม่วง	กาฬสินธุ์	ลำปาวตอนล่าง	163.00	75.92

ตารางที่ 2.1.6-3 ปริมาณน้ำท่ารายเดือนและรายปีเฉลี่ยสำหรับพื้นที่ลำน้ำสาขาในลุ่มน้ำชี

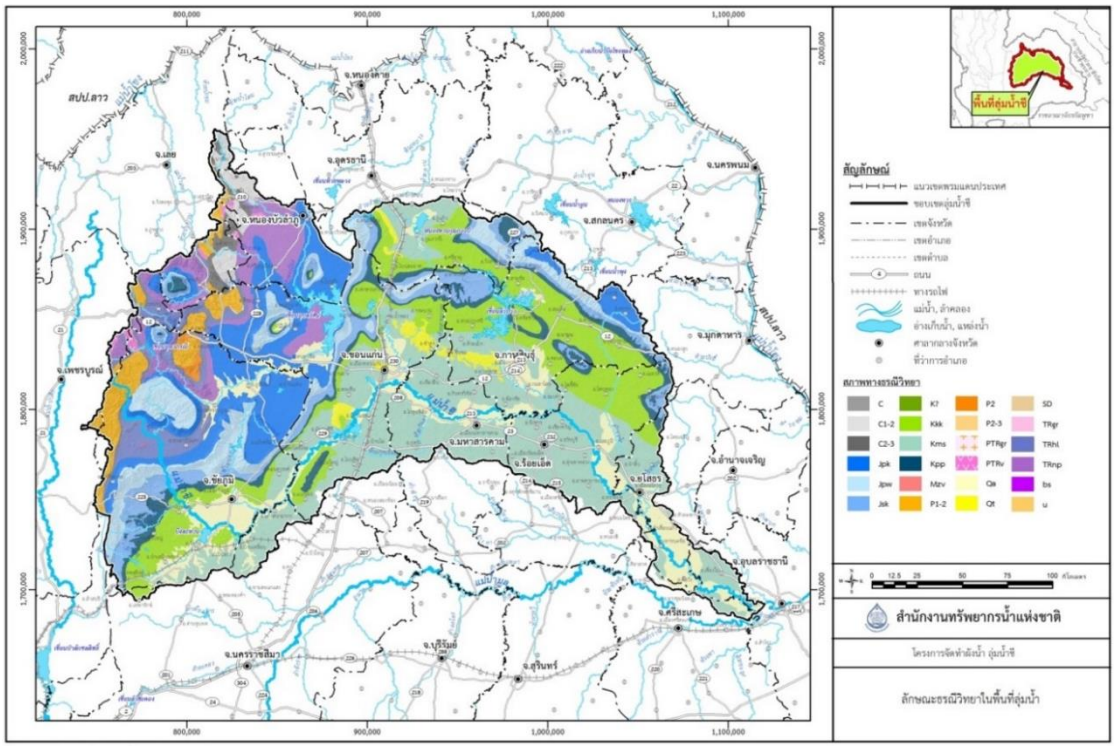
ชื่อลำน้ำสาขา	พื้นที่รับน้ำ (ตร.กม.)	ปริมาณน้ำท่ารายเดือนเฉลี่ย (ล้าน ลบ.ม.)												ปริมาณน้ำท่า (ล้าน ลบ.ม.)			ปริมาณน้ำท่า (ลิตร/วินาที/ตร.กม.)
		เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	ฤดูฝน	ฤดูแล้ง	รายปี	
แม่น้ำชีตอนบนส่วนที่ 1	627.00	3.00	12.61	10.48	16.16	27.22	51.68	35.30	10.59	5.02	3.64	2.83	2.88	153.45	27.95	181.40	9.18
ลำสะพุง	743.74	1.08	16.91	13.27	9.09	22.81	56.52	40.73	10.84	2.94	1.18	0.60	0.38	159.32	17.02	176.33	7.52
แม่น้ำชีตอนบนส่วนที่ 2	1,919.12	11.01	32.27	55.41	48.41	99.93	155.84	99.09	30.47	16.29	13.25	9.05	7.95	490.95	88.02	578.97	9.57
ลำกระจวน	893.91	8.46	16.43	15.02	23.72	44.92	100.49	74.17	20.48	7.39	5.58	3.01	3.58	274.75	48.49	323.23	11.47
แม่น้ำชีส่วนที่ 2/1	324.55	0.38	1.79	2.40	3.23	7.38	15.93	11.46	2.88	0.72	0.45	0.28	0.22	42.19	4.92	47.11	4.60
ลำคันฉู	1,738.40	4.00	10.41	29.66	30.00	43.01	99.07	74.29	18.95	8.22	5.68	3.54	3.09	286.44	43.48	329.92	6.02
แม่น้ำชีส่วนที่ 2/2	3,511.30	2.11	12.67	22.87	24.63	51.99	152.67	205.47	67.72	10.57	5.18	2.02	1.20	470.29	88.80	559.10	5.05
ห้วยสามหมอ	756.12	0.46	0.74	1.09	1.12	2.57	7.35	6.57	1.98	0.62	0.41	0.33	0.38	19.45	4.18	23.63	0.99
แม่น้ำชีส่วนที่ 3	3,292.31	1.00	5.84	10.92	11.91	23.85	75.00	121.99	59.23	7.14	1.47	0.58	0.55	249.51	69.96	319.47	3.08
ลำน้ำพองตอนบนส่วนที่ 1	1,799.77	9.29	46.85	29.60	23.96	56.52	151.71	112.38	20.13	4.81	2.87	2.24	3.93	421.03	43.27	464.30	8.18
น้ำพวย	926.63	0.66	11.26	23.45	30.23	46.86	79.41	35.40	6.45	0.38	0.43	0.21	0.23	226.61	8.36	234.97	8.04
ลำน้ำพองตอนบนส่วนที่ 2	532.49	0.31	3.33	7.60	10.73	18.05	38.30	20.10	5.25	0.75	0.32	0.24	0.11	98.11	6.98	105.08	6.26
ลำพะเนียง	1,936.82	1.32	22.50	46.85	60.38	93.60	158.64	70.72	12.90	0.75	0.85	0.42	0.46	452.70	16.69	469.40	7.69
น้ำพรม	2,263.75	6.70	28.19	23.42	36.13	60.85	115.53	78.90	23.67	11.22	8.14	6.32	6.43	343.01	62.47	405.48	5.68
ลำเชิญส่วนที่ 1	1,899.52	12.91	44.04	45.65	33.37	50.35	108.72	90.75	35.40	18.36	16.86	14.56	13.40	372.88	111.51	484.38	8.09
ลำเชิญส่วนที่ 2	937.46	0.25	1.49	2.78	3.03	6.07	19.10	31.06	15.08	1.82	0.37	0.15	0.14	63.53	17.81	81.35	2.75
ลำน้ำพองตอนบนส่วนที่ 3	1,756.97	0.73	8.01	18.27	25.79	43.38	92.04	48.30	12.62	1.79	0.78	0.57	0.27	235.78	16.76	252.55	4.56
ลำน้ำพองตอนล่างส่วนที่ 1	2,221.21	18.77	36.35	39.27	20.66	26.39	62.81	61.44	55.13	20.28	12.16	10.85	12.96	246.91	130.14	377.05	5.38
ห้วยสายบาตร	691.07	8.97	11.75	15.22	14.83	18.05	31.82	35.40	20.30	6.19	5.52	6.48	13.25	127.08	60.70	187.78	8.62
ลำน้ำพองตอนล่างส่วนที่ 2	91.11	0.14	0.32	0.45	0.49	0.75	2.45	3.58	1.41	0.22	0.14	0.11	0.11	8.04	2.12	10.15	3.53
แม่น้ำชีส่วนที่ 4/1	3,407.74	10.34	15.97	22.87	28.35	36.02	82.12	106.62	62.27	12.25	6.64	5.63	7.93	291.95	105.07	397.02	3.69
ลำปาวตอนบน	3265.83	3.01	13.50	58.69	100.03	213.21	355.76	181.43	65.54	30.80	14.09	3.32	1.50	922.63	118.25	1040.88	10.11
ลำพันชาด	695.89	2.22	13.65	25.27	40.94	91.09	106.96	39.17	13.59	5.73	1.20	0.31	0.11	317.07	23.17	340.25	15.45
ลำปาวตอนล่าง	4,352.41	56.02	64.54	83.50	126.94	209.23	247.85	202.31	111.19	55.20	68.63	64.42	52.58	934.37	408.03	1342.40	9.78
แม่น้ำชีส่วนที่ 4/2	1,676.29	4.51	6.63	9.60	13.99	26.18	43.24	41.81	26.68	7.52	3.66	2.96	3.65	141.45	48.99	190.43	3.60
ลำน้ำยัง	4,152.51	3.89	24.24	106.72	299.62	511.10	593.06	149.91	27.09	8.61	6.24	5.64	4.78	1684.64	56.25	1740.89	13.29
แม่น้ำชีตอนล่าง	2,856.33	10.20	16.28	25.35	44.30	87.58	146.15	128.01	74.09	22.94	8.11	6.38	7.33	447.67	129.05	576.72	6.40
รวม	**49,269.59**	**181.74**	**478.57**	**745.68**	**1,082.04**	**1,918.96**	**3,150.22**	**2,106.36**	**811.93**	**268.53**	**193.85**	**153.05**	**149.40**	**9,481.83**	**1,758.50**	**11,240.33**	**7.23**

น้ำบาดาล

ลักษณะธรณีวิทยาและอุทกธรณีวิทยา

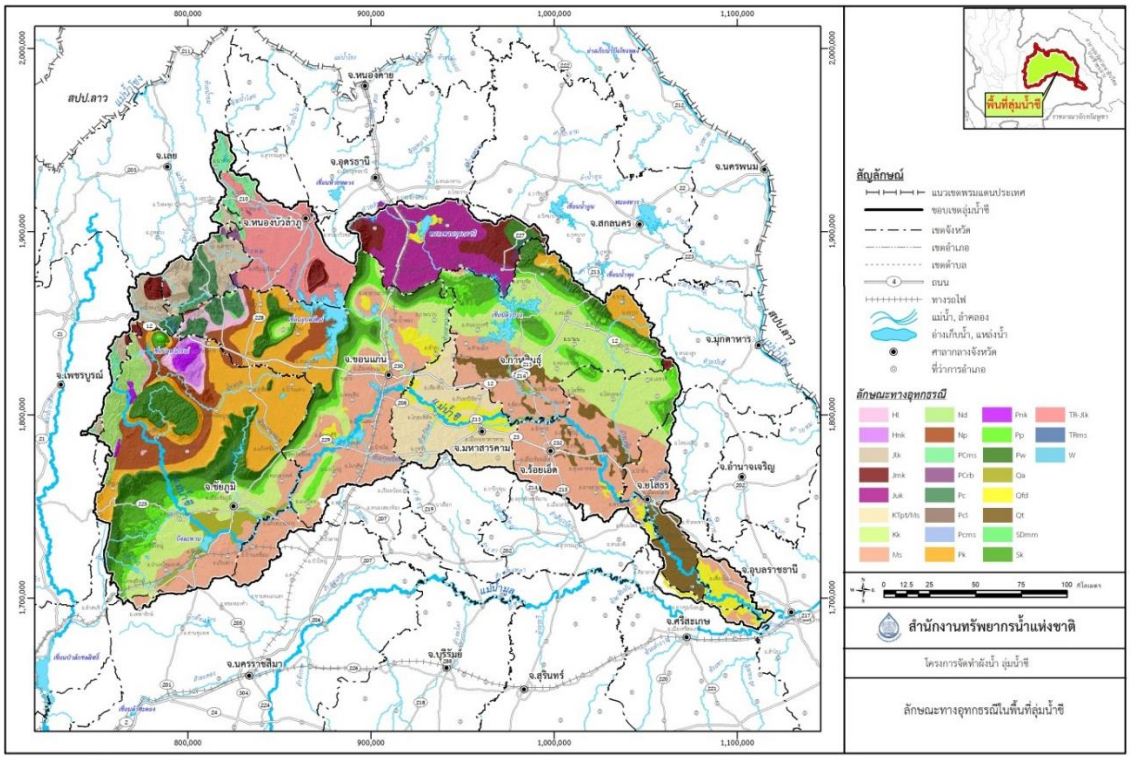
ลักษณะทางธรณีวิทยาในลุ่มน้ำชีแสดงดัง**รูปที่ 2.1.6-3** จากการทบทวนข้อมูลพบว่า ลักษณะภูมิประเทศและภูมิสัณฐาน บริเวณที่ราบสูงโคราช (The Khorat Plateau) พื้นที่ลุ่มน้ำชี ตั้งอยู่ตอนกลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งจากข้อมูลกรมทรัพยากรธรณี (http://www.dmr.go.th/ewtadmin/ewt/dmr_web/n_more_news.php?filename=korat_geo) พบว่า อยู่ในเขตที่ราบสูงโคราช (The Khorat Plateau) หมายถึงบริเวณที่ราบสูงของภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งหมด มีเนื้อที่ประมาณ 150,000 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณหนึ่งในสามของพื้นที่ทั้งหมดของประเทศไทย ลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบเรียบ มีความสูงประมาณ 130-250 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง

ลักษณะอุทกธรณีวิทยา แหล่งน้ำบาดาลในลุ่มน้ำชีแบ่งออกได้เป็น 4 กลุ่ม คือ แหล่งน้ำบาดาลในชั้นหินให้น้ำตะกอนน้ำพา ชั้นหินให้น้ำชุดโคราช ชั้นหินให้น้ำหินปูน และชั้นหินให้น้ำภูเขาไฟ ดังแสดงแผนที่อุทกธรณีใน**รูปที่ 2.1.6-4** ศักยภาพน้ำใต้ดินและคุณภาพน้ำใต้ดิน แสดงดัง**รูปที่ 2.1.6-5** จากข้อมูลอุทกธรณีวิทยาที่กล่าวมาข้างต้น กรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2560) พบว่า บ่อน้ำบาดาลในพื้นที่ลุ่มน้ำชีรวมจำนวน 5,241 บ่อ มีปริมาณน้ำบาดาลที่พัฒนาได้ทั้งหมด (Yield) 4,512.73 ล้าน ลบ.ม./ปี โดยในส่วนที่เป็นปริมาณน้ำบาดาลที่สามารถนำมาใช้ได้ (Safe Yield) ซึ่งคิดอยู่ที่ประมาณ 90% ของปริมาณน้ำบาดาลทั้งหมดจะอยู่ที่ประมาณ 4,086.98 ล้าน ลบ.ม.

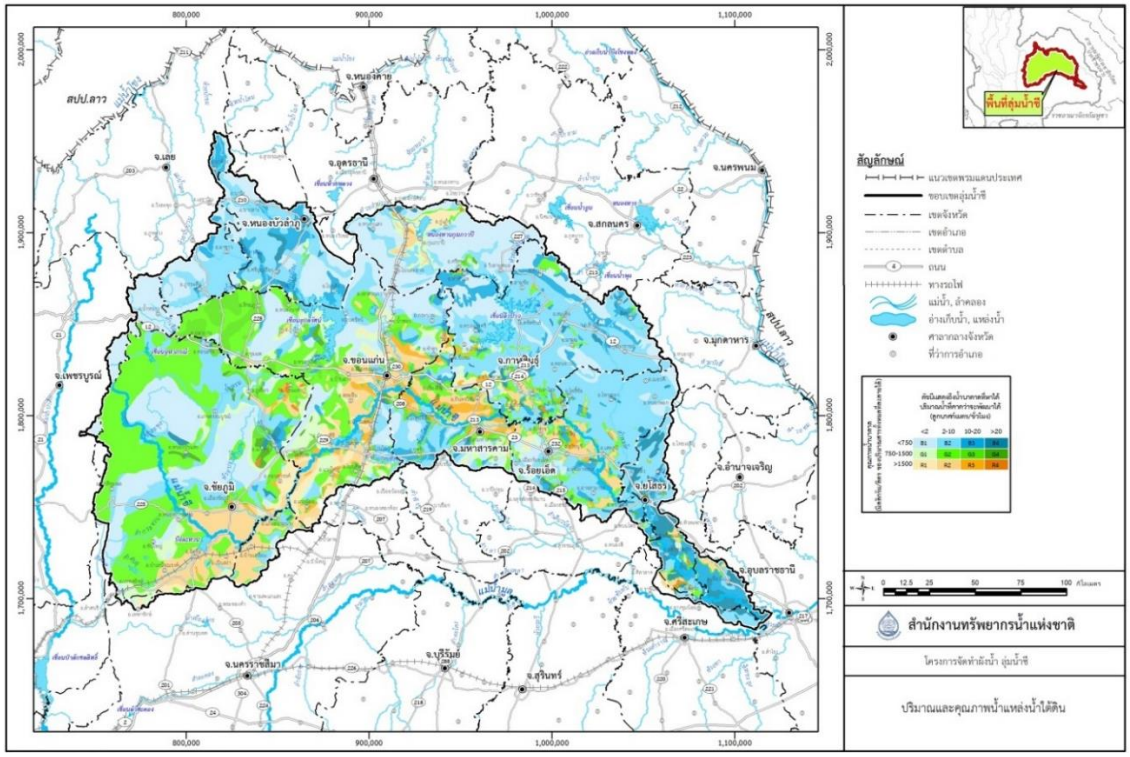
ที่มา : กรมทรัพยากรธรณี, 2562

รูปที่ 2.1.6-3 ลักษณะธรณีวิทยาในลุ่มน้ำชี

ที่มา : กรมทรัพยากรน้ำบาดาล, 2560

รูปที่ 2.1.6-4 ลักษณะทางอุทกธรณีในลุ่มน้ำชี

ที่มา : วิเคราะห์จากข้อมูลแผนที่น้ำบาดาล มาตราส่วน 1:100,000 กรมทรัพยากรน้ำบาดาล, 2560

รูปที่ 2.1.6-5 ปริมาณและคุณภาพน้ำแหล่งน้ำใต้ดิน

2.1.7 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

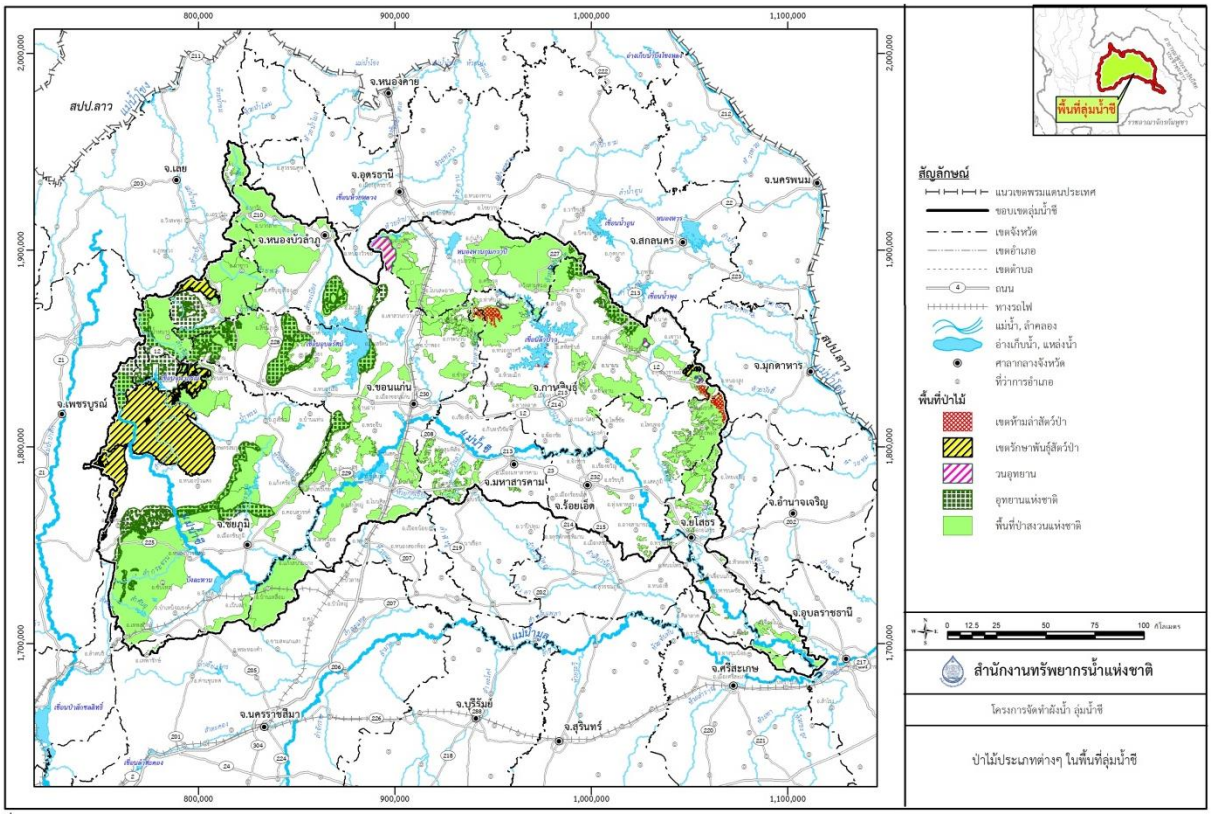
การศึกษารวบรวมข้อมูลในหัวข้อนี้มีเป้าหมายเพื่อใช้ประกอบเป็นส่วนหนึ่งของผังน้ำในส่วนของป่าที่เกี่ยวข้องกับการไหลของน้ำและใช้ประกอบการพิจารณาเสนอแนะการใช้ที่ดิน/การบริหารจัดการที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เช่น การรักษาคุณภาพ/ระบบนิเวศน์ เป็นต้น

จากการรวบรวมและทบทวนข้อมูล โครงการจัดทำข้อมูลสภาพพื้นที่ป่าไม้ ช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2562 ของสำนักจัดการที่ดินป่าไม้ กรมป่าไม้ (2563) พบว่า ปี 2561 และ ปี 2562 พื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทยมีจำนวน 102,488,302.19 ไร่ และ 102,484,072.71 ไร่ ตามลำดับ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 31.68 ของพื้นที่ประเทศไทย (323,528,699.65 ไร่) พบว่า พื้นที่ลดลงไป 4,229.48 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.001 ของพื้นที่ประเทศไทย สำหรับพื้นที่ลุ่มน้ำชีมีพื้นที่ลุ่มน้ำรวมทั้งหมดประมาณ 30,793,493.75 ไร่ ในปี พ.ศ. 2560 มีพื้นที่ป่าไม้ในลุ่มน้ำประมาณ 12,596,945.48 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 40.91 ของพื้นที่ลุ่มน้ำชี สำหรับปี พ.ศ. 2562 มีพื้นที่ป่าไม้ในลุ่มน้ำประมาณ 13,010,316.40 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 42.25 ของพื้นที่ลุ่มน้ำชี คิดเป็นพื้นที่ป่าไม้เพิ่มขึ้น 413,370.92 ไร่หรือร้อยละ 1.34 ของพื้นที่ลุ่มน้ำชี สำหรับขอบเขตพื้นที่ป่าไม้แสดงดัง**รูปที่ 2.1.7-1** และ**รูปที่ 2.1.7-2** และมีรายละเอียดดังนี้

1) ทรัพยากรป่าไม้

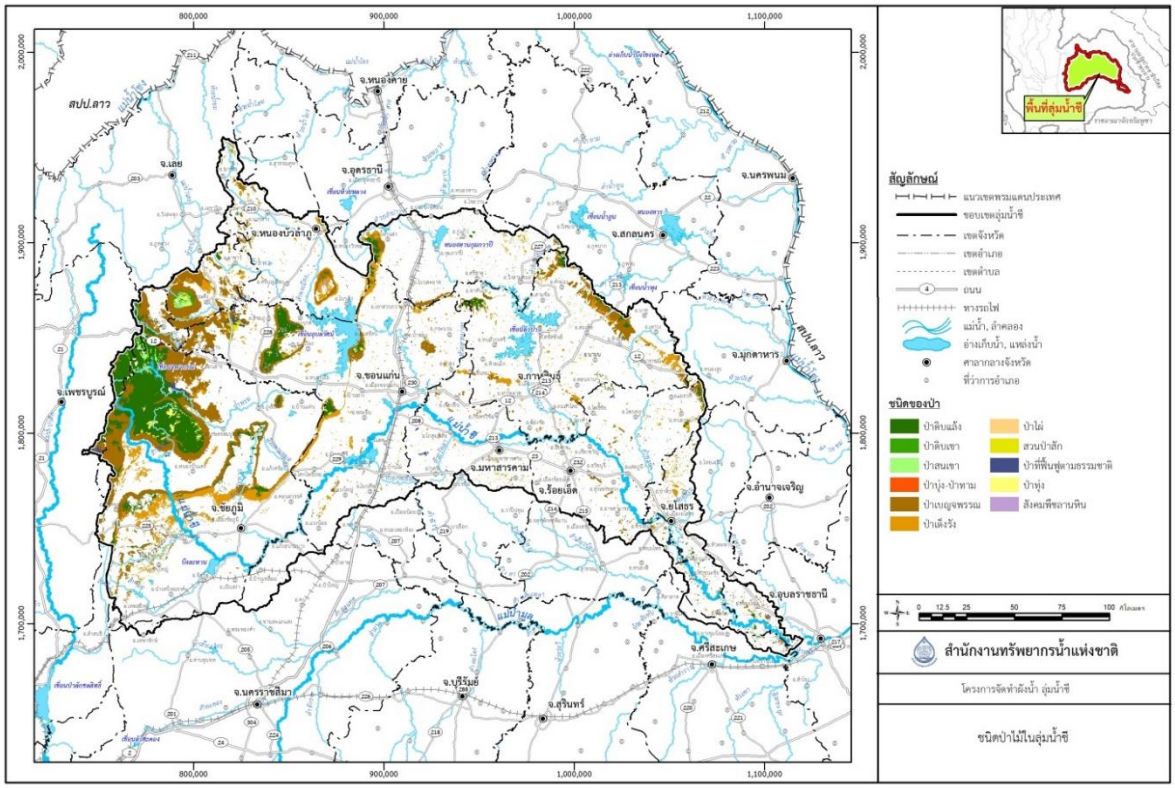
จากการรวบรวมและทบทวนข้อมูล โครงการจัดทำข้อมูลสภาพพื้นที่ป่าไม้ ปี พ.ศ. 2562 ของสำนักจัดการที่ดินป่าไม้ กรมป่าไม้ (2563) พบว่า พื้นที่ป่าไม้ในเขตลุ่มน้ำชี แยกเป็นป่าสงวนแห่งชาติและป่าอนุรักษ์ โดยลุ่มน้ำชี มีพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติรวมทั้งสิ้นประมาณ 9,430,674.17 ไร่ หรือ 15,089.08 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 74.86 ของพื้นที่ป่าไม้ในลุ่มน้ำชี ทั้งนี้ไม่พบป่าสงวนแห่งชาติในเขตลุ่มน้ำลำน้ำพองตอนล่างส่วนที่ 2 และลำสะพุง

สำหรับป่าอนุรักษ์ ประกอบด้วย อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า โดยลุ่มน้ำชี มีพื้นที่ครอบคลุมเขตอุทยานแห่งชาติที่ได้รับการประกาศจัดตั้งตามพระราชกฤษฎีกาจนถึงปัจจุบัน จำนวน 13 แห่ง มีพื้นที่รวมทั้งหมดประมาณ 2,046,801.52 ไร่ หรือ 3,274.88 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 16.25 ของพื้นที่ป่าไม้ในลุ่มน้ำชี นอกจากนี้ มีพื้นที่เตรียมการจัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติ จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ อุทยานแห่งชาตินายูง-น้ำโสม รวมทั้งมีพื้นที่วนอุทยาน จำนวน 12 แห่ง เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ลุ่มน้ำชี มีพื้นที่ครอบคลุมเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าที่ได้รับการประกาศจัดตั้งตามพระราชกฤษฎีกาจนถึงปัจจุบัน จำนวน 7 แห่ง และ เขตห้ามล่าสัตว์ป่า จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าถ้ำผาน้ำทิพย์ และเขตห้ามล่าสัตว์ป่าลำปาว นอกจากนี้ ยังมีพื้นที่เตรียมการจัดตั้งเป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่า จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ เตรียมการเขตห้ามล่าสัตว์ป่าภูโน

ที่มา : กรมป่าไม้, 2562

รูปที่ 2.1.7-1 พื้นที่ป่าไม้ประเภทต่างๆ ในลุ่มน้ำชี

ที่มา : กรมป่าไม้, 2562

รูปที่ 2.1.7-2 ชนิดของป่าไม้ในลุ่มน้ำชี

สำหรับสภาพการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ป่าไม้ ซึ่งสำนักจัดการที่ดินป่าไม้ กรมป่าไม้ (2563) ได้มีการจัดทำข้อมูลสภาพป่าไม้ในความรับผิดชอบของกรมป่าไม้ เป็นรายจังหวัดของทั้งประเทศ ปี พ.ศ. 2561 - 2562 แสดงดัง**ตารางที่ 2.1.7-1**

ตารางที่ 2.1.7-1 พื้นที่ป่าไม้ปี พ.ศ.2561 - 2562 ในป่าสงวนแห่งชาติในความรับผิดชอบของกรมป่าไม้

จังหวัด	พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติในความรับผิดชอบกรมป่าไม้	ปี พ.ศ.2561 - 2562		ในชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ 1, 2		ในชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ 3, 4, 5	
		มีสภาพป่า	ไม่มีสภาพป่า	มีสภาพป่า	ไม่มีสภาพป่า	มีสภาพป่า	ไม่มีสภาพป่า
กาฬสินธุ์	422,189.65	206,580.06	215,609.58	96,333.02	14,044.76	110,247.04	201,564.83
ขอนแก่น	458,218.12	137,143.45	321,074.67	22,194.17	3,840.12	114,949.28	317,234.55
ชัยภูมิ	715,925.69	269,118.17	446,807.52	134,692.94	179,990.75	134,425.23	266,816.78
นครราชสีมา	1,076,810.39	398,780.50	678,029.89	142,856.00	88,708.31	255,924.50	589,321.58
เพชรบูรณ์	1,629,596.19	774,143.91	855,452	609,024.93	405,549.65	165,119	449,903
มหาสารคาม	102,371.08	26,648.29	75,722.79	-	-	26,648.29	75,722.79
มุกดาหาร	570,891.21	256,439.41	314,451.80	91,625.43	9,728.28	164,813.98	304,723.51
ยโสธร	223,941.43	70,007.25	153,934.18	15,305.16	704.90	54,702.10	153,229.28
ร้อยเอ็ด	199,952.31	134,523.76	65,428.56	74,229.85	8,430.46	60,293.90	56,998.09
ลพบุรี	713,678.51	263,313.83	450,365	156,344.76	2,027.92	106,969	448,337
เลย	2,694,989.53	1,074,774.78	1,620,214.75	935,944.17	993,722.35	138,830.61	626,492.40
ศรีสะเกษ	235,844.99	70,622.90	165,222.08	11,795.67	4,662.16	58,827.24	160,559.92
หนองบัวลำภู	300,521.13	135,867.06	164,654.07	74,897.41	21,157.71	60,969.65	143,496.36
อุดรธานี	1,064,384.76	492,561.88	571,822.87	257,159.98	55,597.43	235,401.91	516,225.44
อุบลราชธานี	919,715.09	293,158.66	626,556.43	26,974.13	852.58	266,184.53	625,703.85

หมายเหตุ :
1) ขอบเขตการปกครองอ้างอิงจากกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี พ.ศ.2556
2) เนื่องจากมีการปรับปรุงเขตการปกครอง ดังนั้นพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติจึงใช้ขอบเขตการปกครองในการแบ่งโดยป่าสงวนแห่งชาติ ที่อยู่ในจังหวัดข้างเคียง (จังหวัดตามประกาศแนบท้ายแผนที่กฎกระทรวง) จะถูกนำมารวมในจังหวัดตามขอบเขตการปกครองปัจจุบัน หากมีพื้นที่บางส่วนเกินเข้ามา
3) พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมป่าไม้ : หักพื้นที่ซ้อนทับกับพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (กรมอุทยานฯ), พื้นที่ป่าชายเลน และ พื้นที่ ส.ป.ก. แล้ว
4) "ขอบเขตป่าสงวนแห่งชาติ ปี พ.ศ.2562 จากโครงการเร่งด่วนเพื่อแก้ไขปัญหาการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ของประเทศ (ปรับปรุงตาม One map) หักข้อมูลป่าอนุรักษ์ที่ประกาศล่าสุด ณ วันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2563"
5) ป่าอนุรักษ์ (อุทยานแห่งชาติ, เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า, เขตห้ามล่าสัตว์ป่า)

ที่มา : สำนักจัดการที่ดินป่าไม้ กรมป่าไม้, 2563

2) ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ

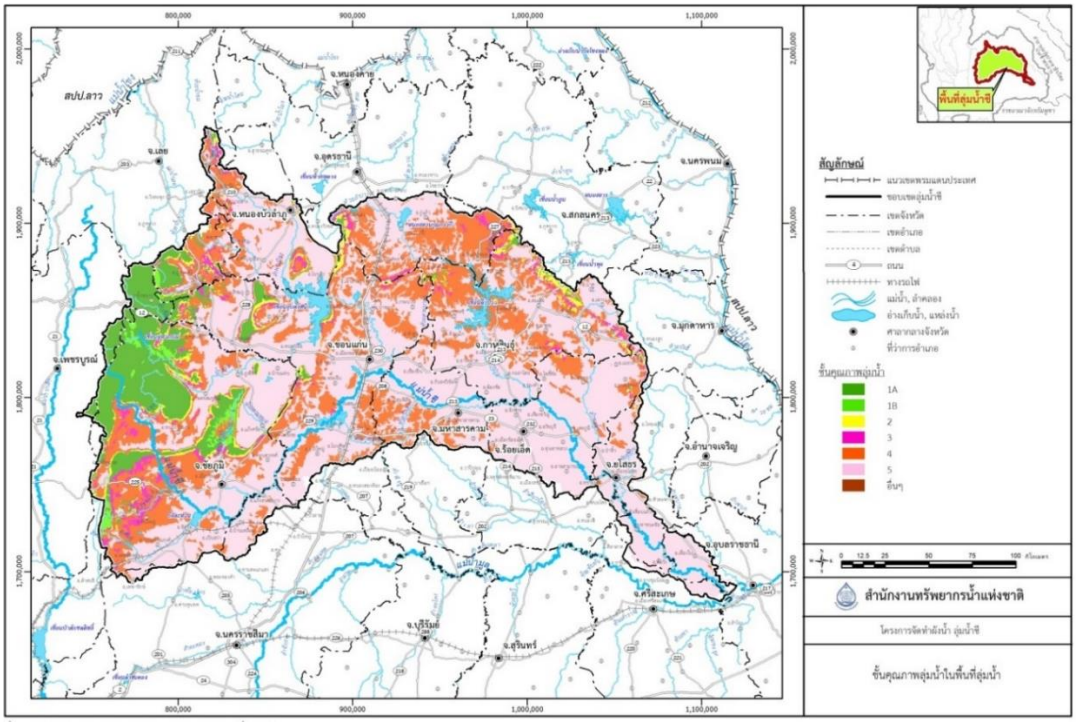
จากการศึกษาข้อมูลแผนที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2548 พบว่า พื้นที่ส่วนใหญ่ของลุ่มน้ำชีเป็นพื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้น 5 ประมาณ 17,543,491.28 ไร่ หรือ 28,069.59 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 57.45 ของพื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำทั้งหมดในลุ่มน้ำชี ลักษณะเป็นที่ราบหรือที่ลุ่มหรือเป็นที่ลาดเอียงน้อย ใช้ประโยชน์ด้านเกษตรกรรมหรือชุมชน รองลงมาเป็นพื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้น 4 ประมาณ 7,814,454.45 ไร่ หรือ 12,503.13 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 25.59 ลักษณะเป็นพื้นที่เนินราบ ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการทำเกษตรกรรม และพื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้น 1A ร้อยละ 9.78 ลักษณะเป็นพื้นที่ต้นน้ำลำธารในที่ลาดชันสูงหรืออยู่ในเขตป่าเพื่อการอนุรักษ์ สำหรับชั้นคุณภาพลุ่มน้ำอื่นๆ ได้แก่ ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้น 3, 2 และ1B (พื้นที่ต้นน้ำที่สภาพป่าไม้ถูกทำลาย) คิดเป็นร้อยละ 3.35 2.98 และ 0.85 ตามลำดับ ดัง**รูปที่ 2.1.7-3**

3) พื้นที่ชุ่มน้ำ

ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2543 เรื่อง มติคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เรื่องทะเบียนรายนามพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติของประเทศไทยและมาตรการอนุรักษ์ และมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2552 เรื่อง การทบทวนมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 1 สิงหาคม 2543 เรื่อง ทะเบียนรายนามพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติของประเทศไทย และมาตรการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ พบว่า ในพื้นที่ลุ่มน้ำชีมีพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ 3 แห่ง คือ บึงละหาน หนองหาน กุมภวาปี และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว โดยมีพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับชาติ 7 แห่ง ได้แก่ หนองสามหมื่น แก่งละว้า ห้วยเสือเต้น เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองแวง เขตห้ามล่าสัตว์ป่าดูนลำพัน หนองปลาคูณ และบึงบ่อเกลือ บ่อแก โดยแสดงตำแหน่งพื้นที่ชุ่มน้ำเหล่านี้ ดัง**รูปที่ 2.1.7-4** สำหรับพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่นมีจำนวนอย่างน้อย 5,190 แห่ง ในจำนวนนี้มีพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีสำคัญสามารถรวบรวมได้ในประเภทแม่น้ำ ลำธาร ลำห้วย ที่ราบน้ำท่วมถึงจำนวน 204 แห่ง และประเภทหนองน้ำและบึงธรรมชาติ จำนวน 1,547 แห่ง ที่มีความจุรวม 1,163.91 ล้าน ลบ.ม. ซึ่งแหล่งน้ำและบึงธรรมชาติเหล่านี้บางแห่งสามารถพัฒนาเป็นแก้มลิงเพื่อบรรเทาน้ำท่วมได้

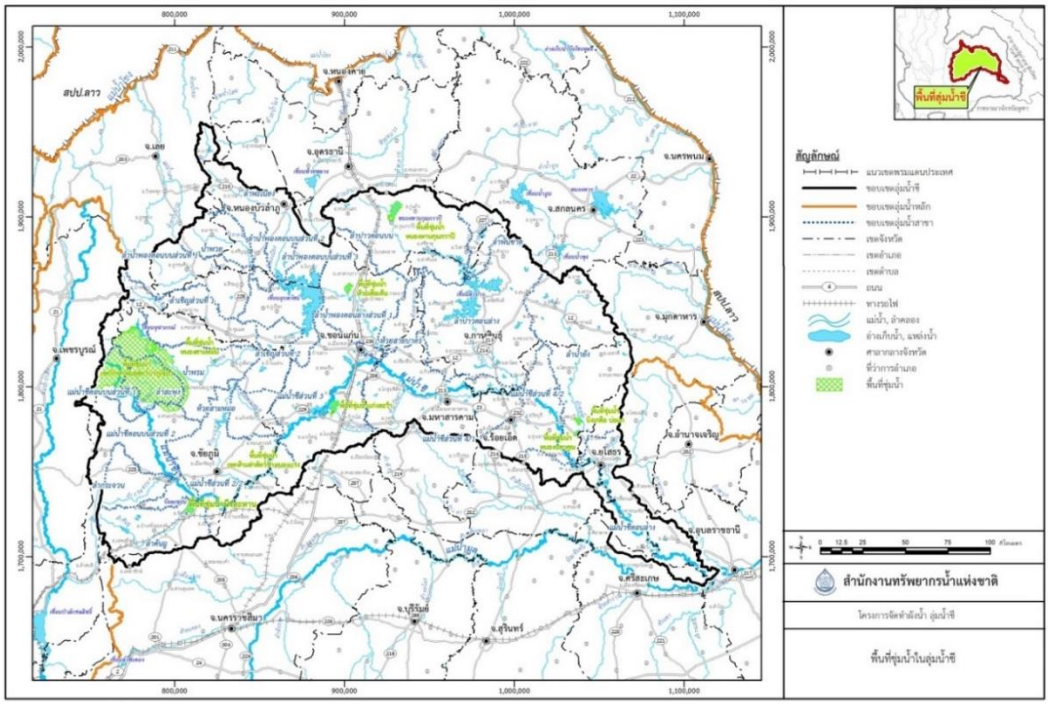
4) ทรัพยากรนก สัตว์ป่า และ สิ่งมีชีวิตในน้ำ

ทรัพยากรนก สัตว์ป่า และ สิ่งมีชีวิตในน้ำ จากการรวบรวมข้อมูลในพื้นที่พบ นกน้ำอย่างน้อย 74 ชนิด นกชายเลนอย่างน้อย 27 ชนิด นกอพยพ 40 ชนิด ชนิดที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ ได้แก่ นกกระสานวล นกกระสาแดง และเหยี่ยวดำ ชนิดที่อยู่ในสถานภาพใกล้ถูกคุกคาม ได้แก่ เหยี่ยวแดง และเป็ดคับแค ชนิดที่พบจำนวนมาก ได้แก่ เป็ดปีกเขียว เป็ดหางแหลม นกทะเลขาแดงลายจุด เป็ดแดง และเป็ดลาย เป็นต้น สัตว์ป่า พบมีสัตว์ป่าอาศัยอยู่ 207 ชนิด นอกจากนี้ ยังมีระบบนิเวศทางน้ำ ได้แก่ ระบบนิเวศตามแม่น้ำ หนอง บึง แก่ง ลำห้วยสาขาต่างๆ ที่มีสิ่งมีชีวิตดำรงอาศัยอยู่ โดยจากผลการศึกษาที่ผ่านมาของการสำรวจตัวอย่างนิเวศวิทยาทางน้ำในแม่น้ำชี ของงานศึกษาสิ่งแวดล้อมโครงการงานจ้างบริหารโครงการที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ (แม่น้ำมูล แม่น้ำชี และลำน้ำสาขาหลัก) ของกรมชลประทาน ปี 2547 พบว่ามี แพลงก์ตอนพืช แพลงก์ตอนสัตว์ และ ปลา อย่างน้อย 43 ชนิด

ที่มา : สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2562

รูปที่ 2.1.7-3 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในลุ่มน้ำชี

ที่มา : สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2562

รูปที่ 2.1.7-4 พื้นที่ชุ่มน้ำในลุ่มน้ำชี

2.1.8 โครงการพัฒนาแหล่งน้ำ

1) โครงการพัฒนาแหล่งน้ำ

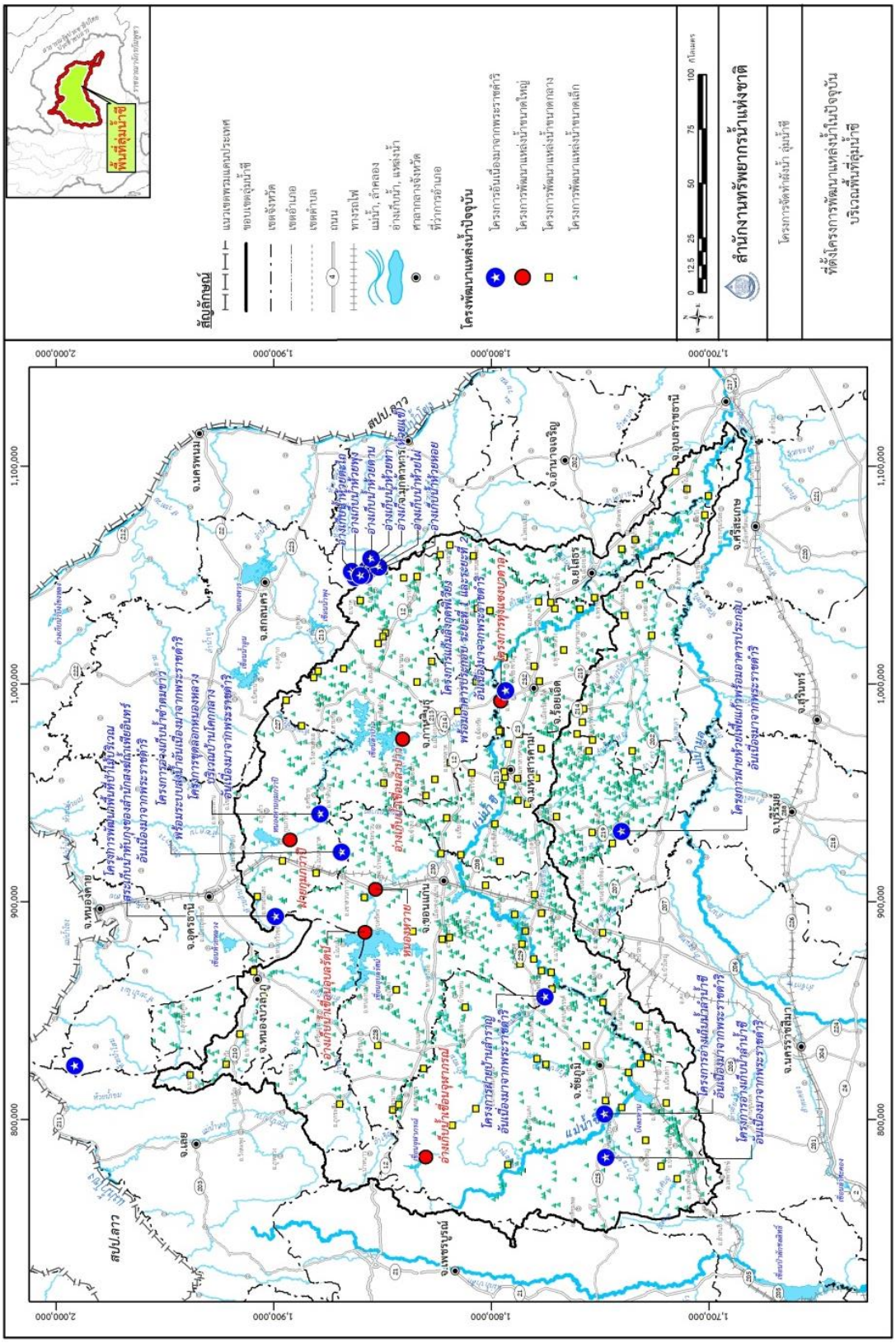
การศึกษาข้อมูลโครงการพัฒนาแหล่งน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำชี ซึ่งได้รวบรวมข้อมูลจากกรมชลประทาน ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบในเรื่องของการกำหนดแนวทาง/ โครงการในการแก้ไขปัญหาทางด้านทรัพยากรน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำชี ซึ่งจากการรวบรวมฐานข้อมูลโครงการพัฒนาแหล่งน้ำในปัจจุบันที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ศึกษา แยกตามประเภทโครงการได้ตาม**ตารางที่ 2.1.8-1** และ**รูปที่ 2.1.8-1** โดยพบว่าโครงการพัฒนาแหล่งน้ำในพื้นที่มีจำนวนทั้งหมด 1,985 โครงการ มีความจุเก็บกักประมาณ 5,691 ล้าน ลบ.ม. และมีพื้นที่รับประโยชน์รวม 3,047,218 ไร่

ตารางที่ 2.1.8-1 สรุปโครงการพัฒนาแหล่งน้ำในปัจจุบันในพื้นที่ลุ่มน้ำชี

ประเภทโครงการ		จำนวนโครงการ	ความจุเก็บกัก (ล้าน ลบ.ม.)	พื้นที่รับประโยชน์ (ไร่)
1.	โครงการชลประทานขนาดใหญ่	6	4,614	685,784
2.	โครงการชลประทานขนาดกลาง	126	794	879,640
3.	โครงการชลประทานขนาดเล็ก	1,835	187	1,350,124
4.	โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	18	95.81	131,670
รวมทั้งหมด		**1,985**	**5,691**	**3,047,218**

2) ระบบระบายน้ำตามธรรมชาติ

ศักยภาพของทรัพยากรน้ำผิวดินที่เป็นระบบระบายน้ำตามธรรมชาติ แสดงถึงความสามารถของการระบายน้ำของพื้นที่จากพื้นที่ต้นน้ำไปท้ายน้ำ ดังนั้น การเข้าใจถึงสภาพของระบบระบายน้ำจึงสำคัญสำหรับใช้ในการจัดการทรัพยากรน้ำของลุ่มน้ำหลักและลุ่มน้ำสาขา ระบบคลองระบายน้ำตามธรรมชาติที่สำคัญในพื้นที่ลุ่มน้ำชีในแต่ละลุ่มน้ำสาขาแสดงดัง**รูปที่ 2.1.8-2** และ**ตารางที่ 2.1.8-2**

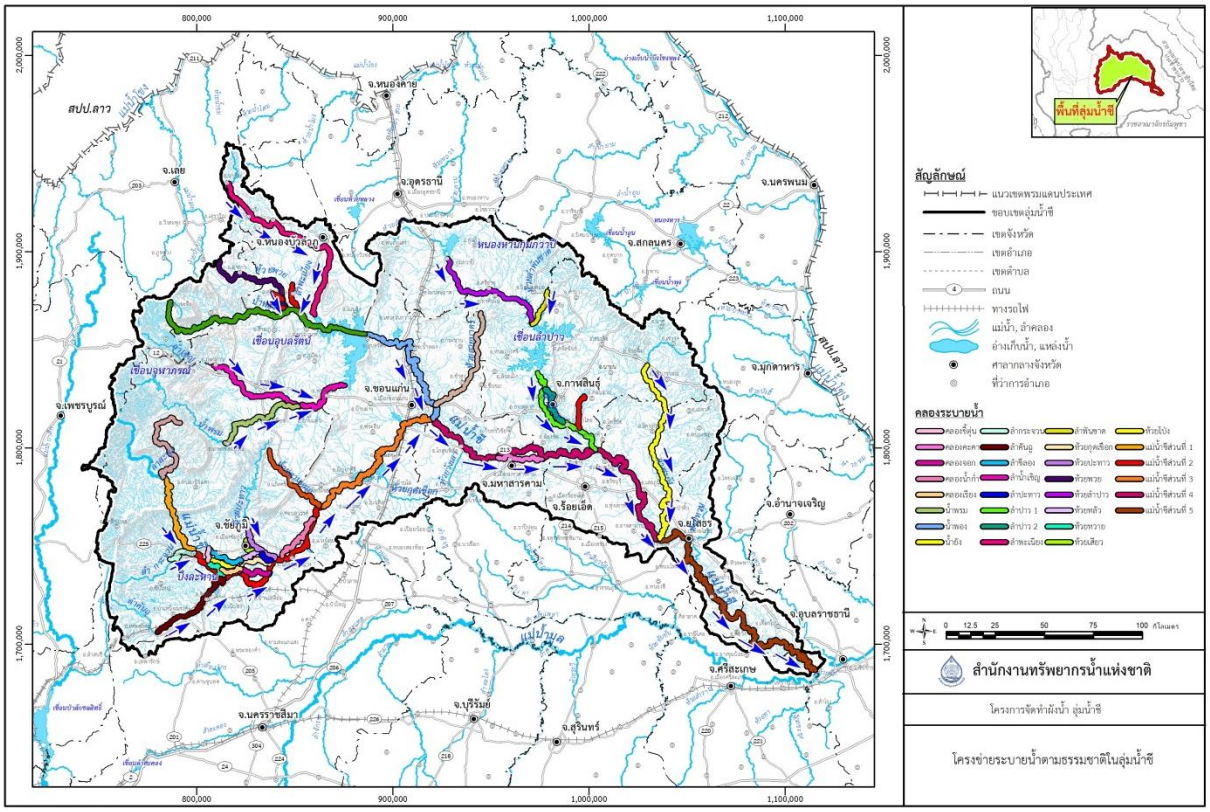
รูปที่ 2.1.8-1 ที่ตั้งโครงการพัฒนาแหล่งน้ำปัจจุบันในพื้นที่ลุ่มน้ำชี

ตารางที่ 2.1.8-2 ลักษณะคลองระบายน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำชี

ลำดับที่	ชื่อคลอง	ระยะทางตามลำน้ำ (กม.)	ความกว้างท้องคลองเฉลี่ย (ม.)	ความลาดชันท้องคลองเฉลี่ย		สภาพการระบายน้ำ
				(ม./ม.)	อัตราส่วน	
1	แม่น้ำชี ส่วนที่ 1	36	66	0.00028863	1 : 3,465	ระบายลงแม่น้ำชี ส่วนที่2
2	ลำกระจวน	29	50	0.00071878	1 : 1,391	ระบายลงแม่น้ำชี
3	ลำคันฉู	90	95	0.00047610	1 : 2,100	ระบายลงแม่น้ำชี
4	แม่น้ำชี ส่วนที่ 2	205	75	0.00015547	1 : 6,432	ระบายลงแม่น้ำชี ส่วนที่3
5	ห้วยเสียว	15	26	0.00027555	1 : 3,629	ระบายลงห้วยปะทาว
6	ห้วยกุดเชือก	35	30	0.00037478	1 : 2,668	ระบายลงแม่น้ำชีส่วนที่ 2
7	ห้วยหลัว	29	26	0.00028403	1 : 3,521	ระบายลงห้วยปะทาว
8	ห้วยโป่ง	31	26	0.00030503	1 : 3,278	ระบายลงห้วยหลัว
9	ห้วยหวาย	28	25	0.00024533	1 : 4,076	ระบายลงแม่น้ำชีส่วนที่ 2
10	คลองจอก	32	29	0.00035935	1 : 2,783	ระบายลงแม่น้ำชีส่วนที่ 2
11	คลองน้ำก่ำ	62	51	0.00013444	1 : 7,438	ระบายลงแม่น้ำชีส่วนที่ 2
12	ห้วยปะทาว	57	39	0.00038574	1 : 2,592	ระบายลงแม่น้ำชีส่วนที่ 2
13	คลองเรียง	18	26	0.00042731	1 : 2,340	ระบายลงคลองจอก
14	ลำชีลอง	32	18	0.00054384	1 : 1,839	ระบายลงห้วยหลัว
15	ลำปะทาว	14	79	0.00070586	1 : 1,417	ระบายลงแม่น้ำชีส่วนที่ 2
16	คลองขี้ตุ่น	9	21	0.00095656	1 : 1,045	ระบายลงห้วยโป่ง
17	แม่น้ำชี ส่วนที่ 3	166	112	0.00011297	1 : 8,852	ระบายลงแม่น้ำชี ส่วนที่4

ตารางที่ 2.1.8-2 ลักษณะคลองระบายน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำชี (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อคลอง	ระยะทางตามลำน้ำ (กม.)	ความกว้างท้องคลองเฉลี่ย (ม.)	ความลาดชันท้องคลองเฉลี่ย		สภาพการระบายน้ำ
				(ม./ม.)	อัตราส่วน	
18	น้ำพองตอนล่าง	95	89	0.00008644	1 : 11,569	ระบายลงแม่น้ำชี
19	ห้วยพวย	17	92	0.00098159	1 : 1,019	ระบายลงลำน้ำพอง
20	ลำพะเนียง	207	59	0.00059912	1 : 1,669	ระบายลงลำน้ำพอง
21	น้ำพรม	110	63	0.00033543	1 : 2,981	ระบายลงลำเชิญ
22	ลำเชิญ	201	59	0.00058097	1 : 1,721	ระบายลงเขื่อนอุบลรัตน์
23	ลำปาว	83	156	0.00022837	1 : 4,379	ระบายลงแม่น้ำชี
24	ลำพันชาด	23	110	0.00063669	1 : 1,571	ระบายลงเขื่อนลำปาว
25	ลำปาว 1	93	110	0.00014849	1 : 6,734	ระบายลงแม่น้ำชี
26	ลำปาว 2	53	117	0.00020142	1 : 4,965	ระบายลงลำปาว 1
27	แม่น้ำชี ส่วนที่ 4	293	136	0.00008755	1 : 11,421	ระบายลงแม่น้ำชีส่วนที่ 5
28	น้ำยัง	164	63	0.00022417	1 : 4,461	ระบายลงแม่น้ำชีส่วนที่ 4
29	คลองคะคาง	41	55	0.00015121	1 : 6,613	ระบายลงแม่น้ำชี
30	แม่น้ำชี ส่วนที่ 5	224	256	0.00008490	1 : 11,779	ระบายลงแม่น้ำมูล
31	ห้วยสายบาตร	91	77	0.00334399	1 : 299	น้ำพองตอนล่าง
32	ห้วยสามหมอ	68	66	0.00136335	1 : 733	แม่น้ำชี
33	ลำสะพุง	70	89	0.01231592	1 : 81	แม่น้ำมูล
34	น้ำพองตอนบน	195	119	0.00132074	1 : 757	แม่น้ำชี

รูปที่ 2.1.8-2 โครงข่ายระบายน้ำตามธรรมชาติในพื้นที่ลุ่มน้ำชี

3) แหล่งน้ำ/ อ่างเก็บน้ำ/ อาคารบังคับน้ำที่สำคัญ

แหล่งน้ำ อ่างเก็บน้ำ อาคารบังคับน้ำและพื้นที่ชลประทานที่สำคัญที่มีผลต่อการบริหารจัดการน้ำในระดับลุ่มน้ำ และลำน้ำสายหลัก ได้แก่ แม่น้ำชี จะประกอบด้วย

3.1) พื้นที่ชลประทานขนาดใหญ่ 6 แห่ง ดังนี้

ลำดับ	โครงการ	จังหวัด	พื้นที่รับประโยชน์ (ไร่)
1	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาลำปาว	กาฬสินธุ์	316,500
2	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาพัฒนาลุ่มน้ำพรม-เชิญ	ขอนแก่น	142,737
3	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาหนองหวาย	ขอนแก่น	302,500
4	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาพัฒนาลุ่มน้ำชีตอนบน	ชัยภูมิ	116,005
5	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาพัฒนาลุ่มน้ำชีตอนกลาง	ร้อยเอ็ด	121,973
6	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาฝายกุมภวาปี	อุดรธานี	48,950
7	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาพัฒนาลุ่มน้ำชีตอนล่างและเขื่อนตอนล่าง	อุบลราชธานี	124,500

3.2) อ่างเก็บน้ำ/อาคารบังคับน้ำที่สำคัญ

พื้นที่ลุ่มน้ำชีมีโครงการอ่างเก็บน้ำและอาคารบังคับน้ำที่สำคัญดังนี้

ลำดับ	รายละเอียด	ความจุ (ล้าน ลบ.ม.)
1	อ่างเก็บน้ำโป่งขุนเพชร	43
2	อ่างเก็บน้าห้วยยางเณอ	2.04
4	อ่างเก็บน้ำห้วยส้มป่อย	7.65
5	ฝายยางบ้านบุตามี	1
6	อ่างเก็บลำคันฉู	42.6
7	อ่างเก็บน้ำห้วยทราย	10.3
8	อ่างเก็บน้ำบึงละหาน	25
9	อ่างเก็บน้ำลำช่อระกา	10.31
10	ฝายยางบ้านกะฮาด	1.2
11	อ่างเก็บน้ำห้วยยางพะไล	13.3
12	ฝายยางบ้านแก้งสนามนาง	7
13	อ่างเก็บน้ำละหานลูกนก	10
14	อ่างเก็นน้ำกุดนาแซง	9.15
15	เขื่อนชนบท	16
16	อ่างเก็บน้ำห้วยยาง	3.713
17	อ่างเก็บน้ำบึงกุดเค้า	21.68
18	อ่างเก็บน้ำห้วยทราย	10.3
19	อ่างเก็บน้ำห้วยหว้า	2.2
20	อ่างเก็บน้ำห้วยเตย	5.337
21	อ่างเก็บน้ำห้วยยาง	13.3
22	อ่างเก็บน้ำห้วยลอมไผ่	5.6
23	อ่างเก็บน้ำห้วยลิ้นควาย	29
24	โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยน้ำบอง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ	20.8
25	โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยเหล่ายาง	2.469
26	เขื่อนจุฬาภรณ์	188
27	อ่างเก็บน้ำน้ำพรม	20.34
28	เขื่อนห้วยกุ่ม	3.43
29	อ่างเก็บน้ำบ้านเพชร	19.675

30	เขื่อนอุบลรัตน์	2264
31	เขื่อนหนองหวาย	81
32	อ่างเก็บน้ำหนองเบ็ญ	8.24
33	อ่างเก็บน้ำห้วยสายบาตร	5.14
34	เขื่อนมหาสารคาม	32.5
35	อ่างเก็บน้ำห้วยขอนสัก	8.659
36	อ่างเก็บน้ำห้วยประดู่	2.804
37	อ่างเก็บน้ำห้วยคะคาง	7.64
38	อ่างเก็บน้ำแก่งเลิงจาน	8.024
39	อ่างเก็บน้ำหนองกระทุ่ม	2.636
40	อ่างเก็บน้ำห้วยแอ่ง	22.229
41	อ่างเก็บน้ำห้วยสามพาด	15
42	อ่างเก็บน้ำหนองปะโค	3.08
43	ฝายกุมภวาปี	102
44	อ่างเก็บน้ำลำพันชาดน้อย	2.6
45	อ่างเก็บน้ำลำพันชาด	47
46	เขื่อนลำปาว	1980
47	เขื่อนวังยาง	33
48	เขื่อนยโสธร	22.4
49	เขื่อนธาตุน้อย	56

2.1.9 ความต้องการใช้น้ำ

ปริมาณความต้องการใช้น้ำที่ทำการวิเคราะห์ในขั้นตอนนี้จะเป็นการวิเคราะห์ปริมาณความต้องการใช้น้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำชี ประกอบด้วย (1) ความต้องการใช้น้ำในระบบแหล่งน้ำซึ่งจะพิจารณาจากความต้องการใช้น้ำในกิจกรรมด้านต่างๆ ที่มีการดึงน้ำไปใช้ตามระบบโครงข่ายลำน้ำหลัก เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้ในการบริหารจัดการน้ำและการเตือนภัยในลุ่มน้ำ เช่น ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำต่ำสุดที่จะเพียงพอต่อกิจกรรมการใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค เป็นต้น และ (2) ปริมาณความต้องการใช้น้ำที่อยู่นอกระบบแหล่งน้ำซึ่งทำการวิเคราะห์จำแนกเป็นรายตำบลซึ่งผลลัพธ์ที่ได้จะนำไปประกอบการจัดทำผังน้ำแผ่นที่ 12 และ13 ผังข้อมูลการบริหารจัดการน้ำช่วงน้ำแล้งในรูปแบบของไดอะแกรม โดยพิจารณาเป็นความต้องการน้ำในสภาพปัจจุบันและสภาพอนาคตในช่วง 5 10 15 และ20 ปี โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ความต้องการใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและการท่องเที่ยว

การศึกษาครั้งนี้ได้แบ่งความต้องการน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ความต้องการน้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภคของการประปาส่วนภูมิภาค และความต้องการใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคที่อยู่นอกเขตการให้บริการของระบบประปา ซึ่งสามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

(1) การศึกษาความต้องการใช้น้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภคของการประปาส่วนภูมิภาค

การศึกษาความต้องการใช้น้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภคของการประปาส่วนภูมิภาค ได้ทำการรวบรวมข้อมูลจากการประปาส่วนภูมิภาคที่อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำชี พบว่ามีจำนวน 24 สาขา ที่ให้บริการในพื้นที่ศึกษา โดยในการประเมินปริมาณความต้องการใช้น้ำพิจารณาจากปริมาณน้ำที่ผลิตได้จริงต่อปีในปีปัจจุบัน (พ.ศ.2562) ของสำนักงานการประปาในแต่ละสาขาและคูณด้วยอัตราการสูญเสียจากระบบสูบน้ำดิบ (ในการศึกษาครั้งนี้พิจารณาการสูญเสียที่ 20 เปอร์เซ็นต์) ทำให้สามารถประเมินปริมาณความต้องการน้ำในการผลิตน้ำประปาของแต่ละสาขาในสภาพปัจจุบันได้ สำหรับในสภาพอนาคตอีก 20 ข้างหน้าพิจารณาจากรายงานการจัดทำแผนแม่บทฉบับสมบูรณ์ งานจ้างที่ปรึกษาเพื่อจัดทำแผนแม่บทพัฒนาแหล่งน้ำในพื้นที่ศึกษาลุ่มน้ำชี ของการประปาส่วนภูมิภาค ซึ่งสามารถสรุปปริมาณความต้องการน้ำเพื่อการผลิตน้ำประปาในสภาพปัจจุบันและอนาคตได้ดังแสดงในตารางที่ 2.1.9-1 พบว่าในสภาพปัจจุบันในพื้นที่ศึกษาโครงการมีความต้องการน้ำสำหรับการผลิตน้ำประปาของการประปาส่วนภูมิภาคประมาณ 214.19 ล้าน ลบ.ม./ปี และในสภาพอนาคตอีก 20 ปี ข้างหน้าจะมีความต้องการน้ำเพิ่มขึ้นเป็น 415.44 ล้าน ลบ.ม./ปี หรือเพิ่มขึ้นประมาณ 201.25 ล้าน ลบ.ม. คิดเป็น 93.96 เปอร์เซ็นต์ของความต้องการน้ำในปัจจุบันเพื่อผลิตน้ำประปา ซึ่งเมื่อพิจารณาจำแนกตามประเภทผู้ใช้น้ำโดยหักความต้องการน้ำในด้านอุตสาหกรรม สถานบริการและที่พัก จะได้ปริมาณความต้องการน้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภคของการประปาส่วนภูมิภาคแต่ละสาขา โดยลุ่มน้ำชีมีปริมาณความต้องการน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคในเขตให้บริการของการประปาส่วนภูมิภาคในสภาพปัจจุบันประมาณ 191.24 ล้าน ลบ.ม./ปี และในสภาพอนาคตในปี 2582 จะมีปริมาณความต้องการน้ำเพิ่มขึ้นเป็น 369.98 ล้าน ลบ.ม./ปี

(2) ความต้องการใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคนอกเขตการให้บริการของการประปาส่วนภูมิภาค

การประเมินปริมาณน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคนอกเขตการให้บริการของการประปาส่วนภูมิภาค พิจารณาจากจำนวนประชากรที่ไม่ได้อยู่ในเขตการให้บริการของการประปาส่วนภูมิภาค ตามหัวข้อ (1) ในข้างต้น และคูณด้วยอัตราการใช้น้ำเท่ากับ 50 ลิตร/คน/วัน ตามมาตรฐานของการสำรวจความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) สำหรับสภาพอนาคตอีก 20 ปี ข้างหน้า พิจารณาจากการเพิ่มขึ้นของประชากรที่ได้จากการศึกษาด้านประชากรในพื้นที่ลุ่มน้ำชี จากการศึกษาพบว่าในพื้นที่ศึกษามีความต้องการใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคนอกเขตการให้บริการของการประปาส่วนภูมิภาคประมาณ 94.71 ล้าน ลบ.ม./ปี ในสภาพปัจจุบัน และในสภาพอนาคตในปี 2582 มีความต้องการใช้น้ำประมาณ 101.63 ล้าน ลบ.ม./ปี เพิ่มขึ้น 6.922 ล้าน ลบ.ม./ปี หรือประมาณร้อยละ 7.31

(3) ความต้องการใช้น้ำเพื่อการท่องเที่ยว

การประเมินความต้องการใช้น้ำเพื่อการท่องเที่ยวสามารถแบ่งออกเป็นนักท่องเที่ยวที่มีการพักค้างแรมและนักทัศนาจรที่ไม่มีการพักค้างแรม โดยทำการรวบรวมข้อมูลโรงแรมที่พักจำแนกรายตำบล รวมถึงจำนวนห้องพัก เปอร์เซ็นต์การเข้าพัก และระยะเวลาเข้าพักเฉลี่ยต่อปี ดังสรุปสถานการณ์ท่องเที่ยวภายในประเทศ จำแนกเป็นรายจังหวัดในพื้นที่ศึกษาช่วงปี พ.ศ. 2553 - 2562 ในการคำนวณหาปริมาณความต้องการใช้น้ำเพื่อการท่องเที่ยวกำหนดให้มีอัตราการใช้น้ำดังนี้

นักท่องเที่ยวที่มีการพักค้างแรม กำหนดอัตราการใช้น้ำ 350 ลิตร/คน/วัน
นักทัศนาจรที่ไม่มีการพักค้างแรม กำหนดอัตราการใช้น้ำ 30 ลิตร/คน/วัน

จากการรวบรวมข้อมูลสถานประกอบการโรงแรมที่ขึ้นทะเบียนกับกรมการปกครองสามารถสรุปจำนวนห้องพักจำแนกตามประเภทโรงแรมและตามรายอำเภอในพื้นที่ศึกษา จากข้อมูลดังกล่าวสามารถประเมินปริมาณความต้องการใช้น้ำเพื่อการนักท่องเที่ยวที่มีการค้างแรมในสภาพปัจจุบันได้ประมาณ 2.273 ล้าน ลบ.ม./ปี และเมื่อประเมินแนวโน้มการท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นในอนาคตอีก 20 ข้างหน้า จะมีความต้องการน้ำเพิ่มเป็น 4.166 ล้าน ลบ.ม./ปี เพิ่มขึ้น 1.893 ล้าน ลบ.ม./ปี

สำหรับนักทัศนาจรที่ไม่มีการพักค้างแรมพิจารณาจากนักทัศนาจรที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดในพื้นที่ลุ่มน้ำชี โดยมีความต้องการใช้น้ำในสภาพภาพปัจจุบัน 0.135 ล้าน ลบ.ม./ปี และในสภาพอนาคต 0.283 ล้าน ลบ.ม./ปี

จากข้อมูลที่ได้ทำการศึกษาในข้างต้นสามารถสรุปความต้องการใช้น้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภคและการท่องเที่ยว ในพื้นที่ลุ่มน้ำชีดังแสดงในตารางที่ 2.1.9-2 ซึ่งมีความต้องการน้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภคในสภาพปัจจุบัน (2562) รวมทั้งสิ้น 288.81 ล้าน ลบ.ม./ปี และในสภาพอนาคต (2582) จะมีความต้องการน้ำเพิ่มขึ้นเป็น 477.16 ล้าน ลบ.ม./ปี หรือเพิ่มขึ้นประมาณ ร้อยละ 65.22

ตารางที่ 2.1.9-1 ปริมาณความต้องการน้ำเพื่อผลิตน้ำประปาของการประปาส่วนภูมิภาค สภาพปัจจุบันและสภาพอนาคต

แม่ข่าย/หน่วยบริการ	ความต้องการน้ำเพื่อผลิตน้ำประปา (ล้าน ลบ.ม./ปี)					เพื่อการอุปโภค-บริโภค (ล้าน ลบ.ม./ปี)				
	พ.ศ. 2562	พ.ศ. 2567	พ.ศ. 2572	พ.ศ. 2577	พ.ศ. 2582	พ.ศ. 2562	พ.ศ. 2567	พ.ศ. 2572	พ.ศ. 2577	พ.ศ. 2582
1 กปภ.สาขาขอนแก่น(ขั้นพิเศษ)	72.93	87.77	102.62	117.46	141.21	63.89	76.88	89.89	102.89	123.70
2 กปภ.สาขาบ้านไผ่	5.60	6.99	8.39	9.79	11.15	4.72	5.90	7.08	8.26	9.41
3 กปภ.สาขาชุมแพ	6.84	7.78	8.73	9.67	10.45	6.08	6.92	7.76	8.59	9.29
4 กปภ.สาขาน้ำพอง	7.48	8.76	10.03	11.31	12.42	6.87	8.04	9.21	10.39	11.41
5 กปภ.สาขาชนบท	5.96	6.66	7.36	8.07	8.56	5.56	6.21	6.86	7.53	7.98
6 กปภ.สาขากระนวน	4.73	6.23	7.73	9.22	10.97	4.47	5.89	7.31	8.72	10.37
7 กปภ.สาขาหนองเรือ	4.21	4.62	5.04	5.45	5.67	3.78	4.15	4.53	4.90	5.10
8 กปภ.สาขาเมืองพล	4.10	4.98	5.85	6.72	7.53	3.78	4.58	5.38	6.19	6.93
9 กปภ.สาขากาฬสินธุ์	11.02	13.94	16.86	19.78	22.69	10.15	12.83	15.52	18.21	20.89
10 กปภ.สาขากุฉินารายณ์	1.51	1.94	2.37	2.80	3.30	1.45	1.87	2.29	2.70	3.19
11 กปภ.สาขาสมเด็จ	2.34	2.87	3.40	3.94	4.47	2.20	2.69	3.19	3.70	4.20
12 กปภ.สาขามหาสารคาม	20.16	26.94	33.73	40.51	46.84	18.24	24.37	30.52	36.65	42.38
13 กปภ.สาขาชัยภูมิ	14.83	18.02	21.20	24.39	28.40	13.21	16.05	18.88	21.73	25.30
14 กปภ.สาขาแก้งคร้อ	4.44	4.95	5.45	5.95	6.32	4.28	4.77	5.25	5.73	6.09
15 กปภ.สาขาจัตุรัส	5.16	6.01	6.86	7.71	8.49	4.89	5.69	6.50	7.30	8.04
16 กปภ.สาขาหนองบัวแดง	2.29	2.48	2.68	2.87	2.96	2.14	2.32	2.51	2.68	2.77
17 กปภ.สาขาภูเขียว	3.76	4.34	4.91	5.49	5.97	3.58	4.13	4.67	5.22	5.68
18 กปภ.สาขาบำเหน็จณรงค์	4.96	5.65	6.35	7.04	7.56	4.60	5.25	5.90	6.54	7.02
19 กปภ.สาขาร้อยเอ็ด	13.26	17.04	20.83	24.61	28.56	11.27	14.49	17.71	20.93	24.29
20 กปภ.สาขาโพนทอง	2.61	3.30	4.00	4.69	5.31	2.32	2.93	3.55	4.16	4.71
21 กปภ.สาขากุมภวาปี	5.18	6.13	7.09	8.05	8.86	4.47	5.29	6.12	6.95	7.64
22 กปภ.สาขาหนองบัวลำภู*	4.23	5.38	6.53	7.69	8.85	3.62	4.61	5.59	6.58	7.58
23 กปภ.สาขายโสธร	5.04	7.64	10.24	12.83	15.86	4.16	6.29	8.44	10.57	13.06
24 กปภ.สาขามหาชนะชัย	1.56	1.91	2.26	2.61	3.04	1.53	1.87	2.21	2.56	2.98
รวมทั้งหมดในลุ่มน้ำชี	**214.19**	**262.33**	**310.51**	**358.65**	**415.44**	**191.24**	**234.03**	**276.86**	**319.66**	**369.98**

หมายเหตุ : พิจารณาค่าการสูญเสียจากระบบน้ำดิบ 20%, * พิจารณาเฉพาะที่อยู่ในพื้นที่ศึกษา

ตารางที่ 2.1.9-2 ปริมาณความต้องการน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและท่องเที่ยวในพื้นที่ลุ่มน้ำชี

ประเภท	ความต้องการน้ำ (ล้าน ลบ.ม./ปี)				
	ปี 2562	ปี 2567	ปี 2572	ปี 2577	ปี 2582
1. การประปาส่วนภูมิภาค	191.235	234.032	276.864	319.662	369.976
2. นอกเขตระบบประปา	94.710	96.441	98.171	99.902	101.632
3. การท่องเที่ยว	2.408	2.906	3.404	3.902	4.448
รวมทั้งหมดในลุ่มน้ำชี	**288.35**	**333.38**	**378.44**	**423.47**	**476.06**

2) ความต้องการใช้น้ำเพื่อการอุตสาหกรรม

การประเมินความต้องการใช้น้ำเพื่อการอุตสาหกรรมโดยทั่วไปสามารถจำแนกเป็นโรงงานอุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่เป็นกลุ่มก้อนภายใต้การบริหารและจัดการดูแลของการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และอุตสาหกรรมที่มีการกระจายตัวทั่วพื้นที่ศึกษาโครงการ สำหรับอุตสาหกรรมที่อยู่ภายใต้การบริหารจัดการของการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยจะพิจารณาตามข้อมูลความต้องการใช้น้ำของการนิคมแห่งประเทศไทย ในส่วนอุตสาหกรรมที่กระจายตัวทั่วพื้นที่ศึกษาโครงการสามารถประเมินได้จากข้อมูลโรงงานอุตสาหกรรม ของกรมโรงงานอุตสาหกรรมในปี พ.ศ. 2562 (เป็นปีฐาน) โดยจำแนกตามประเภทโรงงาน จากนั้นจึงคำนวณปริมาณการใช้น้ำจากขนาดแรงม้าของโรงงานอุตสาหกรรม (ลบ.ม./วัน-แรงม้า) แยกตามประเภทอุตสาหกรรมที่กรมโรงงานอุตสาหกรรมได้จำแนกเอาไว้เป็น 107 ประเภท และใช้สมมติฐานจำนวนวันทำงานของโรงงานอุตสาหกรรมเป็น 300 วัน/ปี ซึ่งในพื้นที่ลุ่มน้ำชีไม่มีโรงงานอุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่เป็นกลุ่มก้อนภายใต้การบริหารและจัดการดูแลของการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

สำหรับอุตสาหกรรมที่กระจายตัวทั่วพื้นที่ศึกษาโครงการ ได้ทำการรวบรวมข้อมูลโรงงานที่ได้รับอนุญาตประกอบกิจการจากกรมโรงงานอุตสาหกรรม ในบริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำชี จากข้อมูลดังกล่าวสามารถประเมินปริมาณความต้องการน้ำด้านอุตสาหกรรมในสภาพปัจจุบันโดยพื้นที่ลุ่มน้ำชีมีความต้องการน้ำ 204.78 ล้าน ลบ.ม./ปี และในสภาพอนาคตจะมีความต้องการน้ำเพิ่มขึ้นเป็น 405.67 ล้าน ลบ.ม./ปี หรือเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 98

3) ความต้องการใช้น้ำเพื่อการเกษตรและชลประทาน

การศึกษาวิเคราะห์ประเมินปริมาณความต้องการใช้น้ำเพื่อการเกษตรและชลประทานในพื้นที่ศึกษา จะใช้ข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินของกรมพัฒนาที่ดิน ข้อมูลแผนที่การปลูกพืช ข้อมูลสถิติการเพาะปลูกข้อมูลปฏิทินการเพาะปลูก และจากการสำรวจเก็บข้อมูลภาคสนามเพิ่มเติม ซึ่งความต้องการใช้น้ำของพืชจะเป็นข้อมูลที่สำคัญในการนำไปวิเคราะห์สมดุลน้ำเพื่อประเมินหาพื้นที่การเกษตรที่เหมาะสมกับปริมาณน้ำที่มีของพื้นที่โครงการต่อไป แนวทางการประเมินหาความต้องการใช้น้ำของพืชและการวิเคราะห์สมดุลน้ำของแต่ล่ะลุ่มน้ำย่อยมีรายละเอียดดังนี้

3.1) การประเมินความต้องการใช้น้ำเพื่อการเพาะปลูก โดยแบบจำลองคณิตศาสตร์ WUSMO

$$Wir = \frac{ET + P - RE}{IE}$$

- การประเมินความต้องการใช้น้ำของพืชใดๆ (ETo) พิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์การใช้น้ำของพืช (Kc) และ Potential Evapotranspiration (ETp) โดยพิจารณากำหนดค่าสัมประสิทธิ์การใช้น้ำของพืช (Kc) จากพืชตัวแทนในพื้นที่ศึกษาและพิจารณากำหนดค่า ETp (Potential Evapotranspiration) สำหรับพื้นที่โครงการโดยวิธี Penman-Monteith โดยค่าประสิทธิภาพการชลประทาน (Irrigation Efficiency: IE) พิจารณาให้มีค่าที่เหมาะสมตามประเภทของระบบส่งน้ำชลประทาน

3.2) แบบจำลองปริมาณฝนใช้การ (Effective Rainfall Model) แบบจำลองปริมาณฝนใช้การเป็นแบบจำลองที่ใช้วิเคราะห์ประเมินปริมาณฝนที่สามารถนำมาใช้แทนน้ำชลประทาน ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญคือ ปริมาณฝนตกในแต่ละช่วงเวลา ปริมาณการใช้น้ำของพืช พฤติกรรมของเกษตรกรต่อการเก็บกักน้ำชลประทานไว้ในแปลงนาและความสูงของคันนา

แบบจำลองปริมาณฝนใช้การ กำหนดให้มีค่าระดับน้ำฝนใช้การสามารถถึงระดับน้ำในแปลงเพาะปลูกสำหรับช่วงฝนตกและกำหนดระดับน้ำในแปลงออกเป็น 3 ระดับคือ

ระดับน้ำในแปลงที่ความจุต่ำสุด (STMIN)

ระดับน้ำในแปลงนาที่ความจุปานกลาง (STO)

ระดับน้ำในแปลงนาที่ความจุสูงสุด (STMAX)

3.3) ปริมาณน้ำเตรียมแปลง การปลูกข้าวต้องการปริมาณน้ำจำนวนหนึ่ง เพื่อใช้ในการเตรียมแปลงทั้งในฤดูฝนและฤดูแล้ง ซึ่งการปลูกพืชชนิดอื่นต้องการน้อยมาก และปริมาณน้ำส่วนนี้จะแปรผันกับปัจจัยที่สำคัญได้แก่ คุณสมบัติทางกายภาพของดิน ความชื้นของดิน ชนิดของดิน ความสามารถการระเหยของน้ำ วิธีและระยะเวลาในการเตรียมแปลง

3.4) ปริมาณน้ำซึมลงไปในดิน การปลูกข้าวจำเป็นต้องมีน้ำขังอยู่ในแปลงนาในระดับที่เหมาะสม ดังนั้นจะมีปริมาณน้ำส่วนหนึ่งที่ซึมเลยเขตรากพืชลงไปในดิน ซึ่งพืชไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ ปริมาณน้ำซึมลงในดินขึ้นอยู่กับองค์ประกอบและปัจจัยที่สำคัญได้แก่ คุณสมบัติของดิน วิธีการเตรียมแปลง ความสูงของน้ำที่ขังในแปลงนา และระดับน้ำใต้ดิน

3.5) ประสิทธิภาพการชลประทาน ประสิทธิภาพการชลประทานเป็นค่าดัชนีชี้วัดปริมาณน้ำชลประทานที่ต้องการ ซึ่งปริมาณน้ำชลประทานดังกล่าวควรมากกว่าปริมาณความต้องการใช้น้ำของพืชที่แปลงเพาะปลูก ทั้งนี้ เพื่อทดแทนปริมาณน้ำที่สูญเสียระหว่างทางลำเลียงน้ำและที่สูญเสียในกระบวนการใช้น้ำ

3.6) แบบจำลองความต้องการน้ำชลประทาน (Irrigation Demand Model) แบบจำลองความต้องการน้ำชลประทาน (Irrigation Demand Model) ใช้วิเคราะห์ประเมินและจำลองความต้องการน้ำชลประทานรายสัปดาห์ หรือปริมาณน้ำที่ต้องการน้ำบริเวณอาคารบังคับน้ำปากคลองส่งน้ำ เพื่อให้สามารถลำเลียงน้ำไปถึงแปลงเพาะปลูกด้วยปริมาณน้ำที่เพียงพอ สำหรับการเพาะปลูกข้าว พืชไร่พืชผัก หรืออื่นๆ ตามคำจำกัดความดังนี้

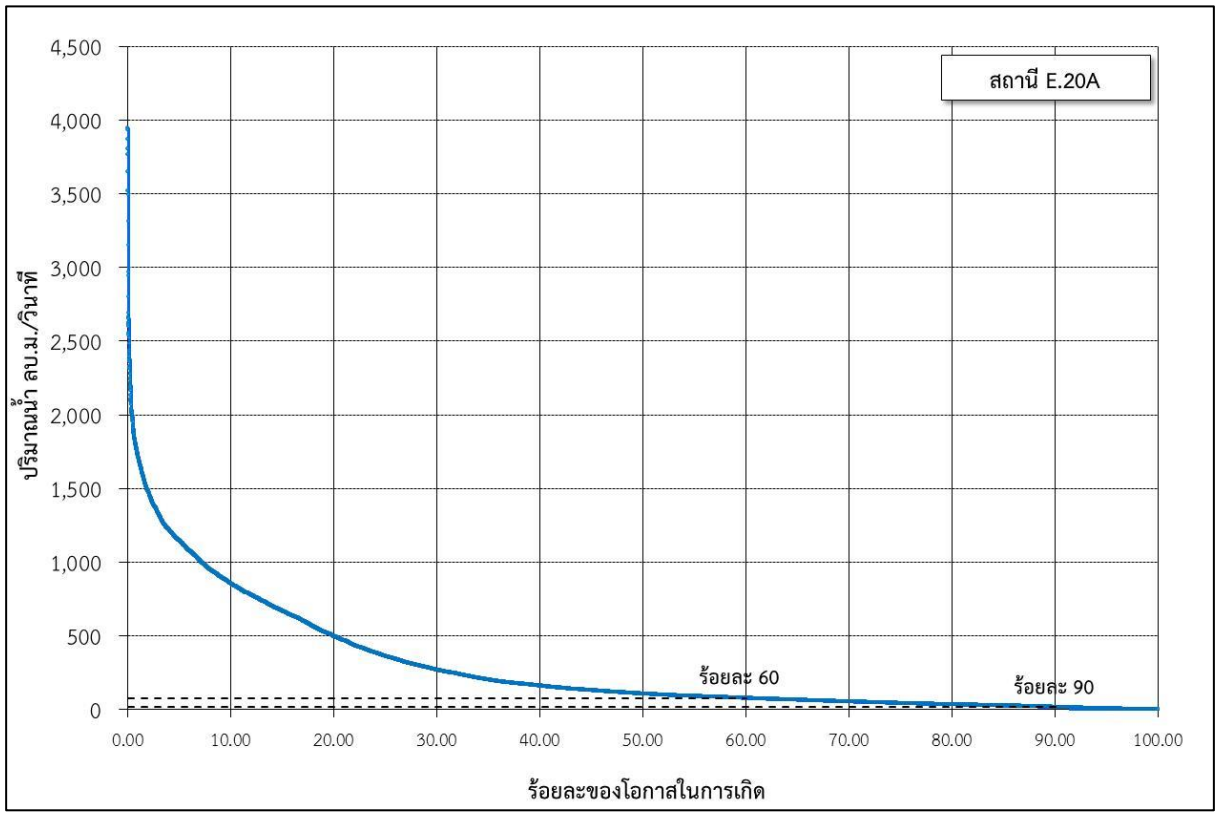
$$\text{ปริมาณความต้องการน้ำชลประทาน} = \frac{\text{ปริมาณการใช้น้ำของพืช + การรั่วซึมบนแปลง – ฝนใช้การ}}{\text{ประสิทธิภาพชลประทาน}}$$

สำหรับปริมาณความต้องการน้ำนอกเขตชลประทานเป็นปริมาณความต้องการน้ำที่แปลงเพาะปลูกที่หักปริมาณฝนใช้การแล้ว มีปริมาณความต้องการใช้น้ำในปัจจุบันทั้งหมด 5,562.11 ล้าน ลบ.ม./ปี และในสภาพอนาคตมีปริมาณความต้องการใช้น้ำทั้งหมด 5,245.07 ล้าน ลบ.ม./ปี

4) ความต้องการใช้น้ำเพื่อการรักษาระบบนิเวศท้ายน้ำ

เนื่องจากการใช้น้ำในพื้นที่ต้นน้ำมีผลทำให้น้ำในพื้นที่ปลายน้ำลดลงจึงต้องมีการวางแผนและจัดการการใช้น้ำให้เกิดความเป็นธรรม อนึ่งในการใช้น้ำจะต้องมีการปล่อยน้ำลงท้ายน้ำในปริมาณที่เหมาะสมเป็นธรรมต่อผู้ที่อยู่ท้ายน้ำได้ใช้น้ำและเป็นการรักษาสมดุลนิเวศท้ายน้ำ ความต้องการใช้น้ำเพื่อรักษาสมดุลนิเวศวิทยาท้ายน้ำคือปริมาณน้ำต่ำสุดที่ไหลในฤดูแล้งของลำน้ำนั้นๆ ในอดีตซึ่งประเมินจากอัตราการไหลรายวันในช่วงระยะเวลาระหว่างเดือนมกราคมถึงเมษายนเนื่องจากเป็นช่วงที่อัตราการไหลมีค่าต่ำและทำการวิเคราะห์จากสถิติข้อมูลน้ำท่าที่สถานีวัดน้ำในลุ่มน้ำซึ่งค่าอัตราการไหลต่ำสุดที่ได้เป็นค่าที่ความมั่นคงไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 ของเวลาบริเวณสถานีที่นำมาวิเคราะห์ผลที่ได้จะนำมากำหนดอัตราการไหลขั้นต่ำ (Minimum Flow) ในทุกลำน้ำของลุ่มน้ำย่อยต่อพื้นที่รับน้ำ 1 ตร.กม. แต่ในกรณีที่มีโครงการพัฒนาแหล่งน้ำของกรมชลประทานขนาดใหญ่ปริมาณน้ำเพื่อรักษาสมดุลนิเวศวิทยาท้ายน้ำที่ต้องระบายจากอ่างเก็บน้ำทางท้ายน้ำของเขื่อนเพื่อการใช้ประโยชน์ทางท้ายน้ำเช่นการอุปโภคบริโภค การรักษาคุณภาพน้ำ (เจือจางน้ำเสีย) และการผลักดันน้ำเค็มในการควบคุมการระบายน้ำออกจากอ่างเก็บน้ำจะมีการกำหนดปริมาณน้ำที่จะปล่อยเพื่อการใช้ประโยชน์ต่างๆ โดยทั่วไปมักจะกำหนดปริมาณน้ำที่จะระบายลงสู่ทางท้ายน้ำของอ่างเก็บน้ำไม่น้อยกว่าอัตราการไหลขั้นต่ำ (Minimum Flow) ที่เคยมีทางท้ายน้ำในฤดูแล้ง โดยนำปริมาณน้ำที่จำเป็นต้องใช้ประโยชน์ต่างๆ มารวมกันได้แก่ ปริมาณน้ำที่ต้องใช้ในการผลักดันน้ำเค็ม ปริมาณน้ำเพื่อการประปา เป็นต้น

สำหรับในลุ่มน้ำชี เนื่องจากมีแหล่งรับน้ำคือ แม่น้ำมูล ไม่ได้เชื่อมต่อกับทะเล ดังนั้นจึงไม่มีความต้องการน้ำที่ใช้ผลักดันน้ำเค็ม ส่วนด้านคุณภาพน้ำนั้น พบว่าคุณภาพน้ำในลุ่มน้ำชียังอยู่ในเกณฑ์พอใช้ แสดงว่าปริมาณน้ำที่มีอยู่ในปัจจุบันเพียงพอที่จะใช้รักษาคุณภาพน้ำ ดังนั้นความต้องการน้ำที่ใช้รักษาระบบนิเวศในลุ่มน้ำชี จะพิจารณาจาก FDC ที่ 90% ณ จุดที่ปล่อยน้ำลงสู่ลุ่มน้ำมูลเพื่อให้มีน้ำส่งต่อไปยังท้ายน้ำที่แม่น้ำมูลตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยพิจารณาจากสถานี E.20A แม่น้ำชีที่บ้านฟ้าหยาด อ.มหาชนะชัย จ.ยโสธร ดังแสดงใน**รูปที่ 2.1.9-1** โดยมีความต้องการน้ำที่ 1,520,640 ลบ.ม./วัน หรือ 17.60 ลบ.ม./วินาที ซึ่งเมื่อพิจารณาในช่วงฤดูแล้ง (พ.ย.-เม.ย.) จะมีความต้องการน้ำประมาณ 275.24 ล้าน ลบ.ม./ปี

รูปที่ 2.1.9-1 ตัวอย่างแสดงค่า Flow Duration ที่มากกว่าร้อยละ 90 ของสถานี E.20A

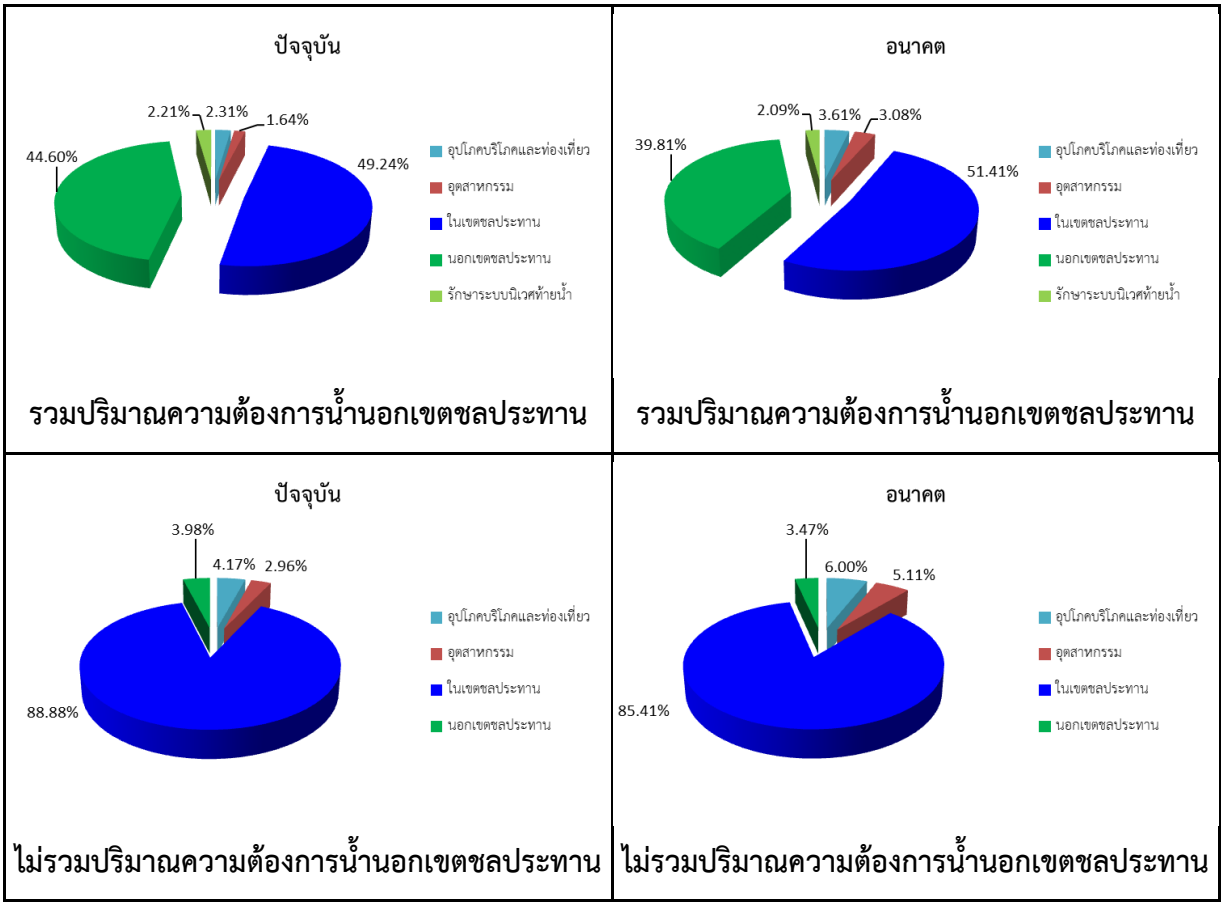
5) สรุปภาพรวมปริมาณความต้องการใช้น้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำชี

จากการศึกษาปริมาณความต้องการใช้น้ำของพื้นที่ลุ่มน้ำชี ตามกิจกรรมการใช้น้ำต่างๆ ในหัวข้อข้างต้น สามารถสรุปปริมาณความต้องการใช้น้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำชี ได้ดังแสดงใน**ตารางที่ 2.1.9-3** โดยมีปริมาณความต้องการใช้น้ำในปัจจุบันทั้งหมด 12,470.90 ล้าน ลบ.ม./ปี และในสภาพอนาคตมีปริมาณความต้องการใช้น้ำทั้งหมด 13,176.67 ล้าน ลบ.ม./ปี เมื่อพิจารณาตามสัดส่วนการใช้น้ำจะพบว่าในสภาพปัจจุบันปริมาณความต้องการน้ำส่วนใหญ่ในพื้นที่อยู่ในส่วนของภาคการเกษตรประมาณร้อยละ 93.84 รองลงมาได้แก่ ปริมาณน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและท่องเที่ยว การรักษาระบบนิเวศท้ายน้ำ และอุตสาหกรรม โดยมีสัดส่วนการใช้น้ำประมาณร้อยละ 2.31 2.21 และร้อยละ 1.64 ตามลำดับ ดังแสดงสัดส่วนความต้องการใช้น้ำของแต่ละกิจกรรมในสภาพปัจจุบันและสภาพอนาคตใน**รูปที่ 2.1.9-2**

ตารางที่ 2.1.9-3 สรุปปริมาณความต้องการน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำชี

กิจกรรมการใช้น้ำ	ความต้องการน้ำใช้รายปีเฉลี่ย, ล้าน ลบ.ม.				
	พ.ศ. 2562	พ.ศ. 2567	พ.ศ. 2572	พ.ศ. 2577	พ.ศ. 2582
อุปโภคบริโภคและท่องเที่ยว	288.35	333.38	378.44	423.47	476.06
อุตสาหกรรม	204.78	255.00	305.22	355.45	405.67
การเกษตรชลประทาน					
● ในเขตชลประทาน	6,140.53	6,140.53	6,774.63	6,774.63	6,774.63
● นอกเขตชลประทาน	5,562.11	5,562.11	5,245.07	5,245.07	5,245.07
รักษาระบบนิเวศท้ายน้ำ	275.24	275.24	275.24	275.24	275.24
รวมทั้งหมด	**12,470.90**	**12,566.26**	**12,978.60**	**13,073.86**	**13,176.67**

ที่มา : ผลการวิเคราะห์, 2564

ที่มา : ผลการวิเคราะห์, 2564

รูปที่ 2.1.9-2 แสดงสัดส่วนการใช้น้ำในสภาพปัจจุบันและสภาพอนาคตในพื้นที่ลุ่มน้ำชี

2.2 สถานการณ์น้ำแล้ง/คุณภาพน้ำที่เกิดขึ้น

จากการรวบรวมข้อมูล พบว่า สภาพปัญหาด้านทรัพยากรน้ำในลุ่มน้ำชี ประกอบด้วยปัญหาหลัก 3 ด้าน คือ อุทกภัย ภัยแล้ง และคุณภาพน้ำ โดยในส่วนของภัยแล้งและคุณภพน้ำ จะมีสภาพปัญหาและแนวทางการบริหารจัดการสามารถสรุปได้ดังนี้

สภาพปัญหาภัยแล้ง

จากการทบทวนรายงานโครงการจัดทำแผนรวมการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำชี กรมทรัพยากรน้ำ ซึ่งได้ศึกษาสภาพปัญหาและสาเหตุของสภาพการขาดแคลนน้ำและภัยแล้งภายในลุ่มน้ำชี พบว่า ในเขตพื้นที่ชลประทานมีสาเหตุจากปริมาณฝนที่ไม่ตกตามฤดูกาลและขาดช่วง ทำให้ปริมาณน้ำเก็บกักของอ่างเก็บน้ำ/ฝาย สำหรับเป็นน้ำต้นทุนให้กับการใช้น้ำในช่วงฤดูแล้งไม่เพียงพอ รวมทั้งแหล่งเก็บกักน้ำบางแห่งยังไม่มีการบริหารจัดการและระบบส่งน้ำที่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ทำให้เกิดการขาดแคลนน้ำและภัยแล้งในพื้นที่ด้านท้ายน้ำของระบบส่งน้ำได้ และนอกเขตพื้นที่ชลประทาน พบว่า สภาพพื้นที่มีความลาดชันรวมทั้งอยู่ห่างไกลจากแหล่งเก็บกักน้ำ ส่วนใหญ่พื้นที่ที่ประสบปัญหาขาดแคลนน้ำและภัยแล้งซ้ำซาก เกิดขึ้นบริเวณพื้นที่ตอนบนของลุ่มน้ำสาขา และพื้นที่ด้านเหนือน้ำของแหล่งเก็บกักน้ำ นอกจากสาเหตุดังกล่าวข้างต้น การตัดไม้ทำลายป่า การขยายตัวของพื้นที่เกษตรกรรม การบริหารจัดการน้ำและกลุ่มผู้ใช้น้ำด้านต่างๆ ก็เป็นสาเหตุส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาภัยแล้งในพื้นที่ด้วย

ปริมาณฝนรายปีเฉลี่ย 1,192.47 มิลลิเมตร เป็นปริมาณฝนในช่วงฤดูฝน (พ.ค.-ต.ค.) 1,030.09 มิลลิเมตร คิดเป็นร้อยละ 86.38 ของปริมาณฝนทั้งปี และปริมาณฝนในช่วงฤดูแล้ง (พ.ย.-เม.ย.) 162.39 มิลลิเมตร คิดเป็นร้อยละ 13.62 ของปริมาณฝนทั้งปี พื้นที่ส่วนใหญ่ประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำและภัยแล้งเพื่อการเกษตรกรรมและการอุปโภคบริโภคในพื้นที่นอกเขตชลประทานช่วงฤดูแล้ง รวมทั้งปัญหาฝนไม่ตกตามฤดูกาลและเกิดฝนทิ้งช่วงเป็นระยะเวลานาน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ทำการเกษตรกรรมน้ำฝน และบางพื้นที่ยังมีแหล่งเก็บกักน้ำไม่เพียงพอต่อความต้องการ ได้แก่ พื้นที่บริเวณ อ.สุวรรณคูหา อ.นากลาง อ.ศรีบุญเรือง อ.เมืองหนองบัวลำภู จ.หนองบัวลำภู อ.บ้านแท่น อ.ภูเขียว จ.ชัยภูมิ อ.โนนสะอาด จ.อุดรธานี อ.กุดรัง อ.แกดำ จ.มหาสารคาม อ.ท่าคันโท อ.หนองกุงศรี อ.สามชัย อ.สหัสขันธ์ อ.ดอนจาน อ.เมืองกาฬสินธุ์ จ.กาฬสินธุ์ อ.ทรายมูล อ.เมืองยโสธร จ.ยโสธร อ.ศรีสมเด็จ อ.เมยวดี อ.หนองพอก อ.โพนทอง อ.โพธิ์ชัย จ.ร้อยเอ็ด และ อ.ชนบท อ.พล อ.แวงน้อย จ.ขอนแก่น ซึ่งส่วนใหญ่ เป็นพื้นที่ตอนบนของลุ่มน้ำสาขาและพื้นที่ด้านเหนือน้ำของอ่างเก็บน้ำ

สภาพปัญหาคุณภาพน้ำ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพน้ำของกรมควบคุมมลพิษ (2563) ที่รวบรวมได้ในพื้นที่ลุ่มน้ำชี ระหว่างปี พ.ศ.2558-2563 โดยมีสถานีตรวจวัดในลำน้ำหลักและลำน้ำสาขาที่สำคัญ ได้แก่ แม่น้ำชี ลำน้ำพอง และลำปาว สามารถสรุปแหล่งกำเนิดมลพิษ และสถานการณ์คุณภาพน้ำโดยพิจารณาจากค่าดัชนีคุณภาพน้ำ (Water Quality Index : WQI), ค่าออกซิเจนละลายน้ำ (Dissolve Oxygen : DO) และค่าความต้องการออกซิเจนทางชีวเคมี (Biochemical Oxygen Demand : BOD) พบว่า แหล่งกำเนิดมลพิษที่สำคัญในแม่น้ำต่างๆ อยู่บริเวณที่แม่น้ำไหลผ่านชุมชนหนาแน่นและกิจกรรมภาคการเกษตร เช่น อ.เมืองขอนแก่น อ.น้ำพอง อ.อุบลรัตน์ จ.ขอนแก่น อ.วารินชำราบ อ.เขื่องใน จ.อุบลราชธานี อ.เมืองยโสธร จ.ยโสธร อ.เมืองกาฬสินธุ์ จ.กาฬสินธุ์ เป็นต้น พบว่า ปี พ.ศ.2562 ค่า WQI เฉลี่ยของแม่น้ำชีอยู่ที่ 66 อยู่ในเกณฑ์พอใช้ (WQI 61-70) ลำน้ำพองอยู่ที่ 61 อยู่ในเกณฑ์พอใช้ (WQI มีค่า 61-70) และลำปาว อยู่ที่ 58 อยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม (WQI 31-60) โดยสรุปสถานการณ์คุณภาพน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำชี ปี พ.ศ. 2558 - 2563 ดัง**ตารางที่ 2.2-1** และ **รูปที่ 2.2-1**

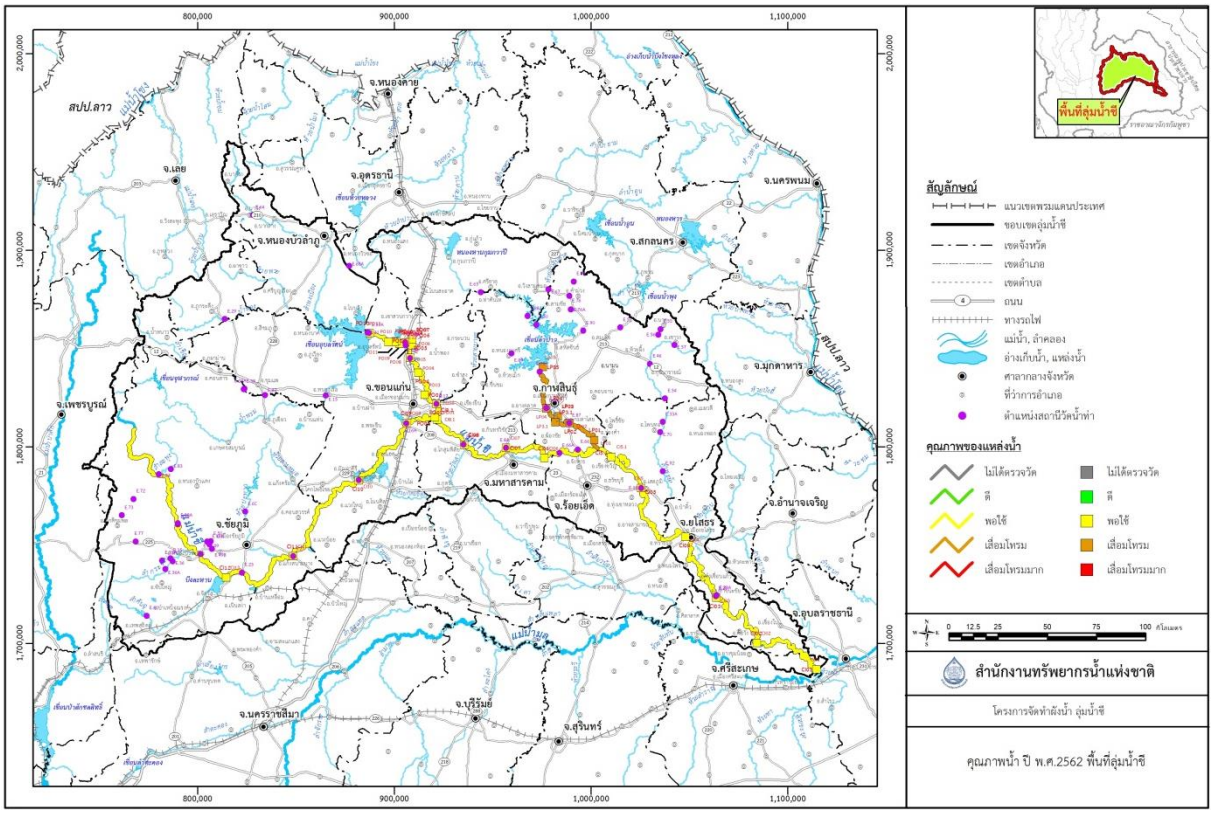
ตารางที่ 2.2-1 สรุปสถานการณ์คุณภาพน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำชี ปี พ.ศ.2558-2563

ลำดับที่	แหล่งน้ำ	สถานการณ์คุณภาพน้ำ (WQI*)					
		2558	2559	2560	2561	2562	2563**
1	แม่น้ำชี	65	64	67	81	66	77
		(พอใช้)	(พอใช้)	(พอใช้)	(ดี)	(พอใช้)	(ดี)
2	ลำน้ำพอง	58	61	69	74	61	62
		(เสื่อมโทรม)	(พอใช้)	(พอใช้)	(ดี)	(พอใช้)	(พอใช้)
3	ลำปาว	66	61	65	80	58	80
		(พอใช้)	(พอใช้)	(พอใช้)	(ดี)	(เสื่อมโทรม)	(ดี)

หมายเหตุ : * ช่วง WQI 91-100 ดีมาก, WQI 71-90 ดี, WQI 61-70 พอใช้, WQI 31-60 เสื่อมโทรม, WQI 0-30 เสื่อมโทรมมาก

** ข้อมูลปี 2563 ตรวจวัด 2 ครั้ง คือ ม.ค. และ มี.ค. 2563

ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ, 2563

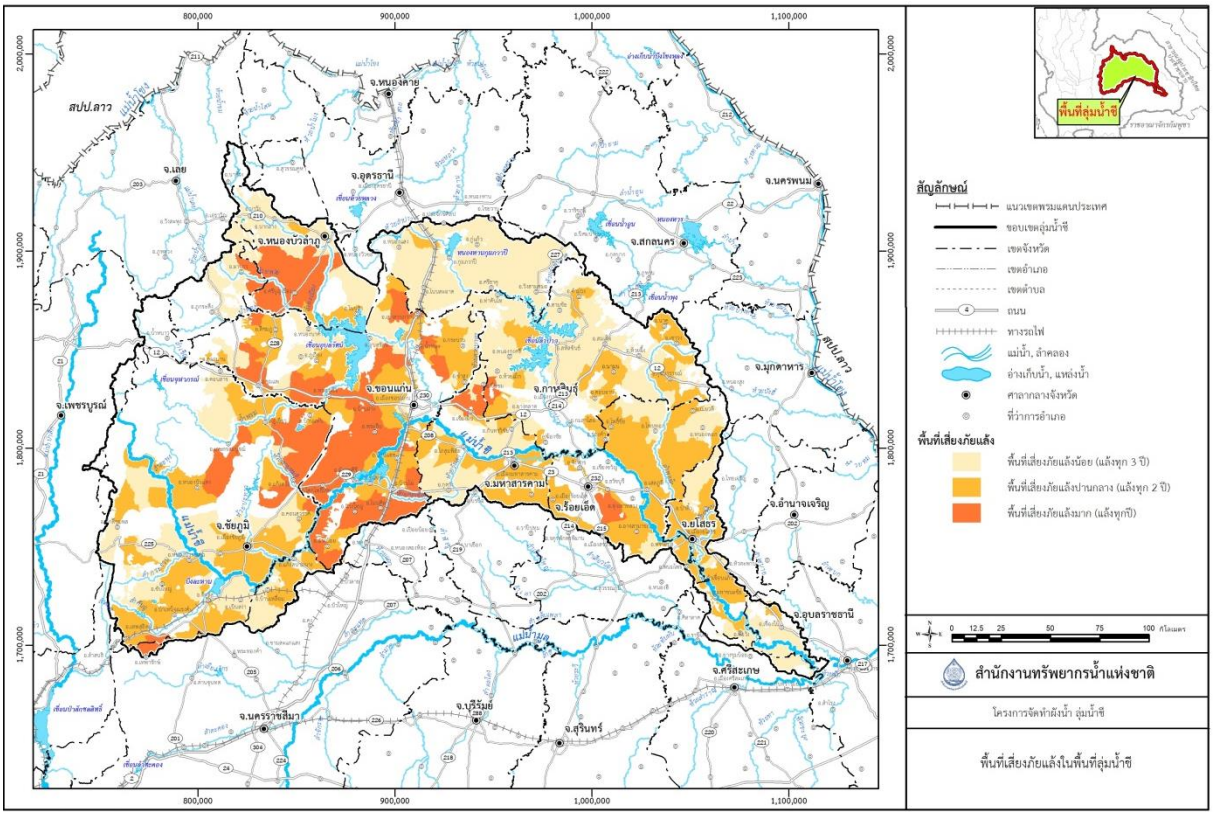
ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ, 2562

รูปที่ 2.2-1 คุณภาพน้ำในลุ่มน้ำชีปัจจุบัน

2.3 พื้นที่เสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำ

ผลจากการรวบรวมและทบทวนข้อมูลพื้นที่เสี่ยงภัยแล้งในพื้นที่ลุ่มน้ำชี จากสำนักงานกรมทรัพยากรน้ำ ปี พ.ศ. 2560 พบว่า มีพื้นที่เสี่ยงภัยแล้งประมาณ 30,993.28 ตร.กม. จำนวน 4,913 หมู่บ้าน แสดงดัง**รูปที่ 2.3-1** ซึ่งเมื่อนำมาวิเคราะห์แบ่งออกเป็นสามช่วง สรุปดังนี้

1) พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งน้อย (แล้งทุก 3 ปี) คิดเป็นพื้นที่ประมาณ 13,267.21 ตร.กม.
2) พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งปานกลาง (แล้งทุก 2 ปี) คิดเป็นพื้นที่ประมาณ 12,001.42 ตร.กม. และ
3) พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งมาก (แล้งทุกปี) คิดเป็นพื้นที่ประมาณ 5,724.65 ตร.กม.

ที่มา : กรมทรัพยากรน้ำ, 2560

รูปที่ 2.3-1 พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งในลุ่มน้ำชี

2.4 สถิติการประสบภัยแล้งและสภาพความเสียหายที่ผ่านมา

จากการทบทวนและรวบรวมข้อมูลมูลค่าความเสียหายจากภัยแล้งในพื้นที่ลุ่มน้ำชี รายจังหวัดจากกรมป้องกันสาธารณภัย (2563) สามารถสรุปพื้นที่การเกษตรที่ได้รับความเสียหายจากภัยแล้งและมูลค่าความเสียหายรายจังหวัด ปี พ.ศ. 2554 - 2558 ดังแสดงใน**ตารางที่ 2.4-1** พบว่า ในพื้นที่ลุ่มน้ำชี มีพื้นที่เกษตรได้รับความเสียหายสูงสุดปี 2556 รวม 2,252,691 ไร่ โดยจังหวัดขอนแก่นมีพื้นที่เสียหายภัยแล้งสูงสุด 788,623 ไร่ รองลงมาคือจังหวัดมหาสารคามและจังหวัดกาฬสินธุ์ มีพื้นที่ได้รับความเสียหายภัยแล้ง 394,275 และ 382,043 ไร่ ตามลำดับ สำหรับปีที่ได้รับความเสียหายรองลงมาคือปี 2555 พื้นที่รวม 1,059,100 ไร่ โดยจังหวัดร้อยเอ็ดมีพื้นที่เสียหายภัยแล้งสูงสุด 556,975 ไร่ รองลงมาคือจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดนครราชสีมา มีพื้นที่ได้รับความเสียหายภัยแล้ง 242,315 และ 68,706 ไร่ ตามลำดับ

ตารางที่ 2.4-1 มูลค่าความเสียหายภัยแล้งในพื้นที่ลุ่มน้ำชี

ลำดับ	จังหวัด	ความเสียหายเบื้องต้น (พื้นที่เกษตรกรรม)									
		2554		2555		2556		2557		2558	
		พื้นที่ (ไร่)	มูลค่า (ล้านบาท)	พื้นที่ (ไร่)	มูลค่า (ล้านบาท)	พื้นที่ (ไร่)	มูลค่า (ล้านบาท)	พื้นที่ (ไร่)	มูลค่า (ล้านบาท)	พื้นที่ (ไร่)	มูลค่า (ล้านบาท)
1	กาฬสินธุ์	-	-	54,000	23.37	382,043	2,451.30	-	-	128	0.06
2	ขอนแก่น	853	0.71	963	14.36	788,623	283.38	849	3.07	-	1.27
3	ชัยภูมิ	-	-	-	-	-	-	95,187	0.30	466,154	326.29
4	นครราชสีมา	-	-	68,706	-	343,079	78.58	900	-	501,967	200.80
5	เพชรบูรณ์	-	-	-	-	55,657	-	204,339	0.30	-	-
6	มหาสารคาม	-	-	40,086	-	394,275	-	136,750	-	35,902	26.13
7	มุกดาหาร	-	-	43	-	14,100	-	-	-	-	-
8	ยโสธร	380	0.25	25,548	-	19,303	-	-	-	-	-
9	ร้อยเอ็ด	-	-	556,975	-	-	-	3862	-	-	-
10	เลย	-	-	64,698	4.42	15,483	8.63	-	-	-	-
11	ลพบุรี	-	-		-	-	-	-	-	23,109	8.55
12	ศรีสะเกษ	-	-	2,008	-	2,199	-	-	-	-	-
13	หนองบัวลำภู	-	9.50	-	-	-	-	-	4.35	-	-
14	อุดรธานี	65,025	36.43	3,758	1.57	9,920	17.73	-	-	-	-
15	อุบลราชธานี	5,198	10.32	242,315	4.66	228,009	-	10,665	11.39	-	-
รวม		**71,456**	**57.20**	**1,059,100**	**48.38**	**2,252,691**	**2,839.62**	**452,552**	**19.42**	**1,027,260**	**563.10**

หมายเหตุ : คิดความเสียหายจากข้อมูลรายจังหวัดในลุ่มน้ำชีแบบเต็มจังหวัด

ที่มา : กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2563

บทที่ 3
การบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.1 ความหมายและประเภทของการเกิดภาวะน้ำแล้ง

3.1.1 บทนิยามของภาวะน้ำแล้ง

พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.2561 ได้มีบทนิยามคำว่า “ภาวะน้ำแล้ง” หมายความว่า สภาวะที่ปริมาณน้ำ ปริมาณการไหลของน้ำหรือระดับน้ำลดลงอย่างต่อเนื่องจนอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของคน สัตว์ และพืชที่อยู่ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง (มาตรา 4)

3.1.2 ประเภทหรือความรุนแรงของภาวะภัยแล้ง

จากนิยามจะเห็นว่าได้มีการกำหนดความหมายภาวะน้ำแล้งไว้อย่างกว้างขวาง ดังนั้น ในเชิงของการบริหารจัดการซึ่งเกี่ยวข้องกับการบัญชาการและการบริหารจัดการแบบบูรณาการระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ จะพิจารณาประเภทของภาวะน้ำแล้งตามความรุนแรงเป็นหลัก โดยภาวะภัยแล้งที่มีความรุนแรงมากก็จะต้องการการบูรณาการระหว่างหน่วยงานหรือผู้มีอำนวจบัญชาการในระดับที่สูงกว่าภาวะภัยแล้งที่มีความรุนแรงน้อย โดยในส่วนของภัยด้านน้ำ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ได้แบ่งระดับภัยออกเป็น 3 ระดับคือ

- ระดับ 1 : ปกติ ติดตามเฝ้าระวังสถานการณ์
- ระดับ 2 : รุนแรง (หรือคาดว่าจะรุนแรง)
- ระดับ 3 : วิกฤติ (หรือคาดว่าจะวิกฤติ)

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.) ได้กำหนดแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาวิกฤติน้ำ เพื่อเป็นกรอบแนวทางการดำเนินการของ “ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ” พร้อมทั้งกำหนดให้มี “กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ” เป็นองค์กรในระดับบัญชาการซึ่งจัดตั้งขึ้นภายใต้กลไกของพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำฯ เพื่อทำหน้าที่พิจารณากลั่นกรองสถานการณ์เหตุฉุกเฉินและสาธารณภัยด้านทรัพยากรน้ำที่เกิดขึ้นในระดับความรุนแรง (ระดับ 2 รุนแรง (หรือคาดว่าจะรุนแรง)) ก่อนการยกระดับสถานการณ์ไปถึงภาวะวิกฤติน้ำ (ระดับ 3) ตามมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำฯ และมี “ศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ” เป็นส่วนราชการภายในสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เป็นองค์กรในระดับอำนวยการเป็นหน่วยงานบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นการดำเนินการตั้งแต่การเตรียมความพร้อมรับมือ การแก้ไขปัญหา การฟื้นฟู และการบูรณาการการปฏิบัติการร่วมกับหน่วยงานทุกภาคส่วน เพื่อบริหารจัดการ “ทรัพยากรน้ำ” หรือ “มวลน้ำ” เป็นการเฉพาะ และสามารถเชื่อมโยงการทำงานร่วมกับแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติและแผนปฏิบัติการอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และในการอำนวยการเมื่อเกิดเหตุ เพื่อบริหารจัดการรวบรวม บูรณาการ เชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรน้ำ ติดตาม วิเคราะห์แนวโน้ม ควบคุม กำกับ ดูแลสถานการณ์น้ำ รวมถึงการประสานการปฏิบัติการร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง

การแบ่งระดับภัยถือเป็นการกำหนดขอบเขตเบื้องต้นเพื่อให้สามารถพิจารณาโครงสร้างขององค์กรที่จะทำหน้าที่สั่งการ บัญชาการ เพื่อแก้ไขปัญหาในแต่ละสถานการณ์ และเพื่อให้สามารถอำนวยการ

ร่วมกันระหว่างสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติและหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะการบูรณาการร่วมกับกระทรวงมหาดไทย (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย) ในฐานะหน่วยงานกลางที่บริหารจัดการภัยสาธารณะทุกรูปแบบ โดยสามารถแบ่งระดับสถานการณ์ในกรณีของวิกฤติน้ำได้เป็น 3 ระดับ ให้สอดคล้องกับสาธารณภัยตามแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ 4 ระดับ ดัง**ตารางที่ 3.1.2-1**

ตารางที่ 3.1.2-1 การยกระดับศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ-ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564-2570

พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561		
ระดับ	**สถานการณ์/ แนวโน้ม**	**ผู้บัญชาการ/ อำนวยการวิกฤติน้ำ**
1	ระดับเสี่ยงรุนแรง	เลขาธิการ สทนช.
2	ระดับรุนแรง	รองนายกรัฐมนตรี หรือ รัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย
3	ระดับวิกฤต	นายกรัฐมนตรี

แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564-2570		
ระดับ	**การจัดการ**	**ผู้บัญชาการ/ อำนวยการสาธารณภัย**
1	สาธารณภัย ขนาดเล็ก	นายอำเภอ (ผู้อำนวยการอำเภอ),ผู้บริหารท้องถิ่น (ผู้อำนวยการท้องถิ่น)
2	สาธารณภัย ขนาดกลาง	ผู้ว่าราชการจังหวัด (ผู้อำนวยการจังหวัด)
3	สาธารณภัย ขนาดใหญ่	รมว.มหาดไทย (ผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ)
4	สาธารณภัย ร้ายแรงอย่างยิ่ง	นายกรัฐมนตรี หรือ รองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย

จากระดับภัยทั้ง 3 พบว่า มีเพียงระดับภัยด้านน้ำระดับที่ 3 เท่านั้นที่ได้มีการกำหนดความหมายเอาไว้สรุปได้ดังนี้ “ในกรณีมาตรการในการแก้ไขปัญหาน้ำแล้ง (ภัยแล้ง) และปัญหาน้ำท่วม (อุทกภัย) ในระดับภัยที่รุนแรงอันถือเป็นสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 4 หรือระดับวิกฤตน้ำ (ระดับ 3) ของระดับสถานการณ์เพื่อบริหารจัดการภาวะวิกฤตน้ำ) กล่าวคือ สาธารณภัยขนาดใหญ่ที่มีผลกระทบร้ายแรงอย่างยิ่งหรือเป็นสาธารณภัยระดับชาติ เกิดความเสียหายในวงกว้าง หรือมีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของคน สัตว์ หรือพืช หรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐอย่างรุนแรง ในแผนการจัดการภาวะฉุกเฉินตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่างๆ มักกำหนดมาตรการในกรณีที่เกิดสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง โดยให้นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายมีอำนาจสั่งการผู้บัญชาการให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยรวมตลอดทั้งให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนอย่างทันท่วงที”

อย่างไรก็ตาม ในการพิจารณายกระดับวิกฤตน้ำ ตั้งแต่ระดับที่ 1 (ปกติ ติดตามสถานการณ์และเฝ้าระวัง) ไปจนกระทั่งถึงระดับที่ 3 (วิกฤติน้ำ) สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติหรือกองอำนวยการน้ำ

แห่งชาติ แล้วแต่กรณี จะต้องอาศัยเกณฑ์ในการพิจารณาเช่นเดียวกับกรณีของผู้อำนวยการหรือผู้บัญชาการที่จะพิจารณาตัดสินใจยกระดับการจัดการสาธารณภัยตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ทั้งนี้ เพื่อให้วิกฤติน้ำที่เกิดขึ้นในขณะนั้นมีระดับของภัยที่สอดคล้องกัน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานให้สามารถดำเนินการคู่ขนานไปได้และเป็นไปในทิศทางอย่างเดียวกัน โดยใช้เกณฑ์หรือเงื่อนไขดังตารางที่ 3.1.2-2 ประกอบการพิจารณายกระดับการจัดการวิกฤตน้ำ

นอกจากนี้ ตาม พ.ร.บ.ทรัพยากรน้ำฯ ในหมวด 5 ภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม ส่วนที่ 2 การป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง ตามมาตรา 57 ในกรณีที่มีข้อมูลเพียงพอที่ชี้ได้ว่าจะเกิดภาวะน้ำแล้งในพื้นที่ใดของลุ่มน้ำ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำโดยความเห็นชอบของนายกรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดเขตภาวะน้ำแล้ง และกำหนดให้กิจการใดสามารถใช้น้ำได้ในปริมาณที่เห็นสมควรได้ โดยการกำหนดให้กิจการใดสามารถใช้น้ำได้ในปริมาณที่เห็นสมควร ให้ทำเป็นประกาศปิดไว้ในที่เปิดเผยและเห็นได้ง่ายในเขตภาวะน้ำแล้งนั้น ซึ่งเมื่อภาวะน้ำแล้งได้พ้นไปแล้ว ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำโดยความเห็นชอบของนายกรัฐมนตรีประกาศยกเลิกเขตภาวะน้ำแล้ง

จากข้อมูลที่สรุปมาข้างต้น ประกอบกับการพิจารณาลักษณะการเกิดน้ำแล้งในพื้นที่จะพบว่าความรุนแรงของสถานการณ์ภัยแล้งสามารถพิจารณาได้เป็น 2 บริบท คือ

- ในบริบทของภาพรวม ที่พิจารณาจากปริมาณน้ำต้นทุน ได้แก่ ปริมาณน้ำฝน ปริมาณน้ำในลำน้ำ และปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำและแหล่งน้ำ ว่ามีต่ำกว่าปกติหรือไม่
- ในบริบทของการพิจารณาจากกิจกรรมที่ขาดแคลนน้ำ ว่ามีความรุนแรงถึงขั้นขาดทั้งน้ำเพื่อการผลิตและการอุปโภคบริโภค หรือขาดแคลนเฉพาะน้ำเพื่อการผลิตเท่านั้น รวมทั้งพิจารณาจากผลการคาดการณ์ร้อยละของการขาดแคลนน้ำเทียบกับความต้องการน้ำ ซึ่งสามารถนำไปประกอบการปรับลดความต้องการน้ำให้สอดคล้องกับปริมาณน้ำที่มา ซึ่งสอดคล้องกับ มาตรา 57 ของพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561

ตารางที่ 3.1.2-2 เกณฑ์การกำหนดระดับวิกฤติน้ำ

เกณฑ์/เงื่อนไข	ข้อมูลที่ใช้ระบุเงื่อนไข
พื้นที่	**พื้นที่ใช้สอยในลักษณะต่างๆ ที่ได้รับผลกระทบและได้รับความเสียหาย** (1) พื้นที่ทางการเกษตรและปศุสัตว์ (2) พื้นที่ธุรกิจ อุตสาหกรรม และการประกอบการ (3) พื้นที่อยู่อาศัย (จำนวนหลังคาเรือน) (4) พื้นที่ทางธรรมชาติ
ประชากร	**จำนวนและลักษณะของประชากรในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ** (1) จำนวนผู้ได้รับผลกระทบ (2) จำนวนประชาการที่ต้องอพยพ (3) จำนวนผู้ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิต
ความยุ่งยาก/ซับซ้อนของสถานการณ์	**ความยากง่าย สถานการณ์แทรกซ้อน และเงื่อนไขทางเทคนิคของสถานการณ์** (1) ความรุนแรงของภัย ความเฉพาะเจาะจงทางเทคนิคของภัยการเกิดภัยต่อเนื่อง (2) ความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อสาธารณูปโภคพื้นฐาน สถานที่สำคัญและเส้นทางการให้ความช่วยเหลือ (3) การคาดการณ์การขยายตัวของภัย พื้นที่ที่จะเสียหายต่อไป ระยะเวลาที่การดำเนินกิจกรรมปกติที่ต้องหยุดชะงัก ระยะเวลาที่ต้องใช้ในการตอบสนองต่อสถานการณ์ และระยะเวลาที่ต้องช่วยฟื้นฟูเบื้องต้น
ศักยภาพด้านทรัพยากร	**ความสามารถในการปฏิบัติงานจากทรัพยากรที่มีอยู่** (1) กำลังคน ทั้งของหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุน พร้อมทั้งอาสาสมัครหน่วยต่าง ๆ (2) เครื่องมือ อุปกรณ์ ยานพาหนะ และอุปกรณ์พิเศษต่างๆ ที่ต้องใช้ตามแต่ลักษณะทางเทคนิคของภัย (3) ปัจจัยยังชีพสำหรับแจกจ่ายแก่ผู้ได้รับผลกระทบของหน่วยงานหลัก และจากการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่นๆ หรือหน่วยงานภาคี (4) แหล่งที่มาและจำนวนเงินงบประมาณจากหน่วยงานในพื้นที่
เงื่อนไขอื่นๆ	**ดุลยพินิจจากการประเมินสถานการณ์จากเงื่อนไขต่างๆ** (1) ขอบเขตการปกครอง (2) การประเมินศักยภาพในการจัดการสาธารณภัย

ที่มา : คู่มือศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ, สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

3.2 กฎหมาย ระเบียบ และ นโยบายที่เกี่ยวข้อง

กฎหมาย ระเบียบ และนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการปัญหาน้ำแล้งของไทยมีบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรงและบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยอ้อม ดังต่อไปนี้

3.2.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการจัดการปัญหาน้ำแล้งของไทย

กฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการจัดการปัญหาน้ำแล้งของไทย จำนวน 4 ฉบับ ประกอบด้วย

(1) พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561

(2) พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550

(3) พระราชบัญญัติชลประทานหลวง พ.ศ. 2485 และมีแก้ไขเพิ่มเติม และ

(4) พระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

รายละเอียด ดังนี้

3.2.1.1 พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561

(1) บทนิยามคำว่า “ภาวะน้ำแล้ง” หมายความว่า สภาวะที่ปริมาณน้ำ ปริมาณการไหลของน้ำหรือระดับน้ำลดลงอย่างต่อเนื่องจนอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของคน สัตว์ และพืชที่อยู่ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง (มาตรา 4)

(2) นายกรัฐมนตรีมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามหมวด 5 ภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม (มาตรา 5 วรรคสอง)

ในการปฏิบัติการตามหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งตามพระราชบัญญัตินี้ หากได้ดำเนินการไปตามหน้าที่และอำนาจ และได้กระทำไปพอสมควรแก่เหตุและมิได้ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้กระทำการนั้นพ้นจากความผิดและความรับผิดทั้งปวง (มาตรา 72)

(3) มาตรา 6 บัญญัติให้

“รัฐมีอำนาจใช้ พัฒนา บริหารจัดการ บำรุงรักษา ฟื้นฟู และอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างสมดุลและยั่งยืน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้โดยอาจเปลี่ยนแปลงรูปร่างของแหล่งน้ำหรือขยายพื้นที่ของแหล่งน้ำก็ได้ แต่ถ้าเป็นการลดพื้นที่หรือให้เลิกใช้เพื่อประโยชน์สาธารณะต้องดำเนินการถอนสภาพตามประมวลกฎหมายที่ดิน

เพื่อประโยชน์ในการบริหารทรัพยากรน้ำสาธารณะที่มิใช่ทางน้ำชลประทานตามกฎหมายว่าด้วยการชลประทาน และน้ำบาดาลตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล นายกรัฐมนตรีอาจประกาศในกิจจานุเบกษากำหนดให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดเป็นผู้รับผิดชอบควบคุมดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรน้ำสาธารณะแห่งใดก็ได้

ให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบตามวรรคสองมีอำนาจออกระเบียบหรือข้อบัญญัติท้องถิ่น แล้วแต่กรณี เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การเข้าใช้สอยทรัพยากรน้ำ

สาธารณะนั้นตามกรอบแนวทางที่คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติกำหนดโดยหลักเกณฑ์ดังกล่าวต้องมิใช่หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดสรรน้ำและการใช้น้ำตามที่กำหนดไว้ในหมวด 4 การจัดสรรน้ำและการใช้น้ำ

ระเบียบหรือข้อบัญญัติท้องถิ่นตามวรรคสาม เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้”

(4) คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการบูรณาการเกี่ยวกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำให้เกิดความเป็นเอกภาพ รวมทั้งให้มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาและให้ความเห็นชอบแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งของคณะกรรมการลุ่มน้ำต่างๆ (มาตรา 17(10))

(5) คณะกรรมการลุ่มน้ำมีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ รวมทั้งให้มีหน้าที่และอำนาจจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง เสนอ กนช. เพื่อให้ความเห็นชอบ (มาตรา 35(2)) รวมถึงพิจารณาและเสนอความเห็นเกี่ยวกับการผันน้ำระหว่างลุ่มน้ำต่อ กนช. (มาตรา 35(6))

(6) ในการขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำตามมาตรา 43 และมาตรา 44 ผู้ขอรับใบอนุญาตต้องยื่นแผนการบริหารจัดการน้ำมาพร้อมกับคำขอด้วย ทั้งนี้ แบบคำขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำและแผนการบริหารจัดการน้ำให้เป็นไปตามที่อธิบดีกรมชลประทาน อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ หรืออธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาล แล้วแต่กรณี ประกาศกำหนด โดยในแผนการบริหารจัดการน้ำต้องมีรายการเกี่ยวกับแผนจัดการน้ำที่กักเก็บไว้เมื่อเกิดภาวะน้ำแล้งด้วย และแผนจัดการน้ำที่กักเก็บไว้เมื่อเกิดภาวะน้ำแล้งนั้นอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญเกี่ยวกับวิธีการใช้น้ำในระหว่างที่เกิดภาวะน้ำแล้ง การลดปริมาณการใช้น้ำ การหาแหล่งน้ำทดแทน และอัตราความเป็นไปได้ในการเฉลี่ยน้ำที่มีเพื่อประโยชน์สาธารณะ (มาตรา 47)

(7) เมื่อมีการประกาศผังน้ำในราชกิจจานุเบกษาตามมาตรา 17(5) แล้ว การใช้ประโยชน์ที่ดินที่อยู่ในระบบทางน้ำตามผังน้ำจะต้องไม่ก่อให้เกิดการเบี่ยงเบนทางน้ำหรือกระแสน้ำหรือกีดขวางการไหลของน้ำในระบบทางน้ำ อันเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง (มาตรา 56)

(8) ในกรณีที่มีข้อมูลเพียงพอที่ชี้ได้ว่าจะเกิดภาวะน้ำแล้งในพื้นที่ใดของลุ่มน้ำให้คณะกรรมการลุ่มน้ำโดยความเห็นชอบของนายกรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดเขตภาวะน้ำแล้ง และกำหนดให้กิจการใดสามารถใช้น้ำได้ในปริมาณที่เห็นสมควรได้ การกำหนดให้กิจการใดสามารถใช้น้ำได้ในปริมาณที่เห็นสมควร ให้ทำเป็นประกาศปิดไว้ในที่เปิดเผยและเห็นได้ง่ายในเขตภาวะน้ำแล้งนั้น เมื่อภาวะน้ำแล้งได้พ้นไปแล้ว ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำโดยความเห็นชอบของนายกรัฐมนตรีประกาศยกเลิกเขตภาวะน้ำแล้ง (มาตรา 57)

(9) ในกรณีที่เกิดภาวะน้ำแล้งจนอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจหรือการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ใด ให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดเขตภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรงในพื้นที่นั้น และกำหนดวิธีการใช้น้ำเพื่อลดปริมาณการใช้หรือห้ามการใช้น้ำบางประเภทเกินกว่าจำเป็นแก่การอุปโภคบริโภค กำหนดวิธีการแบ่งปันน้ำ รวมทั้งกำหนดมาตรการอื่นใดที่จำเป็นใช้บังคับในพื้นที่เพื่อแก้ไขและบรรเทาภาวะน้ำแล้งนั้น ทั้งนี้ ต้องเป็นไปเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมและให้ผู้ใช้น้ำต้อง

เสียหายน้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยในระหว่างที่ยังไม่มีประกาศดังกล่าวคณะกรรมการลุ่มน้ำมีอำนาจกำหนดวิธีการใช้น้ำและการแบ่งปันน้ำในพื้นที่ได้เท่าที่จำเป็นในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้

ในกรณีที่ประกาศกำหนดเขตภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรงใช้บังคับในพื้นที่เดียวกันกับที่ได้มีประกาศกำหนดเขตภาวะน้ำแล้งตามมาตรา 57 ให้ประกาศกำหนดเขตภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรงมีผลเป็นการยกเลิกเขตภาวะน้ำแล้งที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 57 และเมื่อภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรงได้พ้นไปแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีประกาศยกเลิกเขตภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง (มาตรา 58)

(10) ในกรณีมีความจำเป็นต้องผันน้ำจากลุ่มน้ำหนึ่งไปยังอีกลุ่มน้ำหนึ่งเพื่อบรรเทาภาวะน้ำแล้ง นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของ กนช. มีอำนาจสั่งให้ดำเนินการดังกล่าวได้เท่าที่จำเป็นในการบรรเทาภาวะน้ำแล้งนั้น (มาตรา 59) นอกจากนี้ กนช. ยังมีหน้าที่และอำนาจพิจารณาและให้ความเห็นชอบการผันน้ำระหว่างลุ่มน้ำและการผันน้ำจากแหล่งน้ำระหว่างประเทศหรือแหล่งน้ำต่างประเทศ (มาตรา 17(12))

(11) ในกรณีที่เกิดภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรงในพื้นที่ใด ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้บุคคลซึ่งกักเก็บน้ำไว้ต้องเฉลี่ยน้ำเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนในการอุปโภคบริโภคของประชาชนในพื้นที่ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่นายกรัฐมนตรีประกาศกำหนด ในกรณีเช่นว่านี้ให้ผู้กักเก็บน้ำดังกล่าวมีสิทธิได้รับค่าทดแทนจากการที่ต้องสูญเสียน้ำที่กักเก็บไว้ (มาตรา 60 วรรคหนึ่ง)

(12) ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งขึ้นไว้เป็นการล่วงหน้า โดยให้จัดทำเป็นแผนเพื่อเตรียมการรองรับทั้งกรณีปกติซึ่งสามารถคาดหมายได้ว่าจะเกิดภาวะน้ำแล้งในระยะเวลาใดระยะเวลาหนึ่งเป็นประจำ และกรณีที่เกิดภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง

แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง อย่างน้อยต้องมีรายการ ดังต่อไปนี้

1) หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักและหน่วยงานสนับสนุน
2) งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการ
3) การจัดเตรียมข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง
4) การเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบ
5) วิธีการควบคุมการใช้น้ำในพื้นที่
6) การหาแหล่งน้ำทดแทนและการขนส่งน้ำจากแหล่งน้ำทดแทนมายังพื้นที่ซึ่งเกิดภาวะน้ำแล้ง
7) การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากภาวะน้ำแล้ง

ในการจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง ให้มีการบูรณาการร่วมกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติและแผนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในเขตลุ่มน้ำตามความเหมาะสม (มาตรา 61)

(13) เมื่อคณะกรรมการลุ่มน้ำได้จัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งขึ้นแล้ว ให้เสนอต่อ กนช. เพื่อให้ความเห็นชอบ และจัดส่งแผนดังกล่าวไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบและดำเนินการ ในการนี้ ให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องจัดสร้างหรือเตรียมอุปกรณ์ที่จะต้องใช้ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง รวมทั้งบำรุงรักษาสิ่งก่อสร้างหรืออุปกรณ์นั้น หรือดำเนินการใดๆ เพื่อให้เป็นไปตามแผนดังกล่าว

กรณีที่หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดไม่อาจดำเนินการให้เป็นไปตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งได้ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำเสนอเรื่องต่อ กนช. เพื่อพิจารณาหาแนวทางแก้ไขต่อไป (มาตรา 62)

(14) ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำติดตามการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งที่ กนช. ให้ความเห็นชอบ และทบทวนแผนให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้อยู่ในสภาพที่พร้อมจะดำเนินการได้เมื่อเกิดภาวะน้ำแล้ง (มาตรา 63)

(15) ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปในที่ดินหรือสิ่งก่อสร้างของบุคคลใด ๆ เพื่อทำการสำรวจ ตรวจสอบ หรือเก็บรวบรวมข้อเท็จจริงต่างๆ เพื่อการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม ทั้งนี้ การดำเนินการดังกล่าวต้องอยู่ภายในกรอบของแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งตามมาตรา 61 หรือแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมตามมาตรา 64 หรือทั้งสองแผนควบคู่กันแล้วแต่กรณี (มาตรา 66 วรรคหนึ่ง)

(16) ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง พนักงานเจ้าหน้าที่อาจใช้ที่ดินหรือสิ่งก่อสร้างของบุคคลใดๆ เพื่อก่อสร้าง วางสิ่งของ สูบน้ำหรือระบายน้ำผ่านหรือเข้าไปในที่ดิน หรือติดตั้งอุปกรณ์ใดๆ โดยแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินหรือสิ่งก่อสร้างทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวันก่อนวันที่จะมีการดำเนินการ ทั้งนี้ ต้องแสดงวัตถุประสงค์และลักษณะของการใช้ที่ดินหรือสิ่งก่อสร้างและวันเวลาที่จะใช้ประโยชน์ในที่ดินหรือสิ่งก่อสร้างด้วย แต่ถ้าเป็นกรณีฉุกเฉินเพื่อแก้ไขภาวะน้ำแล้ง พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าใช้ที่ดินหรือสิ่งก่อสร้างเพื่อดำเนินการดังกล่าวได้ทันที โดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า แต่ต้องแจ้งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินหรือสิ่งก่อสร้างทราบในโอกาสแรกที่สามารถกระทำได้ (มาตรา 67 วรรคหนึ่งและวรรคสอง)

(17) ห้ามมิให้บุคคลใดเอาไป ยักย้าย ทำอันตราย หรือทำให้เสียหายแก่สิ่งก่อสร้าง สิ่งของ หรืออุปกรณ์ใดๆ หรือละเมิดมาตรการใดๆ ที่พนักงานเจ้าหน้าที่จัดให้มีขึ้นเพื่อป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง (มาตรา 71 วรรคหนึ่ง)

นอกจากนี้ ในกรณีเกิดปัญหาวิกฤติน้ำจนอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของคน สัตว์ หรือพืช หรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐอย่างรุนแรง นายกรัฐมนตรีมีอำนาจจัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ โดยนายกรัฐมนตรีเป็นผู้บัญชาการ อำนวยการแก้ไขปัญหาวิกฤติน้ำเป็นการชั่วคราว จนกว่าปัญหาวิกฤติน้ำจะผ่านพ้นไป และมีอำนาจออกคำสั่งให้หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ข้าราชการฝ่ายพลเรือน เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือตำรวจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร พนักงานส่วนท้องถิ่น หรือบุคคลใดๆ ร่วมกันกระทำหรือ

ห้ามกระทำการใดๆ เพื่อการป้องกัน แก้ไข ควบคุม ระงับ หรือบรรเทาผลร้ายจากความเสียหายที่เกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที (มาตรา 24)

3.2.1.2 พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550

(1) บทนิยามคำว่า “สาธารณภัย” หมายความว่า อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดสัตว์ โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่นๆ อันมีผลกระทบต่อสาธารณชน ไม่ว่าเกิดจากธรรมชาติ มีผู้ทำให้เกิดขึ้น อุบัติเหตุ หรือเหตุอื่นใด ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายของประชาชน หรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชน หรือของรัฐ และให้หมายความรวมถึงภัยทางอากาศ และการก่อวินาศกรรมด้วย (มาตรา 4)

(2) กำหนดให้มีคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เรียกโดยย่อว่า “กปภ.ช.” ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธานกรรมการคนที่หนึ่ง ปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงคมนาคม ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ปลัดกระทรวงสาธารณสุข ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ และผู้ทรงคุณวุฒิอีกไม่เกินห้าคนซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการผังเมือง และการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นกรรมการ โดยมีอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้แต่งตั้งข้าราชการในกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ (มาตรา 6)

(3) กปภ.ช. มีอำนาจหน้าที่กำหนดนโยบายในการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติตามที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจัดทำขึ้นตามมาตรา 11(1) ก่อนเสนอคณะรัฐมนตรี บูรณาการพัฒนาระบบการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระหว่างหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพ รวมถึงให้คำแนะนำ ปรึกษาและสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (มาตรา 7)

(4) กำหนดให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นหน่วยงานกลางของรัฐในการดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ โดยมีหน้าที่และอำนาจในการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติเสนอ กปภ.ช. เพื่อขออนุมัติต่อคณะรัฐมนตรี จัดให้มีการศึกษาวิจัยเพื่อหามาตรการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพ ปฏิบัติการ ประสานการปฏิบัติ ให้การสนับสนุน และช่วยเหลือหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และให้การสงเคราะห์เบื้องต้นแก่ผู้ประสบภัย ผู้ได้รับภยันตราย หรือผู้ได้รับความเสียหายจากสาธารณภัย แนะนำ ให้คำปรึกษา และอบรมเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

แก่หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชน รวมถึงติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในแต่ละระดับ (มาตรา 11)

(5) แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1) แนวทาง มาตรการ และงบประมาณที่จำเป็นต้องใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

2) แนวทางและวิธีการในการให้ความช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าและระยะยาวเมื่อเกิดสาธารณภัย รวมถึงการอพยพประชาชน หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การสงเคราะห์ผู้ประสบภัย การดูแลเกี่ยวกับการสาธารณสุข และการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการสื่อสารและการสาธารณูปโภค

3) หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบในการดำเนินการตาม 1) และ 2) และวิธีการให้ได้มาซึ่งงบประมาณเพื่อการดำเนินการดังกล่าว

4) แนวทางในการเตรียมพร้อมด้านบุคลากร อุปกรณ์ และเครื่องมือเครื่องใช้และจัดระบบการปฏิบัติการในการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมถึงการฝึกบุคลากรและประชาชน

5) แนวทางในการซ่อมแซม บูรณะ ฟื้นฟู และให้ความช่วยเหลือประชาชนภายหลังที่สาธารณภัยสิ้นสุด

การกำหนดเรื่องดังกล่าวข้างต้น จะต้องกำหนดให้สอดคล้องและครอบคลุมถึงสาธารณภัยต่างๆ โดยอาจกำหนดตามความจำเป็นแห่งความรุนแรงและความเสี่ยงในสาธารณภัยด้านนั้น และในกรณีที่มีความจำเป็นต้องมีการแก้ไขหรือปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือมติของคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง ให้ระบุไว้ในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติด้วย (มาตรา 12)

(6) กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติมีอำนาจควบคุมและกำกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทั่วราชอาณาจักรให้เป็นไปตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (มาตรา 13)

(7) ในกรณีที่เกิดสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายมีอำนาจสั่งการผู้บัญชาการ ผู้อำนวยการ หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมตลอดทั้งให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนในพื้นที่ที่กำหนดก็ได้ โดยให้มีอำนาจเช่นเดียวกับผู้บัญชาการตามมาตรา 13 และผู้อำนวยการตามมาตรา 21 และมีอำนาจกำกับและควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บัญชาการ รองผู้บัญชาการ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ และเจ้าพนักงานในการดำเนินการตามมาตรา 25 มาตรา 28 และมาตรา 29 ด้วย หากเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรี ให้ถือว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบหรือเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงแล้วแต่กรณี (มาตรา 31)

3.2.1.3 พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. 2485 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) บทนิยามคำว่า “การชลประทาน” หมายความว่า กิจการที่กรมชลประทานจัดทำขึ้นเพื่อให้ได้มา ซึ่งน้ำหรือเพื่อกัก เก็บ รักษา ควบคุม ส่ง ระบายหรือแบ่งน้ำเพื่อเกษตรกรรม การพลังงาน การสาธารณูปโภค หรือการอุตสาหกรรม และหมายความรวมถึงการป้องกันความเสียหายอันเกิดจากน้ำ กับรวมถึงการคมนาคมทางน้ำซึ่งอยู่ในเขตชลประทานด้วย คำว่า “ทางน้ำชลประทาน” หมายความว่า ทางน้ำที่รัฐมนตรีได้ประกาศตามความในมาตรา 5 ว่าเป็นทางน้ำชลประทาน และคำว่า “เขตชลประทาน” หมายความว่า เขตที่ดินที่ทำการเพาะปลูกซึ่งจะได้รับประโยชน์จากการชลประทาน (มาตรา 4)

(2) ทางน้ำชลประทานแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

ประเภท 1 ทางน้ำที่ใช้ในการส่ง ระบาย กัก หรือกั้นน้ำเพื่อการชลประทาน

ประเภท 2 ทางน้ำที่ใช้ในการคมนาคมแต่มีการชลประทานร่วมอยู่ด้วย เฉพาะภายในเขตที่ได้รับประโยชน์จากการชลประทาน

ประเภท 3 ทางน้ำที่สงวนไว้ใช้ในการชลประทาน

ประเภท 4 ทางน้ำอันเป็นอุปกรณ์แก่การชลประทาน

ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประกาศในราชกิจจานุเบกษาว่าทางน้ำใดเป็นทางน้ำชลประทาน และเป็นประเภทใด (มาตรา 5)

(3) นายช่างชลประทานมีอำนาจใช้พื้นที่ดินที่ปราศจากสิ่งปลูกสร้างซึ่งอยู่ในเขตการชลประทานได้เป็นครั้งคราวตามระยะเวลาที่จำเป็นแก่การชลประทาน โดยแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินนั้นทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน แต่ถ้ามีการเสียหายเกิดขึ้นต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน (มาตรา 6)

(4) ในกรณีฉุกเฉินเพื่อป้องกันอันตรายอันอาจเกิดแก่การชลประทาน นายช่างชลประทานมีอำนาจที่จะใช้ที่ดินหรือสิ่งของของบุคคลใดๆ ในที่ใกล้เคียงหรือในบริเวณที่อาจเกิดอันตรายได้เท่าที่จำเป็น แต่ถ้ามีการเสียหายเกิดขึ้นต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน (มาตรา 7)

(5) เพื่อให้ได้รับประโยชน์จากการชลประทาน ถ้าไม่สามารถจะทำได้โดยวิธีอื่นให้เจ้าของที่ดินที่อยู่ห่างทางน้ำหรือแหล่งน้ำใดมีสิทธิทำทางน้ำผ่านที่ดินของผู้อื่นได้ ในเมื่อนายช่างชลประทานผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายอำเภอได้อนุญาตและกำหนดให้โดยกว้างรวมทั้งที่ทิ้งดินด้วยไม่เกินสิบเมตร แต่ต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่เจ้าของและผู้ครอบครองที่ดินที่ทางน้ำนั้นผ่าน ในการที่จะให้อนุญาตและกำหนดทางน้ำนั้น ให้คำนึงถึงประโยชน์ของเจ้าของและผู้ครอบครองที่ดินที่ทางน้ำผ่าน และให้กำหนดให้ทำตรงที่ที่จะเสียหายแก่เจ้าของและผู้ครอบครองที่ดินนั้นน้อยที่สุด (มาตรา 9)

(6) เจ้าพนักงานมีอำนาจที่จะเข้าไปในที่ดินของบุคคลใดๆ เพื่อทำงานสำรวจตรวจสอบอันเกี่ยวกับการชลประทานได้ ในเมื่อได้แจ้งเป็นหนังสือให้ทราบล่วงหน้าตามสมควร แต่ถ้ามีการเสียหายเกิดขึ้น ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน (มาตรา 10)

(7) เมื่อมีความจำเป็นที่จะต้องได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์เพื่อประโยชน์แก่การชลประทาน ถ้ามิได้ตกลงในเรื่องการโอนไว้เป็นอย่างอื่น ให้ดำเนินการเวนคืนตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ (มาตรา 11 วรรคหนึ่ง)

(8) อธิบดีกรมชลประทานมีอำนาจแต่งตั้งบุคคลซึ่งมิใช่เจ้าหน้าที่ของกรมชลประทาน ให้เป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่ดูแลรักษาทางน้ำชลประทาน คันคลอง ชานคลอง ทำนบ พนัง หมุดระดับหลักฐานหรือสิ่งก่อสร้างที่ใช้ในการชลประทานตามที่อธิบดีกำหนด การแต่งตั้งดังกล่าวให้ปิดประกาศไว้ ณ ที่ทำการชลประทานในเขตนั้นด้วย (มาตรา 13)

(9) ห้ามมิให้เรือยนต์หรือเรือกลไฟเดินในทางน้ำชลประทานประเภท 1 เว้นแต่จะได้รับหนังสืออนุญาตจากเจ้าพนักงานเป็นครั้งคราวตามความจำเป็น และห้ามมิให้เรือยนต์หรือเรือกลไฟรับจ้างขนส่งคนโดยสารหรือสินค้าหรือรับจ้างลากจูงในทางน้ำชลประทานประเภท 2 เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงาน (มาตรา 13 เบญจ วรรคหนึ่ง)

(10) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีอำนาจออกกฎกระทรวงเกี่ยวกับการกำหนดเงื่อนไขการใช้เรือ แพ ในทางน้ำชลประทานประเภท 1 และประเภท 2 วางระเบียบการขอและการอนุญาตเดินเรือยนต์หรือเรือกลไฟในทางน้ำชลประทานประเภท 1 และการขอและการออกใบอนุญาตเดินเรือยนต์หรือเรือกลไฟรับจ้างขนส่งคนโดยสารหรือสินค้าหรือรับจ้างลากจูงในทางน้ำชลประทานประเภท 2 รวมถึงกำหนดเครื่องมือและวิธีที่จะใช้ในการจับสัตว์น้ำ ตลอดจนกำหนดเขตห้ามจับสัตว์น้ำในทางน้ำชลประทานเพื่อป้องกันความเสียหายแก่การชลประทาน (มาตรา 14)

(11) เพื่อประโยชน์แก่การชลประทาน อธิบดีกรมชลประทานมีอำนาจปิด กั้น หรือเปิดน้ำในทางน้ำชลประทาน ขุดลอก ซ่อม หรือดัดแปลงแก้ไขทางน้ำชลประทาน หรือจัดให้มีสิ่งก่อสร้างขึ้นในทางน้ำชลประทาน รวมถึงการห้าม จำกัด หรือกำหนดเงื่อนไขในการนำเรือ แพ ผ่านทางน้ำชลประทานดังกล่าว การใช้อำนาจข้างต้นให้ปิดประกาศไว้ ณ ที่ชุมนุมชนในท้องถิ่นล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน เว้นแต่กรณีฉุกเฉิน อธิบดีมีอำนาจดำเนินการไปก่อนได้ (มาตรา 15)

(12) อธิบดีกรมชลประทานมีอำนาจห้าม จำกัดหรือกำหนดเงื่อนไขในการใช้เรือ แพ การใช้น้ำ การระบายน้ำหรือการอื่นในทางน้ำชลประทานประเภท 4 โดยประกาศไว้ ณ ที่ชุมนุมชนในท้องถิ่นล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน (มาตรา 16)

(13) กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือเทศมนตรีในท้องที่ซึ่งอยู่ในเขตชลประทานมีหน้าที่ดูแลรักษาคันคลองและทางน้ำชลประทานอันอยู่ในเขตท้องที่หรือเขตเทศบาลนั้น (มาตรา 17)

(14) ในการขุดซ่อมทางน้ำชลประทาน ถ้าไม่มีที่เททิ้งมูลดิน ก็ให้มีอำนาจเททิ้งมูลดินในที่ดินที่ใกล้เคียงได้ตามความจำเป็น แต่ทั้งนี้ถ้าทำให้เสียหายแก่พืชผลหรือสิ่งปลูกสร้างซึ่งมีอยู่ในขณะนั้นแล้วต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน (มาตรา 19)

(15) เมื่อเจ้าพนักงานได้ส่งน้ำ ระบายน้ำ หรือสูบน้ำเข้าไปในที่ดินแห่งใดเพื่อประโยชน์ในการเพาะปลูก ห้ามมิให้ผู้ใดปิดกั้นน้ำไว้ด้วยวิธีใดๆ จนเป็นเหตุไม่ให้น้ำไหลไปสู่ที่ดินใกล้เคียงหรือปลายทาง ถ้าเห็นสมควร เจ้าพนักงานหรือนายอำเภอหรือผู้ทำการแทนนายอำเภอมีอำนาจที่จะสั่งเป็นหนังสือ

ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินหรือผู้ทำการเพาะปลูก ให้เปิดสิ่งที่ปิดกั้นน้ำไว้ตามที่จะกำหนดให้หรือจัดการเปิดเสียเองก็ได้ ในการนี้เจ้าพนักงานหรือนายอำเภอหรือผู้ทำการแทนนายอำเภอมีอำนาจเข้าไปในที่ดินแห่งหนึ่งแห่งใด เพื่อตรวจและจัดการดังกล่าวแล้ว (มาตรา 20)

(16) เมื่อเจ้าพนักงานได้ส่งน้ำหรือสูบน้ำเข้าไปในที่ดินแห่งใดเพื่อประโยชน์ในการเพาะปลูก เจ้าพนักงานหรือนายอำเภอหรือผู้ทำการแทนนายอำเภอมีอำนาจสั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินหรือผู้ทำการเพาะปลูกบนพื้นที่ดินภายในบริเวณที่จะได้รับน้ำนั้นกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดภายในระยะเวลาที่จะได้กำหนดให้ เพื่อกักน้ำนั้นไว้ไม่ให้ไหลไปเสียเปล่าจนเป็นเหตุให้ที่ดินข้างเคียงไม่ได้รับน้ำตามที่ควร (มาตรา 21)

(17) ห้ามมิให้ผู้ใดปลูกสร้าง แก้ไข หรือต่อเติมสิ่งก่อสร้าง หรือปลูกปักสิ่งใด หรือทำการเพาะปลูก รุกล้ำทางน้ำชลประทาน ชานคลอง เขตคันคลอง หรือเขตพนัง เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากนายช่างชลประทาน ในกรณีฉุกเฉินเพื่อป้องกันภยันตรายอันอาจเกิดขึ้นแก่การชลประทาน นายช่างชลประทานมีอำนาจดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อให้สิ่งรุกล้ำพ้นไปจากทางน้ำชลประทาน ชานคลอง เขตคันคลองหรือเขตพนังได้ (มาตรา 23)

(18) ถ้ามีต้นไม้ในที่ดินของผู้ใดรุกล้ำทางน้ำชลประทานหรือทำให้เสียหายแก่ทางน้ำชลประทาน ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจสั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินนั้นตัดหรือนำต้นไม้นั้นไปให้พ้นเสียได้ (มาตรา 24)

(19) ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการอันเป็นการกีดขวางทางน้ำชลประทาน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากนายช่างชลประทาน ในกรณีฉุกเฉินเพื่อป้องกันภยันตรายอันอาจเกิดขึ้นแก่การชลประทาน นายช่างชลประทานมีอำนาจดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดให้สิ่งกีดขวางพ้นไปจากทางน้ำชลประทานได้ (มาตรา 25)

(20) ห้ามมิให้ผู้ใดขุดคลองหรือทางน้ำมาเชื่อมกับทางน้ำชลประทาน หรือมาเชื่อมกับทางน้ำอื่นที่เชื่อมกับทางน้ำชลประทาน หรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดให้น้ำในทางน้ำชลประทานรั่วไหลอันอาจก่อให้เกิดการเสียหายแก่การชลประทาน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีกรมชลประทานหรือผู้ที่อธิบดีมอบหมาย และอธิบดีมีอำนาจสั่งให้ผู้กระทำการดังกล่าวปิดถมทางน้ำนั้นหรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อมิให้น้ำรั่วไหลได้ต่อไป เพื่อป้องกันอันตรายอันอาจเกิดแก่การชลประทาน หากไม่ปฏิบัติตามคำสั่งอธิบดีมีอำนาจสั่งให้เจ้าพนักงานจัดการได้ทันที และถ้าจำเป็นจะต้องใช้ที่ดินเพื่อการนี้ ก็ให้มีอำนาจใช้ที่ดินริมคลองหรือริมทางน้ำนั้นได้เท่าที่จำเป็น ค่าใช้จ่ายในการนี้รวมทั้งค่าเสียหายที่จะต้องชดใช้ให้แก่เจ้าของที่ดินให้คิดเอาจากผู้ฝ่าฝืนทั้งสิ้น (มาตรา 26)

(21) ห้ามมิให้ผู้ใดนำหรือปล่อยสัตว์พาหนะลงไปในทางน้ำชลประทานประเภท 1 และประเภท 2 หรือเหยียบย่ำคันคลอง ชานคลอง หรือบริเวณสิ่งก่อสร้างอันเกี่ยวกับการชลประทาน เว้นแต่ในที่ที่ได้กำหนดอนุญาตไว้หรือได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากเจ้าพนักงาน (มาตรา 27)

(22) ห้ามมิให้ผู้ใดทิ้งมูลฝอย ซากสัตว์ ซากพืช เถ้าถ่าน หรือสิ่งปฏิกูลลงในทางน้ำชลประทานหรือทำให้น้ำเป็นอันตรายแก่การเพาะปลูกหรือการบริโภค (มาตรา 28 วรรคหนึ่ง)

(23) ห้ามมิให้ผู้ใดปล่อยน้ำซึ่งทำให้เกิดเป็นพิษแก่น้ำตามธรรมชาติ หรือสารเคมีเป็นพิษลงในทางน้ำชลประทาน จนอาจทำให้น้ำในทางน้ำชลประทานเป็นอันตรายแก่เกษตรกรรม การบริโภค อุปโภค หรือสุขภาพอนามัย (มาตรา 28 วรรคสอง)

(24) ห้ามมิให้ผู้ใดทำให้ประตูน้ำ ฝาย เขื่อนระบาย ประตูระบาย ท่อน้ำ ท่อเชื่อม สะพานทางน้ำ ปูม เสา หรือสายโทรศัพท์ ที่ใช้ในการชลประทานเสียหายจนอาจเกิดอันตรายหรือขัดข้องแก่การใช้สิ่งที่กล่าวนั้น (มาตรา 29)

(25) ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดอันจะทำให้เสียหายแก่คันคลอง ชานคลอง ทำนบ พนัง หรือหมุดระดับหลักฐานที่ใช้ในการชลประทาน (มาตรา 30)

(26) ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดอันจะเป็นการกีดขวางแก่แนวทางที่ได้สำรวจไว้ หรือเขตงาน หรือทำให้แนวทางที่ได้สำรวจไว้ หรือหมุดหมายแสดงเขตงานคลาดเคลื่อนหรือสูญหาย (มาตรา 31)

(27) ห้ามมิให้ผู้ใดนอกจากเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ปิดหรือเปิดประตูน้ำ เขื่อนระบาย ประตูระบาย ท่อน้ำ ท่อเชื่อม สะพานทางน้ำ ปูม หรือลากเข็นสาลี่ในบริเวณทำนบหรือประตูระบาย (มาตรา 32)

(28) ห้ามมิให้ผู้ใดนอกจากนายช่างชลประทานหรือผู้ที่ได้รับอนุมัติจากอธิบดีกรมชลประทาน ทำการแก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือรื้อถอนบรรดาสิ่งก่อสร้างอันเกี่ยวกับการชลประทาน (มาตรา 33)

(29) ห้ามมิให้ผู้ใดขุด ลอก ทางน้ำชลประทานอันจะทำให้เสียหายแก่การชลประทาน หรือปิดกั้นทางน้ำชลประทาน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมชลประทาน (มาตรา 34)

(30) เจ้าพนักงานมีอำนาจสั่งห้ามมิให้ผู้ใดชักหรือใช้น้ำในทางน้ำชลประทานในเมื่อเห็นว่าจะเป็นเหตุที่จะก่อให้เกิดการเสียหายแก่ผู้อื่น (มาตรา 35)

หมายเหตุ : (3) ถึง (30) เป็นหน้าที่และอำนาจของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐในการบริหารจัดการปัญหาน้ำแล้ง หรือข้อห้ามตามกฎหมายเพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพน้ำและปริมาณของน้ำ

3.2.1.4 พระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) มาตรา 3 กำหนดบทนิยามที่สำคัญ ดังนี้

“น้ำบาดาล” หมายความว่า น้ำใต้ดินที่เกิดอยู่ในชั้นดิน กรวด ทราย หรือหิน ซึ่งอยู่ลึกจากผิวดินเกินความลึกที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่จะกำหนดความลึกน้อยกว่าสิบเมตรมิได้

“เจาะน้ำบาดาล” หมายความว่า กระทำแก่ชั้นดิน กรวด ทราย หรือหิน เพื่อให้ได้มาซึ่งน้ำบาดาล หรือเพื่อระบายน้ำลงบ่อน้ำบาดาล

“บ่อน้ำบาดาล” หมายความว่า บ่อน้ำที่เกิดจากการเจาะน้ำบาดาล

“เขตน้ำบาดาล” หมายความว่า เขตท้องที่ที่รัฐมนตรีกำหนดให้เป็นเขตน้ำบาดาลโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

“กิจการน้ำบาดาล” หมายความว่า การเจาะน้ำบาดาล การใช้น้ำบาดาล หรือการระบายน้ำลงบ่อน้ำบาดาล

“ใช้น้ำบาดาล” หมายความว่า นำน้ำจากบ่อน้ำบาดาลขึ้นมาใช้

“ระบายน้ำลงบ่อน้ำบาดาล” หมายความว่า กระทำการใดๆ เพื่อถ่ายเทน้ำหรือของเหลวอื่นใดลงบ่อน้ำบาดาล

(2) พระราชบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับแก่กระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การของรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดหาน้ำเพื่ออุปโภคบริโภค หรือเพื่อเกษตรกรรมในส่วนที่เกี่ยวกับการเจาะน้ำบาดาลและการใช้น้ำบาดาล เว้นแต่ในเขตท้องที่ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยคำแนะนำของคณะกรรมการน้ำบาดาลประกาศกำหนดให้เป็นเขตวิกฤตการณ์น้ำบาดาลที่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

เขตวิกฤตการณ์น้ำบาดาล ต้องเป็นเขตท้องที่ที่มีการสูบน้ำบาดาลขึ้นมาใช้ในปริมาณที่มากเกินกว่าปริมาณน้ำที่ไหลลงสู่ชั้นน้ำบาดาล จนอาจทำให้เกิดการทรุดตัวของแผ่นดิน หรือการแพร่กระจายของน้ำเค็มเข้าสู่ชั้นน้ำบาดาล หรือการลดตัวลงของระดับน้ำในชั้นน้ำบาดาล หรือผลกระทบสำคัญอื่นต่อสิ่งแวดล้อม

แต่อย่างไรก็ตาม กระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การของรัฐดังกล่าวข้างต้นต้องปฏิบัติตามประกาศที่ออกตามมาตรา 6 เกี่ยวกับการกำหนดหลักเกณฑ์และมาตรการในทางวิชาการสำหรับการเจาะน้ำบาดาล การเลิกเจาะน้ำบาดาล การใช้น้ำบาดาลแบบอนุรักษ์ การระบายน้ำลงบ่อน้ำบาดาล การเลิกใช้บ่อน้ำบาดาล การป้องกันด้านสาธารณสุข และการป้องกันในเรื่องสิ่งแวดล้อมเป็นพิษด้วย (มาตรา 4)

(3) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยคำแนะนำของคณะกรรมการน้ำบาดาลมีอำนาจกำหนดเขตท้องที่ใดให้เป็นเขตน้ำบาดาล

ในกรณีที่การสูบน้ำบาดาลในเขตท้องที่ใดจะทำให้ชั้นน้ำบาดาลเสียหาย หรือเสื่อมสภาพ หรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพยากรของชาติ หรือทำให้สิ่งแวดล้อมเป็นพิษ หรือเป็นอันตรายแก่ทรัพย์สินหรือสุขภาพของประชาชน หรือทำให้แผ่นดินทรุด รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการมีอำนาจกำหนดเขตท้องที่นั้นให้เป็นเขตห้ามสูบน้ำบาดาล (มาตรา 5 วรรคหนึ่ง และวรรคสอง)

(4) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยคำแนะนำของคณะกรรมการน้ำบาดาลมีอำนาจประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และมาตรการในทางวิชาการสำหรับการเจาะน้ำบาดาล การเลิกเจาะน้ำบาดาล การใช้น้ำบาดาลแบบอนุรักษ์ การระบายน้ำลงบ่อน้ำบาดาล การเลิกใช้บ่อน้ำบาดาล การป้องกันด้านสาธารณสุข และการป้องกันในเรื่องสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ (มาตรา 6(1))

(5) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยคำแนะนำของคณะกรรมการน้ำบาดาลมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดประเภทการใช้น้ำบาดาล หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการเรียกเก็บ ลดหย่อน หรือยกเว้นค่าใช้น้ำบาดาล (มาตรา 7(2))

(6) กำหนดให้มีคณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล (คณะกรรมการบริหาร กพน.) ประกอบด้วย อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาลเป็นประธานกรรมการ ผู้แทนสำนักงบประมาณ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้แทนกรมบัญชีกลาง ผู้แทนสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้แทนสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ผู้แทนกรมทรัพยากรน้ำ และผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เป็นกรรมการ และให้อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาลแต่งตั้งผู้อำนวยการกองหรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่าผู้อำนวยการกองของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลเป็นกรรมการและเลขานุการ (มาตรา 7 ฉ)

(7) คณะกรรมการบริหาร กพน. มีอำนาจหน้าที่เสนอแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อมเพื่อขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการน้ำบาดาล (มาตรา 7 สัตต (2))

(8) กำหนดให้มีคณะกรรมการน้ำบาดาล ประกอบด้วย อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาล เป็นประธานกรรมการ อธิบดีกรมโยธาธิการและผังเมือง อธิบดีกรมชลประทาน อธิบดีกรมอนามัย ผู้แทนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้ว่าการการประปานครหลวงหรือผู้แทน ผู้ว่าการการประปาส่วนภูมิภาคหรือผู้แทน ประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยหรือผู้แทนกับผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งอีกไม่เกินสองคน เป็นกรรมการ และผู้แทนกรมทรัพยากรน้ำบาดาล เป็นกรรมการและเลขานุการ (มาตรา 9)

(9) คณะกรรมการน้ำบาดาลมีหน้าที่ให้ความเห็นหรือคำแนะนำแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเรื่องการออกกฎกระทรวง หรือประกาศที่ต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา หรือในเรื่องอื่นที่ต้องปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้ความเห็นหรือคำแนะนำแก่อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาลเกี่ยวกับการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 14)

(10) ห้ามมิให้ผู้ใดประกอบกิจการน้ำบาดาลในเขตน้ำบาดาลใดๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้มีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองที่ดินในเขตน้ำบาดาลนั้นหรือไม่ เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาลหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย และผู้รับใบอนุญาตต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต และต้องปฏิบัติตามประกาศของรัฐมนตรีที่ออกตามมาตรา 6 (มาตรา 16 วรรคหนึ่ง และมาตรา 22)

(11) ผู้ใดประสงค์จะขอรับใบอนุญาตเพื่อประกอบกิจการน้ำบาดาลในเขตน้ำบาดาลใดให้ยื่นคำขอต่อพนักงานน้ำบาดาลประจำท้องที่ในเขตน้ำบาดาลนั้น (มาตรา 17)

(12) ใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้มี 3 ประเภท ดังนี้

1) ใบอนุญาตเจาะน้ำบาดาล
2) ใบอนุญาตใช้น้ำบาดาล
3) ใบอนุญาตระบายน้ำลงบ่อน้ำบาดาล (มาตรา 18)

(13) พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปตรวจการเจาะน้ำบาดาล การใช้น้ำบาดาล หรือการระบายน้ำลงบ่อน้ำบาดาล และให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งเป็นหนังสือแก่ผู้รับใบอนุญาตหรือตัวแทน ให้จัดการป้องกันความเสียหายอันอาจเกิดจากการเจาะน้ำบาดาล ใช้น้ำบาดาล หรือการระบายน้ำลงบ่อน้ำบาดาลนั้นได้ (มาตรา 28)

(14) ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่า การเจาะน้ำบาดาล การใช้น้ำบาดาล หรือการระบายน้ำลงบ่อน้ำบาดาลอาจก่อหรือได้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อแหล่งน้ำบาดาล ให้มีอำนาจสั่งเป็นหนังสือแก่ผู้รับใบอนุญาตให้เปลี่ยนแปลง แก้ไข หรือหยุดการเจาะน้ำบาดาล การใช้น้ำบาดาล หรือการระบายน้ำลงบ่อน้ำบาดาล แล้วแต่กรณี ตามที่เห็นว่าจำเป็นเพื่อป้องกันหรือระงับความเสียหายนั้นได้ (มาตรา 29)

(15) เมื่อปรากฏว่าการประกอบกิจการน้ำบาดาลของผู้รับใบอนุญาตผู้ใดจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมในเขตน้ำบาดาล อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาลมีอำนาจสั่ง และกำหนดวิธีการให้ผู้รับใบอนุญาตแก้ไขเพื่อป้องกันความเสียหายนั้นได้ตามที่เห็นสมควร (มาตรา 34)

(16) ผู้ใดสูบน้ำบาดาลในเขตห้ามสูบน้ำบาดาล ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และจะริบเครื่องมือเครื่องใช้ หรือเครื่องจักรกลใดๆ ที่ได้ใช้ในการกระทำความผิดหรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์กระทำความผิดเสียก็ได้ (มาตรา 36 ทวิ วรรคหนึ่ง)

3.2.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยอ้อมในการจัดการปัญหาน้ำแล้งของไทย

กฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยอ้อมในการจัดการปัญหาน้ำแล้งของไทย จำนวน 30 ฉบับ ประกอบด้วย

(1) พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2558
(2) พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551
(3) พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562
(4) พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ พ.ศ. 2547
(5) ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 ลงวันที่ 26 มกราคม พุทธศักราช 2515
(6) พระราชบัญญัติรักษาคลอง ศก 121 (พ.ศ. 2445) และที่แก้ไขเพิ่มเติม
(7) พระราชบัญญัติรักษาคลองประปา พ.ศ. 2526
(8) พระราชบัญญัติการประปานครหลวง พ.ศ. 2510 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
(9) พระราชบัญญัติการประปาส่วนภูมิภาค พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
(10) พระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2511 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
(11) พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
(12) พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
(13) พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
(14) พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
(15) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
(16) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
(17) พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(18) พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(19) พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(20) พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช 2456 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(21) พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(22) พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(23) พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(24) พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562

(25) พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562

(26) พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(27) พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(28) พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2562

(29) พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2543

(30) พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การจัดการน้ำเสีย พ.ศ. 2538 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

รายละเอียด ดังนี้

3.2.2.1 พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2558

(1) มาตรา 4 กำหนดบทนิยามที่สำคัญ ดังนี้

“การจัดรูปที่ดิน” หมายความว่า การดำเนินงานพัฒนาที่ดินที่ใช้เพื่อเกษตรกรรมให้สมบูรณ์ทั่วถึงที่ดินทุกแปลง เพื่อเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนการผลิต โดยทำการรวบรวมที่ดินหลายแปลงในบริเวณเดียวกันเพื่อวางผังจัดรูปที่ดินเสียใหม่ **การจัดระบบชลประทาน** การจัดสร้างถนนหรือทางลำเลียงในไร่นา การปรับระดับพื้นที่ดิน การบำรุงดิน การวางแผนการผลิตและการจำหน่ายผลิตผลการเกษตร รวมตลอดถึงการแลกเปลี่ยน การโอน การรับโอนสิทธิในที่ดิน การให้เช่าซื้อที่ดิน และการอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

“การจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรม” หมายความว่า การจัดระบบชลประทานจากทางน้ำชลประทานหรือแหล่งน้ำอื่นใดไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การทำเกษตรกรรมได้อย่างทั่วถึง รวมทั้งการจัดสร้างถนนหรือทางลำเลียงในไร่นา

“เขตการจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรม” หมายความว่า เขตที่ดินที่มีประกาศกำหนดให้เป็นเขตการจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรม

“เขตโครงการจัดรูปที่ดิน” หมายความว่า เขตที่ดินที่มีประกาศกำหนดให้เป็นเขตโครงการจัดรูปที่ดิน

“ระบบชลประทาน” หมายความว่า คัน คูน้ำ ทางระบายน้ำ ประตูน้ำ รวมทั้งสิ่งก่อสร้างหรืออุปกรณ์อื่นใดที่จัดทำขึ้นเพื่อกัก เก็บ รักษา ควบคุม ส่ง ระบายหรือจัดสรรน้ำในเขตการจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรมหรือเขตโครงการจัดรูปที่ดิน

“ผู้บริหารท้องถิ่น” หมายความว่า นายกองค์การบริหารส่วนตำบล นายกเทศมนตรีหรือผู้บริหารท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้น แต่ไม่รวมถึงนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมชลประทาน

(2) กำหนดให้มีคณะกรรมการจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมขึ้นคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลาง” ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นรองประธานกรรมการคนที่หนึ่ง ปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง อธิบดีกรมการข้าว อธิบดีกรมการค้าภายใน อธิบดีกรมเจ้าท่า อธิบดีกรมชลประทาน อธิบดีกรมที่ดิน อธิบดีกรมบัญชีกลาง อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และประธานสภาเกษตรกรแห่งชาติ เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แต่งตั้งจากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ เป็นที่ประจักษ์ด้านกฎหมาย การเกษตร การชลประทาน การบริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติ เศรษฐศาสตร์ สิ่งแวดล้อม หรือด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดรูปที่ดิน จำนวนไม่เกินเก้าคนเป็นกรรมการ และให้หัวหน้าสำนักงานจัดรูปที่ดินกลางเป็นกรรมการและเลขานุการ (มาตรา 6)

(3) คณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลาง มีอำนาจหน้าที่

1) พิจารณาเสนอแผนแม่บทการจัดรูปที่ดินต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบ

2) กำหนดนโยบายและพิจารณาให้ความเห็นชอบแผนการดำเนินงานและงบประมาณของโครงการจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรม และโครงการจัดรูปที่ดินในท้องที่ต่างๆ

3) พิจารณาเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เพื่อออกประกาศกำหนดแนวเขตสำรวจการจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรม

4) พิจารณาเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตสำรวจการจัดรูปที่ดิน

5) วางระเบียบหรือข้อบังคับเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน และกิจการที่เกี่ยวกับการจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรม และการจัดรูปที่ดินของสำนักงานจัดรูปที่ดินกลางหรือสำนักงานจัดรูปที่ดินจังหวัด

6) กำหนดแนวทางในการส่งเสริมและช่วยเหลือการทำเกษตรกรรมในเขตโครงการจัดรูปที่ดิน

7) ดำเนินกิจการอื่นที่เกี่ยวกับการจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรมและการจัดรูปที่ดินเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 11)

(4) สำนักงานจัดรูปที่ดินกลางมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรม การจัดรูปที่ดิน รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลาง ควบคุมสำนักงานจัดรูปที่ดินจังหวัดเพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจหน้าที่

1) จัดทำแผนแม่บทการจัดรูปที่ดิน

2) จัดทำแผนการดำเนินงานและงบประมาณของโครงการจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรมและโครงการจัดรูปที่ดิน

3) จัดทำแผนผังการจัดแปลงที่ดิน ระบบชลประทาน การสร้างถนนหรือทางลำเลียงในไร่นา การปรับระดับพื้นที่ดิน และการอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการจัดรูปที่ดินในเขตโครงการจัดรูปที่ดิน

4) ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมและช่วยเหลือการทำเกษตรกรรม

5) ปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวกับการจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรมและการจัดรูปที่ดินตามที่คณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลางกำหนด (มาตรา 14)

(5) ให้สำนักงานจัดรูปที่ดินกลางจัดทำแผนแม่บทการจัดรูปที่ดิน ประกอบด้วยแผนการจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรม และแผนการจัดรูปที่ดิน โดยแสดงภาพรวมการพัฒนาพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรมและการจัดรูปที่ดิน ระยะเวลาในการดำเนินการตามแผน กรอบงบประมาณ รวมทั้งกำหนดหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบตามแผน แนวทางการประสานความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบชลประทาน การบริหารและพัฒนาที่ดิน และการอื่นที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการทำเกษตรกรรม

ในการดำเนินการจัดทำแผนแม่บทการจัดรูปที่ดิน ให้สำนักงานจัดรูปที่ดินกลางคำนึงถึงความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาการเกษตรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือแผนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ตลอดจนประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการจัดทำแผนด้วย

ให้สำนักงานจัดรูปที่ดินกลางเสนอแผนแม่บทการจัดรูปที่ดินต่อคณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลางเพื่อพิจารณาก่อนเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบ ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบแผนแม่บทการจัดรูปที่ดิน ให้สำนักงานจัดรูปที่ดินกลางประกาศให้ทราบเป็นการทั่วไป และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามแผนนั้น (มาตรา 17)

(6) การจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรม เป็นไปตามบทบัญญัติในหมวด 3 การจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรม โดยในกรณีที่สำนักงานจัดรูปที่ดินกลางหรือเจ้าของที่ดินในพื้นที่ที่ทำเกษตรกรรมมีความประสงค์ให้มีการจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรมในพื้นที่ใด ให้สำนักงานจัดรูปที่ดินกลางจัดทำโครงการเสนอต่อคณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลาง

การเสนอโครงการดังกล่าวข้างต้น ต้องแสดงแนวเขตพื้นที่ที่ประสงค์จะจัดทำระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรม แหล่งน้ำที่จะใช้ในการจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรม จำนวนเจ้าของที่ดินที่ทำเกษตรกรรม ประเภทของการทำเกษตรกรรม ความเป็นไปได้และความคุ้มค่าในการดำเนินการ และประโยชน์ที่

ชุมชนจะได้รับ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลางกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา 18 ถึงมาตรา 30)

(7) การจัดรูปที่ดิน เป็นไปตามบทบัญญัติในหมวด 4 การจัดรูปที่ดิน โดยในกรณีที่สำนักงานจัดรูปที่ดินกลางหรือเจ้าของที่ดินในพื้นที่ที่ทำเกษตรกรรมมีความประสงค์ให้มีการจัดรูปที่ดินในพื้นที่ที่ทำเกษตรกรรมหรือพื้นที่ในเขตการจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรม ให้สำนักงานจัดรูปที่ดินกลางจัดทำโครงการเสนอต่อคณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลาง ทั้งนี้ การเสนอโครงการดังกล่าวต้องแสดงแนวเขตพื้นที่ที่ประสงค์จะจัดรูปที่ดิน ความเป็นไปได้และความคุ้มค่าในการดำเนินการ และประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับ (มาตรา 31 ถึงมาตรา 59)

3.2.2.2 พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551

(1) มาตรา 4 กำหนดบทนิยามที่สำคัญ ดังนี้

“การพัฒนาที่ดิน” หมายความว่า การกระทำใดๆ ต่อดินหรือที่ดินเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพของดินหรือที่ดิน หรือเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรให้สูงขึ้น และหมายความรวมถึงการปรับปรุงดินหรือที่ดินที่ขาดความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติหรือขาดความอุดมสมบูรณ์เพราะการใช้ประโยชน์ และการอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อรักษาดุลธรรมชาติหรือเพื่อความเหมาะสมในการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

“การวางนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน” หมายความว่า การวางนโยบายและแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับสภาพของดิน และสอดคล้องกับประเภทของที่ดินที่ได้จำแนกไว้

“ดิน” หมายความรวมถึง หิน กรวด ทราย แร่ธาตุ น้ำ และอินทรียวัตถุต่าง ๆ ที่เจือปนกับเนื้อดินด้วย

“การอนุรักษ์ดินและน้ำ” หมายความว่า การกระทำใดๆ ที่มุ่งให้เกิดการระวังป้องกันรักษาดินและที่ดิน ไม่ให้เกิดความเสื่อมโทรม สูญเสีย รวมถึงการรักษา ปรับปรุง ความอุดมสมบูรณ์ของดินและการรักษาน้ำในดินหรือบนผิวดินให้คงอยู่เพื่อรักษาดุลธรรมชาติให้เหมาะสมในการใช้ประโยชน์ที่ดินในทางเกษตรกรรม

(2) ให้มีคณะกรรมการพัฒนาที่ดิน ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นรองประธานกรรมการ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อธิบดีกรมการปกครอง อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ อธิบดีกรมชลประทาน อธิบดีกรมที่ดิน อธิบดีกรมทรัพยากรธรณี อธิบดีกรมธนารักษ์ อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ อธิบดีกรมป่าไม้ อธิบดีกรมโยธาธิการและผังเมือง อธิบดีกรมวิชาการเกษตร อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่า และพันธุ์พืช เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และผู้ทรงคุณวุฒิอีกไม่เกินห้าคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์สูง เป็นที่ประจักษ์ในด้านการอนุรักษ์ดินและน้ำ ด้านการเกษตร หรือด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ดินเป็นกรรมการ และให้อธิบดีกรมพัฒนาที่ดินเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้อธิบดีกรมพัฒนาที่ดินแต่งตั้งผู้ช่วยเลขานุการได้ตามความจำเป็น (มาตรา 5)

(3) คณะกรรมการพัฒนาที่ดิน มีอำนาจและหน้าที่

1) กำหนดการจำแนกประเภทที่ดิน และเสนอขอรับความเห็นชอบต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องรับไปปฏิบัติ

2) วางแผนการใช้ที่ดิน การพัฒนาที่ดิน การกำหนดบริเวณการใช้ที่ดินและการกำหนดเขตการอนุรักษ์ดินและน้ำ

3) ประกาศกำหนดเขตสำรวจที่ดิน และประกาศกำหนดเขตสำรวจการอนุรักษ์ดินและน้ำ

4) กำหนดมาตรการเพื่อการปรับปรุงดินหรือที่ดิน หรือกำหนดมาตรการเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ (มาตรา 9)

(4) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์โดยคำแนะนำของคณะกรรมการพัฒนาที่ดินมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดบริเวณการใช้ที่ดิน และให้มีแผนที่แนบท้ายประกาศด้วยโดยแผนที่ดังกล่าวให้ถือเป็นส่วนหนึ่งแห่งประกาศ (มาตรา 12)

(5) ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวงและประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 25 วรรคหนึ่ง)

3.2.2.3 พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562

(1) มาตรา 4 กำหนดบทนิยามที่สำคัญ ดังนี้

“การผังเมือง” หมายความว่า การวาง จัดทำ และการดำเนินการให้เป็นไปตามผังเมืองในระดับต่างๆ สำหรับเป็นกรอบชี้นำการพัฒนาทางด้านกายภาพในระดับประเทศ ระดับภาค ระดับจังหวัด ระดับเมือง ระดับชนบท และพื้นที่เฉพาะควบคู่กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อการพัฒนาเมือง บริเวณที่เกี่ยวข้อง หรือชนบท ให้มีหรือทำให้ดียิ่งขึ้นซึ่งสุขลักษณะ ความสะดวกสบาย ความเป็นระเบียบ ความสวยงาม การใช้ประโยชน์ในทรัพย์สิน การคมนาคมและการขนส่ง ความปลอดภัยของประชาชน สวัสดิภาพของสังคม **การป้องกันภัยพิบัติ** และการป้องกันความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ที่ดิน เพื่อส่งเสริมการเศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อม เพื่อดำรงรักษาหรือบูรณะสถานที่และวัตถุที่มีประโยชน์หรือคุณค่าในทางศิลปกรรม สถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์หรือโบราณคดี หรือบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภูมิประเทศที่งดงามหรือมีคุณค่าในทางธรรมชาติ

“ผังเมืองรวม” หมายความว่า แผนผัง นโยบาย และโครงการ รวมทั้งมาตรการควบคุมโดยทั่วไปในพื้นที่หนึ่งพื้นที่ใด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเมืองและการดำรงรักษาเมือง บริเวณที่เกี่ยวข้อง หรือชนบท ในด้านการใช้ประโยชน์ในทรัพย์สิน การคมนาคมและการขนส่ง การสาธารณูปโภค สาธารณูปการ บริการสาธารณะ และสภาพแวดล้อม เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของการผังเมือง

“ผังเมืองเฉพาะ” หมายความว่า แผนผังและโครงการดำเนินการเพื่อพัฒนาหรือดำรงรักษาบริเวณเฉพาะแห่งหรือกิจการที่เกี่ยวข้องในเมือง บริเวณที่เกี่ยวข้อง หรือชนบท เพื่อประโยชน์ในการสร้างเมืองใหม่ การพัฒนาเมือง การอนุรักษ์เมือง หรือการฟื้นฟูเมือง

“ผังน้ำ” หมายความว่า ผังน้ำตามกฎหมายว่าด้วยทรัพยากรน้ำ หรือผังแสดงเขตการพัฒนาแหล่งน้ำและพื้นที่น้ำหลาก

(2) บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้มุ่งหมายเพื่อกำหนดรูปแบบการวางและจัดทำผังเมืองทุกระดับ พร้อมทั้งบริหารจัดการผังเมืองให้มีรูปแบบการดำเนินการและการบริหารจัดการที่เหมาะสม สอดคล้องกับแนวนโยบายแห่งรัฐ ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ สภาพเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยการวางกรอบและนโยบายด้านการพัฒนาพื้นที่และการใช้ประโยชน์ที่ดินระดับประเทศ ระดับภาค ระดับจังหวัด ระดับเมือง และระดับชนบท ตลอดจนกระจายอำนาจในการวางและจัดทำผังเมืองให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงความสามารถในการรองรับการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนาของพื้นที่ ทั้งนี้ ภายใต้วัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1) วางและจัดทำผังเมืองในแต่ละระดับให้สอดคล้องกัน

2) วางกรอบและนโยบายการพัฒนาเมือง บริเวณที่เกี่ยวข้อง และชนบทอย่างสมดุลและยั่งยืน

3) วางกรอบและนโยบายด้านการพัฒนา และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4) วางกรอบในการอนุรักษ์และรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม

5) วางแนวทางเพื่อให้หน่วยงานของรัฐนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายและโครงการพัฒนาภายใต้หน้าที่และอำนาจของตนให้สอดคล้องกับผังเมืองแต่ละระดับ

6) แก้ไขปัญหาผลกระทบจากการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ไม่สอดคล้องกันให้มีการใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะเป็นการป้องกัน แก้ไข หรือบรรเทาภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้น (มาตรา 6)

(3) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการผังเมือง ให้กรมโยธาธิการและผังเมืองวางและจัดทำผังนโยบายระดับประเทศเพื่อใช้เป็นกรอบนโยบายและยุทธศาสตร์ของการพัฒนาประเทศในด้านการใช้พื้นที่ การพัฒนาเมือง บริเวณที่เกี่ยวข้อง และชนบท โครงสร้างพื้นฐานหลัก การพัฒนาพื้นที่พิเศษ การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการอื่นๆ ที่จำเป็น เสนอต่อคณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ และประกาศในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา 13)

(4) ผังนโยบายระดับประเทศตามมาตรา 13 ประกอบด้วย

1) วัตถุประสงค์ในการวางและจัดทำผังนโยบายระดับประเทศ

2) กรอบนโยบาย เป้าหมาย แผนและแผนผังทางด้านกายภาพ เพื่อการพัฒนาหรือการอนุรักษ์ของประเทศ ดังต่อไปนี้

(ก) การใช้ประโยชน์พื้นที่

(ข) การตั้งถิ่นฐานและระบบชุมชน

(ค) โครงสร้างพื้นฐานด้านต่างๆ ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วย การจัดการน้ำ การสาธารณสุข การศึกษา การพลังงาน การท่องเที่ยว การคมนาคมและการขนส่ง รวมทั้งระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

(ง) พื้นที่พัฒนาพิเศษซึ่งเป็นพื้นที่เพื่อดำเนินการพัฒนาตามนโยบายรัฐบาลหรือกิจการเฉพาะที่รัฐจัดให้มีขึ้น

(จ) ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศ

(ฉ) ศิลปวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

(ช) การพัฒนาเมืองและชนบท

(ซ) การเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาค

(ฌ) การอื่นๆ ที่จำเป็น

3) มาตรการและวิธีดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของผังนโยบายระดับประเทศ

4) การบริหารและพัฒนาการผังเมือง วิธีปฏิบัติ และความร่วมมือของหน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งกรอบระยะเวลาในการดำเนินการ (มาตรา 14)

(5) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการผังเมือง ให้กรมโยธาธิการและผังเมืองวางและจัดทำผังนโยบายระดับภาคเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและการดำรงรักษาพื้นที่ที่มีขอบเขตเกินหนึ่งจังหวัด ในด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน การพัฒนาเมืองและชนบท การคมนาคมและการขนส่งการสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และบริการสาธารณะ รวมทั้งการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เสนอต่อคณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ และประกาศในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา 15)

(6) ผังนโยบายระดับภาคตามมาตรา 15 ประกอบด้วย

1) วัตถุประสงค์ในการวางและจัดทำผังนโยบายระดับภาค

2) แผนที่แสดงเขตผังนโยบายระดับภาค

3) แผนผังที่ทำขึ้นเป็นฉบับเดียวหรือหลายฉบับ โดยมีสาระสำคัญซึ่งประกอบไปด้วย แผนผังแสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน แผนผังแสดงระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และบริการสาธารณะ ตามโครงสร้างพื้นฐาน แผนผังแสดงแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศ แผนผังแสดงผังน้ำ เป็นต้น

4) นโยบาย มาตรการ และวิธีดำเนินการเพื่อปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของผังนโยบายระดับภาค

5) การบริหารและพัฒนาการผังเมือง วิธีปฏิบัติ และความร่วมมือของหน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งกรอบระยะเวลาในการดำเนินการ (มาตรา 16)

(7) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการผังเมือง ให้กรมโยธาธิการและผังเมืองวางและจัดทำผังนโยบายระดับจังหวัดเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและการดำรงรักษาพื้นที่ระดับจังหวัดในด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน การพัฒนาเมืองและชนบท การคมนาคมและการขนส่ง การสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และบริการสาธารณะ รวมทั้งการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอต่อคณะกรรมการผังเมืองเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ และประกาศในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา 17)

(8) ผังนโยบายระดับจังหวัดตามมาตรา 17 ประกอบด้วย

1) วัตถุประสงค์ในการวางและจัดทำผังนโยบายระดับจังหวัด

2) แผนที่แสดงเขตผังนโยบายระดับจังหวัด

3) แผนผังที่ทำขึ้นเป็นฉบับเดียวหรือหลายฉบับ โดยมีสาระสำคัญซึ่งประกอบไปด้วยแผนผังแสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน แผนผังแสดงระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และบริการสาธารณะ ตามโครงสร้างพื้นฐาน แผนผังแสดงสภาพของทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศ แผนผังแสดงผังน้ำ เป็นต้น

4) รายการประกอบแผนผังตามความจำเป็น

5) นโยบาย มาตรการ และวิธีดำเนินการเพื่อปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของผังนโยบายระดับจังหวัด

6) การบริหารและพัฒนาการผังเมือง วิธีปฏิบัติ และความร่วมมือของหน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งกรอบระยะเวลาในการดำเนินการ (มาตรา 18)

(9) ผังเมืองรวม ประกอบด้วย

1) วัตถุประสงค์ในการวางและจัดทำผังเมืองรวม

2) แผนที่แสดงเขตของผังเมืองรวมโดยแสดงข้อมูลภูมิประเทศ ระดับชั้นความสูง และพิกัดภูมิศาสตร์

3) แผนผังที่ทำขึ้นเป็นฉบับเดียวหรือหลายฉบับ โดยใช้มาตราส่วนตามความเหมาะสมที่มีความละเอียดเพียงพอให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวกและสามารถเข้าใจได้ง่าย สามารถเชื่อมโยงกับแผนที่ดิจิทัลที่เป็นมาตรฐานสากลตามเทคโนโลยีที่ทันสมัย โดยมีสาระสำคัญ ซึ่งประกอบไปด้วยแผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินตามที่ได้จำแนกประเภท แผนผังแสดงโครงการการคมนาคมและการขนส่งโดยแสดงการเชื่อมต่อโครงข่ายการคมนาคมและการขนส่งไว้ด้วย แผนผังแสดงโครงการกิจการสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และบริการสาธารณะ แผนผังแสดงแหล่งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แผนผังแสดงผังน้ำ เป็นต้น

4) รายการประกอบแผนผัง

5) ข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินที่จะให้ปฏิบัติหรือไม่ให้ปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผังเมืองรวมและแผนผังตาม 3) ทุกประการ ดังต่อไปนี้

(ก) ประเภทและขนาดกิจการ

(ข) ประเภท ชนิด ขนาด ความสูง และลักษณะของอาคาร

(ค) อัตราส่วนพื้นที่อาคารรวมกันทุกชั้นของอาคารทุกหลังต่อพื้นที่แปลงที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งอาคาร

(ง) อัตราส่วนพื้นที่อาคารปกคลุมดินต่อพื้นที่แปลงที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งอาคาร หรืออัตราส่วนพื้นที่ว่างอันปราศจากสิ่งปกคลุมดินของแปลงที่ดินที่อาคารตั้งอยู่ต่อพื้นที่ใช้สอยรวมของอาคาร

(จ) ระยะถอยร่นจากแนวธรรมชาติ ถนน แนวเขตที่ดิน อาคาร แหล่งทรัพยากรน้ำสาธารณะ และสถานที่อื่นๆ ที่จำเป็น รวมทั้งพื้นที่แนวกันชนด้วย

(ฉ) ขนาดของแปลงที่ดินที่จะอนุญาตให้ก่อสร้างอาคาร

(ช) ข้อกำหนดอื่นที่จำเป็นโดยรัฐมนตรีประกาศกำหนดตามคำแนะนำของคณะกรรมการผังเมือง (มาตรา 22)

3.2.2.4 พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ พ.ศ. 2547

(1) มาตรา 3 กำหนดบทนิยามที่สำคัญ ดังนี้

“การจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่” หมายความว่า การดำเนินการพัฒนาที่ดินหลายแปลงโดยการวางผังจัดรูปที่ดินใหม่ ปรับปรุงหรือจัดสร้างโครงสร้างพื้นฐาน และการร่วมรับภาระและกระจายผลตอบแทนอย่างเป็นธรรม ทั้งนี้ โดยความร่วมมือระหว่างเอกชนกับเอกชนหรือเอกชนกับรัฐ เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ในที่ดินที่เหมาะสมยิ่งขึ้นในด้านการคมนาคม เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและชุมชน และเป็นการสอดคล้องกับการผังเมือง

“โครงการจัดรูปที่ดิน” หมายความว่า โครงการที่จัดทำขึ้นสำหรับการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่

“เจ้าของที่ดิน” หมายความว่า ผู้มีสิทธิในที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน และให้หมายความรวมถึงเจ้าของห้องชุดตามกฎหมายว่าด้วยอาคารชุดด้วย

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่

“คณะกรรมการส่วนจังหวัด” หมายความว่า คณะกรรมการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ส่วนจังหวัดและให้หมายความรวมถึงคณะกรรมการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่กรุงเทพมหานครด้วย

(2) ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงและประกาศเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 4 วรรคหนึ่ง)

(3) ให้มีคณะกรรมการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ ประกอบด้วย

1) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นประธานกรรมการ

2) ปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานกรรมการ

3) ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงคมนาคม ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม อัยการสูงสุด ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อธิบดีกรม

ที่ดิน อธิบดีกรมธนารักษ์ อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และผู้ว่าการการเคหะแห่งชาติเป็นกรรมการ และอธิบดีกรมโยธาธิการและผังเมืองเป็นกรรมการและเลขานุการ

4) ผู้แทนสภาทนายความ ผู้แทนสภาสถาปนิก ผู้แทนสภาวิศวกร ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย และผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยเป็นกรรมการ

5) ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนสี่คนเป็นกรรมการ โดยกรรมการตาม 1) 2) 3) และ 4) ร่วมกันสรรหาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะรัฐมนตรีกำหนด (มาตรา 5)

(4) คณะกรรมการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่มีอำนาจหน้าที่

1) กำหนดนโยบาย เป้าหมาย และมาตรการสำคัญเกี่ยวกับการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่

2) ให้ความเห็นชอบแผนแม่บทและพื้นที่เป้าหมายการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ตามที่คณะกรรมการส่วนจังหวัดเสนอ

3) กำหนดมาตรฐานการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่

4) ออกระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการในการขอจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ และการอนุมัติโครงการของคณะกรรมการส่วนจังหวัด

5) ให้ความเห็นหรือคำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่

6) ดำเนินกิจการอื่นที่เกี่ยวกับการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

ในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการอาจมอบหมายให้กรมโยธาธิการและผังเมือง เป็นผู้ปฏิบัติการหรือเตรียมข้อเสนอมายังคณะกรรมการเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไปได้ (มาตรา 6)

(5) ให้มีคณะกรรมการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ส่วนจังหวัด ประกอบด้วย

1) ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานกรรมการ

2) รองผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมายเป็นรองประธานกรรมการ

3) เกษตรและสหกรณ์จังหวัด เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด ธนารักษ์พื้นที่ อุตสาหกรรมจังหวัด ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด อัยการจังหวัดซึ่งเป็นหัวหน้าที่ทำการอัยการจังหวัด ผู้แทนกรมทางหลวง ผู้แทนการเคหะแห่งชาติ และผู้แทนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นกรรมการ และโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดเป็นกรรมการและเลขานุการ

4) ผู้แทนสภาทนายความ ผู้แทนหอการค้าจังหวัด และผู้แทนสภาอุตสาหกรรมจังหวัด หรือผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยในกรณีจังหวัดใดไม่มีสภาอุตสาหกรรมจังหวัดเป็นกรรมการ

5) ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจำนวนสามคนเป็นกรรมการ โดยกรรมการตาม 1) 2) 3) และ 4) ร่วมกันสรรหาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่มีการดำเนินโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ในเขตพื้นที่ที่มีสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด ให้ปฏิรูปที่ดินจังหวัดหรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นแห่งท้องที่นั้นร่วมเป็นกรรมการด้วย

ในกรณีที่มีการดำเนินโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ในจังหวัดใดคาบเกี่ยวกับเขตพื้นที่จังหวัดอื่น ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นแห่งท้องที่ในพื้นที่คาบเกี่ยวร่วมเป็นกรรมการด้วย (มาตรา 11)

(6) ให้มีคณะกรรมการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย

1) ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นประธานกรรมกร

2) ปลัดกรุงเทพมหานครเป็นรองประธานกรรมการ

3) ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้แทนกรมที่ดิน ผู้แทนกรมธนารักษ์ ผู้แทนกรมโยธาธิการและผังเมือง ผู้แทนสำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร ผู้แทนสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้แทนการเคหะแห่งชาติ ผู้แทนการประปานครหลวง และผู้แทนการไฟฟ้านครหลวงเป็นกรรมการและผู้อำนวยการสำนักผังเมืองกรุงเทพมหานครเป็นกรรมการและเลขานุการ

4) ผู้แทนสภาทนายความ ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย และผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยเป็นกรรมการ

5) ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้งจำนวนสามคนเป็นกรรมการ โดยกรรมการตาม 1) 2) 3) และ 4) ร่วมกันสรรหาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่มีการดำเนินโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ในกรุงเทพมหานครคาบเกี่ยวกับเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นแห่งท้องที่นั้นร่วมเป็นกรรมการด้วย (มาตรา 12)

(7) คณะกรรมการส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่

1) กำหนดมาตรการและแนวทางการส่งเสริมสนับสนุนการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่

2) เสนอแผนแม่บทและพื้นที่เป้าหมายการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ของจังหวัดต่อคณะกรรมการ เพื่อขอความเห็นชอบ

3) ประสานโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่กับโครงการหลักของท้องถิ่น

4) อนุมัติโครงการจัดรูปที่ดินที่ดำเนินการภายในเขตจังหวัด

5) เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับการนำที่ดินของรัฐมาใช้ การจัดหาที่ดินทดแทนที่ดินของรัฐและการเวนคืนที่ดินในเขตโครงการจัดรูปที่ดิน

6) ดำเนินกิจการอื่นที่เกี่ยวกับการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 13)

(8) ในบริเวณโครงการจัดรูปที่ดินที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการส่วนจังหวัดแล้ว ผู้ดำเนินโครงการจัดรูปที่ดินหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายมีสิทธิที่จะดำเนินการดังต่อไปนี้ โดยไม่ต้องขอความยินยอมจากเจ้าของที่ดิน

1) เข้าไปรื้อถอน เคลื่อนย้าย หรือดัดแปลงอาคาร ตลอดจนทำการอันจำเป็นอย่างอื่นในที่ดินของผู้สมัครใจเข้าร่วมโครงการจัดรูปที่ดิน

2) เข้าไปสำรวจ รังวัด จัดสร้างถนน ระบบระบายน้ำ ระบบบำบัดน้ำเสีย และการอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการจัดรูปที่ดิน

3) ทำเครื่องหมายระดับ ขอบเขต และแนวเขต

4) ดำเนินการเพื่อแบ่งแยกแปลงที่ดิน รวมแปลงที่ดิน และทำนิติกรรมใดๆ เกี่ยวกับทรัพยสิทธิหรือสิทธิการเช่าแทนเจ้าของที่ดินในบริเวณโครงการจัดรูปที่ดินได้ ทั้งนี้ ภายใต้วัตถุประสงค์ของโครงการจัดรูปที่ดินนั้น

การดำเนินการในอาคารหรือที่ดินที่มีผู้อาศัยอยู่ จะต้องมีการแจ้งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองทราบล่วงหน้าตามระยะเวลาที่สมควรแต่ต้องไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากผู้นั้น ส่วนการเข้าดำเนินการรื้อถอน เคลื่อนย้าย หรือดัดแปลงสิ่งสาธารณูปโภคที่หน่วยงานของรัฐควบคุมดูแลอยู่ จะต้องมีการประสานงานกับหน่วยงานนั้นก่อน โดยกำหนดเวลาให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์หรือหน่วยงานของรัฐที่ควบคุมดูแลสิ่งสาธารณูปโภคนั้นแจ้งกลับว่าประสงค์จะดำเนินการเองหรือไม่ (มาตรา 58)

3.2.2.5 ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 ลงวันที่ 26 มกราคม พุทธศักราช 2515

(1) กำหนดให้การประปาเป็นกิจการค้าขายอันเป็นสาธารณูปโภค (ข้อ 3 (5))

(2) ห้ามมิให้บุคคลใดประกอบกิจการค้าขายอันเป็นสาธารณูปโภค เว้นแต่จะได้รับอนุญาตหรือได้รับสัมปทานจากรัฐมนตรี (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับกิจการประปา) (ข้อ 4)

(3) ในกรณีที่มีกฎหมายเฉพาะว่าด้วยกิจการตามที่ระบุไว้ในข้อ 3 การประกอบกิจการดังกล่าว ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยกิจการนั้น (ข้อ 6)

(4) ในการอนุญาตหรือให้สัมปทานตามข้อ 4 (กิจการประปา) รัฐมนตรี (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม) จะกำหนดเงื่อนไขใดๆ ตามที่เห็นว่าจำเป็น เพื่อความปลอดภัยหรือผาสุกของประชาชนไว้ด้วยก็ได้ (ข้อ 7)

(5) ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับกิจการประปา (ข้อ 11)

(6) ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติกิจการที่อยู่ในอำนาจและหน้าที่ของกระทรวงตามที่กำหนดไว้ในประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ (ข้อ 13)

(7) ในการปฏิบัติหน้าที่ พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปในสถานประกอบกิจการตามที่ระบุไว้ในข้อ 3 ในระหว่างเวลาทำการเพื่อตรวจสอบให้การเป็นไปตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ หรือในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจยึดหรืออายัดเอกสารหรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดดังกล่าว เพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดีได้ (ข้อ 15 วรรคหนึ่ง)

(8) ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (แก้ไขคำว่า “กระทรวงมหาดไทย” เป็น “กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม” เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับกิจการประปา) และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐการ รักษาการตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ (ข้อ 23)

อนึ่ง ปัจจุบันมีประกาศซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามความในประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 ลงวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2515 เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับกิจการประปา ที่ยังมีผลใช้บังคับอยู่จำนวน 2 ฉบับ ได้แก่ ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง หลักเกณฑ์การดำเนินการเกี่ยวกับสัมปทานประกอบกิจการประปาเพื่อความปลอดภัยหรือผาสุกของประชาชน พ.ศ. 2554 และประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติกิจการตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 ลงวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2515 เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับกิจการประปา ลงวันที่ 30 เมษายน 2553

3.2.2.6 พระราชบัญญัติรักษาคลอง ศก 121 (พ.ศ. 2445) และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) ถ้าหากว่าสามารถจะทำได้อย่างอื่นแล้ว ห้ามมิให้ผู้หนึ่งผู้ใดเอาหยากเยื่อฝุ่นฝอยหรือสิ่งโสโครกเททิ้งในคลอง และห้ามมิให้เททิ้งสิ่งของดังกล่าวมาแล้วลงในทางน้ำลำคู ซึ่งเลื่อนไหลมาลงคลองได้ ถ้าผู้ใดกระทำผิดจะมีโทษทั้งจำคุกและปรับ (มาตรา 6)

(2) การที่จะพาสัตว์พาหนะ คือ ช้าง, ม้า, โค, กระบือ, ข้ามคลองนั้น ให้ขึ้นลงได้ที่ท่าซึ่งกำหนดไว้ให้เป็นที่สำหรับข้ามสัตว์พาหนะ ห้ามมิให้ผู้หนึ่งผู้ใดพาสัตว์พาหนะขึ้นลงในคลองนอกจากท่าข้ามเป็นอันขาด ถ้าผู้ใดกระทำผิดจะมีโทษปรับเป็นรายตัวสัตว์พาหนะ (มาตรา 7)

(3) ห้ามมิให้ผู้หนึ่งผู้ใดกระทำให้คลองและฝั่งคลอง หรือถนนหลวงเสียไปด้วยประการใด ๆ ถ้าผู้ใดกระทำผิดจะมีโทษทั้งจำคุกและปรับ และต้องทำสิ่งซึ่งเสียหายให้คืนดีด้วย (มาตรา 9)

อนึ่ง พระราชบัญญัติรักษาคลอง ศก 121 เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายฉบับหนึ่งที่กล่าวถึงการควบคุมและรักษาคุณภาพน้ำ

3.2.2.7 พระราชบัญญัติรักษาคลองประปา พ.ศ. 2526

(1) มาตรา 4 กำหนดบทนิยามที่สำคัญ ดังนี้

“คลองประปา” หมายความว่า คลองที่การประปาใช้เก็บน้ำและส่งน้ำที่ได้มาจากแหล่งน้ำดิบ คลองรับน้ำ หรือคลองขังน้ำ เพื่อใช้ในการผลิตน้ำประปาตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยประกาศกำหนดให้เป็นคลองประปา

“แหล่งน้ำดิบ” หมายความว่า แหล่งน้ำที่นำน้ำมาใช้ในการผลิตน้ำประปาของการประปา

“คลองรับน้ำ” หมายความว่า คลองที่ใช้รับน้ำดิบจากแหล่งน้ำดิบเข้าสู่คลองขังน้ำหรือคลองประปา

“คลองขังน้ำ” หมายความว่า คลองหรือที่ที่ใช้เก็บน้ำดิบสำหรับส่งเข้าคลองประปา

“ท่อส่งน้ำดิบ” หมายความว่า ท่อส่งน้ำดิบที่ใช้ในการผลิตน้ำประปาของการประปารวมทั้งท่ออื่นใดซึ่งส่งน้ำดิบจากคลองประปาลอดใต้คลองอื่นที่มิใช่คลองประปา

“ท่อผ่านคลอง” หมายความว่า ท่อส่งน้ำจากคลองอื่นหรือแหล่งน้ำอื่นที่ฝังลอดใต้คลองประปา

(2) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดชักน้ำหรือวิดน้ำในคลองประปา คลองรับน้ำ หรือคลองขังน้ำโดยใช้เครื่องสูบน้ำ ระหัด แครง โชงโลง หรือเครื่องมืออื่นใดอันมีลักษณะเดียวกัน หรือทำให้น้ำในคลองดังกล่าวรั่วไหล เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากการประปานครหลวง การประปาส่วนภูมิภาค หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ แล้วแต่กรณี และต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดในใบอนุญาตนั้น อย่างไรก็ดี ข้อห้ามนี้ไม่ใช้บังคับแก่การตักน้ำไปใช้เพื่อการอุปโภคหรือบริโภคในครัวเรือน (มาตรา 8)

(3) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดขุดหรือขยายคลองประปา คลองรับน้ำ หรือคลองขังน้ำ สร้างทำนบหรือปลูกสร้างสิ่งก่อสร้างอื่นใดลงในเขตคลองดังกล่าว เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากการประปานครหลวง การประปาส่วนภูมิภาค หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ แล้วแต่กรณี และต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดในใบอนุญาตนั้น ทั้งนี้ ในกรณีได้รับอนุญาตให้ปลูกสร้างสิ่งก่อสร้างในบริเวณคลองประปา คลองรับน้ำ หรือคลองขังน้ำ ให้สิ่งก่อสร้างดังกล่าวตกเป็นกรรมสิทธิ์ของการประปา (มาตรา 9)

(4) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดเดินเรือในคลองประปา คลองรับน้ำหรือเขตหวงห้าม เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากการประปานครหลวง การประปาส่วนภูมิภาค หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

แล้วแต่กรณี และต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดในใบอนุญาตนั้น รวมถึงห้ามมิให้ผู้ใดใช้ถ่อค้ำ หรือจอดเรือในบริเวณที่มีป้ายหรือเครื่องหมายของการประปาแสดงว่าเป็นบริเวณที่ฝังท่อส่งน้ำดิบ (มาตรา 10 และมาตรา 11)

(5) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดทำลายหรือทำให้เสียหายแก่คันคลอง ประตูน้ำ ทำนบ หรือเขื่อนของการประปา ท่อส่งน้ำดิบ หรือท่อผ่านคลอง สะพานข้ามคลองประปา สะพานข้ามคลองรับน้ำ หรือสะพานข้ามคลองขังน้ำ (มาตรา 12)

(6) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดนำหรือปล่อยสัตว์ใดๆ ลงไปในคลองประปา คลองรับน้ำ หรือเขตหวงห้าม ห้ามมิให้ผู้ใดเทหรือทิ้งสิ่งใดๆ หรือระบายหรือทำให้น้ำโสโครกลงไปในคลองประปา คลองรับน้ำ หรือคลองขังน้ำ ห้ามมิให้ผู้ใดทิ้งซากสัตว์ ขยะมูลฝอย หรือสิ่งปฏิกูลลงในเขตคลองประปา คลองรับน้ำ หรือคลองขังน้ำ ห้ามมิให้ผู้ใดซักผ้า ล้างสิ่งหนึ่งสิ่งใดหรืออาบน้ำในเขตคลองประปา รวมถึงห้ามมิให้ผู้ใดเพาะปลูกพืชชนิดหนึ่งชนิดใดในคลองประปา คลองรับน้ำ หรือเขตหวงห้าม (มาตรา 13 ถึงมาตรา 17)

(7) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดจับสัตว์น้ำในคลองประปา คลองรับน้ำ หรือเขตหวงห้าม หรือในคลองขังน้ำซึ่งอยู่นอกเขตหวงห้าม โดยใช้เครื่องมือที่ปักหรือดักไว้ อันเป็นการกีดขวางการปฏิบัติงานของการประปา (มาตรา 18)

ทั้งนี้ การฝ่าฝืนบทบัญญัติต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นจะมีโทษทางอาญาทั้งจำคุกและปรับ

3.2.2.8 พระราชบัญญัติการประปานครหลวง พ.ศ. 2510 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) ให้จัดตั้งการประปาขึ้นเรียกว่า “การประปานครหลวง” มีฐานะเป็นนิติบุคคลและมีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้ (มาตรา 6 และมาตรา 8)

1) สำรวจ จัดหาแหล่งน้ำดิบ และจัดให้ได้มาซึ่งน้ำดิบเพื่อใช้ในการประปา

2) ผลิต จัดส่ง และจำหน่ายน้ำประปาในเขตท้องที่กรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรี และจังหวัดสมุทรปราการ และควบคุมมาตรฐานเกี่ยวกับระบบประปาเอกชนในเขตท้องที่ดังกล่าว

3) ดำเนินธุรกิจอื่นที่เกี่ยวเนื่องกับหรือเป็นประโยชน์แก่การประปา

(2) การผลิต จัดส่ง และจำหน่ายน้ำประปา และการจัดให้ได้มาซึ่งน้ำดิบโดยการประปานครหลวง เป็นกิจการสาธารณูปโภค และให้อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายอันว่าด้วยการนั้น (มาตรา 7)

(3) การประปานครหลวงมีอำนาจกระทำการต่างๆ ภายในขอบเขตแห่งวัตถุประสงค์ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 6 อำนาจเช่นว่านี้ให้รวมถึง

1) สร้าง ซื้อ จัดหา จำหน่าย เช่า ให้เช่า ให้เช่าซื้อ ยืม ให้ยืม และดำเนินงานเกี่ยวกับเครื่องใช้ บริการ และความสะดวกต่างๆ ของการประปานครหลวง

2) ซื้อ จัดหา เช่า ให้เช่า ให้เช่าซื้อ แลกเปลี่ยน ถือกรรมสิทธิ์ ครอบครอง จำหน่าย หรือดำเนินงานเกี่ยวกับทรัพย์สินใดๆ

3) สำรวจและวางแผนจำหน่ายน้ำที่จะทำใหม่ หรือขยายเพิ่มเติมภายในเขตท้องที่ตามมาตรา 6(2)

4) กำหนดอัตราราคาขายน้ำ ค่าบริการ และความสะดวกต่างๆ ของการประปานครหลวง และจัดระเบียบเกี่ยวกับวิธีชำระราคาและค่าบริการ

5) กำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับระบบประปาเอกชนในเขตท้องที่ตามมาตรา 6(2)

6) จัดระเบียบเกี่ยวกับความปลอดภัยในการใช้ และรักษาทรัพย์สินของการประปานครหลวง

7) จัดตั้งบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดเพื่อประกอบกิจการประปา

8) เข้าร่วมกิจการกับบุคคลอื่น หรือถือหุ้นในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด เพื่อประโยชน์แก่กิจการของการประปานครหลวง

9) ว่าจ้างหรือรับจ้างประกอบกิจการประปา

10) ตั้งหรือรับเป็นตัวแทน ตัวแทนค้าต่าง และนายหน้าในกิจการตามวัตถุประสงค์ของการประปานครหลวง

11) ทำการค้าและให้บริการต่างๆ เกี่ยวกับอุปกรณ์และเครื่องใช้เกี่ยวกับกิจการประปา

12) กระทำการอย่างอื่นบรรดาที่เกี่ยวกับหรือเนื่องในการจัดให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการประปานครหลวง (มาตรา 13)

(4) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจหน้าที่กำกับโดยทั่วไป ซึ่งกิจการของการประปานครหลวง เพื่อประโยชน์ในการนี้จะสั่งให้การประปานครหลวงชี้แจงข้อเท็จจริง แสดงความคิดเห็น ทำรายงาน หรือยับยั้งการกระทำใดๆ ซึ่งขัดต่อนโยบายของรัฐบาล หรือมติของคณะรัฐมนตรีตลอดจนมีอำนาจที่จะสั่งสอบสวนข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการดำเนินงานได้ (มาตรา 19)

(5) กำหนดให้มีคณะกรรมการการประปานครหลวง ประกอบด้วย ประธานกรรมการและกรรมการอื่นอีกไม่น้อยกว่าเก้าคนแต่ไม่เกินสิบสามคน และผู้ว่าการการประปานครหลวงเป็นกรรมการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีเป็นผู้แต่งตั้ง หรือถอดถอนประธานกรรมการและกรรมการ (มาตรา 21)

(6) คณะกรรมการการประปานครหลวงมีอำนาจหน้าที่วางนโยบายและควบคุมดูแลทั่วไปซึ่งกิจการของการประปานครหลวง รวมถึงวางข้อบังคับเกี่ยวกับการดำเนินกิจการตามมาตรา 13 (มาตรา 24)

(7) เพื่อประโยชน์ในการสร้าง และบำรุงรักษาระบบการส่ง และการจำหน่ายน้ำ เช่น ท่อน้ำ ประตูน้ำ โรงสูบน้ำ เครื่องวัดจำนวนน้ำ ถังพักน้ำ และอุปกรณ์ต่างๆ ให้พนักงานมีอำนาจที่จะใช้สอย หรือเข้าครอบครองอสังหาริมทรัพย์ในความครอบครองของบุคคลใดๆ ซึ่งมิใช่โรงเรือนที่คนอยู่อาศัยเป็นการชั่วคราวภายใต้เงื่อนไข ดังต่อไปนี้

1) การใช้สอย หรือเข้าครอบครองนั้นเป็นการจำเป็นสำหรับการสำรวจ สร้าง หรือบำรุงรักษาระบบการส่ง และการจำหน่ายน้ำ หรือการป้องกันความเสียหายที่จะเกิดแก่ระบบการส่งและการจำหน่ายน้ำ

2) ได้แจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวันก่อนวันที่จะใช้สอย หรือเข้าครอบครอง

3) ถ้ามีความเสียหายเกิดขึ้นแก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์หรือผู้ทรงสิทธิอื่นเนื่องจากการกระทำของพนักงานดังกล่าวข้างต้น บุคคลเช่นว่านั้นย่อมเรียกค่าทดแทนจากการประปานครหลวงได้ และถ้าไม่สามารถตกลงกันในจำนวนค่าทดแทน ให้มอบข้อพิพาทให้อนุญาโตตุลาการวินิจฉัยโดยให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับ (มาตรา 36)

(8) เมื่อมีความจำเป็นที่จะต้องได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์เพื่อใช้ในระบบการส่ง และการจำหน่ายน้ำ เมื่อมิได้ตกลงในเรื่องการโอนไว้เป็นอย่างอื่น ให้ดำเนินการเวนคืนตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ (มาตรา 37)

(9) ในการส่ง และการจำหน่ายน้ำ การประปานครหลวงมีอำนาจเดินท่อน้ำ และติดตั้งอุปกรณ์ไป ใต้ เหนือ ตาม หรือข้ามพื้นดินของบุคคลใดๆ ในเมื่อพื้นดินนั้นไม่ใช่พื้นดินอันเป็นที่ตั้งโรงเรือน

การประปานครหลวงมีอำนาจกำหนดบริเวณที่ดินที่เดินท่อน้ำ และติดตั้งอุปกรณ์ โดยมีความกว้างจากท่อน้ำด้านละไม่เกินสองเมตรห้าสิบเซนติเมตร สำหรับท่อน้ำขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางตั้งแต่แปดสิบเซนติเมตรขึ้นไป ในบริเวณที่กำหนดนี้ให้การประปานครหลวงมีอำนาจตัดฟันต้นกิ่งหรือรากของต้นไม้ หรือพืชผลอย่างใดๆ ได้ โดยต้องจ่ายค่าทดแทนในการที่ใช้ที่ดิน และในการตัดฟัน แล้วแต่กรณีให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองด้วยจำนวนเงินอันเป็นธรรม เว้นแต่เจ้าของหรือผู้ครอบครองเป็นผู้ได้รับประโยชน์คุ้มค่าในการกระทำนั้นอยู่ด้วย

ในบริเวณที่กำหนดดังกล่าวข้างต้น ให้การประปานครหลวงจัดทำเครื่องหมายแสดงเขตไว้ และห้ามมิให้ผู้ใดปลูกสร้างโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น หรือปลูกต้นไม้ขึ้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากการประปานครหลวงเป็นหนังสือ ในการอนุญาตนั้นจะอนุญาตโดยมีเงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใดก็ได้ โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น หรือต้นไม้ที่ปลูกขึ้นโดยไม่ได้รับอนุญาตจากการประปานครหลวง การประปานครหลวงมีอำนาจรื้อถอน หรือตัดฟันโดยไม่จำต้องชดใช้ค่าทดแทน (มาตรา 38 วรรคหนึ่งและวรรคสอง และมาตรา 39)

(10) ในกรณีจำเป็นเพื่อป้องกันความเสียหาย พนักงานอาจเข้าไปในสถานที่ของบุคคลใดๆ เพื่อตรวจ ซ่อมแซม หรือแก้ไขระบบการส่ง และการจำหน่ายน้ำได้ในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก เมื่อได้แจ้งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองทราบแล้ว (มาตรา 40)

(11) เพื่อประโยชน์ในการผลิต จัดส่ง และจำหน่ายน้ำประปาให้เป็นไปตามมาตรฐาน ผู้ใดประสงค์จะดำเนินการสร้างระบบประปาเอกชน หรือขยายระบบประปาเอกชนที่มีอยู่ในเขตท้องที่ตามมาตรา 6(2) จะต้องได้รับความเห็นชอบของการประปานครหลวง และจะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตาม

มาตรฐานที่การประปานครหลวงประกาศกำหนด ผู้ใดดำเนินการดังกล่าวโดยไม่ได้รับความเห็นชอบจากการประปานครหลวง หรือไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามมาตรฐานที่การประปานครหลวงประกาศกำหนดต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท (มาตรา 40 ทวิ วรรคหนึ่ง และมาตรา 41 ทวิ)

3.2.2.9 พระราชบัญญัติการประปาส่วนภูมิภาค พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) ให้จัดตั้งการประปาขึ้นเรียกว่า “การประปาส่วนภูมิภาค” เรียกโดยย่อว่า “กปภ.” และให้เป็นนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์ในการประกอบและส่งเสริมธุรกิจการประปาโดยการสำรวจ จัดหาแหล่งน้ำดิบ และจัดให้ได้มาซึ่งน้ำดิบ เพื่อใช้ในการผลิต จัดส่ง และจำหน่ายน้ำประปา รวมทั้งการดำเนินธุรกิจอื่นที่เกี่ยวกับหรือต่อเนื่องกับธุรกิจการประปา เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่การให้บริการสาธารณูปโภค โดยคำนึงถึงประโยชน์ของรัฐ และสุขภาพอนามัยของประชาชนเป็นสำคัญ (มาตรา 5)

(2) กปภ. มีอำนาจกระทำกิจการต่างๆ ภายในขอบแห่งวัตถุประสงค์ตามมาตรา 5 และอำนาจเช่นว่านี้ให้รวมถึง

1) ถือกรรมสิทธิ์ หรือมีสิทธิครอบครองหรือทรัพยสิทธิต่างๆ สร้าง ซื้อ จัดหา ขาย จำหน่าย เช่า ให้เช่า เช่าซื้อ ให้เช่าซื้อ ยืม ให้ยืม รับจำนำ รับจำนอง แลกเปลี่ยน โอน รับโอน หรือดำเนินการใดๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินทั้งในและนอกราชอาณาจักร ตลอดจนรับทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้

2) สำรวจ วางแผน และพัฒนาแหล่งน้ำดิบ ตลอดจนจัดให้ได้มาซึ่งน้ำดิบ

3) สำรวจ วางแผน และสร้างระบบการผลิต การส่ง และการจำหน่ายน้ำประปา

4) กำหนดราคาจำหน่ายน้ำประปา อัตราค่าบริการ ค่าเครื่องอุปกรณ์ และค่าสิ่งอำนวยความสะดวก ตลอดจนวิธีการและเงื่อนไขในการชำระราคาและค่าตอบแทนดังกล่าว

5) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการใช้น้ำประปา เพื่อประโยชน์ในการให้บริการสาธารณูปโภค

6) กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการใช้ และบำรุงรักษาทรัพย์สินของ กปภ.

7) ถือหุ้น หรือเข้าเป็นหุ้นส่วน หรือร่วมกิจการกับบุคคลอื่นเพื่อประโยชน์แก่การประกอบและส่งเสริมธุรกิจของ กปภ. (มาตรา 7)

(3) กปภ. มีอำนาจดำเนินการเพื่อจำหน่ายน้ำประปาในเขตท้องที่ซึ่งอยู่นอกเขตที่การประปานครหลวงมีอำนาจดำเนินการ แต่ กปภ. อาจดำเนินการจำหน่ายน้ำประปาในเขตที่การประปานครหลวงมีอำนาจดำเนินการได้ เมื่อได้รับความเห็นชอบจากการประปานครหลวงแล้ว (มาตรา 8)

(4) กำหนดให้มีคณะกรรมการการประปาส่วนภูมิภาค ประกอบด้วย ประธานกรรมการ อธิบดีกรมโยธาธิการและผังเมือง อธิบดีกรมอนามัย กรรมการอื่นอีกไม่เกินเจ็ดคน เป็นกรรมการ และให้ผู้ว่าการการประปาส่วนภูมิภาค เป็นกรรมการและเลขานุการ ให้คณะรัฐมนตรีเป็นผู้แต่งตั้งประธานกรรมการ และกรรมการอื่น (มาตรา 12)

(5) คณะกรรมการการประปาส่วนภูมิภาคมีอำนาจหน้าที่วางนโยบายและควบคุมดูแลทั่วไปซึ่งกิจการของ กปภ. อำนาจหน้าที่เช่นว่านี้ให้รวมถึง วางข้อบังคับเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามมาตรา 5 และมาตรา 7 วางข้อบังคับเกี่ยวกับความปลอดภัยในการใช้ และรักษาทรัพย์สินของ กปภ. (มาตรา 17)

(6) เพื่อประโยชน์ในการสร้างและบำรุงรักษาระบบการผลิต การส่ง และการจำหน่ายน้ำประปา เช่น แหล่งน้ำดิบ ท่อน้ำ โรงสูบน้ำ เครื่องวัดปริมาณน้ำ ถังพักน้ำ โรงกรองน้ำ ถังตกตะกอน และอุปกรณ์ต่างๆ ให้พนักงานและลูกจ้างมีอำนาจใช้สอย หรือเข้าครอบครองอสังหาริมทรัพย์ซึ่งมิใช่ที่อยู่อาศัยของบุคคลใดๆ เป็นการชั่วคราวภายใต้เงื่อนไข ดังต่อไปนี้

1) การใช้สอยหรือครอบครองนั้นเป็นการจำเป็นสำหรับการสำรวจเพื่อสร้างหรือบำรุงรักษาระบบการผลิต การส่ง และการจำหน่ายน้ำประปา หรือเป็นการจำเป็นสำหรับการป้องกันอันตรายหรือความเสียหายที่จะเกิดแก่ระบบการผลิต การส่ง และการจำหน่ายน้ำประปา

2) กปภ. ได้บอกกล่าวให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ทราบล่วงหน้าแล้วโดยแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ทราบภายในเวลาอันสมควรแต่ต้องไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน ถ้าไม่อาจติดต่อกับเจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ได้ให้ประกาศให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์นั้นทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามสิบวัน การประกาศให้ทำเป็นหนังสือปิดไว้ ณ ที่ซึ่งอสังหาริมทรัพย์นั้นตั้งอยู่และ ณ ที่ว่าการเขตหรือที่ว่าการอำเภอ ที่ทำการกำนัน และที่ทำการผู้ใหญ่บ้านซึ่งอสังหาริมทรัพย์นั้นตั้งอยู่ ทั้งนี้ ให้แจ้งกำหนดวัน เวลา และการที่จะกระทำนั้นไว้ด้วย (มาตรา 29 วรรคหนึ่ง)

(7) ในการผลิต การส่ง และการจำหน่ายน้ำประปา ให้ กปภ. มีอำนาจเดินท่อน้ำและติดตั้งอุปกรณ์ไปใต้ เหนือ ตาม หรือข้ามพื้นดินของบุคคลใดๆ ในเมื่อที่ดินนั้นมิใช่ที่ตั้งโรงเรือนสำหรับอยู่อาศัย

ให้ กปภ. มีอำนาจกำหนดบริเวณที่ดินที่เดินท่อน้ำและติดตั้งอุปกรณ์โดยมีความกว้างจากท่อน้ำด้านละไม่เกินสองเมตรห้าสิบเซนติเมตรสำหรับท่อน้ำขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางตั้งแต่แปดสิบเซนติเมตรขึ้นไปและให้ กปภ. ทำเครื่องหมายแสดงเขตไว้ในบริเวณดังกล่าวตามระเบียบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

ในบริเวณที่กำหนดดังกล่าวข้างต้นให้ กปภ. มีอำนาจรื้อถอนสิ่งที่สร้างหรือทำขึ้น หรือตัดฟัน ต้น กิ่ง หรือรากของต้นไม้ หรือพืชผลอย่างใดๆ ได้โดยต้องจ่ายค่าทดแทนในการที่ใช้ที่ดิน และในการรื้อถอนหรือตัดฟัน แล้วแต่กรณี ให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองด้วยจำนวนเงินอันเป็นธรรม เว้นแต่เจ้าของหรือผู้ครอบครองเป็นผู้ได้รับประโยชน์คุ้มค่าในการกระทำนั้นอยู่ด้วย (มาตรา 30 วรรคหนึ่งถึงวรรคสาม)

(8) ในบริเวณที่กำหนดเป็นที่ดินที่เดินท่อน้ำและติดตั้งอุปกรณ์ ห้ามมิให้ผู้ใดปลูกสร้างโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ปลูกต้นไม้ หรือกระทำการใดๆ อันอาจทำให้เกิดอันตรายหรือเป็นอุปสรรคต่อระบบการผลิต การส่ง และการจำหน่ายน้ำประปา เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจาก กปภ. เป็นหนังสือ ในการอนุญาตนั้นจะอนุญาตโดยมีเงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใดด้วยก็ได้ บรรดาโรงเรือนสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น

ต้นไม้ หรือสิ่งอื่นใดที่ปลูกขึ้น หรือทำขึ้นโดยไม่ได้รับอนุญาตจาก กปภ. ให้ กปภ. มีอำนาจรื้อถอน ขนย้าย ตัดฟัน หรือกระทำการใดๆ ได้ตามควรแก่กรณี โดยไม่จำต้องชดใช้ค่าเสียหาย และผู้ฝ่าฝืนต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการนั้นด้วย (มาตรา 31)

(9) ในกรณีจำเป็นและเร่งด่วนเพื่อป้องกันอันตรายหรือความเสียหายพนักงานและลูกจ้างอาจเข้าไปในที่ดินหรือสถานที่ของบุคคลใดๆ เพื่อตรวจ ซ่อมแซม หรือแก้ไขระบบการผลิต การส่ง และการจำหน่ายน้ำประปาได้ แต่ถ้าเจ้าของหรือผู้ครอบครองอยู่ ณ ที่นั้นด้วย ก็ให้พนักงานหรือลูกจ้างแจ้งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองทราบก่อน (มาตรา 32 วรรคหนึ่ง)

(10) เมื่อ กปภ. มีความจำเป็นที่จะต้องได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์เพื่อใช้ในการวางหรือจัดสร้างระบบการผลิต การส่ง และการจำหน่ายน้ำประปา ถ้าไม่สามารถตกลงในเรื่องการโอนกันได้ให้ดำเนินการเวนคืนตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ (มาตรา 33)

(11) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจหน้าที่กำกับโดยทั่วไปซึ่งกิจการของ กปภ. เพื่อการนี้จะสั่งให้ กปภ. ชี้แจงข้อเท็จจริง แสดงความคิดเห็น ทำรายงาน หรือยับยั้งการกระทำของ กปภ. ที่ขัดต่อนโยบายของรัฐบาล หรือมติของคณะรัฐมนตรี ตลอดจนมีอำนาจที่จะสั่งให้ปฏิบัติการตามนโยบายของรัฐบาล หรือมติของคณะรัฐมนตรี และสั่งสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการดำเนินกิจการได้ (มาตรา 46)

3.2.2.10 พระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2511 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) ให้จัดตั้งการไฟฟ้าขึ้น เรียกว่า “การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย” เรียกโดยย่อว่า “กฟผ.” และให้เป็นนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1) ผลิต จัดให้ได้มา จัดส่งหรือจำหน่ายซึ่งพลังงานไฟฟ้าให้แก่

(ก) การไฟฟ้านครหลวง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค หรือการไฟฟ้าอื่นตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

(ข) ผู้ใช้พลังงานไฟฟ้าตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

(ค) ประเทศใกล้เคียง

2) ดำเนินงานต่างๆ ที่เกี่ยวกับพลังงานไฟฟ้า แหล่งพลังงานอันได้มาจากธรรมชาติ เช่น น้ำ ลม ความร้อนธรรมชาติ แสงแดด แร่ธาตุ หรือเชื้อเพลิงเป็นต้นว่า น้ำมัน ถ่านหิน หรือก๊าซ รวมทั้งพลังงานปรมาณู เพื่อการผลิตพลังงานไฟฟ้า และงานอื่นที่ส่งเสริมกิจการของ กฟผ. (มาตรา 6)

(2) ให้ กฟผ. มีอำนาจกระทำกิจการภายในขอบแห่งวัตถุประสงค์ตามมาตรา 6 อำนาจเช่นว่านี้ให้รวมถึงการสร้างเขื่อนกั้นน้ำ เขื่อนระบายน้ำ เขื่อนกักเก็บน้ำ อ่างเก็บน้ำ หรือสิ่งอื่นอันเป็นอุปกรณ์ของเขื่อนหรืออ่างนั้นเพื่อการผลิตพลังงานไฟฟ้า หรือเพื่อการพัฒนาการไฟฟ้าพลังน้ำหรือเพื่อประโยชน์เกี่ยวกับการไฟฟ้า สร้างโรงไฟฟ้าพลังความร้อน โรงไฟฟ้าพลังน้ำ โรงไฟฟ้าพลังปรมาณู หรือโรงไฟฟ้าพลังอื่น รวมทั้งลานไกไฟฟ้าและสิ่งอื่นอันเป็นอุปกรณ์ของโรงไฟฟ้านั้นๆ หรือสร้างระบบไฟฟ้า (มาตรา 9)

(3) ให้คณะกรรมการการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยมีอำนาจหน้าที่วางนโยบายและควบคุมดูแลทั่วไปซึ่งกิจการของ กฟผ. อำนาจหน้าที่เช่นว่านี้ให้รวมถึงการออกระเบียบหรือข้อบังคับเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ (มาตรา 18)

(4) ให้ กฟผ. รับผิดชอบในการดำเนินกิจการและการบำรุงรักษาเขื่อนกั้นน้ำ เขื่อนระบายน้ำ เขื่อนกักเก็บน้ำ อ่างเก็บน้ำ และสิ่งอื่นอันเป็นอุปกรณ์ของเขื่อนหรืออ่างนั้นภายในขอบแห่งวัตถุประสงค์ตามมาตรา 6 รวมทั้งการควบคุมปริมาณน้ำที่กักเก็บหรือระบายจากอ่างเก็บน้ำ โดยให้คำนึงถึงประโยชน์มากที่สุดจากการควบคุมลุ่มแม่น้ำที่มีการสร้างเขื่อนดังกล่าวนั้น และแคว ลำน้ำ ทางน้ำ คลอง หรือคลองส่งน้ำที่มีต่อเนื่องกับลุ่มแม่น้ำนั้นให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ให้ กฟผ. และกรมชลประทานร่วมกันออกข้อบังคับเพื่อกำหนดปริมาณน้ำที่จะกักเก็บหรือระบายจากอ่างเก็บน้ำ ถ้าไม่สามารถตกลงกันได้เกี่ยวกับการออกข้อบังคับ หรือการปฏิบัติตามข้อบังคับให้รายงานต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงานเพื่อพิจารณาวินิจฉัย คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด (มาตรา 38)

3.2.2.11 พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) กำหนดบทนิยามคำว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง และคำว่า “คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (มาตรา 4)

(2) กำหนดให้มีคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย

1) นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน

2) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา เลขาธิการ ก.พ. เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ และอธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

3) ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนสิบสองคน ประกอบด้วยผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดสองคน ผู้บริหารเทศบาลสามคน ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลห้าคน และผู้บริหารกรุงเทพมหานคร ผู้บริหารเมืองพัทยาหรือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นรวมสองคน ทั้งนี้ โดยให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภทเลือกกันเองตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่นายกรัฐมนตรีกำหนด

4) ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสิบสองคน ประกอบด้วยบุคคลซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ด้านการพัฒนาท้องถิ่น ด้านเศรษฐศาสตร์ ด้านการปกครองส่วนท้องถิ่นในสาขารัฐศาสตร์หรือรัฐประศาสนศาสตร์ และด้านกฎหมาย ทั้งนี้ การสรรหาผู้ทรงคุณวุฒิให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่นายกรัฐมนตรีกำหนด

ให้หัวหน้าสำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นเลขานุการคณะกรรมการ (มาตรา 6)

(3) คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจและหน้าที่

1) จัดทำแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและแผนปฏิบัติการเพื่อขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีและรายงานต่อรัฐสภา

2) กำหนดการจัดระบบการบริการสาธารณะตามอำนาจและหน้าที่ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง

3) กำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนการถ่ายโอนภารกิจจากราชการส่วนกลางและราชการส่วนภูมิภาคให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีให้มีการกระจายอำนาจการอนุมัติหรือการอนุญาตตามที่มีกฎหมายบัญญัติให้ต้องขออนุมัติหรือขออนุญาตไปให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงความสะดวก รวดเร็วในการให้บริการประชาชน และการกำกับดูแลให้เป็นไปตามกฎหมายนั้นๆ เป็นสำคัญ

5) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในการจัดสรรเงินงบประมาณที่จัดสรรเพิ่มขึ้นให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากการถ่ายโอนภารกิจจากส่วนกลาง (มาตรา 12)

(4) ให้มีสำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี โดยมีอำนาจและหน้าที่

1) รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการ

2) รวบรวมข้อมูล ศึกษา และวิเคราะห์เกี่ยวกับการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับงานของคณะกรรมการ

3) ร่วมมือและประสานงานกับราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และรัฐวิสาหกิจ เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

4) ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามแผนตามที่คณะกรรมการมอบหมาย (มาตรา 15)

(5) ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง เช่น การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ การสาธารณูปโภคและการก่อสร้างอื่นๆ การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (มาตรา 16)

(6) ภายใต้บังคับมาตรา 16 ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง เช่น การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง และประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด การสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในการพัฒนาท้องถิ่น การประสานและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น การคุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การจัดตั้งและดูแลระบบบำบัดน้ำเสียรวม การจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษต่างๆ การสร้างและบำรุงรักษาทางบกและทางน้ำที่เชื่อมต่อระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จัดทำกิจการใดอันเป็นอำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่อยู่ในเขต และกิจการนั้นเป็นการสมควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นร่วมกันดำเนินการหรือให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดทำ ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด สนับสนุนหรือช่วยเหลือส่วนราชการ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในการพัฒนาท้องถิ่น การให้บริการแก่เอกชน ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น (มาตรา 17)

(7) ให้กรุงเทพมหานครมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองตามมาตรา 16 และมาตรา 17 (มาตรา 18)

(8) ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับการให้บริการสาธารณะอย่างเดียวกันหรือคล้ายคลึงกันให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจและหน้าที่รับผิดชอบในส่วนใด (มาตรา 20)

(9) บรรดาอำนาจและหน้าที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบของรัฐตามกฎหมายรัฐอาจมอบอำนาจและหน้าที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการแทนได้ ในการดำเนินงานตามอำนาจและหน้าที่ที่ระบุไว้ในมาตรา 16 มาตรา 17 มาตรา 18 และมาตรา 19 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจร่วมมือกันดำเนินการหรืออาจร้องขอให้ รัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น แล้วแต่กรณี ดำเนินการแทนได้ (มาตรา 21)

3.2.2.12 พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) มาตรา 5 กำหนดบทนิยามขึ้นใช้บังคับ ดังต่อไปนี้

“จังหวัด” หมายความว่า จังหวัดตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

“อำเภอ” หมายความว่า อำเภอตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน และให้หมายความรวมถึงกิ่งอำเภอด้วย

“ข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด” หมายความว่า ข้าราชการที่ปฏิบัติกิจการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดและได้รับเงินเดือนโดยมีอัตราเงินเดือนและตำแหน่งในงบประมาณที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดกำหนดขึ้น

“ราชการส่วนท้องถิ่นอื่น” หมายความว่า เทศบาล สุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เมืองพัทยา กรุงเทพมหานคร และราชการส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้น นอกจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด

“ข้อบัญญัติ” หมายความว่า ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด

(2) ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวง ประกาศและระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 6)

(3) ในจังหวัดหนึ่งให้มีองค์การบริหารส่วนจังหวัดประกอบด้วยสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และมีอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือตามกฎหมายอื่น และกำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ เขตขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ได้แก่ เขตจังหวัด (มาตรา 7 และมาตรา 8)

(4) สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดซึ่งมาจากการเลือกตั้งของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น โดยในอำเภอหนึ่งให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้หนึ่งคน (มาตรา 9)

(5) นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่

1) กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย และรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อบัญญัติ และนโยบาย

2) สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

3) วางระเบียบเพื่อให้งานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

4) รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด

5) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น (มาตรา 35/5)

(6) องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการภายในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด ดังต่อไปนี้

1) ตราข้อบัญญัติโดยไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมาย

2) จัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

3) สนับสนุนสภาตำบลและราชการส่วนท้องถิ่นอื่นในการพัฒนาท้องถิ่น

4) ประสานและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ของสภาตำบลและราชการส่วนท้องถิ่นอื่น

5) แบ่งสรรเงินซึ่งตามกฎหมายจะต้องแบ่งให้แก่สภาตำบลและราชการส่วนท้องถิ่นอื่น

6) ให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนในการดูแลการจราจรและการรักษาความสงบเรียบร้อย

7) คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

8) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

9) จัดทำกิจการใดๆ อันเป็นอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นอื่นที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด และกิจการนั้นเป็นการสมควรให้ราชการส่วนท้องถิ่นอื่นร่วมกันดำเนินการหรือให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดทำ ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

10) จัดทำกิจการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

บรรดาอำนาจหน้าที่ใดซึ่งเป็นของราชการส่วนกลาง หรือราชการส่วนภูมิภาค อาจมอบให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดปฏิบัติได้ ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา 45)

(7) การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด การจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบ การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับว่าด้วยการนั้น และหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด (มาตรา 45/1)

(8) องค์การบริหารส่วนจังหวัดอาจจัดทำกิจการใดๆ อันเป็นอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นอื่นหรือองค์การบริหารส่วนจังหวัดอื่นที่อยู่นอกเขตจังหวัดได้ เมื่อได้รับความยินยอมจากราชการส่วนท้องถิ่นอื่นหรือองค์การบริหารส่วนจังหวัดอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา 46)

(9) กิจการใดเป็นกิจการที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดพึงจัดทำตามอำนาจหน้าที่ถ้าองค์การบริหารส่วนจังหวัดไม่จัดทำ รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีอาจมีคำสั่งให้ราชการส่วนกลางหรือราชการส่วนภูมิภาคจัดทำกิจการนั้นได้ ในกรณีที่ราชการส่วนกลางหรือราชการส่วนภูมิภาคจัดทำกิจการดังกล่าว ให้คิดค่าใช้จ่ายและค่าภาระต่างๆ ตามความเป็นจริงได้ตามอัตราและระยะเวลาที่เหมาะสม (มาตรา 47)

(10) องค์การบริหารส่วนจังหวัดอาจให้บริการแก่เอกชน ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นอื่น โดยเรียกค่าบริการได้ โดยตราเป็นข้อบัญญัติ (มาตรา 48)

(11) องค์การบริหารส่วนจังหวัดอาจมอบให้เอกชนกระทำกิจการซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดและเรียกเก็บค่าธรรมเนียม ค่าบริการหรือค่าตอบแทนที่เกี่ยวข้องแทนองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้ แต่ต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และผู้ว่าราชการจังหวัดเสียก่อน (มาตรา 49 วรรคหนึ่ง)

(12) องค์การบริหารส่วนจังหวัดอาจออกข้อบัญญัติเพื่อเก็บค่าธรรมเนียมใด ๆ จากผู้ซึ่งใช้หรือได้รับประโยชน์จากบริการสาธารณะที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดให้มีขึ้นได้ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด (มาตรา 69)

(13) ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจกำกับดูแลการปฏิบัติราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ และระเบียบข้อบังคับของทางราชการ เพื่อการนี้ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจสั่งสอบสวนข้อเท็จจริงหรือสั่งให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดชี้แจงแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดได้ (มาตรา 77 วรรคหนึ่ง)

3.2.2.13 พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) การจัดตั้งเทศบาล ได้กำหนดให้ท้องถิ่นที่มีสภาพอันสมควรยกฐานะเป็นเทศบาลให้จัดตั้งท้องถิ่นนั้นๆ เป็นเทศบาลตำบล เทศบาลเมือง หรือเทศบาลนคร ตามพระราชบัญญัตินี้ และให้เทศบาลเป็นทบวงการเมือง มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น (มาตรา 7)

(2) เมื่อมีการจัดตั้งเทศบาลตามพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายว่าด้วยสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ให้เลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่ได้จัดตั้งเป็นเทศบาล ในระหว่างที่ไม่มีนายกเทศมนตรี ให้ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ก่อนวันที่จัดตั้งเทศบาลปฏิบัติหน้าที่ปลัดเทศบาล และให้ปฏิบัติหน้าที่นายกเทศมนตรีเท่าที่จำเป็นได้เป็นการชั่วคราว จนถึงวันประกาศผลการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี (มาตรา 8)

(3) เทศบาลตำบล ได้แก่ ท้องถิ่นซึ่งมีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลตำบล ประกาศกระทรวงมหาดไทยนั้นให้ระบุชื่อและเขตเทศบาลไว้ด้วย (มาตรา 9)

(4) เทศบาลเมือง ได้แก่ ท้องถิ่นอันเป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัด หรือท้องถิ่นชุมนุมชนที่มีราษฎรตั้งแต่หนึ่งหมื่นคนขึ้นไป ทั้งมีรายได้พอควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่อันต้องทำตามพระราชบัญญัตินี้ และซึ่งมีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง ประกาศกระทรวงมหาดไทยนั้นให้ระบุชื่อและเขตของเทศบาลไว้ด้วย (มาตรา 10)

(5) เทศบาลนคร ได้แก่ ท้องถิ่นชุมนุมชนที่มีราษฎรตั้งแต่ห้าหมื่นคนขึ้นไป ทั้งมีรายได้พอควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่อันต้องทำตามพระราชบัญญัตินี้ และซึ่งมีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะเป็นเทศบาลนคร ประกาศกระทรวงมหาดไทยนั้นให้ระบุชื่อและเขตของเทศบาลไว้ด้วย (มาตรา 11)

(6) องค์การเทศบาลประกอบด้วยสภาเทศบาล และนายกเทศมนตรี (มาตรา 14)

(7) สภาเทศบาลประกอบด้วยสมาชิกสภาเทศบาลซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตามจำนวน ดังต่อไปนี้

1) สภาเทศบาลตำบล ประกอบด้วยสมาชิกจำนวนสิบสองคน
2) สภาเทศบาลเมือง ประกอบด้วยสมาชิกจำนวนสิบแปดคน
3) สภาเทศบาลนคร ประกอบด้วยสมาชิกจำนวนยี่สิบสี่คน

ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น (มาตรา 15)

(8) สมาชิกสภาเทศบาลย่อมเป็นผู้แทนของปวงชนในเขตเทศบาลนั้น และต้องปฏิบัติหน้าที่ตามความเห็นของตนโดยบริสุทธิ์ใจ ไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมายใดๆ (มาตรา 18)

(9) สภาเทศบาลมีประธานสภาคนหนึ่ง และรองประธานสภาคนหนึ่ง ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจากสมาชิกสภาเทศบาลตามมติของสภาเทศบาล ประธานสภาเทศบาลและรองประธานสภาเทศบาลดำรงตำแหน่งจนครบอายุของสภาเทศบาล (มาตรา 20)

(10) ประธานสภาเทศบาล มีหน้าที่ดำเนินกิจการของสภาเทศบาลให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับการประชุมสภาเทศบาล รองประธานสภาเทศบาล มีหน้าที่กระทำกิจการแทนประธานสภาเทศบาลในเมื่อประธานสภาเทศบาลไม่อยู่ หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ (มาตรา 21)

(11) ให้กระทรวงมหาดไทยวางระเบียบข้อบังคับการประชุมสภาเทศบาลไว้ (มาตรา 23)

(12) ให้เทศบาลมีนายกเทศมนตรีคนหนึ่งซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น (มาตรา 48 ทวิ)

(13) นายกเทศมนตรีมีอำนาจหน้าที่

1) กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย และรับผิดชอบในการบริหารราชการของเทศบาลให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ เทศบัญญัติ และนโยบาย

2) สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการของเทศบาล

3) วางระเบียบเพื่อให้งานของเทศบาลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

4) รักษาการให้เป็นไปตามเทศบัญญัติ

5) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น (มาตรา 48 เตรส)

(14) ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาลเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน ให้มีและบำรุงทางบกและทางน้ำ รักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อย การดูแลการจราจร และส่งเสริม สนับสนุนหน่วยงานอื่นในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว รักษาความสะอาดของถนน หรือทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล บำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น เป็นต้น

การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนโดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล การจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบ การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับว่าด้วยการนั้น และหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด (มาตรา 50)

(15) ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลตำบลอาจจัดทำกิจการใด ๆ ในเขตเทศบาล เพื่อให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือและท่าข้าม ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ เป็นต้น (มาตรา 51)

(16) ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลเมืองมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาลเพื่อกิจการตามที่ระบุไว้ในมาตรา 50 ให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ เป็นต้น (มาตรา 53)

(17) ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลนครมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาลเพื่อกิจการตามที่ระบุไว้ในมาตรา 53 กิจการอย่างอื่นซึ่งจำเป็นเพื่อการสาธารณสุข จัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ การวางผังเมืองและการควบคุมการก่อสร้าง การส่งเสริมกิจการการท่องเที่ยว เป็นต้น (มาตรา 56)

(18) เทศบาลมีอำนาจตราเทศบัญญัติโดยไม่ขัดหรือแย้งต่อบทกฎหมายเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามหน้าที่ของเทศบาลที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือเมื่อมีกฎหมายบัญญัติให้เทศบาลตราเทศบัญญัติหรือให้มีอำนาจตราเทศบัญญัติ (มาตรา 60)

3.2.2.14 พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) มาตรา 4 กำหนดบทนิยามขึ้นใช้บังคับ ดังต่อไปนี้

“หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า เทศบาล สุขาภิบาล และราชการส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้น แต่ไม่รวมถึงองค์การบริหารส่วนจังหวัด

“นายอำเภอ” หมายความรวมถึงปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอด้วย

“ตำบล” หมายความว่า ตำบลตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ที่อยู่นอกเขตหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น และในกรณีที่ตำบลใดมีพื้นที่อยู่ทั้งในและนอกเขตหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ให้หมายความถึงเฉพาะพื้นที่ที่อยู่นอกเขตหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

(2) ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวง ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ และแต่งตั้งเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 5 วรรคหนึ่ง)

(3) ในตำบลหนึ่งให้มีสภาตำบลสภาหนึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ และให้สภาตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคล โดยสภาตำบลประกอบด้วยสมาชิกโดยตำแหน่ง ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านของทุกหมู่บ้านในตำบล และแพทย์ประจำตำบล และสมาชิกซึ่งได้รับเลือกตั้งจากราษฎรในแต่ละหมู่บ้านในตำบลนั้นเป็นสมาชิกสภาตำบลหมู่บ้านละหนึ่งคน (มาตรา 6 และมาตรา 7)

สภาตำบลมีกำนันเป็นประธานสภาตำบล และมีรองประธานสภาตำบลคนหนึ่งซึ่งนายอำเภอแต่งตั้งจากสมาชิกสภาตำบลตามมติของสภาตำบล (มาตรา 16)

(4) สภาตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลตามแผนงานโครงการ และงบประมาณของสภาตำบล เสนอแนะส่วนราชการในการบริหารราชการและพัฒนาตำบล ปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตำบลตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ และหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด (มาตรา 22)

(5) ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย สภาตำบลอาจดำเนินกิจการภายในตำบลเกี่ยวกับการจัดให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก จัดให้

มีและรักษาทางระบายน้ำ และรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล รวมถึงคุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (มาตรา 23)

(6) ในการจัดทำโครงการหรือแผนงานของส่วนราชการหรือหน่วยงานใดในพื้นที่ตำบลใด ให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานนั้นคำนึงถึงแผนพัฒนาตำบลนั้นด้วย (มาตรา 26)

(7) ในการปฏิบัติหน้าที่ของสภาตำบล ให้ประธานสภาตำบลเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินกิจการตามมติของสภาตำบล (มาตรา 27)

(8) เมื่อได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัด สภาตำบลอาจทำกิจการนอกเขตสภาตำบล หรือร่วมกับสภาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นอื่นเพื่อทำกิจการร่วมกันได้เมื่อได้รับความยินยอมจากสภาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และกิจการนั้นเป็นกิจการที่จำเป็นต้องทำและเป็นการเกี่ยวเนื่องกับกิจการที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของตน (มาตรา 28)

(9) การกำกับดูแลสภาตำบล ให้นายอำเภอมีอำนาจกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของสภาตำบลให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับของทางราชการ หากปรากฏว่าสภาตำบลกระทำการฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน หรือละเลยไม่ปฏิบัติตามหรือปฏิบัติการไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจสั่งยุบสภาตำบลได้ตามคำเสนอแนะของนายอำเภอ (มาตรา 38 วรรคหนึ่ง และมาตรา 39 วรรคหนึ่ง)

(10) สภาตำบลที่มีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปีเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท หรือตามเกณฑ์รายได้เฉลี่ยในวรรคสอง อาจจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลได้ โดยทำเป็นประกาศของกระทรวงมหาดไทยและให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ในประกาศนั้นให้ระบุชื่อและเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ด้วย ทั้งนี้ สภาตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลอาจรวมกับองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีเขตติดต่อกันภายในเขตอำเภอเดียวกันได้ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในเขตตำบลนั้น (มาตรา 40 วรรคหนึ่ง และมาตรา 41 ทวิ)

(11) สภาตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลอาจรวมกับหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีเขตติดต่อกันภายในเขตอำเภอเดียวกันได้ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในเขตตำบลนั้นโดยทำเป็นประกาศของกระทรวงมหาดไทย และให้กำหนดเขตใหม่ของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นไว้ในประกาศกระทรวงมหาดไทยด้วย (มาตรา 41 ตรี)

(12) ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยการเทศบาล อาจจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นเป็นเทศบาลได้โดยทำเป็นประกาศของกระทรวงมหาดไทย (มาตรา 42 วรรคหนึ่ง)

(13) องค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น โดยองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล (มาตรา 43 และมาตรา 44)

(14) สภาองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนเขตเลือกตั้งละหนึ่งคน ซึ่งเลือกตั้งขึ้นโดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละเขตเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น (มาตรา 45 วรรคหนึ่ง)

(15) สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1) ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล

2) พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล ร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

3) ควบคุมการปฏิบัติงานของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ข้อบัญญัติ ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ (มาตรา 46)

(16) ให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคนหนึ่งซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น (มาตรา 58)

นายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่

1) กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย และรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ข้อบัญญัติ ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

2) สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล

3) วางระเบียบเพื่อให้งานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

4) รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล (มาตรา 59)

(17) องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (มาตรา 66)

ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล

1) จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก

2) รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

3) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

4) คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

5) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น (มาตรา 67)

(18) ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำกิจการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล

1) ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร
2) ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
3) ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์
4) การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
5) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
6) การท่องเที่ยว
7) การผังเมือง (มาตรา 68)

(19) อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลตามมาตรา 66 มาตรา 67 และมาตรา 68 นั้น ไม่เป็นการตัดอำนาจหน้าที่ของกระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ ในอันที่จะดำเนินกิจการใดๆ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในตำบล แต่ต้องแจ้งให้องค์การบริหารส่วนตำบลทราบล่วงหน้าตามสมควร ในกรณีนี้หากองค์การบริหารส่วนตำบลมีความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินกิจการดังกล่าวให้กระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การ หรือหน่วยงานของรัฐ นำความเห็นขององค์การบริหารส่วนตำบลไปประกอบการพิจารณาดำเนินกิจการนั้นด้วย (มาตรา 69)

(20) เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีสิทธิได้รับทราบข้อมูลและข่าวสารจากทางราชการในเรื่องที่เกี่ยวกับการดำเนินกิจการของทางราชการในตำบล เว้นแต่ข้อมูลหรือข่าวสารที่ทางราชการถือว่าเป็นความลับเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ (มาตรา 70)

(21) องค์การบริหารส่วนตำบลอาจออกข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อใช้บังคับในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมายเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล หรือเมื่อมีกฎหมายบัญญัติให้องค์การบริหารส่วนตำบลออกข้อบัญญัติหรือให้มีอำนาจออกข้อบัญญัติ (มาตรา 71)

(22) ให้นายอำเภอมีอำนาจกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับของทางราชการ (มาตรา 90)

3.2.2.15 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) การจัดระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร ให้กรุงเทพมหานครมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น มีระเบียบการบริหารตามพระราชบัญญัตินี้ และมีอาณาเขตท้องที่กรุงเทพมหานคร (มาตรา 6)

(2) การบริหารกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร (มาตรา 9)

(3) สภากรุงเทพมหานครประกอบด้วยสมาชิกสภากรุงเทพมหานครจำนวนเขตละหนึ่งคน ซึ่งเลือกตั้งขึ้นโดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละเขต ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น (มาตรา 10)

(4) สภากรุงเทพมหานครมีอำนาจตราข้อบังคับเกี่ยวกับจรรยาบรรณของสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ข้อบังคับการประชุมเกี่ยวกับการเลือกและการปฏิบัติหน้าที่ของประธานสภากรุงเทพมหานคร รองประธานสภากรุงเทพมหานคร และคณะกรรมการสามัญหรือวิสามัญของสภากรุงเทพมหานคร วิธีการประชุม การเสนอและพิจารณาร่างข้อบัญญัติ การเสนอญัตติ การปรึกษา การอภิปราย การลงมติ การตั้งกระทู้ถาม การเปิดอภิปรายทั่วไป การรักษาระเบียบ และความเรียบร้อย และกิจการอื่นอันเป็นหน้าที่ของสภากรุงเทพมหานคร (มาตรา 29)

(5) ให้กรุงเทพมหานครมีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครคนหนึ่งซึ่งราษฎรเลือกตั้งขึ้นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นกำหนด (มาตรา 44)

(6) ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมีอำนาจหน้าที่

1) กำหนดนโยบายและบริหารราชการของกรุงเทพมหานครให้เป็นไปตามกฎหมาย

2) สั่ง อนุญาต อนุมัติเกี่ยวกับราชการของกรุงเทพมหานคร

3) บริหารราชการตามที่คณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมอบหมาย

4) วางระเบียบเพื่อให้งานของกรุงเทพมหานครเป็นไปโดยเรียบร้อย

5) รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร (มาตรา 49)

(7) ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการกรุงเทพมหานครและลูกจ้างกรุงเทพมหานคร และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของกรุงเทพมหานคร และให้มีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายอื่นได้กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัด นายกเทศมนตรี หรือคณะเทศมนตรี แล้วแต่กรณี โดยอนุโลม ทั้งนี้ เว้นแต่พระราชบัญญัตินี้จะได้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น (มาตรา 50)

(8) ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายอื่น ให้กรุงเทพมหานครมีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการในเขตกรุงเทพมหานครในเรื่องดังต่อไปนี้

1) การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน ทั้งนี้ ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร และตามกฎหมายอื่นที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร

2) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

3) การผังเมือง

4) การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ

5) การขนส่ง

6) การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้ามและที่จอดรถ

7) การควบคุมอาคาร

8) การพัฒนาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

9) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

10) การสาธารณูปโภค

11) หน้าที่อื่นๆ ตามที่กฎหมายระบุให้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ เทศบาลนคร หรือตามที่คณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมอบหมาย หรือที่กฎหมายระบุเป็นหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร

บรรดาอำนาจหน้าที่ใดซึ่งเป็นของราชการส่วนกลางหรือราชการส่วนภูมิภาคจะมอบให้กรุงเทพมหานครปฏิบัติก็ได้ โดยให้ทำเป็นพระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ข้อบังคับ หรือประกาศ แล้วแต่กรณี ในกรณีที่ทำเป็นข้อบังคับหรือประกาศต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (มาตรา 89)

(9) ถ้ากิจการใดอยู่ภายใต้อำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร กรุงเทพมหานครอาจดำเนินการนั้นร่วมกับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นอื่นได้โดยจัดตั้งเป็นองค์การเรียกว่า สหการ มีฐานะเป็นนิติบุคคล และมีคณะกรรมการบริหารประกอบด้วยผู้แทนของกรุงเทพมหานคร ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจและราชการส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง แล้วแต่กรณี

การจัดตั้งสหการจะกระทำได้โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา ในพระราชกฤษฎีกานั้นให้กำหนดชื่อ อำนาจหน้าที่ และวิธีดำเนินงาน เมื่อจะยุบเลิกสหการให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกาและให้ระบุวิธีจัดการทรัพย์สินไว้ด้วย (มาตรา 95)

(10) กรุงเทพมหานครอาจออกข้อบัญญัติเรียกเก็บค่าธรรมเนียมใดๆ จากผู้ซึ่งใช้หรือได้ประโยชน์จากบริการสาธารณะที่กรุงเทพมหานคร จัดให้มีขึ้นได้เมื่อได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (มาตรา 114)

3.2.2.16 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวง ระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 6)

(2) การจัดตั้งเมืองพัทยา ให้จัดตั้งเมืองพัทยาเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอาณาเขตตามเขตเมืองพัทยา และให้เมืองพัทยามีฐานะเป็นนิติบุคคล (มาตรา 7)

(3) การบริหารเมืองพัทยา ประกอบด้วยสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยา (มาตรา 8)

(4) สภาเมืองพัทยาประกอบด้วยสมาชิกจำนวนยี่สิบสี่คน ซึ่งเลือกตั้งโดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเมืองพัทยา (มาตรา 9)

(5) สภาเมืองพัทยามีอำนาจตราข้อบังคับเกี่ยวกับจรรยาบรรณของสมาชิก ข้อบังคับการประชุมเกี่ยวกับการเลือกและการปฏิบัติหน้าที่ของประธานสภาเมืองพัทยา รองประธานสภาเมืองพัทยา คณะกรรมการและคณะอนุกรรมการของสภาเมืองพัทยา วิธีการประชุม การเสนอและพิจารณาร่างข้อบัญญัติ การเสนอญัตติ การปรึกษา การอภิปราย การลงมติ การตั้งและตอบกระทู้ถาม การเปิดอภิปรายทั่วไป การรักษาระเบียบและความเรียบร้อย และกิจการอื่นอันเป็นหน้าที่ของสภาเมืองพัทยา (มาตรา 39)

(6) ให้เมืองพัทยามีนายกเมืองพัทยาคนหนึ่งซึ่งเลือกตั้งโดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเมืองพัทยา (มาตรา 41 วรรคหนึ่ง)

(7) นายกเมืองพัทยามีอำนาจหน้าที่

1) กำหนดนโยบายและรับผิดชอบในการบริหารราชการของเมืองพัทยาให้เป็นไปตามกฎหมาย ข้อบัญญัติ และนโยบาย

2) สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการของเมืองพัทยา

3) วางระเบียบเพื่อให้งานของเมืองพัทยาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

4) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี หรือผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย หรือตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของนายกเมืองพัทยาหรือนายกเทศมนตรีหรือคณะเทศมนตรี (มาตรา 48)

(8) ให้นายกเมืองพัทยาควบคุมและรับผิดชอบในการบริหารกิจการของเมืองพัทยาและเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานเมืองพัทยาและลูกจ้างเมืองพัทยา (มาตรา 54)

(9) ภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติของกฎหมาย เมืองพัทยามีอำนาจหน้าที่ดำเนินการในเขตเมืองพัทยาในเรื่องดังต่อไปนี้

1) การรักษาความสงบเรียบร้อย

2) การส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

3) การวางผังเมืองและการควบคุมการก่อสร้าง

4) การกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล และการบำบัดน้ำเสีย

5) การจัดให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา

6) การจัดให้มีการควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ และที่จอดรถ

7) การควบคุมและส่งเสริมกิจการท่องเที่ยว

8) การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น (มาตรา 62)

(10) เมืองพัทยาอาจร่วมกับหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น จัดตั้งองค์การขึ้นเรียกว่า สหการ มีฐานะเป็นนิติบุคคล เพื่อทำกิจการใดอันอยู่ภายใต้อำนาจหน้าที่ของเมืองพัทยาได้

การจัดตั้งสหการจะทำได้โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา โดยระบุชื่อ อำนาจหน้าที่ และวิธีการบริการและการดำเนินงานไว้ และเมื่อจะยุบเลิกสหการ ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา โดยระบุวิธีจัดการทรัพย์สินไว้ด้วย (มาตรา 69)

(11) เมืองพัทยามีอำนาจตราข้อบัญญัติโดยไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมายในการปฏิบัติให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของเมืองพัทยา หรือเมื่อมีกฎหมายบัญญัติให้เมืองพัทยามีอำนาจตราข้อบัญญัติได้ (มาตรา 70)

3.2.2.17 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขโดยคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และมาตรการในการควบคุมหรือกำกับดูแลสำหรับกิจการหรือการดำเนินการในเรื่องต่างๆ รวมถึงกำหนดมาตรฐานสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชน และวิธีดำเนินการเพื่อตรวจสอบควบคุมหรือกำกับดูแล หรือแก้ไขสิ่งที่จะมีผลกระทบต่อสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชน โดยกฎกระทรวงดังกล่าวจะกำหนดให้ใช้บังคับเป็นการทั่วไปทุกท้องถิ่นหรือให้ใช้บังคับเฉพาะท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งก็ได้ และในกรณีที่กฎกระทรวงดังกล่าวจะสมควรกำหนดให้เรื่องที่เป็นรายละเอียดทางด้านเทคนิควิชาการหรือเป็นเรื่องที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วตามสภาพสังคมให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข และประกาศในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา 6)

(2) ในกรณีที่เกิดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าจะเกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชนซึ่งจำเป็นต้องมีการแก้ไขโดยเร่งด่วน อธิบดีกรมอนามัยมีอำนาจออกคำสั่งให้เจ้าของวัตถุหรือบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องกับการก่อให้เกิดหรืออาจเกิดความเสียหายดังกล่าวระงับการกระทำหรือให้กระทำการใดๆ เพื่อแก้ไขหรือป้องกันความเสียหายเช่นว่านั้นได้ตามที่เห็นสมควร ถ้าบุคคลซึ่งได้รับคำสั่งไม่ปฏิบัติตามคำสั่งภายในระยะเวลาตามสมควร อธิบดีกรมอนามัยจะสั่งให้เจ้าพนักงานสาธารณสุขปฏิบัติการใดๆ เพื่อแก้ไขหรือป้องกันความเสียหายดังกล่าวนั้นแทนก็ได้ (มาตรา 8)

(3) กำหนดให้มีคณะกรรมการสาธารณสุข ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงสาธารณสุขเป็นประธานกรรมการ อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ อธิบดีกรมควบคุมโรค อธิบดีกรมโยธาธิการและผังเมือง อธิบดีกรมโรงงานอุตสาหกรรม อธิบดีกรมวิชาการเกษตร อธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น อธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกรุงเทพมหานคร นายกสมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย นายกสมาคมองค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทย นายกสมาคมองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งประเทศไทย และผู้ทรงคุณวุฒิอีกไม่เกินสี่คน ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความสามารถหรือประสบการณ์ในด้านกฎหมายการสาธารณสุข การอนามัยสิ่งแวดล้อม และการคุ้มครองผู้บริโภค เป็นกรรมการ และให้อธิบดีกรมอนามัยเป็นกรรมการและเลขานุการ (มาตรา 9)

(4) คณะกรรมการสาธารณสุข มีอำนาจหน้าที่เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีในการกำหนดนโยบาย แผนงานและมาตรการเกี่ยวกับการสาธารณสุข และพิจารณาให้ความเห็นในเรื่องใดๆ เกี่ยวกับการสาธารณสุขตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขมอบหมาย ให้คำแนะนำต่อรัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวง และต่อราชการส่วนท้องถิ่นในการออกข้อบัญญัติท้องถิ่น กำหนดโครงการและประสานงานระหว่างส่วนราชการและราชการส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ เป็นต้น (มาตรา 10)

(5) กำหนดให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจห้ามผู้หนึ่งผู้ใดมิให้ก่อเหตุรำคาญในที่หรือทางสาธารณะหรือสถานที่เอกชนรวมทั้งการระงับเหตุรำคาญด้วย ตลอดทั้งการดูแล ปรับปรุง บำรุงรักษาบรรดาถนน ทางบก ทางน้ำ รางระบายน้ำ คู คลอง และสถานที่ต่างๆ ในเขตของตนให้ปราศจากเหตุรำคาญ ในการนี้ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือเพื่อระงับ กำจัดและควบคุมเหตุรำคาญต่างๆ ได้ (มาตรา 26)

(6) เพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแลตลาด ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อให้ผู้รับใบอนุญาตให้จัดตั้งตลาดปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลรักษาความสะอาดเรียบร้อยภายในตลาดให้ถูกต้องตามสุขลักษณะและอนามัย การจัดให้มีที่รวบรวมหรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย การระบายน้ำทิ้ง การระบายอากาศ การจัดให้มีการป้องกันมิให้เกิดเหตุรำคาญและการป้องกันการระบาดของโรคติดต่อ (มาตรา 35)

3.2.2.18 พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) มาตรา 4 กำหนดบทนิยามที่สำคัญ ดังนี้

“ที่สาธารณะ” หมายความว่า สาธารณสมบัติของแผ่นดินนอกจากที่รกร้างว่างเปล่า และหมายความรวมถึงถนนและทางน้ำด้วย

“สถานสาธารณะ” หมายความว่า สถานที่ที่จัดไว้เป็นสาธารณะสำหรับประชาชนใช้เพื่อการบันเทิง การพักผ่อนหย่อนใจ หรือการชุมนุม

“ทางน้ำ” หมายความว่า ทะเล ทะเลสาบ หาดทรายชายทะเล อ่างเก็บน้ำ แม่น้ำ ห้วย หนอง คลอง คันคลอง บึง คู ลำราง และหมายความรวมถึงท่อระบายน้ำด้วย

(2) การรักษาความสะอาดในที่สาธารณะและสถานสาธารณะ ห้ามมิให้ผู้ใดอาบน้ำหรือซักล้างสิ่งใดๆ บนถนน หรือในสถานสาธารณะซึ่งมิได้จัดไว้เพื่อการนั้น หรือในบริเวณทางน้ำที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นได้ประกาศห้ามไว้ (มาตรา 9)

(3) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดจูง ไล่ หรือต้อนสัตว์ลงไปในทางน้ำซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ปิดประกาศห้ามไว้ ณ บริเวณดังกล่าว (มาตรา 22)

(4) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดเทหรือทิ้งกรวด หิน ดิน เลน ทราย หรือเศษวัตถุก่อสร้างลงในทางน้ำ หรือกองไว้ หรือกระทำด้วยประการใดๆ ให้วัตถุดังกล่าวไหลหรือตกลงในทางน้ำ

เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้ผู้กระทำการดังกล่าวจัดการขนย้ายวัตถุดังกล่าวออกไปให้ห่างจากทางน้ำภายในระยะเวลาที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดและถ้าการกระทำผิดดังกล่าวเป็นอุปสรรคต่อการระบายน้ำหรือทำให้ท่อระบายน้ำ คู คลอง ตื้นเขิน ให้มีอำนาจสั่งให้ผู้กระทำการดังกล่าวแก้ไขให้ทางน้ำดังกล่าวคืนสู่สภาพเดิม (มาตรา 23)

(5) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดเท ปล่อยหรือระบายอุจจาระหรือปัสสาวะจากอาคารหรือยานพาหนะลงในทางน้ำ (มาตรา 30)

(6) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดเท หรือทิ้งสิ่งปฏิกูล มูลฝอย น้ำโสโครกหรือสิ่งอื่นใดลงบนถนนหรือในทางน้ำ (มาตรา 33)

3.2.2.19 พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) มาตรา 5 กำหนดบทนิยามที่สำคัญ ดังนี้

“การประมง” หมายความว่า การทำการประมง การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การดูแลรักษาสัตว์น้ำ การแปรรูปสัตว์น้ำ และหมายความรวมถึงการกระทำใด ๆ ที่เป็นการสนับสนุนการทำการประมง

“ทำการประมง” หมายความว่า ค้นหา ล่อ จับ ได้มา หรือเก็บสัตว์น้ำ หรือการกระทำใดๆ ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อล่อ จับ ได้มา หรือเก็บสัตว์น้ำในที่จับสัตว์น้ำ

“ประมงน้ำจืด” หมายความว่า การทำการประมงในที่จับสัตว์น้ำที่อยู่ในน่านน้ำภายใน

“การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ” หมายความว่า การเลี้ยงสัตว์น้ำหรือการเพาะพันธุ์สัตว์น้ำทั้งโดยวิธีธรรมชาติ วิธีผสมเทียม หรือวิธีอื่นใดในที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการกระทำในช่วงใดของวงจรชีวิตสัตว์น้ำนั้น

“ที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ” หมายความว่า บ่อ คอก กระชัง หรือที่ที่ใช้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำลักษณะอื่นใด ไม่ว่าจะอยู่ในที่ดินของเอกชน หรือในที่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน หรือในที่จับสัตว์น้ำใดๆ ที่ผู้ขุด ผู้สร้าง ผู้จัดทำ เจ้าของ หรือผู้ครอบครองมีความมุ่งหมายโดยตรงที่จะใช้ทำการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

“การทำการประมงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย” หมายความว่า การทำการประมงโดยฝ่าฝืนกฎหมาย การทำการประมงที่ไม่ได้รายงาน และการทำการประมงโดยไร้กฎเกณฑ์

(2) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์รักษาการมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดค่าอากรและค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชกำหนดนี้ ลดหรือยกเว้นค่าอากรและค่าธรรมเนียม และกำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชกำหนดนี้ (มาตรา 6)

(3) เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการการประมง ให้กรมประมงดำเนินการรวบรวมและประมวลข้อมูลทั้งปวงที่ได้จากการอนุญาต ออกใบอนุญาต จดทะเบียน หรือที่มีผู้แจ้งตามพระราชกำหนดนี้ และจัดทำสถิติการประมงให้เป็นปัจจุบันเสนอต่อคณะกรรมการนโยบายการประมงแห่งชาติทุกเดือน หรือตามระยะเวลาที่สั้นกว่านั้นตามที่คณะกรรมการกำหนด ทั้งนี้ ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการ

ตรวจสอบและจัดเก็บสถิติการประมง ให้อธิบดีกรมประมงมีอำนาจประกาศกำหนดระยะเวลาและข้อมูลที่ประสงค์จะจัดเก็บ และพื้นที่ที่จะจัดเก็บ โดยปิดประกาศไว้ ณ ที่ทำการกำนัน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง (มาตรา 9)

(4) กำหนดให้มี “คณะกรรมการนโยบายการประมงแห่งชาติ” ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นรองประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงคมนาคม ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงแรงงาน ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมการปกครอง ประธานสภาเกษตรกรแห่งชาติ ประธานสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เป็นกรรมการ และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนไม่เกินสิบคน เป็นกรรมการ โดยมีอธิบดีกรมประมงเป็นกรรมการและเลขานุการ (มาตรา 13)

(5) คณะกรรมการนโยบายการประมงแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่กำหนดนโยบายและกำกับการบริหารจัดการการประมง เช่น กำหนดนโยบายการพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของประเทศ กำหนดแนวทางและเป้าหมายในการพัฒนาการประมงของประเทศให้สอดคล้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำและสิ่งแวดล้อม กำหนดแนวทางในการบริหารจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำให้อยู่ในภาวะที่เหมาะสมและสามารถทำการประมงได้อย่างยั่งยืน (มาตรา 19)

(6) เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสนับสนุนชุมชนประมงท้องถิ่นในการจัดการ การบำรุงรักษา การอนุรักษ์ การฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนจากทรัพยากรสัตว์น้ำภายในที่จับสัตว์น้ำในเขตประมงน้ำจืดหรือเขตทะเลชายฝั่ง ให้กรมประมงดำเนินการให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนในเรื่องเกี่ยวกับการสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่ม และจัดให้มีการขึ้นทะเบียนองค์กรชุมชนประมงท้องถิ่นตามหลักเกณฑ์ที่อธิบดีกรมประมงประกาศกำหนด รวมถึงให้คำปรึกษาแก่ชุมชนประมงท้องถิ่นในการจัดการ การบำรุงรักษา การอนุรักษ์ การฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรสัตว์น้ำ รวมทั้งช่วยเหลือและสนับสนุนการดำเนินงานโครงการ หรือกิจกรรมของชุมชนในเรื่องดังกล่าว และเผยแพร่ความรู้หรือข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการ การบำรุงรักษา การอนุรักษ์ การฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรสัตว์น้ำ (มาตรา 25)

(7) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดปล่อย เท ทิ้ง ระบาย หรือทำให้วัตถุอันตรายตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประกาศกำหนดลงสู่ที่จับสัตว์น้ำ หรือปล่อย เท ทิ้ง ระบาย หรือทำให้สิ่งใดลงสู่ที่จับสัตว์น้ำในลักษณะที่เป็นอันตรายแก่สัตว์น้ำ หรือทำให้ที่จับสัตว์น้ำเกิดมลพิษในลักษณะที่เป็นอันตรายแก่สัตว์น้ำ (มาตรา 58)

(8) กำหนดให้ผู้ที่กระทำโดยเจตนาหรือโดยประมาททำให้ที่จับสัตว์น้ำเกิดมลพิษในลักษณะที่น่าจะเป็นอันตรายแก่สัตว์น้ำ ต้องรับผิดในค่าใช้จ่ายทั้งปวงในการช่วยเหลือหรือป้องกันชีวิตสัตว์น้ำและทำให้ที่จับสัตว์น้ำฟื้นฟูกลับสู่สภาพตามธรรมชาติ ทั้งนี้ ตามที่อธิบดีกรมประมงกำหนด (มาตรา 59)

(9) ในกรณีที่ปรากฏว่าในที่จับสัตว์น้ำแห่งใดเกิดสภาวะมลพิษ หรือมีการปนเปื้อนของสารพิษหรือสิ่งอื่นใดที่อาจเป็นอันตรายต่อมนุษย์หรือต่อสัตว์น้ำเกินมาตรฐานที่อธิบดีกรมประมง

ประกาศกำหนด อธิบดีมีอำนาจประกาศห้ามทำการประมงในที่จับสัตว์น้ำแห่งนั้นภายในเวลาที่กำหนดได้ (มาตรา 100)

3.2.2.20 พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช 2456 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) มาตรา 3 กำหนดบทนิยามที่สำคัญ ดังนี้

"เรือ" หมายความว่า ยานพาหนะทางน้ำทุกชนิด ไม่ว่าจะใช้เพื่อบรรทุก ลำเลียง โดยสาร ลาก จูง ดัน ยก ขุดหรือลอก รวมทั้งยานพาหนะอย่างอื่นที่สามารถใช้ในน้ำได้ทำนองเดียวกัน

"เจ้าท่า" หมายความว่า อธิบดีกรมเจ้าท่าหรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมเจ้าท่ามอบหมาย

(2) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมมีอำนาจออกกฎกระทรวง ดังต่อไปนี้

1) กำหนดแนวแม่น้ำลำคลองหรือทะเลอาณาเขตแห่งใดเป็นเขตท่าเรือและเขตจอดเรือ

2) กำหนดทางเดินเรือทั่วไปและทางเดินเรือในเขตท่าเรือนอกจากทางเดินเรือในเขตท่าเรือกรุงเทพฯ

3) กำหนดแนวทะเลแห่งใดภายในน่านน้ำไทยเป็นเขตควบคุมการเดินเรือ (มาตรา 12)

(3) ให้เจ้าท่าโดยคำแนะนำของผู้ว่าราชการจังหวัดหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจประกาศกำหนดแนวแม่น้ำ ลำคลอง ทะเลสาบ หรือทะเลอาณาเขต เป็นเขตห้ามจอดเรือหรือแพ (มาตรา 45/1 วรรคหนึ่ง)

(4) ให้เจ้าท่ามีอำนาจสั่งห้ามใช้และให้แก้ไขท่ารับส่งคนโดยสาร ท่ารับส่งสินค้า ท่าเทียบเรือ และแพในแม่น้ำ ลำคลอง บึง อ่างเก็บน้ำ ทะเลสาบ อันเป็นทางสัญจรของประชาชนหรือที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน หรือทะเลภายในน่านน้ำไทย ซึ่งมีสภาพไม่ปลอดภัยในการใช้ หรืออาจเกิดอันตรายแก่ประชาชนหรือแก่การเดินเรือ โดยแจ้งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองทราบเป็นหนังสือ ในกรณีที่ไม่ปรากฏตัวเจ้าของหรือผู้ครอบครองให้ปิดคำสั่งไว้ ณ ท่ารับส่งคนโดยสาร ท่ารับส่งสินค้า ท่าเทียบเรือ หรือแพนั้น และให้ถือว่าเจ้าของหรือผู้ครอบครองได้รับคำสั่งนั้นแล้ว (มาตรา 46 ทวิ)

(5) ในแม่น้ำลำคลองต่างๆ นอกเขตท่า บรรดาเรือที่เดินตามน้ำให้เดินกลางลำแม่น้ำหรือลำคลอง เรือที่เดินทวนน้ำให้เดินแอบฝั่ง ถ้าไม่สามารถจะทำอย่างหนึ่งอย่างใดดังว่ามานี้ ให้เดินกลางร่องน้ำ และให้ปฏิบัติตามข้อบังคับการเดินเรือแห่งท้องถิ่นซึ่งตั้งขึ้นเพื่อควบคุมการเดินเรือในลำแม่น้ำหรือคลองนั้นๆ ด้วย

ให้เจ้าท่าหรือผู้ว่าราชการจังหวัดในท้องถิ่นที่ไม่มีเจ้าท่า มีอำนาจออกข้อบังคับควบคุมการเดินเรือในแม่น้ำและลำคลองใดๆ ซึ่งอยู่ในเขตท้องถิ่นของตนได้ ข้อบังคับนั้นเมื่อได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีเจ้าหน้าที่ และได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้ (มาตรา 68)

(6) ห้ามมิให้ผู้ใดปลูกสร้างอาคารหรือสิ่งอื่นใดล่วงล้ำเข้าไปเหนือน้ำ ในน้ำ และใต้น้ำของแม่น้ำ ลำคลอง บึง อ่างเก็บน้ำ ทะเลสาบ อันเป็นทางสัญจรของประชาชนหรือที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน หรือทะเลภายในน่านน้ำไทยหรือบนชายหาดของทะเลดังกล่าว เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าท่า (มาตรา 117 วรรคหนึ่ง)

(7) ห้ามมิให้ผู้ใดเท ทิ้ง หรือทำด้วยประการใดๆ ให้หิน กรวด ทราย ดิน โคลน อับเฉา สิ่งของหรือสิ่งปฏิกูลใด ๆ ยกเว้นน้ำมันและเคมีภัณฑ์ลงในแม่น้ำ ลำคลอง บึง อ่างเก็บน้ำ หรือทะเลสาบอันเป็นทางสัญจรของประชาชนหรือที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันหรือทะเลภายในน่านน้ำไทย อันจะเป็นเหตุให้เกิดการตื้นเขิน ตกตะกอนหรือสกปรก เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าท่า ผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และต้องชดใช้เงินค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียในการขจัดสิ่งเหล่านั้นด้วย (มาตรา 119)

(8) ห้ามมิให้ผู้ใดเท ทิ้ง หรือทำด้วยประการใดๆ ให้น้ำมันและเคมีภัณฑ์หรือสิ่งใดๆ ลงในแม่น้ำ ลำคลอง บึง อ่างเก็บน้ำ หรือทะเลสาบอันเป็นทางสัญจรของประชาชนหรือที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน หรือทะเลภายในน่านน้ำไทยอันอาจจะเป็นเหตุให้เกิดเป็นพิษต่อสิ่งมีชีวิตหรือต่อสิ่งแวดล้อม หรือเป็นอันตรายต่อการเดินเรือในแม่น้ำ ลำคลอง บึง อ่างเก็บน้ำ หรือทะเลสาบดังกล่าว ผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และต้องชดใช้เงินค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียไปในการแก้ไขสิ่งเป็นพิษหรือชดใช้ค่าเสียหายเหล่านั้นด้วย (มาตรา 119 ทวิ)

(9) ให้เจ้าท่ามีหน้าที่ดูแล รักษาและขุดลอกร่องน้ำ ทางเรือเดิน แม่น้ำ ลำคลอง ทะเลสาบและทะเลภายในน่านน้ำไทย

ห้ามมิให้ผู้ใดขุดลอก แก้ไข หรือทำด้วยประการใดๆ อันเป็นการเปลี่ยนแปลงร่องน้ำ ทางเรือเดิน แม่น้ำ ลำคลอง ทะเลสาบหรือทะเลภายในน่านน้ำไทย เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าท่า ผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ห้าพันบาทถึงห้าหมื่นบาทและให้เจ้าท่าสั่งให้หยุดกระทำการดังกล่าว (มาตรา 120)

3.2.2.21 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) มาตรา 4 กำหนดบทนิยามที่สำคัญ ดังนี้

“สิ่งแวดล้อม” หมายความว่า สิ่งต่างๆ ที่มีลักษณะทางกายภาพและชีวภาพที่อยู่รอบตัวมนุษย์ซึ่งเกิดขึ้นโดยธรรมชาติและสิ่งที่มนุษย์ได้ทำขึ้น

“คุณภาพสิ่งแวดล้อม” หมายความว่า ดุลยภาพของธรรมชาติ อันได้แก่ สัตว์ พืช และทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ และสิ่งที่มนุษย์ได้ทำขึ้น ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพของประชาชน และความสมบูรณ์สืบไปของมนุษยชาติ

“มาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม” หมายความว่า ค่ามาตรฐานคุณภาพน้ำ อากาศ เสียง และสภาวะอื่นๆ ของสิ่งแวดล้อม ซึ่งกำหนดเป็นเกณฑ์ทั่วไปสำหรับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

“เขตอนุรักษ์” หมายความว่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตสงวนเพื่อการท่องเที่ยว และเขตพื้นที่คุ้มครองอย่างอื่นเพื่อสงวนและรักษาสภาพธรรมชาติตามที่มีกฎหมายกำหนด

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่นของรัฐที่มีกฎหมายจัดตั้ง

(2) ให้นายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตน (มาตรา 11 วรรคหนึ่ง)

(3) ให้มีคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ รองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นรองประธานกรรมการคนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมไม่เกินแปดคนซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง เป็นกรรมการ ในจำนวนนี้จะต้องมีผู้แทนภาคเอกชนร่วมอยู่ด้วยไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง และปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นกรรมการและเลขานุการ การแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิให้พิจารณาแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มีผลงานและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม (มาตรา 12)

(4) คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มีอำนาจและหน้าที่

1) เสนอนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เพื่อขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี

2) กำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม

3) พิจารณาให้ความเห็นชอบในแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอ

4) พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด

5) เสนอแนะมาตรการด้านการเงิน การคลัง การภาษีอากร และการส่งเสริมการลงทุนเพื่อปฏิบัติตามนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติต่อคณะรัฐมนตรี

6) เสนอแนะให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมหรือปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมต่อคณะรัฐมนตรี (มาตรา 13)

(5) ให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีอำนาจเรียกให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และบุคคลอื่น ส่งเอกสารการสำรวจผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม และเอกสารหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องของโครงการและแผนงานของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือบุคคลนั้นมาพิจารณา ในการนี้ อาจเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงด้วย หากเห็นว่าโครงการและแผนงานใดอาจจะทำให้เกิดผลเสียหายร้ายแรงต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ให้เสนอมาตรการแก้ไขต่อคณะรัฐมนตรีต่อไป (มาตรา 19 วรรคหนึ่ง)

(6) ในการปฏิบัติการตามหน้าที่ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ คณะกรรมการผู้ชำนาญการ หรือคณะอนุกรรมการ อาจเชิญบุคคลใดมาให้ข้อเท็จจริง คำอธิบาย ความเห็น หรือคำแนะนำทางวิชาการได้เมื่อเห็นสมควร และอาจขอความร่วมมือจากบุคคลใดเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริง หรือเพื่อสำรวจกิจกรรมใดๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม (มาตรา 20)

(7) ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ อาจมอบหมายให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมมลพิษ หรือกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นผู้ปฏิบัติการหรือเตรียมข้อเสนอมายังคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไปได้ (มาตรา 21)

(8) เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมในเรื่องต่อไปนี้

1) มาตรฐานคุณภาพน้ำในแม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่นๆ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดิน โดยจำแนกตามลักษณะการใช้ประโยชน์บริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำในแต่ละพื้นที่

2) มาตรฐานคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งรวมทั้งบริเวณพื้นที่ปากแม่น้ำ

3) มาตรฐานคุณภาพน้ำบาดาล

การกำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมดังกล่าวข้างต้น จะต้องอาศัยหลักวิชาการ กฎเกณฑ์ และหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เป็นพื้นฐาน และจะต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องด้วย (มาตรา 32)

(9) ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติจัดทำแผนปฏิบัติการเรียกว่า “แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม” เพื่อปฏิบัติตามนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ทั้งนี้ ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม และเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปโดยบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด ให้กระทรวง

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีหน้าที่ให้คำแนะนำแก่ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำแผนงานหรือดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมนั้น (มาตรา 35)

(10) แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม อาจจัดทำเป็นแผนระยะสั้น ระยะกลาง หรือระยะยาวได้ตามความเหมาะสม และควรจะต้องประกอบด้วยแผนงาน และแนวทางการดำเนินงานในเรื่องดังต่อไปนี้

1) การจัดการคุณภาพอากาศ น้ำ และคุณภาพสิ่งแวดล้อมในเรื่องอื่นๆ

2) การควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด

3) การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ ทรัพยากรธรรมชาติ หรือสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม

4) การประมาณการเงินงบประมาณแผ่นดิน และเงินกองทุนที่จำเป็นสำหรับการดำเนินงานตามแผน

5) การจัดองค์กรและระเบียบการบริหารงานเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือและประสานงานระหว่างส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และระหว่างส่วนราชการกับเอกชน รวมทั้งการกำหนดอัตรากำลังพนักงานเจ้าหน้าที่ที่จำเป็นสำหรับการดำเนินงานตามแผน

6) การตรากฎหมายและออกกฎข้อบังคับ ข้อบัญญัติท้องถิ่น ระเบียบคำสั่ง และประกาศที่จำเป็นสำหรับการดำเนินงานตามแผน

7) การตรวจสอบ ติดตาม และวิเคราะห์คุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อประโยชน์ในการประเมินผลการดำเนินงานตามแผน และการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง (มาตรา 36)

3.2.2.22 พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) มาตรา 4 กำหนดบทนิยามคำว่า “ป่า” หมายความว่า ที่ดินที่ยังมิได้มีบุคคลได้มาตามกฎหมายที่ดิน

(2) ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องใช้พื้นที่ใดในเขตสัมปทานเพื่อประโยชน์ในการสร้างเขื่อนชลประทานหรือเขื่อนพลังน้ำ หรือเพื่อการป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ หรือความมั่นคงของชาติ หรือเพื่อรักษาความสมดุลของสภาพแวดล้อมหรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจสั่งการ ดังต่อไปนี้

1) ให้สัมปทานที่มีพื้นที่สัมปทานทับพื้นที่ดังกล่าวสิ้นสุดลงทั้งแปลง

2) ให้ผู้รับสัมปทานหยุดการทำกิจการที่ได้รับสัมปทานเป็นการชั่วคราวในพื้นที่ดังกล่าวตามระยะเวลาที่เห็นสมควร

3) ตัดเขตพื้นที่ดังกล่าวออกจากพื้นที่ในสัมปทาน (มาตรา 68 ทวิ)

(3) นอกจากการสิ้นสุดลงตามอายุของสัมปทาน หรือตามข้อกำหนดหรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัมปทาน หรือตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่น สิทธิการทำกิจการที่ได้รับสัมปทานในเขตพื้นที่สัมปทานทั้งแปลงหรือบางส่วน ย่อมสิ้นสุดลงเมื่อพื้นที่ดังกล่าวอยู่ในเขตที่กำหนดให้เป็น

1) อุทยานแห่งชาติตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ หรือ

2) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า (มาตรา 68 ตรี)

3.2.2.23 พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) มาตรา 4 กำหนดบทนิยามที่สำคัญ ดังนี้

"ป่า" หมายความว่า ที่ดิน รวมตลอดถึง ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บางลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเลที่ยังมิได้มีบุคคลได้มาตามกฎหมาย

"ป่าสงวนแห่งชาติ" หมายความว่า ป่าที่ได้กำหนดให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติตามพระราชบัญญัตินี้

"อธิบดี" หมายความว่า อธิบดีกรมป่าไม้

(2) ในจังหวัดใดที่มีป่าสงวนแห่งชาติ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า "คณะกรรมการควบคุมและรักษาป่าสงวนแห่งชาติประจำจังหวัด" ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการ อัยการจังหวัด ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด เกษตรและสหกรณ์จังหวัด เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด ปฏิรูปที่ดินจังหวัด ปลัดจังหวัด ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ผู้แทนเทศบาลแห่งท้องที่ที่ป่าสงวนแห่งชาติตั้งอยู่จำนวนหนึ่งคน และผู้แทนองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งท้องที่ที่ป่าสงวนแห่งชาติตั้งอยู่จำนวนสามคน เป็นกรรมการ

ในจังหวัดใดที่มีพื้นที่ซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช ให้มีผู้แทนกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชเป็นกรรมการเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคน และจังหวัดใดที่มีพื้นที่ซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ให้มีผู้แทนกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเป็นกรรมการเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคน

ให้ผู้อำนวยการสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้แห่งท้องที่ที่ป่าสงวนแห่งชาติตั้งอยู่ หรือผู้ที่อธิบดีมอบหมาย เป็นกรรมการและเลขานุการ (มาตรา 10)

(3) คณะกรรมการควบคุมและรักษาป่าสงวนแห่งชาติประจำจังหวัดมีอำนาจหน้าที่กำหนดมาตรการในการควบคุมดูแล และการส่งเสริมการปลูกป่า รวมทั้งการฟื้นฟูสภาพป่าสงวนแห่งชาติให้สอดคล้องกับแนวทางที่อธิบดีกำหนด ทั้งนี้ แนวทางดังกล่าวต้องกำหนดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนในพื้นที่ด้วย (มาตรา 11)

(4) ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ห้ามมิให้บุคคลใดยึดถือครอบครองทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง เผาป่า ทำไม้ เก็บหาของป่า หรือกระทำด้วยประการใดๆ อันเป็นการเสื่อมเสียแก่สภาพป่าสงวนแห่งชาติ เว้นแต่เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด (มาตรา 14)

(5) ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 14 ถ้าได้กระทำเป็นเนื้อที่เกินยี่สิบห้าไร่ หรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่ต้นน้ำลำธาร หรือพื้นที่ชายฝั่ง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงสองล้านบาท (มาตรา 31)

3.2.2.24 พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562

(1) มาตรา 4 กำหนดบทนิยามที่สำคัญ ดังนี้

“สัตว์ป่า” หมายความว่า สัตว์ทุกชนิดซึ่งโดยทั่วไปย่อมเกิดและดำรงชีวิตอยู่ในธรรมชาติอย่างเป็นอิสระ และให้หมายความรวมถึงไข่และตัวอ่อนของสัตว์เหล่านั้นด้วย แต่ไม่หมายความรวมถึงสัตว์พาหนะตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะ สัตว์ซึ่งได้รับการยอมรับในทางวิชาการว่าสายพันธุ์นั้นเป็นสัตว์บ้านไม่ใช่สัตว์ป่า และสัตว์ที่ได้มาจากการสืบพันธุ์ของสัตว์ดังกล่าว

(2) ผู้ใดจะจัดตั้งและประกอบกิจการสวนสัตว์ต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดี โดยยื่นเอกสารโครงการจัดตั้งและประกอบกิจการสวนสัตว์ บัญชีรายการชนิดและจำนวนสัตว์ป่าหรือซากสัตว์ป่าที่มีหรือจะมีไว้ในครอบครองโดยต้องแสดงหลักฐานการได้มา พร้อมด้วยแผนที่แสดงที่ตั้ง แบบแปลน และแผนผังของสวนสัตว์

โครงการจัดตั้งและประกอบกิจการสวนสัตว์ และแบบแปลนและแผนผังของสวนสัตว์ตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นไปตามมาตรฐานการจัดการสวนสัตว์ที่อธิบดีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

1) การจัดการพื้นที่เลี้ยงและจัดแสดงสัตว์

2) การสุขาภิบาล การบำบัดน้ำเสีย การกำจัดของเสีย และการควบคุมโรค

3) การปฏิบัติการและมาตรการฉุกเฉินต่างๆ (มาตรา 33)

(3) คณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าแห่งชาติ มีหน้าที่และอำนาจ

1) พิจารณาให้ความเห็นชอบการกำหนดพื้นที่เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า และการขยายหรือการเพิกถอนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า

2) เสนอแนะนโยบายและมาตรการที่จำเป็นเพื่อการคุ้มครองและดูแลรักษาสภาพธรรมชาติ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า และพื้นที่ควบคุมเพื่อการจัดการสัตว์ป่า

3) ให้ความเห็นชอบแผนแม่บทการบริหารจัดการการอนุรักษ์สัตว์ป่า เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเขตห้ามล่าสัตว์ป่า

4) กำหนดมาตรการเพิ่มเติมเพื่อการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์สัตว์ป่า การค้าสัตว์ป่า ซากสัตว์ป่า และผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่า และการประกอบกิจการสวนสัตว์

5) พิจารณาให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับการออกกฎกระทรวง ระเบียบหรือประกาศที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ (มาตรา 45)

(4) เมื่อปรากฏว่าบริเวณพื้นที่ใดมีสภาพธรรมชาติสมควรต้องอนุรักษ์ไว้ให้เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าอย่างปลอดภัย และรักษาไว้ซึ่งพันธุ์สัตว์ป่า ตลอดจนคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือระบบนิเวศให้คงเดิม เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์และคุ้มครองสัตว์ป่า และความหลากหลายทางชีวภาพ ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการเสนอ

คณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบโดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกาและให้มีแผนที่แสดงแนวเขตนั้นด้วย บริเวณที่กำหนดนี้เรียกว่า “เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า” (มาตรา 47)

(5) ภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการยึดถือหรือครอบครองที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง เผาป่า หรือทำด้วยประการใดให้เสื่อมสภาพหรือเปลี่ยนแปลงสภาพธรรมชาติเดิม เปลี่ยนแปลงทางน้ำหรือทำให้น้ำในลำน้ำ ลำห้วย หนอง บึง ท่วมท้น เหือดแห้ง เน่าเสีย หรือเป็นพิษ หรือปิดกั้นหรือทำให้กีดขวางแก่ทางน้ำหรือทางบก (มาตรา 55)

(6) ห้ามมิให้ผู้ใดเข้าไปในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือเป็นกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานอื่นใดซึ่งต้องเข้าไปปฏิบัติการตามหน้าที่ (มาตรา 53)

(7) ความในมาตรา 53 หรือมาตรา 55 มิให้ใช้บังคับแก่การกระทำของพนักงานเจ้าหน้าที่ในกรณีดังต่อไปนี้

1) มีความจำเป็นเร่งด่วนหรือมีเหตุฉุกเฉินเพื่อการป้องกันภยันตรายแก่บุคคลหรือชุมชน หรือเพื่อรักษาสภาพธรรมชาติ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม หรือเพื่อป้องกันภัยพิบัติอันเป็นสาธารณะ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่กระทำการใดแล้วให้รายงานต่ออธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชเพื่อทราบโดยมิชักช้า

2) เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครอง ดูแลรักษา หรือบำรุงเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือการสำรวจการศึกษา การวิจัย หรือการทดลองทางวิชาการ หรือเพื่ออำนวยความสะดวกในการศึกษาธรรมชาติ หรือเพื่ออำนวยความปลอดภัย หรือให้ความรู้แก่ประชาชนโดยทั่วไป

ในการดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่กรณีมีความจำเป็นเร่งด่วนหรือมีเหตุฉุกเฉินเพื่อการป้องกันภยันตรายแก่บุคคลหรือชุมชน หรือเพื่อรักษาสภาพธรรมชาติ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือเพื่อป้องกันภัยพิบัติอันเป็นสาธารณะ พนักงานเจ้าหน้าที่อาจร้องขอให้เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐหรือบุคคลอื่นช่วยเหลือในการกระทำดังกล่าวก็ได้ และให้รายงานการกระทำต่ออธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชเพื่อทราบ และให้ถือว่าการกระทำของเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐหรือบุคคลอื่นเป็นการกระทำของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 56)

(8) เมื่อได้มีประกาศของรัฐมนตรีกำหนดเขตห้ามล่าสัตว์ป่าชนิดหรือประเภทใดแล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดตัด โค่น แผ้วถาง เผา ทำลาย ต้นไม้หรือพฤกษชาติอื่น หรือทำลาย ทำให้เสื่อมสภาพขุด เก็บซึ่งแร่ ดิน หิน กรวด ทราย ลูกรัง ของป่า หรือทรัพยากรธรรมชาติใดๆ หรือเลี้ยงสัตว์หรือปล่อยสัตว์หรือสัตว์ป่า หรือเปลี่ยนแปลงทางน้ำ หรือทำให้น้ำในลำน้ำ ลำห้วย หนอง บึง ท่วมท้น หรือเหือดแห้ง เป็นพิษหรือเป็นอันตรายต่อสัตว์ป่า เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช หรือเมื่ออธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชได้ประกาศอนุญาตไว้เป็นคราวๆ ในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าแห่งหนึ่งแห่งใดโดยเฉพาะ

ความที่กล่าวข้างต้นมิให้ใช้บังคับแก่การกระทำของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานอื่นใดที่มีความจำเป็นต้องปฏิบัติการเพื่อประโยชน์ในการสำรวจ การศึกษา การวิจัย หรือการทดลองทางวิชาการ หรือการคุ้มครอง รักษาหรือช่วยเหลือสัตว์ป่า (มาตรา 67)

3.2.2.25 พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562

(1) มาตรา 4 กำหนดบทนิยามที่สำคัญ ดังนี้

“อุทยานแห่งชาติ” หมายความว่า พื้นที่ที่มีความโดดเด่นสวยงามทางธรรมชาติเป็นพิเศษหรือมีความหลากหลายทางชีวภาพ ระบบนิเวศ ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และสัตว์ป่าหรือพืชป่าประจำถิ่นที่หายากหรือใกล้สูญพันธุ์ หรือโดดเด่นด้านธรณีวิทยา หรือมรดกทางวัฒนธรรมที่สมควรสงวนหรืออนุรักษ์ไว้เพื่อประโยชน์ของคนในชาติหรือเพื่อเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ทางธรรมชาติหรือนันทนาการของประชาชนอย่างยั่งยืน

“วนอุทยาน” หมายความว่า พื้นที่ที่มีสภาพธรรมชาติสวยงามเหมาะแก่การสงวนรักษาไว้ให้เป็นแหล่งคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือเพื่อเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ทางธรรมชาติหรือนันทนาการของประชาชนโดยส่วนรวม

(2) ให้มีคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ ประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นรองประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ อธิบดีกรมการปกครอง อธิบดีกรมการท่องเที่ยว อธิบดีกรมป่าไม้ อธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง อธิบดีกรมที่ดิน เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนไม่เกินเจ็ดคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือมีประสบการณ์ด้านอุทยานแห่งชาติ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการท่องเที่ยวและนันทนาการ หรือด้านกฎหมาย เป็นกรรมการ โดยกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิให้แต่งตั้งจากผู้แทนภาคเอกชนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง และให้อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เป็นกรรมการและเลขานุการ (มาตรา 10)

(3) คณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ มีหน้าที่และอำนาจ

1) กำหนดนโยบายการจัดการอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์และสวนรุกขชาติ

2) เสนอแนะการกำหนดพื้นที่ใดเป็นอุทยานแห่งชาติ การขยายหรือการเพิกถอนอุทยานแห่งชาติ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ

3) พิจารณาให้ความเห็นชอบการกำหนดพื้นที่ใดเป็นวนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ และสวนรุกขชาติ รวมทั้งการขยายหรือการเพิกถอนวนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ และสวนรุกขชาติ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ

4) พิจารณาให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับการออกกฎกระทรวง ประกาศหรือระเบียบที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ (มาตรา 16)

(4) ภายในอุทยานแห่งชาติ ห้ามมิให้บุคคลใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดที่เป็นการเปลี่ยนแปลงทางน้ำหรือทำให้น้ำในลำน้ำ ลำห้วย หนอง บึง ทะเล ท่วมท้น เหือดแห้ง เน่าเสีย หรือเป็นพิษ หรือปิดกั้นหรือทำให้กีดขวางแก่ทางน้ำหรือทางบก (มาตรา 19)

(5) ผู้ใดยึดถือหรือครอบครองที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง เผาป่า หรือกระทำด้วยประการใดๆ ให้เสื่อมสภาพหรือเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ไปจากเดิมในอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ หรือสวนรุกขชาติ ถ้าได้กระทำในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1 หรือพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 2 ตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด หรือพื้นที่เปราะบางของระบบนิเวศหรือความหลากหลายทางชีวภาพ ผู้กระทำต้องรับโทษทางอาญา (มาตรา 41)

3.2.2.26 พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดให้โรงงานตามประเภทชนิดหรือขนาดใดเป็นโรงงานจำพวกที่ 1 โรงงานจำพวกที่ 2 หรือโรงงานจำพวกที่ 3 แล้วแต่กรณี โดยคำนึงถึงความจำเป็นในการควบคุมดูแล การป้องกันเหตุเดือดร้อนรำคาญ การป้องกันความเสียหาย และการป้องกันอันตรายตามระดับความรุนแรงของผลกระทบที่จะมีต่อประชาชนหรือสิ่งแวดล้อม (มาตรา 7) เพื่อประโยชน์ในการควบคุมการประกอบกิจการโรงงานให้รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อให้โรงงานจำพวกใดจำพวกหนึ่งหรือทุกจำพวกต้องปฏิบัติตามในเรื่องการกำหนดมาตรฐานและวิธีการควบคุมการปล่อยของเสีย มลพิษหรือสิ่งใดๆ ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมซึ่งเกิดขึ้นจากการประกอบกิจการโรงงาน (มาตรา 8)

(2) ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่พบว่า ผู้ประกอบกิจการโรงงานผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือการประกอบกิจการโรงงานมีสภาพที่อาจก่อให้เกิดอันตราย ความเสียหายหรือความเดือดร้อนแก่บุคคลหรือทรัพย์สินที่อยู่ในโรงงานหรือที่อยู่ใกล้เคียงกับโรงงาน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นระงับการกระทำที่ฝ่าฝืนหรือแก้ไขหรือปรับปรุงหรือปฏิบัติให้ถูกต้องหรือเหมาะสมภายในระยะเวลาที่กำหนดได้ (มาตรา 37)

ในกรณีที่ผู้ประกอบกิจการโรงงานไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าวข้างต้น ถ้ามีเหตุที่ทางราชการสมควรเข้าไปดำเนินการแทน ให้ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมหรือผู้ซึ่งปลัดกระทรวงมอบหมายมีอำนาจสั่งการให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือมอบหมายให้บุคคลใดๆ เข้าจัดการแก้ไขเพื่อให้เป็นไปตามคำสั่งนั้นได้ ในกรณีเช่นนี้ ผู้ประกอบกิจการโรงงานต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการเข้าจัดการนั้นตามจำนวนที่จ่ายจริงรวมกับเบี้ยปรับในอัตราร้อยละสามสิบต่อปีของเงินจำนวนดังกล่าว

ถ้าทางราชการได้เข้าไปจัดการแก้ไขปัญหามลพิษหรือผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากโรงงาน ให้ขอรับเงินช่วยเหลือจากกองทุนสิ่งแวดล้อมตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษา

คุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเพื่อใช้จ่ายในการดำเนินการได้ และเมื่อได้รับเงินตามวรรคหนึ่งจากผู้ประกอบกิจการโรงงานแล้วให้ชดใช้เงินช่วยเหลือที่ได้รับมาคืนแก่กองทุนสิ่งแวดล้อมดังกล่าวต่อไป (มาตรา 42)

3.2.2.27 พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) ให้จัดตั้งการนิคมอุตสาหกรรมขึ้น เรียกว่า “การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย” เรียกโดยย่อว่า “กนอ.” และให้เป็นนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1) การจัดให้ได้มาซึ่งที่ดินที่เหมาะสมเพื่อจัดตั้งหรือขยายนิคมอุตสาหกรรมหรือเพื่อดำเนินธุรกิจอื่นที่เป็นประโยชน์ หรือเกี่ยวเนื่องกับ กนอ.

2) การปรับปรุงที่ดินที่ กนอ. ได้มา รวมทั้งจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นในการดำเนินงานและการดำรงชีวิตที่มีคุณภาพเพื่อให้บริการแก่ผู้ประกอบอุตสาหกรรม ผู้ประกอบพาณิชยกรรม และผู้ประกอบกิจการอื่นที่เป็นประโยชน์หรือเกี่ยวเนื่องกับการประกอบอุตสาหกรรมหรือการประกอบพาณิชยกรรม รวมตลอดทั้งการจัดให้มีและบริหารจัดการกิจการอันเป็นสาธารณูปโภค ที่พักอาศัย การขนส่งทางบกและทางน้ำ ท่าเรือ การสื่อสารโทรคมนาคม หรือกิจการอื่นใด ทั้งนี้ ที่จำเป็นหรือเป็นประโยชน์แก่กิจการของนิคมอุตสาหกรรม หรือผู้ประกอบกิจการหรือผู้อยู่อาศัยในนิคมอุตสาหกรรม

3) การดำเนินกิจการท่าเรือ

4) การพัฒนาชุมชนที่อยู่ใกล้เคียงหรือการมีส่วนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะแก่ชุมชนที่อยู่ใกล้เคียง (มาตรา 6)

(2) ให้ กนอ. มีอำนาจกระทำกิจการภายในขอบแห่งวัตถุประสงค์ตามมาตรา 6 อำนาจเช่นว่านี้ให้รวมถึง

1) การควบคุมการดำเนินงานของผู้ประกอบอุตสาหกรรม ผู้ประกอบพาณิชยกรรม ผู้ประกอบกิจการอื่นที่เป็นประโยชน์หรือเกี่ยวเนื่องกับการประกอบอุตสาหกรรมหรือการประกอบพาณิชยกรรม และผู้ใช้ที่ดินในนิคมอุตสาหกรรมให้เป็นไปตามระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายรวมทั้งการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการสาธารณสุขหรือที่กระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม

2) การกำกับหรือจัดให้มีระบบป้องกันอุบัติภัย ระบบรักษาความปลอดภัย และระบบบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อม รวมตลอดถึงการควบคุมและจัดการน้ำเสีย การจัดการขยะมูลฝอยและการจัดการมลภาวะอื่นใดในนิคมอุตสาหกรรม (มาตรา 10)

(3) ให้คณะกรรมการการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยมีอำนาจวางนโยบายและควบคุมดูแลโดยทั่วไปซึ่งกิจการของ กนอ. อำนาจเช่นว่านี้ให้รวมถึงการออกระเบียบหรือข้อบังคับเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามมาตรา 6 และมาตรา 10 (มาตรา 23)

3.2.2.28 พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2562

(1) มาตรา 4 กำหนดบทนิยามที่สำคัญ ดังนี้

“สารสนเทศทรัพยากรน้ำ” หมายความว่า กระบวนการในการนำข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำมาผ่านกระบวนการการจัดการสารสนเทศจนได้เป็นข่าวสารด้านทรัพยากรน้ำ ซึ่งอาจอยู่ในรูปข้อความ ตาราง กราฟ หรือภูมิสารสนเทศที่พร้อมนำมาใช้ปฏิบัติงาน ประกอบการตัดสินใจ ประกอบการวางแผนจัดการ และนำมาสรุปเป็นความรู้ได้

“การจัดการสารสนเทศ” หมายความว่า การจัดข้อมูลให้เป็นกลุ่มเชื่อมโยงกัน เพื่อการวิเคราะห์และประมวลผลจนได้เป็นข่าวสารพร้อมใช้งาน ซึ่งจำเป็นต้องมีการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี กระบวนการประมวลผล วิเคราะห์ข้อมูล และแสดงผล เพื่อให้เกิดเป็นระบบใช้จัดการสารสนเทศ

“สถาบัน” หมายความว่า สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน)

(2) กำหนดให้สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน) เรียกโดยย่อว่า “สสน.” และให้ใช้ชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า “Hydro–Informatics Institute (Public Organization)” เรียกโดยย่อว่า “HII” มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1) รวบรวม เชื่อมโยง บูรณาการ และวิเคราะห์ข้อมูลน้ำและภูมิอากาศที่มีผลกระทบต่อน้ำจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาให้เป็นระบบคลังข้อมูลน้ำแห่งชาติ รวมทั้งให้บริการข้อมูลเพื่อสนับสนุนการพัฒนาและบริหารจัดการน้ำของประเทศ

2) วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการจัดการสารสนเทศทรัพยากรน้ำและระบบบริหารจัดการน้ำ

3) ส่งเสริมความร่วมมือทั้งในประเทศและต่างประเทศในการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการจัดการสารสนเทศทรัพยากรน้ำ

4) นำเสนอและถ่ายทอดผลการวิจัยและพัฒนาเพื่อให้หน่วยงานต่างๆ นำไปใช้ประโยชน์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และให้บริการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เป็นผลการวิจัยและพัฒนาของสถาบันให้ภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และประชาชน ทั้งในประเทศและต่างประเทศนำไปใช้ประโยชน์ได้โดยสะดวกและเกิดประสิทธิผล โดยเรียกเก็บค่าธรรมเนียมหรือไม่ก็ได้

5) ดำเนินการอื่นเพื่อพัฒนาระบบคลังข้อมูลน้ำแห่งชาติตามที่กฎหมายกำหนดหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาระบบคลังข้อมูลน้ำแห่งชาติให้มีแนวทางที่สอดคล้องกันและเป็นระบบเดียวกัน สถาบันอาจเสนอคณะรัฐมนตรีให้มีมติให้หน่วยงานของรัฐสนับสนุนการดำเนินงานของสถาบันหรือร่วมดำเนินการกับสถาบันตามวัตถุประสงค์ของสถาบันได้ (มาตรา 6 และมาตรา 8)

(3) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามมาตรา 8 ให้สถาบันมีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้

1) ถือกรรมสิทธิ์ มีสิทธิครอบครอง และมีทรัพยสิทธิต่างๆ

2) ก่อตั้งสิทธิหรือทำนิติกรรมทุกประเภท เพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจการของสถาบัน

3) ทำความตกลงและร่วมมือกับองค์การหรือหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐและภาคเอกชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ ในกิจการที่เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของสถาบัน

4) จัดให้มีหรือให้ทุนเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของสถาบัน

5) เข้าร่วมทุนกับนิติบุคคลอื่นในกิจการที่เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของสถาบันตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

6) กู้ยืมเงินเพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของสถาบันตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

7) เรียกเก็บค่าธรรมเนียม ค่าบำรุง ค่าตอบแทน หรือค่าบริการในการดำเนินกิจการต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ของสถาบัน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และอัตราที่คณะกรรมการสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำกำหนด

8) เป็นตัวแทนหรือมอบหมายหรือว่าจ้างให้บุคคลหรือนิติบุคคลอื่นประกอบกิจการต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ของสถาบัน

9) ดำเนินการอื่นใดที่จำเป็นหรือต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสถาบัน (มาตรา 9)

(4) กำหนดให้มีคณะกรรมการสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ ประกอบด้วย

1) ประธานกรรมการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์สูงในด้านการบริหารหรือเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการจัดการสารสนเทศทรัพยากรน้ำ

2) กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวนสี่คน ได้แก่ ปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เลขาธิการสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ และอธิบดีกรมชลประทาน

3) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนไม่เกินห้าคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์เป็นที่ประจักษ์ในด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม การจัดการหรือด้านอื่นที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่อกิจการของสถาบัน

ให้ผู้อำนวยการสถาบันเป็นกรรมการและเลขานุการโดยตำแหน่ง และให้ผู้อำนวยการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่เป็นผู้ช่วยเลขานุการได้ตามความจำเป็น (มาตรา 14)

(5) คณะกรรมการสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำมีหน้าที่และอำนาจควบคุมดูแลโดยทั่วไปซึ่งกิจการและการดำเนินงานของสถาบันเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ หน้าที่และอำนาจเช่นว่านี้ให้รวมถึง

1) กำหนดนโยบายการบริหารงาน และให้ความเห็นชอบแผนการดำเนินงานของสถาบัน

2) อนุมัติงบประมาณประจำปี งบการเงิน แผนการลงทุน และการดำเนินโครงการตามที่คณะกรรมการสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำกำหนด

3) ให้ความเห็นชอบในการกำหนดค่าธรรมเนียม ค่าบำรุง ค่าตอบแทน และค่าบริการในการดำเนินกิจการของสถาบัน

4) กระทำการอื่นใดที่จำเป็นหรือต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสถาบัน

5) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชกฤษฎีกานี้หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

เพื่อประโยชน์ในการบูรณาการสารสนเทศทรัพยากรน้ำและพัฒนาระบบคลังข้อมูลน้ำแห่งชาติ คณะกรรมการสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำมีอำนาจเสนอแนะการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคเกี่ยวกับการประสานงานในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ หรือหน้าที่และอำนาจของสถาบันต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เพื่อเสนอให้คณะรัฐมนตรีมีมติสั่งการตามที่เห็นสมควร (มาตรา 19)

(6) ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม มีหน้าที่และอำนาจกำกับดูแลการดำเนินกิจการของสถาบันให้เป็นไปตามกฎหมายและให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถาบัน ยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายของรัฐบาล มติของคณะรัฐมนตรี และแผนต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสถาบันเพื่อการนี้ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งให้สถาบันชี้แจง แสดงความคิดเห็น ทำรายงาน หรือยับยั้งการกระทำของสถาบันที่ขัดต่อกฎหมาย วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถาบัน ยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายของรัฐบาล มติของคณะรัฐมนตรี หรือแผนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสถาบัน ตลอดจนสั่งสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการดำเนินงานของสถาบันได้ (มาตรา 43)

3.2.2.29 พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2543

(1) กำหนดบทนิยาม คำว่า “คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการบริหารสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ และคำว่า “สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) (มาตรา 3)

(2) กำหนดให้จัดตั้งสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) เรียกโดยย่อว่า “สทอภ.” และให้ใช้ชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า “Geo-Informatics and Space Technology Development Agency (Public Organization)” เรียกโดยย่อว่า “GISTDA” (มาตรา 5)

(3) สำนักงานมีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1) พัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศให้เป็นความรู้ที่ไร้พรมแดนและเกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม

2) ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากภาพถ่ายดาวเทียม และเป็นศูนย์ข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติจากข้อมูลดาวเทียม

3) ให้บริการข้อมูลที่ได้จากเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ ซึ่งรวมทั้งบริการอื่นที่เกี่ยวข้อง

4) ให้บริการให้คำปรึกษาและพัฒนาบุคลากรในด้านสำรวจข้อมูลจากระยะไกลด้วยดาวเทียมและภูมิสารสนเทศ

5) ศึกษา ค้นคว้า วิจัย พัฒนา และดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องหรือต่อเนื่องกับเทคโนโลยีอวกาศ ซึ่งรวมทั้งการพัฒนาและสร้างดาวเทียมสำรวจทรัพยากรธรรมชาติขนาดเล็กเองได้

6) เป็นหน่วยงานหลักกำหนดมาตรฐานกลางสำหรับระบบสำรวจข้อมูลระยะไกลและระบบภูมิสารสนเทศที่เหมาะสม (มาตรา 7)

(4) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามมาตรา 7 ให้สำนักงานมีอำนาจหน้าที่กระทำกิจการดังต่อไปนี้ด้วย

1) ถือกรรมสิทธิ์ มีสิทธิครอบครอง หรือมีทรัพยสิทธิต่างๆ

2) ก่อตั้งสิทธิ หรือทำนิติกรรมใดๆ เกี่ยวกับทรัพย์สิน

3) เข้าร่วมทุนกับนิติบุคคลอื่นในกิจการที่เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของสำนักงานตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

4) กู้ยืมเงินเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

5) เรียกเก็บค่าธรรมเนียม ค่าบำรุง ค่าตอบแทน หรือค่าบริการในการดำเนินกิจการ

6) จัดให้มีและให้ทุนเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของสำนักงาน

7) ติดต่อประสานงานและทำความตกลงร่วมมือในโครงการแลกเปลี่ยนหรือช่วยเหลือทางวิชาการกับหน่วยงานหรือองค์การต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศในกิจการอันเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของสำนักงาน

8) ปฏิบัติหน้าที่เป็นหน่วยงานเลขานุการของคณะกรรมการที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีอวกาศและระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ตามที่ได้รับมอบหมาย

9) กระทำการอื่นใดที่จำเป็นหรือต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสำนักงาน (มาตรา 8)

(5) กำหนดให้มีคณะกรรมการบริหารสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ ประกอบด้วย

1) ประธานกรรมการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์สูงทางด้านเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ

2) กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวนสามคน ได้แก่ ปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ และเจ้ากรมแผนที่ทหาร

3) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนไม่เกินหกคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และความจัดเจนเป็นที่ประจักษ์ในทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีอวกาศ ภูมิสารสนเทศหรือสาขาอื่นที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่อกิจการของสำนักงาน ซึ่งจะต้องเป็นสาขาวิทยาศาสตร์

เทคโนโลยีอวกาศหรือภูมิสารสนเทศไม่น้อยกว่าสามคน และต้องเป็นบุคคลซึ่งมิใช่ข้าราชการหรือผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐอย่างน้อยสองคน

ให้ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศเป็นกรรมการและเลขานุการโดยตำแหน่ง และให้ผู้อำนวยการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่เป็นผู้ช่วยเลขานุการ (มาตรา 13)

(6) คณะกรรมการบริหารสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศมีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลสำนักงานให้ดำเนินกิจการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ อำนาจหน้าที่เช่นว่านี้ให้รวมถึง

1) กำหนดนโยบายการบริหารงาน และให้ความเห็นชอบแผนการดำเนินงานของสำนักงาน

2) อนุมัติแผนการลงทุน แผนการเงิน และงบประมาณของปีถัดไปของสำนักงาน

3) ควบคุมดูแลการดำเนินงานและการบริหารงานทั่วไป ตลอดจนออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือข้อกำหนดเกี่ยวกับสำนักงานในเรื่องการให้บริการข้อมูล การเผยแพร่ หรือการนำข้อมูลไปใช้

4) กระทำการอื่นใดที่จำเป็นหรือต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสำนักงาน (มาตรา 19)

(7) ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมมีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลการดำเนินกิจการของสำนักงานให้เป็นไปตามกฎหมาย และให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสำนักงาน นโยบายของรัฐบาลและมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวกับสำนักงาน เพื่อการนี้ให้รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งให้สำนักงานชี้แจงแสดงความคิดเห็น ทำรายงาน หรือยับยั้งการกระทำของสำนักงานที่ขัดต่อวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสำนักงาน นโยบายของรัฐบาล หรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวกับสำนักงาน ตลอดจนสั่งสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการดำเนินการของสำนักงานได้ (มาตรา 41)

3.2.2.30 พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การจัดการน้ำเสีย พ.ศ. 2538 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) มาตรา 3 กำหนดบทนิยามที่สำคัญ ดังนี้

“น้ำเสีย” หมายความว่า น้ำเสียตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

“เขตพื้นที่จัดการน้ำเสีย” หมายความว่า พื้นที่ในเขตกรุงเทพมหานคร จังหวัดนครปฐม จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดสมุทรปราการ และจังหวัดสมุทรสาคร และพื้นที่อื่นตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

“ระบบบำบัดน้ำเสีย” หมายความว่า ระบบท่อ สิ่งปลูกสร้าง เครื่องมือเครื่องใช้ และอุปกรณ์ต่างๆ ที่ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง หรือบุคคลใดที่มิใช่องค์การจัดการน้ำเสียจัดให้มีขึ้นเพื่อรับและบำบัดน้ำเสีย

“ระบบบำบัดน้ำเสียรวม” หมายความว่า ระบบท่อ สิ่งปลูกสร้าง เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ต่างๆ ที่องค์การจัดการน้ำเสียได้จัดให้มีขึ้นเพื่อรับและบำบัดน้ำเสีย

“ระบบระบายน้ำ” หมายความว่า ระบบทางหรือท่อระบายน้ำที่ราชการส่วนท้องถิ่นได้จัดให้มีขึ้นในเขตพื้นที่จัดการน้ำเสีย

“ท่อรวบรวมน้ำเสียแยก” หมายความว่า ท่อรวบรวมน้ำเสียที่องค์การจัดการน้ำเสียได้จัดให้มีขึ้นที่แยกต่างหากออกจากระบบระบายน้ำ

“แผนปฏิบัติการ” หมายความว่า แผนการดำเนินการจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมในเขตพื้นที่จัดการน้ำเสีย ซึ่งจัดทำโดยองค์การจัดการน้ำเสีย หรือแผนการดำเนินการบริหารหรือรับจัดการน้ำเสียทั้งในและนอกเขตพื้นที่จัดการน้ำเสีย

“ราชการส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า กรุงเทพมหานคร เทศบาล สุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล หรือองค์การปกครองท้องถิ่นอื่นที่กฎหมายกำหนดให้เป็นราชการส่วนท้องถิ่น

“ราชการส่วนภูมิภาค” หมายความว่า จังหวัดตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

“ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการน้ำเสีย

“ข้อตกลงร่วม” หมายความว่า ข้อตกลงระหว่างองค์การจัดการน้ำเสียกับราชการส่วนท้องถิ่น ราชการส่วนภูมิภาค หรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ

“ข้อตกลงจัดการน้ำเสีย” หมายความว่า ข้อตกลงระหว่างองค์การจัดการน้ำเสียกับผู้ใช้บริการระบบบำบัดน้ำเสียรวมในเขตพื้นที่จัดการน้ำเสีย

(2) กำหนดให้จัดตั้งองค์การจัดการน้ำเสีย เรียกโดยย่อว่า “อจน.” มีวัตถุประสงค์ในการจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมสำหรับการบำบัดน้ำเสียภายในเขตพื้นที่จัดการน้ำเสีย และการให้บริการรับบริหารหรือจัดการระบบบำบัดน้ำเสีย ทั้งในและนอกเขตพื้นที่จัดการน้ำเสีย รวมทั้งบริการหรือกิจการต่อเนื่องที่เกี่ยวกับการจัดการน้ำเสียอย่างมีประสิทธิภาพในเชิงเศรษฐกิจ (มาตรา 4 และมาตรา 6)

(3) องค์การจัดการน้ำเสียมีอำนาจกระทำการต่างๆ ภายในขอบวัตถุประสงค์ตามมาตรา 6 และอำนาจเช่นว่านี้ให้รวมถึง

1) ให้คำเสนอแนะหรือเสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาเกี่ยวกับการประกาศกำหนดเขตพื้นที่จัดการน้ำเสีย

2) สำรวจ วางแผนปฏิบัติการ ออกแบบ ก่อสร้าง ดำเนินการ จัดการและบำรุงรักษาระบบบำบัดน้ำเสียและระบบบำบัดน้ำเสียรวม รวมทั้งติดตามตรวจสอบผลการดำเนินการของระบบบำบัดน้ำเสียทั้งในและนอกเขตพื้นที่จัดการน้ำเสีย และระบบบำบัดน้ำเสียรวมในเขตพื้นที่จัดการน้ำเสีย

3) ดำเนินการเกี่ยวกับการนำน้ำเสียกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่และการผลิตพลังงานจากน้ำเสีย เพื่อให้เป็นไปตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติและตามข้อตกลงร่วม

4) ทำข้อตกลงร่วม เพื่อให้การจัดการน้ำเสียในเขตพื้นที่จัดการน้ำเสียบรรลุเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ

5) เข้าร่วมกิจการกับหน่วยงานอื่นไม่ว่าจะเป็นของเอกชนหรือของรัฐ ทั้งในและนอกราชอาณาจักร หรือกับองค์การระหว่างประเทศ หรือถือหุ้นในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์แก่กิจการอันอยู่ในวัตถุประสงค์ขององค์การจัดการน้ำเสีย

6) ประสานงานกับราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น หรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการน้ำเสีย (มาตรา 7)

(4) กำหนดให้มีคณะกรรมการองค์การจัดการน้ำเสีย ประกอบด้วย ประธานกรรมการ ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย ผู้แทนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้แทนกระทรวงอุตสาหกรรม ผู้แทนสำนักงบประมาณ ผู้แทนการประปานครหลวง ผู้แทนการประปาส่วนภูมิภาค และกรรมการอื่นอีกไม่เกินหกคนเป็นกรรมการ และให้ผู้อำนวยการองค์การจัดการน้ำเสียเป็นกรรมการและเลขานุการ

ให้คณะรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นผู้แต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการอื่น (มาตรา 12)

(5) ให้คณะกรรมการองค์การจัดการน้ำเสียมีอำนาจหน้าที่วางนโยบาย และควบคุมดูแลโดยทั่วไปซึ่งกิจการขององค์การจัดการน้ำเสีย อำนาจหน้าที่เช่นว่านี้ให้รวมถึง

1) พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการ

2) ออกระเบียบหรือข้อบังคับเพื่อดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ โดยให้สอดคล้องกับข้อตกลงร่วม

3) ออกระเบียบหรือข้อบังคับกำหนดเงื่อนไขของข้อตกลงจัดการน้ำเสีย

4) ออกระเบียบหรือข้อบังคับเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามมาตรา 6 และมาตรา 7 (มาตรา 18)

(6) ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีอำนาจหน้าที่กำกับโดยทั่วไปซึ่งกิจการขององค์การจัดการน้ำเสีย เพื่อการนี้จะสั่งให้องค์การจัดการน้ำเสียชี้แจงข้อเท็จจริง แสดงความคิดเห็น ทำรายงานหรือยับยั้งการกระทำที่ขัดต่อนโยบายของรัฐบาล มติของคณะรัฐมนตรี หรือมติหรือคำสั่งของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติตลอดจนมีอำนาจที่จะสั่งให้ปฏิบัติการตามนโยบายของรัฐบาลหรือมติของคณะรัฐมนตรี และสั่งสอบสวนข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการดำเนินการได้ (มาตรา 28)

(7) ในกรณีที่องค์การจัดการน้ำเสียจะต้องเสนอเรื่องใด ๆ ไปยังคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ หรือคณะรัฐมนตรี ให้องค์การจัดการน้ำเสียนำเรื่องเสนอรัฐมนตรีเพื่อเสนอต่อไปยังคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ หรือคณะรัฐมนตรี แล้วแต่กรณี (มาตรา 29)

3.3 การบูรณาการแก้ไขปัญหาน้ำแล้ง

3.3.1 โครงสร้างองค์กรบัญชาการ อำนวยการ และปฏิบัติการ

การบูรณาการแก้ไขปัญหาน้ำแล้งจะมีการจัดโครงสร้างองค์กรตามระดับภัยตามที่กล่าวไว้ในหัวข้อ 3.1 และ**ตารางที่ 3.3.1-1** ภายใต้โครงสร้างองค์กรที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติหลัก 2 ฉบับคือ พ.ร.บ. ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 และ แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564-2570 โดยสรุปได้ตาม**ตารางที่ 3.3.1-2** และ**รูปที่ 3.3.1-1** และ **3.3.1-2**

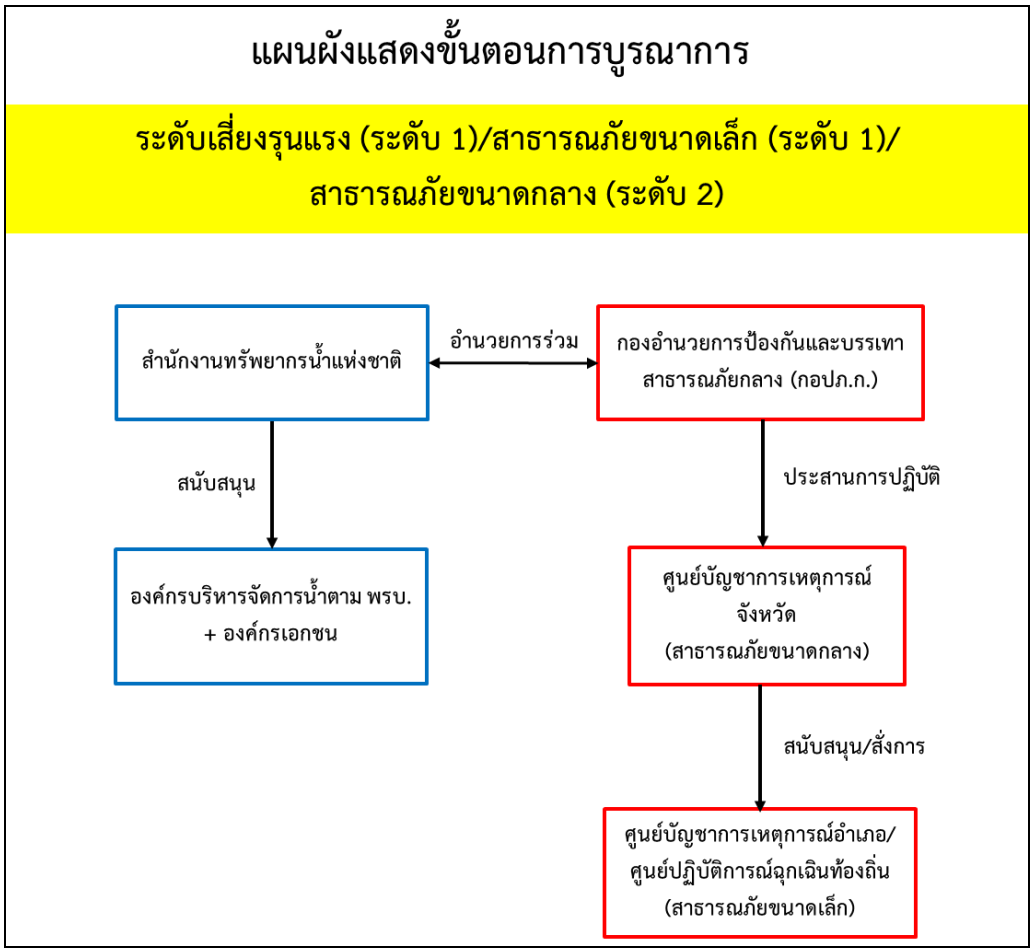
ตารางที่ 3.3.1-1 การยกระดับศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.2561 และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564-2570

พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.2561		
ระดับ	**สถานการณ์/ แนวโน้ม**	**ผู้บัญชาการ/ อำนวยการวิกฤติน้ำ**
1	ระดับเสี่ยงรุนแรง	เลขาธิการ สทนช.
2	ระดับรุนแรง	รองนายกรัฐมนตรี หรือ รัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย
3	ระดับวิกฤต	นายกรัฐมนตรี

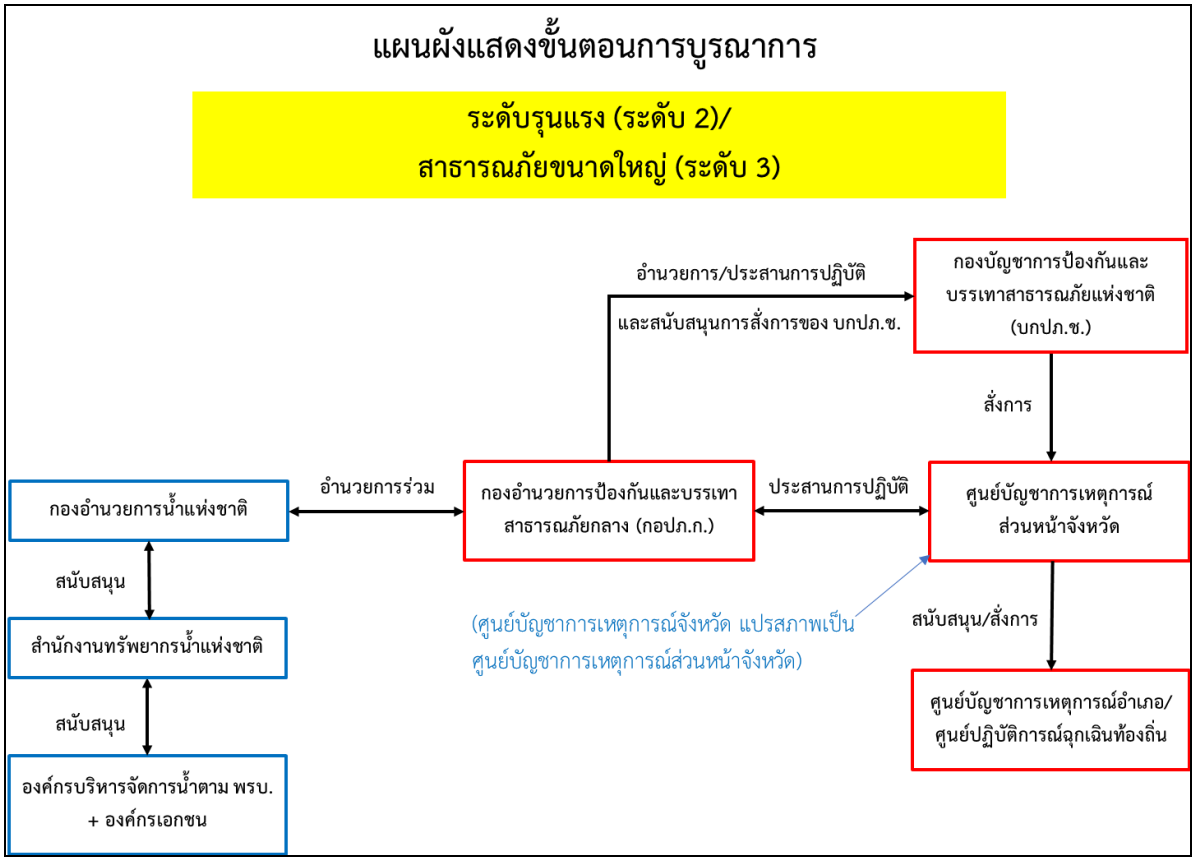
แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.2564-2570		
ระดับ	**การจัดการ**	**ผู้บัญชาการ/ อำนวยการสาธารณภัย**
1	สาธารณภัย ขนาดเล็ก	นายอำเภอ (ผู้อำนวยการอำเภอ),ผู้บริหารท้องถิ่น (ผู้อำนวยการท้องถิ่น)
2	สาธารณภัย ขนาดกลาง	ผู้ว่าราชการจังหวัด (ผู้อำนวยการจังหวัด)
3	สาธารณภัย ขนาดใหญ่	รมว.มหาดไทย (ผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ)
4	สาธารณภัย ร้ายแรงอย่างยิ่ง	นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย

ตารางที่ 3.3.1-2 โครงสร้างองค์กรในการบัญชาการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

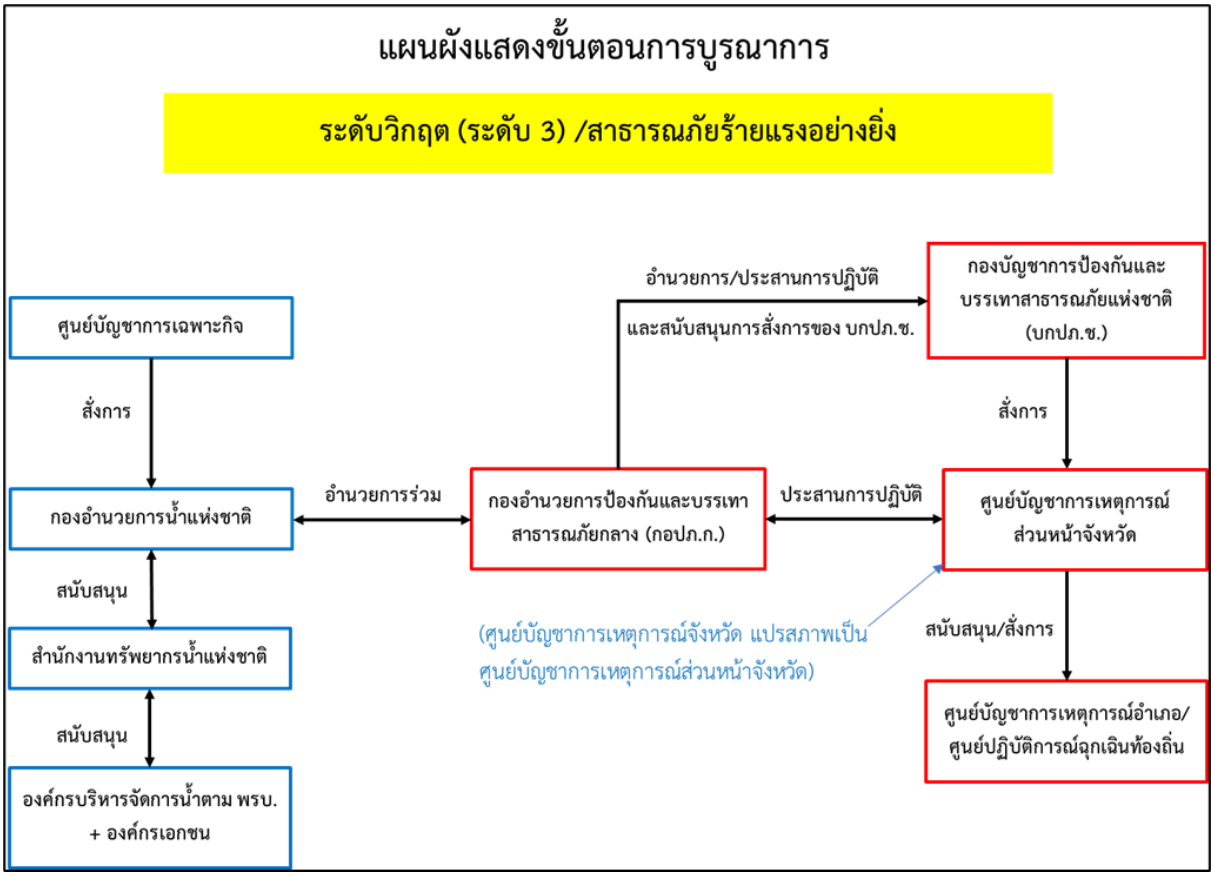
การบูรณาการแก้ไขปัญหาวิกฤติน้ำ			
ระดับวิกฤติ	โครงสร้างของพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. 2561	โครงสร้างของพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550	ขนาดของสาธารณภัย
วิกฤติน้ำ (หรือคาดว่าจะเกิดวิกฤติ) (ระดับ 3)	ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ	กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (บกปภ.ช.)	สาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 4)
รุนแรง (หรือคาดว่าจะรุนแรง) (ระดับ 2)	กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ	กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (บกปภ.ช.)	สาธารณภัยขนาดใหญ่ (ระดับ 3)
ปกติ ติดตามสถานการณ์และเฝ้าระวัง (ระดับ 1)	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ	ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด	สาธารณภัยขนาดกลาง (ระดับ 2)
		- ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอ - ศูนย์ปฏิบัติการณ์ฉุกเฉินท้องถิ่น	สาธารณภัยขนาดเล็ก (ระดับ 1)

รูปที่ 3.3.1-1 แผนผังแสดงขั้นตอนการบูรณาการที่ระดับภัย 1 : ระดับเสี่ยงรุนแรง

รูปที่ 3.3.1-2 แผนผังแสดงขั้นตอนการบูรณาการที่ระดับภัย 2: ระดับรุนแรง

รูปที่ 3.3.1-3 แผนผังแสดงขั้นตอนการบูรณาการที่ระดับภัย 3: ระดับวิกฤต

จากโครงสร้างและขั้นตอนการบูรณาการตาม**รูปที่ 3.3.1-1** และ **3.3.1-2** จะพบว่า ในกรณีของระดับภัย 1 : ปกติและระดับภัย 2 : รุนแรง หรือคาดว่าจะรุนแรง จะใช้องค์กรถาวร ได้แก่ กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค และ ศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ เป็นหน่วยงานอำนวยการและปฏิบัติการร่วม

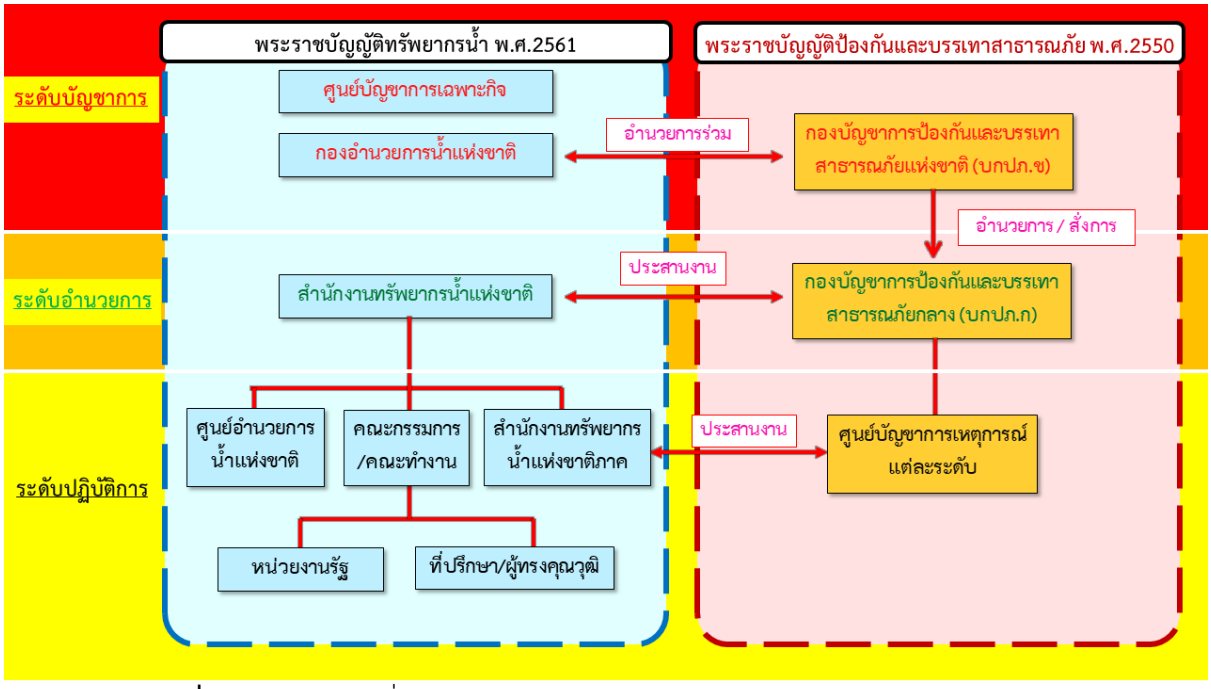
ส่วนระดับภัย 3 : วิกฤติ **รูปที่ 3.3.1-**3 จะมีการตั้งองค์กรในระดับบัญชาการชั่วคราวขึ้น ได้แก่ “ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ” โดยนายกรัฐมนตรีเป็นผู้บัญชาการ อำนวยการแก้ไขปัญหาวิกฤติน้ำเป็นการชั่วคราวจนกว่าวิกฤติน้ำจะผ่านพ้นไป

โดยสามารถสรุปความเชื่อมโยงและการประสานงานของหน่วยงานในระดับบัญชาการ ระดับอำนวยการ โดยใน 2 ส่วนนี้ถือเป็นองค์กรระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติการ แยกตามระดับภัย 1 ถึง 3 ได้ตาม**รูปที่ 3.3.1-4**

จาก**รูปที่ 3.3.1-1** ถึง **3.3.1-4** จะมีองค์กรตาม พ.ร.บ.ทรัพยากรน้ำฯ ที่มีบทบาทในการบริหารจัดการน้ำ ได้แก่

- ศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ
- กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ
- ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ

โดยแต่ละองค์กรจะมีรายละเอียด บทบาท หน้าที่ตามหัวข้อ 3.3.2 ถึง 3.3.4

รูปที่ 3.3.1-4 ความเชื่อมโยงและการประสานงานของหน่วยงานในระดับบัญชาการ ระดับอำนวยการ และระดับปฏิบัติการ

3.3.2 ศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ

ศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ เป็นองค์กรระดับปฏิบัติการ ซึ่งเป็นส่วนราชการภายในของ “สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ” มีหน้าที่ในการบูรณาการและปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะการสนับสนุนข้อมูลน้ำและภูมิอากาศซึ่งศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติปฏิบัติงานร่วมกับ คลังข้อมูลน้ำและภูมิอากาศแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบูรณาการข้อมูล ติดตามประเมิน วิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์คาดการณ์สถานการณ์น้ำ ทั้งในภาวะปกติและในภาวะวิกฤติเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานกองอำนวยการน้ำแห่งชาติ และศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ ตั้งแต่ก่อนเกิดภัยจนกว่าสถานการณ์จะคลี่คลาย โดยมีหน้าที่และอำนาจ ดังนี้

1) ศึกษา วิจัย วิเคราะห์ และคาดการณ์ข้อมูลอากาศ รวมทั้งพยากรณ์สถานการณ์น้ำเพื่อสนับสนุนการวางแผนบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

2) ศึกษา วิจัย วิเคราะห์ ออกแบบ และพัฒนาระบบคลังข้อมูลบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ กำหนดมาตรฐานข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรน้ำและเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรน้ำกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนการบริหารทรัพยากรน้ำและการตัดสินใจของคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) และคณะกรรมการลุ่มน้ำ

3) เป็นศูนย์อำนวยการข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เพื่อติดตาม เฝ้าระวัง ป้องกัน และเตือนภัยสถานการณ์น้ำ

4) ติดตามและจัดทำรายงานสถานการณ์น้ำของประเทศ

5) ดำเนินการเกี่ยวกับการให้บริการและพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

6) จัดทำผังน้ำ และฐานข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับภูมิสารสนเทศผังน้ำ

7) ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินตามผังน้ำแก่หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

8) ศึกษา วิเคราะห์ และจัดทำข้อมูลภูมิสารสนเทศทรัพยากรน้ำ เพื่อใช้ในการสื่อสาร การนำเสนอข้อมูล และสนับสนุนการบริหารทรัพยากรน้ำ

9) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และออกแบบการจัดทำฐานข้อมูลทะเบียนแหล่งน้ำ ทะเบียนผู้ใช้น้ำประเภทต่างๆ และทะเบียนองค์กรผู้ใช้น้ำ

10) ศึกษา วิจัย และพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยีสารสนเทศทรัพยากรน้ำ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรน้ำดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานและข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรน้ำเดียวกัน

จึงเห็นได้ว่าองค์กรในระดับอำนวยการและระดับปฏิบัติการที่กล่าวมาข้างต้น จะทำหน้าที่ในการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาทรัพยากรน้ำในแต่ละขั้นตอนการดำเนินการตั้งแต่ก่อนเกิดเหตุ ขณะเกิดเหตุ และภายหลังเกิดเหตุ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยพิจารณาแนวทางการ

ปฏิบัติงานอ้างอิงตามระดับความร้ายแรงของภัยจากภาวะวิกฤติน้ำให้ความสอดคล้องกับระดับการจัดการสาธารณภัย ตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564-2570 ทั้ง 4 ระดับ ที่พิจารณายกระดับสาธารณภัยจากขนาดพื้นที่ประสบภัย จำนวนประชากรที่ได้รับความเดือดร้อน หรือความสามารถในการรับมือเผชิญเหตุด้วยทรัพยากรที่แต่ละพื้นที่มีอยู่เป็นหลัก แต่เนื่องจากการจัดการวิกฤติน้ำหรือสาธารณภัยด้านทรัพยากรน้ำนั้น มีปัจจัยสาเหตุมาจากสภาวะอากาศเป็นหลักและในปัจจุบันระบบข้อมูลตรวจวัด ระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีคาดการณ์สถานกาณ์น้ำมีความก้าวหน้าไปมาก สามารถประเมินแนวโน้มของวิกฤติน้ำได้แม่นยำกว่าในอดีต และแจ้งเตือนหน่วยปฏิบัติได้ดี จึงกำหนดระดับสถานการณ์ภัยเพื่อการบริหารจัดการโดยคำนึงถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1) สภาพอากาศ เป็นการประเมินจากการคาดการณ์สภาพอากาศในระยะสั้น กลาง ยาว และนาน รวมถึงสภาพอากาศปัจจุบัน เพื่อพิจารณาถึงปรากฏการณ์หรือสภาวะที่ส่งผลให้มีแนวโน้มผิดปกติ

2) สถานการณ์น้ำในปัจจุบัน เป็นการประเมินสถานการณ์น้ำท่า ระดับน้ำ ปริมาณน้ำไหลผ่านและคุณภาพน้ำจากสถานีหลัก รวมถึงปริมาณน้ำในเขื่อนที่มีแนวโน้มเกิดอุทกภัย ภัยแล้ง และปัญหาคุณภาพน้ำ ซึ่งในอนาคตจะมีการกำหนด “สถานีอุทกวิทยาหลักแห่งชาติ” เพื่อเป็นจุดเฝ้าระวังสำคัญ

3) ความซับซ้อนของสถานการณ์ ประเมินความรุนแรงของสถานการณ์ ความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อสาธารณูปโภคพื้นฐาน สถานที่สำคัญ และการให้ความช่วยเหลือ การคาดการณ์การขยายตัวของภัยพื้นที่ที่จะเสียหายต่อไป ระยะเวลาที่ให้ความช่วยเหลือ

4) ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในพื้นที่ เป็นการประเมินความรุนแรงของสถานการณ์ที่คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อทรัพย์สิน ชีวิตอยู่ในระดับรุนแรง ศักยภาพในการรับมือ

5) ดุลยพินิจของผู้บัญชาการ พิจารณาผลจากทุกปัจจัยดังกล่าวข้างต้นมาประเมินพิจารณาตัดสินใจ

ทั้งนี้ จากแผนผังในรูปที่ 3.3.1-1 ถึง 3.3.1-3 และหน้าที่รับผิดชอบที่กล่าวมาข้างต้นนี้ จะเห็นว่า ศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ จะเป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติการที่มีการทำงานต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นภาวะปกติหรือในช่วงที่มีภัยน้ำแล้งในทุกระดับภัย

3.3.3 กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ

กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ เป็นองค์กรในระดับบัญชาการที่จัดตั้งขึ้นตามที่คณะกรรมการน้ำแห่งชาติเสนอต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ ตามมาตรา 17(7) ของ พ.ร.บ.ทรัพยากรน้ำฯ โดยจัดตั้งขึ้นเพื่อปฏิบัติการฉุกเฉินจากสาธารณภัยที่เกี่ยวข้องวิกฤตน้ำ โดยสามารถบูรณาการร่วมกับองค์กรหรือหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสาธารณภัย ได้อย่างทันท่วงทีและมีความต่อเนื่อง

“กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ” จะมี รองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นผู้บัญชาการ

เลขาธิการสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติเป็นรองผู้บัญชาการ และหัวหน้าส่วนราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องร่วมเป็นองค์ประกอบ และกำหนดให้ข้าราชการในสังกัดสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติทำหน้าที่เลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการ

กองอำนวยการน้ำแห่งชาติมีบทบาทหน้าที่ต่อการปฏิบัติการฉุกเฉินจากสาธารณภัยที่เกี่ยวข้องวิกฤตน้ำ โดยบูรณาการเพื่อแก้ไขปัญหาในกรอบเวลาสองช่วง ดังนี้

3.3.3.1 บทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกัน (ก่อนเกิดเหตุ)

1) การเตรียมความพร้อมรับมือ การแก้ไขปัญหา การฟื้นฟู และการบูรณาการการปฏิบัติการร่วมกับหน่วยงานทุกภาคส่วน เพื่อบริหารจัดการให้เป็นระบบและเกิดประสิทธิภาพ

2) เชื่อมโยงแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) แผนปฏิบัติการของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ แผนงบประมาณการบริหารทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการ และแผนต่างๆ ภายใต้พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำฯ ให้ทำงานร่วมกับแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติและแผนปฏิบัติการอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดรับกัน

3) การสร้างการรับรู้ให้แก่สาธารณชน

3.3.3.2 บทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการ (ขณะเกิดเหตุ)

1) ติดตาม วิเคราะห์แนวโน้ม ควบคุม กำกับดูแลสถานการณ์น้ำที่เกิดขึ้น

2) ประสานการปฏิบัติงานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อบริหารจัดการน้ำในสถานการณ์น้ำที่เกิดขึ้น โดยอำนวยการและบูรณาการร่วมกันกับกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอปภ.ก.)" และ "กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (บกปภ.ช.)"

3) ประกาศแจ้งเตือนสถานการณ์น้ำต่อ "กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอปภ.ก.)"

4) พิจารณาระดับความรุนแรงของสถานการณ์ ก่อนนำเสนอต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณายกระดับสถานการณ์เป็นวิกฤตน้ำและการจัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจตามมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติน้ำฯ

5) ออกคำสั่งเป็นหนังสือเพื่อเรียกบุคคลใดมาให้ข้อมูลหรือเอกสาร หลักฐานหรือวัตถุใด ๆ มาเพื่อประกอบการพิจารณาเพื่อบริหารจัดการสถานการณ์น้ำได้อย่างทันท่วงทีและมีประสิทธิภาพ

โดยมีสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เป็นองค์กรในระดับอำนวยการเพื่อรับผิดชอบดำเนินการเกี่ยวกับการเสนอแนะนโยบายและจัดทำแผนยุทธศาสตร์ แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและมาตรการในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ รวมทั้งบูรณาการข้อมูลสารสนเทศ แผนงาน โครงการ งบประมาณ บริหารจัดการ การติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ โดยให้มีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้

1) เป็นหน่วยงานหลักในการศึกษาและวิเคราะห์สถานการณ์น้ำ เพื่อเสนอแนะนโยบาย และจัดทำแผนยุทธศาสตร์ แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และมาตรการในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและประสานให้เกิดการนำไปสู่การปฏิบัติ

2) จัดทำข้อเสนอเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำและกรอบงบประมาณของประเทศแบบบูรณาการ และเสนอแนะแนวทางการวางแผนเพื่อการบริหารทรัพยากรน้ำต่อคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

3) ติดตามประเมินผลการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำตามนโยบาย แผนยุทธศาสตร์ แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และมาตรการที่ได้กำหนดไว้

4) บูรณาการข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรน้ำทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ ประเมินความต้องการในการใช้น้ำเพื่อการต่างๆ ความสามารถในการสนองความต้องการดังกล่าว และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในปัจจุบันและอนาคต รวมทั้งปฏิบัติหน้าที่เป็นศูนย์อำนวยการข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

5) ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

6) ดำเนินการให้มีศูนย์เฉพาะกิจชั่วคราวในกรณีจำเป็นฉุกเฉิน เพื่อแก้ไขปัญหาในภาวะวิกฤตน้ำ

7) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของสำนักงานหรือตามที่นายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ทั้งนี้ กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ (กอนช.) จะมีบทบาทสำคัญในการบูรณาการแก้ไขปัญหาด้านน้ำตั้งแต่ระดับ 2 : รุนแรง หรือ คาดว่าจะรุนแรงขึ้นไป

3.3.4 ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ

เป็นองค์กรชั่วคราวที่จัดตั้งขึ้นตาม พ.ร.บ.ทรัพยากรน้ำฯ เมื่อเกิดภัยจากน้ำในระดับที่ 3 : วิกฤติน้ำ เท่านั้น โดยมีรายละเอียดการจัดตั้งและอำนาจหน้าที่ดังนี้

3.3.4.1 การจัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561

พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ถือเป็นกฎหมายกลางซึ่งมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำของประเทศในภาพรวม ทั้งในมิติด้านการจัดสรร การใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู การอนุรักษ์ และสิทธิในน้ำมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล อันจะเป็นประโยชน์แก่การบริการสาธารณูปโภคและประโยชน์สาธารณะทั้งในภาวะปกติและภาวะที่เกิดวิกฤติด้านทรัพยากรน้ำ

ในการแก้ไขปัญหาวิกฤตน้ำ พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำฯ จึงได้กำหนดกลไกทางกฎหมายในลักษณะของการจัดตั้งองค์กรเพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤตน้ำเป็นกรณีเร่งด่วนเรียกว่า “ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ” ซึ่งบัญญัติไว้ในส่วนที่ 2 ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ มาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำฯ มีหลักการและสาระสำคัญดังนี้

วัตถุประสงค์

เพื่อให้การบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาในกรณีเกิดปัญหาวิกฤติน้ำ เกิดเอกภาพในการบูรณาการ การประสานงานและการบัญชาการสถานการณ์ เพื่อลดความรุนแรงและบรรเทาผลกระทบที่เกิดจากวิกฤตน้ำที่เกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที มีความรวดเร็วต่อสถานการณ์ และมีประสิทธิภาพสูงสุด

อำนาจในการจัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ

ให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจจัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ โดยนายกรัฐมนตรีมีฐานะเป็นผู้บัญชาการ อำนวยการแก้ไขปัญหาวิกฤตน้ำเป็นการชั่วคราวจนกว่าปัญหาวิกฤตน้ำจะผ่านพ้นไป

ผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ

นายกรัฐมนตรีฐานะเป็นผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ มีอำนาจออกคำสั่งให้หน่วยงานของรัฐองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ข้าราชการฝ่ายพลเรือน เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือตำรวจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร พนักงานส่วนท้องถิ่น หรือบุคคลใดๆ ร่วมกันกระทำหรือห้ามกระทำการใดๆ เพื่อการป้องกัน แก้ไข ควบคุม ระงับ หรือบรรเทาผลร้ายจากความเสียหายที่เกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที

โดยคำสั่งดังกล่าว มาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำฯ รองรับให้มีสภาพอย่างกฎเพื่อให้มีผลเป็นการทั่วไปต่อประชาชนที่เกี่ยวข้อง โดยให้ประกาศคำสั่งดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษาโดยไม่ชักช้า

หน่วยงานขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ

กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ

การสนับสนุนด้านงบประมาณ

กำหนดให้สำนักงบประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี พิจารณาจัดสรรงบประมาณให้กับศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายและสนับสนุนการปฏิบัติงานทั้งหมด

การคุ้มครองการปฏิบัติการตามหน้าที่

ในการปฏิบัติการใดๆ ของเจ้าหน้าที่ของศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ ข้าราชการฝ่ายพลเรือน เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือตำรวจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร พนักงานส่วนท้องถิ่น หรือบุคคลใด ที่ได้ดำเนินการไปตามหน้าที่และอำนาจ หรือการปฏิบัติตามคำสั่งของนายกรัฐมนตรีในฐานะผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ หากอยู่ภายใต้เงื่อนไขสองประการ กล่าวคือ ได้กระทำไปพอสมควรแก่เหตุและมิได้ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ผลของการปฏิบัติการดังกล่าวกำหนดบทสันนิษฐานเบื้องต้นว่าให้ผู้นั้นพ้นจากความผิดและความรับผิดทั้งปวง

การฝ่าฝืนคำสั่งของนายกรัฐมนตรีในฐานะผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ

มาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำฯ มิได้บัญญัติไว้ชัดเจนว่าเมื่อเจ้าหน้าที่ของศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ ข้าราชการฝ่ายพลเรือน เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือตำรวจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร พนักงานส่วนท้องถิ่น หรือบุคคลใด ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของนายกรัฐมนตรีจะมีสภาพบังคับเช่นไร แต่เมื่อพิจารณาสถานะของคำสั่งดังกล่าวแล้ว มาตรา 24 บัญญัติรองรับให้คำสั่งดังกล่าวมีสภาพอย่างกฎและมีผลบังคับเป็นการทั่วไป การฝ่าฝืนคำสั่งดังกล่าวในทางบริหารราชการแผ่นดินย่อมถือว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบหรือเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงแล้วแต่กรณี โดยมาตรา 88 ได้กำหนดโทษอาญากรณีที่ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ด้วยในขณะเดียวกัน

ความโปร่งใสในการดำเนินงานของศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ

เมื่อการดำเนินการแก้ไขปัญหาวิกฤตน้ำของศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจแล้วเสร็จ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติต้องจัดทำรายงานและสรุปผลการดำเนินการแก้ไขปัญหาวิกฤตน้ำเสนอต่อรัฐสภาเพื่อทราบโดยไม่ชักช้า

ในการปฏิบัติการเพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤตน้ำของศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจนั้นถือเป็นการปฏิบัติการโดยองค์กรตามกฎหมายซึ่งมีโครงสร้างขององค์กรขนาดใหญ่ หรือมีภารกิจในระดับชาติเพื่อแก้ไขปัญหาในขณะเกิดวิกฤติน้ำหรือเทียบเท่าสาธารณภัยขนาดใหญ่หรือขนาดร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 3 หรือระดับ 4 ตามแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ) ดังนั้น ในการปฏิบัติการของศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องจึงมีลักษณะเป็นการสั่งการผ่านนายกรัฐมนตรีในฐานะผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ โดยจะมีการบูรณาการในระดับนโยบายหรือการกำหนดแผนงานให้ความช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาร่วมกับองค์กรที่มีโครงสร้างใกล้เคียงกัน ได้แก่ กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (บกปภ.ช.) ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้บัญชาการฯ

3.3.4.2 แนวทางการพิจารณายกระดับวิกฤติน้ำ

ในการพิจารณายกระดับวิกฤตน้ำ ตั้งแต่ระดับที่ 1 (ปกติ ติดตามสถานการณ์ และเฝ้าระวัง) ไปจนกระทั่งถึงระดับที่ 3 (วิกฤติน้ำ) สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติหรือกองอำนวยการน้ำแห่งชาติแล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ในส่วนของเกณฑ์การพิจารณาระดับภัย 1 และ 2 ตามที่นำเสนอไว้ในหัวข้อ 3.1 นั้น ในส่วนของน้ำแล้งจะมีการวิเคราะห์และนำเสนอค่าเกณฑ์ที่พิจารณาจากตัวชี้วัดต่างๆ เช่น ปริมาณน้ำฝนและระดับน้ำไว้แล้วตามรายละเอียดในบทที่ 4 ส่วนการยกระดับภัยจากระดับ 2 ไปเป็นระดับ 3 : วิกฤติ ซึ่งเป็นระดับที่จะมีการบัญชาการผ่าน “ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ” นั้นจะต้องอาศัยเกณฑ์ในการพิจารณาเช่นเดียวกับกรณีของผู้อำนวยการหรือผู้บัญชาการที่จะพิจารณาตัดสินใจยกระดับการจัดการสาธารณภัยตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ทั้งนี้ เพื่อให้วิกฤตน้ำที่เกิดขึ้นในขณะนั้นมีระดับของภัยที่สอดคล้องกัน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานให้สามารถดำเนินการคู่ขนานไปได้และเป็นไปในทิศทางอย่างเดียวกัน โดยใช้เกณฑ์หรือเงื่อนไขดังต่อไปนี้ประกอบการพิจารณายกระดับการจัดการวิกฤตน้ำ

เกณฑ์/ เงื่อนไข	ข้อมูลที่ใช้ระบุเงื่อนไข
พื้นที่	**พื้นที่ใช้สอยในลักษณะต่าง ๆ ที่ได้รับผลกระทบและได้รับความเสียหาย** (1) พื้นที่ทางการเกษตรและปศุสัตว์ (2) พื้นที่ธุรกิจ อุตสาหกรรม และการประกอบการ (3) พื้นที่อยู่อาศัย (จำนวนหลังคาเรือน) (4) พื้นที่ทางธรรมชาติ
ประชากร	**จำนวนและลักษณะของประชากรในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ** (1) จำนวนผู้ได้รับผลกระทบ (2) จำนวนประชาการที่ต้องอพยพ (3) จำนวนผู้ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิต
ความยุ่งยาก/ ซับซ้อนของสถานการณ์	**ความยากง่าย สถานการณ์แทรกซ้อน และเงื่อนไขทางเทคนิคของสถานการณ์** (1) ความรุนแรงของภัย ความเฉพาะเจาะจงทางเทคนิคของภัย การเกิดภัยต่อเนื่อง (2) ความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อสาธารณูปโภคพื้นฐาน สถานที่สำคัญ และเส้นทางการให้ความช่วยเหลือ (3) การคาดการณ์การขยายตัวของภัย พื้นที่ที่จะเสียหายต่อไป ระยะเวลาที่การดำเนินกิจกรรมปกติที่ต้องหยุดชะงัก ระยะเวลาที่ต้องใช้ในการตอบสนองต่อสถานการณ์ และระยะเวลาที่ต้องช่วยฟื้นฟูเบื้องต้น
ศักยภาพด้านทรัพยากร	**ความสามารถในการปฏิบัติงานจากทรัพยากรที่มีอยู่** (1) กำลังคน ทั้งของหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุน พร้อมทั้งอาสาสมัครหน่วยต่าง ๆ (2) เครื่องมือ อุปกรณ์ ยานพาหนะ และอุปกรณ์พิเศษต่าง ๆ ที่ต้องใช้ตามแต่ลักษณะทางเทคนิคของภัย (3) ปัจจัยยังชีพสำหรับแจกจ่ายแก่ผู้ได้รับผลกระทบของหน่วยงานหลักและจากการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น ๆ หรือหน่วยงานภาคี (4) แหล่งที่มาและจำนวนเงินงบประมาณจากหน่วยงานในพื้นที่
เงื่อนไขอื่น ๆ	**ดุลยพินิจจากการประเมินสถานการณ์จากเงื่อนไขต่าง ๆ** (1) ขอบเขตการปกครอง (2) การประเมินศักยภาพในการจัดการสาธารณภัย

3.3.5 แนวทางการบูรณาการระหว่างหน่วยงานในการแก้ไขปัญหาด้านน้ำตาม พ.ร.บ.ทรัพยากรน้ำฯ และ พ.ร.บ.ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยฯ

จากแผนผังแสดงขั้นตอนการบูรณาการที่ระดับภัยด้านน้ำในระดับ 1, 2 และ 3 ตาม**รูปที่ 3.3.1-1** และ **3.3.1-2** จะเห็นว่า จะมีการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กรตาม พ.ร.บ.ทรัพยากรน้ำ (เช่น ศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ และศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ ตามที่ได้นำเสนอรายละเอียดไว้ในหัวข้อที่ผ่านมา) กับองค์กรตาม พ.ร.บ.ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยฯ โดยในเชิงของประเภทของภัยด้านน้ำ แบ่งออกได้เป็น 2 บริบท คือ

- บริบทด้านปริมาณน้ำ ได้แก่ น้ำแล้ง และ น้ำท่วม
- บริบทด้านคุณภาพน้ำ ได้แก่ ภัยจากภาวะมลพิษ กรณีมีสารเคมี และ วัตถุอันตรายปนเปื้อนสู่ทรัพยากรน้ำ

สำหรับในเชิงของแนวทางการบูรณาการระหว่างหน่วยงานตามระดับภัยนั้นอาจแบ่งได้เป็น 2 แนวทาง คือ

- แนวทางที่ 1 ภัยระดับ 3 : วิกฤติ ที่ต้องมีผู้บัญชาการ โดย “ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ”
- แนวทางที่ 2 ภัยต่ำกว่าระดับ 3 ที่ไม่ต้องบัญชาการ โดย “ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ”

โดยในเอกสารฉบับนี้ จะนำเสนอแนวทางบูรณาการทั้ง 2 บริบทของภัย เนื่องจากมีความเป็นไปได้ว่า อาจเกิดทั้งปัญหาน้ำแล้ง น้ำท่วม และคุณภาพน้ำขึ้นในช่วงเวลาเดียวกัน โดยมีรายละเอียดดังนี้

- แนวทางการบูรณาการต่อปัญหาด้านน้ำในบริบทด้านปริมาณน้ำ (น้ำแล้ง และ น้ำท่วม) ตามรายละเอียดในหัวข้อ 3.3.6
- แนวทางการบูรณาการต่อปัญหาด้านน้ำในบริบทด้านคุณภาพน้ำ ตามรายละเอียดในหัวข้อ 3.3.7

3.3.6 แนวทางการบูรณาการต่อปัญหาด้านน้ำในบริบทด้านปริมาณน้ำ ปัญหาด้านน้ำในบริบทนี้หมายถึงผลกระทบที่เกิดจาก

1) น้ำแล้ง (ภัยแล้ง) ซึ่งส่งผลต่อปริมาณน้ำตามธรรมชาติหรือที่มีการกักเก็บไว้ไม่เพียงพอ ซึ่งเป็นสภาวะขาดแคลนน้ำต่อการอุปโภคบริโภค เช่น การใช้น้ำในภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม ภาคพาณิชยกรรม หรือการใช้น้ำในภาคอื่นๆ ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเป็นเวลานานจนก่อให้เกิด ความเสียหาย และส่งผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อชุมชน สังคม และระบบเศรษฐกิจโดยรวม

2) น้ำท่วม (อุทกภัย) ซึ่งเกิดจากปริมาณน้ำท่วมขังเกินกว่าระดับผิวดินตามสภาพปกติหรือมีปริมาณเกินกว่าขีดความสามารถในการกักเก็บหรือแม้กระทั่งปัญหาจากการบริหารจัดการปริมาณน้ำหรือการระบายน้ำให้มีปริมาณที่เหมาะสมต่อพื้นที่ ไม่ว่าจะมีสาเหตุอันเนื่องมาจากธรรมชาติ การกระทำของมนุษย์หรือเหตุอื่นใดก็ตาม

เดิมการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำแล้ง (ภัยแล้ง) และปัญหาน้ำท่วม (อุทกภัย) ประกอบด้วยแผนการบูรณาการระหว่างองค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามกฎหมายกฎหมายหลายฉบับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบูรณาการตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 เมื่อมี พ.ร.บ.ทรัพยากรน้ำ จะต้องมีการบูรณาการกับองค์กรด้านน้ำตามหัวข้อ 3.3.1 ถึง 3.3.4 ซึ่งการบูรณาการในด้านต่างๆ ของปัญหาน้ำแล้ง (ภัยแล้ง) และปัญหาน้ำท่วม (อุทกภัย) ในระดับความร้ายแรงของภัยสาธารณะขนาดเล็ก (ระดับ 1) ขนาดกลาง (ระดับ 2) และขนาดใหญ่ (ระดับ 3) จะเทียบเท่ากับระดับภัยจากน้ำ ระดับที่ 1 และ 2 ของ สทนช. ซึ่งเป็นขั้นที่ยังไม่ต้องมีการบัญชาการผ่านศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ จะมีแนวทางการบูรณาการตามหัวข้อ 3.3.6.1 และ 3.3.6.2 ส่วนกรณีภัยจากน้ำระดับที่ 3 : วิกฤติ จะมีการบัญชาการจากศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจตามแนวทางในหัวข้อ 3.3.6.3 เพิ่มเติมขึ้นมา

3.3.6.1 การบูรณาการร่วมกับกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย ตามแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

ในภาวะฉุกเฉินหรือสาธารณภัยต่างๆ พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ถือเป็นกฎหมายหลักในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในทุกรูปแบบ โดยกำหนดให้มีแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เพื่อเป็นกลไกในการบูรณาการเพื่อแก้ไขปัญหา ซึ่งในสาธารณภัยแต่ละระดับจะมีการระบุผู้รับผิดชอบและมอบหมายผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามระดับการจัดการสาธารณภัยนั้น อันเป็นการวางแผนการเผชิญเหตุอย่างเป็นระบบ โดยกำหนดโครงสร้างองค์กร ข้อมูล การสนับสนุนการตัดสินใจ การควบคุม การสั่งการ และการใช้แนวทางที่เหมาะสมเพื่อให้การจัดการในภาวะฉุกเฉิน[1] ดังนี้

กรณีน้ำแล้ง (ภัยแล้ง) และน้ำท่วม (อุทกภัย) ที่เกิดในเขตจังหวัด อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดแนวทางดำเนินการดังนี้

(1) เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้นในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ใด ให้เป็นหน้าที่ของ “ผู้อำนวยการท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ผู้บริหารท้องถิ่น) แห่งพื้นที่นั้น” เข้าดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยโดยเร็ว และให้แจ้ง “ผู้อำนวยการอำเภอ (นายอำเภอ) ที่รับผิดชอบในเขตพื้นที่” และ “ผู้อำนวยการจังหวัด (ผู้ว่าราชการจังหวัด)” ทราบทันที

(2) กรณีที่พื้นที่ที่เกิดหรือจะเกิดสาธารณภัยอยู่ในความรับผิดชอบของผู้อำนวยการท้องถิ่นหลายคน ผู้อำนวยการท้องถิ่นคนหนึ่งคนใดจะใช้อำนาจหรือปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนก็ได้แล้วให้แจ้งผู้อำนวยการท้องถิ่นอื่นทราบโดยเร็ว

(3) กรณีผู้อำนวยการท้องถิ่นมีความจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานของรัฐที่อยู่นอกเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ของตน ให้แจ้งให้ผู้อำนวยการอำเภอ หรือผู้อำนวยการจังหวัดแล้วแต่กรณี เพื่อสั่งการโดยเร็วต่อไป

[1]แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558, กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย, พฤษภาคม 2558.

(4) ผู้อำนวยการในเขตพื้นที่ที่ติดต่อหรือใกล้เคียงมีหน้าที่สนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแก่ผู้อำนวยการซึ่งรับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในพื้นที่ติดต่อหรือใกล้เคียงนั้น

(5) เมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น เจ้าพนักงานที่ประสบเหตุมีหน้าที่ต้องเข้าดำเนินการเบื้องต้นเพื่อระงับภัยนั้น แล้วรีบรายงานให้ผู้อำนวยการท้องถิ่นเพื่อสั่งการต่อไป และในกรณีจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจดำเนินการใดเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองชีวิตหรือป้องกันอันตรายที่จะเกิดแก่บุคคลได้

(6) กรณีเจ้าพนักงานจำเป็นต้องเข้าไปในอาคาร หรือสถานที่ที่อยู่ใกล้เคียงกับบริเวณที่เกิดสาธารณภัยเพื่อทำการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้กระทำได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสถานที่แล้ว เว้นแต่ไม่มีเจ้าของหรือผู้ครอบครองอยู่ในเวลานั้น หรือเมื่อมีผู้อำนวยการอยู่ด้วย และหากทรัพย์สินนั้นเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดสาธารณภัยได้ง่าย ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจสั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองขนย้ายทรัพย์สินออกจากอาคารหรือสถานที่ดังกล่าวได้ หากเจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจขนย้ายทรัพย์สินนั้นได้ตามความจำเป็นแก่การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยเจ้าพนักงานไม่ต้องรับผิดชอบบรรดาความเสียหายอันเกิดจากการกระทำดังกล่าว

(7) ให้ผู้อำนวยการในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบสำรวจความเสียหายที่เกิดขึ้นและทำบัญชีรายชื่อผู้ประสบภัยและทรัพย์สินที่เสียหายไว้เป็นหลักฐาน พร้อมทั้งออกหนังสือรับรองให้ผู้ประสบภัยไว้เป็นหลักฐานในการรับการสงเคราะห์และฟื้นฟู

(8) ในกรณีที่เกิดสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายมีอำนาจสั่งการผู้บัญชาการ ผู้อำนวยการ หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมตลอดทั้งให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชน โดยมีอำนาจเช่นเดียวกับผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ผู้อำนวยการกลาง (อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย) และผู้อำนวยการในเขตพื้นที่

สำหรับแนวทางปฏิบัติในการจัดตั้งองค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉินนั้น แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติได้จำแนกรูปแบบขององค์กรออกตามเขตพื้นที่ตั้งแต่สาธารณภัยระดับเล็กไปจนกระทั่งระดับใหญ่ ดังนี้

1) กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (องค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาล/เมืองพัทยา)

จัดตั้ง “ศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินท้องถิ่น” เมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น โดยมี “ผู้อำนวยการท้องถิ่น (ผู้บริหารท้องถิ่น)” เป็นผู้ควบคุมและสั่งการเพื่อทำหน้าที่จัดการสาธารณภัยที่เกิดขึ้นจนกว่าสถานการณ์นั้นจะกลับเข้าสู่ภาวะปกติ พร้อมทั้งประสานกับส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ที่รับผิดชอบ และประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการจัดการสาธารณภัยทุกขั้นตอน หากในกรณีไม่สามารถควบคุมสถานการณ์สาธารณภัยตามขีดความสามารถโดยลำพัง ให้ขอรับการสนับสนุนจาก

กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่ติดต่อหรือใกล้เคียง และหรือ กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ

2) ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอ (ศบก.อ.)

ให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอจัดตั้ง “ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอ” เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้น โดยมี “ผู้อำนวยการอำเภอ (นายอำเภอ)” เป็นผู้ควบคุมและสั่งการ เพื่อทำหน้าที่ในการจัดการสาธารณภัยที่เกิดขึ้นจนกว่าสถานการณ์จะกลับเข้าสู่สถานการณ์ปกติ พร้อมทั้งเป็นศูนย์กลางในการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรในการจัดการสาธารณภัยที่เกิดขึ้น โดยอำนวยการและประสานการปฏิบัติระหว่างหน่วยงานต่างๆ ทั้งฝ่ายพลเรือนและฝ่ายทหาร รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์การสาธารณกุศลในพื้นที่ที่รับผิดชอบได้อย่างมีเอกภาพ รวดเร็ว และทั่วถึง

3) ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด

ให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด จัดตั้ง “ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด/กรุงเทพมหานคร” เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้น โดยมี “ผู้อำนวยการจังหวัด (ผู้ว่าราชการ)” เป็นผู้สั่งการ ควบคุม และบัญชาการ เพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการสาธารณภัยในพื้นที่จังหวัด จนกว่าสถานการณ์จะเข้าสู่ภาวะปกติ พร้อมทั้งเป็นศูนย์กลางในการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรในการจัดการสาธารณภัยจากส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนให้แก่กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในระดับพื้นที่ รวมทั้งอำนวยการและประสานการเผชิญเหตุระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งฝ่ายพลเรือนและฝ่ายทหาร ตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์การสาธารณกุศลในพื้นที่ที่รับผิดชอบได้อย่างมีเอกภาพและประสิทธิภาพ

4) ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ส่วนหน้าจังหวัด/กรุงเทพมหานคร (ศบก.จว.)

ให้ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด แปรสภาพเป็น “ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ส่วนหน้าจังหวัด” ของ “กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ” ในกรณีเมื่อมีการยกระดับการจัดการสาธารณภัยเป็นระดับ 3-4 ให้มีหน้าที่ปฏิบัติงานตามการบัญชาการจากกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ โดยรับผิดชอบอำนวยการ ควบคุม ปฏิบัติงานและประสานการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่จังหวัด พร้อมทั้งเป็นศูนย์กลางในการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรเพื่อการจัดการสาธารณภัย และประสานการปฏิบัติระหว่างหน่วยงานต่างๆ ทั้งฝ่ายพลเรือนและฝ่ายทหาร ตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์การสาธารณกุศลในพื้นที่ที่รับผิดชอบ

5) กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอปภ.ก.)

ในกรณีการจัดการสาธารณภัยระดับ 1 และระดับ 2 ให้ “กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง” รับผิดชอบอำนวยการ ประสานการปฏิบัติ ประเมินสถานการณ์ และสนับสนุนการสั่งการของ “กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ” รวมทั้งติดตามเฝ้าระวัง

สถานการณ์ วิเคราะห์สถานการณ์ รายงานและเสนอความคิดเห็นต่อผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ หรือนายกรัฐมนตรี เพื่อตัดสินใจยกระดับการจัดการสาธารณภัยเป็นระดับ 3 และระดับ 4

6) กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

ให้รับผิดชอบบังคับบัญชา อำนวยการ วินิจฉัยสั่งการ ควบคุม และประสานความร่วมมือในการจัดการสาธารณภัยตามการจัดการสาธารณภัยระดับ 3 และระดับ 4

3.3.6.2 การบูรณาการของสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติตามแผนป้องกันและบรรเทาและสาธารณภัยแห่งชาติ และพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำฯ

แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ[2] ได้กำหนดบทบาท หน้าที่ และแนวทางปฏิบัติร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมประมาณ 28 หน่วยงาน ประกอบไปด้วยหน่วยงานระดับกระทรวง หน่วยงานในสังกัดกระทรวงต่างๆ และหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ซึ่งจะร่วมบูรณาการภายใต้บทบาทและภารกิจของหน่วยงานนั้นๆ และหากหน่วยงานใดมีแผนปฏิบัติการในกรณีหนึ่งกรณีใดเป็นการเฉพาะแผนปฏิบัติการนั้นก็จะถูกนำไปบูรณาการร่วมกับแผนป้องกันและบรรเทาสารณภัยแห่งชาติด้วย

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งระบบทั้งในภาวะปกติและภาวะวิกฤต ด้วยเหตุนี้ ในการบูรณาการร่วมกับแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติจะต้องดำเนินการตั้งแต่กระบวนการจัดทำนโยบาย การจัดทำแผนป้องกัน แนวทางมาตรการในขั้นตอนการปฏิบัติงาน การแก้ไขปัญหาวิกฤตินำ้ในแต่ละระดับของภัย กระบวนการพัฒนาเครื่องมือกลไกต่างๆ การจัดการองค์ความรู้ด้านทรัพยากรน้ำ การบูรณาการข้อมูลและการนำข้อมูลเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการสนับสนุนการปฏิบัติงาน และบูรณาการร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำฯ ได้กำหนดสาระสำคัญที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในภาวะปกติและภาวะวิกฤตของสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติและสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค ดังนี้

1) บทบาทด้านการบริหารจัดการ (ก่อนเกิดเหตุ)

การบริหารจัดการและจัดสรรการใช้น้ำอย่างเหมาะสม การจัดทำผังน้ำเพื่อเป็นข้อมูลเส้นทางน้ำของประเทศ การบูรณาการข้อมูลสารสนเทศด้านทรัพยากรน้ำรวมถึงการพัฒนาเทคโนโลยีและระบบคาดการณ์และเตือนภัยด้านทรัพยากรน้ำที่ถูกต้องแม่นยำ สามารถนำไปใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(2) บทบาทด้านการเตรียมความพร้อมรับมือ (ก่อนเกิดเหตุ)

การจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม ภาวะน้ำแล้ง ในระดับลุ่มน้ำและในระดับชาติ รวมถึงการติดตาม เฝ้าระวัง วิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์น้ำ ประเมินพื้นที่เสี่ยงภัยและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในสถานการณ์ต่าง ๆ

[2]เพิ่งอ้าง, เชิงอรรถที่ 5 หน้า 29-40.

(3) บทบาทด้านการระงับและเผชิญเหตุ (ขณะเกิดเหตุ)

การประกาศเขตภาวะน้ำแล้ง เขตภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง และกำหนดกิจการใดๆ ที่สามารถใช้น้ำได้ในปริมาณที่เหมาะสม ตลอดจนวิธีการใช้น้ำเพื่อลดปริมาณการใช้น้ำหรือการห้ามการใช้น้ำบางประเภทที่เกิดกว่าความจำเป็น การกำหนดวิธีการแบ่งปันน้ำ การผันน้ำ การเฉลี่ยน้ำที่อยู่ในความครอบครองของเอกชนเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนในการอุปโภคบริโภคของประชาชนในภาวะน้ำแล้ง การปฏิบัติการตามแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาภาวะน้ำท่วม ภาวะน้ำแล้ง ตลอดจนการประเมินสถานการณ์และพิจารณาการยกระดับของภัยเพื่อเสนอนายกรัฐมนตรีให้จัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ

(4) บทบาทด้านการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ (หลังเกิดเหตุ)

การจ่ายเงินทดแทนการใช้น้ำที่ต้องเฉลี่ยเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนในการอุปโภคบริโภคของประชาชนในภาวะน้ำแล้ง การจ่ายค่าชดเชยความเสียหายจากกรณีที่จำเป็นต้องทำลายรือถอนสิ่งใดๆ ที่กีดขวางการไหลของน้ำซึ่งจำเป็นต้องกระทำเพื่อแก้ไขปัญหาตามแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม และการจ่ายค่าชดเชยการใช้ประโยชน์ที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างของเอกชนเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม รวมถึงการจัดทำรายงานผลการปฏิบัติการระงับเหตุ รวบรวมข้อมูลความเสียหาย พื้นที่ที่เกิดวิกฤตน้ำ ปัญหาและอุปสรรค เพื่อประโยชน์ในการจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วมในระยะยาว และที่อาจเกิดขึ้นต่อไปในอนาคต

3.3.6.3 การบูรณาการและประสานงานของ “ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ” ในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติการฉุกเฉินในกรณีน้ำแล้ง (ภัยแล้ง) ในกรณีวิกฤตน้ำ

นอกเหนือไปจากการบูรณาการปฏิบัติตามแผนการจัดการในภาวะฉุกเฉินและมาตรการรับมือจากวิกฤตน้ำตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำฯ กำหนดไว้ โดยเฉพาะการควบคุมสถานการณ์ให้ไม่เกิดผลกระทบในระดับที่ร้ายแรงขึ้น การเผชิญเหตุการณ์ การบรรเทาเหตุ และการให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบ การลดความสูญเสียหรือเสียหาย ตลอดจนการฟื้นฟูพื้นที่ประสบภัยให้กลับคืนสู่ภาวะปกติภายใต้แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติแล้ว หากสถานการณ์ยกระดับความรุนแรงจนเป็นภัยด้านน้ำระดับ 3 : “วิกฤตน้ำ” (เทียบระดับ 4 สาธารณภัยขนาดร้ายแรงอย่างยิ่ง ตามแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ) ซึ่งบทบาทที่สำคัญประการหนึ่งของการแก้ไขปัญหาวิกฤตน้ำดังกล่าวคือ การจัดตั้ง “ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ” เพื่อเป็นองค์กรระดับชาติในการทำหน้าที่บริหารจัดการ “มวลน้ำ” เพื่อลดผลกระทบและแก้ไขวิกฤตน้ำในเรื่องนั้นๆ ได้อย่างเหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพ โดยการบูรณาการระหว่าง “ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ” และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวมีแนวทางในการดำเนินการดังนี้

โดยในภาวะวิกฤติน้ำ มีแนวทางการบูรณาการและแผนปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือขณะเกิดเหตุ ดัง**ตารางที่ 3.3.6-1** วิกฤติน้ำเนื่องจากสถาณการณ์น้ำท่วม (อุทกภัย)

ตารางที่ 3.3.6-1 แนวทางการบูรณาการและแผนปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือขณะเกิดเหตุ

แผนการบูรณาการ/ แผนปฏิบัติการ	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หมายเหตุ
1. อำนาจสั่งการตามกฎหมาย	- นายกรัฐมนตรี (ผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ)		
2. การบูรณาการในระดับนโยบาย	- ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ	กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (กปภ.ช.)	
3. การให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย	- ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด		
3.1 การเคลื่อนย้ายประชาชนออกจากพื้นที่เกิดเหตุ	- สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดในพื้นที่ประสบเหตุ - ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต ในพื้นที่ประสบเหตุ - มณฑลทหารบกในพื้นที่ในพื้นที่ประสบเหตุ - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ประสบเหตุ - องค์การสาธารณกุศล มูลนิธิและภาคเอกชน	- อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในพื้นที่	
3.2 การแจกจ่ายอาหาร น้ำดื่ม อุปกรณ์และเครื่องยังชีพ	- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ประสบเหตุ - สำนักงานเหล่ากาชาด - การประปาส่วนภูมิภาคในพื้นที่ประสบเหตุ - สำนักงานทรัพยากรน้ำในพื้นที่ประสบเหตุ - สำนักทรัพยากรน้ำบาดาลเขตในพื้นที่ประสบเหตุ - องค์การสาธารณกุศล มูลนิธิและภาคเอกชน	- อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในพื้นที่ - จิตอาสา	
3.3 การดูแลความปลอดภัยและทรัพย์สิน	- ตำรวจภูธรจังหวัด - สถานีตำรวจทางหลวง - กองบังคับการตำรวจทางหลวง - ผู้นำท้องที่ ในพื้นที่ประสบเหตุ	- อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในพื้นที่ - การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค - การประปาส่วนภูมิภาค	

แผนการบูรณาการ/ แผนปฏิบัติการ	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หมายเหตุ
3.4 การช่วยเหลือทางการแพทย์	- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด - โรงพยาบาลประจำตำบล/ อำเภอ/จังหวัด	- สนง.เหล่ากาชาดจังหวัด - จิตอาสา - อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน - สนง.พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	
3.5 การป้องกันน้ำ และการระบายน้ำ เช่น จัดทำทำนบดิน ขุดคลอง/ทางระบายน้ำหรือเตรียมพื้นที่รับน้ำ เป็นต้น	- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ประสบเหตุ - สำนักงานชลประทานในพื้นที่ประสบเหตุ - โครงการชลประทานจังหวัดในพื้นที่ประสบเหตุ - สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด ในพื้นที่ประสบเหตุ - สำนักงานทรัพยากรน้ำในพื้นที่ประสบเหตุ	- มณฑลทหารบกในพื้นที่	
3.6 การผันน้ำ	- คณะกรรมการลุ่มน้ำ - คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ	- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ประสบเหตุ - สำนักงานชลประทานในพื้นที่ประสบเหตุ - โครงการชลประทานจังหวัด ในพื้นที่ประสบเหตุ - สำนักงานทรัพยากรน้ำในพื้นที่ประสบเหตุ	
4. การพยากรณ์ การติดตามเฝ้าระวัง การประชาสัมพันธ์และการแจ้งเตือนภัย	- คณะกรรมการลุ่มน้ำ - สำนักงานอุตุนิยมวิทยาในพื้นที่ (การพยายกรณ์สภาพอากาศ) - สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดในพื้นที่ (ติดตามสถานการณ์และการแจ้งเตือนภัย)	- สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดในพื้นที่ - สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย (สวท.) - กอ.รมน. จังหวัด - สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติ	

แผนการบูรณาการ/ แผนปฏิบัติการ	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หมายเหตุ
	- สำนักงานชลประทานในพื้นที่ (ติดตามปริมาณน้ำที่กักเก็บ และการระบายน้ำในเขตชลประทาน) - สำนักงานทรัพยากรน้ำในพื้นที่ (เฝ้าระวังติดตามสถานการณ์น้ำ แจ้งเตือนภัย) - การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (เฝ้าระวังปริมาณน้ำในอ่างฯ ที่อยู่ในความรับผิดชอบ) - สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษ ในพื้นที่ (เฝ้าระวังคุณภาพน้ำ)	และสิ่งแวดล้อมจังหวัด - สถานบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน) - สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์กรมหาชน) - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่	
5. การสนับสนุนข้อมูลเพื่อจัดทำแผนระงับเหตุหรือแผนปฏิบัติการ			
5.1 ข้อมูลสารสนเทศด้านทรัพยากรน้ำ/ผังน้ำ	- สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ	- สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค - ศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ - คณะกรรมการลุ่มน้ำ - สำนักทรัพยากรน้ำบาดาลเขต - สำนักงานทรัพยากรน้ำในพื้นที่ - สำนักงานชลประทานในพื้นที่ - ศูนย์น้ำระดับจังหวัด	
5.2 ข้อมูลสภาพอากาศ	- กรมอุตุนิยมวิทยา	- สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน) - สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน)	

แผนการบูรณาการ/ แผนปฏิบัติการ	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หมายเหตุ
5.3 ข้อมูลเส้นทางสัญจร เส้นทางเลี่ยงพื้นที่เสี่ยงภัย และพื้นที่ประสบภัย	- สำนักงานขนส่งจังหวัด - แขวงทางหลวงชนบท - ศูนย์สร้างทางจังหวัด - แขวงทางหลวงชนบท จังหวัด - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่		
6. การออกประกาศ/คำสั่ง			
6.1 ประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดเขตภาวะน้ำแล้ง	- นายกรัฐมนตรี โดยข้อเสนอของคณะกรรมการลุ่มน้ำ	- สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดในพื้นที่ - สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย (สวท.) - กอ.รมน. จังหวัด - สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่	มาตราที่ 58 วรรค 1 ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561
6.2 เขตพื้นที่ประสบสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง	- นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย		มาตรา 31 พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยฯ
6.3 ประกาศจำกัดกิจการการใช้น้ำในภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง	- นายกรัฐมนตรี	- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	มาตราที่ 58 พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561
7. การฟื้นฟูเยียวยา			
7.1 การฟื้นฟูเยียวยาด้านผลิตผลทางการเกษตร	- สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด - สำนักงานเกษตรจังหวัด	- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ - สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด	
7.2 การจ่ายค่าทดแทนการใช้ที่ดินหรือสิ่งก่อสร้าง	- หน่วยงานซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งนั้นสังกัดอยู่	- สำนักงบประมาณ - สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ	มาตรา 67 วรรคสาม พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำฯ

แผนการบูรณาการ/ แผนปฏิบัติการ	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หมายเหตุ
7.3 การจ่ายค่าทดแทนการใช้น้ำจากการเฉลี่ยน้ำ	- หน่วยงานซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งนั้นสังกัดอยู่	- สำนักงบประมาณ - สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ	มาตรา 60 วรรคสอง ตาม พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561
7.4 การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ/ การฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมและการจัดการมลพิษ	- สำนักงานป่าไม้เขต - สำนักงานอนุรักษ์พื้นที่ - สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษ - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่	- สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด - สนง.โยธาธิการและผังเมืองจังหวัด - แขวงทางหลวงชนบท	
8. การเตรียมพื้นที่กักเก็บน้ำ	- สำนักงานชลประทานในพื้นที่ - สำนักงานทรัพยากรน้ำในพื้นที่ - สำนักทรัพยากรน้ำบาดาลเขตในพื้นที่ - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่	- สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค	
9. งบประมาณ	- สำนักงบประมาณ		มาตรา 24 ตาม พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561
10. การรายงานและสรุปผลการดำเนินการ	- สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ	- สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค	มาตรา 24 ตาม พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561

3.3.7 แนวทางการบูรณาการต่อปัญหาด้านน้ำในบริบทด้านคุณภาพน้ำ

วิกฤตน้ำในบริบทนี้หมายถึงผลกระทบที่เกิดแก่ผู้ใช้น้ำจากเหตุที่ทรัพยากรน้ำหรือแหล่งทรัพยากรน้ำสาธารณะมีค่ามาตรฐานความปลอดภัยที่ไม่เหมาะสมต่อการอุปโภคบริโภค ไม่ว่าจะเกิดจากเหตุตามธรรมชาติเช่น การปนเปือนของแร่ธาตุในน้ำหรือฝนกรด เป็นต้น หรือความเป็นมลพิษของทรัพยากรน้ำที่เกิดจากกระทำของมนุษย์เอง เช่น การปนเปือนของสารเคมี การเน่าเสียของแหล่งทรัพยากรน้ำสาธารณะ เป็นต้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าวิกฤตน้ำในบริบทนี้ไม่สร้างผลกระทบในเชิงปริมาณโดยตรงแต่เป็นผลกระทบในเชิงคุณภาพอันนำไปผลกระทบต่อชีวิต ร่างกาย หรือสุขภาพอนามัยของประชาชน จนกระทั่งถึงผลกระทบในเชิงปริมาณในทางอ้อมในช่วงเวลาต่อมา กล่าวคือ ปริมาณทรัพยากรน้ำที่สามารถนำมาใช้ในการอุปโภคบริโภคได้อย่างปลอดภัยไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนหรือขาดแคลนในเวลาต่อมา

เหตุฉุกเฉินหรือเหตุภัยสาธารณะอันเนื่องจากภาวะมลพิษ (สารเคมีและวัตถุอันตราย) ปนเปื้อนสู่ทรัพยากรน้ำหรือแหล่งน้ำสาธารณะ พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำฯ ได้กำหนดกลไกเพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะไว้ในมาตรา 79 ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ โดยกำหนดให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบดูแลทรัพยากรน้ำสาธารณะในบริเวณดังกล่าวมีหนังสือขอความร่วมมือให้ผู้ที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับทรัพยากรน้ำสาธารณะนั้นดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะภายในระยะเวลาที่กำหนดได้ และหากในกรณีที่มีการกระทำอันก่อให้เกิดความเสียหายหรืออาจเกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ ให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบดูแลทรัพยากรน้ำสาธารณะในบริเวณดังกล่าวมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้ที่กระทำการดังกล่าวดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อขจัดความเสียหายและทำให้ทรัพยากรสาธารณะกลับคืนสู่สภาพเดิมหรือสภาพที่ใกล้เคียงกับสภาพเดิมหรือเหมาะสมจะใช้ประโยชน์ภายในระยะเวลาที่กำหนดได้ อย่างไรก็ดี เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำฯ มุ่งหมายให้เกิดการบูรณาการเกี่ยวกับการจัดสรร การใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู การอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ เพื่อให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถบริหารทรัพยากรน้ำให้มีความประสานสอดคล้องกันในทุกมิติอย่างสมดุลและยั่งยืน ดังนั้น ในการบูรณาการการแก้ไขปัญหาในบริบทนี้จึงต้องต้องสอดคล้องกับแผนการดำเนินการตามกลไกของกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรงซึ่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ได้กำหนดบทบาทและภารกิจดังกล่าวให้กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินการแจ้งเหตุหรือรับแจ้งเหตุ การตรวจสอบ วิเคราะห์ ติดตาม และประเมินความรุนแรงของสถานการณ์ รวมถึงการแก้ไขปัญหาในพื้นที่เกิดเหตุ รวมถึงบทบาทในการสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านการป้องกันการตอบโต้เหตุฉุกเฉินในด้านการประเมินสถานการณ์ ประสานงานที่เกี่ยวข้องในการวางแผนควบคุมป้องกันอันตรายที่จะเกิดแก่สาธารณะ และการให้คำแนะนำในการประเมินเพื่อฟื้นฟูสภาพแวดล้อม โดยปัจจุบันกรมควบคุมมลพิษได้มีแผนการดำเนินการร่วมกับกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่ ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสา

ธารณภัยแห่งชาติ ภายใต้แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ โดยในแผนปฏิบัติการฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตราย[3] โดยกำหนดแผนการดำเนินการในแต่ละระดับความรุนแรงของเหตุฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตรายและกำหนดแนวทางและขั้นตอนสนับสนุนการปฏิบัติการตอบโต้เหตุฉุกเฉินไว้ 4 ระดับ ทั้งนี้ โดยขึ้นอยู่กับขนาดของพื้นที่ จำนวนของประชากร ความซับซ้อนหรือความสามารถในการจัดการสาธารณภัย ตลอดจนศักยภาพด้านทรัพยากร ที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมายใช้ดุลพินิจในการตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถในการเข้าควบคุมสถานการณ์ดังนี้

ระดับที่ 1 สาธารณภัยขนาดเล็ก

- ขอบเขตลักษณะของภัย

เป็นสาธารณภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตรายที่เริ่มก่ออันตรายต่อชีวิต สิ่งแวดล้อม และทรัพย์สิน โดยการรั่วไหลหรือเพลิงไหม้ยังอยู่ในขอบเขตพื้นที่จำกัด เช่น ภายในโรงงานหรือสถานประกอบการและเริ่มขยายตัวออกสู่ชุมชนใกล้เคียง ซึ่งการจัดการสามารถระงับได้โดยพนักงานของหน่วยงานที่ปฏิบัติงานนั้นและหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่

- ผู้บัญชาการเหตุการณ์

กำหนดให้ผู้อำนวยการอำเภอ (นายอำเภอ) ผู้อำนวยการท้องถิ่น (ผู้บริหารท้องถิ่น) หรือผู้ช่วยผู้อำนวยการ เป็นผู้มีอำนาจตามกฎหมายในการควบคุมและสั่งการณ์

- หน่วยงานดำเนินการ

เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการฉุกเฉินในระดับท้องถิ่น เช่น องค์กรปกครองสวนท้องถิ่น เป็นต้น เป็นผู้รายงานผลการดำเนินงานต่อผู้บัญชาการเหตุการณ์

- หน่วยงานสนับสนุน

ได้แก่ สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด

ระดับที่ 2 สาธารณภัยขนาดกลาง

- ขอบเขตลักษณะของภัย

เป็นสาธารณภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตรายที่เริ่มก่ออันตรายต่อชีวิต สิ่งแวดล้อม และทรัพย์สินมากขึ้น โดยเริ่มมีการอพยพประชาชนบางส่วน (จำนวนไม่มากนัก) ออกจากพื้นที่ มีการขอความร่วมมือจากหน่วยงานปฏิบัติการสารเคมีและหน่วยงานสนับสนุนอื่น ๆ จากท้องที่อื่น ๆ เข้าร่วมดำเนินการ ซึ่งหน่วยงานดำเนินการในระดับที่ 1 ไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ได้

[3]แผนปฏิบัติการฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตราย รองรับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558, ส่วนปฏิบัติการฉุกเฉินและฟื้นฟู สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ธันวาคม 2560.

- ผู้บัญชาการเหตุการณ์

กำหนดให้ผู้อำนวยการจังหวัด (ผู้ว่าราชการจังหวัด) เป็นผู้มีอำนาจตามกฎหมายในการควบคุมและสั่งการณ์

- หน่วยงานดำเนินการ

เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการฉุกเฉินในระดับจังหวัด เช่น สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสำนักงานเขต เป็นต้น เป็นผู้รายงานผลการดำเนินงานต่อผู้บัญชาการเหตุการณ์

- หน่วยงานสนับสนุน

ได้แก่ ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด

ระดับที่ 3 สาธารณภัยขนาดใหญ่

- ขอบเขตลักษณะของภัย

เป็นสาธารณภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตรายที่เริ่มก่ออันตรายต่อชีวิต สิ่งแวดล้อม และทรัพย์สินอย่างมาก จำเป็นต้องมีการอพยพประชาชนออกจากพื้นที่เป็นบริเวณกว้าง มีการขอความร่วมมือจากหน่วยงานปฏิบัติการสารเคมี ผู้เชี่ยวชาญหรืออุปกรณ์พิเศษและหน่วยงานสนับสนุนอื่นๆ จากจังหวัดใกล้เคียงหรือจากส่วนกลางเข้าร่วมดำเนินการ ซึ่งหน่วยงานดำเนินการในระดับที่ 2 ไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ได้

- กำหนดให้ผู้อำนวยการจังหวัด (ผู้ว่าราชการจังหวัด) เป็นผู้มีอำนาจตามกฎหมายในการควบคุมและสั่งการ

- หน่วยงานดำเนินการ

เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการฉุกเฉิน เช่น กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย กรมโรงงานอุตสาหกรรม กรมควบคุมมลพิษ กรมการแพทย์ กรมอนามัย สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น เป็นผู้รายงานผลการดำเนินงานต่อผู้บัญชาการเหตุการณ์

- หน่วยงานสนับสนุน

ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญและอุปกรณ์พิเศษเฉพาะจากต่างประเทศ

ระดับที่ 4 สาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง

- ขอบเขตลักษณะของภัย

เป็นสาธารณภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตรายที่เริ่มก่ออันตรายต่อชีวิต สิ่งแวดล้อม และทรัพย์สินอย่างร้ายแรง ต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญและกำลังคนอย่างจำนวนมาก เครื่องมืออุปกรณ์พิเศษเฉพาะ ซึ่งเป็น

การบูรณาการร่วมกับหน่วยงานต่างๆ หรืออาจจำเป็นต้องขอสนับสนุนเจ้าหน้าที่และอุปกรณ์จากต่างประเทศเข้าร่วมดำเนินการ ซึ่งหน่วยงานดำเนินการในระดับที่ 3 ไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ได้

- ผู้บัญชาการเหตุการณ์

กำหนดให้นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นผู้มีอำนาจตามกฎหมายในการควบคุมและสั่งการณ์

- หน่วยงานดำเนินการ

เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการฉุกเฉิน เช่น กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย กรมโรงงานอุตสาหกรรม กรมควบคุมมลพิษ กรมการแพทย์ กรมอนามัย สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด และส่วนราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นผู้รายงานผลการดำเนินงานต่อผู้บัญชาการเหตุการณ์

- หน่วยงานสนับสนุน

ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญและอุปกรณ์พิเศษเฉพาะจากต่างประเทศ

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นว่า การแก้ไขปัญหาเหตุฉุกเฉินหรือเหตุภัยสาธารณะอันเนื่องจากภาวะมลพิษ (สารเคมีและวัตถุอันตราย) หน่วยงานที่รับผิดชอบหลักด้านการจัดการ ควบคุม และกำจัดมลพิษ คือ กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องร่วมบูรณาการตามภารกิจ หน้าที่และอำนาจของหน่วยงานนั้น โดยสามารถสรุปบทบาทของกรมควบคุมมลพิษและการบูรณาการกับองค์กรด้านน้ำ ได้แก่ กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ ศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ และศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจได้ตามหัวข้อ 3.3.7.1 ถึง 3.3.7.3

3.3.7.1 บทบาทหน้าที่ของ “กรมควบคุมมลพิษ”[4] ในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติการฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตราย

กรมควบคุมมลพิษได้ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตราย และแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ตั้งแต่การเตรียมความพร้อม การสนับสนุนการจัดการในภาวะฉุกเฉิน การป้องกันและลดผลกระทบการเกิดสาธารณภัย ในเหตุฉุกเฉินและสาธารณภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตราย (สำหรับความร้ายแรงของภัยในทุกระดับ) โดยบูรณาการการปฏิบัติการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น มีรายละเอียดบทบาทหน้าที่ดังนี้

บทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันสาธารณภัยด้านสารเคมีและวัตถุอันตราย

1) จัดเตรียมความพร้อมและสนับสนุนการปฏิบัติงานของท้องถิ่นในด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตราย รวมถึงภัยที่เกิดขึ้นจากการคมนาคมขนส่งสารเคมีและวัตถุอันตราย

[4]เพิ่งอ้าง, เชิงอรรถที่ 1 หน้า 14-19.

2) ให้คำแนะนำและเสนอแนะแนวทางในการจัดทำแผนหลักการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และแผนเฉพาะในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยด้านสารเคมีและวัตถุอันตราย รวมทั้งแผนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

3) สนับสนุนการจัดฝึกอบรมหน่วยงานปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอุบัติภัยจากสารเคมีของกองอำนวยการป้องกันภัยและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่และกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติและร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4) ศึกษาและรวบรวมเทคโนโลยีที่เหมาะสมสำหรับการป้องกันและระงับภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตรายและการตรวจสอบบ่งชี้ลักษณะสมบัติและความเป็นอันตราย

5) ประสานงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในระดับต่างๆ ในการวางแผนควบคุมป้องกันอันตรายที่เกิดขึ้นกับประชาชนและสิ่งแวดล้อม จากการระเบิด เพลิงไหม้ และการรั่วไหลของสารเคมีและวัตถุอันตราย

6) ติดตามตรวจสอบและประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการตกค้างหรือปนเปื้อนของสารเคมีและวัตถุอันตราย เพื่อการวางแผนดำเนินการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมให้มีความเหมาะสมต่อการดำรงชีวิตของประชาชนและสิ่งมีชีวิต

7) สนับสนุนในด้านการเผยแพร่ความรู้ในเรื่องการป้องกันและกำจัดสารเคมีและวัตถุอันตรายในการป้องกันฝ่ายพลเรือนตามแผนการเตรียมความพร้อมแห่งชาติในด้านการป้องกันและระงับภัยจากการก่อวินาศกรรมด้วยสารเคมีและวัตถุอันตราย

บทบาทหน้าที่เกี่ยวกับปฏิบัติการฉุกเฉินและฟื้นฟู

ดำเนินการโดยสำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ โดยจำแนกกรอบเวลาในการดำเนินการเป็นดังนี้

1) การดำเนินการเตรียมความพร้อมรองรับเหตุฉุกเฉิน (ก่อนการเกิดเหตุ)

(1) เป็นศูนย์ข้อมูลในการบริหารจัดการอุบัติภัยและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในด้านวิชาการ เทคโนโลยีในการบริหารจัดการอุบัติภัยจากสารเคมีและการแก้ไขปัญหาการลักลอบทิ้งกากของเสีย

(2) ศึกษาพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารเคมีและความปลอดภัย ระบบการเตือนภัย ล่วงหน้าเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน

(3) ศึกษาและพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานความปลอดภัยศักยภาพการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินและหลักเกณฑ์การปกป้องประชาชนจากสารเคมีรั่วไหล

(4) จัดเตรียมความพร้อมขององค์กรและสนับสนุนการเตรียมความพร้อมหน่วยปฏิบัติการพิเศษสิ่งแวดล้อม (Special Environment Response Term: SERT) สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนการดำเนินการตามแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

(5) เสริมสร้างและพัฒนาเครือข่ายระหว่างหน่วยปฏิบัติการพิเศษสิ่งแวดล้อม (Special Environment Response Term: SERT) กับหน่วยงานภาครัฐทั้งส่วนกลาง ภูมิภาค ท้องถิ่น ภาคเอกชนและประชาชน ให้เกิดการบูรณาการในการแก้ไขปัญหาเหตุฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตราย

(6) สนับสนุนการจัดทำเอกสารเผยแพร่ทางวิชาการในการส่งเสริมสนับสนุนการระงับเหตุฉุกเฉินสารเคมี

(7) การเสริมเครือข่ายด้านการปฏิบัติและองค์ความรู้ด้านในระดับกลุ่มประเทศอาเซียน (AEC)

2) การบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉิน (ขณะเกิดเหตุ)

(1) รับแจ้งและประสานการจัดการเหตุการณ์ในภาวะฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตรายที่มีผลกระทบต่อชีวิต ทรัพย์สิน และสิ่งแวดล้อม

(2) สนับสนุนข้อมูล ข้อเสนอแนะ และข้อแนะนำด้านวิชาการเพื่อวิเคราะห์สาเหตุและประเมินความรุนแรงและควบคุมระงับอุบัติภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตราย พร้อมเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

(3) ร่วมวางแผน ควบคุม ระงับอุบัติภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตราย และการปกป้องประชาชน

(4) สนับสนุนการปฏิบัติการควบคุมและระงับอุบัติภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตราย และการปกป้องประชาชน

(5) ตรวจสอบและประเมินผลกระทบผลที่เกิดขึ้นจากสารเคมีและวัตถุอันตรายและการปนเปื้อนมลพิษในสิ่งแวดล้อม (ดิน น้ำ อากาศ) ในระหว่างการควบคุม ระงับ อุบัติภัยสารเคมีและวัตถุอันตราย พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจนกว่าสถานการณ์ฉุกเฉินยุติลง

(6) ให้ข้อเสนอแนะและคำแนะนำในการปกป้องประชาชนเพื่อหลีกเลี่ยงอันตรายและผลกระทบด้านสุขภาพหรือความปลอดภัยจากเหตุการณ์อุบัติภัยสารเคมีและวัตถุอันตราย

3) การดำเนินการภายหลังภัยยุติ (หลังเกิดภัย)

(1) เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมที่มีการปนเปื้อนมลพิษ รวมทั้งประสานงานและแนะนำมาตรการหรือแนวทางในการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม ให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(2) ติดตามและเฝ้าระวังการปนเปื้อนมลพิษจากเหตุฉุกเฉินในสิ่งแวดล้อมหรือประสานการดำเนินการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจนกว่าสถานการณ์จะเข้าสู่ภาวะปกติ

(3) สรุปผลการดำเนินงานแก้ไขปัญหา อุปสรรค ข้อจำกัดในการตอบโต้เหตุฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตรายเพื่อศึกษา วิเคราะห์ รวมทั้งเสนอแนะแนวทางการป้องกันแก้ไขปัญหาต่อไป

3.3.7.2 การบูรณาการและประสานงานของ “กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ” และ “ศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ” ในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติการฉุกเฉินในกรณีทรัพยากรน้ำหรือแหล่งน้ำสาธารณะปนเปื้อนสารเคมีและวัตถุอันตราย

ในกรณีที่เหตุฉุกเฉินหรือเหตุภัยสาธารณะอันเนื่องจากภาวะมลพิษ (สารเคมีและวัตถุอันตราย) ปนเปื้อนหรือแพร่กระจายไปสู่ทรัพยากรน้ำหรือแหล่งน้ำสาธารณะ ในระดับภัย ระดับปกติ (ติดตามสถานการณ์ และเฝ้าระวัง (ระดับ 1)) หรือเทียบเท่าระดับสาธารณภัยขนาดเล็ก หรือในระดับรุนแรง (หรือคาดว่ารุนแรง) (ระดับ 2) หรือเทียบเท่าสารณภัยขนาดกลางหรือขนาดใหญ่และแต่กรณี การปฏิบัติการฉุกเฉินในสถานการณ์เช่นนี้ หน่วยงานที่รับผิดชอบหลักษ คือ กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น โดย “กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ” จึงมีบทบาทในการบูรณาการในการปฏิบัติการฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตรายที่ปนเปื้อนหรือแพร่กระจายไปสู่ทรัพยากรน้ำหรือแหล่งทรัพยากรน้ำสาธารณะ ดังนี้

บทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกัน (ก่อนเกิดเหตุ)

1) การเตรียมความพร้อมรับมือ การแก้ไขปัญหา การฟื้นฟู และการบูรณาการการปฏิบัติการร่วมกับกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติลิ่งแวดล้อม และหน่วยงานอื่นๆ เพื่อเชื่อมโยงแผนแม่บทเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ให้บูรณาการร่วมกับแผนปฏิบัติการฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตราย แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และแผนปฏิบัติการอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดรับกัน

2) การสร้างการรับรู้แผนปฏิบัติการดังกล่าวให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชนรับทราบ

บทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการ (ขณะเกิดเหตุ)

1) ติดตาม วิเคราะห์แนวโน้ม ควบคุม กำกับดูแลสถานการณ์มลพิษที่เกิดขึ้นกับทรัพยากรน้ำหรือแหล่งทรัพยากรน้ำสาธารณะ

2) ประสานการปฏิบัติงานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะการอำนวยการและบูรณาการร่วมกันกับกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอปภ.ก.)” และ “กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (บกปภ.ช.)”

3) ประกาศแจ้งเตือนสถานการณ์มลพิษที่เกิดกับทรัพยากรน้ำหรือแหล่งทรัพยากรน้ำสาธารณะนั้น ต่อ “กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอปภ.ก.)”

4) พิจารณาระดับความรุนแรงของสถานการณ์ ก่อนนำเสนอต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณายกระดับสถานการณ์เป็นวิกฤตน้ำและการจัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจตามมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติน้ำฯ ต่อไป

5) ออกคำสั่งเป็นหนังสือเพื่อเรียกบุคคลใดมาให้ข้อมูลหรือเอกสาร หลักฐาน หรือวัตถุใดๆ มาเพื่อประกอบการพิจารณาเพื่อบริหารจัดการสถานการณ์น้ำได้อย่างทันท่วงทีและมีประสิทธิภาพ

บทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการฟื้นฟู (หลังเกิดเหตุ)

1) หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบดูแลทรัพยากรน้ำสาธารณะในบริเวณดังกล่าวมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้ที่กระทำการดังกล่าวดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อขจัดความเสียหายและทำให้ทรัพยากรน้ำสาธารณะกลับคืนสู่สภาพเดิมหรือสภาพที่ใกล้เคียงกับสภาพเดิมหรือเหมาะสมจะใช้ประโยชน์ภายในระยะเวลาที่กำหนดได้ตามมาตรา 79 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำฯ

2) ศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติและสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค สนับสนุนการดำเนินการฟื้นฟูทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการลุ่มน้ำกำหนดภายใต้กรอบและแนวทางที่คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติกำหนด ตามมาตรา 35(4) แห่งระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำฯ

3.3.7.3 การบูรณาการและประสานงานของ “ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ” ในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติการฉุกเฉินในกรณีทรัพยากรน้ำหรือแหล่งน้ำสาธารณะปนเปื้อนสารเคมีและวัตถุอันตราย

กรณีที่มีเหตุฉุกเฉินหรือเหตุภยันตรายต่อสาธารณชนอันเนื่องมาจากภัยธรรมชาติหรือภาวะมลพิษที่เกิดจากการแพร่กระจายของมลพิษ ซึ่งหากปล่อยไว้เช่นนั้นจะเป็นอันตรายอย่างร้ายแรงต่อชีวิต ร่างกาย หรือสุขภาพอนามัยของประชาชน หรือก่อความเสียหายต่อทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐเป็นอันมาก โดยหลักการของมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ได้กำหนดกลไกในการแก้ไขวิกฤตหรือปัญหาดังกล่าวไว้ โดยให้อำนาจแก่นายกรัฐมนตรีเป็นผู้มีอำนาจสั่งการไปยังหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้ตามที่เห็นสมควร ไม่ว่าจะเป็นส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือบุคคลใด รวมทั้งบุคคลซึ่งได้รับหรืออาจได้รับอันตรายหรือความเสียหายดังกล่าว หรือแม้กระทั่งผู้ที่ก่อให้เกิดมลพิษนั้น กระทำหรือร่วมกันกระทำการใดๆ อันจะมีผลเป็นการควบคุม ระงับ หรือบรรเทาผลร้ายจากอันตรายและความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นได้อย่างทันท่วงที ซึ่งจะเห็นได้ว่าแผนปฏิบัติการฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตราย ในการบูรณาการสาธารณภัยในระดับที่ 4 คือสถานการณ์ที่อันตรายและส่งผลกระทบต่อชีวิต สิ่งแวดล้อม และทรัพย์สินอย่างร้ายแรง ได้กำหนดแนวทางและขั้นตอนสนับสนุนการปฏิบัติการตอบโต้เหตุฉุกเฉิน การบัญชาการ หรือสั่งการเพื่อแก้ไขปัญหามีลักษณะใกล้เคียงกับวิกฤตน้ำ (ระดับ 3) “กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ” จะนำเสนอต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณายกระดับสถานการณ์เป็นวิกฤตน้ำและจัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจตามมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติน้ำฯ เพื่อเป็นมาตรการเฉพาะในการแก้ไขปัญหาวิกฤตน้ำในกรณีเช่นว่านี้ ซึ่งการจัดตั้ง “ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ” ตามมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำฯ เป็นการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง “ในขณะเกิดภัย” ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับกลไกการแก้ไขปัญหาสาธารณภัยขนาดร้ายแรงอย่างยิ่ง ในระดับที่ 4 ของแผนปฏิบัติการฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตราย จะเห็นได้ว่าผู้บัญชาการที่มีอำนาจสั่งการในการการแก้ไขปัญหาคือนายกรัฐมนตรีเช่นเดียวกัน อีกทั้งในการสั่งการเพื่อบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาต่างก็มีขอบเขตหน้าที่และอำนาจในการรับผิดชอบดำเนินการไม่แตกต่างกัน

อย่างไรก็ดี ในการจัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจนั้น มีความชัดเจนเรื่องหน่วยงานรับผิดชอบด้านงบประมาณที่จะจัดสรรมาใช้ในการดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว และการกำหนดผลในทางกฎหมายที่สถานะของคำสั่งของนายกรัฐมนตรีในฐานะผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจซึ่งรองรับให้มีสภาพอย่างกฎเพื่อให้มีผลเป็นการทั่วไปต่อประชาชนที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งบทสันนิษฐานของกฎหมายที่จะคุ้มครองเจ้าหน้าที่ของศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ ข้าราชการฝ่ายพลเรือน เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือตำรวจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร พนักงานส่วนท้องถิ่น หรือบุคคลใด ที่ได้ดำเนินการไปตามหน้าที่และอำนาจ หรือการปฏิบัติตามคำสั่งของนายกรัฐมนตรีในฐานะผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ ให้พ้นจากความรับผิดทั้งปวง อันจะทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องในทุกภาคส่วนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและทันท่วงทีต่อเหตุการณ์ จึงเห็นได้ว่ากลไกของมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำฯ นั้น ถือเป็นมาตรการเฉพาะ ในการนำไปใช้ในการบูรณาการเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว นอกเหนือไปจากการปฏิบัติการตามแผนปฏิบัติการฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตราย (สารเคมีและวัตถุอันตราย) และแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ในระดับสาธารณะภัยขนาดร้ายแรงอย่างยิ่ง

นอกจากนี้ ในกรณีที่ปัญหาวิกฤตน้ำในบริบทด้านคุณภาพน้ำที่อาจเกิดขึ้นในพื้นที่ปิด เช่น เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เป็นต้น ซึ่งวิกฤตน้ำในลักษณะดังกล่าวอาจไม่เข้าเงื่อนไขหรือมีปัญหาที่ต้องพิจารณาว่ามีลักษณะที่จะถือว่าเป็น “สาธารณภัย” ตามคำจำกัดความของพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยฯ ในการที่จะนำมาตรการหรือแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติมาใช้บังคับกับกรณีดังกล่าวได้หรือไม่ เพียงใด แต่หากข้อเท็จจริงเพียงพอต่อการยกระดับสถานการณ์เป็นวิกฤตน้ำโดยเห็นว่าสถานการณ์ดังกล่าวอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของคน สัตว์ พืช หรือสิ่งแวดล้อมอย่างร้ายแรง นายกรัฐมนตรีย่อมมีอำนาจตามมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำฯ มาใช้เป็นเครื่องมือหนึ่งในการจัดตั้ง “ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ” เพื่อบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาดังกล่าวร่วมกับแผนปฏิบัติการฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตราย (สารเคมีและวัตถุอันตราย) ร่วมกับหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมควบคุมมลพิษ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ด้วยอีกทางหนึ่ง

การกำหนดแนวทางการบูรณาการ

เพื่อเป็นการลดความซ้ำซ้อนในการดำเนินการแก้ไขปัญหา และจำกัดขอบเขตในการดำเนินการต่อ “ทรัพยากรน้ำ” โดยตรง อีกทั้งเป็นการสนับสนุนการปฏิบัติงานระหว่างสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ/ ศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ) กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณะภัยกลาง (กอปภ.ก.) กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (บกปภ.ช.) กรมควบคุมมลพิษ และหน่วยงานอื่นๆ ที่จะร่วมสนับสนุนการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวิกฤตน้ำนั้น จึงควรกำหนดแนวทางการบูรณาการแก้ไขปัญหาวิกฤตน้ำ (ในบริบทด้านคุณภาพน้ำ) ไว้ดังนี้

1) การบูรณาการในสถานการณ์ที่แผนปฏิบัติการฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตรายสามารถรับมือได้

ในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉินหรือเหตุภยันตรายจากภาวะมลพิษหรือจากการแพร่กระจายของมลพิษลงสู่แหล่งทรัพยากรน้ำ พิจารณาจากระดับความร้ายแรงของสาธารณภัยระดับที่ 1 (ขนาดเล็ก) ระดับที่ 2 (ขนาดกลาง) หรือระดับที่ 3 (ขนาดใหญ่) (หรือในระดับปกติ ติดตามสถานการณ์ และเฝ้าระวัง (ระดับ 1) หรือระดับรุนแรงหรือคาดว่าจะรุนแรง (ระดับ 2) ของระดับสถานการณ์เพื่อบริหารจัดการภาวะวิกฤตน้ำ) ที่หน่วยงานของรัฐและเอกชนสามารถบูรณาการเพื่อแก้ไขปัญหาตามแผนปฏิบัติการฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตรายได้การปฏิบัติการต่อเหตุดังกล่าวกำหนดให้กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักตามแผนปฏิบัติการฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตราย ร่วมกับหน่วยงานสนับสนุนอื่นๆ รองรับกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ โดยมีสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กองอำนวยการน้ำแห่งชาติและศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ) ร่วมบูรณาการดังนี้

การดำเนินการเตรียมความพร้อมในการระงับเหตุ

กองอำนวยการน้ำแห่งชาติและศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ สามารถสนับสนุนข้อมูลการศึกษาและวิเคราะห์สถานการณ์น้ำ เพื่อเสนอแนะนโยบายตามแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและมาตรการในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและประสานให้เกิดการนำไปสู่การปฏิบัติ รวมถึงสนับสนุนข้อมูลด้านแหล่งทรัพยากรน้ำในลุ่มน้ำของพื้นที่เกิดเหตุและพื้นที่ลุ่มน้ำใกล้เคียง เพื่อจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขปัญหา การกำหนดแผนการป้องกันการแพร่กระจายของมลพิษโดยการปิดกั้นเส้นทางไหลของน้ำในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำโดยอาศัยผังน้ำ ตลอดจนร่วมวางแผนการแจ้งเตือนผู้ใช้น้ำ การบูรณาการร่วมกับองค์กรผู้ใช้น้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำที่เกิดเหตุและลุ่มน้ำใกล้เคียง รวมถึงแผนการดำเนินการฟื้นฟูทรัพยากรน้ำให้เหมาะสมต่อการอุปโภคบริโภคภายหลังจากเหตุดังกล่าวสิ้นสุดลงได้

การเผชิญเหตุ

กองอำนวยการน้ำแห่งชาติและศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ สามารถบูรณาการข้อมูลสารสนเทศด้านทรัพยากรน้ำทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ ติดตามและประเมินสถานการณ์น้ำ และแจ้งเตือนภัยให้แก่ผู้ใช้น้ำและองค์กรผู้ใช้น้ำในแต่ละภาค (ภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม หรือภาคพาณิชยกรรม) รวมถึงการบูรณาการข้อมูลและข้อเสนอทางด้านวิชาการเพื่อวิเคราะห์และประเมินความรุนแรงของเหตุตลอดจนร่วมวางแผนควบคุม ระงับเหตุ และเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาจนกว่าเหตุดังกล่าวจะสิ้นสุดลง

ในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉินหรือเหตุภยันตรายจากภาวะมลพิษในระดับที่ 4 สาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (หรือในระดับวิกฤตน้ำ (ระดับ 3) ของระดับสถานการณ์เพื่อบริหารจัดการภาวะวิกฤตน้ำ) ซึ่งเป็นเหตุที่ส่งผลกระทบการดำรงชีวิตของคน สัตว์ หรือพืช ต่อสิ่งแวดล้อม หรือต่อทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐอย่างรุนแรง จำเป็นต้องบูรณาการร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ หรือจำเป็นต้องอาศัยเจ้าหน้าที่จำนวนมากในการดำเนินการระงับเหตุหรือให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบเมื่อนายกรัฐมนตรีจัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจและสั่งการในฐานะผู้บัญชาการเพื่อบริหารจัดการและแก้ไขปัญหา

ดังกล่าวแล้ว การบูรณาการระหว่างศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจและหน่วยงานต่างๆ ในระหว่างเกิดเหตุมีแนวทางในการดำเนินการ ดัง**ตารางที่ 3.3.7-1**

ตารางที่ 3.3.7-1 การบูรณาการระหว่างศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจและหน่วยงานต่าง ๆ ในระหว่างเกิดเหตุ

แผนการบูรณาการ/ แผนปฏิบัติการ	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หมายเหตุ
1. อำนาจสั่งการตามกฎหมาย	- นายกรัฐมนตรี (ผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ)		
2. การบูรณาการในระดับนโยบาย	- ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ	กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (กปภ.ช.)	
3. การให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย	- ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด		
3.1 การเคลื่อนย้ายประชาชนออกจากพื้นที่เกิดเหตุ	- สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดในพื้นที่ประสบเหตุ - ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต ในพื้นที่ประสบเหตุ - มณฑลทหารบกในพื้นที่ในพื้นที่ประสบเหตุ - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ประสบเหตุ - องค์การสาธารณกุศล มูลนิธิและภาคเอกชน	- อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในพื้นที่	
3.2 การแจกจ่ายอาหาร น้ำดื่ม อุปกรณ์และเครื่องยังชีพ	- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ประสบเหตุ - สำนักงานเหล่ากาชาด - การประปาส่วนภูมิภาคในพื้นที่ประสบเหตุ - สำนักงานทรัพยากรน้ำในพื้นที่ประสบเหตุ - สำนักทรัพยากรน้ำบาดาลเขตในพื้นที่ประสบเหตุ - องค์การสาธารณกุศล มูลนิธิและภาคเอกชน	- อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในพื้นที่ - จิตอาสา	
3.3 การดูแลความปลอดภัยและทรัพย์สิน	- ตำรวจภูธรจังหวัด - สถานีตำรวจทางหลวง	- อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในพื้นที่	

แผนการบูรณาการ/ แผนปฏิบัติการ	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หมายเหตุ
	- กองบังคับการตำรวจทางหลวง - ผู้นำท้องที่ ในพื้นที่ประสบเหตุ	- การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค - การประปาส่วนภูมิภาค	
3.4 การช่วยเหลือทางการแพทย์	- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด - โรงพยาบาลประจำตำบล/ อำเภอ/จังหวัด	- สนง.เหล่ากาชาดจังหวัด - จิตอาสา - อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน - สนง.พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	
3.5 การป้องกันน้ำ และการระบายน้ำ เช่น จัดทำทำนบดิน ขุดคลอง/ทางระบายน้ำหรือเตรียมพื้นที่รับน้ำ เป็นต้น	- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่ประสบเหตุ - สำนักงานชลประทาน ในพื้นที่ประสบเหตุ - โครงการชลประทานจังหวัด ในพื้นที่ประสบเหตุ - สำนักงานโยธาธิการและผังเมือง จังหวัด ในพื้นที่ประสบเหตุ - สำนักงานทรัพยากรน้ำ ในพื้นที่ประสบเหตุ	- มณฑลทหารบกในพื้นที่	
3.6 การผันน้ำ	- คณะกรรมการลุ่มน้ำ - คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ	- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ประสบเหตุ - สำนักงานชลประทาน ในพื้นที่ประสบเหตุ - โครงการชลประทานจังหวัด ในพื้นที่ประสบเหตุ - สำนักงานทรัพยากรน้ำ ในพื้นที่ประสบเหตุ	
4. การพยากรณ์ การติดตาม เฝ้าระวัง การประชาสัมพันธ์ และการแจ้งเตือนภัย	- คณะกรรมการลุ่มน้ำ - สำนักงานอุตุนิยมวิทยา ในพื้นที่ (การพยายกรณ์สภาพอากาศ) - สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ในพื้นที่ (ติดตามสถานการณ์และการแจ้งเตือนภัย)	- สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดในพื้นที่ - สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย (สวท.) - กอ.รมน. จังหวัด - สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติ	

แผนการบูรณาการ/ แผนปฏิบัติการ	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หมายเหตุ
	- สำนักงานชลประทานในพื้นที่ (ติดตามปริมาณน้ำที่กักเก็บ และการระบายน้ำในเขตชลประทาน) - สำนักงานทรัพยากรน้ำในพื้นที่ (เฝ้าระวังติดตามสถานการณ์น้ำ แจ้งเตือนภัย) - การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (เฝ้าระวังปริมาณน้ำในอ่างฯ ที่อยู่ในความรับผิดชอบ) - สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษ ในพื้นที่ (เฝ้าระวังคุณภาพน้ำ)	และสิ่งแวดล้อมจังหวัด - สถานบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน) - สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์กรมหาชน) - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่	
5. การสนับสนุนข้อมูลเพื่อจัดทำแผนระงับเหตุหรือแผนปฏิบัติการ			
5.1 ข้อมูลสารสนเทศด้านทรัพยากรน้ำ/ผังน้ำ	- สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ	- สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค - ศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ - คณะกรรมการลุ่มน้ำ - สำนักทรัพยากรน้ำบาดาลเขต - สำนักงานทรัพยากรน้ำในพื้นที่ - สำนักงานชลประทานในพื้นที่ - ศูนย์น้ำระดับจังหวัด	
5.2 ข้อมูลสภาพอากาศ	- กรมอุตุนิยมวิทยา	- สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน) - สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน)	

แผนการบูรณาการ/ แผนปฏิบัติการ	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หมายเหตุ
5.3 ข้อมูลเส้นทางสัญจร เส้นทางเลี่ยงพื้นที่เสี่ยงภัย และพื้นที่ประสบภัย	- สำนักงานขนส่งจังหวัด - แขวงทางหลวงชนบท - ศูนย์สร้างทางจังหวัด - แขวงทางหลวงชนบท จังหวัด - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่		
6. การออกประกาศ/คำสั่ง			
6.1 ประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดเขตภาวะน้ำแล้ง	- นายกรัฐมนตรี โดยข้อเสนอของคณะกรรมการลุ่มน้ำ	- สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดในพื้นที่ - สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย (สวท.) - กอ.รมน. จังหวัด - สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่	มาตราที่ 58 วรรค 1 ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561
6.2 เขตพื้นที่ประสบสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง	- นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย		มาตรา 31 พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยฯ
6.3 ประกาศจำกัดกิจการการใช้น้ำในภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง	- นายกรัฐมนตรี	- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	มาตราที่ 58 พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561
7. การฟื้นฟูเยียวยา			
7.1 การฟื้นฟูเยียวยาด้านผลิตผลทางการเกษตร	- สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด - สำนักงานเกษตรจังหวัด	- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ - สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด	
7.2 การจ่ายค่าทดแทนการใช้ที่ดินหรือสิ่งก่อสร้าง	- หน่วยงานซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งนั้นสังกัดอยู่	- สำนักงบประมาณ - สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ	มาตรา 67 วรรคสาม พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำฯ

แผนการบูรณาการ/ แผนปฏิบัติการ	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หมายเหตุ
7.3 การจ่ายค่าทดแทนการใช้น้ำจากการเฉลี่ยน้ำ	- หน่วยงานซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งนั้นสังกัดอยู่	- สำนักงบประมาณ - สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ	มาตรา 60 วรรคสอง ตาม พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561
7.4 การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ/ การฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมและการจัดการมลพิษ	- สำนักงานป่าไม้เขต - สำนักงานอนุรักษ์พื้นที่ - สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษ - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่	- สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด - สนง.โยธาธิการและผังเมืองจังหวัด - แขวงทางหลวงชนบท	
8. การเตรียมพื้นที่กักเก็บน้ำ	- สำนักงานชลประทานในพื้นที่ - สำนักงานทรัพยากรน้ำในพื้นที่ - สำนักทรัพยากรน้ำบาดาลเขตในพื้นที่ - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่	- สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค	
9. งบประมาณ	- สำนักงบประมาณ		มาตรา 24 ตาม พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561
10. การรายงานและสรุปผลการดำเนินการ	- สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ	- สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค	มาตรา 24 ตาม พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561

การดำเนินการภายหลังสิ้นสุดเหตุ

กองอำนวยการน้ำแห่งชาติและศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ และสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาคสามารถสนับสนุนการดำเนินการตรวจสอบความปลอดภัยและคุณภาพของทรัพยากรน้ำและแหล่งทรัพยากรน้ำสาธารณะที่เหมาะสมต่อการอุปโภคและบริโภคของผู้ใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำที่เกิดเหตุและลุ่มน้ำใกล้เคียง การแจ้งข้อมูลความปลอดภัยดังกล่าวไปยังผู้ใช้น้ำและองค์กรผู้ใช้น้ำและข้อแนะนำในการใช้น้ำจนกว่าจะกลับคืนสู่ภาวะปกติ ร่วมดำเนินการฟื้นฟูทรัพยากรน้ำหรือแหล่งน้ำสาธารณะที่ปนเปื้อนมลพิษร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการรายงานผลการดำเนินการ สภาพปัญหา อุปสรรค ข้อจำกัดและแนวทางแก้ไขปัญหาในอนาคตต่อคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

3.3.8 งบประมาณในการดำเนินงานตามแผนบูรณาการและการดำเนินงานของศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ

ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) และแผนแม่บทต่างๆ ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติได้กำหนดให้มีการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ สำหรับ 6 ยุทธศาสตร์หลักและรายการค่าดำเนินการภาครัฐ โดย 1 ใน 6 ของยุทธศาสตร์นั้น ได้แก่ “ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม” โดยส่วนหนึ่งในกรอบการใช้จ่ายงบประมาณนั้นได้ให้ความสำคัญกับการจัดการมลพิษและสิ่งแวดล้อมและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำโดยแยกเป็นงบประมาณรายจ่ายบูรณาการในแผนงานบูรณาการด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ซึ่งในดังกล่าว ครอบคลุมการใช้จ่ายงบประมาณเพื่อให้ประเทศมีความมั่นคงด้านน้ำเพิ่มขึ้น มีการบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบและยั่งยืน ทั้งน้ำบนดินและน้ำใต้ดิน เพิ่มผลิตภาพของน้ำทั้งระบบในการใช้น้ำอย่างประหยัดและสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำ โดยจัดทำแผนบรรเทาอุทกภัยแบบบูรณาการ จัดระบบการจัดการภัยพิบัติจากน้ำในภาวะวิกฤต เตือนภัยอุทกภัยและภัยแล้งเพื่อลดความสูญเสียและความเสี่ยงอย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาแหล่งน้ำทั้งในและนอกเขตชลประทานให้สามารถทำเกษตรได้ จัดหาพัฒนาแหล่งน้ำให้เพียงพอต่อการเจริญเติบโตของเขตเมือง เกษตร อุตสาหกรรมและการท่องเที่ยว เพิ่มประสิทธิภาพการอนุรักษ์ ฟื้นฟู พื้นที่ป่าต้นน้ำและแหล่งน้ำธรรมชาติ แหล่งกักเก็บน้ำ ระบบกระจายน้ำ และเชื่อมโยงโครงข่ายลุ่มน้ำทั้งในและนอกเขตชลประทาน ปรับปรุงทางน้ำ พื้นที่รองรับน้ำ จัดทำผังเมืองและระบบป้องกันน้ำท่วมชุมชนและพื้นที่เศรษฐกิจ พัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพระบบบำบัดน้ำเสียตลอดจนเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสนับสนุนองค์กรลุ่มน้ำ พัฒนาระบบฐานข้อมูล การประชาสัมพันธ์ การติดตามประเมินผลและการมีส่วนร่วม[5]

สำหรับงบประมาณที่นำมาใช้จ่ายในกรณีประสบเหตุฉุกเฉินหรือสาธารณภัยทั้งบริบทด้านคุณภาพน้ำและบริบทด้านปริมาณน้ำ โดยสามารถใช้จ่ายจากงบประมาณสำหรับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยตามภารกิจหน้าที่ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของหน่วยงานต่างๆ เช่น งบประมาณรายจ่ายประจำปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดและกลุ่มจังหวัด และส่วนราชการระดับกระทรวงและ

[5]งบประมาณโดยสังเขป ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563, สำนักงบประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี

ระดับกรม หรือการเบิกจ่ายจากงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น รวมถึงเงินทดรองราชการตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินในกรณีเมื่อเกิดภัยพิบัติขึ้นในพื้นที่ใด และจังหวัดได้ใช้วงเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติในกรณีฉุกเฉินให้ถูกต้องตามวิธีการและหลักเกณฑ์ที่ระเบียบกระทรวงการคลังดังกล่าวกำหนด เป็นต้น

นอกจากนี้มาตรา 24 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำฯ ยังได้บัญญัติให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ เป็นหน้าที่ของสำนักงบประมาณ ในการพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้กับศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายและสนับสนุนการปฏิบัติงานทั้งหมด ซึ่งหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ข้าราชการฝ่ายพลเรือน เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือตำรวจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร พนักงานส่วนท้องถิ่น หรือบุคคลใดๆ ก็ตาม หากปฏิบัติหน้าที่ตามหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจหรือปฏิบัติตามคำสั่งของนายกรัฐมนตรีในฐานะผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจย่อมสามารถเบิกจ่ายจากงบประมาณตามที่สำนักงบประมาณจัดสรรให้ได้เช่นกัน

3.3.9 แนวทางปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ในหัวข้อที่ผ่านมาได้มีการอธิบายถึงบทบาทขององค์กรด้านน้ำตาม พ.ร.บ.ทรัพยากรน้ำ เช่น ศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ และตาม พ.ร.บ.ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณะภัยกลาง กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด/อำเภอ และศูนย์บัญชาการส่วนหน้า ซึ่งเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่บัญชาการอำนวยการ รวมทั้งประสานการปฏิบัติการกับหน่วยงานระดับปฏิบัติการต่างๆ

ในหัวข้อนี้ จะกล่าวถึงแนวทางการปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถสรุปโครงสร้างได้ตาม**รูปที่ 3.3.9-1** โดยโครงสร้างในระดับปฏิบัติการนี้ จะใช้ได้กับภัยในทุกระดับความรุนแรงของภัย ตั้งแต่ระดับ 1 : ปกติ จนถึงระดับ 3 : วิกฤติ โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.3.9.1 แนวทางปฏิบัติร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

หน่วยงานของรัฐจะปฏิบัติงานร่วมโดยมีการประสานผ่านทางทั้งกองอำนวยการน้ำแห่งชาติ/ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ และ ศูนย์บัญชาการส่วนหน้าของกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง/จังหวัด/อำเภอ โดยทั้ง 2 องค์กรนี้จะทำหน้าที่อำนวยการร่วมกันอยู่แล้ว เพื่อให้การดำเนินการต่างๆ มีความสอดคล้องกันตามแผนผังใน**รูปที่ 3.3.9-2** และ **3.3.9-3**

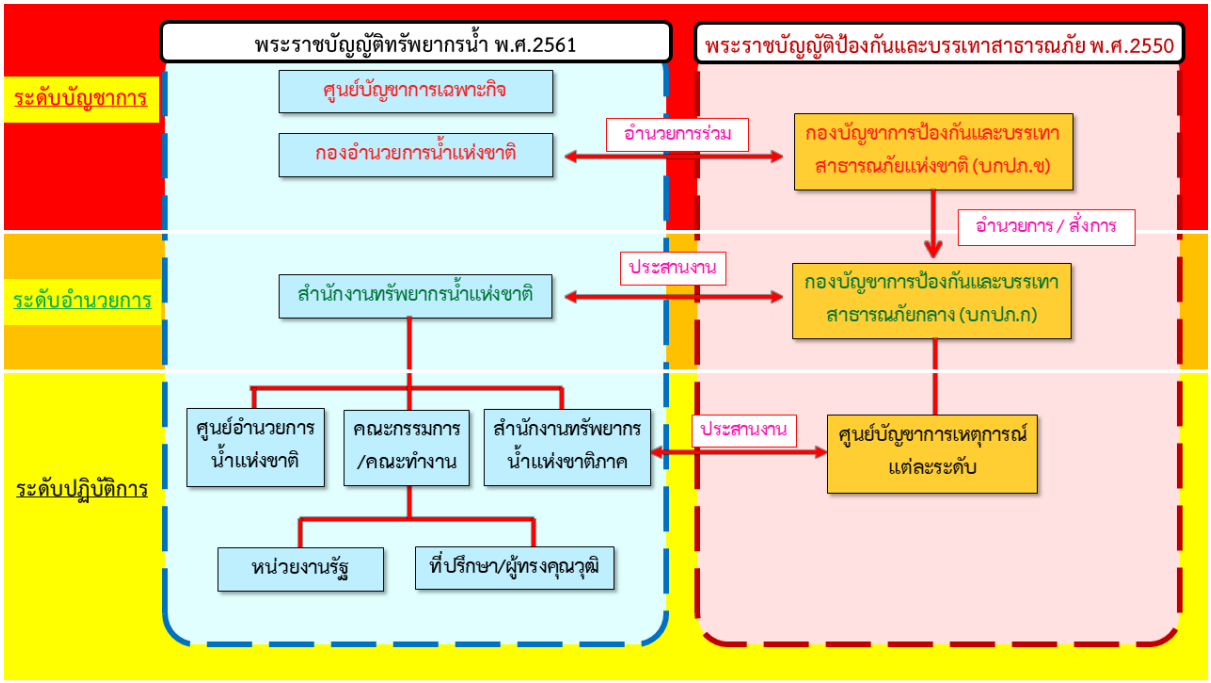
ส่วนรายละเอียดว่า หน่วยงานระดับปฏิบัติใด รับผิดชอบงานใดจะนำเสนอไว้ในบทที่ 4

3.3.9.2 แนวทางปฏิบัติร่วมกับภาคประชาสังคม เอกชน และองค์กรการกุศล

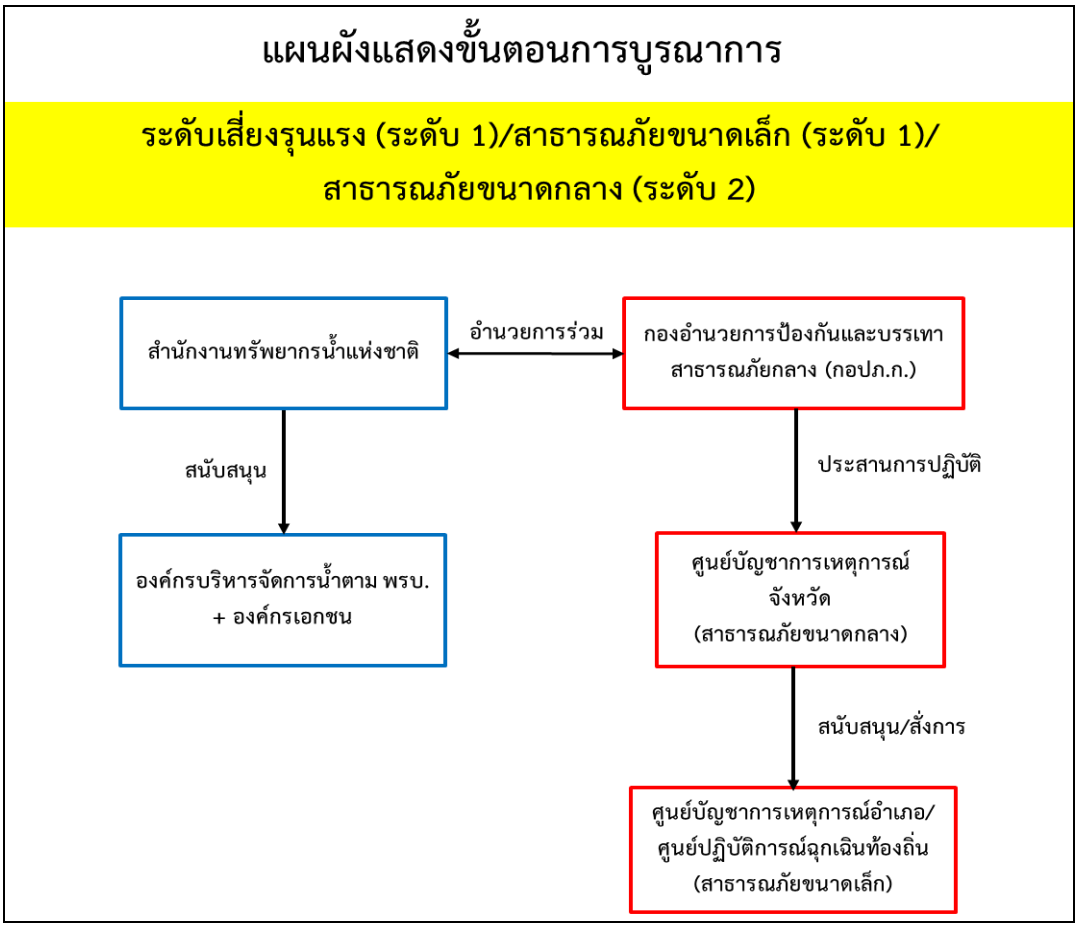
การปฏิบัติงานร่วมกับภาคส่วนต่างๆ เหล่านี้ จะมีการประสานผ่านจุดติดต่อคือ กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ/ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ และ ศูนย์บัญชาการส่วนหน้า เช่นเดียวกับ กรณีของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยการปฏิบัติงานร่วมจะเป็นไปตามขีดความสามารถและแนวทางที่ตกลงกันระหว่างภาคส่วนต่างๆ เหล่านี้กับจุดติดต่อ

3.3.9.3 แนวทางปฏิบัติร่วมกับองค์กรระหว่างประเทศ

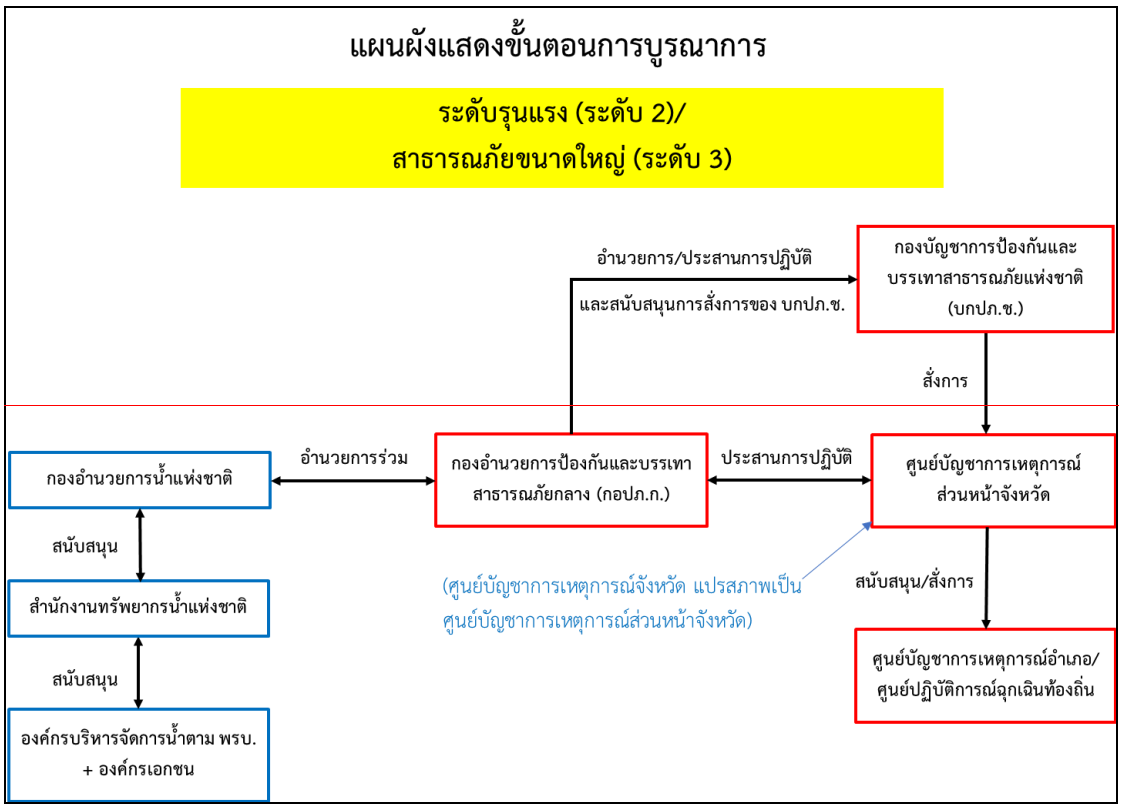
จะดำเนินการในลักษณะเดียวกับการปฏิบัติงานร่วมกับภาคประชาสังคมฯ ตามหัวข้อ 3.3.9.2 หรือ อาจประสานผ่านมาทางหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ตามหัวข้อ 3.3.9.1 ก็ได้

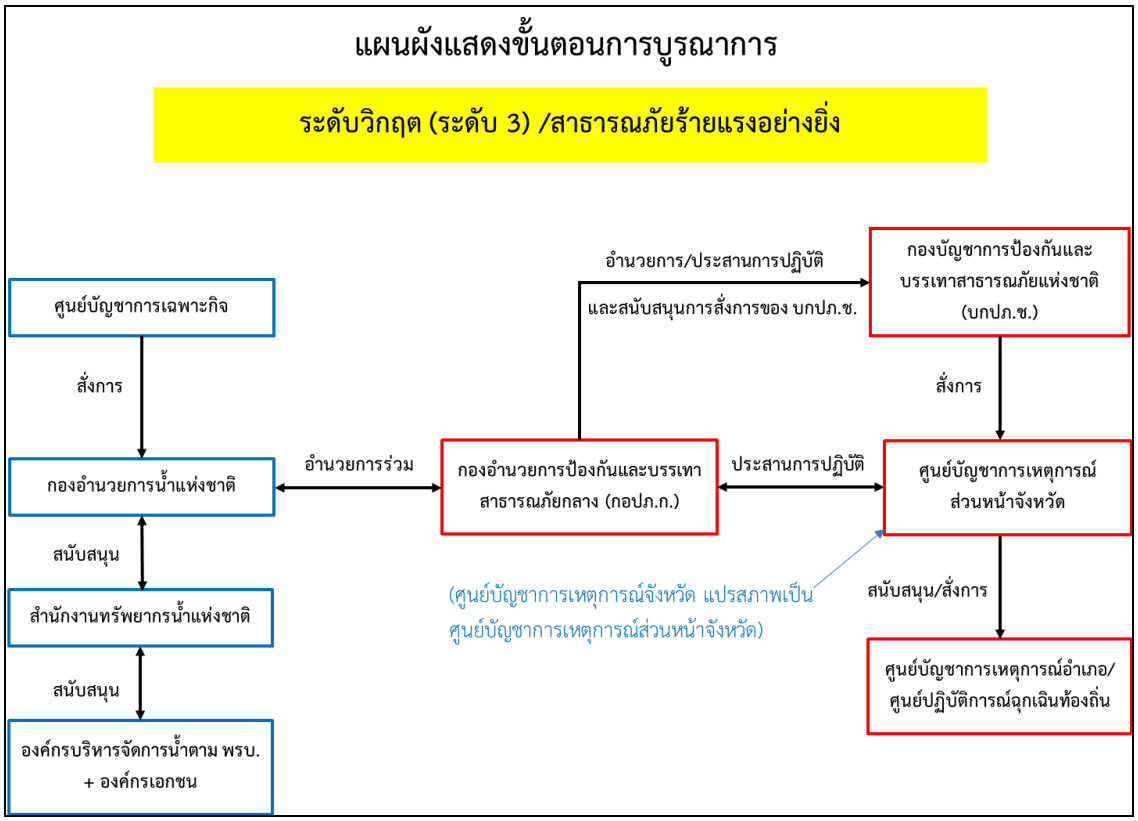
รูปที่ 3.3.9-1 ความเชื่อมโยงและการประสานงานของหน่วยงานในระดับบัญชาการ ระดับอำนวยการและระดับปฏิบัติการ

รูปที่ 3.3.9-2 แผนผังแสดงขั้นตอนการบูรณาการที่ระดับภัย 1: ระดับเสี่ยงรุนแรง

รูปที่ 3.3.9-3 แผนผังแสดงขั้นตอนการบูรณาการที่ระดับภัย 2: ระดับรุนแรง

รูปที่ 3.3.9-4 แผนผังแสดงขั้นตอนการบูรณาการที่ระดับภัย 3: ระดับวิกฤต

บทที่ 4

แนวทางการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง

4.1 หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักและหน่วยงานสนับสนุน

จากแนวทางการบูรณาการแก้ไขปัญหาด้านน้ำ ตามรายละเอียดในบทที่ 3 ได้มีการกำหนดโครงสร้างในการดำเนินการโดยเน้นที่ระดับบัญชาการและระดับอำนวยการ ซึ่งมีการจัดโครงสร้างต่างกันตามระดับความรุนแรงของภัย อย่างไรก็ตาม ในส่วนของหน่วยงานปฏิบัตินั้นจะไม่แตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นภัยระดับใด

โดยในบทนี้จะเน้นที่หน่วยงานในระดับปฏิบัติการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านน้ำ โดยมีการแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก และ หน่วยงานสนับสนุน โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1.1 หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่และอำนาจโดยตรงหรือที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมหรือจัดการปัญหาน้ำแล้งตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น เช่น พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.2561 พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550 พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช 2485 และพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ.2520 เป็นต้น โดยในการดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง อาจแบ่งออกเป็น 3 ช่วงเวลา ได้แก่ ช่วงก่อนเกิดภาวะน้ำแล้ง ช่วงระหว่างเกิดภาวะน้ำแล้ง และช่วงหลังเกิดภาวะน้ำแล้ง (ภาวะน้ำแล้งได้ผ่านพ้นไปแล้ว) และในกรณีที่ต้องปฏิบัติการในพื้นที่ที่เกิดภาวะน้ำแล้ง หน่วยงานดังกล่าวต้องมีพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานซึ่งปฏิบัติหน้าที่อยู่ในพื้นที่เป็นประจำหรือมีจำนวนคนเพียงพอที่จะปฏิบัติการในพื้นที่นั้นด้วย โดยประกอบด้วย

- สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค/คณะกรรมการลุ่มน้ำ/คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- กรมชลประทาน
- กรมทรัพยากรน้ำ
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล
- กรมอุตุนิยมวิทยา
- การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
- กรมฝนหลวงและการบินเกษตร
- กระทรวงสาธารณสุข
- หน่วยงานรับผิดชอบในเขตพื้นที่ประกาศเขตประสบภัย (ตามระดับความรุนแรงของสาธารณภัย)

- หน่วยงานผู้รับผิดชอบซึ่งเป็นต้นสังกัดของพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติการ ในกรณีต้องจ่ายค่าชดเชยความเสียหายตาม พ.ร.บ.ทรัพยากรน้ำ
- หน่วยงานผู้รับผิดชอบซึ่งเป็นต้นสังกัดของพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งให้ต้องเฉลี่ยน้ำตาม พ.ร.บ.ทรัพยากรน้ำ
- หน่วยงานผู้รับผิดชอบตามกฎหมาย ในกรณีต้องจ่ายค่าชดเชยตาม พ.ร.บ.ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งกฎหมายอื่นๆ

4.1.2 หน่วยงานสนับสนุน

เป็นหน่วยงานที่เข้ามาทำหน้าที่ช่วยเหลือสนับสนุนให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งได้ โดยความช่วยเหลือนั้นอาจดำเนินการในรูปแบบของการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับการพยากรณ์อากาศ การเฝ้าระวังสภาวะอากาศ ติดตามสถานการณ์ และเตือนภัย การให้ความช่วยเหลือด้านเทคนิค การเข้าร่วมปฏิบัติการในพื้นที่เพื่อจัดให้มีน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคหรือแจกจ่ายน้ำให้แก่ประชาชน การจัดการน้ำเสีย การดูแลรักษาทรัพยากรน้ำและทางน้ำสาธารณะ การบำรุงรักษา ฟื้นฟู และอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ การจัดการน้ำแล้งให้สามารถนำกลับมาใช้ได้ การสนับสนุนด้านงบประมาณ การอนามัย การช่วยเหลือผู้ประสบภัยในด้านต่างๆ การเผยแพร่ข้อมูลที่จำเป็นให้ประชาชนทราบ รวมถึงการดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ โดยหน่วยงานที่จะเข้ามาทำหน้าที่ดังกล่าวโดยประกอบด้วย

- กรมประชาสัมพันธ์
- กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
- สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ
- สำนักงบประมาณ
- กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน
- กรมอุทกศาสตร์ กองทัพเรือ
- สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน)
- สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน)
- การประปาส่วนภูมิภาค
- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
- กรมป่าไม้
- กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
- กรมควบคุมมลพิษ
- กรมโรงงานอุตสาหกรรม

- การนิคมอุตสาหกรรม
- องค์การจัดการน้ำเสีย
- กรมเจ้าท่า
- กรมการข้าว
- กรมประมง
- กรมปศุสัตว์
- กระทรวงกลาโหม
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
- กรมทางหลวง
- กรมทางหลวงชนบท
- กระทรวงต่างประเทศ กรณีการผันน้ำในแหล่งน้ำระหว่างประเทศ
- กระทรวงการคลัง
- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

โดยหน่วยงานบางหน่วยอาจเป็นหน่วยงานหลักในบางภารกิจแต่เป็นหน่วยงานสนับสนุนในบางภารกิจก็ได้ ตามหัวข้อ 4.1.3 ทั้งนี้ เพื่อให้การป้องกันและบรรเทาผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากภาวะน้ำแล้งซึ่งมีผลต่อประชาชนและเศรษฐกิจโดยรวมสามารถดำเนินการได้อย่างทันท่วงที ต้องมีการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานหลักหรือหน่วยงานสนับสนุน โดยต้องเป็นการดำเนินการตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งที่คณะกรรมการลุ่มน้ำแต่ละลุ่มน้ำจะจัดทำขึ้นเสนอ กนช. เพื่อให้ความเห็นชอบที่อยู่ภายใต้กรอบของแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) และสอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แผนการบริหารจัดการน้ำเพื่อรองรับภาวะน้ำแล้งของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น การประปาส่วนภูมิภาค ด้วย เพื่อให้การดำเนินการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้ หน้าที่ของแต่ละหน่วยงานจะเป็นไปตามหัวข้อ 4.3

4.1.3 บทบาทหน้าที่ของหน่วยงาน

บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุนตามหัวข้อ 4.1 ที่สอดคล้องกับภารกิจตามกฎหมายของหน่วยงานนั้นๆ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภาวะน้ำแล้ง สามารถสรุปได้ตาม**รูปที่ 4.1.3-1** โดยมีรายละเอียดตาม**ตารางที่ 4.1.3-1** ถึง **4.1.3-3** โดยแสดงภารกิจและหน่วยงานในช่วงก่อน ระหว่าง และหลังเกิดภาวะภัย ตามลำดับ

การบูรณาการหน่วยงานการจัดการน้ำแล้ง

ก่อนเกิดน้ำแล้ง

1. เขียนแผนให้สอดคล้องกัน

1.1 แผน สทนช.
สทนช.ภาค/คกก.ลุ่มน้ำ *กปส., ดศ., กสทช., งป.*

1.2 แผน ปภ.
ปภ., *กปส., ดศ., กสทช., งป.*

2. ดำเนินการด้านข้อมูล

2.1 ปริมาณน้ำ สถานการณ์น้ำ แผนที่
สทนช., ปภ., ชป., ทน., ทบ., อต., กฟผ., *พพ., อศ., สสน., สทอภ, กปน./กปภ., อปท.*

2.2 ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม
สทนช.ภาค/ คกก.ลุ่มน้ำ, *สผ., สส., ปม., อส.*

2.3 มลพิษทางน้ำ
สทนช.ภาค/คกก.ลุ่มน้ำ, *คพ., กรอ., กนอ., อจน., อปท.*

3. เตรียมรับมือกับภาวะน้ำแล้ง

3.1 การเตรียมการกักเก็บน้ำ
สทนช.ภาค/คกก.ลุ่มน้ำ/, สทนช./กนช., ชป., ทน., ทบ., *จท., กฟผ.*

3.2 การเตรียมการช่วยเหลือเกษตรกร
สทนช.ภาค/คกก.ลุ่มน้ำ, *กข., กปม., ปศ.*

ระหว่างเกิดน้ำแล้ง-แล้งอย่างรุนแรง

1. ออกประกาศเขตพื้นที่/ประกาศเขต

1.1 น้ำแล้ง สทนช.ภาค/คกก.ลุ่มน้ำ/ นรม., หน่วยงานรับผิดชอบในเขตพื้นที่

1.2 น้ำแล้งอย่างรุนแรง สทนช.ภาค/คกก.ลุ่มน้ำ/ นรม., หน่วยงานรับผิดชอบในเขตพื้นที่/ นรม./รอง

2. ปฏิบัติการเพื่อป้องกันแก้ไขน้ำแล้ง

สทนช./สทนช.ภาค, ปภ., ชป., ทน., ทบ., ฝล., *อปท., กห., สตช.*

3. การดำเนินให้มีการเฉลี่ยน้ำ

สทนช./สทนช.ภาค, ปภ., ทน., ทบ., *ทล./ทลช., กปน./กปภ., อปท., กห., สตช.*

4. การผันน้ำ

4.1 ลุ่มน้ำเดียวกัน/ลุ่มน้ำสาขา/ข้ามลุ่มน้ำ
สทนช.ภาค/คกก.ลุ่มน้ำ/, สทนช./กนช./นรม.,

4.2 ผันน้ำแหล่งน้ำระหว่างประเทศ
สทนช.ภาค/คกก.ลุ่มน้ำ/กนช., สทนช./นรม., *ทน./สปท., กต.*

5. การจัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ

สทนช./นรม.บัญชาการ , *งป.*

6. การช่วยเหลือทางการแพทย์

สธ.

หลังเกิดน้ำแล้ง

1.จ่ายค่าทดแทนแก่ผู้ที่ต้องสูญเสียน้ำ

หน่วยงานผู้รับผิดชอบซึ่งเป็นต้นสังกัดของพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งให้ต้องเฉลี่ยน้ำ, *งป.*

2.จ่ายค่าทดแทน/ค่าชดเชยความเสียหายจากการใช้ที่ดิน/สิ่งก่อสร้าง

หน่วยงานผู้รับผิดชอบซึ่งเป็นต้นสังกัดของพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติการ, *งป.*

3.การจ่ายค่าชดเชยตามกฎหมายอื่น

หน่วยงานผู้รับผิดชอบตามกฎหมายนั้น ๆ, *กค., อปท., งป.*

4.การช่วยเหลือทางการแพทย์

สธ.

5.การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สทนช./ สทนช.ภาค, *ทส., อปท.*

6. การติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล

สทนช./สทนช.ภาค, ชป., ทน., ทบ., *คพ., กรอ., กนอ., กฟผ.*

หน่วยงานหลัก
หน่วยงานสนับสนุน

รูปที่ 4.1.3-1 การบูรณาการหน่วยงานการจัดการน้ำแล้ง (ก่อน-ระหว่าง-หลังเกิดภาวะน้ำแล้ง)

ตัวย่อหน่วยงานที่ใช้

กข.	= กรมการข้าว,	ทลช.	= กรมทางหลวงชนบท,
กค.	= กระทรวงการคลัง,	ทส.	= กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
กปน.	= การประปานครหลวง,	นรม.	= นายกรัฐมนตรี,
กปภ.	= การประปาส่วนภูมิภาค,	ปม.	= กรมป่าไม้,
กปม.	= กรมประมง,	ปศ.	= กรมปศุสัตว์,
กปส.	= กรมประชาสัมพันธ์,	ฝล.	= กรมฝนหลวงและการบินเกษตร,
กนช.	= คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ,	พพ.	= กรมพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน,
กนอ.	= การนิคมอุตสาหกรรม,	สตช.	= สำนักงานตำรวจแห่งชาติ,
กฟผ.	= การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย,	สทอภ.	= สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน)
กรอ.	= กรมโรงงานอุตสาหกรรม,		
กสทช.	= สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ,	สธ.	= กระทรวงสาธารณสุข,
		สปท.	= สำนักประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ,
กห.	= กระทรวงกลาโหม,	สผ.	= สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม,
คกก.	= คณะกรรมการ,		
คพ.	= กรมควบคุมมลพิษ,	สส.	= กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม,
งป.	= สำนักงบประมาณ,	สสน.	= สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน),
จท.	= กรมเจ้าท่า,	อจน.	= องค์การจัดการน้ำเสีย,
ดศ.	= กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม,	อต.	= กรมอุตุนิยมวิทยา,
ทช.	= กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง,	อปท.	= องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น,
ทน.	= กรมทรัพยากรน้ำ,	อศ.	= กรมอุทกศาสตร์ กองทัพเรือ,
ทล.	= กรมทางหลวง,	อส.	= กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช,

รูปที่ 4.1.3-1 การบูรณาการหน่วยงานการจัดการน้ำแล้ง (ก่อน-ระหว่าง-หลังเกิดภาวะน้ำแล้ง) (ต่อ)

ตารางที่ 4.1.3-1 การบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการปัญหาน้ำแล้งช่วงก่อนเกิดภาวะน้ำแล้ง

ที่	การบูรณาการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หน้าที่และอำนาจ	หมายเหตุ
1.	การจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง (แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งต้องเชื่อมโยงและสอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติและแผนอื่นที่เกี่ยวข้อง)	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค (คณะกรรมการลุ่มน้ำ)		รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการลุ่มน้ำในการจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง	- พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 - กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2562
			กรมประชาสัมพันธ์	เป็นศูนย์กลางการประชาสัมพันธ์ภาครัฐ	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมประชาสัมพันธ์ สำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2545
			กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม	ดูแลงานประชาสัมพันธ์และประสานเครือข่ายสารสนเทศระดับประเทศ	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. 2560
			สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ	รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ในการจัดทำแผนแม่บทการบริหารคลื่นความถี่ และกำหนดหลักเกณฑ์การใช้คลื่นความถี่ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ	พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553
			สำนักงบประมาณ	ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงบประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2551

ตารางที่ 4.1.3-1 การบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการปัญหาน้ำแล้งช่วงก่อนเกิดภาวะน้ำแล้ง (ต่อ)

ที่	การบูรณาการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หน้าที่และอำนาจ	หมายเหตุ
2.	การจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติในส่วนของภัยแล้งต้องเชื่อมโยงและสอดคล้องกับแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง)	กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย		เป็นหน่วยงานกลางของรัฐ ในการดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ และจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติเสนอคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550
			หน่วยงานสนับสนุนเป็นหน่วยงานเดียวกับลำดับ 1	ประชาสัมพันธ์ ประสานเครือข่ายสารสนเทศ จัดสรรงบประมาณตามกฎหมาย	กฎหมายเดียวกับลำดับ 1
3.	การบูรณาการด้านข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณน้ำ สถานการณ์น้ำ และแผนที่ (พยากรณ์ เฝ้าระวัง ติดตาม และเตือนภัย)	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กองบริหารจัดการลุ่มน้ำ ศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ)		รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ และคณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้อง ศึกษา วิเคราะห์ และวิจัยข้อมูลและสารสนเทศเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำ คาดการณ์ข้อมูลอากาศ รวมทั้งพยากรณ์สถานการณ์น้ำ	- พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 - กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2562
		กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย		เฝ้าระวังและเตือนภัย รวมถึงประสานขอความร่วมมือจากสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เพื่อให้ได้ข้อมูลในส่วนของการดำเนินการก่อนเกิดภัยแล้ง	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550
		กรมชลประทาน		เฝ้าระวัง ติดตามและวิเคราะห์สถานการณ์น้ำในเขตพื้นที่การชลประทาน	พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช 2485

ตารางที่ 4.1.3-1 การบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการปัญหาน้ำแล้งช่วงก่อนเกิดภาวะน้ำแล้ง(ต่อ)

ที่	การบูรณาการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หน้าที่และอำนาจ	หมายเหตุ
3.	การบูรณาการด้านข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณน้ำ สถานการณ์น้ำ และแผนที่ (พยากรณ์ เฝ้าระวัง ติดตาม และเตือนภัย) (ต่อ)	กรมทรัพยากรน้ำ (ศูนย์ป้องกันวิกฤติน้ำและสำนักวิจัย พัฒนาและอุทกวิทยา)		สร้างระบบเฝ้าระวังป้องกันและเตือนภัย ศึกษา วิจัยด้านอุทกวิทยา และจัดทำแผนที่อุทกวิทยา	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2545
		กรมทรัพยากรน้ำบาดาล (สำนักอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำบาดาล)		เฝ้าระวังระดับน้ำและคุณภาพน้ำบาดาล	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมทรัพยากรน้ำบาดาล กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2551
		กรมอุตุนิยมวิทยา		ประสานให้ข้อมูลในการตรวจ เฝ้าระวัง ติดตามรายงานสภาวะอากาศและรากฏการณ์ธรรมชาติ และประเมินสถานการณ์น้ำ	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมอุตุนิยมวิทยา กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. 2560
		การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย		ให้ข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณน้ำในเขื่อนหรืออ่างเก็บน้ำ	พระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2511
			กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน	ให้ข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณน้ำในเขื่อนหรืออ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน กระทรวงพลังงาน พ.ศ. 2556

ตารางที่ 4.1.3-1 การบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการปัญหาน้ำแล้งช่วงก่อนเกิดภาวะน้ำแล้ง(ต่อ)

ที่	การบูรณาการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หน้าที่และอำนาจ	หมายเหตุ
3.	การบูรณาการด้านข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณน้ำ สถานการณ์น้ำ และแผนที่ (พยากรณ์ เฝ้าระวัง ติดตาม และเตือนภัย) (ต่อ)		กรมอุทกศาสตร์ กองทัพเรือ	ให้การสนับสนุนและให้บริการด้านอุทกศาสตร์อุตุนิยมวิทยา	พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการและกำหนดหน้าที่ของส่วนราชการกองทัพเรือ กองทัพไทย กระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2552
			สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน)	เป็นหน่วยงานที่เป็นคลังข้อมูลน้ำแห่งชาติ	พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2562
			สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน)	ให้บริการข้อมูลที่ได้จากเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ ซึ่งรวมทั้งบริการอื่นที่เกี่ยวข้อง	พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2543
			การประปานครหลวง/การประปาส่วนภูมิภาค	ข้อมูลปริมาณน้ำดิบ และปริมาณน้ำประปา	- พระราชบัญญัติการประปานครหลวง พ.ศ. 2510 - พระราชบัญญัติการประปาส่วนภูมิภาค พ.ศ. 2522
			องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จัดให้มีสาธารณูปโภคและป้องกันบำบัดภัยในท้องถิ่น	- กฎหมายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วน พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496

ตารางที่ 4.1.3-1 การบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการปัญหาน้ำแล้งช่วงก่อนเกิดภาวะน้ำแล้ง (ต่อ)

ที่	การบูรณาการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หน้าที่และอำนาจ	หมายเหตุ
3.	การบูรณาการด้านข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณน้ำ สถานการณ์น้ำ และแผนที่ (พยากรณ์ เฝ้าระวัง ติดตาม และเตือนภัย) (ต่อ)		องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ต่อ)		- พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 - พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 - พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2542)
4.	การบูรณาการด้านข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค (คณะกรรมการลุ่มน้ำ)		รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการลุ่มน้ำ และคณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้อง ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาจัดทำแผนแม่บทการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ	- พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 - กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2562
			สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	จัดทำนโยบายและแผนการอนุรักษ์และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมประสานและจัดทำแผนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560

ตารางที่ 4.1.3-1 การบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการปัญหาน้ำแล้งช่วงก่อนเกิดภาวะน้ำแล้ง (ต่อ)

ที่	การบูรณาการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หน้าที่และอำนาจ	หมายเหตุ
4.	การบูรณาการด้านข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ต่อ)		กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม	รวบรวม จัดทำ และให้บริการข้อมูลและข้อสนเทศด้านสิ่งแวดล้อมด้วยเทคโนโลยีต่างๆ ในฐานะศูนย์ข้อมูลและข้อสนเทศด้านสิ่งแวดล้อม	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2555
			กรมป่าไม้	ศึกษา วิจัย วางแผน และประสานงานเกี่ยวกับการปลูกป่าเพื่อการฟื้นฟูสภาพป่าและระบบนิเวศ	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2551
			กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่า และพันธุ์พืช	ศึกษา วิจัย และพัฒนาวิธีการอนุรักษ์ การบริหารจัดการ และการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ สัตว์ป่า และความหลากหลายทางชีวภาพ บริการข้อมูลสารสนเทศและถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านป่าไม้	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2547
5.	การบูรณาการด้านการควบคุมมลพิษทางน้ำ	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค (คณะกรรมการลุ่มน้ำ)		ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรผู้ใช้น้ำในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำและกฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมมลพิษทางน้ำในเขตลุ่มน้ำ	- พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 - กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2562

ตารางที่ 4.1.3-1 การบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการปัญหาน้ำแล้งช่วงก่อนเกิดภาวะน้ำแล้ง (ต่อ)

ที่	การบูรณาการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หน้าที่และอำนาจ	หมายเหตุ
5.	การบูรณาการด้านการควบคุมมลพิษทางน้ำ (ต่อ)		กรมควบคุมมลพิษ	ควบคุม กำกับ ดูแล อำนวยการ ประสานงาน ติดตาม และระเมินผล เกี่ยวกับการคุ้มครองและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม และจัดทำรายงานสถานการณ์มลพิษ	- พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 - กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2561
			กรมโรงงานอุตสาหกรรม	ศึกษา พัฒนา วิเคราะห์ วิจัย และส่งเสริมการประกอบกิจการโรงงานและธุรกิจอุตสาหกรรมด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม พ.ศ. 2560
			การนิคมอุตสาหกรรม	ควบคุมการดำเนินงานของผู้ประกอบอุตสาหกรรม ผู้ประกอบพาณิชยกรรม รวมทั้งดำเนินงานที่กระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม และมีอำนาจกำกับหรือจัดให้มีระบบบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อม	พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522
			องค์การจัดการน้ำเสีย	ประสานงานกับราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น หรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการน้ำเสีย	พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การจัดการน้ำเสีย พ.ศ. 2538
			องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	คุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงประสานและให้ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น	กฎหมายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตารางที่ 4.1.3-1 การบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการปัญหาน้ำแล้งช่วงก่อนเกิดภาวะน้ำแล้ง (ต่อ)

ที่	การบูรณาการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หน้าที่และอำนาจ	หมายเหตุ
6.	การเตรียมการกักเก็บน้ำ เพื่อใช้ในฤดูแล้ง	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค (คณะกรรมการลุ่มน้ำ) สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ)		ให้ความเห็นชอบใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สอง หรือประเภทที่สาม แล้วแต่กรณี โดยผู้ขอรับใบอนุญาตต้องยื่นแผนการบริหารจัดการน้ำ ซึ่งต้องมีรายการเกี่ยวกับสถานที่กักเก็บน้ำ ประกอบด้วย	พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561
		กรมชลประทาน		ดำเนินการจัดให้ได้มาซึ่งน้ำ หรือกัก เก็บ น้ำเพื่อการเกษตร การพลังงาน การสาธารณูปโภค หรือการอุตสาหกรรม ตามกฎหมายว่าด้วยการชลประทาน	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2557
		กรมทรัพยากรน้ำ (สำนักอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งน้ำ)		กำหนดรูปแบบหลักเกณฑ์ จัดทำข้อกำหนดในการอนุรักษ์ฟื้นฟูและบำรุงรักษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำของแหล่งน้ำธรรมชาติ	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2545
		กรมทรัพยากรน้ำบาดาล		บริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลเพื่อเตรียมความพร้อมในภาวะฉุกเฉิน รวมทั้งการแก้ไขและบรรเทาปัญหาวิกฤตภัยธรรมชาติภัยแล้ง	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมทรัพยากรน้ำบาดาล กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2551
			กรมเจ้าท่า (สำนักพัฒนาและบำรุงรักษาทางน้ำ)	ดำเนินการเกี่ยวกับการขุดลอกและรักษาร่องน้ำทางเดินเรือ เพื่อเป็นแหล่งรองรับน้ำ	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมเจ้าท่า กระทรวงคมนาคม พ.ศ. 2558

ตารางที่ 4.1.3-1 การบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการปัญหาน้ำแล้งช่วงก่อนเกิดภาวะน้ำแล้ง (ต่อ)

ที่	การบูรณาการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หน้าที่และอำนาจ	หมายเหตุ
6.	การเตรียมการกักเก็บน้ำ เพื่อใช้ในฤดูแล้ง (ต่อ)		การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย	สร้างเขื่อนกั้นน้ำ เขื่อนระบายน้ำ เขื่อนกักเก็บน้ำ อ่างเก็บน้ำ หรือสิ่งอื่นอันเป็นอุปกรณ์ของเขื่อนหรืออ่างนั้น เพื่อการผลิตพลังงานไฟฟ้า เพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ประโยชน์	พระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2511
7	การเตรียมการเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่อาจได้รับผลกระทบจากภาวะน้ำแล้ง	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค (คณะกรรมการลุ่มน้ำ)		ประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากภาวะน้ำแล้ง (ตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง (ช่วงก่อนเกิดภาวะน้ำแล้ง))	พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561
			กรมการข้าว (สำนักส่งเสริมการผลิตข้าว)	เตือนภัยและวางระบบการช่วยเหลือชาวนาด้านภัยธรรมชาติ	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมการข้าว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2557
			กรมประมง (กองโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและกิจกรรมพิเศษ)	ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย วางแผน กำกับดูแล ติดตามและประเมินผล กำหนดแนวทางและดำเนินการตามแผนภัยพิบัติด้านการประมง สนับสนุนช่วยเหลือเกษตรกร ชาวประมง และผู้ประกอบการประมง	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2559
			กรมปศุสัตว์ (สำนักพัฒนาอาหารสัตว์)	ผลิตและขยายพันธุ์พืชอาหารสัตว์พันธุ์ดีสู่เกษตรกร รวมทั้งผลิตเสบียงสัตว์ เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบภัยธรรมชาติ	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2557

ตารางที่ 4.1.3-2 การบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการปัญหาน้ำแล้งช่วงระหว่างเกิดภาวะน้ำแล้ง/ภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง

ที่	การบูรณาการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หน้าที่และอำนาจ	หมายเหตุ
1.	การออกประกาศ (ประกาศกำหนดเขตภาวะน้ำแล้ง/ประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัย (ภัยแล้ง))	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค (คณะกรรมการลุ่มน้ำโดยความเห็นชอบของนายกรัฐมนตรี)		ประกาศกำหนดเขตภาวะน้ำแล้ง และกำหนดให้กิจการใดสามารถใช้น้ำได้ในปริมาณที่เห็นสมควร	พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561
		หน่วยงานผู้รับผิดชอบในเขตพื้นที่ (ผู้รับผิดชอบในเขตพื้นที่นั้น)		ประกาศห้ามบุคคลใดๆ เข้าไปอยู่อาศัยหรือดำเนินกิจการใดในพื้นที่ โดยประกาศดังกล่าวให้กำหนดระยะเวลาการห้ามและเขตพื้นที่ที่ห้ามตามที่จำเป็นไว้ด้วย	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 (เงื่อนไขในการออกประกาศ คือ มีข้อมูลเพียงพอที่จะเกิดภาวะน้ำแล้ง หรือเกิดหรือใกล้จะเกิดสาธารณภัยขึ้นในพื้นที่/แยกตาม เขตพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบ/แยกตามระดับความร้ายแรงของสาธารณภัย)
2.	การออกประกาศ (ประกาศกำหนดเขตภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง/ประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ภัยแล้ง))	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (นายกรัฐมนตรีโดยข้อเสนอของคณะกรรมการลุ่มน้ำ)		ประกาศกำหนดเขตภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง และกำหนดวิธีการใช้น้ำเพื่อลดปริมาณการใช้หรือห้ามการใช้น้ำบางประเภทเกินกว่าจำเป็นแก่การอุปโภคบริโภค กำหนดวิธีการแบ่งปันน้ำ รวมทั้งกำหนดมาตรการอื่นใดที่จำเป็นใช้บังคับในพื้นที่เพื่อแก้ไขและบรรเทาภาวะน้ำแล้งนั้น	พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561

ตารางที่ 4.1.3-2 การบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการปัญหาน้ำแล้งช่วงระหว่างเกิดภาวะน้ำแล้ง/ภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง (ต่อ)

ที่	การบูรณาการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หน้าที่และอำนาจ	หมายเหตุ
2.	การออกประกาศ (ประกาศกำหนดเขตภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง/ประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ภัยแล้ง)) (ต่อ)	หน่วยงานผู้รับผิดชอบในเขตพื้นที่ (นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายมีอำนาจสั่งการ)		สั่งการให้ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมตลอดทั้งให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนในพื้นที่ที่กำหนด	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 (เงื่อนไขในการออกประกาศ คือ เกิดภาวะน้ำแล้งจนอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจหรือการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่/เกิดสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง)
3.	การปฏิบัติการของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานตามกฎหมาย เพื่อป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง (อาจดำเนินการตั้งแต่ช่วงก่อนเกิดภาวะน้ำแล้ง หรือระหว่างเกิดภาวะน้ำแล้ง)	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค		พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปในที่ดินหรือสิ่งก่อสร้างของบุคคลใดๆ เพื่อทำการสำรวจ ตรวจสอบหรือเก็บรวบรวมข้อเท็จจริงต่างๆ เพื่อการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง ภายในกรอบของแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง พนักงานเจ้าหน้าที่อาจใช้ที่ดินหรือสิ่งก่อสร้างของบุคคลใดๆ เพื่อก่อสร้าง วางสิ่งของ สูบน้ำหรือระบายน้ำผ่านหรือเข้าไปในที่ดิน หรือติดตั้งอุปกรณ์ใดๆ โดยแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของ	พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561

ตารางที่ 4.1.3-2 การบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการปัญหาน้ำแล้งช่วงระหว่างเกิดภาวะน้ำแล้ง/ภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง (ต่อ)

ที่	การบูรณาการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หน้าที่และอำนาจ	หมายเหตุ
3.	การปฏิบัติการของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานตามกฎหมาย เพื่อป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง (อาจดำเนินการตั้งแต่ช่วงก่อนเกิดภาวะน้ำแล้ง หรือระหว่างเกิดภาวะน้ำแล้ง) (ต่อ)	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค (ต่อ)		หรือผู้ครอบครองที่ดิน หรือสิ่งก่อสร้างทราบล่วงหน้า เว้นแต่เป็นกรณีฉุกเฉิน เพื่อแก้ไขภาวะน้ำแล้ง ไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า	
		กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย		ดำเนินการเพื่อบรรเทาสาธารณภัยโดยเร็ว และบำบัดปัดป้องภยันตรายเฉพาะเท่าที่จำเป็น	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550
		กรมชลประทาน		ในกรณีฉุกเฉินเพื่อป้องกันอันตรายอันอาจเกิดแก่การชลประทาน นายช่างชลประทานอาจใช้ที่ดินหรือสิ่งของของบุคคลใดๆ ในที่ใกล้เคียงหรือในบริเวณที่อาจเกิดอันตรายได้เท่าที่จำเป็น เจ้าพนักงานอาจเข้าไปในที่ดินของบุคคลใดๆ เพื่อทำงานสำรวจ ตรวจสอบอันเกี่ยวกับการชลประทานได้ ในเมื่อได้แจ้งเป็นหนังสือให้ทราบล่วงหน้า	พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช 2485
		กรมทรัพยากรน้ำ (สำนักส่งเสริมและประสานมวลชน สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 1-10)		ส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำโดยใช้กลไกคณะอนุกรรมการลุ่มน้ำเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรน้ำแก่ผู้มีส่วนได้เสีย	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2545

ตารางที่ 4.1.3-2 การบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการปัญหาน้ำแล้งช่วงระหว่างเกิดภาวะน้ำแล้ง/ภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง (ต่อ)

ที่	การบูรณาการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หน้าที่และอำนาจ	หมายเหตุ
3.	การปฏิบัติการของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานตามกฎหมาย เพื่อป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง (อาจดำเนินการตั้งแต่ช่วงก่อนเกิดภาวะน้ำแล้ง หรือระหว่างเกิดภาวะน้ำแล้ง) (ต่อ)	กรมทรัพยากรน้ำบาดาล (สำนักทรัพยากรน้ำบาดาล เขต 1–6)		ดำเนินการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนแก่ประชาชนในพื้นที่ประสบภัยพิบัติธรรมชาติ	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมทรัพยากรน้ำบาดาล กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2551
		กรมฝนหลวงและการบินเกษตร		ปฏิบัติการทำฝนเพื่อแก้ไขภาวะภัยแล้งให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้ใช้น้ำทั่วไป รวมทั้งพื้นที่ที่ต้องการฝนในการแก้ปัญหาภัยพิบัติอื่น	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมฝนหลวงและการบินเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2556
			องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	สนับสนุนกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในเขตพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และกฎหมายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
			กระทรวงกลาโหม (ส่วนราชการในสังกัดที่เกี่ยวข้อง)	สนับสนุนภารกิจอื่นของรัฐในการป้องกันและแก้ไขปัญหาจากภัยพิบัติ และการช่วยเหลือประชาชน	พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2551
			สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	รักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยของประชาชน	พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547 (หน้าที่และอำนาจของหน่วยงานต่างๆ แยกตามเขตพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบโดยพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานตามกฎหมายอาจได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นการเฉพาะกิจได้)

ตารางที่ 4.1.3-2 การบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการปัญหาน้ำแล้งช่วงระหว่างเกิดภาวะน้ำแล้ง/ภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง (ต่อ)

ที่	การบูรณาการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หน้าที่และอำนาจ	หมายเหตุ
4.	การดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อให้มีการเฉลี่ยน้ำ (การสำรวจแหล่งกักเก็บน้ำ การจัดทำบัญชีเพื่อการเฉลี่ยน้ำ การสั่งให้ผู้กักเก็บน้ำต้องเฉลี่ยน้ำ การนำน้ำจากแหล่งกักเก็บน้ำมาเฉลี่ย การสูบน้ำ การขนส่งน้ำ การแจกจ่ายน้ำการนำน้ำดิบมาผลิตเป็นน้ำประปา)	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค		ในพื้นที่ที่เกิดภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้บุคคลซึ่งกักเก็บน้ำไว้ต้องเฉลี่ยน้ำเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนในการอุปโภคบริโภคของประชาชนในพื้นที่ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่นายกรัฐมนตรีประกาศกำหนด	พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561
	กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ศูนย์อำนวยการบรรเทาสาธารณภัย)		ปฏิบัติและประสานความร่วมมือเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนจากสาธารณภัย	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2557
	กรมชลประทาน		จัดสรรน้ำให้กับผู้ใช้น้ำทุกประเภท เพื่อให้ผู้ใช้น้ำได้รับน้ำอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2557
	กรมทรัพยากรน้ำ (สำนักบริหารจัดการน้ำ)		ตรวจสอบ กำกับ ดูแลกิจการประปาสัมปทาน	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2545
	กรมทรัพยากรน้ำบาดาล		ควบคุม กำกับ ดูแลเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำบาดาล รวมถึงบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลให้เกิดประโยชน์สูงสุด	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมทรัพยากรน้ำบาดาล กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2551

ตารางที่ 4.1.3-2 การบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการปัญหาน้ำแล้งช่วงระหว่างเกิดภาวะน้ำแล้ง/ภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง (ต่อ)

ที่	การบูรณาการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หน้าที่และอำนาจ	หมายเหตุ
4.	การดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อให้มีการเฉลี่ยน้ำ (การสำรวจแหล่งกักเก็บน้ำ การจัดทำบัญชีเพื่อการเฉลี่ยน้ำ การสั่งให้ผู้กักเก็บน้ำต้องเฉลี่ยน้ำ การนำน้ำจากแหล่งกักเก็บน้ำมาเฉลี่ย การสูบน้ำ การขนส่งน้ำ การแจกจ่ายน้ำการนำน้ำดิบมาผลิตเป็นน้ำประปา) (ต่อ)		กรมทางหลวง/ กรมทางหลวงชนบท	ข้อมูลเกี่ยวกับถนน เส้นทางคมนาคม อำนวยความสะดวกเกี่ยวกับเส้นทางสัญจรในการขนส่งแจกจ่ายน้ำ	- กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมทางหลวง กระทรวงคมนาคมพ.ศ. 2558 - กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมทางหลวงชนบท กระทรวงคมนาคม พ.ศ. 2558
			การประปานครหลวง/ การประปาส่วนภูมิภาค	สำรวจ จัดหาแหล่งน้ำดิบ และจัดให้ได้มาซึ่งน้ำดิบเพื่อใช้ในการประปา และเพื่อใช้ในการผลิต จัดส่ง และจำหน่ายน้ำประปา	- พระราชบัญญัติการประปานครหลวง พ.ศ. 2510 - พระราชบัญญัติการประปาส่วนภูมิภาค พ.ศ. 2522
			องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ให้ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนประชากรในพื้นที่ที่เกิดภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง เพื่อประโยชน์ในการเฉลี่ยน้ำให้แก่ผู้เดือดร้อน	กฎหมายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
			กระทรวงกลาโหม (ส่วนราชการในสังกัดที่เกี่ยวข้อง)	สนับสนุนภารกิจอื่นของรัฐในการป้องกันและแก้ไขปัญหาจากภัยพิบัติ และการช่วยเหลือประชาชน	พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2551
			สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	รักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยของประชาชนในพื้นที่ที่เกิดภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง	พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547 (หน้าที่และอำนาจของหน่วยงานต่างๆ แยกตามเขตพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบ โดยพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจสั่งให้บุคคลซึ่งกักเก็บน้ำไว้ต้องเฉลี่ยน้ำ จะได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นการเฉพาะกิจ)

ตารางที่ 4.1.3-2 การบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการปัญหาน้ำแล้งช่วงระหว่างเกิดภาวะน้ำแล้ง/ภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง (ต่อ)

ที่	การบูรณาการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หน้าที่และอำนาจ	หมายเหตุ
5.	การผันน้ำ (การผันน้ำในลุ่มน้ำเดียวกัน/ลุ่มน้ำสาขา การผันน้ำข้ามลุ่มน้ำ การผันน้ำในแหล่งน้ำระหว่างประเทศ)	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค (คณะกรรมการลุ่มน้ำ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ)		คณะกรรมการลุ่มน้ำมีหน้าที่และอำนาจพิจารณาปริมาณการใช้น้ำ การจัดสรรน้ำ และจัดลำดับความสำคัญในการใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำ รวมถึงพิจารณาและเสนอความเห็นเกี่ยวกับการผันน้ำระหว่างลุ่มน้ำต่อคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ	พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561
		สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ/ คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี)		คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติมีหน้าที่และอำนาจพิจารณาและให้ความเห็นชอบการผันน้ำระหว่างลุ่มน้ำ และการผันน้ำจากแหล่งน้ำระหว่างประเทศหรือแหล่งน้ำต่างประเทศ	พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561
				ปฏิบัติงานในฐานะฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการโครงการพัฒนาลุ่มแม่น้ำโขง และคณะกรรมการระหว่างประเทศของฝ่ายไทย	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2545
			กระทรวงการต่างประเทศ (กรณีการผันน้ำในแหล่งน้ำระหว่างประเทศ)	มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการต่างประเทศและราชการอื่นตามที่ได้มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงการต่างประเทศหรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวงการต่างประเทศ	พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 (มาตรา 12)

ตารางที่ 4.1.3-2 การบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการปัญหาน้ำแล้งช่วงระหว่างเกิดภาวะน้ำแล้ง/ภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง (ต่อ)

ที่	การบูรณาการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หน้าที่และอำนาจ	หมายเหตุ
6.	การจัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (นายกรัฐมนตรีเป็นผู้บัญชาการ)		อำนวยการแก้ไขปัญหาวิกฤติน้ำแล้งเป็นการชั่วคราว จนกว่าปัญหาวิกฤติน้ำแล้งจะผ่านพ้นไป	พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561
			สำนักงบประมาณ	พิจารณาจัดสรรงบประมาณให้กับศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจเพื่อเป็น ค่าใช้จ่ายในการจัดตั้งและสนับสนุนการปฏิบัติงาน	พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 (มาตรา 24)
7.	การช่วยเหลือทางการแพทย์	กระทรวงสาธารณสุข (ส่วนราชการในสังกัดที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานที่อยู่ในกำกับดูแล)		มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการอนามัย การป้องกัน ควบคุม และรักษาโรคภัย และราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงสาธารณสุขหรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวงสาธารณสุข	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขที่เกี่ยวข้อง

ตารางที่ 4.1.3-3 การบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการปัญหาน้ำแล้งช่วงหลังเกิดภาวะน้ำแล้ง/ภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง

ที่	การบูรณาการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หน้าที่และอำนาจ	หมายเหตุ
1.	การจ่ายค่าทดแทนให้แก่บุคคลที่ต้องสูญเสียน้ำที่กักเก็บไว้	หน่วยงานผู้รับผิดชอบซึ่งเป็นต้นสังกัดของพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งให้ต้องเฉลี่ยน้ำ		การจ่ายค่าทดแทนให้แก่บุคคลซึ่งกักเก็บน้ำไว้ที่สูญเสียน้ำจากการต้องเฉลี่ยน้ำเพื่อบรรเทาความเดือด ร้อนในการอุปโภคบริโภคของประชาชนในพื้นที่ที่เกิดภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง	พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 (มาตรา 60 วรรคสอง)
			สำนักงบประมาณ	ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง (เบิกจ่ายจากงบกลางหน่วยงานผู้รับผิดชอบขอทำความตกลงกับสำนักงบประมาณโดยตรง)	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงบประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2551
2.	การจ่ายค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายจากการใช้ที่ดินหรือสิ่งก่อสร้างให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินหรือสิ่งก่อสร้าง	หน่วยงานผู้รับผิดชอบซึ่งเป็นต้นสังกัดของพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติการ		การจ่ายค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายจากการที่พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าใช้ที่ดินหรือสิ่งก่อสร้างของบุคคลใด ๆ เพื่อก่อสร้าง วางสิ่งของ สูบน้ำหรือระบายน้ำผ่าน หรือติดตั้งอุปกรณ์ใด ๆ เพื่อป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง	พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 (มาตรา 67 วรรคสาม)
			สำนักงบประมาณ	ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง (เบิกจ่ายจากงบกลางหน่วยงานผู้รับผิดชอบขอทำความตกลงกับสำนักงบประมาณโดยตรง)	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงบประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2551

ตารางที่ 4.1.3-3 การบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการปัญหาน้ำแล้งช่วงหลังเกิดภาวะน้ำแล้ง/ภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง (ต่อ)

ที่	การบูรณาการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หน้าที่และอำนาจ	หมายเหตุ
3.	การจ่ายค่าชดเชยตามกฎหมายอื่น	หน่วยงานผู้รับผิดชอบตามกฎหมายนั้นๆ		ในกรณีที่ผู้บัญชาการรองผู้บัญชาการ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ และเจ้าพนักงานซึ่งปฏิบัติการตามหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ได้ดำเนินการไปตามอำนาจหน้าที่ และได้กระทำไปพอสมควรแก่เหตุและมิได้ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง หากเกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของผู้ใดซึ่งมิใช่เป็นผู้ได้รับประโยชน์จากการบำบัดภยันตรายจากสาธารณภัยนั้น ให้ทางราชการชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้นให้แก่ผู้นั้น	- พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 - กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการชดเชยความเสียหายแก่ผู้เสียหายจากการบำบัดภยันตรายจากสาธารณภัย พ.ศ. 2554
			กระทรวงการคลัง	อนุมัติวงเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ (ภัยแล้ง) กรณีฉุกเฉินได้ตามความเหมาะสมจำเป็น	ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2562
			องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ให้ความช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัยภายในขอบเขต อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามกฎหมาย ด้วยการให้ความช่วยเหลือเพื่อเยียวยาและฟื้นฟูหลังเกิดภัย หรือการป้องกันและระงับโรคติดต่อ	ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยค่าใช้จ่ายเพื่อช่วยเหลือประชาชนตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2560

ตารางที่ 4.1.3-3 การบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการปัญหาน้ำแล้งช่วงหลังเกิดภาวะน้ำแล้ง/ภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง (ต่อ)

ที่	การบูรณาการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หน้าที่และอำนาจ	หมายเหตุ
3.	การจ่ายค่าชดเชยตามกฎหมายอื่น (ต่อ)		สำนักงบประมาณ	ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงบประมาณสำนักนายก รัฐมนตรี พ.ศ. 2551 อนึ่ง การช่วยเหลือเกษตรกรหรือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการสูญเสียพื้นที่ทำการเกษตร และผลิตผลทางการเกษตรในระหว่างเกิดหรือหลังเกิดภาวะน้ำแล้ง/ภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง ควรพิจารณาให้ความช่วยเหลือเกษตรกรที่ได้จดทะเบียนกับภาครัฐ ก่อนเพื่อให้มีขอบเขตการช่วยเหลือที่ชัดเจน
4.	การช่วยเหลือทางการแพทย์	กระทรวงสาธารณสุข (ส่วนราชการในสังกัดที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานที่อยู่ในกำกับดูแล)		มีอำนาจหน้าที่เกี่ยว กับการอนามัย การป้องกันควบคุม และรักษาโรคภัย และราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงสาธารณสุข หรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวงสาธารณสุข	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ที่เกี่ยวข้อง

ตารางที่ 4.1.3-3 การบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการปัญหาน้ำแล้งช่วงหลังเกิดภาวะน้ำแล้ง/ภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง (ต่อ)

ที่	การบูรณาการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หน้าที่และอำนาจ	หมายเหตุ
5.	การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค		รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ/คณะกรรมการลุ่มน้ำ โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคเอกชน ประชาชน และชุมชนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษา ฟื้นฟู และอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ	- พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 - กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2562
			กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ส่วนราชการในสังกัดที่เกี่ยวข้อง)	ให้ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ได้รับผลกระทบจากการเกิดภาวะน้ำแล้ง/ภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง หรือที่ต้องได้รับการฟื้นฟู หรือบำรุงรักษาคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำสาธารณะ รวมถึงดำเนินการตามภารกิจและหน้าที่และอำนาจของหน่วยงานเพื่อฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	- พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 - กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการในสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง
			องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	คุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามกฎหมาย	กฎหมายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ในกรณีที่มีการกระทำอันก่อให้เกิดความเสียหายหรืออาจเกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ

ตารางที่ 4.1.3-3 การบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการปัญหาน้ำแล้งช่วงหลังเกิดภาวะน้ำแล้ง/ภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง (ต่อ)

ที่	การบูรณาการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หน้าที่และอำนาจ	หมายเหตุ
5.	การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ต่อ)				หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบดูแลทรัพยากรน้ำสาธารณะในบริเวณดังกล่าวมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้ที่กระทำการดังกล่าวดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อขจัดความเสียหายและทำให้ทรัพยากรน้ำสาธารณะกลับคืนสู่สภาพเดิมหรือสภาพที่ใกล้เคียงกับสภาพเดิมหรือเหมาะสมจะใช้ประโยชน์ภายในระยะเวลาที่กำหนดได้)
6.	ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค		ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรผู้ใช้น้ำในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับการใช้ การพัฒนาการบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างสมดุลและยั่งยืน	พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2562

ตารางที่ 4.1.3-3 การบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการปัญหาน้ำแล้งช่วงหลังเกิดภาวะน้ำแล้ง/ภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง (ต่อ)

ที่	การบูรณาการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หน้าที่และอำนาจ	หมายเหตุ
6.	ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล (ต่อ)	กรมชลประทาน		พัฒนาแหล่งน้ำตามศักยภาพของลุ่มน้ำให้เพียงพอ เพื่อให้ผู้ใช้น้ำได้รับน้ำอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดใหญ่	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2557
		กรมทรัพยากรน้ำ		ติดตาม ประเมินผล และแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ พัฒนาวิชาการ กำหนดมาตรฐาน และถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านทรัพยากรน้ำ ทั้งระดับภาพรวมและระดับลุ่มน้ำ เพื่อการจัดการทรัพยากรน้ำที่เป็นเอกภาพและยั่งยืน	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2545
		กรมทรัพยากรน้ำบาดาล		ติดตาม ประเมินผล และแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำบาดาล พัฒนาวิชาการ กำหนดมาตรฐาน และถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านทรัพยากรน้ำบาดาล เพื่อการจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลที่เป็นเอกภาพและยั่งยืน	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมทรัพยากรน้ำบาดาล กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2551
			กรมควบคุมมลพิษ /กรมโรงงานอุตสาหกรรม/ การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	ศึกษา และให้ข้อมูลเกี่ยวกับความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อการดำเนินธุรกิจทั้งในส่วนของภาคเกษตรกรรม ภาคพาณิชยกรรม และภาคอุตสาหกรรม	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2561

ตารางที่ 4.1.3-3 การบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการปัญหาน้ำแล้งช่วงหลังเกิดภาวะน้ำแล้ง/ภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง (ต่อ)

ที่	การบูรณาการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หน้าที่และอำนาจ	หมายเหตุ
6.	ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล (ต่อ)			หลังจากภาวะน้ำแล้ง/ภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรงได้พ้นไปแล้ว เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการปัญหามลพิษทางน้ำ หรือแนวทางในการนำน้ำเสียหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่	- กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม พ.ศ. 2560 - พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522
			การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย	ประเมินผลปริมาณน้ำและสถานการณ์น้ำในเขื่อนหรืออ่างเก็บน้ำที่อยู่ในความรับผิดชอบ เพื่อเป็นกรณีศึกษาหลังภาวะน้ำแล้ง/ภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรงได้ผ่านพ้นไป รวมถึงเตรียมหาแหล่งรองรับน้ำ เพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ประโยชน์ในฤดูแล้ง และรักษาคุณภาพน้ำที่กักเก็บไว้ให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อได้	พระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2511

4.2 งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน

ตามแผนงบประมาณการบริหารทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการ ที่สอดคล้องกับนโยบาย แผนแม่บทเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำ แผนแม่บทลุ่มน้ำและแผนปฏิบัติการภายใต้แผนแม่บท ลุ่มน้ำ โดยมีที่มาจาก 3 แหล่งงบประมาณ ได้แก่

1) งบประมาณรายจ่ายประจำปี (งบปกติของหน่วยงาน)

2) งบประมาณอื่น ๆ (งบกลาง)

3) เงินทดรองราชการ ตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน

เนื่องจากพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 มาตรา 17(2) กำหนดให้คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาและให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำและแผนงบประมาณการบริหารทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการ ให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนแม่บทเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำ และเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาในการจัดทำงบประมาณประจำปี ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2561 ได้บัญญัติรองรับงบประมาณรายจ่ายบูรณาการไว้แล้วในมาตรา 14(3) โดยงบประมาณรายจ่ายบูรณาการ ได้แก่ งบประมาณรายจ่ายที่ตั้งไว้สำหรับแผนงานบูรณาการที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติ โดยมีหน่วยรับงบประมาณตั้งแต่สองหน่วยขึ้นไปร่วมกันรับผิดชอบดำเนินการ ซึ่งงบประมาณรายจ่ายที่ตั้งไว้สำหรับแผนงานบูรณาการดังกล่าวต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ (มีการตั้งงบประมาณบูรณาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 59,431.07 ล้านบาท)

ดังนั้นในการบริหารจัดการน้ำในภาวะน้ำท่วม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถใช้ช่องทางตามกฎหมายต่างๆ ตามที่กล่าวข้างต้นในการขอใช้งบประมาณได้ดังนี้

1. กระทรวงและหน่วยงาน ให้หน่วยงานระดับกระทรวง และระดับกรมขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อดำเนินงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามภารกิจของหน่วยงานที่ดำเนินการรองรับยุทธศาสตร์ตามที่กำหนดไว้ในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

2. จังหวัดและกลุ่มจังหวัด

(1) ให้จังหวัดตั้งงบประมาณสำหรับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจากสำนักงบประมาณตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัด และกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. 2551 โดยการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด แผนปฏิบัติราชการประจำปีของกลุ่มจังหวัด และค่าของบประมาณของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ เพื่อให้จังหวัดและกลุ่มจังหวัดได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

(2) ให้จังหวัดขอตั้งงบประมาณและขอรับการจัดสรรงบประมาณจากรัฐบาล เพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้อีกแนวทางหนึ่ง

3. องค์การบริหารส่วนจังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(1) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีในการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยในเขตท้องถิ่นของตนเพื่อใช้ดำเนินการตั้งแต่ระยะก่อนเกิด ขณะเกิดและหลังเกิดสาธารณ

ภัย โดยเฉพาะงบประมาณเพื่อให้ความช่วยเหลือ และบรรเทาความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าและระยะยาว เช่น การอพยพ การจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว การสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ประสบภัย การสาธารณสุข การสื่อสาร การรักษาความสงบเรียบร้อย และการสาธารณูปโภค เป็นต้น

(2) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนงบประมาณเพื่อการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยในเขตท้องถิ่นของตนให้เป็นไปตามแผนการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ซึ่งกำหนดให้มีแผนและขั้นตอนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ และยานพาหนะ พร้อมทั้งจัดให้มีเครื่องหมายสัญญาณหรือสิ่งอื่นใดในการแจ้งให้ประชาชนได้ทราบถึงการเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัย

(3) ให้มีการตั้งงบประมาณในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตท้องถิ่นของตนตามกรอบแนวทางตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน และการตรวจเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ข้อ 89 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจใช้จ่ายเงินสะสมได้ โดยได้รับอนุมัติจากสภาท้องถิ่นภายใต้เงื่อนไข

ข้อ 91 ภายใต้บังคับข้อ 89 ในกรณีฉุกเฉินที่มีสาธารณภัยเกิดขึ้น ให้ผู้บริหารท้องถิ่นอนุมัติให้จ่ายขาดเงินสะสมได้ตามความจำเป็นในขณะนั้น โดยให้คำนึงถึงฐานะการเงินการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยเงินอุดหนุนขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2559 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ข้อ 4 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจตั้งงบประมาณให้เงินอุดหนุน หน่วยงานที่ขอรับเงินอุดหนุนได้

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยค่าใช้จ่ายเพื่อช่วยเหลือประชาชนตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2560 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ข้อ 6 กรณีเกิดสาธารณภัยในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ว่าจะมีการประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินหรือไม่ก็ตาม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการช่วยเหลือประชาชนในเบื้องต้น โดยฉับพลันทันที เพื่อการดำรงชีพ หรือบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า หรือระงับสาธารณภัย หรือเพื่อคุ้มครองชีวิตและทรัพย์สิน หรือป้องกันภยันตรายที่จะเกิดแก่ประชาชนได้ตามความจำเป็นภายใต้ขอบอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย โดยไม่ต้องเสนอคณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณา ในกรณีการช่วยเหลือประชาชน เพื่อเยียวยาและฟื้นฟูหลังเกิดสาธารณภัย หรือการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต หรือการป้องกันและระงับโรคติดต่อ หรือการช่วยเหลือเกษตรกรผู้มีรายได้น้อย ให้เสนอคณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความเห็นชอบก่อน

ข้อ 7 กรณีมีความจำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือประชาชนเพื่อเยียวยา หรือฟื้นฟูหลังเกิดสาธารณภัย ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ ดังนี้

1. กรณีมีการประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ในพื้นที่เกิดภัยให้รายงานอำเภอ หรือจังหวัด หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณานำเงินทดรองราชการเพื่อการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ ให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย

2. กรณีมิได้ประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณี ฉุกเฉินในพื้นที่เกิดภัยในการช่วยเหลือประชาชน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เสนอคณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาให้ความช่วยเหลือ ทั้งนี้ไม่เกินหลักเกณฑ์ที่กำหนดในระเบียบนี้

ข้อ 11 การให้ความช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบสาธารณภัย หรือภัยพิบัติฉุกเฉิน มีลักษณะเป็นการช่วยเหลือที่จำเป็นที่ต้องแก้ไขโดยฉับพลันในการดำรงชีพและความเป็นอยู่ของประชาชน หรือเป็นการซ่อมแซมให้คืนสู่สภาพเดิม อันเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถ ให้ความช่วยเหลือได้ทันที ภายใต้ขอบอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย กรณีสิ่งสาธารณประโยชน์ที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับความเสียหาย หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นว่าการซ่อมแซมให้คืนสู่สภาพเดิมจะไม่คุ้มค่าและการก่อสร้างใหม่จะเกิดประโยชน์ต่อทางราชการมากกว่า ให้เสนอคณะกรรมการเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนการใช้จ่ายงบประมาณโดยให้คำนึงถึงสถานะทางการคลัง

ข้อ 16 การช่วยเหลือประชาชนให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้

1. การช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย หรือภัยพิบัติฉุกเฉิน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาใช้จ่ายงบประมาณช่วยเหลือประชาชนตามหลักเกณฑ์ของกระทรวงการคลัง โดยอนุโลม

ข้อ 18 กรณีเกิดสาธารณภัยฉุกเฉิน จำเป็นเร่งด่วน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเบิกจ่ายจากงบกลาง ประเภทเงินสำรองจ่าย ในข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติ งบประมาณรายจ่ายประจำปีโดยโครงการไม่จำเป็นต้องอยู่ในแผนพัฒนาท้องถิ่น

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเบิกค่าใช้จ่ายให้แก่อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2560

ข้อ 5 ในกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความจำเป็นต้องเบิกจ่าย ค่าใช้จ่ายให้แก่อาสาสมัครเพื่อเป็นค่าป่วยการชดเชยการงานหรือเวลาที่เสียไปเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิเบิกจ่ายได้

ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ว่าด้วยค่าใช้จ่ายของอาสาสมัครในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2560

ข้อ 4 อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยกิจการอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2553 ที่ได้รับคำสั่งจาก ผู้อำนวยการ ผู้บัญชาการ นายกรัฐมนตรี

หรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายแล้วแต่กรณี เพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่ หรือนอกเขตพื้นที่ได้รับค่าใช้จ่ายในอัตราต่อคนต่อวัน ดังนี้

(1) กรณีการปฏิบัติหน้าที่ไม่เกิน 4 ชั่วโมง ให้ได้รับค่าใช้จ่ายจำนวน 100 บาท

(2) กรณีการปฏิบัติหน้าที่ไม่เกิน 4 ชั่วโมง แต่ไม่เกิน 8 ชั่วโมง ให้ได้รับค่าใช้จ่ายจำนวน 200 บาท

(3)กรณีการปฏิบัติหน้าที่เกิน 8 ชั่วโมง ให้ได้รับค่าใช้จ่าย จำนวน 300 บาท

ข้อ 5 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่สามารถจ่ายค่าใช้จ่ายให้แก่อาสาสมัครในสังกัดของตนตามข้อ 4 ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงฐานะทางการเงินการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย

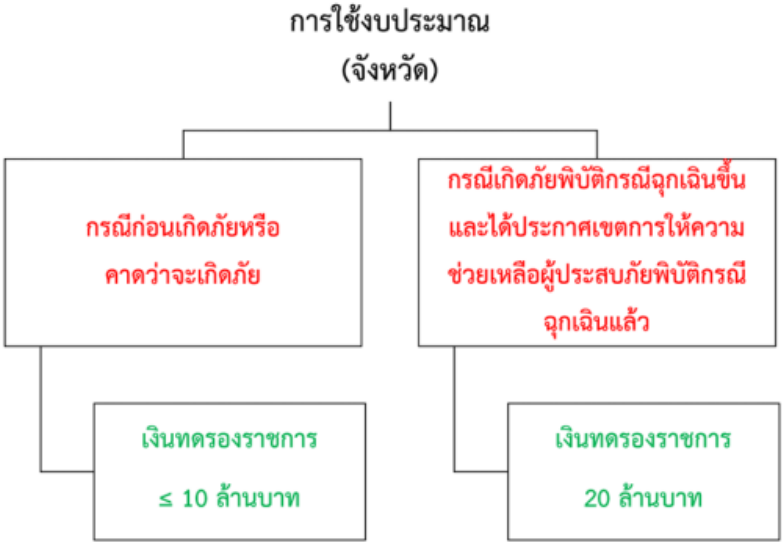
ข้อ 6 กรณีมีการสั่งใช้อาสาสมัครซึ่งมิได้สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ให้ต้นสังกัดเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายจากเงินงบประมาณของส่วนราชการ

การระดมสรรพกำลังและทรัพยากรเข้าป้องกัน ลดผลกระทบ และให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัย หรือได้รับผลกระทบ ซึ่งต้องอาศัยงบประมาณสนับสนุนการดำเนินการเพื่อให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และทันการณ์ งบประมาณเพื่อใช้จ่ายในภารกิจดังกล่าวเป็นไปตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยหลักเกณฑ์การใช้เงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2562 ซึ่งกำหนดวงเงินทดรองราชการไว้ใน 2 กรณีด้วยกันกล่าวคือ

1) กรณีก่อนเกิดภัย หรือคาดว่าจะเกิดภัย เป็นกรณีคาดหมายว่าจะเกิดภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินขึ้น ในเวลาอันใกล้ให้ใช้เพื่อการป้องกัน หรือยับยั้งภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ซึ่งจำเป็นต้องรีบดำเนินการโดยฉับพลัน ภายในวงเงินไม่เกิน 10 ล้านบาท โดยไม่ต้องประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย วัตถุประสงค์ของการใช้เงินรองราชการในเชิงป้องกันหรือยับยั้งภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ถูกจัดสรรเพื่อเป็นการใช้จ่ายเงินเมื่อคาดหมายว่าจะเกิดภัยพิบัติขึ้นในเวลาอันใกล้ และจำเป็นต้องรีบป้องกันหรือยับยั้งโดยฉับพลัน และเพื่อให้ความช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยพิบัติโดยเร่งด่วนตามความจำเป็นและเหมาะสม โดยมุ่งหมายที่จะบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้าของประชาชน หรือเป็นการซ่อมแซมให้คืนสู่สภาพเดิม ไม่สามารถใช้จ่ายเพื่อสร้างสิ่งก่อสร้าง หรือสาธารณูปโภคที่ถาวรหรือก่อสร้างใหม่ได้ ซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามประกาศกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ลงวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2563

2) กรณีเกิดภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินขึ้น และได้ประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณี ฉุกเฉินแล้ว ให้ใช้เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน หรือสนับสนุนการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติโดยเร่งด่วนตามความจำเป็นและเหมาะสม โดยมุ่งหมายที่จะบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้าของผู้ประสบภัยพิบัติแต่มิได้มุ่งหมายที่จะชดใช้ความเสียหายให้แก่ผู้ใด โดยใช้สำหรับทุกสถานการณ์ภัยซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข โดยสรุปกล่าวคือ ในกรณีที่ภัยพิบัติเกิดขึ้นแล้วการใช้วงเงินทดรองราชการให้ เป็นไปตามระเบียบกระทรวงการคลังเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2562 ซึ่งกำหนดให้ สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดทุกจังหวัดมีวงเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ กรณีฉุกเฉิน จังหวัดละ 20 ล้านบาท โดยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจอนุมัติจ่ายเงิน

ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนด และหากวงเงินไม่เพียงพอ จังหวัดสามารถเสนอเรื่องมายังกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เพื่อขอขยายวงเงินทดรองราชการจากกระทรวงการคลังได้

รูปที่ 4.2-1 การใช้จ่ายเงินทดรองราชการกรณีก่อนเกิดภัยหรือคาดว่าจะเกิดภัย และกรณีเกิดภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินขึ้น

เงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น กรณีส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจใดมีความจำเป็นต้องใช้จ่ายงบประมาณ นอกเหนือจากที่ได้รับการจัดสรรหรือได้รับการจัดสรรงบประมาณแล้วไม่เพียงพอและมีความจำเป็นที่จะต้องรีบดำเนินการ เพื่อมิให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ ให้ส่วนราชการขอรับจัดสรรงบประมาณรายจ่ายงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉิน หรือจำเป็น ให้กระทำได้ในกรณีที่เป็นรายจ่าย ดังนี้

(1) เป็นรายจ่ายเพื่อการป้องกันหรือแก้ไขสถานการณ์อันมีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือความมั่นคงของรัฐ

(2) เป็นรายจ่ายที่จำเป็นต้องจ่ายเพื่อการเยียวยาหรือบรรเทาความเสียหายจากภัยพิบัติสาธารณะร้ายแรง

(3) เป็นรายจ่ายที่ได้รับจัดสรรงบประมาณไว้แล้วแต่มีจำนวนไม่เพียงพอและมีความจำเป็นเร่งด่วนของรัฐต้องใช้จ่ายหรือก่อหนี้ผูกพันงบประมาณโดยเร็ว

(4) เป็นรายจ่ายที่ไม่ได้รับจัดสรรงบประมาณ แต่มีภารกิจจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินการและต้องใช้จ่ายหรือก่อหนี้ผูกพันงบประมาณโดยเร็ว

ทั้งนี้ ให้ดำเนินการตามระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณรายจ่ายงบกลาง รายการเงินสำรองจ่าย เพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น พ.ศ. 2562

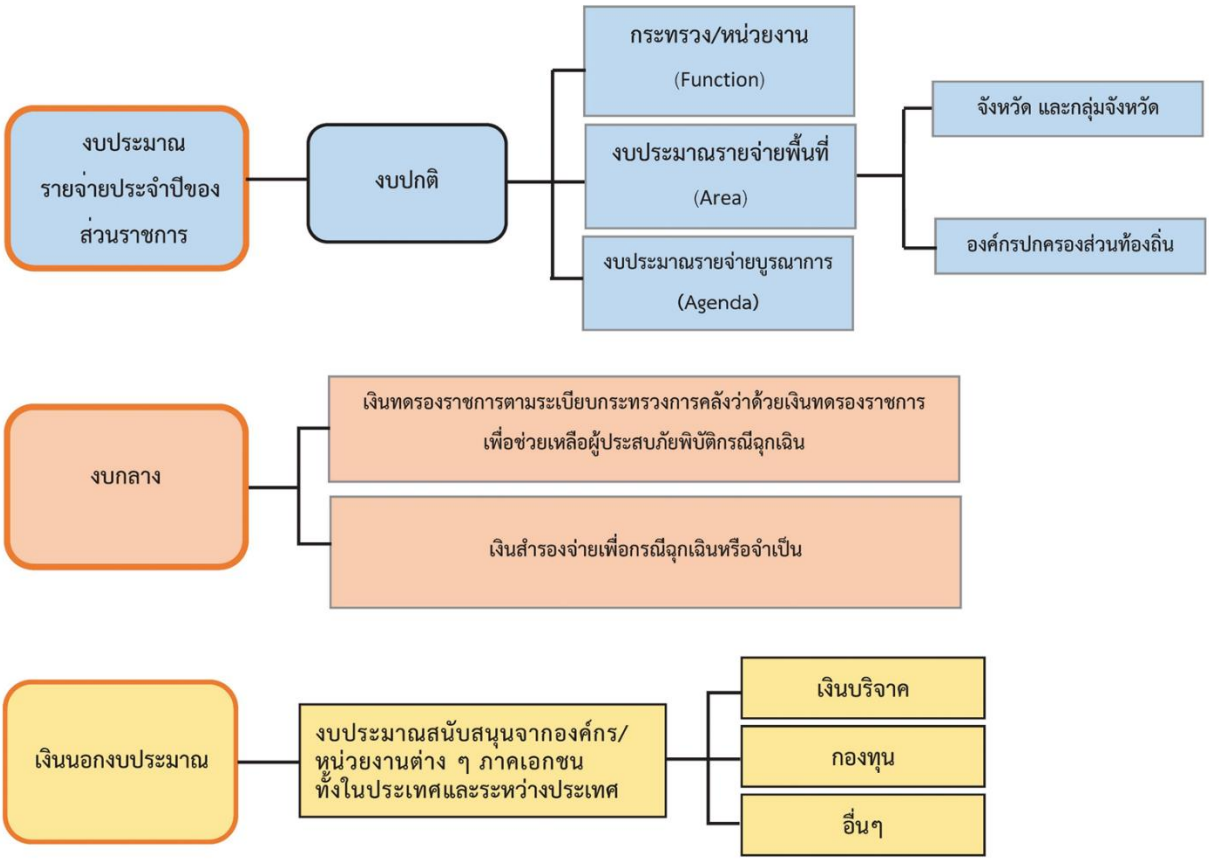
เงินนอกราชการ เป็นบรรดาเงินทั้งปวงที่หน่วยงานของรัฐจัดเก็บหรือได้รับไว้เป็นกรรมสิทธิ์ตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือจากนิติกรรมหรือนิติเหตุ หรือกรณีอื่นใด ที่ต้องนำส่งคลัง แต่มีกฎหมายอนุญาตให้สามารถเก็บไว้ใช้จ่ายได้ โดยไม่ต้องนำส่งคลัง ได้แก่ งบประมาณสนับสนุนจากองค์กร/หน่วยงานต่าง ๆ ภาคเอกชน ทั้งในประเทศ และระหว่างประเทศ เพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและ

บรรเทาสาธารณภัย โดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นหน่วยงานกลางในการประสาน และผลักดันการดำเนินงานให้เป็นไปตามหลักการ ข้อกำหนดและเงื่อนไขขององค์กรผู้ให้การสนับสนุน และไม่ขัดแย้งกับแนวทางการดำเนินงานในแผนการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.2564-2570 โดยแบ่งเป็นเงินบริจาค กองทุน และอื่น ๆ ดังนี้

(1) เงินบริจาค คือ เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาค รวมทั้งดอกผลที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าว โดยการใช้เงินบริจาคให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการรับเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้ทางราชการ พ.ศ.2526 และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับบริจาคและการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย พ.ศ.2542 รวมถึงระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(2) กองทุน คือ เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้กองทุน รวมทั้งดอกผลที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าว ซึ่งการใช้กองทุนในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยให้เป็นไปตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับบริจาคและการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย พ.ศ.2542 เป็นต้น

(3) อื่น ๆ คือ เงินสนับสนุนในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่นอกเหนือจากเงินบริจาคและกองทุน

รูปที่ 4.2-2 แหล่งที่มาและวิธีการงบประมาณในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ดังนั้น ในแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง (ทั้งกรณีเกิดภาวะน้ำแล้งปกติและกรณีที่เกิดภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง) รายการเกี่ยวกับงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการ จึงต้องพิจารณาตามงบประมาณที่แต่ละลุ่มน้ำได้รับการจัดสรร ซึ่งแต่ละลุ่มน้ำอาจพิจารณากำหนดวงเงินในการดำเนินการเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดภาวะ

น้ำแล้ง และวงเงินในการดำเนินการเพื่อแก้ไขภาวะน้ำแล้งที่อาจเกิดขึ้นในกรณีปกติและกรณีที่เกิดภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง ให้สอดคล้องกับข้อเท็จจริงในพื้นที่ได้ตามที่จำเป็นและเห็นสมควร

ทั้งนี้ งบประมาณบูรณาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ อาจมีการพิจารณาร่วมกับงบประมาณที่จำเป็นต้องใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ตามที่กำหนดไว้แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ซึ่งกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้รับการจัดสรร

กรณีเกิดปัญหาวิกฤตินำ้แล้ง

พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 มาตรา 24 บัญญัติว่าในกรณีเกิดปัญหาวิกฤตินำ้จนอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของคน สัตว์ หรือพืช หรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐอย่างรุนแรง ให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจจัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ โดยนายกรัฐมนตรีเป็นผู้บัญชาการ อำนวยการแก้ไขปัญหาวิกฤตินำ้เป็นการชั่วคราว จนกว่าปัญหาวิกฤตินำ้จะผ่านพ้นไป ทั้งนี้ ให้สำนักงบประมาณพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้กับศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดตั้งและสนับสนุนการปฏิบัติงาน

4.3 การจัดเตรียมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง/คุณภาพน้ำ

4.3.1 พื้นที่เสี่ยงภัยน้ำแล้ง

พื้นที่เสี่ยงภัยน้ำแล้งที่สรุปจากผลการเก็บรวมรวบข้อมูลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในลุ่มน้ำชี แสดงไว้ใน**รูปที่ 4.3.1-1** โดยจากผลการศึกษาโครงการจัดทำผังน้ำ ลุ่มน้ำชี สามารถจำแนกพื้นที่เสี่ยงขาดแคลนน้ำได้ตาม**รูปที่ 4.3.1-2** ซึ่งแสดงการขาดแคลนน้ำของพื้นที่ที่ใช้น้ำจากระบบแหล่งน้ำ/ลำน้ำสายหลัก รวมทั้งพื้นที่ชลประทาน ซึ่งจากข้อมูลจะพบว่าไม่มีการขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภคและอาจมีความเสี่ยงในการขาดแคลนน้ำภาคการผลิต ส่วนใน**รูป 4.3.1-3** และ **4.3.1-4** แสดงพื้นที่เสี่ยงการขาดแคลนน้ำที่อยู่นอกเขตชลประทาน โดยพึ่งพาน้ำจากบ่อหรือสระรวมทั้งน้ำฝนเป็นหลัก โดยแบ่งเป็นความเสี่ยงด้านการขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค และความเสี่ยงด้านการขาดน้ำเกษตร ตามลำดับ โดย**รูปที่ 4.3.1-3** และ **4.3.1-4** จะเป็นข้อมูลผังน้ำแผ่นที่ 12 และ 13 ตามลำดับ

4.3.2 การจัดลำดับความสำคัญการจัดสรรน้ำ

จากการจัดลำดับความสำคัญของการใช้น้ำสำหรับกิจกรรมต่างๆ ในเขตลุ่มน้ำของ สทนช. กำหนดให้ความสำคัญกับการใช้น้ำเพื่อการรักษานิเวศน์ อุปโภคบริโภค การประปาและการไฟฟ้า และการบรรเทาสาธารณภัย เป็นลำดับแรก ส่วนการใช้น้ำเพื่อการเกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม การท่องเที่ยว คมนาคม และการผลิตพลังงาน หรือกิจการอื่น คณะกรรมการลุ่มน้ำมีดุลยพินิจในการจัดลำดับความสำคัญของกิจการดังกล่าวแตกต่างกันไปตามแต่ละลุ่มน้ำได้

สำหรับในลุ่มน้ำชี จากผลการศึกษาโครงการจัดทำผังน้ำ ลุ่มน้ำชี ได้มีการสอบถามความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับลำดับความสำคัญของการจัดสรรน้ำให้กับกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งเกณฑ์หรือแนวทางการจัดสรรน้ำในกรณีที่เกิดภาวะขาดแคลนน้ำ โดยสรุปได้ตาม**ตารางที่ 4.3.2-1** จากตารางดังกล่าวจะพบว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียส่วนใหญ่ เห็นว่าควรจัดสรรน้ำเพื่อใช้อุปโภคบริโภคก่อน ในส่วนของภาคการผลิตนั้นให้ความสำคัญกับการใช้น้ำด้านการเกษตร เป็นอันดับรองลงไปจากด้านอุปโภคบริโภค

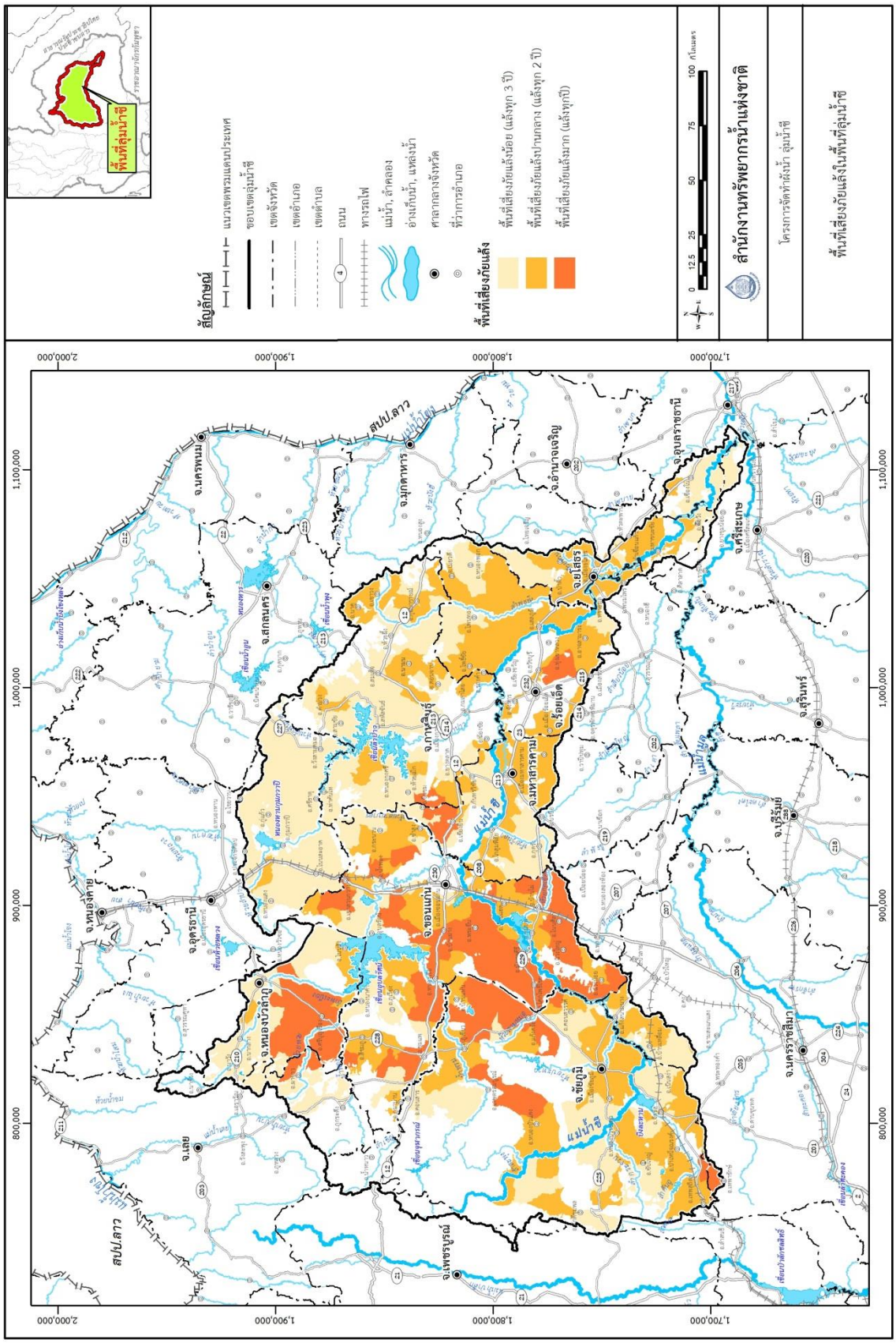
เมื่อพิจารณาผลการรับฟังความคิดเห็นตาม**ตาราง 4.3.2-1** ควบคู่กับเกณฑ์ของ สทนช. ที่ให้ความสำคัญกับการอุปโภคบริโภค การรักษาระบบนิเวศน์ การประปาและการไฟฟ้า และการบรรเทาสาธารณภัย ตามลำดับ จึงสามารถสรุปลำดับความสำคัญการจัดสรรน้ำของลุ่มน้ำชี ได้ตามลำดับดังนี้

ลำดับที่ 1 เพื่อการอุปโภคบริโภค และเพื่อการรักษาระบบนิเวศน์ ให้ท้ายน้ำมีน้ำใช้และรักษาคุณภาพน้ำ

ลำดับที่ 2 เพื่อการเกษตร

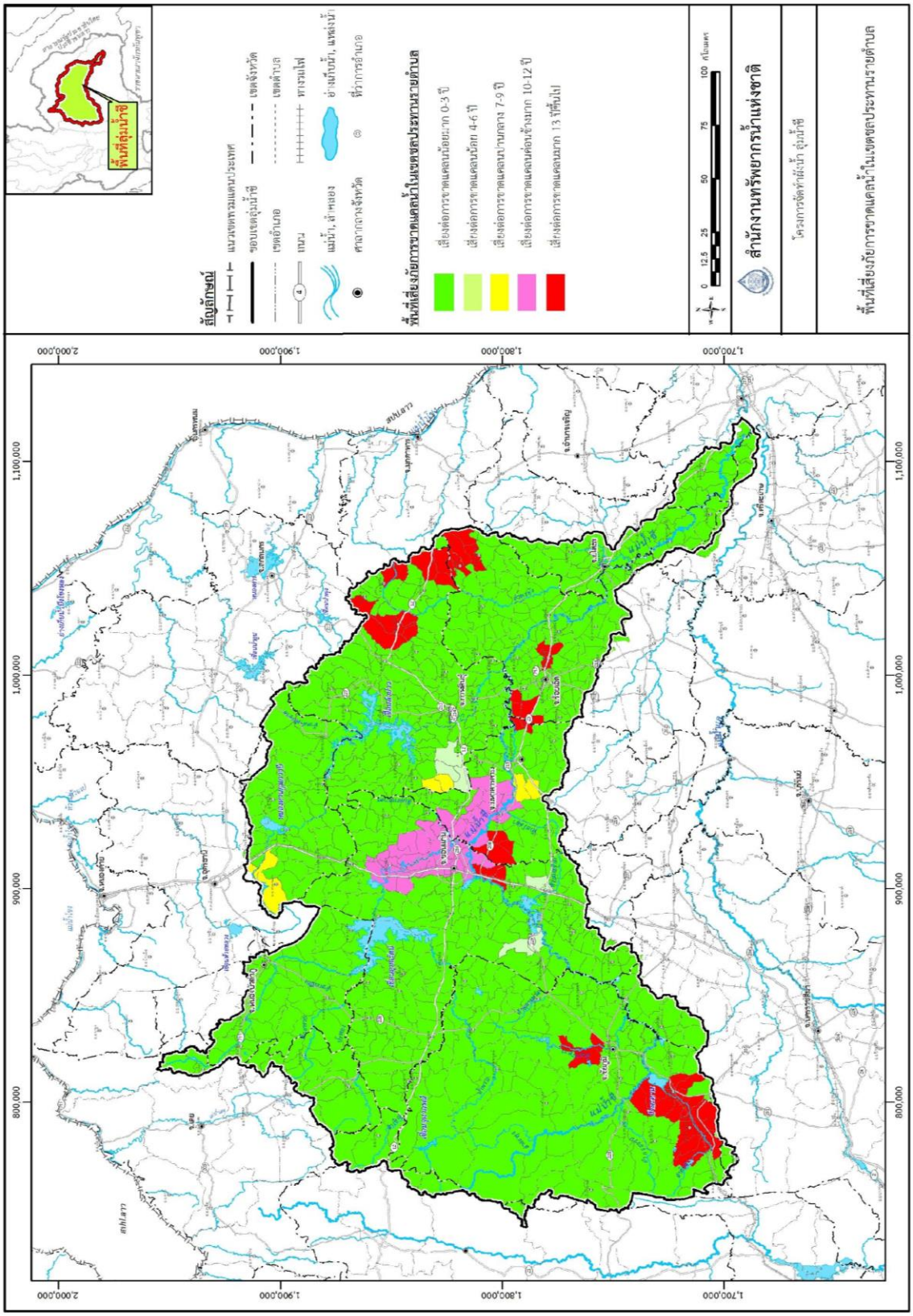
ลำดับที่ 3 เพื่อการอุตสาหกรรม

ลำดับความสำคัญส่วนนี้จะถูกนำไปใช้ประกอบการจัดทำเกณฑ์การจัดสรรน้ำและบริหารจัดการน้ำต่อไป

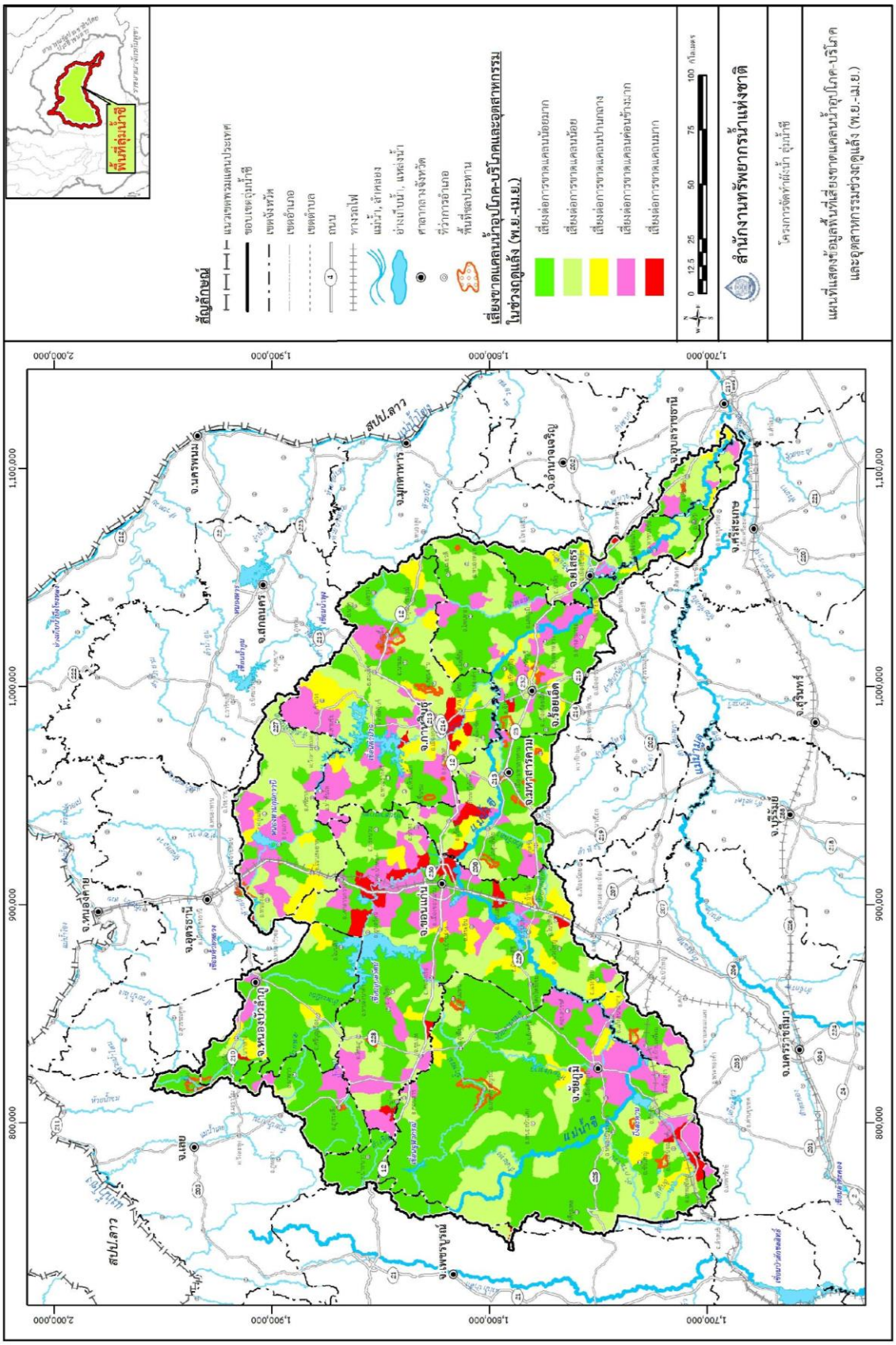

รูปที่ 4.3.1-1 พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งในลุ่มน้ำชี

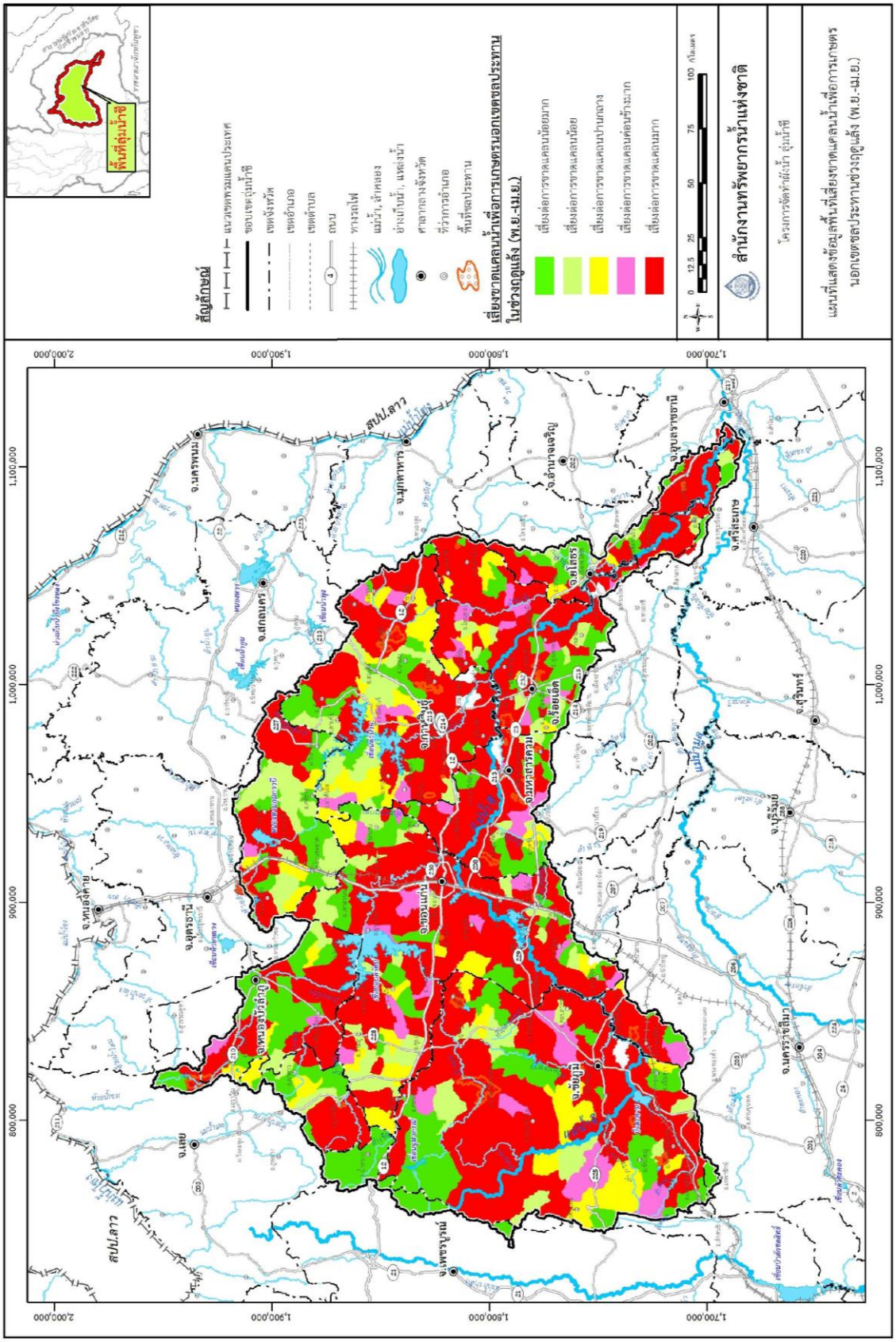
ที่มา : กรมทรัพยากรน้ำ, 2560

รูปที่ 4.3.1-2 แสดงพื้นที่เสี่ยงการขาดแคลนน้ำในเขตชลประทาน

รูปที่ 4.3.1-3 แสดงข้อมูลพื้นที่เสี่ยงขาดแคลนน้ำอุปโภค-บริโภคและอุตสาหกรรมนอกเขตชลประทานช่วงฤดูแล้ง

รูปที่ 4.3.1-4 แสดงข้อมูลพื้นที่เสี่ยงขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรนอกเขตชลประทานช่วงฤดูแล้ง

ตารางที่ 4.3.2-1 ความคิดเห็นต่อมาตรการลดการใช้น้ำที่เหมาะสมกับพื้นที่

มาตรการลดการใช้น้ำที่เหมาะสม	ร้อยละ
มาตรการลดการใช้น้ำที่เหมาะสมกับพื้นที่ของท่าน เพื่อให้สามารถจัดสรรน้ำที่มีอย่างจำกัดให้ทั่วถึงและ ลดความเดือนร้อนให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้	
1) จัดสรรน้ำให้การอุปโภคบริโภคก่อนแล้วจึงจัดสรรน้ำให้กับกิจกรรมอื่นๆ	77.69
(1.1) อุปโภคบริโภค	63.64
(1.2) รักษาระบบนิเวศ (ให้ท้ายน้ำมีน้ำใช้และรักษาคุณภาพน้ำ)	7.02
(1.3) อุตสาหกรรม	1.24
(1.4) เกษตรกรรม	5.37
(1.5) อื่นๆ เช่น ผลิตไฟฟ้า	0.41
2) ลดพื้นที่เพาะปลูกฤดูแล้งในปีน้ำน้อยลง เพื่อให้สามารถจัดสรรน้ำได้ทั่วถึงทั้งพื้นที่ลุ่มน้ำ	27.27
3) ปรับเปลี่ยนชนิดพืชที่ปลูก เป็นพื้นที่ใช้น้ำน้อยเพื่อให้สามารถจัดสรรน้ำได้ทั่วถึงทั้งพื้นที่ลุ่มน้ำ	32.64
4) ไม่แสดงความคิดเห็น	19.83

หมายเหตุ : สรุปจากแบบสอบถามจำนวน 242 ชุดจากการประชุมผังน้ำ ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 22-24 มีนาคม 2564
ที่มา : โครงการจัดทำผังน้ำ ลุ่มน้ำชี

4.3.3 แนวทางการจัดสรรน้ำ

จากการจัดลำดับความสำคัญการจัดสรรน้ำในหัวข้อที่ผ่านมา สามารถนำมาจัดทำเป็นแนวทางการจัดสรรน้ำในกรณีมีน้ำไม่เพียงพอ หรือเกิดปัญหาคุณภาพน้ำได้ดังนี้

1) ในกรณีที่ติดตามสถานการณ์น้ำแล้ง พบว่า มีความเสี่ยงที่จะเกิดภาวะภัยแล้ง ซึ่งแสดงว่าน้ำต้นทุนจะไม่เพียงพอกับความต้องการ ก็จะต้องมีการจัดสรรน้ำให้กิจกรรมที่มีความสำคัญสูงก่อนตามลำดับความสำคัญในหัวข้อ 4.3.2

2) กิจกรรมการใช้น้ำที่จะได้รับการจัดสรรน้ำลดลงเป็นอันดับแรกก็คือ น้ำเพื่อการผลิต ได้แก่ ภาคอุตสาหกรรม และภาคเกษตรกรรม

3) เกณฑ์การคาดการณ์น้ำแล้งในหัวข้อ 4.5 จะสามารถประเมินได้ว่าจะเกิดการขาดแคลนน้ำประมาณร้อยละเท่าไร ในพื้นที่ใด ในกรณีของภาคอุตสาหกรรม ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดสรรน้ำในพื้นที่นั้นๆ (เช่น กรมชลประทาน ในกรณีของการใช้น้ำในพื้นที่ชลประทาน หรือ อปท. หรือกรมทรัพยากรน้ำ ในกรณีที่ใช้น้ำจากแหล่งน้ำที่ อปท. หรือกรมทรัพยากรน้ำ เป็นผู้ดูแล) เป็นผู้แจ้งเตือนผู้ประกอบการอุตสาหกรรม และควบคุมการให้มีการลดการใช้น้ำลงอย่างน้อยตามร้อยละของการขาดแคลนที่คาดการณ์ไว้ เช่น คาดการณ์ว่าจะขาดแลน 25% ก็ให้พยายามลดการใช้น้ำลง 25% หรือมิฉะนั้นก็ให้เตรียมการจัดหาน้ำสำรองจากแหล่งอื่น

4) ในกรณีของพื้นที่เกษตรกรรมในเขตชลประทาน หรือพื้นที่ที่รับน้ำจากระบบแหล่งน้ำจะมีอ่างเก็บน้ำ เขื่อน หรือฝายเก็บกักน้ำในลำน้ำ เนื่องจากพื้นที่ส่วนนี้มีการเพาะปลูกพืชในฤดูแล้ง เช่น ข้าวนาปรังได้เพราะมีน้ำต้นทุนจากแหล่งน้ำต่างๆ ช่วยเสริมกับน้ำฝน ดังนั้น การบริหารจัดการน้ำในพื้นที่ส่วนนี้สามารถปรับให้สอดคล้องกับปริมาณน้ำต้นทุนได้ โดยใช้มาตรการที่ได้จากการรับฟังความคิดเห็นประชาชนในโครงการจัดทำผังน้ำ ลุ่มน้ำชี ได้แก่

- การปรับพื้นที่เพาะปลูกพืชฤดูแล้ง เช่น ข้าวนาปรัง ให้เหมาะสมกับปริมาณน้ำต้นทุน เช่น ถ้าคาดการณ์ว่าจะขาดน้ำ 25% ก็อาจขอความร่วมมือลดพื้นที่เพาะปลูกลง 25% เป็นต้น
- ปรับเปลี่ยนชนิดพืชที่ปลูก เป็นพืชที่ใช้น้ำน้อย เพื่อให้สามารถจัดสรรน้ำได้ทั่วถึงมากขึ้น โดยในกรณีนี้อาจต้องให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร ช่วยเผยแพร่ความรู้ให้กับประชาชน

5) สำหรับพื้นที่นอกเขตชลประทานที่พึ่งพาน้ำฝนเป็นหลัก พืชที่ปลูกส่วนใหญ่ก็จะเป็นพืชที่มีปฏิทินการเพาะปลูกเริ่มมาจากช่วงฤดูฝน เช่น อ้อย มันสำปะหลัง หรือเป็นไม้ยืนต้น เช่น ยาง ในกรณีที่พิจารณาแล้วพบว่า อาจเกิดการขาดแคลนน้ำ การปรับลดพื้นที่เพาะปลูกในกรณีที่ส่วนใหญ่จะไม่สามารถทำได้เพราะได้เริ่มเพาะปลูกไปตั้งแต่ฤดูฝนแล้ว การบรรเทาปัญหาคงทำได้ในลักษณะของการลำเลียงน้ำ เช่น การตั้งจุดสูบน้ำชั่วคราวหรือใช้รถส่งน้ำ ร่วมกับการช่วยเหลือด้านค่าชดเชยแทน

6) ในกรณีที่ขาดแคลนน้ำมากจนอาจไม่เพียงพอต่อการอุปโภคบริโภคและรักษาระบบนิเวศ ซึ่งเป็นการใช้น้ำที่ประชาชนในพื้นที่ให้ความสำคัญสูงสุด ตามผลการสอบถามความคิดเห็นในการประชุมรับฟังความคิดเห็นในโครงการจัดทำผังน้ำ ลุ่มน้ำชี อาจต้องมีการบริหารจัดการน้ำแล้งในขั้นวิกฤติ โดยการควบคุมการใช้น้ำในกิจกรรมอื่นๆ และจัดสรรน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคให้ทั้งพื้นที่มีน้ำอุปโภค รวมทั้งการหาน้ำเพิ่มหรือลำเลียงน้ำจากพื้นที่ที่มีน้ำมากกว่าไปยังพื้นที่ขาดแคลนน้ำ ซึ่งอาจใช้รถส่งน้ำ ตั้งเครื่องสูบน้ำและท่อส่งน้ำชั่วคราว เจาะบ่อบาดาลเพิ่มในจุดภัยแล้งที่มีน้ำบาดาล

4.3.4 ข้อมูลบ่งชี้การเกิดภาวะน้ำแล้ง/คุณภาพน้ำ และตำแหน่งสถานีตรวจวัดข้อมูล

จากการทบทวนปัจจัยหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาภาวะน้ำแล้งของสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พบว่า ประกอบด้วย 7 ปัจจัย ได้แก่

- ปริมาณน้ำท่า หรือระดับน้ำในลำน้ำ
- ปริมาณน้ำฝน
- ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำ
- ปริมาณน้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติ
- น้ำบาดาล
- คุณภาพน้ำ
- สถิติพื้นที่ประสบภัยแล้งที่ผ่านมา

จากข้อมูลข้างต้นจะพบว่า ในส่วนของข้อมูลสถิติพื้นที่ประสบภัยมีการสรุปไว้ในหัวข้อ 4.2.1 แล้ว นอกจากนี้ในการจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งฉบับนี้จะมุ่งเน้นที่การพิจารณาปริมาณน้ำผิวดินและคุณภาพน้ำผิวดินเป็นหลัก ดังนั้นข้อมูลบ่งชี้การเกิดภาวะน้ำแล้ง/คุณภาพน้ำที่จะนำมาพิจารณาจัดทำเกณฑ์ตามรายละเอียดในหัวข้อ 4.5 จะประกอบด้วย

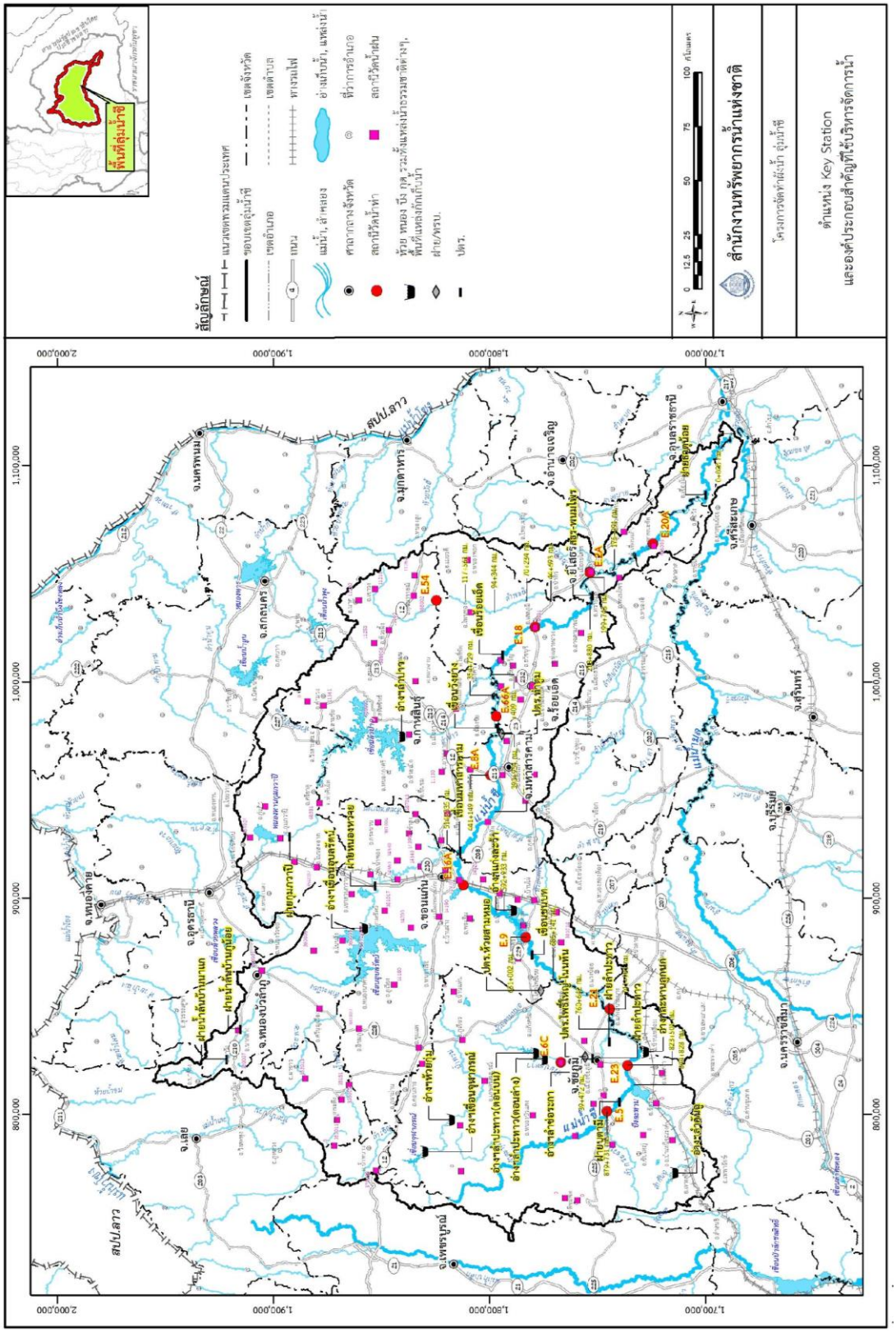
1) ปริมาณน้ำท่า หรือระดับน้ำในลำน้ำ
2) ปริมาณน้ำฝน
3) ปริมาณน้ำในแหล่งน้ำและอ่างเก็บน้ำ
4) ดัชนีพิจารณาด้านคุณภาพน้ำ ซึ่งพิจารณาใช้ดัชนีหลักที่กรมควบคุมมลพิษมีการตรวจวัดเป็นประจำได้แก่

- ปริมาณออกซิเจนละลายน้ำ (DO)
- ความสกปรกในรูปของบีโอดี (BOD)
- ความเป็นกรดเป็นด่าง (pH)
- ความนำไฟฟ้า (EC)
- ความเค็ม (Salinity)

นอกจากนี้ ในการบริหารจัดการน้ำก็จำเป็นต้องทราบสถานะขององค์ประกอบที่ใช้ในการบริหารจัดการน้ำโดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่มีนัยสำคัญต่อการบริหารจัดการน้ำระดับลุ่มน้ำ ดังนั้นสถานีหรือจุดตรวจวัดข้อมูลสำคัญ (Key Station) ในการติดตามสถานการณ์น้ำแล้ง คุณภาพน้ำ และการบริหารจัดการน้ำจะแบ่งได้เป็น 2 ส่วนคือ

- สถานีตรวจวัดค่าปริมาณและคุณภาพน้ำที่หน่วยงานหลักใช้ในการเฝ้าระวังสถานการณ์น้ำและบริหารจัดการน้ำ ตาม**ตารางที่ 4.3.4-1** ถึง **4.3.4-3** และ**รูปที่ 4.3.4-1** ประกอบด้วย สถานีวัดน้ำท่า 12 สถานี สถานีวัดน้ำฝน 111 สถานี และสถานีตรวจวัดคุณภาพน้ำ 6 สถานี
- จุดตรวจวัดที่เป็นตำแหน่งองค์ประกอบสำคัญที่ใช้บริหารจัดการน้ำในระดับลุ่มน้ำ ตามตารางที่ **4.3.4-4** และ**รูปที่ 4.3.4-1**

หน่วยงานที่เป็นเจ้าของสถานีจะต้องส่งข้อมูลส่วนนี้ให้ สทนช. เพื่อใช้ในการเฝ้าระวังและบริหารจัดการน้ำ

รูปที่ 4.3.4-1 ด่านหน่วย Key Station และองค์ประกอบสำคัญที่ใช้บริหารจัดการน้ำ

ตารางที่ 4.3.4-1 สถานีวัดน้ำฝนที่ใช้บ่งชี้สถานการณ์น้ำ

ลำดับ	รหัสสถานี	ที่ตั้ง	ลำดับ	รหัสสถานี	ที่ตั้ง
จังหวัดกาฬสินธุ์					
1.	11090	ห้วยโพธิ์ อ.เมือง (TNK.27)	11.	11250	ห้วยสาโทษ อ.ห้วยผึ้ง (TNK.116)
2.	11110	ห้วยศิธร อ.เมืองกาฬสินธุ์ (TNK.36)	12.	11260	ห้วยชุมช้าง อ.กุฉินารายณ์ (TNK.117)
3.	11120	หนองม้าโชก อ.ยางตลาด (TNK.82)	13.	11300	ห้วยจันทร์ อ.เมืองกาฬสินธุ์ (TNK.161)
4.	11130	หนองบ้านสา อ.ยางตลาด (TNK.83)	14.	11361	บ้านคำเปี่ยม อ.คำเมือง (E.76)
5.	11140	บึงอร่าม อ.ยางตลาด (TNK.84)	15.	68381	ลำปาว อ.สี่ธาตุ (E.65)
6.	11150	รองเกษตร อ.เมืองกาฬสินธุ์ (TNK.85)	16.	388001	สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองกาฬสินธุ์
7.	11160	ห้วยผึ้ง (TNK.97)	17.	388002	ที่ว่าการอำเภอกุฉินารายณ์
8.	11170	ห้วยแก่ง (TNK.98)	18.	388005	ที่ว่าการอำเภอสหัสขันธ์
9.	11210	สายนาเวก อ.เขาวง (TNK.99)	19.	388006	ที่ว่าการอำเภอสมเด็จ
10.	11230	ห้วยมโน อ.เขาวง (TNK.101)	20.	E.86	บ้านคำไฮ
จังหวัดขอนแก่น					
1.	14170	ห้วยยาง อ.มัญจาคีรี (TNK.32)	15.	14410	โครงการลำน้ำเชิญ อ.ชุมแพ (E.38)
2.	14180	สกรวก อ.ภูเวียง (TNK.33)	16.	14430	หนองกองแก้ว (TNK.143)
3.	14190	กกเมือง อ.เมืองขอนแก่น (TNK.34)	17.	14530	บึงแก้งละว้า (TNK.164)
4.	14200	ห้วยใหญ่ อ.เมือง (TNK.42)	18.	381004	ที่ว่าการอำเภอกระนวน
5.	14210	ห้วยเสียว อ.น้ำพอง (TNK.48)	19.	381006	ที่ว่าการอำเภอบ้านไผ่
6.	14220	ห้วยไทร อ.บ้านไผ่ (TNK.49)	20.	381007	ที่ว่าการอำเภอสีชมพู
7.	14230	โสกสามอ่าง อ.ชุมแพ (TNK.71)	21.	381014	ที่ว่าการอำเภอแวงใหญ่
8.	14320	ห้วยเตย อ.เมือง (TNK.113)	22.	381017	นิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ อ.อุบลรัตน์
9.	14340	คลองส่งน้ำ 2L-R อ.เมือง	23.	381023	ที่ว่าการ กิ่ง อ.ซำสูง
10.	14360	ห้วยหินลาด อ.เมือง	24.	381024	ที่ว่าการ กิ่ง อ.บ้านแฮด
11.	14370	คลองส่งน้ำสายหลักฝั่งขวา อ.เมือง	25.	381026	ที่ว่าการ กิ่ง อ.โนนศิลา
12.	14380	คลองส่งน้ำ Upper 3R-L อ.น้ำพอง	26.	381301	สกษ.ท่าพระ*
13.	14390	คลองส่งน้ำ Upper 7R-L อ.กระนวน	27.	914424	เขื่อนอุบลรัตน์ อ.น้ำพอง
14.	14401	สำนักงานชลประทานที่ 4 อ.เมือง	28.	18181	สถานีวัดน้ำท่าบ้านผานกเค้า (E.29)
จังหวัดชัยภูมิ					
1.	5100	สำนักชลประทาน ชัยภูมิ	9.	5271	บ้านโคกป่างัด อ.บำเหน็จณรงค์ (E.60)
2.	5110	ห้วยบาสาน อ.บ้านเขว้า (TNK.22)	10.	5361	ลำเจ้า อ.หนองบัวแดง (E.73)
3.	5140	ห้วยหินรับมิตร อ.เมืองชัยภูมิ (TNK.67)	11.	403001	ที่ว่าการอำเภอจัตุรัส (สอท.ชั้น 3)
4.	5150	ห้วยสมพร อ.จัตุรัส (TNK.68)	12.	403005	ที่ว่าการอำเภอบ้านแท่น
5.	5160	ลำช่อรักษ์ อ.เมืองชัยภูมิ (TNK.145)	13.	403006	ที่ว่าการอำเภอหนองบัวแดง
6.	5171	บ้านหนองอ้อ อ.บ้านเขว้า (E.32)	14.	403007	ที่ว่าการอำเภอบำเหน็จณรงค์
7.	5181	บ้านกุดหยั่ง อ.บ้านเขว้า (E.49)	15.	403010	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว (ทุ่งกระมัง) อ.คอนสาร
8.	5211	ลำปรองคูเพชร อ.จัตุรัส (E.35)	16.	403016	ที่ว่าการอำเภอภักดีชุมพล

ตารางที่ 4.3.4-1 สถานีวัดน้ำฝนที่ใช้บ่งชี้สถานการณ์น้ำ (ต่อ)

ลำดับ	รหัสสถานี	ที่ตั้ง	ลำดับ	รหัสสถานี	ที่ตั้ง
จังหวัดชัยภูมิ (ต่อ)					
17.	403017	ที่ว่าการอำเภอเนินสง่า	20.	403012	สน.พัฒนาและส่งเสริมการอนุรักษ์สัตว์ป่าห้วยกุ่ม
18.	403002	ที่ว่าการอำเภอภูเขียว	21.	E.6C	สถานีวัดน้ำท่าบ้านตาดโตน (E.6C)
19.	403003	ที่ว่าการอำเภอเกษตรสมบูรณ์			
จังหวัดเพชรบูรณ์					
1.	379028	อุทยานแห่งชาติน้ำหนาว	2.	E.81	สถานีวัดน้ำท่าบ้านพองใต้ (E.81)
จังหวัดมหาสารคาม					
1.	21110	แก่งเรืองชาน อ.เมือง (TNK.8)	6.	21230	หนองบัว อ.กันทรวิชัย (TNK.110)
2.	21150	ห้วยขาแข้ง อ.เมือง (TNK.17)	7.	21260	คลองส่งน้ำ 9R-L บ้านขามเพีย อ.นาเชือก
3.	21170	ร่องหัวช้าง อ.บรบือ (TNK.19)	8.	48382	สถานีอุตุนิยมวิทยาโกสุมพิสัย
4.	21190	หนองกระทุม อ.เมือง (TNK.57)	9.	387013	ที่ว่าการ กิ่ง อ.ชื่นชม
5.	21220	หนองเทวราช อ.เชียงยืน (TNK.93)			
จังหวัดยโสธร					
1.	406001	ที่ว่าการอำเภอเมืองยโสธร	3.	406003	ที่ว่าการอำเภอมหาชนะชัย
2.	406002	ที่ว่าการอำเภอคำเขื่อนแก้ว			
จังหวัดร้อยเอ็ด					
1.	49120	ปตร.ห้วยจันเหนือ อ.เมือง (E.10)	8.	405005	ที่ว่าการอำเภอหนองพอก
2.	49140	ปตร.ห้วยปากบึง อ.ธวัชบุรี (E.11)	9.	405006	ที่ว่าการอำเภออาจสามารถ
3.	49150	ปตร.ห้วยแก่งเดียว อ.ธวัชบุรี (E.12)	10.	405007	ที่ว่าการอำเภอโพนทอง
4.	49160	หนองย่ามา อ.เมือง (TNK.12)	11.	405008	ที่ว่าการอำเภอพนมไพร
5.	49200	หนองธวัชชัย อ.ธวัชบุรี (TNK.61)	12.	405201	สตอ.ร้อยเอ็ด*
6.	49240	ห้วยแอ่ง อ.เมือง (TNK.94)	13.	405301	สกษ.ร้อยเอ็ด*
7.	49301	ทุ่งแสงบาดาล อ.เสลภูมิ (E.18A)			
จังหวัดเลย					
1.	353005	ที่ว่าการอำเภอภูกระดึง	3.	353013	ที่ว่าการอำเภอผาขาว
2.	353011	อุทยานแห่งชาติภูกระดึง			
จังหวัดหนองบัวลำภู					
1.	360001	สถานีอุตุนิยมวิทยาหนองบัวลำภู	4.	360005	สำนักงานเกษตรอำเภอโนนสัง
2.	360002	ที่ว่าการอำเภอนากลาง	5.	360006	นิคมสร้างตนเองโนนสัง อ.โนนสัง
3.	360003	สำนักงานเกษตรอำเภอศรีบุญเรือง	6.	360007	ที่ว่าการ กิ่ง อ.นาวัง

ตารางที่ 4.3.4-1 สถานีวัดน้ำฝนที่ใช้บ่งชี้สถานการณ์น้ำ (ต่อ)

ลำดับ	รหัสสถานี	ที่ตั้ง	ลำดับ	รหัสสถานี	ที่ตั้ง
จังหวัดอุดรธานี					
1.	354003	ที่ว่าการอำเภอกุมภวาปี	4.	354022	ที่ว่าการ กิ่ง อ.กู่แก้ว
2.	354007	ที่ว่าการอำเภอโนนสะอาด	5.	354024	ที่ว่าการ กิ่ง อ.ประจักษ์ศิลปาคม
3.	354021	ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลทรายภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ			
จังหวัดอุบลราชธานี					
1.	407008	ที่ว่าการอำเภอเขื่องใน			

ตารางที่ 4.3.4-2 สถานีวัดน้ำท่าที่ใช้บ่งชี้สถานการณ์น้ำ

ลำดับ	รหัสสถานี	แม่น้ำ/ลำน้ำ	ที่ตั้ง
1.	E.5	แม่น้ำชี	บ้านโนนเปลือย อ.บ้านเขว้า จ.ชัยภูมิ
2.	E.23	แม่น้ำชี	บ้านค่าย อ.เมือง จ.ชัยภูมิ
3.	E.6C	ลำปะทาว	บ้านตาดโตน อ.เมือง จ.ชัยภูมิ
4.	E.21	แม่น้ำชี	บ้านแก่งโก อ.เมือง จ.ชัยภูมิ
5.	E.9	แม่น้ำชี	บ้านโจด อ.มัญจาคีรี จ.ขอนแก่น
6.	E.16A	แม่น้ำชี	บ้านกุดกว้าง อ.เมือง จ.ขอนแก่น
7.	E.8A	แม่น้ำชี	บ้านดินดำ อ.เมือง จ.มหาสารคาม
8.	E.66A	แม่น้ำชี	บ้านม่วงลาด อ.จังหาร จ.ร้อยเอ็ด
9.	E.18	แม่น้ำชี	บ้านท่าสะแบง อ.ทุ่งเขาหลวง จ.ร้อยเอ็ด
10.	E.54	ลำน้ำยัง	บ้านแก่งยาว อ.กุฉินารายณ์ จ.กาฬสินธุ์
11.	E.2A	แม่น้ำชี	อ.เมือง จ.ยโสธร
12.	E.20A	แม่น้ำชี	บ้านฟ้าหยาด อ.มหาชนะชัย จ.ยโสธร

ตารางที่ 4.3.4-3 สถานีตรวจวัดคุณภาพน้ำที่ใช้บ่งชี้สถานการณ์น้ำ

สถานี	แม่น้ำ	บริเวณ	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด	Latitude	Longtitude	วันที่ตรวจวัด	DO (mg/l)	BOD (mg/l)
CI03	ชี	สะพานบ้านโปแดง (ทล.2083)	ฟ้าหยาด	มหาชนะชัย	ยโสธร	15.5249	104.2499	17 ก.พ. 63	7.7	0.7
CI05	ชี	สะพานเสลภูมิ บ้านไคร้ (ทล.23)	ขวัญเมือง	เสลภูมิ	ร้อยเอ็ด	16.0343	103.9072	16 มี.ค. 63	6.74	1.02
CI06	ชี	วัดวารินทราวาส บ้านท่าตูม	ท่าตูม	เมือง	มหาสารคาม	16.1816	103.4527	16 มี.ค. 63	1.24	0.45
CI10	ชี	สะพานบ้านท่านางเลื่อน (ทล.229)	ชนบท	ชนบท	ขอนแก่น	16.0969	102.5700	9 มี.ค. 63	4.03	1.35
LP05	ลำปาว	ใต้เขื่อนลำปาว	-	เมือง	กาฬสินธุ์	16.6002	103.4558	11 มี.ค. 63	6.35	1.45
PO05	พอง	สะพานท่าเม่า-วังชัย	วังชัย	น้ำพอง	ขอนแก่น	16.6543	102.8233	2 มี.ค. 63	8.9	2.5

หมายเหตุ : BOD = Biochemical Oxygen Demand (mg/l) DO = Dissolved Oxygen (mg/l)

ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ, 2563

ตารางที่ 4.3.4-4 องค์ประกอบในการบริหารจัดการน้ำที่สำคัญ

ลำดับ	รายละเอียด	ความจุ (ล้าน ลบ.ม.)
1	อ่างเก็บน้ำเขื่อนจุฬาภรณ์	164.000
2	อ่างเก็บน้ำห้วยกุ่ม	20.23
3	อ่างเก็บน้ำลำคันฉู	42.600
4	อ่างเก็บน้ำละหานลูกนก	-
5	อ่างเก็บน้ำลำปะทาว (ตอนบน)	41.000
6	อ่างเก็บน้ำลำปะทาว (ตอนล่าง)	14.000
7	อ่างเก็บน้ำลำช่อระกา	10.312
8	อ่างเก็บน้ำแก่งละว้า	45.784
9	อ่างเก็บน้ำเขื่อนอุบลรัตน์	2,431.000
10	อ่างเก็บน้ำเขื่อนลำปาว	1,980.000
11	ฝายบุตามี	
12	ประตูระบายน้ำโพธิ์ใหญ่-โนนทัน	
13	ฝายลำปะทาว (ต.บุ่งคล้า)	
14	ฝายลำปะทาว (ต.รอบเมือง)	
15	ประตูระบายน้ำห้วยสามหมอ	
16	เขื่อนชนบท	
17	เขื่อนมหาสารคาม	
18	ฝายน้ำล้นบ้านนาแก	
19	ฝายน้ำล้นบ้านภูน้อย	
20	ฝายหนองหวาย	
21	ประตูระบายน้ำท่าตูม	
22	เขื่อนวังยาง	
23	เขื่อนร้อยเอ็ด	
24	เขื่อนยโสธร-พนมไพร	
25	ฝายธาตุน้อย	

4.4 การเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบ

ในหัวข้อ 4.1 ได้มีการกำหนดหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการบูรณาการข้อมูล เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ และออกประกาศภาวะภัยและพื้นที่ประสบภัยไว้ตาม**ตารางที่ 4.4-1** และ **4.4-2** โดยข้อมูลจากภารกิจส่วนนี้เป็นข้อมูลที่หน่วยงานหลักจะต้องแจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนทราบ

ทั้งนี้ เมื่อทราบข้อมูลสำหรับเตรียมความพร้อมในการรับมือกับภาวะน้ำแล้งแล้ว นอกเหนือจากการสื่อสารไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการบูรณาการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำแล้งแล้ว การสื่อสารไปยังประชาชนก็สำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน โดยการเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบถึงข้อเท็จจริงและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นหรือที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ทั้งในกรณีเกิดภาวะน้ำแล้งปกติและกรณีที่เกิดภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรงนั้น คณะกรรมการลุ่มน้ำ คณะอนุกรรมการทรัพยากรน้ำจังหวัด องค์กรผู้ใช้น้ำ หรือหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักและหน่วยงานสนับสนุนตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง อาจร่วมกันดำเนินการโดยประสานขอความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1) กรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีเครื่องมือในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร กระจายข่าวผ่านช่องทางสื่อหลายประเภท ซึ่งส่งผ่านข้อมูลโดยตรงไปยังประชาชน และยังมีหน้าที่เสริมสร้างความเข้าใจระหว่างหน่วยงานรัฐที่เข้ามาดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้แก่ประชาชน และระหว่างประชาชนกับประชาชนด้วยกันเองในพื้นที่ เพื่อให้การป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งเป็นไปอย่างมีระเบียบแบบแผนและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม จะเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาและบริหารจัดการโครงข่ายการสื่อสารโทรคมนาคมในการแจ้งข่าวสาร ข้อมูลไปยังประชาชนผ่านช่องทางออนไลน์ต่างๆ

3) สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ซึ่งมีบทบาทในบริหารจัดการและพัฒนากิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ซึ่งครอบคลุมโครงข่ายการสื่อสารโทรคมนาคมในการแจ้งข้อมูลข่าวสารไปยังประชาชนผ่านทางคลื่นความถี่ของผู้ให้บริการ

4) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการแจ้งข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนในพื้นที่ทราบภายในขอบเขตพื้นที่การปกครองของตนเอง อีกทั้งจะช่วยกระจายข่าวสาร รวมถึงการแจ้งแนวทางปฏิบัติเบื้องต้นให้แก่ประชาชนได้รับทราบเพื่อเตรียมพร้อมรับมือกับภาวะน้ำแล้งที่กำลังเกิดขึ้นหรือที่อาจจะเกิดขึ้น การขอรับความช่วยเหลือในระหว่างเกิดภาวะน้ำแล้ง หรือการขอรับการชดเชยเยียวยาหลังภาวะน้ำแล้งได้พ้นไปแล้ว ทั้งนี้ รายการเกี่ยวกับการเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบ อาจกำหนดให้รวมถึง

ตารางที่ 4.4-1 การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลที่จะใช้เผยแพร่ให้ประชาชนทราบในช่วงก่อนเกิดภัย

ที่	การบูรณาการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หน้าที่และอำนาจ	หมายเหตุ
1.	การบูรณาการด้านข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณน้ำ สถานการณ์น้ำ และแผนที่พยากรณ์ เฝ้าระวัง ติดตาม และเตือนภัย)	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กองบริหารจัดการลุ่มน้ำ ศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ)		รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ และคณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้อง ศึกษา วิเคราะห์ และวิจัยข้อมูลและสารสนเทศเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำ คาดการณ์ข้อมูลอากาศ รวมทั้งพยากรณ์สถานการณ์น้ำ	พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2562
		กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย		เฝ้าระวังและเตือนภัย รวมถึงประสานขอความร่วมมือจากสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เพื่อให้ได้ข้อมูลในส่วนของการดำเนินการก่อนเกิดภัยแล้ง	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550
		กรมชลประทาน		เฝ้าระวัง ติดตาม และวิเคราะห์สถานการณ์น้ำในเขตพื้นที่การชลประทาน	พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช 2485
		กรมทรัพยากรน้ำ (ศูนย์ป้องกันวิกฤติน้ำและสำนักวิจัยพัฒนาและอุทกวิทยา)		สร้างระบบเฝ้าระวังป้องกันและเตือนภัย ศึกษา วิจัยด้านอุทกวิทยา และจัดทำแผนที่อุทกวิทยา	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2545
		กรมทรัพยากรน้ำบาดาล (สำนักอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำบาดาล)		เฝ้าระวังระดับน้ำและคุณภาพน้ำบาดาล	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมทรัพยากรน้ำบาดาล กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2551

ตารางที่ 4.4-1 การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลที่จะใช้เผยแพร่ให้ประชาชนทราบในช่วงก่อนเกิดภัย (ต่อ)

ที่	การบูรณาการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หน้าที่และอำนาจ	หมายเหตุ
1.	การบูรณาการด้านข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณน้ำ สถานการณ์น้ำ และแผนที่พยากรณ์ เฝ้าระวัง ติดตาม และเตือนภัย) (ต่อ)	กรมอุตุนิยมวิทยา		ประสานให้ข้อมูลในการตรวจ เฝ้าระวัง ติดตาม รายงานสภาวะอากาศ และปรากฏการณ์ธรรมชาติ และประเมินสถานการณ์น้ำ	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมอุตุนิยมวิทยา กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. 2560
		การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย		ให้ข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณน้ำในเขื่อนหรืออ่างเก็บน้ำ	พระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2511
			กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน	ให้ข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณน้ำในเขื่อนหรืออ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน กระทรวงพลังงาน พ.ศ. 2562
			กรมอุทกศาสตร์ กองทัพเรือ	ให้การสนับสนุนและให้บริการด้านอุทกศาสตร์อุตุนิยมวิทยา	พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการและกำหนดหน้าที่ของส่วนราชการกองทัพเรือ กองทัพไทย กระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2552
			สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน)	เป็นหน่วยงานที่เป็นคลังข้อมูลน้ำแห่งชาติ	พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ องค์การมหาชน) พ.ศ. 2562
			สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน)	ให้บริการข้อมูลที่ได้จากเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ ซึ่งรวมทั้งบริการอื่นที่เกี่ยวข้อ	พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2543

ตารางที่ 4.4-1 การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลที่จะใช้เผยแพร่ให้ประชาชนทราบในช่วงก่อนเกิดภัย (ต่อ)

ที่	การบูรณาการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หน้าที่และอำนาจ	หมายเหตุ
1.	การบูรณาการด้านข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณน้ำ สถานการณ์น้ำ และแผนที่พยากรณ์ เฝ้าระวัง ติดตาม และเตือนภัย) (ต่อ)		การประปานครหลวง/การประปาส่วนภูมิภาค	ข้อมูลปริมาณน้ำดิบ และปริมาณน้ำประปา	พระราชบัญญัติการประปานครหลวง พ.ศ. 2510 พระราชบัญญัติการประปาส่วนภูมิภาค พ.ศ. 2522
			องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จัดให้มีสาธารณูปโภคและป้องกันบำบัดภัยในท้องถิ่น	- กฎหมายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 - พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 - พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 - พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 - พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2542

ตารางที่ 4.4-1 การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลที่จะใช้เผยแพร่ให้ประชาชนทราบในช่วงก่อนเกิดภัย (ต่อ)

ที่	การบูรณาการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หน้าที่และอำนาจ	หมายเหตุ
2.	การบูรณาการด้านข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค (คณะกรรมการลุ่มน้ำ)		รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการลุ่มน้ำ และคณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้อง ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาจัดทำแผนแม่บทการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ	- พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 - กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2562
			สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	จัดทำนโยบายและแผนการอนุรักษ์และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมประสานและจัดทำแผนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560
			กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม	รวบรวม จัดทำ และให้บริการข้อมูลและข้อสนเทศด้านสิ่งแวดล้อมด้วยเทคโนโลยีต่างๆ ในฐานะศูนย์ข้อมูลและข้อสนเทศด้านสิ่งแวดล้อม	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2555
			กรมป่าไม้	ศึกษา วิจัย วางแผน และประสานงานเกี่ยวกับการปลูกป่าเพื่อการฟื้นฟูสภาพป่าและระบบนิเวศ	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2551

ตารางที่ 4.4-1 การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลที่จะใช้เผยแพร่ให้ประชาชนทราบในช่วงก่อนเกิดภัย (ต่อ)

ที่	การบูรณาการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หน้าที่และอำนาจ	หมายเหตุ
2.	การบูรณาการด้านข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ต่อ)		กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	ศึกษา วิจัย และพัฒนาวิธีการอนุรักษ์ การบริหารจัดการ และการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ สัตว์ป่า และความหลากหลายทางชีวภาพ บริการข้อมูลสารสนเทศและถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านป่าไม้	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2547
3.	การบูรณาการด้านการควบคุมมลพิษทางน้ำ	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค (คณะกรรมการลุ่มน้ำ)		ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรผู้ใช้น้ำในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำและกฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมมลพิษทางน้ำในเขตลุ่มน้ำ	พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2562
			กรมควบคุมมลพิษ	ควบคุม กำกับ ดูแล อำนวยการ ประสานงาน ติดตาม และระเมินผลเกี่ยวกับการคุ้มครองและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม และจัดทำรายงานสถานการณ์มลพิษ	- พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 - กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2561

ตารางที่ 4.4-1 การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลที่จะใช้เผยแพร่ให้ประชาชนทราบในช่วงก่อนเกิดภัย (ต่อ)

ที่	การบูรณาการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หน้าที่และอำนาจ	หมายเหตุ
3.	การบูรณาการด้านการควบคุมมลพิษทางน้ำ (ต่อ)		กรมโรงงานอุตสาหกรรม	ศึกษา พัฒนา วิเคราะห์ วิจัย และส่งเสริมการประกอบกิจการโรงงานและธุรกิจอุตสาหกรรมด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม พ.ศ. 2560
			การนิคมอุตสาหกรรม	ควบคุมการดำเนินงานของผู้ประกอบอุตสาหกรรม ผู้ประกอบพาณิชยกรรม รวมทั้งดำเนินงานที่กระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม และมีอำนาจกำกับหรือจัดให้มีระบบบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อม	พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522
			องค์การจัดการน้ำเสีย	ประสานงานกับราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น หรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการน้ำเสีย	พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การจัดการน้ำเสีย พ.ศ. 2538
			องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงประสานและให้ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น	กฎหมายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตารางที่ 4.4-2 การดำเนินการที่เกี่ยวกับข้อมูลที่จะใช้เผยแพร่ให้ประชาชนทราบ ในช่วงระหว่างเกิดภัย

ที่	การบูรณาการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หน้าที่และอำนาจ	หมายเหตุ
1	การออกประกาศ (ประกาศกำหนดเขตภาวะน้ำแล้ง/ประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัย (ภัยแล้ง))	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค (คณะกรรมการลุ่มน้ำโดยความเห็นชอบของนายกรัฐมนตรี)		ประกาศกำหนดเขตภาวะน้ำแล้ง และกำหนดให้กิจการใดสามารถใช้น้ำได้ในปริมาณที่เห็นสมควร	พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561
		หน่วยงานผู้รับผิดชอบในเขตพื้นที่ (ผู้รับผิดชอบในเขตพื้นที่นั้น)		ประกาศห้ามบุคคลใดๆ เข้าไปอยู่อาศัยหรือดำเนินกิจการใดในพื้นที่โดยประกาศดังกล่าวให้กำหนดระยะเวลาการห้ามและเขตพื้นที่ที่ห้ามตามที่จำเป็นไว้ด้วย	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 (เงื่อนไขในการออกประกาศ คือ มีข้อมูลเพียงพอที่จะเกิดภาวะน้ำแล้งหรือเกิดหรือใกล้จะเกิดสาธารณภัยขึ้นในพื้นที่/แยกตามเขตพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบ/แยกตามระดับความร้ายแรงของสาธารณภัย)
2.	การออกประกาศ (ประกาศกำหนดเขตภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง/ประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ภัยแล้ง))	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (นายกรัฐมนตรีโดยข้อเสนอของคณะกรรมการลุ่มน้ำ)		ประกาศกำหนดเขตภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง และกำหนดวิธีการใช้น้ำเพื่อลดปริมาณการใช้หรือห้ามการใช้น้ำบางประเภทเกินกว่าจำเป็นแก่การอุปโภคบริโภค กำหนดวิธีการแบ่งปันน้ำ รวมทั้งกำหนดมาตรการอื่นใดที่จำเป็นใช้บังคับในพื้นที่ เพื่อแก้ไขและบรรเทาภาวะน้ำแล้งนั้น	พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561

ตารางที่ 4.4-2 การดำเนินการที่เกี่ยวกับข้อมูลที่จะใช้เผยแพร่ให้ประชาชนทราบ ในช่วงระหว่างเกิดภัย (ต่อ)

ที่	การบูรณาการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หน้าที่และอำนาจ	หมายเหตุ
2.	การออกประกาศ (ประกาศกำหนดเขตภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง/ประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ภัยแล้ง)) (ต่อ)	หน่วยงานผู้รับผิดชอบในเขตพื้นที่ (นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายมีอำนาจสั่งการ)		สั่งการให้ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมตลอดทั้งให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนในพื้นที่ที่กำหนด	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 (เงื่อนไขในการออกประกาศ คือ เกิดภาวะน้ำแล้งจนอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจหรือการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่/เกิดสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง)

4.5 เกณฑ์การพิจารณาสถานการณ์น้ำ เตือนภัย และบริหารจัดการน้ำแล้ง

จากหัวข้อ 4.1 ถึง 4.3 จะเป็นการอธิบายว่า

- ในลุ่มน้ำมีพื้นที่เสี่ยงภัยแล้งอยู่บริเวณใด
- การพิจารณาสถานการณ์น้ำจะใช้ข้อมูลตรวจวัดประเภทใด จากสถานีใดบ้าง
- หน่วยงานใดมีหน้าที่รับผิดชอบงานลักษณะใด ในช่วงก่อน ระหว่าง และหลังเกิดภัย
- และจะมีการแจ้งข้อมูลให้ประชาชนทราบ ผ่านช่องทางของหน่วยงานใด

สำหรับในหัวข้อนี้จะเป็นการสรุป

- เกณฑ์การพิจารณาสถานการณ์น้ำ/เกณฑ์การเตือนภัย ที่จะใช้พิจารณาระดับภัย
- พื้นที่รับผลกระทบตามเกณฑ์การพิจารณาสถานการณ์น้ำในหัวข้อที่ผ่านมา เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้ประกอบการแจ้งเตือน และให้ความช่วยเหลือประชาชน
- เกณฑ์การบริหารจัดการน้ำ เช่น การบริหารอ่างเก็บน้ำ แหล่งน้ำ รวมทั้งการจัดสรรน้ำ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

โดยมีการแบ่งเนื้อหาออกเป็นหัวข้อย่อย ดังนี้

4.5.1 เกณฑ์พิจารณาภาวะภัยแล้งและพื้นที่ประสบภัย

4.5.2 เกณฑ์การบริหารจัดการน้ำแล้งในพื้นที่ลุ่มน้ำชี

4.5.3 การหาแหล่งน้ำทดแทน และการขนส่งน้ำ

โดยแต่ละหัวข้อมีรายละเอียดดังนี้

4.5.1 เกณฑ์พิจารณาภาวะน้ำแล้งและพื้นที่ประสบภัย

ในโครงการจัดทำผังน้ำ ลุ่มน้ำชี ได้มีการศึกษาทบทวนข้อมูลบ่งชี้ภาวะน้ำแล้งของสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ และข้อมูลตรวจวัดในพื้นที่ ได้แก่ ข้อมูลปริมาณน้ำฝนสะสม ข้อมูลปริมาณน้ำท่าหรือระดับน้ำในลำน้ำ ข้อมูลปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำ/แหล่งน้ำธรรมชาติ เพื่อนำมาพิจารณาจัดทำเป็นเกณฑ์การเตือนภัย สำหรับประกอบการบริหารจัดการในฤดูแล้ง **โดยสามารถสรุปเกณฑ์เตือนภัยได้ดังแสดงในตารางที่ 4.5.1-1 ประกอบด้วย**

- เกณฑ์ทั่วไปของ สทนช. ที่ใช้ในการพิจารณาเตือนภัยในภาพรวมตามกรอบโครงสร้างศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่ตกลงให้ใช้เหมือนกันในทุกลุ่มน้ำ
- เกณฑ์ที่เสนอเพิ่มจากข้อมูลผลการศึกษาโครงการจัดทำผังน้ำ ลุ่มน้ำชี ซึ่งมีการเปรียบเทียบปัจจัยบ่งชี้ภัยแล้ง เช่น ปริมาณน้ำฝน ระดับน้ำในลำน้ำ ปริมาณน้ำในแหล่งน้ำ กับร้อยละของการขาดแคลนน้ำหรือกิจกรรมการใช้น้ำที่อาจเกิดการขาดแคลนน้ำ

ในการพิจารณาภาวะน้ำแล้งนั้น เสนอแนะให้พิจารณาจากทั้ง 2 เกณฑ์ ถ้าเกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่งถึงระดับที่แสดงว่ามีภัยเกิดขึ้น ก็ให้ถือว่าเกิดภาวะภัยแล้งขึ้น รายละเอียดของเกณฑ์แสดงไว้ในหัวข้อ 4.5.1.1

ตารางที่ 4.5.1-1 เกณฑ์การพิจารณาภาวะภัยแล้ง

ลำดับ	ระดับสถานการณ์น้ำ	เกณฑ์ทั่วไปของสทนช.	เกณฑ์ที่เชื่อมโยงกับกิจกรรมที่ขาดแคลนหรือร้อยละของการขาดแคลนน้ำ
1	**ปริมาณน้ำท่าหรือระดับน้ำในลำน้ำ**		
1.1	ระดับ 1 ปกติ	- ปริมาณน้ำหรือระดับน้ำอยู่ในเกณฑ์ปกติถึงร้อยละ 30	- ระดับภัย 1: ค่าที่มากกว่าระหว่างร้อยละของโอกาสการเกิดของช่วงเวลาการไหลที่มากกว่าร้อยละ 90 (Flow Duration Curve ที่ FDC 90%) หรือปริมาณความต้องการน้ำรายวันที่ท้ายสถานีวัดน้ำที่ใช้อ้างอิง - ระดับภัย 2: ขาดน้ำอุปโภคบริโภค - ระดับภัย 3: เกิดระดับภัย 2 ต่อเนื่องรุนแรง
1.2	ระดับ 2 รุนแรง	- ปริมาณน้ำหรือระดับน้ำน้อยกว่าร้อยละ 30	
1.3	ระดับ 3 วิกฤต	- ปริมาณน้ำหรือระดับน้ำน้อยกว่าร้อยละ 30 ต่อเนื่อง	
2	**ปริมาณน้ำฝน**		
2.1	ระดับ 1 ปกติ	- ฝนอยู่เกณฑ์ปกติ โดยใช้ฝนล่วงหน้า 3 เดือน	หาความสัมพันธ์ระหว่างน้ำฝนกับร้อยละของการขาดแคลนน้ำ โดยใช้ผลวิเคราะห์จากแบบจำลอง หลังจากนั้นนำความสัมพันธ์มาใช้คาดการณ์การขาดแคลนน้ำ โดยใช้ข้อมูลดังนี้ - การคาดการณ์ปริมาณฝน 3 เดือนของกรมอุตุนิยมวิทยา ในเดือน พ.ย.-ม.ค. - การติดตามปริมาณฝนที่ตกจริง และปรับการคาดการณ์โดยใช้ฝนสะสมจริงเดือน พ.ย. และเดือน พ.ย.-ธ.ค. โดยจะปรับการคาดการณ์ในช่วงต้นเดือนพ.ย. และต้นเดือนธ.ค. โดยแบ่งระดับภัยเป็น - ระดับภัย 1: ขาดแคลนน้ำประมาณ 20% - ระดับภัย 2: ขาดแคลนน้ำประมาณ 30%
2.2	ระดับ 2 รุนแรง	- ฝนต่ำกว่าค่าปกติ น้อยกว่าค่าเฉลี่ยร้อยละ 20	
2.3	ระดับ 3 วิกฤต	- ฝนต่ำกว่าค่าปกติต่อเนื่อง น้อยกว่าค่าเฉลี่ยร้อยละ 20	
3	**ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำและแหล่งน้ำ**		
3.1	ระดับ 1 ปกติ	- แหล่งน้ำต้นทุนมีปริมาณเพียงพอ	- หาความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำเปรียบเทียบกับปริมาณความต้องการใช้น้ำประเภทต่างๆ โดยแบ่งระดับภัยเป็น - ระดับภัย 1: ขาดแคลนน้ำเกษตร - ระดับภัย 2: ขาดน้ำอุปโภคบริโภค
3.2	ระดับ 2 รุนแรง	- แหล่งน้ำต้นทุนมีน้ำใช้การ ร้อยละ 10-50	
3.3	ระดับ 3 วิกฤต	- แหล่งน้ำต้นทุนมีน้ำใช้การ น้อยกว่าร้อยละ 10	

4.5.1.1 เกณฑ์ทั่วไปของสทนช. และขอบเขตที่ใช้ประกาศพื้นที่เตือนภัย

เกณฑ์ทั่วไปของสทนช. สามารถสรุปเป็นค่าตัวเลขได้ตาม**ตารางที่ 4.5.1-2** ถึง **4.5.1-4** ในกรณีของน้ำฝน โดยมีขอบเขตที่ใช้ประกาศพื้นที่เตือนภัยดังนี้

- ถ้าใช้ค่าคาดการณ์ล่วงหน้าของกรมอุตุนิยมวิทยา ตาม**รูปที่ 4.5.1-1** ก็จะมีเขตประกาศเตือนภัยครอบคลุมทั้งลุ่มน้ำชี เนื่องจากผลพยากรณ์จะพยากรณ์เป็นภาพรวมทั้งภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แต่ถ้ากรณีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการพยากรณ์ฝนล่วงหน้าเป็นรายลุ่มน้ำสาขา ตาม**ตารางที่ 4.5.1-2** ก็จะสามารถพิจารณาพื้นที่เตือนภัยได้เป็นรายลุ่มน้ำสาขา ตาม**รูปที่ 4.5.1-2**

- ถ้าใช้ปริมาณน้ำ พื้นที่ประกาศเตือนภัยจะเริ่มจากจุดตรวจวัดที่มีค่าต่ำกว่าเกณฑ์ไปถึงจุดตรวจวัดด้านท้ายน้ำตาม**รูปที่ 4.5.1-3**

- ถ้าพิจารณาจากปริมาณน้ำรวมในอ่างเก็บน้ำที่ใช้เป็นตัวแทนทั้งลุ่มน้ำชี ซึ่งเสนอให้พิจารณาจากอ่างฯ ที่มีการตรวจวัดน้ำอย่างต่อเนื่อง ที่เป็นตัวแทนของอ่างฯ ทุกขนาด เขตประกาศเตือนภัยจะครอบคลุมทั้งลุ่มน้ำชี รายละเอียดแสดงไว้ในตาม**ตารางที่ 4.5.1-4**

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
กรมอุตุนิยมวิทยา

การคาดหมายลักษณะอากาศของประเทศไทยราย 3 เดือน

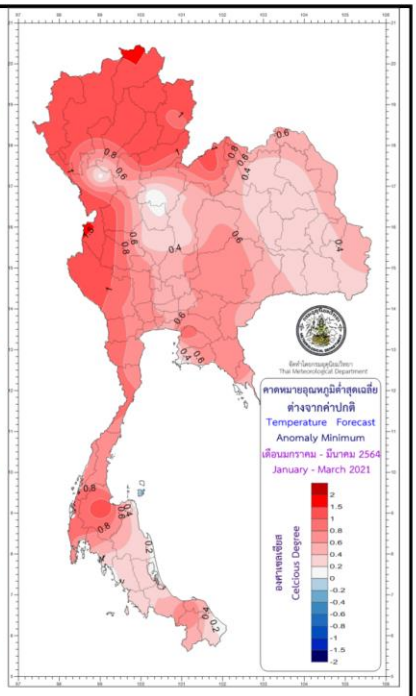
เดือนมกราคม – มีนาคม พ.ศ.2564

ออกประกาศ 29 ธันวาคม พ.ศ.2563

การคาดหมายลักษณะอากาศ

1. **ในระยะ 3 เดือนนี้** คาดว่า ปริมาณฝนรวมประเทศไทยส่วนใหญ่จะสูงกว่าค่าปกติประมาณร้อยละ 10 ยกเว้นบริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะมีปริมาณฝนรวมสูงกว่าค่าปกติประมาณร้อยละ 5 และภาคใต้ฝั่งตะวันตกจะมีปริมาณฝนรวมสูงกว่าค่าปกติประมาณร้อยละ 20 โดยภาคเหนือจะมีปริมาณฝนรวม ประมาณ 40-70 มิลลิเมตร (*ค่าปกติ 43 มม.*) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประมาณ 50-90 มิลลิเมตร (*ค่าปกติ 69 มม.*) ภาคกลาง ประมาณ 40 - 70 มิลลิเมตร (*ค่าปกติ 48 มม.*) กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ประมาณ 50-90 มิลลิเมตร (*ค่าปกติ 67 มม.*) ภาคตะวันออก ประมาณ 100-140 มิลลิเมตร (*ค่าปกติ 107 มม.*) ภาคใต้ฝั่งตะวันออก ประมาณ 160-220 มิลลิเมตร (*ค่าปกติ 174 มม.*) และภาคใต้ฝั่งตะวันตก ประมาณ 140-200 มิลลิเมตร (*ค่าปกติ 143 มม.*)

สำหรับอุณหภูมิเฉลี่ยของประเทศไทยตอนบนจะสูงกว่าค่าปกติประมาณ 0.5 - 1 องศาเซลเซียส ส่วนบริเวณภาคใต้อุณหภูมิเฉลี่ยจะสูงกว่าค่าปกติประมาณ 0.5 องศาเซลเซียส โดยจะมีอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ยทั้งประเทศ 32-34 องศาเซลเซียส (*ค่าปกติ 33.2 °ซ.*) และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ยทั้งประเทศ 22-24 องศาเซลเซียส (*ค่าปกติ 21.7 °ซ.*)

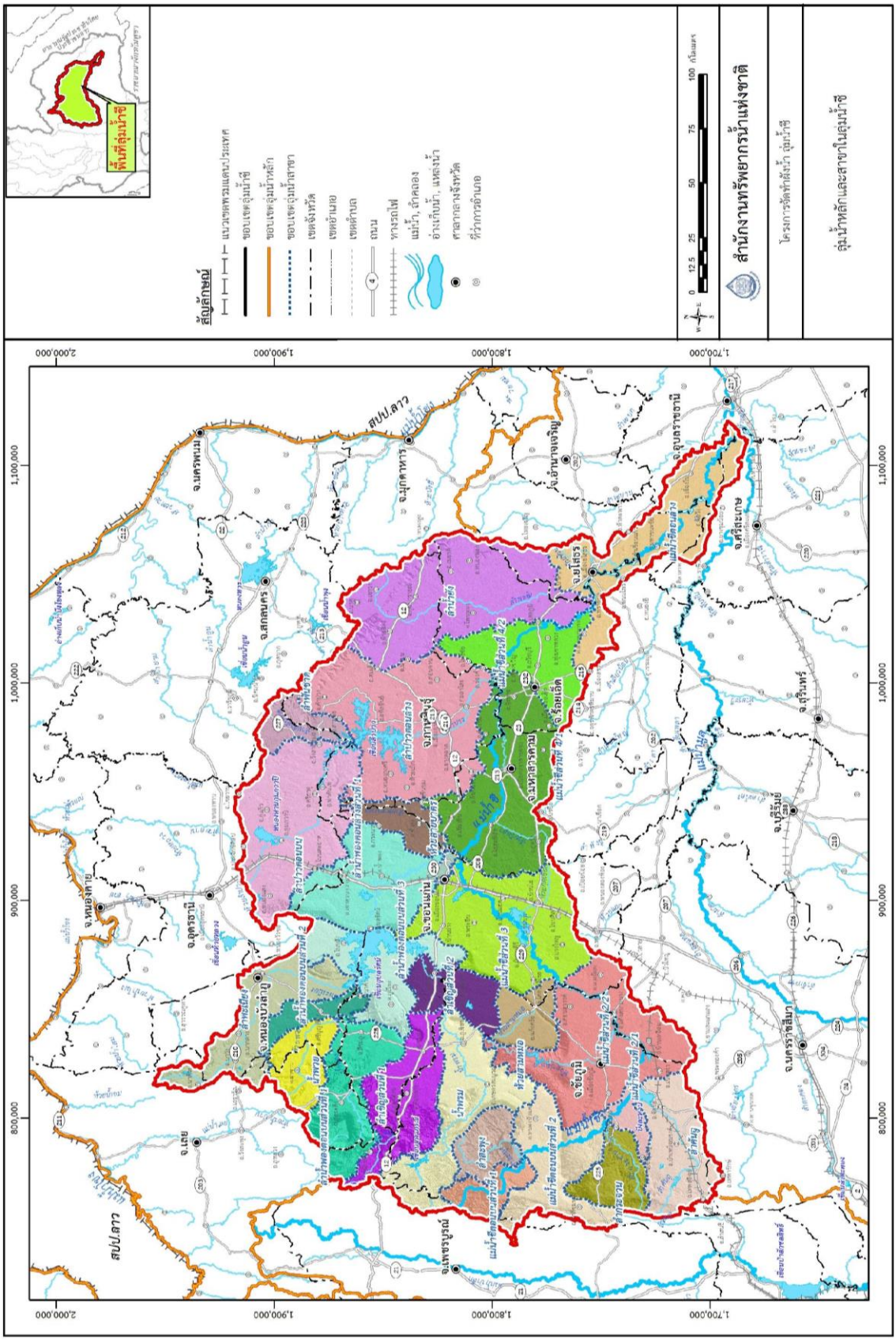
2. **เดือนมกราคม** คาดว่าปริมาณฝนรวมบริเวณประเทศไทยส่วนใหญ่จะใกล้เคียงค่าปกติ ยกเว้นบริเวณภาคใต้จะมีปริมาณฝนรวมสูงกว่าค่าปกติประมาณร้อยละ 20 โดยจะมีปริมาณฝนรวมตามภาคต่างๆดังนี้ ภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จะมีประมาณฝนรวมน้อยกว่า 10 มม. ภาคตะวันออกรวมทั้งกรุงเทพมหานครและปริมณฑลประมาณ 10-20 มม. ภาคใต้ฝั่งตะวันออกประมาณ 60-100 มม. และภาคใต้ฝั่งตะวันตกประมาณ 20-40 มม.

อุณหภูมิเฉลี่ยของประเทศไทยตอนบนจะมีค่าสูงกว่าค่าปกติประมาณ 0.5 - 1 องศาเซลเซียส ส่วนบริเวณภาคใต้จะมีอุณหภูมิสูงกว่าค่าปกติประมาณ 0.5 องศาเซลเซียส โดยประเทศไทยตอนบนจะมีอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 31-34 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 20-22 องศาเซลเซียส ส่วนภาคใต้จะมีอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 31-33 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 22-24 องศาเซลเซียส

3. **เดือนกุมภาพันธ์** คาดว่าปริมาณฝนรวมบริเวณประเทศไทยส่วนใหญ่จะใกล้เคียงค่าปกติ โดยจะมีปริมาณฝนรวมตามภาคต่างๆดังนี้ ภาคเหนือ ภาคกลาง รวมทั้งกรุงเทพมหานครและปริมณฑลประมาณ 10-20 มม. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือประมาณ 15-30 มม. ภาคตะวันออกและภาคใต้ฝั่งตะวันตกประมาณ 20-40 มม. ส่วนภาคใต้ฝั่งตะวันออกประมาณ 30-50 มม.

ศูนย์ภูมิอากาศ กองพัฒนาอุตุนิยมวิทยา กรมอุตุนิยมวิทยา www.climate.tmd.go.th

รูปที่ 4.5.1-1 ตัวอย่างการพยากรณ์ปริมาณฝนล่วงหน้าแบบ Long-term ของกรมอุตุนิยมวิทยา

รูปที่ 4.5.1-2 ขอบเขตลุ่มน้ำสาขาที่ใช้ประกอบการเตือนภัย

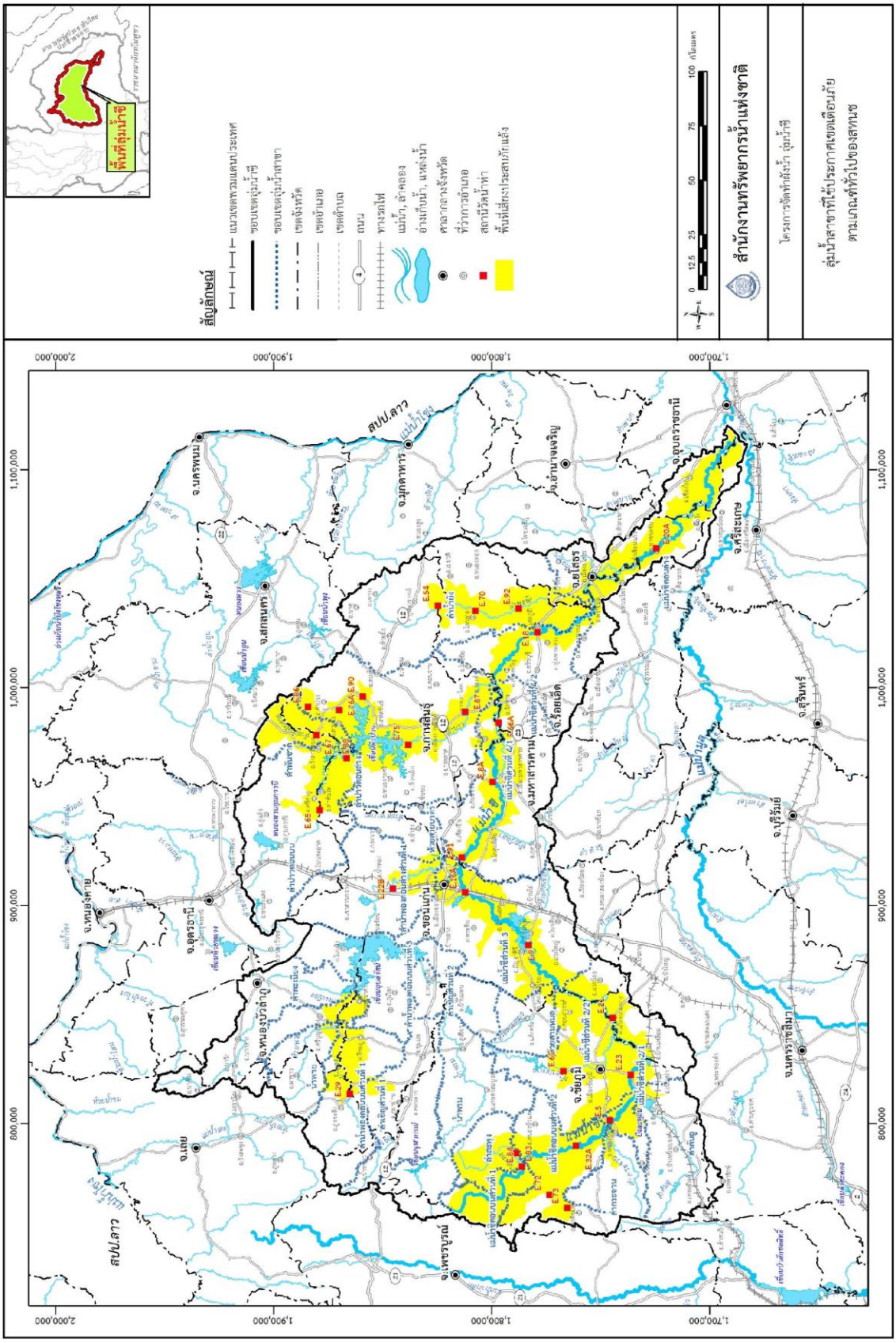
ตารางที่ 4.5.1-2 ปริมาณฝนสะสมเตือนภัยในพื้นที่ต่างๆ ตามเกณฑ์ปัจจุบันของ สทนช.

ลำดับที่	รายการ	ปริมาณฝนสะสม (มม.)													
		สิงหาคม-ตุลาคม		กันยายน-พฤศจิกายน		ตุลาคม-ธันวาคม		พฤศจิกายน-มกราคม		ธันวาคม-กุมภาพันธ์		มกราคม-มีนาคม		กุมภาพันธ์-เมษายน	
		ฝนเฉลี่ย	-20%	ฝนเฉลี่ย	-20%	ฝนเฉลี่ย	-20%	ฝนเฉลี่ย	-20%	ฝนเฉลี่ย	-20%	ฝนเฉลี่ย	-20%	ฝนเฉลี่ย	-20%
	ลุ่มน้ำชี	534.32	427.45	321.60	257.28	108.56	86.85	27.16	21.73	28.09	22.47	68.58	54.86	148.39	118.71
	ลุ่มน้ำสาขา														
1	แม่น้ำชีตอนบนส่วนที่ 1	579.31	463.45	397.63	318.10	180.18	144.14	41.20	32.96	33.60	26.88	76.81	61.44	187.80	150.24
2	ลำสะพุง	607.82	486.25	435.68	348.54	190.38	152.30	50.41	40.33	29.35	23.48	74.39	59.51	175.24	140.19
3	แม่น้ำชีตอนบนส่วนที่ 2	579.08	463.27	384.70	307.76	153.55	122.84	35.98	28.78	26.21	20.97	72.53	58.02	159.51	127.61
4	ลำกระจวน	564.06	451.25	391.83	313.46	159.26	127.41	44.56	35.65	43.19	34.55	80.13	64.10	164.31	131.45
5	แม่น้ำชีส่วนที่ 2/1	490.41	392.32	360.23	288.18	153.98	123.18	39.44	31.55	29.04	23.23	66.81	53.45	141.19	112.95
6	ลำคันฉู	483.27	386.62	357.67	286.14	158.31	126.65	34.52	27.61	28.48	22.78	63.64	50.91	144.54	115.63
7	แม่น้ำชีส่วนที่ 2/2	532.43	425.94	366.68	293.35	135.26	108.21	27.09	21.67	22.45	17.96	67.00	53.60	144.72	115.78
8	ห้วยสามหมอ	498.92	399.14	300.55	240.44	97.78	78.23	20.86	16.69	24.43	19.54	74.07	59.25	178.73	142.98
9	แม่น้ำชีส่วนที่ 3	461.70	369.36	246.15	196.92	71.75	57.40	20.36	16.29	31.54	25.23	77.49	61.99	188.49	150.79
10	ลำน้ำพองตอนบนส่วนที่ 1	515.16	412.13	315.03	252.03	124.72	99.77	40.17	32.14	50.82	40.65	128.23	102.58	252.21	201.77
11	น้ำพวย	476.84	381.47	307.02	245.62	114.70	91.76	41.31	33.05	38.42	30.73	94.63	75.70	205.66	164.53
12	ลำน้ำพองตอนบนส่วนที่ 2	400.19	320.15	183.95	147.16	53.10	42.48	29.03	23.22	53.31	42.65	107.72	86.17	238.55	190.84
13	ลำพะเนียง	497.64	398.11	310.22	248.17	96.72	77.37	22.80	18.24	25.23	20.18	54.74	43.79	148.01	118.41
14	น้ำพรม	564.34	451.47	425.77	340.61	180.30	144.24	50.37	40.30	23.61	18.89	67.08	53.66	148.74	118.99
15	ลำเชิญส่วนที่ 1	563.52	450.82	415.42	332.34	172.10	137.68	55.99	44.79	37.83	30.26	90.01	72.01	183.10	146.48
16	ลำเชิญส่วนที่ 2	504.16	403.33	349.67	279.74	136.03	108.83	34.93	27.94	16.90	13.52	51.45	41.16	118.55	94.84
17	ลำน้ำพองตอนบนส่วนที่ 3	533.48	426.79	335.53	268.42	128.89	103.11	34.66	27.73	33.68	26.94	74.48	59.58	159.01	127.21
18	ลำน้ำพองตอนล่างส่วนที่ 1	489.92	391.94	310.54	248.43	98.76	79.00	21.12	16.89	20.71	16.57	49.48	39.58	109.12	87.30
19	ห้วยสายบาตร	534.36	427.49	327.49	261.99	90.57	72.46	23.02	18.42	17.12	13.70	39.39	31.51	96.44	77.15
20	ลำน้ำพองตอนล่างส่วนที่ 2	578.70	462.96	371.11	296.89	113.48	90.78	26.43	21.14	27.37	21.90	56.09	44.87	133.13	106.50
21	แม่น้ำชีส่วนที่ 4/1	495.09	396.07	264.68	211.74	79.31	63.45	24.00	19.20	33.51	26.81	79.33	63.46	178.48	142.78
22	ลำปาวตอนบน	497.10	397.68	249.97	199.98	78.92	63.14	25.24	20.19	42.82	34.25	87.34	69.87	173.22	138.58
23	ลำพันชาด	550.50	440.40	298.85	239.08	99.76	79.81	14.38	11.50	47.96	38.37	82.48	65.99	156.05	124.84
24	ลำปาวตอนล่าง	519.86	415.89	263.83	211.07	68.05	54.44	13.07	10.46	22.17	17.74	50.86	40.69	96.22	76.98
25	แม่น้ำชีส่วนที่ 4/2	663.94	531.15	382.53	306.02	93.78	75.02	16.41	13.13	15.47	12.37	55.02	44.01	120.10	96.08
26	ลำน้ำยัง	608.31	486.65	292.88	234.30	70.53	56.42	12.09	9.67	18.59	14.87	47.32	37.85	91.23	72.98
27	แม่น้ำชีตอนล่าง	601.96	481.57	356.11	284.89	96.48	77.18	19.99	15.99	14.08	11.27	47.93	38.35	109.76	87.80

หมายเหตุ : -20% หมายถึง ปริมาณฝนสะสมต่ำกว่าค่าเฉลี่ย 20% ซึ่งใช้เป็นเกณฑ์บ่งชี้ภาวะภัยแล้งของ สทนช.

ตารางที่ 4.5.1-3 แสดงระดับน้ำบ่งชี้ภาวะภัยแล้งที่สถานีอ้างอิงในลุ่มน้ำสาขาของลุ่มน้ำชี

ลุ่มน้ำสาขา	รหัส	ค่าระดับท้องน้ำ (ม.รทก.)	ค่าระดับตลิ่ง (ม.รทก.)	ค่าระดับน้ำบ่งชี้ภาวะน้ำแล้ง ร้อยละ 30 (ม.รทก.)
1. แม่น้ำชีตอนบนส่วนที่ 1	E.84	222.72	235.91	226.68
2. ลำสะพุง	E.83	222.72	235.91	226.68
3. แม่น้ำชีตอนบนส่วนที่ 2	E.73	257.32	266.27	260.00
	E.72	234.56	243.34	237.19
	E.32A	197.55	211.13	201.62
4. ลำกระจวน	-	-	-	-
5. แม่น้ำชีส่วนที่ 2/1	E.5	185.55	199.43	189.71
6. ลำคันฉู	-	-	-	-
7. แม่น้ำชีส่วนที่ 2/2	E.23	177.25	187.22	180.24
	E.21	165.34	177.00	168.84
	E.6C	192.41	198.40	194.20
8. ห้วยสามหมอ	-	-	-	-
9. แม่น้ำชีส่วนที่ 3	E.9	150.11	166.56	155.05
	E.16A	141.85	154.75	145.72
10. ลำน้ำพองตอนบนส่วนที่ 1	E.29	225.00	238.60	229.08
11. น้ำพวย	-	-	-	-
12. ลำน้ำพองตอนบนส่วนที่ 2	-	-	-	-
13. ลำพะเนียง	-	-	-	-
14. น้ำพรม	-	-	-	-
15. ลำเชิญส่วนที่ 1	-	-	-	-
16. ลำเชิญส่วนที่ 2	-	-	-	-
17. ลำน้ำพองตอนบนส่วนที่ 3	-	-	-	-
18. ลำน้ำพองตอนล่างส่วนที่ 1	E.22B	150.29	163.62	154.29
19. ห้วยสายบาตร	-	-	-	-
20. ลำน้ำพองตอนล่างส่วนที่ 2	-	-	-	-
21. แม่น้ำชีส่วนที่ 4/1	E.91	137.88	152.13	142.16
	E.8A	133.00	148.95	137.78
	E.66A	127.02	141.86	131.47
22. ลำปาวตอนบน	E.88	163.00	168.24	164.57
	E.65	159.80	169.47	162.70
23. ลำพันชาด	E.67	159.15	172.63	163.19
24. ลำปาวตอนล่าง	E.86	205.78	214.38	208.36
	E.76A	163.95	173.60	166.85
	E.90	160.22	167.18	162.31
	E.75	137.34	150.19	141.20
	E.87	129.27	139.92	132.47
25. แม่น้ำชีส่วนที่ 4/2	E.18	122.34	135.24	126.21
26. ลำน้ำยัง	E.54	138.72	150.10	142.13
	E.70	130.36	143.98	134.45
	E.92	124.97	136.65	128.47
27. แม่น้ำชีตอนล่าง	E.20A	110.97	127.37	115.89

รูปที่ 4.5.1-3 ลุ่มน้ำสาขาที่ใช้ประกาศเตือนภัยตามเกณฑ์ที่ไปของ สทนช.

ตารางที่ 4.5.1-4 ตัวอย่างแสดงปริมาณน้ำต้นทุนที่บ่งชี้ภาวะภัยแล้งในลุ่มน้ำชีตามเกณฑ์ทั่วไปของ สทนช.

ลำดับ	ชื่อแหล่งน้ำ	ความจุ (ล้าน ลบ.ม.)	ปริมาณน้ำในแหล่งน้ำ ร้อยละ 50 (ล้าน ลบ.ม.)	ปริมาณน้ำในแหล่งน้ำ ร้อยละ 10 (ล้าน ลบ.ม.)
1	เขื่อนอุบลรัตน์	2,431.32	1,215.66	243.13
2	เขื่อนลำปาว	1,980.00	990.00	198.00
3	เขื่อนจุฬาภรณ์	163.75	81.88	16.38
4	เขื่อนลำปะทาวบน	44.00	22.00	4.40
5	เขื่อนลำปะทาวล่าง	16.40	8.20	1.64
6	เขื่อนห้วยกุ่ม	20.23	10.12	2.02
รวม		**4,655.70**	**2,327.86**	**465.57**

4.5.1.2 เกณฑ์การเตือนภัยที่เสนอในโครงการจัดทำผังน้ำ ลุ่มน้ำชี และเขตการประกาศเตือนภัยจากปริมาณน้ำท่าหรือระดับน้ำในลำน้ำ

การพิจารณาสภาวะน้ำแล้งจากข้อมูลปริมาณน้ำท่าสามารถพิจารณาได้จากข้อมูลปริมาณน้ำที่ไหลผ่านที่สถานีวัดน้ำท่าที่ใช้เป็นสถานีอ้างอิงที่ทำการตรวจวัดข้อมูลในปัจจุบันในแต่ละลุ่มน้ำสาขา โดยพิจารณาใน 2 ลักษณะ ได้แก่

1) ร้อยละของโอกาสการเกิดของช่วงเวลาการไหลที่มากกว่าร้อยละ 90 (Flow Duration Curve) ทั้งนี้ ข้อมูลปริมาณน้ำท่าหรือระดับน้ำในลำน้ำเป็นดัชนีบ่งชี้ตัวหนึ่ง ซึ่งในผังน้ำแผ่นที่ 14 (แผนผังแสดงข้อมูลการบริหารจัดการน้ำช่วงน้ำแล้ง) แสดงเป็นร้อยละของโอกาสการเกิดของช่วงเวลาการไหล (Flow Duration Curve) ที่ร้อยละ 60 70 80 และ 90

2) พิจารณาจากปริมาณความต้องการน้ำรายวันที่ท้ายสถานีวัดน้ำที่ใช้อ้างอิง ทั้งนี้ ในผังน้ำแผ่นที่ 14 ก็มีการแสดงข้อมูลความต้องการน้ำของผู้ใช้น้ำรายหลักไว้เช่นกัน

ค่าบ่งชี้ภัยแล้งของสถานีอ้างอิง จะพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างค่าจาก Flow Duration Curve ร้อยละ 90 และค่าจากปริมาณความต้องการน้ำ ค่าไหนมากกว่าจะเลือกใช้ค่านั้นเป็นค่าบ่งชี้ภาวะน้ำแล้ง

ทั้งนี้การพิจารณาสภาวะน้ำแล้งในหัวข้อนี้จะมุ่งเน้น การพิจารณาเฉพาะในฤดูแล้งในช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนเมษายน เป็นหลัก ส่วนในเดือนที่เหลือจะเป็นช่วงที่ปกติมีน้ำท่ามาก แต่ก็อาจจะเป็นไปได้ ที่จะเกิดเหตุการณ์ปริมาณน้ำท่าต่ำในปีที่แล้งมากๆ ดังนั้นในการวิเคราะห์และนำเสนอเกณฑ์ส่วนนี้จึงนำเสนอค่าครบทั้ง 12 เดือน โดยรายละเอียดของค่าบ่งชี้ภัยแล้งมีรายละเอียดดังนี้

1) ร้อยละของโอกาสการเกิดของช่วงเวลาการไหล (Flow Duration Curve,FDC)

ค่า Flow Duration ที่ร้อยละ 60 70 80 และ 90 ของสถานีอ้างอิงที่เป็นตัวแทนของลุ่มน้ำสาขาต่างๆ จำนวน 29 สถานี สามารถแสดงได้ดัง**ตารางที่ 4.5.1-5** และค่าระดับน้ำที่ได้จากปริมาณน้ำดังกล่าวไว้ในตารางเดียวกัน

2) ปริมาณความต้องการน้ำที่ด้านท้ายสถานีวัดน้ำที่ใช้อ้างอิง

สำหรับปริมาณความต้องการน้ำด้านท้ายน้ำของสถานีอ้างอิง จะพิจารณาจากปริมาณความต้องการน้ำใช้จากกิจกรรมหลักที่อยู่ท้ายสถานี แสดงดัง**ตารางที่ 4.5.1-6**

3) การวิเคราะห์ปริมาณน้ำ ระดับน้ำในลำน้ำเพื่อพิจารณาเกณฑ์การเตือนภัย

ค่าบ่งชี้ภัยแล้งของสถานีอ้างอิง จะพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างค่าจาก Flow Duration Curve ร้อยละ 90 และค่าจากปริมาณความต้องการน้ำที่อยู่ทางด้านท้ายน้ำ ค่าไหนมากกว่าจะเลือกใช้เป็นค่าบ่งชี้ภาวะน้ำแล้ง สำหรับระดับน้ำบ่งชี้ภาวะภัยแล้งที่สถานีอ้างอิงในลุ่มน้ำสาขาของลุ่มน้ำชี แสดงดัง**ตารางที่ 4.5.1-7** และ**รูปที่ 4.5.1-4**

4) พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งจากการประเมินโดยข้อมูลปริมาณน้ำท่าที่สถานีอ้างอิง

พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งจากค่าเตือนภัยใน**ตาราง 4.5.1-7** และ**รูปที่ 4.5.1-4** จะได้แก่พื้นที่ริมน้ำที่ใช้น้ำจากลำน้ำที่อยู่ด้านท้ายน้ำของสถานีตรวจวัดนั้นๆ ไปจนถึงสถานีที่อยู่ถัดไปด้านท้ายน้ำ โดยมีรายละเอียดดัง**ตารางที่ 4.5.1-8** และดังแสดงใน**รูปที่ 4.5.1-5**

ตารางที่ 4.5.1-5 แสดงค่า Flow Duration ที่ร้อยละ 60 70 80 และ 90 ของสถานีอ้างอิงในแต่ละลุ่มน้ำสาขาของลุ่มน้ำชี

ลุ่มน้ำสาขาย่อย		รหัสสถานี	ปริมาณน้ำ (ลบ.ม./วินาที)				ระดับน้ำ (ม. ร.ท.ก.)			
			ร้อยละ 90	ร้อยละ 80	ร้อยละ 70	ร้อยละ 60	ร้อยละ 90	ร้อยละ 80	ร้อยละ 70	ร้อยละ 60
1	แม่น้ำชีตอนบนส่วนที่ 1	E.84	0.68	0.97	1.26	1.52	239.57	239.64	239.70	239.74
2	ลำสะพุง	E.83	0.15	0.32	0.56	0.90	223.58	223.64	223.72	223.83
3	แม่น้ำชีตอนบนส่วนที่ 2	E.73	0.07	0.35	0.60	1.01	257.43	257.55	257.66	257.76
		E.72	0.28	0.46	0.62	1.04	234.89	234.98	235.04	235.16
		E.32A	0.85	1.74	2.80	4.20	198.47	198.65	198.78	198.90
4	ลำกระจวน	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	แม่น้ำชีส่วนที่ 2/1	E.5	0.84	1.70	2.96	4.63	190.17	190.27	190.35	190.43
6	ลำคันฉู	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7	แม่น้ำชีส่วนที่ 2/2	E.23	0.30	1.40	2.68	4.10	179.40	179.74	179.93	180.04
		E.21	0.33	1.54	2.70	4.50	167.02	167.10	167.15	167.22
		E.6C	0.26	0.42	0.60	0.83	192.83	192.91	192.97	193.04
8	ห้วยสามหมอ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	แม่น้ำชีส่วนที่ 3	E.9	0.28	0.85	1.70	3.50	151.66	151.97	152.33	152.80
		E.16A	0.90	2.00	3.90	7.10	142.56	142.63	142.74	142.94
10	ลำน้ำพองตอนบนส่วนที่ 1	E.29	0.27	0.54	0.85	1.16	228.54	228.93	229.42	230.10
11	น้ำพวย	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12	ลำน้ำพองตอนบนส่วนที่ 2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
13	ลำพะเนียง	-	-	-	-	-	-	-	-	-
14	น้ำพรม	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15	ลำเชิญส่วนที่ 1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
16	ลำเชิญส่วนที่ 2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
17	ลำน้ำพองตอนบนส่วนที่ 3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
18	ลำน้ำพองตอนล่างส่วนที่ 1	E.22B	4.50	6.90	8.92	11.48	151.30	151.46	151.59	151.72
19	ห้วยสายบาตร	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20	ลำน้ำพองตอนล่างส่วนที่ 2	-	-	-	-	-	-	-	-	-

ตารางที่ 4.5.1-5 แสดงค่า Flow Duration ที่ร้อยละ 60 70 80 และ 90 ของสถานีอ้างอิงในแต่ละลุ่มน้ำสาขาของลุ่มน้ำชี (ต่อ)

ลุ่มน้ำสาขาย่อย		รหัสสถานี	ปริมาณน้ำ (ลบ.ม./วินาที)				ระดับน้ำ (ม. ร.ท.ก.)			
			ร้อยละ 90	ร้อยละ 80	ร้อยละ 70	ร้อยละ 60	ร้อยละ 90	ร้อยละ 80	ร้อยละ 70	ร้อยละ 60
21	แม่น้ำชีส่วนที่ 4/1	E.91	5.10	12.40	21.60	34.05	139.76	140.11	140.53	141.06
		E.8A	8.30	19.00	28.80	42.00	134.39	134.85	135.16	135.52
		E.66A	5.98	13.90	28.10	44.40	131.10	131.45	131.67	131.90
22	ลำปาวตอนบน	E.88	0.05	0.11	0.19	0.30	163.15	163.21	163.29	163.40
		E.65	0.07	0.16	0.28	0.78	159.95	160.12	160.24	160.49
23	ลำพันชาด	E.67	0.00	0.04	0.20	0.50	162.00	162.02	162.10	162.20
24	ลำปาวตอนล่าง	E.86	0.00	0.03	0.06	0.17	206.42	206.54	206.62	206.77
		E.76A	0.01	0.02	0.10	0.15	164.20	164.21	164.24	164.26
		E.90	0.02	0.06	0.18	0.32	160.42	160.46	160.53	160.57
		E.75	1.42	2.80	4.30	6.40	137.49	137.57	137.66	137.78
		E.87	5.25	12.74	17.00	20.89	129.94	130.56	130.92	131.18
25	แม่น้ำชีส่วนที่ 4/2	E.18	19.52	35.00	54.50	77.42	123.42	124.07	124.42	124.66
26	ลำน้ำยัง	E.54	0.09	0.30	0.56	1.01	140.30	140.32	140.33	140.35
		E.70	0.13	0.44	0.88	1.70	131.41	131.44	131.49	131.57
		E.92	0.00	0.07	0.63	1.75	126.60	126.61	126.69	126.84
27	แม่น้ำชีตอนล่าง	E.20A	17.60	35.00	54.20	78.20	115.99	116.40	116.75	117.09

ตารางที่ 4.5.1-6 แสดงปริมาณน้ำ และระดับน้ำบ่งชี้ภาวะภัยแล้งที่สถานีอ้างอิงในลุ่มน้ำสาขา ที่พิจารณาจากความต้องการน้ำด้านท้ายน้ำ

ลุ่มน้ำสาขา	รหัสสถานี	กิจกรรมการใช้น้ำ	ค่าพิจารณา	หน่วย	เดือน											
					เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.
แม่น้ำชีตอนบนส่วนที่ 1	E.84	อุปโภคบริโภค	ปริมาณน้ำ	ล้าน ลบ.ม.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		ชลประทาน	ปริมาณน้ำ		0.00	0.00	0.07	0.26	0.15	0.14	0.55	0.55	0.28	0.01	0.01	0.01
		รวม	**ปริมาณน้ำ**	**ล้าน ลบ.ม.**	**0.00**	**0.00**	**0.07**	**0.26**	**0.15**	**0.14**	**0.55**	**0.55**	**0.28**	**0.01**	**0.01**	**0.01**
			ระดับน้ำ	**ม. (ร.ท.ก.)**	239.30	239.30	239.31	239.35	239.33	239.33	239.40	239.40	239.35	239.30	239.30	239.30
ลำสะทุง	E.83	อุปโภคบริโภค	ปริมาณน้ำ	ล้าน ลบ.ม.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		ชลประทาน	ปริมาณน้ำ		0.00	0.02	0.07	0.15	0.10	0.08	0.21	0.21	0.13	0.05	0.04	0.04
		รวม	**ปริมาณน้ำ**	**ล้าน ลบ.ม.**	**0.00**	**0.02**	**0.07**	**0.15**	**0.10**	**0.08**	**0.21**	**0.21**	**0.13**	**0.05**	**0.04**	**0.04**
			ระดับน้ำ	**ม. (ร.ท.ก.)**	223.51	223.50	223.51	223.53	223.52	223.52	223.54	223.54	223.52	223.51	223.51	223.51
แม่น้ำชีตอนบนส่วนที่ 2	E.73	อุปโภคบริโภค	ปริมาณน้ำ	ล้าน ลบ.ม.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		ชลประทาน	ปริมาณน้ำ		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		รวม	**ปริมาณน้ำ**	**ล้าน ลบ.ม.**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
			ระดับน้ำ	**ม. (ร.ท.ก.)**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	E.72	อุปโภคบริโภค	ปริมาณน้ำ	ล้าน ลบ.ม.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		ชลประทาน	ปริมาณน้ำ		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		รวม	**ปริมาณน้ำ**	**ล้าน ลบ.ม.**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
			ระดับน้ำ	**ม. (ร.ท.ก.)**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	E.32A	อุปโภคบริโภค	ปริมาณน้ำ	ล้าน ลบ.ม.	0.01	0.16	0.15	0.16	0.16	0.15	0.16	0.15	0.16	0.16	0.14	0.16
		ชลประทาน	ปริมาณน้ำ		0.00	0.00	0.03	0.15	0.09	0.07	0.23	0.18	0.09	0.00	0.00	0.00
		รวม	**ปริมาณน้ำ**	**ล้าน ลบ.ม.**	**0.01**	**0.16**	**0.18**	**0.30**	**0.25**	**0.23**	**0.38**	**0.33**	**0.25**	**0.16**	**0.14**	**0.16**
			ระดับน้ำ	**ม. (ร.ท.ก.)**	198.31	198.31	198.31	198.32	198.32	198.32	198.33	198.33	198.32	198.31	198.31	198.31
ลำกระจวน	-															
แม่น้ำชีส่วนที่ 2/1	E.5	อุปโภคบริโภค	ปริมาณน้ำ	ล้าน ลบ.ม.	0.01	0.45	0.43	0.45	0.45	0.43	0.45	0.43	0.45	0.45	0.41	0.45
		ชลประทาน	ปริมาณน้ำ		0.01	0.16	1.47	5.69	4.16	3.29	5.01	2.46	1.31	0.55	0.43	0.41
		รวม	**ปริมาณน้ำ**	**ล้าน ลบ.ม.**	**0.03**	**0.60**	**1.90**	**6.14**	**4.61**	**3.73**	**5.45**	**2.89**	**1.76**	**1.00**	**0.84**	**0.85**
			ระดับน้ำ	**ม. (ร.ท.ก.)**	190.06	190.04	190.15	190.32	190.28	190.25	190.30	190.22	190.13	190.07	190.07	190.06
ลำพันญู	-															
แม่น้ำชีส่วนที่ 2/2	E.23	อุปโภคบริโภค	ปริมาณน้ำ	ล้าน ลบ.ม.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		ชลประทาน	ปริมาณน้ำ		0.02	0.28	3.03	11.88	7.10	6.41	8.30	2.37	1.42	1.09	0.78	0.74
		รวม	**ปริมาณน้ำ**	**ล้าน ลบ.ม.**	**0.02**	**0.28**	**3.03**	**11.88**	**7.10**	**6.41**	**8.30**	**2.37**	**1.42**	**1.09**	**0.78**	**0.74**
			ระดับน้ำ	**ม. (ร.ท.ก.)**	179.39	179.33	179.69	180.07	179.93	179.91	179.97	179.61	179.48	179.44	179.41	179.39
	E.21	อุปโภคบริโภค	ปริมาณน้ำ	ล้าน ลบ.ม.	0.02	0.62	0.60	0.62	0.62	0.60	0.62	0.60	0.62	0.62	0.57	0.62
		ชลประทาน	ปริมาณน้ำ		0.11	0.47	5.24	21.89	14.36	10.37	17.04	3.60	2.09	5.09	3.61	4.87
		รวม	**ปริมาณน้ำ**	**ล้าน ลบ.ม.**	**0.13**	**1.09**	**5.84**	**22.51**	**14.98**	**10.98**	**17.67**	**4.21**	**2.72**	**5.71**	**4.18**	**5.50**
			ระดับน้ำ	**ม. (ร.ท.ก.)**	167.10	167.03	167.14	167.32	167.26	167.22	167.28	167.11	167.07	167.13	167.11	167.13
	E.6C	อุปโภคบริโภค	ปริมาณน้ำ	ล้าน ลบ.ม.	0.03	0.99	0.96	0.99	0.99	0.96	0.99	0.96	0.99	0.99	0.90	0.99
		ชลประทาน	ปริมาณน้ำ		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		รวม	**ปริมาณน้ำ**	**ล้าน ลบ.ม.**	**0.03**	**0.99**	**0.96**	**0.99**	**0.99**	**0.96**	**0.99**	**0.96**	**0.99**	**0.99**	**0.90**	**0.99**
			ระดับน้ำ	**ม. (ร.ท.ก.)**	192.88	192.88	192.88	192.88	192.88	192.88	192.88	192.88	192.88	192.88	192.89	192.88
ห้วยสามหมอ	-															
แม่น้ำชีส่วนที่ 3	E.9	อุปโภคบริโภค	ปริมาณน้ำ	ล้าน ลบ.ม.	0.05	1.61	1.56	1.61	1.61	1.56	1.61	1.56	1.61	1.61	1.47	1.61
		ชลประทาน	ปริมาณน้ำ		0.00	0.03	1.14	4.98	3.12	2.71	5.48	2.19	0.97	0.06	0.06	0.06
		รวม	**ปริมาณน้ำ**	**ล้าน ลบ.ม.**	**0.05**	**1.64**	**2.70**	**6.59**	**4.73**	**4.27**	**7.09**	**3.75**	**2.58**	**1.68**	**1.53**	**1.68**
			ระดับน้ำ	**ม. (ร.ท.ก.)**	151.85	151.84	152.06	152.58	152.36	152.31	152.62	152.23	152.03	151.85	151.85	151.85
	E.16A	อุปโภคบริโภค	ปริมาณน้ำ	ล้าน ลบ.ม.	0.08	2.45	2.37	2.45	2.45	2.37	2.45	2.37	2.45	2.45	2.24	2.45
		ชลประทาน	ปริมาณน้ำ		0.12	0.29	1.83	7.75	3.36	4.18	7.89	0.75	0.75	5.41	3.96	5.19
		รวม	**ปริมาณน้ำ**	**ล้าน ลบ.ม.**	**0.20**	**2.74**	**4.20**	**10.21**	**5.82**	**6.55**	**10.34**	**3.12**	**3.20**	**7.87**	**6.19**	**7.64**
			ระดับน้ำ	**ม. (ร.ท.ก.)**	142.65	142.56	142.60	142.74	142.64	142.66	142.74	142.58	142.57	142.68	142.66	142.68

ตารางที่ 4.5.1-6 แสดงปริมาณน้ำ และระดับน้ำบ่งชี้ภาวะภัยแล้งที่สถานีอ้างอิงในลุ่มน้ำสาขา ที่พิจารณาจากความต้องการน้ำด้านท้ายน้ำ (ต่อ)

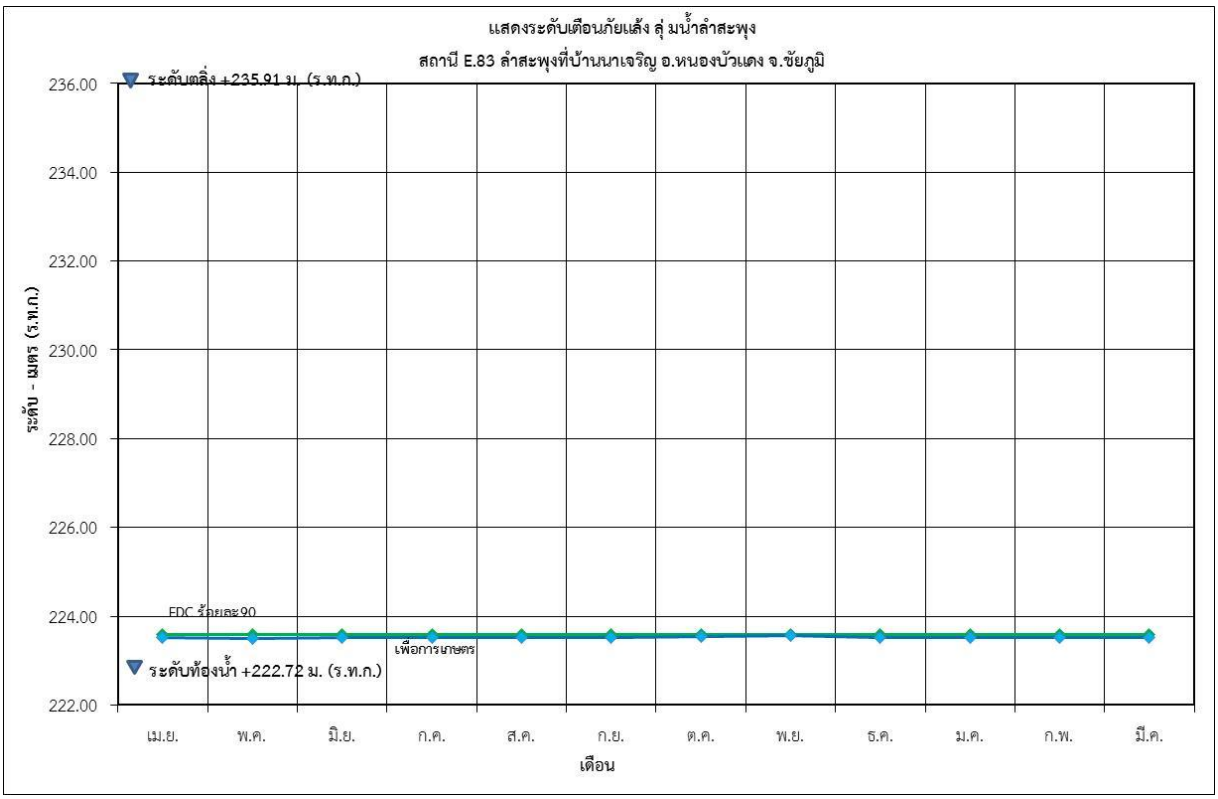
ลุ่มน้ำสาขา	รหัสสถานี	กิจกรรมการใช้น้ำ	ค่าพิจารณา	หน่วย	เดือน											
					เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.
	E.66A	อุปโภคบริโภค	ปริมาณน้ำ	ล้าน ลบ.ม.	1.09	1.13	1.09	1.13	1.13	1.09	1.13	1.09	1.13	1.13	1.03	1.13
		ชลประทาน	ปริมาณน้ำ		14.90	0.95	9.83	46.73	19.65	31.64	54.75	2.52	2.48	23.20	16.57	22.08
		รวม	**ปริมาณน้ำ**	**ล้าน ลบ.ม.**	**15.99**	**2.07**	**10.92**	**47.85**	**20.78**	**32.73**	**55.87**	**3.61**	**3.60**	**24.32**	**17.60**	**23.20**
			ระดับน้ำ	**ม. (ร.ท.ก.)**	**131.12**	**130.15**	**130.84**	**131.53**	**131.24**	**131.42**	**131.57**	**130.28**	**130.27**	**131.30**	**131.21**	**131.28**
ลำปาวตอนบน	E.88	อุปโภคบริโภค	ปริมาณน้ำ	ล้าน ลบ.ม.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		ชลประทาน	ปริมาณน้ำ		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		รวม	**ปริมาณน้ำ**	**ล้าน ลบ.ม.**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
			ระดับน้ำ	**ม. (ร.ท.ก.)**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	E.65	อุปโภคบริโภค	ปริมาณน้ำ	ล้าน ลบ.ม.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		ชลประทาน	ปริมาณน้ำ		0.00	0.00	0.02	0.10	0.04	0.07	0.27	0.20	0.08	0.00	0.00	0.00
		รวม	**ปริมาณน้ำ**	**ล้าน ลบ.ม.**	**0.00**	**0.00**	**0.02**	**0.10**	**0.04**	**0.07**	**0.27**	**0.20**	**0.08**	**0.00**	**0.00**	**0.00**
			ระดับน้ำ	**ม. (ร.ท.ก.)**	**159.80**	**159.80**	**159.82**	**159.88**	**159.83**	**159.85**	**160.00**	**159.96**	**159.86**	**159.80**	**159.80**	**159.80**
ลำพันชาด	E.67	อุปโภคบริโภค	ปริมาณน้ำ	ล้าน ลบ.ม.	0.02	0.02	0.02	0.02	0.02	0.02	0.02	0.02	0.02	0.02	0.02	0.02
		ชลประทาน	ปริมาณน้ำ		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		รวม	**ปริมาณน้ำ**	**ล้าน ลบ.ม.**	**0.02**	**0.02**	**0.02**	**0.02**	**0.02**	**0.02**	**0.02**	**0.02**	**0.02**	**0.02**	**0.02**	**0.02**
			ระดับน้ำ	**ม. (ร.ท.ก.)**	**159.30**	**159.30**	**159.30**	**159.30**	**159.30**	**159.30**	**159.30**	**159.30**	**159.30**	**159.30**	**159.30**	**159.30**
ลำปาวตอนล่าง	E.86	อุปโภคบริโภค	ปริมาณน้ำ	ล้าน ลบ.ม.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		ชลประทาน	ปริมาณน้ำ		0.00	0.00	0.01	0.07	0.03	0.08	0.32	0.25	0.11	0.00	0.00	0.00
		รวม	**ปริมาณน้ำ**	**ล้าน ลบ.ม.**	**0.00**	**0.00**	**0.01**	**0.07**	**0.03**	**0.08**	**0.32**	**0.25**	**0.11**	**0.00**	**0.00**	**0.00**
			ระดับน้ำ	**ม. (ร.ท.ก.)**	**206.42**	**206.42**	**206.42**	**206.52**	**206.43**	**206.58**	**206.72**	**206.70**	**206.56**	**206.42**	**206.42**	**206.42**
	E.76A	อุปโภคบริโภค	ปริมาณน้ำ	ล้าน ลบ.ม.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		ชลประทาน	ปริมาณน้ำ		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		รวม	**ปริมาณน้ำ**	**ล้าน ลบ.ม.**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
			ระดับน้ำ	**ม. (ร.ท.ก.)**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	E.66A	อุปโภคบริโภค	ปริมาณน้ำ	ล้าน ลบ.ม.	1.09	1.13	1.09	1.13	1.13	1.09	1.13	1.09	1.13	1.13	1.03	1.13
		ชลประทาน	ปริมาณน้ำ		14.90	0.95	9.83	46.73	19.65	31.64	54.75	2.52	2.48	23.20	16.57	22.08
		รวม	**ปริมาณน้ำ**	**ล้าน ลบ.ม.**	**15.99**	**2.07**	**10.92**	**47.85**	**20.78**	**32.73**	**55.87**	**3.61**	**3.60**	**24.32**	**17.60**	**23.20**
			ระดับน้ำ	**ม. (ร.ท.ก.)**	**131.12**	**130.15**	**130.84**	**131.53**	**131.24**	**131.42**	**131.57**	**130.28**	**130.27**	**131.30**	**131.21**	**131.28**
ลำปาวตอนบน	E.88	อุปโภคบริโภค	ปริมาณน้ำ	ล้าน ลบ.ม.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		ชลประทาน	ปริมาณน้ำ		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		รวม	**ปริมาณน้ำ**	**ล้าน ลบ.ม.**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
			ระดับน้ำ	**ม. (ร.ท.ก.)**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	E.65	อุปโภคบริโภค	ปริมาณน้ำ	ล้าน ลบ.ม.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		ชลประทาน	ปริมาณน้ำ		0.00	0.00	0.02	0.10	0.04	0.07	0.27	0.20	0.08	0.00	0.00	0.00
		รวม	**ปริมาณน้ำ**	**ล้าน ลบ.ม.**	**0.00**	**0.00**	**0.02**	**0.10**	**0.04**	**0.07**	**0.27**	**0.20**	**0.08**	**0.00**	**0.00**	**0.00**
			ระดับน้ำ	**ม. (ร.ท.ก.)**	**159.80**	**159.80**	**159.82**	**159.88**	**159.83**	**159.85**	**160.00**	**159.96**	**159.86**	**159.80**	**159.80**	**159.80**
ลำพันชาด	E.67	อุปโภคบริโภค	ปริมาณน้ำ	ล้าน ลบ.ม.	0.02	0.02	0.02	0.02	0.02	0.02	0.02	0.02	0.02	0.02	0.02	0.02
		ชลประทาน	ปริมาณน้ำ		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		รวม	**ปริมาณน้ำ**	**ล้าน ลบ.ม.**	**0.02**	**0.02**	**0.02**	**0.02**	**0.02**	**0.02**	**0.02**	**0.02**	**0.02**	**0.02**	**0.02**	**0.02**
			ระดับน้ำ	**ม. (ร.ท.ก.)**	**159.30**	**159.30**	**159.30**	**159.30**	**159.30**	**159.30**	**159.30**	**159.30**	**159.30**	**159.30**	**159.30**	**159.30**
ลำปาวตอนล่าง	E.86	อุปโภคบริโภค	ปริมาณน้ำ	ล้าน ลบ.ม.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		ชลประทาน	ปริมาณน้ำ		0.00	0.00	0.01	0.07	0.03	0.08	0.32	0.25	0.11	0.00	0.00	0.00
		รวม	**ปริมาณน้ำ**	**ล้าน ลบ.ม.**	**0.00**	**0.00**	**0.01**	**0.07**	**0.03**	**0.08**	**0.32**	**0.25**	**0.11**	**0.00**	**0.00**	**0.00**
			ระดับน้ำ	**ม. (ร.ท.ก.)**	**206.42**	**206.42**	**206.42**	**206.52**	**206.43**	**206.58**	**206.72**	**206.70**	**206.56**	**206.42**	**206.42**	**206.42**
	E.76A	อุปโภคบริโภค	ปริมาณน้ำ	ล้าน ลบ.ม.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		ชลประทาน	ปริมาณน้ำ		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		รวม	**ปริมาณน้ำ**	**ล้าน ลบ.ม.**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
			ระดับน้ำ	**ม. (ร.ท.ก.)**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

ตารางที่ 4.5.1-6 แสดงปริมาณน้ำ และระดับน้ำบ่งชี้ภาวะภัยแล้งที่สถานีอ้างอิงในลุ่มน้ำสาขา ที่พิจารณาจากความต้องการน้ำด้านท้ายน้ำ (ต่อ)

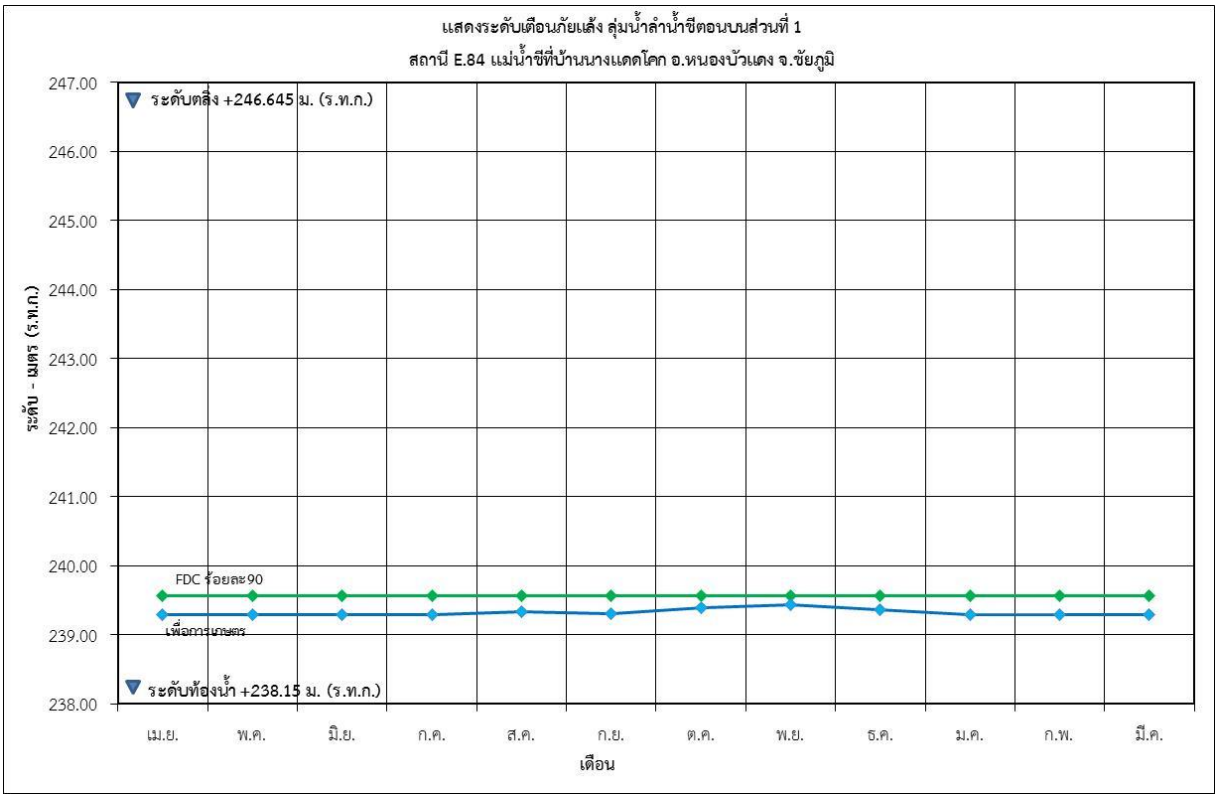
ลุ่มน้ำสาขา	รหัสสถานี	กิจกรรมการใช้น้ำ	ค่าพิจารณา	หน่วย	เดือน											
					เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.
	E.90	อุปโภคบริโภค	ปริมาณน้ำ	ล้าน ลบ.ม.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		ชลประทาน	ปริมาณน้ำ		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		รวม	**ปริมาณน้ำ**	**ล้าน ลบ.ม.**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
			ระดับน้ำ	**ม. (ร.ท.ก.)**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	E.75	อุปโภคบริโภค	ปริมาณน้ำ	ล้าน ลบ.ม.	0.14	0.15	0.14	0.15	0.15	0.14	0.15	0.14	0.15	0.15	0.13	0.15
		ชลประทาน	ปริมาณน้ำ		0.10	0.05	0.28	1.18	0.70	0.87	1.67	0.48	0.26	0.11	0.10	0.11
		รวม	**ปริมาณน้ำ**	**ล้าน ลบ.ม.**	**0.24**	**0.19**	**0.42**	**1.33**	**0.85**	**1.01**	**1.81**	**0.62**	**0.40**	**0.26**	**0.24**	**0.26**
			ระดับน้ำ	**ม. (ร.ท.ก.)**	**137.41**	**137.40**	**137.41**	**137.43**	**137.42**	**137.42**	**137.44**	**137.41**	**137.41**	**137.41**	**137.41**	**137.41**
	E.87	อุปโภคบริโภค	ปริมาณน้ำ	ล้าน ลบ.ม.	0.07	0.07	0.07	0.07	0.07	0.07	0.07	0.07	0.07	0.07	0.06	0.07
		ชลประทาน	ปริมาณน้ำ		0.02	0.01	1.58	7.44	4.53	5.52	8.75	0.40	0.10	0.02	0.02	0.02
		รวม	**ปริมาณน้ำ**	**ล้าน ลบ.ม.**	**0.08**	**0.08**	**1.65**	**7.51**	**4.60**	**5.58**	**8.82**	**0.47**	**0.16**	**0.09**	**0.08**	**0.09**
			ระดับน้ำ	**ม. (ร.ท.ก.)**	**129.50**	**129.50**	**129.52**	**129.58**	**129.55**	**129.56**	**129.59**	**129.51**	**129.50**	**129.50**	**129.50**	**129.50**
แม่น้ำชีส่วนที่ 9/2	E.18	อุปโภคบริโภค	ปริมาณน้ำ	ล้าน ลบ.ม.	0.64	0.67	0.64	0.67	0.67	0.64	0.67	0.64	0.67	0.67	0.61	0.67
		ชลประทาน	ปริมาณน้ำ		24.87	1.88	13.16	60.41	29.62	38.58	70.90	2.33	3.86	36.80	26.77	35.25
		รวม	**ปริมาณน้ำ**	**ล้าน ลบ.ม.**	**25.51**	**2.55**	**13.81**	**61.08**	**30.29**	**39.23**	**71.57**	**2.98**	**4.53**	**37.47**	**27.38**	**35.92**
			ระดับน้ำ	**ม. (ร.ท.ก.)**	**122.96**	**122.54**	**122.75**	**123.55**	**123.04**	**123.22**	**123.71**	**122.55**	**122.57**	**123.16**	**123.04**	**123.14**
ลำน้ำยัง	E.54	อุปโภคบริโภค	ปริมาณน้ำ	ล้าน ลบ.ม.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		ชลประทาน	ปริมาณน้ำ		0.04	0.00	0.11	0.52	0.21	0.49	1.14	0.38	0.18	0.05	0.05	0.06
		รวม	**ปริมาณน้ำ**	**ล้าน ลบ.ม.**	**0.04**	**0.00**	**0.11**	**0.52**	**0.21**	**0.49**	**1.14**	**0.38**	**0.18**	**0.05**	**0.05**	**0.06**
			ระดับน้ำ	**ม. (ร.ท.ก.)**	**140.30**	**140.30**	**140.30**	**140.31**	**140.30**	**140.31**	**140.32**	**140.31**	**140.30**	**140.30**	**140.30**	**140.30**
	E.70	อุปโภคบริโภค	ปริมาณน้ำ	ล้าน ลบ.ม.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		ชลประทาน	ปริมาณน้ำ		0.36	0.03	0.65	3.43	0.86	2.27	5.20	0.83	0.37	0.50	0.41	0.54
		รวม	**ปริมาณน้ำ**	**ล้าน ลบ.ม.**	**0.36**	**0.03**	**0.65**	**3.43**	**0.86**	**2.27**	**5.20**	**0.83**	**0.37**	**0.50**	**0.41**	**0.54**
			ระดับน้ำ	**ม. (ร.ท.ก.)**	**131.41**	**131.40**	**131.43**	**131.53**	**131.43**	**131.49**	**131.59**	**131.43**	**131.41**	**131.42**	**131.42**	**131.42**
	E.92	อุปโภคบริโภค	ปริมาณน้ำ	ล้าน ลบ.ม.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		ชลประทาน	ปริมาณน้ำ		0.25	0.03	1.03	4.76	1.73	2.87	5.63	0.38	0.13	0.38	0.29	0.37
		รวม	**ปริมาณน้ำ**	**ล้าน ลบ.ม.**	**0.25**	**0.03**	**1.03**	**4.76**	**1.73**	**2.87**	**5.63**	**0.38**	**0.13**	**0.38**	**0.29**	**0.37**
			ระดับน้ำ	**ม. (ร.ท.ก.)**	**126.61**	**126.60**	**126.66**	**126.81**	**126.69**	**126.76**	**126.90**	**126.62**	**126.61**	**126.62**	**126.62**	**126.62**
แม่น้ำชีตอนล่าง	E.20A	อุปโภคบริโภค	ปริมาณน้ำ	ล้าน ลบ.ม.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		ชลประทาน	ปริมาณน้ำ		10.68	0.98	4.33	22.25	12.59	14.70	26.71	1.43	1.74	14.84	10.94	16.57
		รวม	**ปริมาณน้ำ**	**ล้าน ลบ.ม.**	**10.68**	**0.98**	**4.33**	**22.25**	**12.59**	**14.70**	**26.71**	**1.43**	**1.74**	**14.84**	**10.94**	**16.57**
			ระดับน้ำ	**ม. (ร.ท.ก.)**	**114.81**	**113.82**	**114.19**	**115.55**	**114.94**	**115.11**	**115.80**	**113.88**	**113.92**	**115.09**	**114.90**	**115.20**

ตารางที่ 4.5.1-7 แสดงระดับน้ำบ่งชี้ภาวะภัยแล้งที่สถานีอ้างอิงในลุ่มน้ำสาขาของลุ่มน้ำชี

ลุ่มน้ำสาขา	รหัสสถานี	ค่าระดับน้ำบ่งชี้ภาวะน้ำแล้ง (ม.รทก.)											
		เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.
1. แม่น้ำชีตอนบนส่วนที่ 1	E.84	239.57	239.57	239.57	239.57	239.57	239.57	239.57	239.57	239.57	239.57	239.57	239.57
2. ลำสะพุง	E.83	223.58	223.58	223.58	223.58	223.58	223.58	223.58	223.58	223.58	223.58	223.58	223.58
3. แม่น้ำชีตอนบนส่วนที่ 2	E.73	257.43	257.43	257.43	257.43	257.43	257.43	257.43	257.43	257.43	257.43	257.43	257.43
	E.72	234.89	234.89	234.89	234.89	234.89	234.89	234.89	234.89	234.89	234.89	234.89	234.89
	E.32A	198.82	198.47	198.50	198.51	199.82	199.09	200.65	201.21	199.64	198.94	198.94	198.97
4. ลำกระจวน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5. แม่น้ำชีส่วนที่ 2/1	E.5	190.17	190.17	190.17	190.17	190.28	190.19	190.35	190.41	190.27	190.17	190.17	190.17
6. ลำพันอู	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7. แม่น้ำชีส่วนที่ 2/2	E.23	179.40	179.40	179.40	179.40	179.98	179.79	180.13	180.21	179.92	179.45	179.42	179.40
	E.21	167.04	167.03	167.03	167.04	167.26	167.15	167.37	167.44	167.23	167.06	167.05	167.04
	E.6C	192.88	192.88	192.88	192.88	192.88	192.88	192.88	192.88	192.88	192.88	192.89	192.88
8. ห้วยสามหมอ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9. แม่น้ำชีส่วนที่ 3	E.9	151.85	151.84	151.85	151.85	152.44	152.08	152.84	152.98	152.43	151.85	151.85	151.85
	E.16A	142.57	142.56	142.56	142.57	142.68	142.60	142.84	142.89	142.67	142.58	142.57	142.57
10. ลำน้ำพองตอนบนส่วนที่ 1	E.29	228.54	228.54	228.54	228.54	228.63	228.54	229.05	229.24	228.65	228.54	228.54	228.54
11. น้ำพวย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12. ลำน้ำพองตอนบนส่วนที่ 2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
13. ลำพะเนียง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
14. น้ำพรม	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15. ลำเชิญส่วนที่ 1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
16. ลำเชิญส่วนที่ 2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
17. ลำน้ำพองตอนบนส่วนที่ 3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
18. ลำน้ำพองตอนล่างส่วนที่ 1	E.22B	151.30	151.30	151.30	151.30	151.30	151.30	151.30	151.30	151.30	151.30	151.30	151.30
19. ห้วยสายบาตร	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20. ลำน้ำพองตอนล่างส่วนที่ 2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
21. แม่น้ำชีส่วนที่ 4/1	E.91	139.76	139.76	139.76	139.76	139.76	139.76	139.92	139.98	139.76	139.76	139.76	139.76
	E.8A	134.39	134.39	134.39	134.39	134.39	134.39	134.71	134.81	134.39	134.39	134.39	134.39
	E.66A	131.10	131.10	131.10	131.10	131.42	131.13	131.73	131.79	131.42	131.10	131.10	131.10
22. ลำปาวตอนบน	E.88	163.15	163.15	163.15	163.15	163.15	163.15	163.15	163.15	163.15	163.15	163.15	163.15
	E.65	159.95	159.95	159.95	159.95	159.95	159.95	160.05	160.10	159.95	159.95	159.95	159.95
23. ลำพันชาด	E.67	162.00	162.00	162.00	162.00	162.00	162.00	162.00	162.00	162.00	162.00	162.00	162.00
24. ลำปาวตอนล่าง	E.86	206.43	206.42	206.42	206.42	206.66	206.58	206.84	206.84	206.65	206.43	206.43	206.47
	E.76A	164.20	164.20	164.20	164.20	164.20	164.20	164.20	164.20	164.20	164.20	164.20	164.20
	E.90	160.42	160.42	160.42	160.42	160.42	160.42	160.42	160.42	160.42	160.42	160.42	160.42
	E.75	137.49	137.49	137.49	137.49	137.49	137.49	137.49	137.49	137.49	137.49	137.49	137.49
	E.87	129.94	129.94	129.94	129.94	129.94	129.94	129.95	129.94	129.94	129.94	129.94	129.94
25. แม่น้ำชีส่วนที่ 4/2	E.18	123.42	123.42	123.42	123.42	123.42	123.42	124.21	124.28	123.42	123.42	123.42	123.42
26. ลำน้ำยัง	E.54	140.30	140.30	140.30	140.30	140.30	140.30	140.33	140.33	140.31	140.30	140.30	140.30
	E.70	131.41	131.41	131.41	131.41	131.48	131.44	131.70	131.73	131.51	131.42	131.42	131.42
	E.92	126.61	126.60	126.60	126.60	126.77	126.68	127.04	127.09	126.79	126.62	126.62	126.62
27. แม่น้ำชีตอนล่าง	E.20A	115.99	115.99	115.99	115.99	115.99	115.99	115.99	115.99	115.99	115.99	115.99	115.99

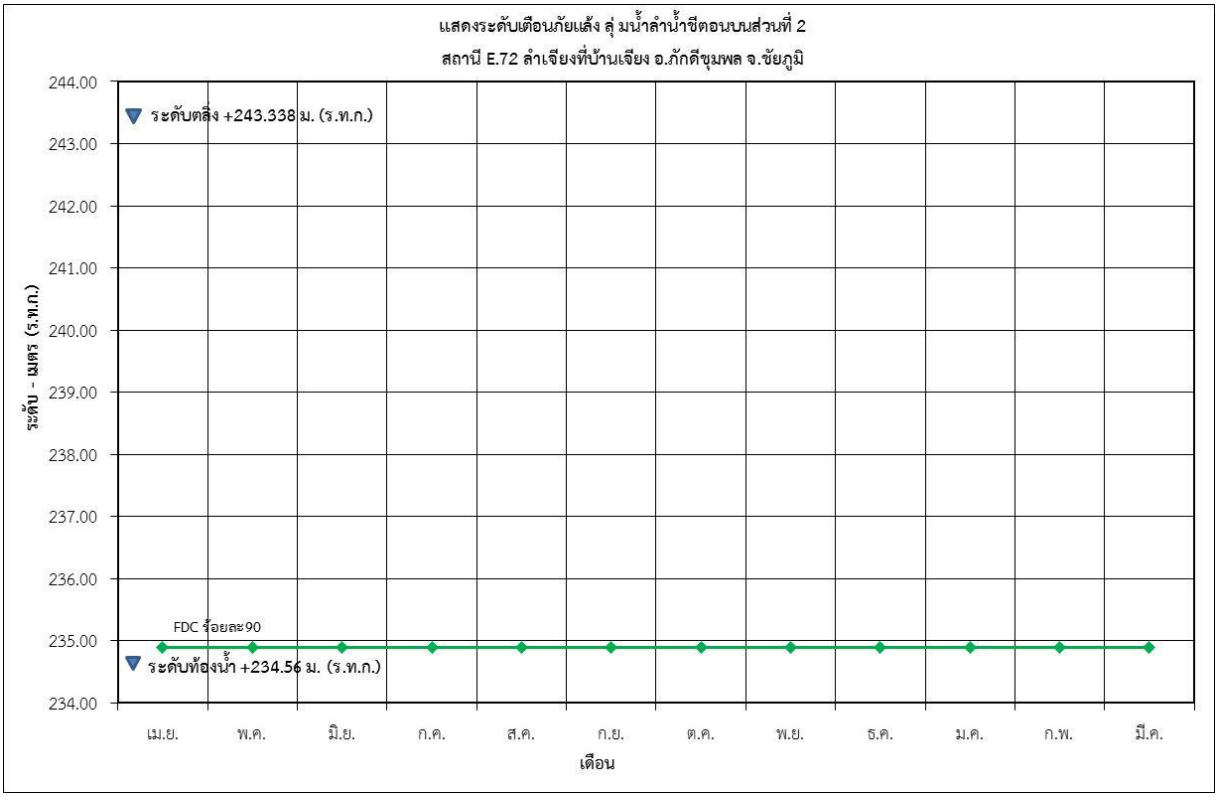

สถานี E.83 ลำสะพุงที่บ้านนาเจริญ

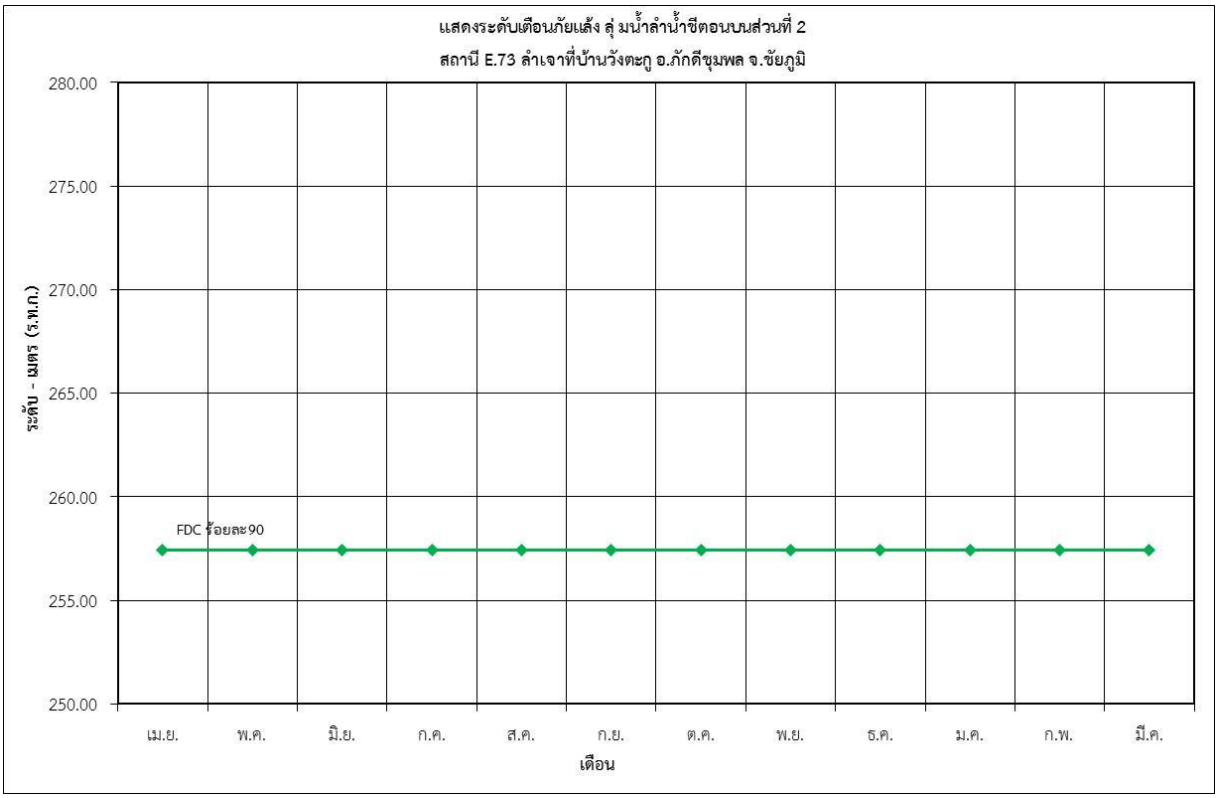

สถานี E.84 แม่น้ำชีที่บ้านนางแดดโคก

รูปที่ 4.5.1-4 แสดงระดับน้ำบ่งชี้ภาวะภัยแล้งที่สถานีอ้างอิงต่างๆ ในลุ่มน้ำสาขาของลุ่มน้ำชี

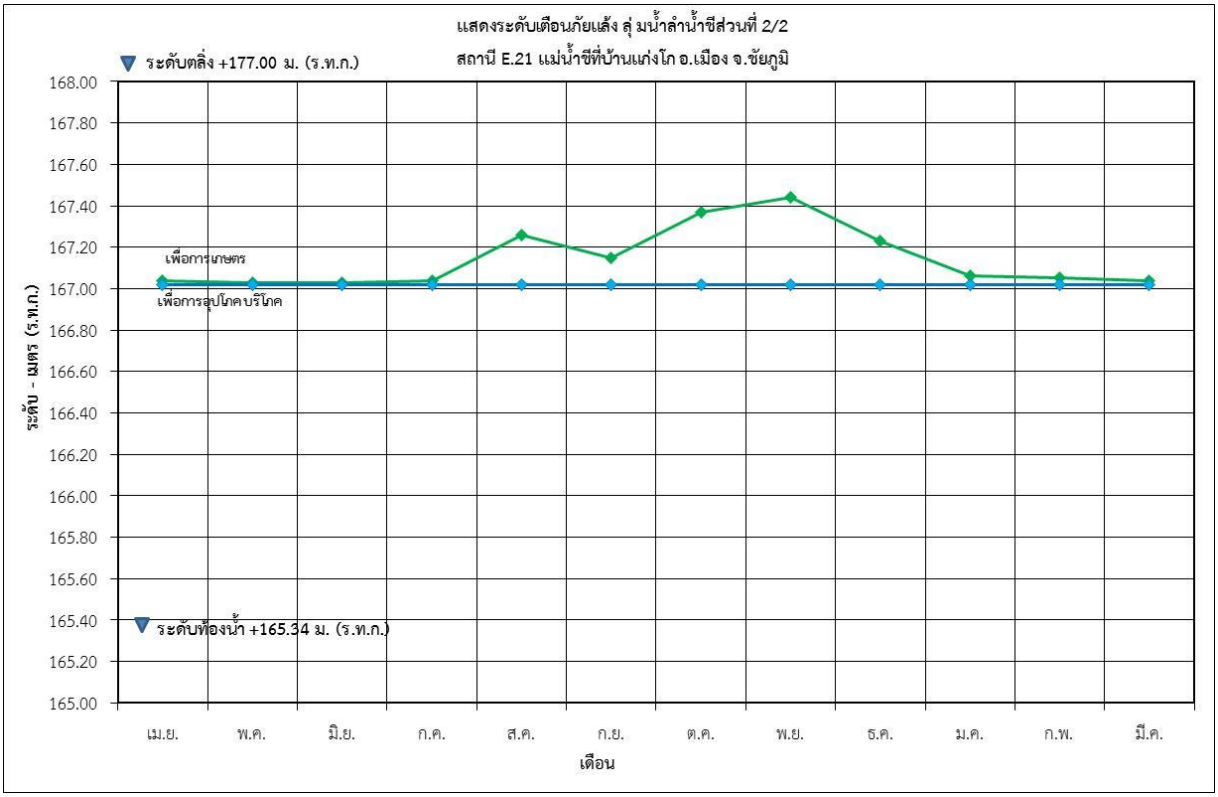

สถานี E.72 ลำเจียงที่บ้านเจียง

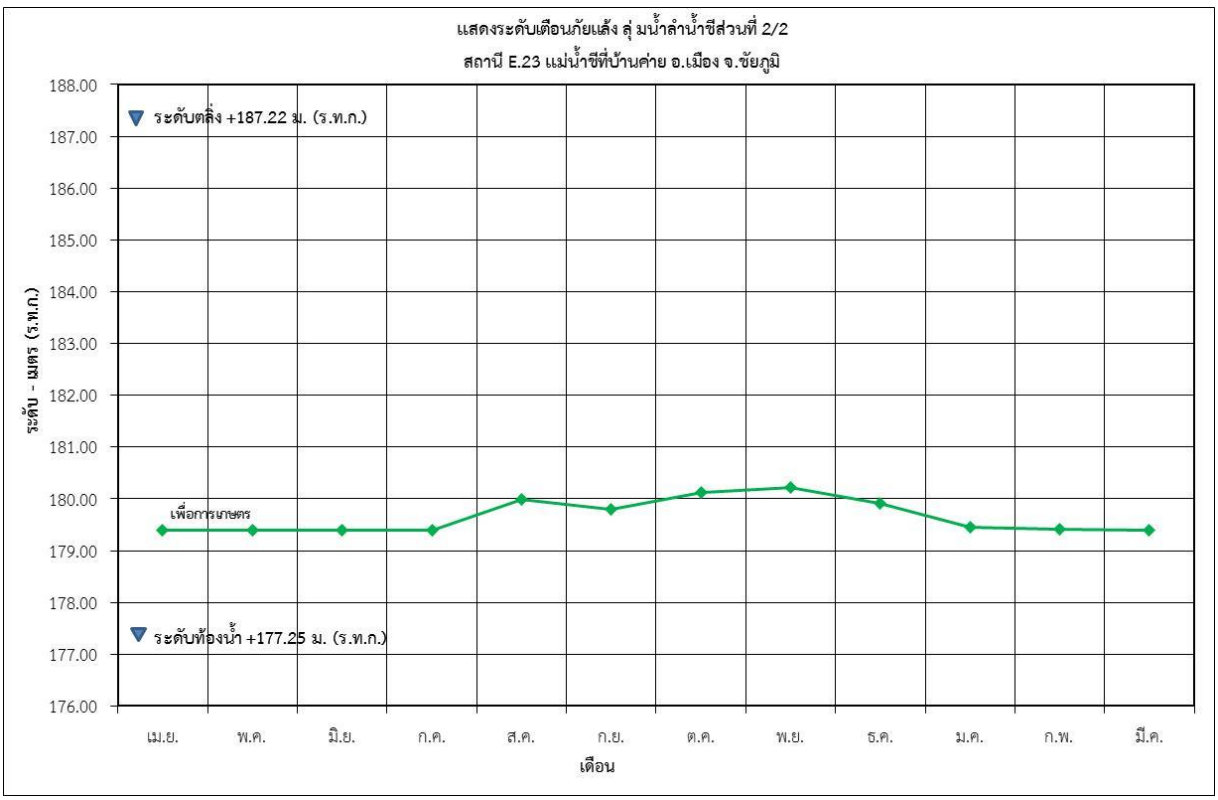

สถานี E.73 ลำเจาที่บ้านวังตะกู

รูปที่ 4.5.1-4 แสดงระดับน้ำบ่งชี้ภาวะภัยแล้งที่สถานีอ้างอิงต่างๆ ในลุ่มน้ำสาขาของลุ่มน้ำชี (ต่อ)

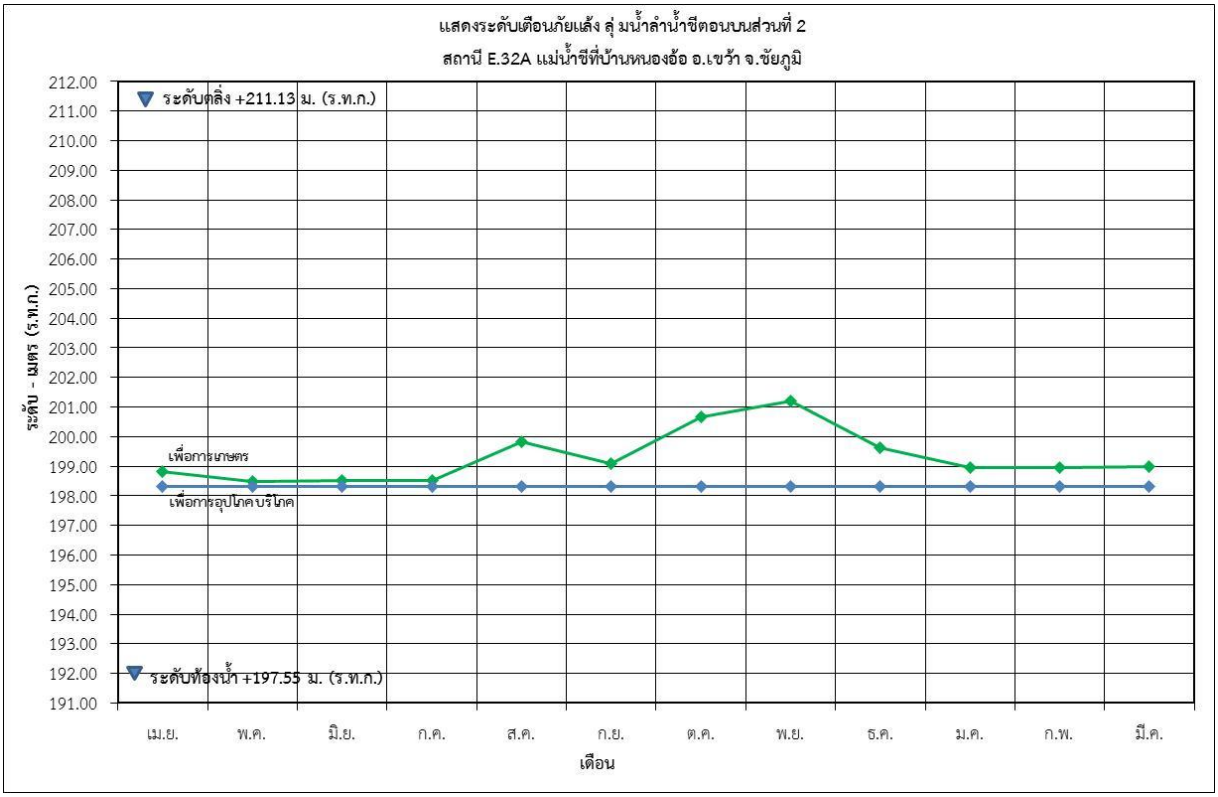

สถานี E.21 แม่น้ำชีที่บ้านแก่งโก

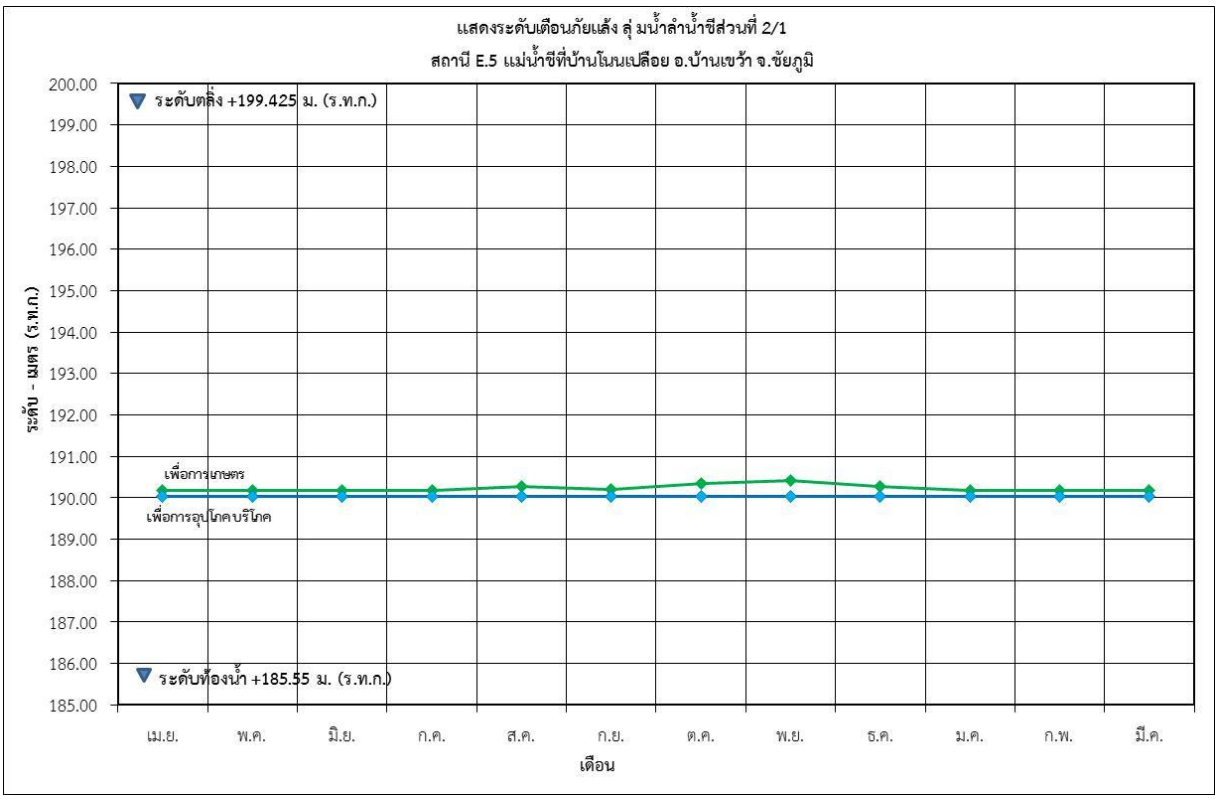

สถานี E.23 แม่น้ำชีที่บ้านค่าย

รูปที่ 4.5.1-4 แสดงระดับน้ำบ่งชี้ภาวะภัยแล้งที่สถานีอ้างอิงต่างๆ ในลุ่มน้ำสาขาของลุ่มน้ำชี (ต่อ)

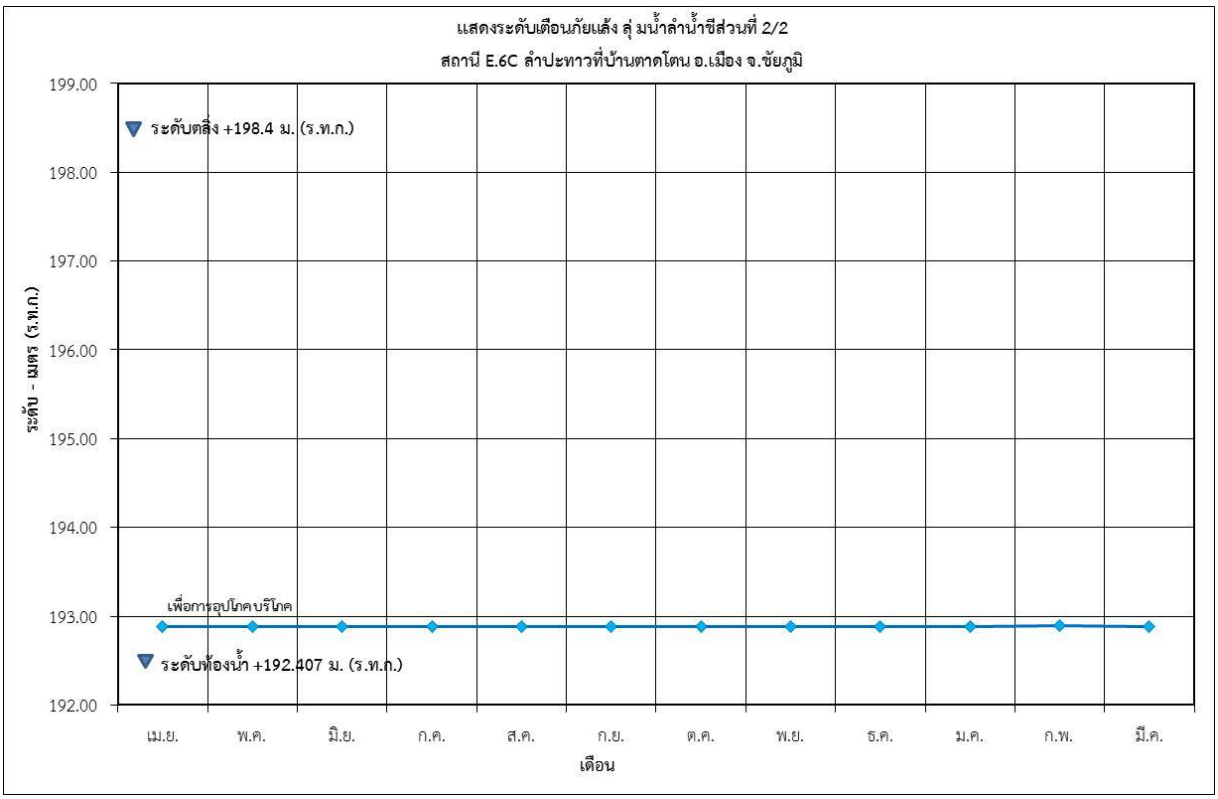

สถานี E.32A แม่น้ำชีที่บ้านหนองอ้อ

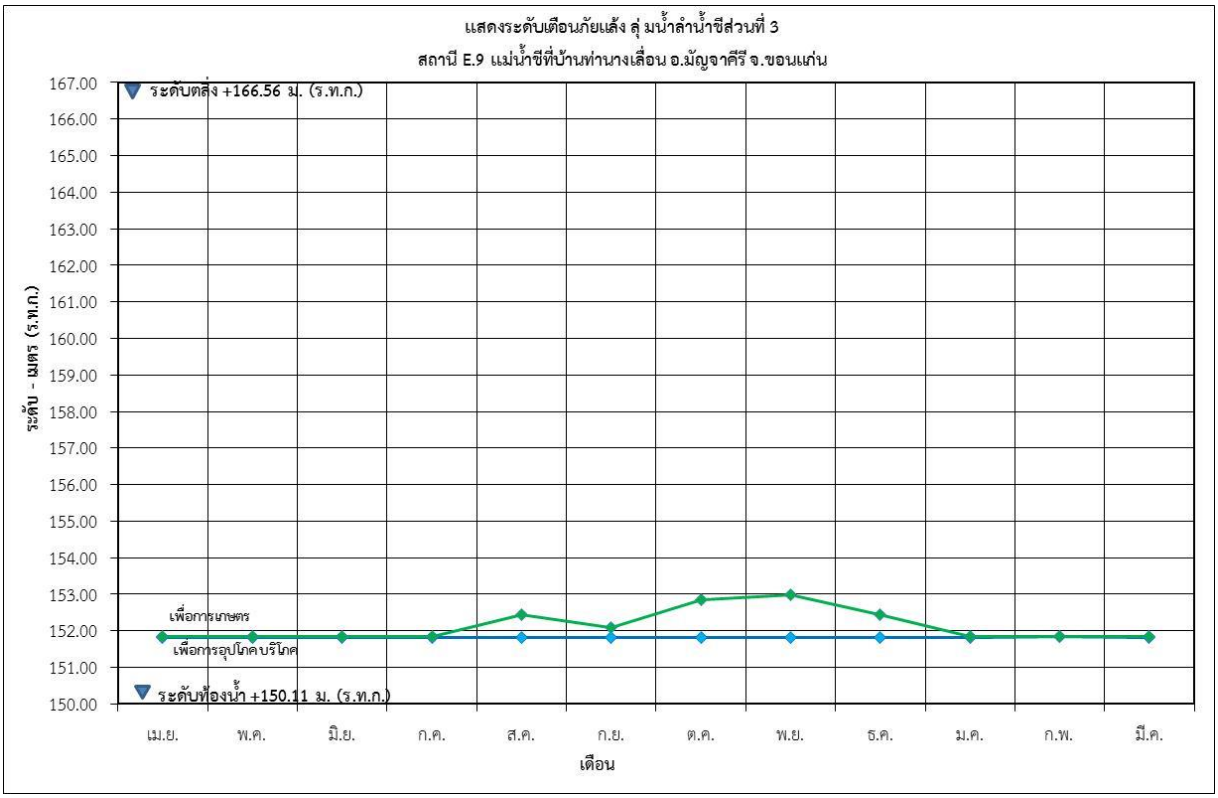

สถานี E.5 แม่น้ำชีที่บ้านโนนเปลือย

รูปที่ 4.5.1-4 แสดงระดับน้ำบ่งชี้ภาวะภัยแล้งที่สถานีอ้างอิงต่างๆ ในลุ่มน้ำสาขาของลุ่มน้ำชี (ต่อ)

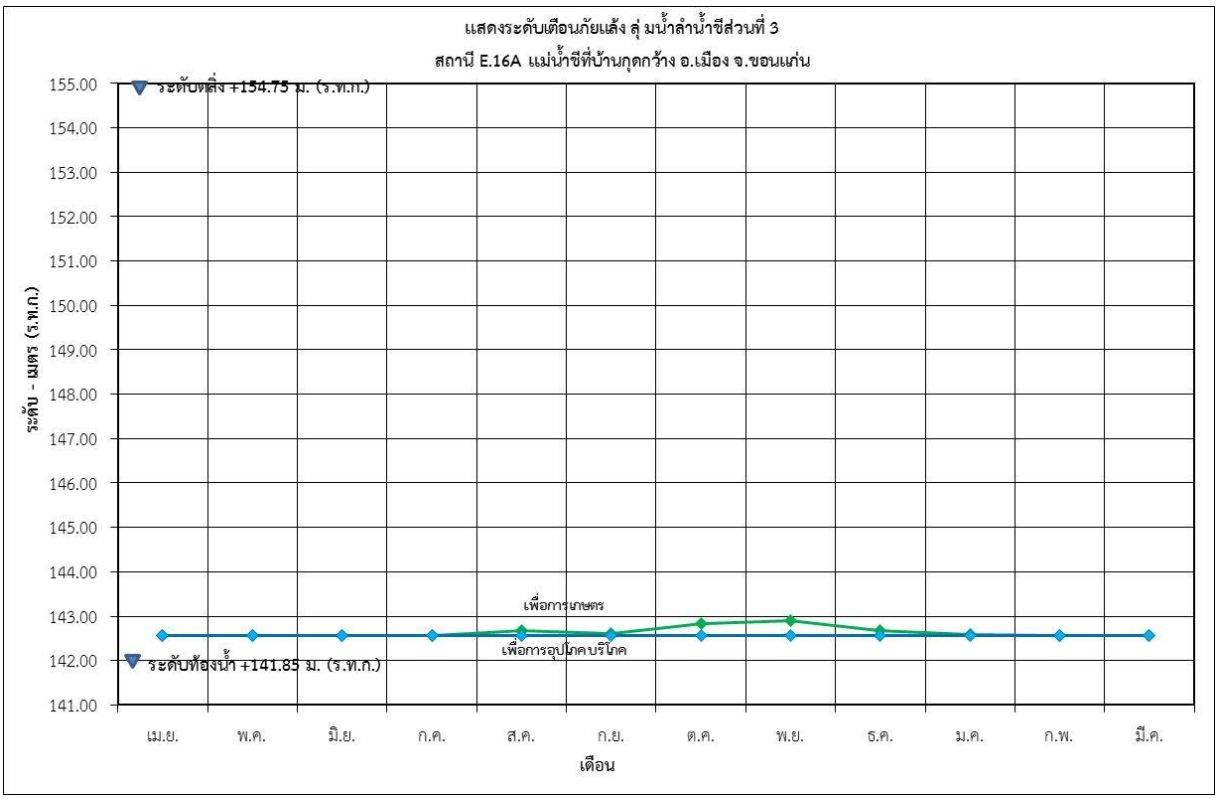

สถานี E.6C ลำปะทาวที่บ้านตาดโตน

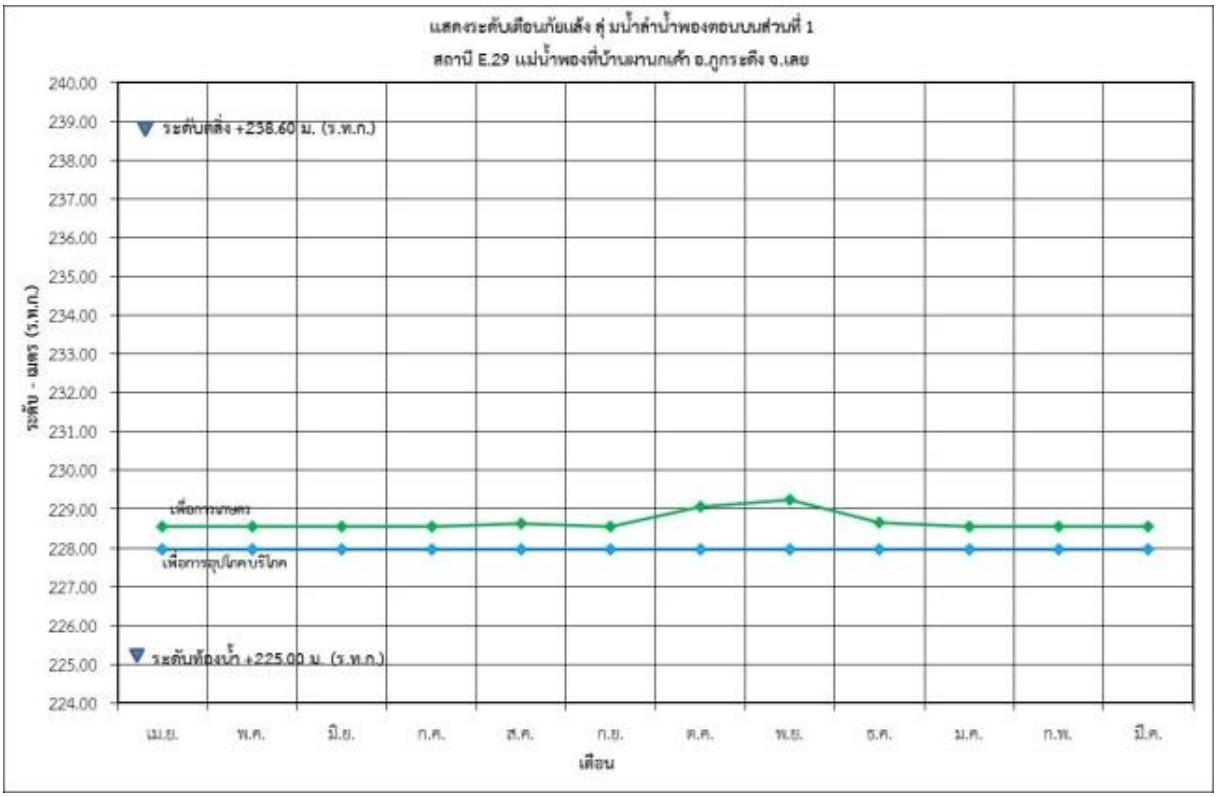

สถานี E.9 แม่น้ำชีที่บ้านท่านางเลื่อน

รูปที่ 4.5.1-4 แสดงระดับน้ำบ่งชี้ภาวะภัยแล้งที่สถานีอ้างอิงต่างๆ ในลุ่มน้ำสาขาของลุ่มน้ำชี (ต่อ)

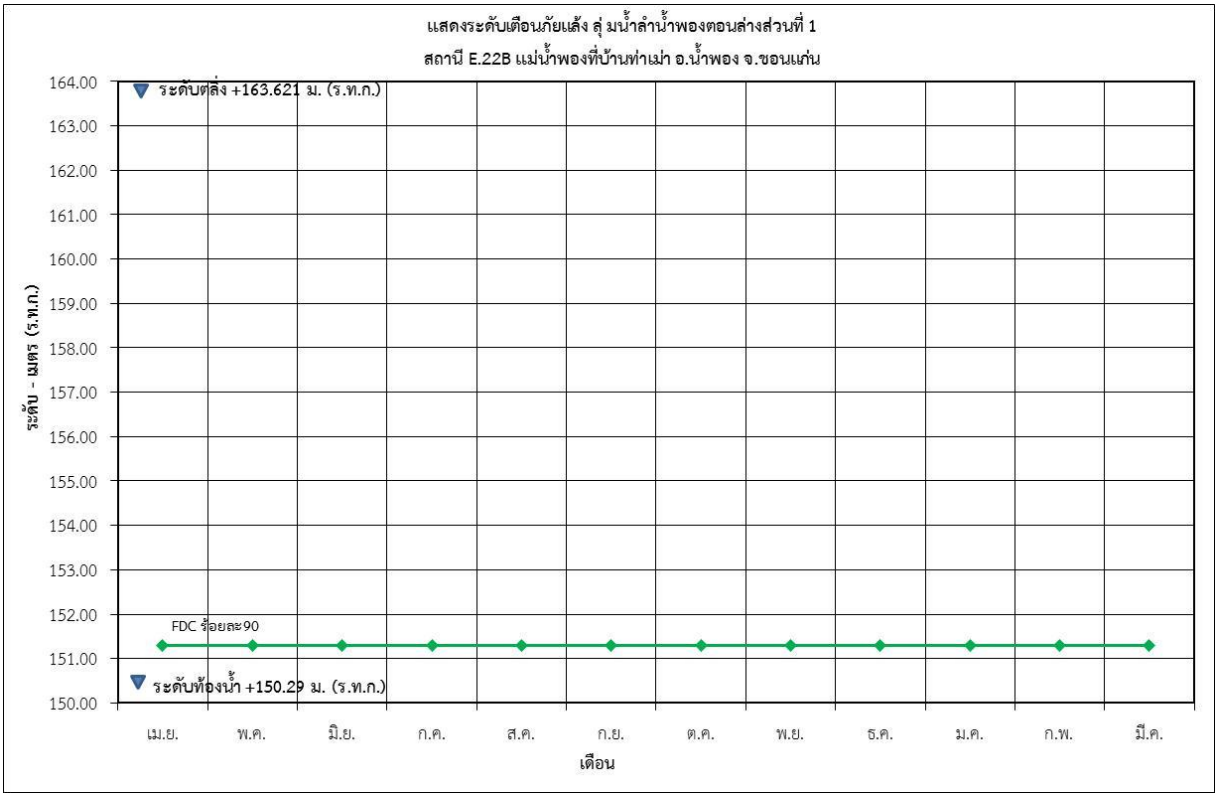

สถานี E.16A แม่น้ำชีที่บ้านกุดกว้าง

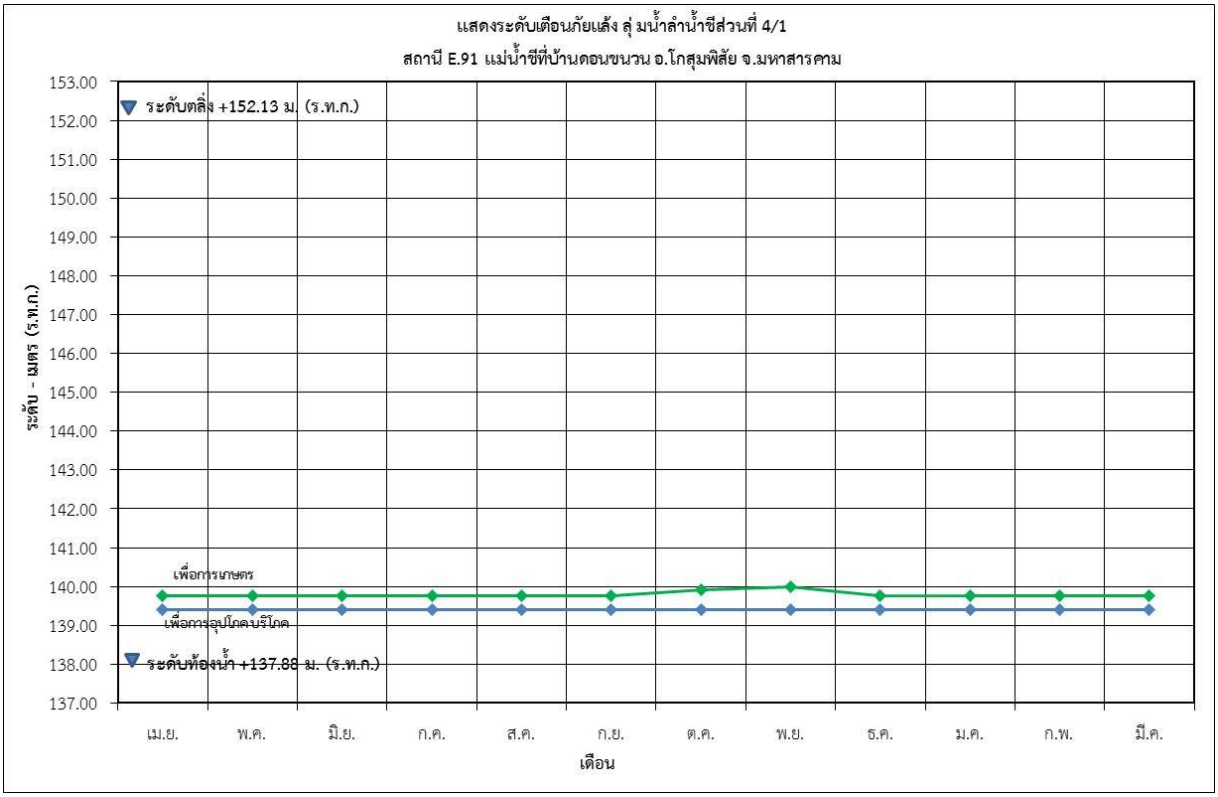

สถานี E.29 แม่น้ำพองที่บ้านผานกเค้า

รูปที่ 4.5.1-4 แสดงระดับน้ำบ่งชี้ภาวะภัยแล้งที่สถานีอ้างอิงต่างๆ ในลุ่มน้ำสาขาของลุ่มน้ำชี (ต่อ)

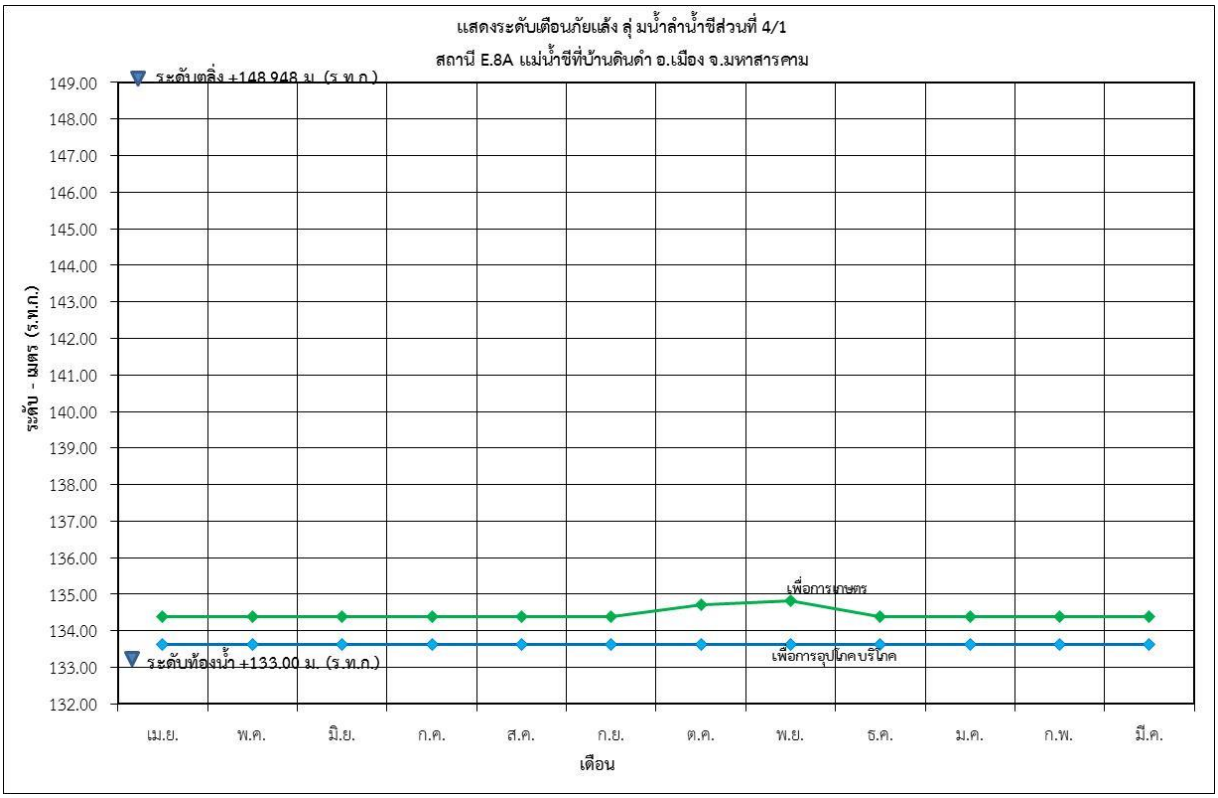

สถานี E.22B แม่น้ำพองที่บ้านท่าเม่า

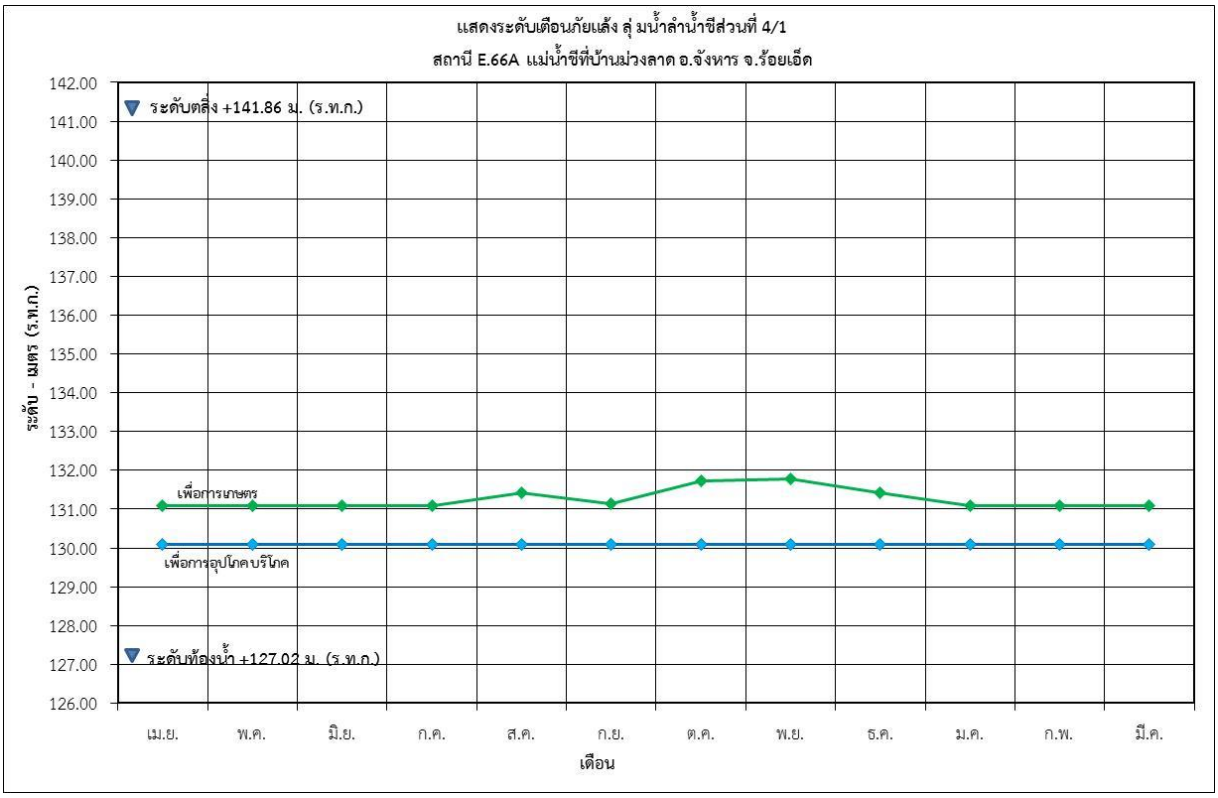

สถานี E.91 แม่น้ำชีที่บ้านดอนขนวน

รูปที่ 4.5.1-4 แสดงระดับน้ำบ่งชี้ภาวะภัยแล้งที่สถานีอ้างอิงต่างๆ ในลุ่มน้ำสาขาของลุ่มน้ำชี (ต่อ)

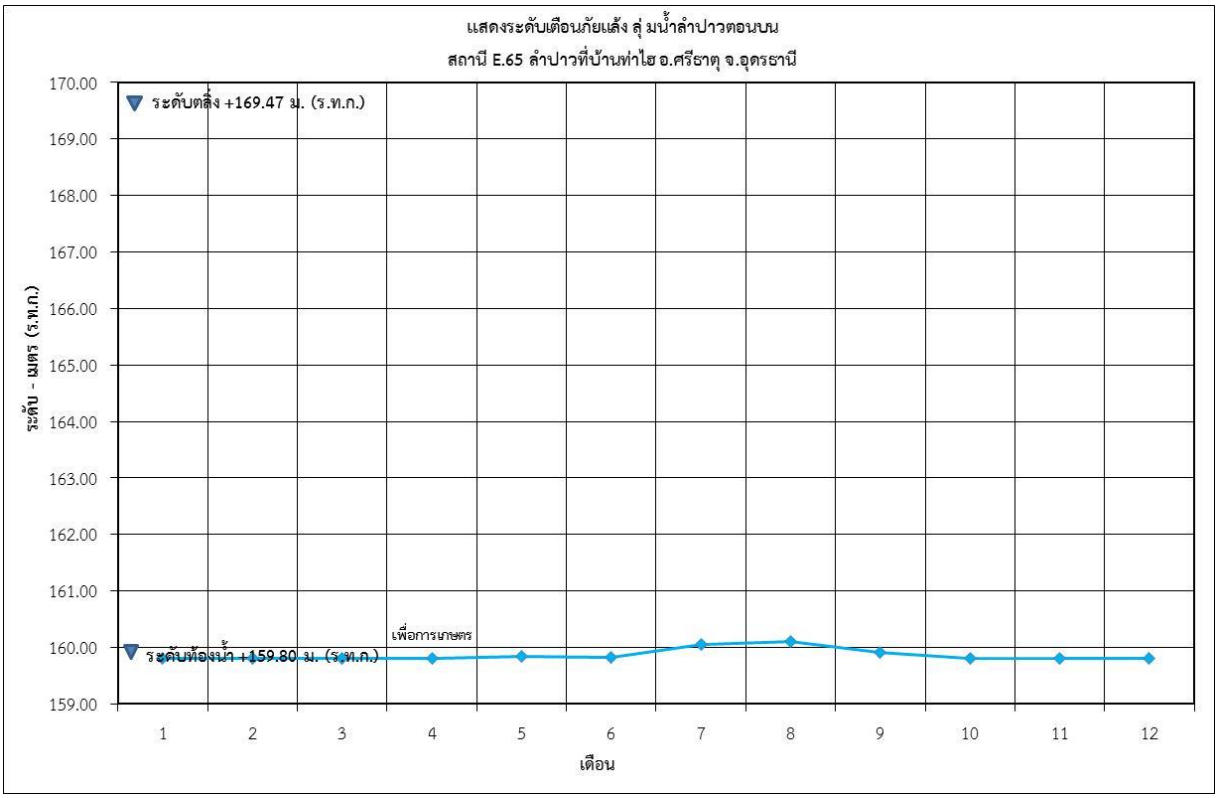

สถานี E.8A แม่น้ำชีที่บ้านดินดำ

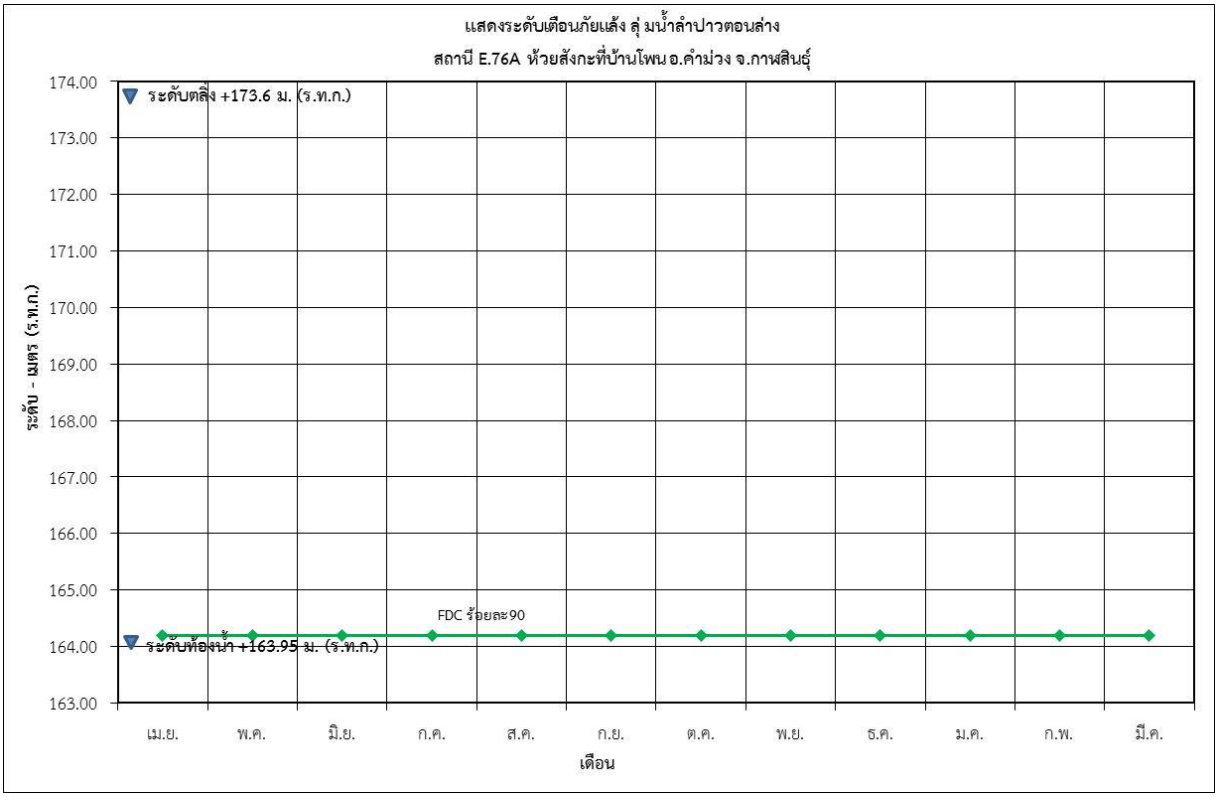

สถานี E.66A แม่น้ำชีที่บ้านม่วงลาด

รูปที่ 4.5.1-4 แสดงระดับน้ำบ่งชี้ภาวะภัยแล้งที่สถานีอ้างอิงต่างๆ ในลุ่มน้ำสาขาของลุ่มน้ำชี (ต่อ)

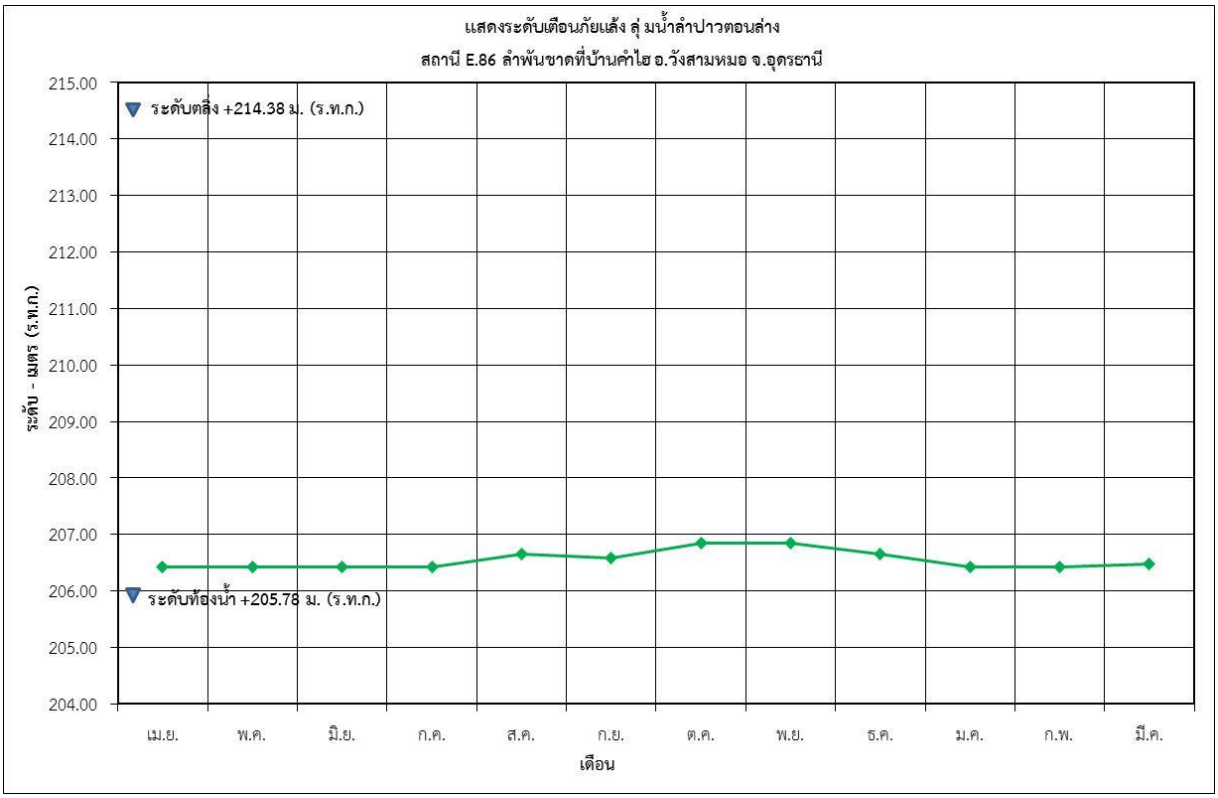

สถานี E.65 ลำปาวที่บ้านท่าไฮ

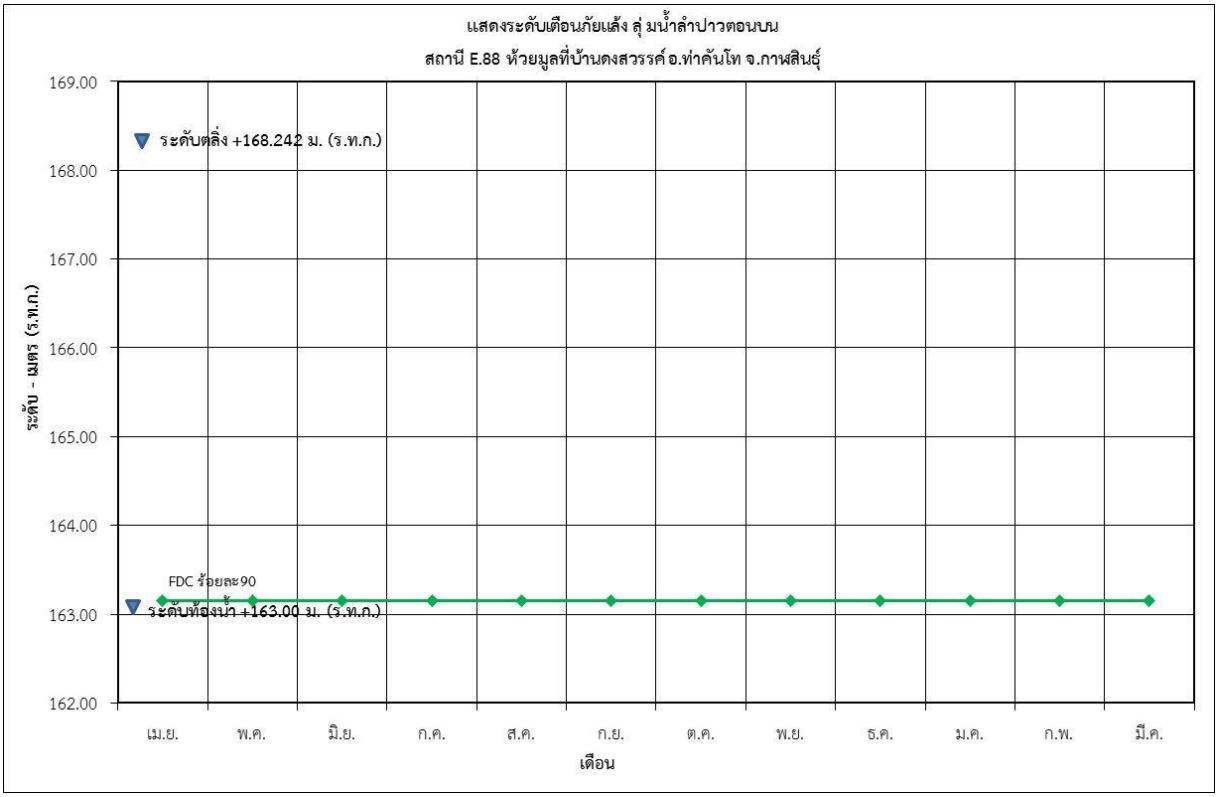

สถานี E.67 ลำพันชาดที่บ้านท่างาม

รูปที่ 4.5.1-4 แสดงระดับน้ำบ่งชี้ภาวะภัยแล้งที่สถานีอ้างอิงต่างๆ ในลุ่มน้ำสาขาของลุ่มน้ำชี (ต่อ)

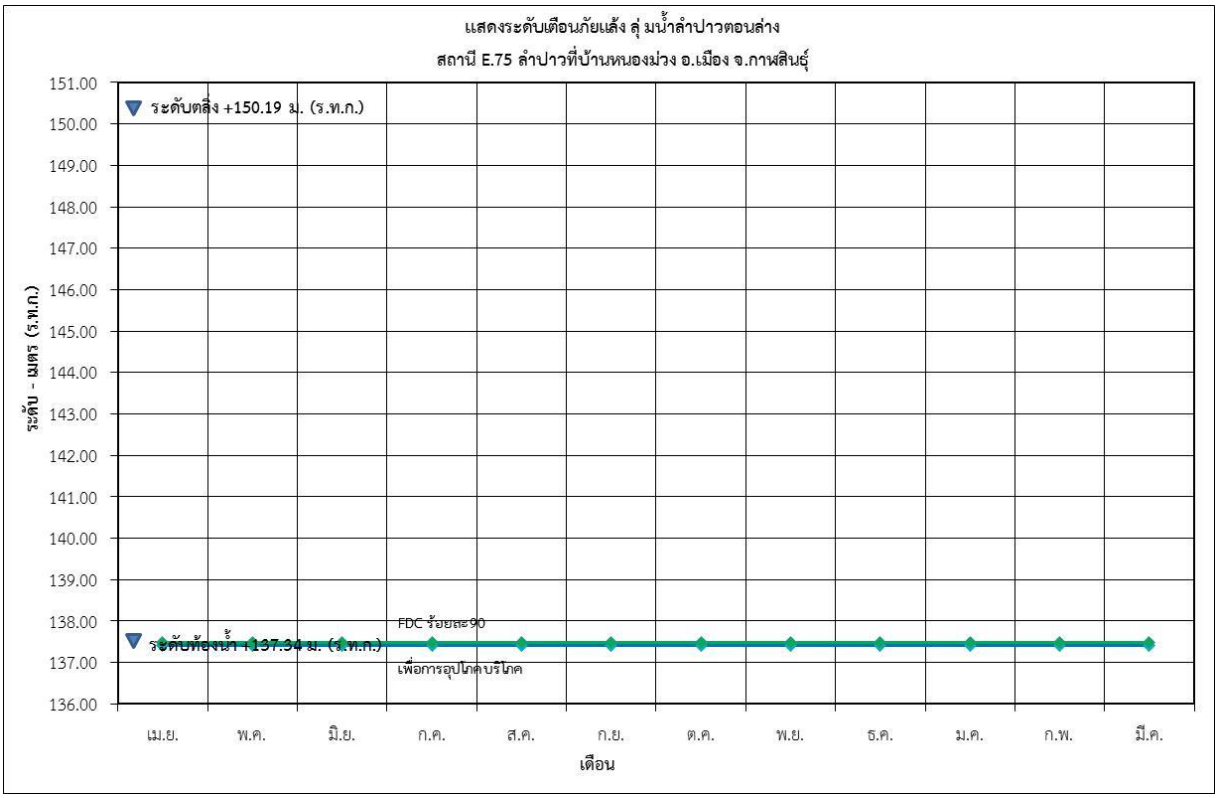

สถานี E.86 ลำพันชาดที่บ้านคำไฮ

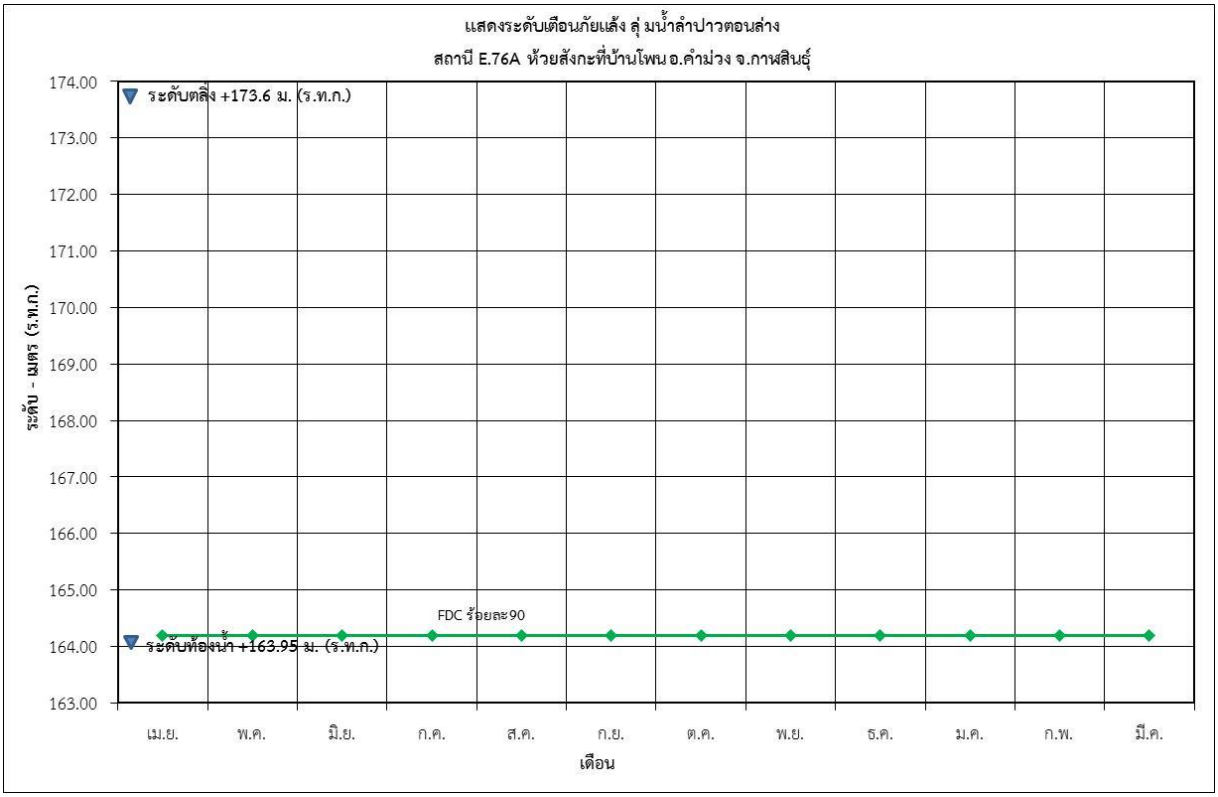

สถานี E.88 ห้วยมูลที่บ้านดงสวรรค์

รูปที่ 4.5.1-4 แสดงระดับน้ำบ่งชี้ภาวะภัยแล้งที่สถานีอ้างอิงต่างๆ ในลุ่มน้ำสาขาของลุ่มน้ำชี (ต่อ)

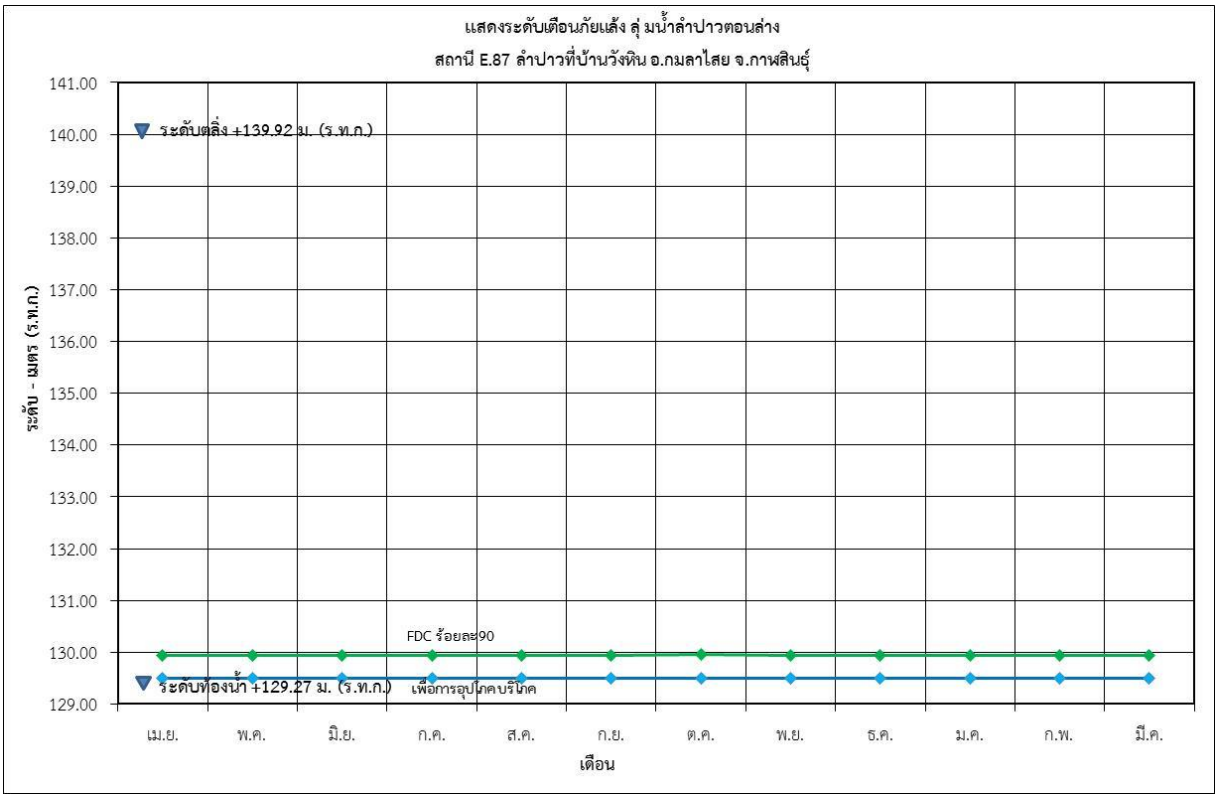

สถานี E.75 ลำปาวที่บ้านหนองม่วง

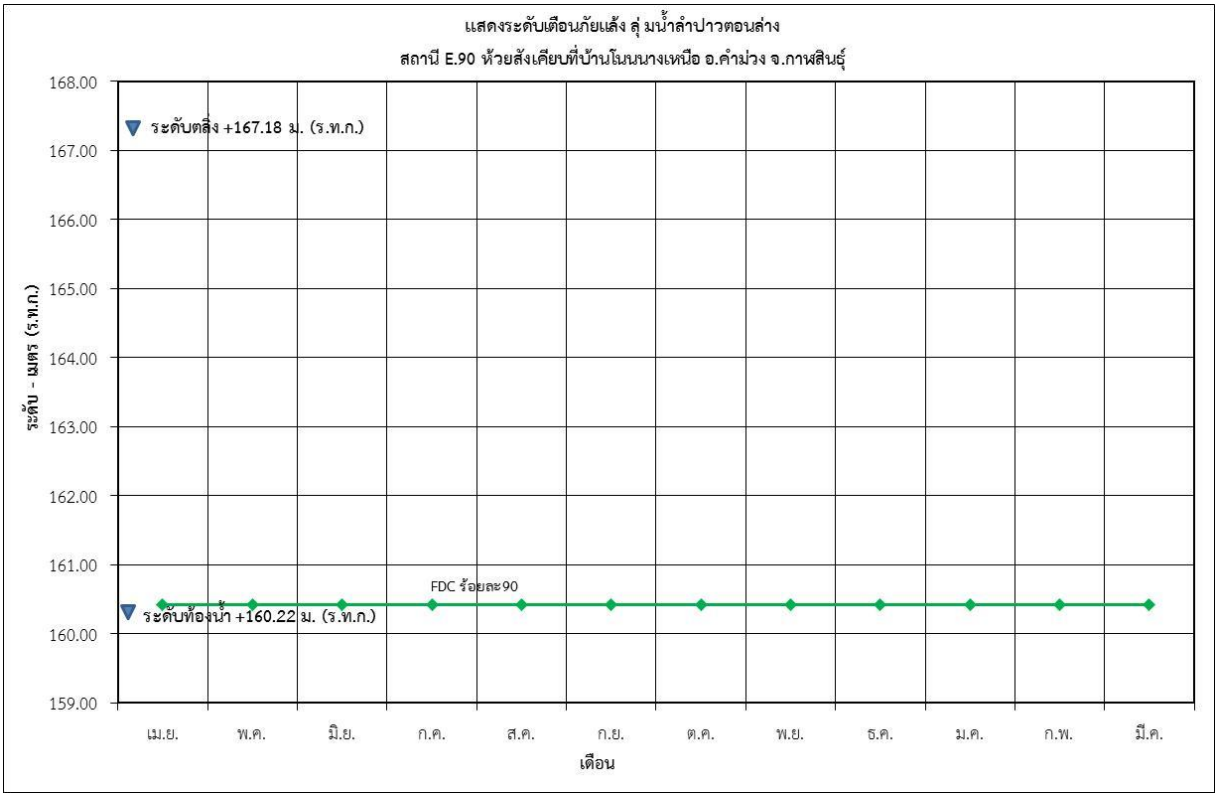

สถานี E.76A ห้วยสังกะที่บ้านโพน

รูปที่ 4.5.1-4 แสดงระดับน้ำบ่งชี้ภาวะภัยแล้งที่สถานีอ้างอิงต่างๆ ในลุ่มน้ำสาขาของลุ่มน้ำชี (ต่อ)

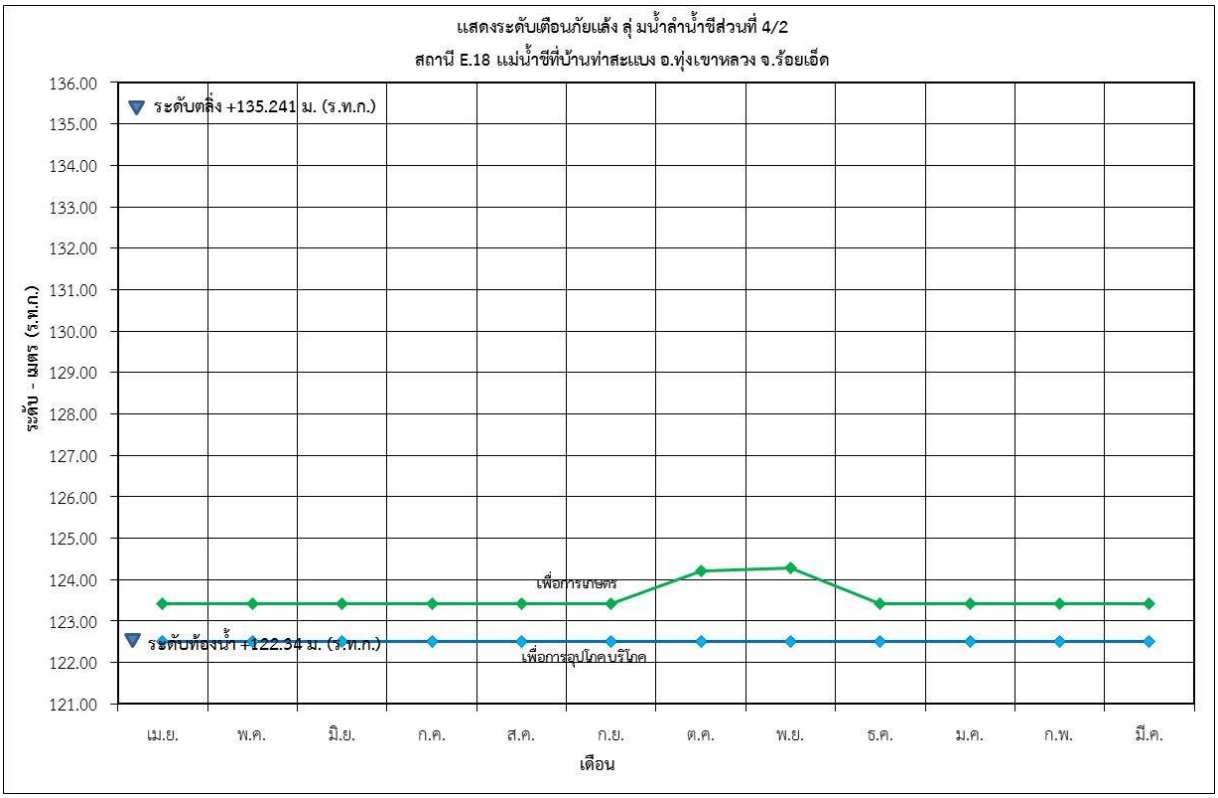

สถานี E.87 ลำปาวที่บ้านวังหิน

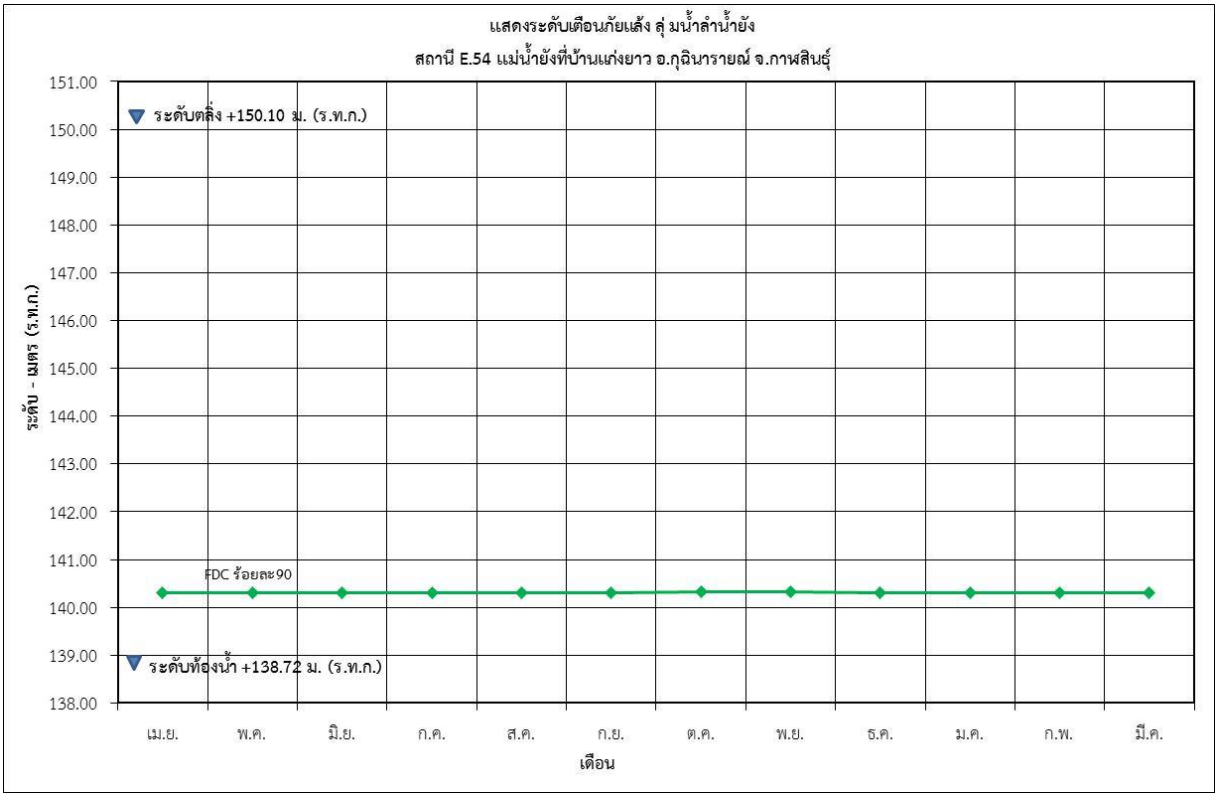

สถานี E.90 ห้วยสังเคียบที่บ้านโนนนางเหนือ

รูปที่ 4.5.1-4 แสดงระดับน้ำบ่งชี้ภาวะภัยแล้งที่สถานีอ้างอิงต่างๆ ในลุ่มน้ำสาขาของลุ่มน้ำชี (ต่อ)

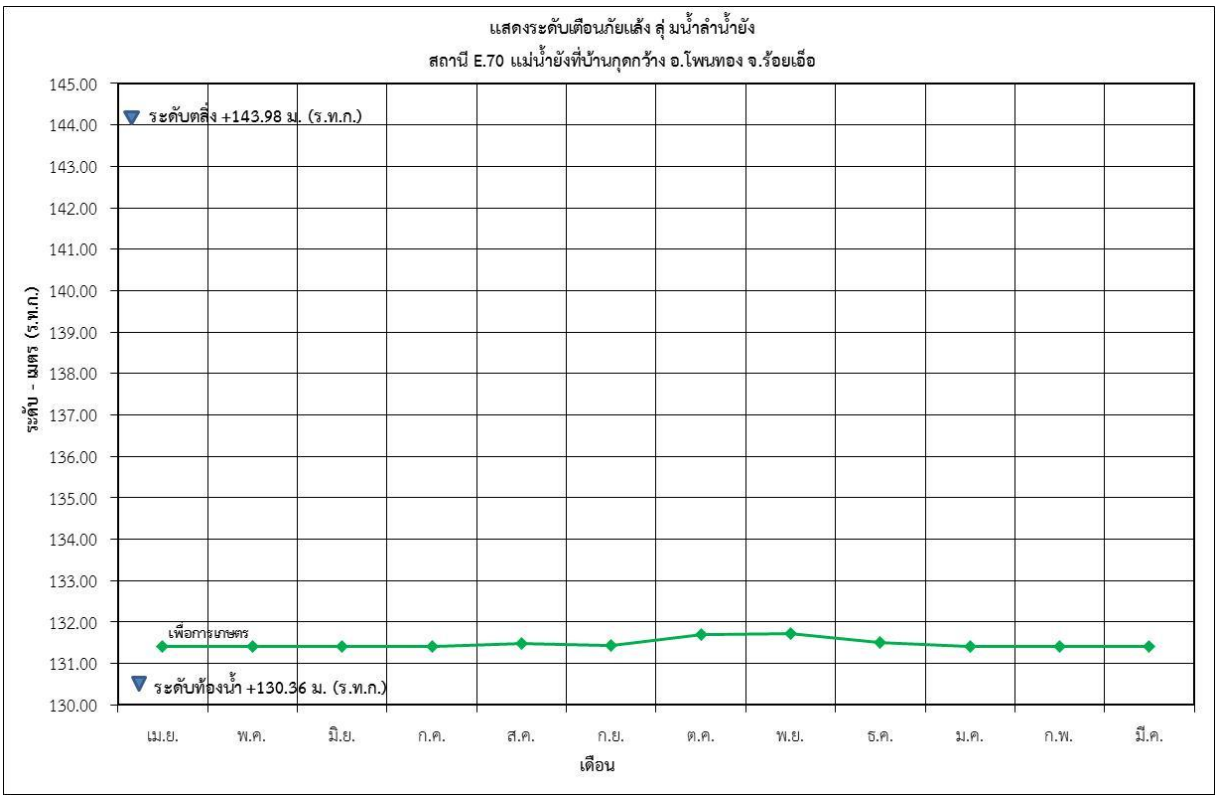

สถานี E.18 แม่น้ำชีที่บ้านท่าสะแบง

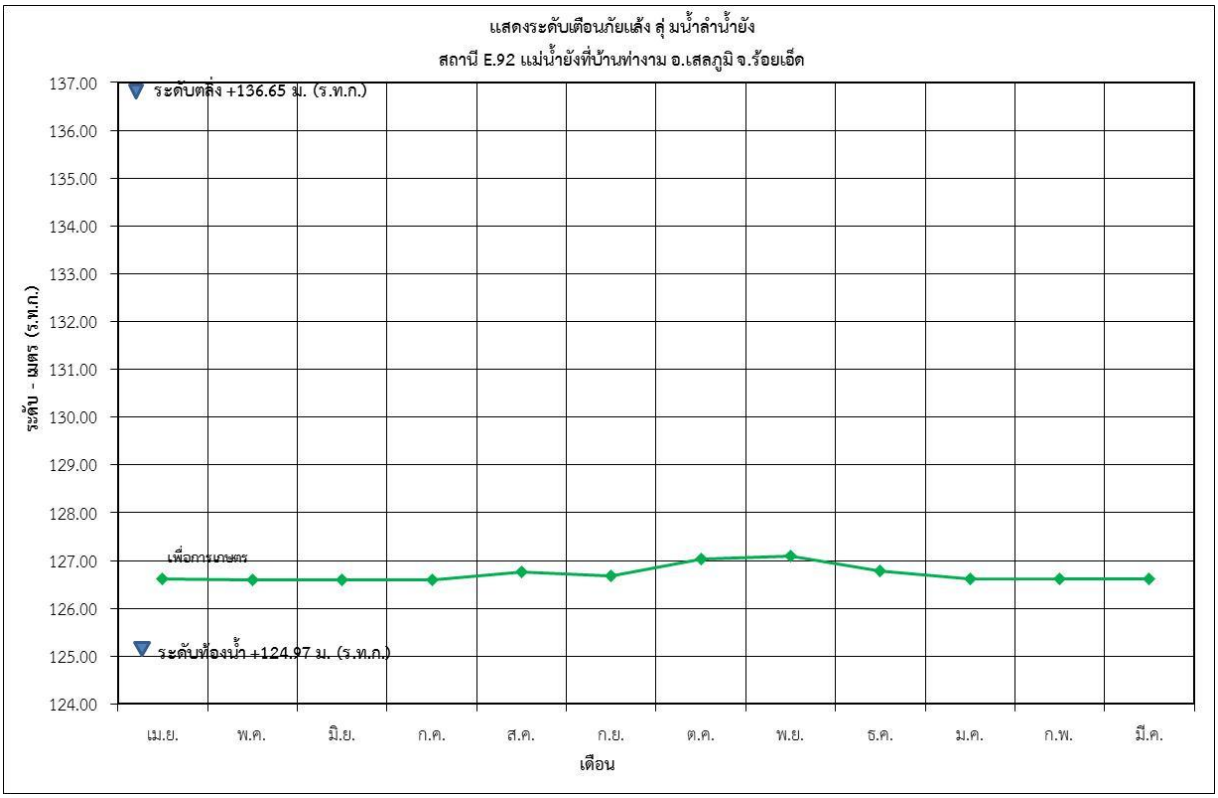

สถานี E.54 แม่น้ำยังที่บ้านแก่งยาว

รูปที่ 4.5.1-4 แสดงระดับน้ำบ่งชี้ภาวะภัยแล้งที่สถานีอ้างอิงต่างๆ ในลุ่มน้ำสาขาของลุ่มน้ำชี (ต่อ)

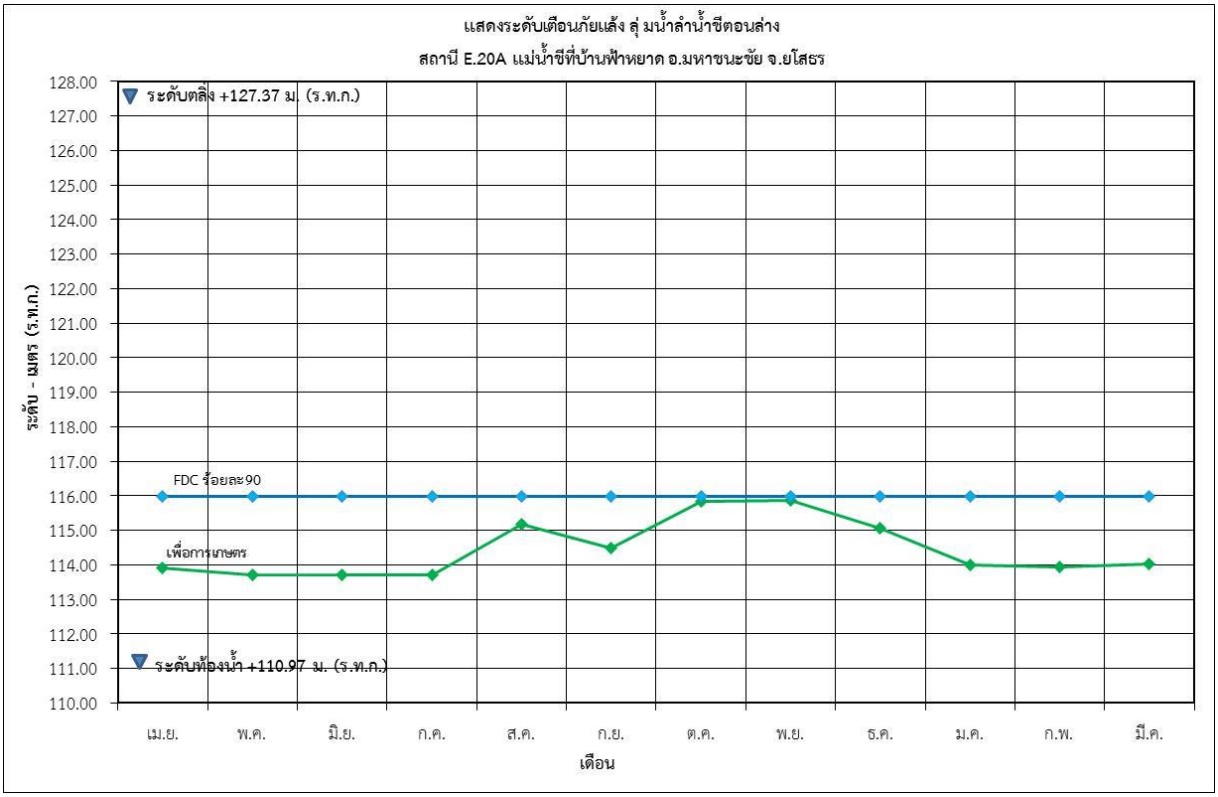

สถานี E.70 แม่น้ำยังที่บ้านกุดกว้าง

สถานี E.92 แม่น้ำยังที่บ้านท่างาม

รูปที่ 4.5.1-4 แสดงระดับน้ำบ่งชี้ภาวะภัยแล้งที่สถานีอ้างอิงต่างๆ ในลุ่มน้ำสาขาของลุ่มน้ำชี (ต่อ)

สถานี E.20A แม่น้ำชีที่บ้านฟ้าหยาด

รูปที่ 4.5.1-4 แสดงระดับน้ำบ่งชี้ภาวะภัยแล้งที่สถานีอ้างอิงต่างๆ ในลุ่มน้ำสาขาของลุ่มน้ำชี (ต่อ)

ตารางที่ 4.5.1-8 สถานีชี้วัดการประกาศพื้นที่ประสบภัยแล้งจากข้อมูลปริมาณน้ำท่า

ลุ่มน้ำสาขาย่อย	รหัสสถานีวัดน้ำท่า	พื้นที่เสี่ยงประสบภัยแล้ง			พื้นที่ (ตร.กม.)
		จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	
1. แม่น้ำชีตอนบนส่วนที่ 1	E.84	ชัยภูมิ	หนองบัวแดง	วังชมภู หนองแวง ท่าใหญ่ คูเมือง	1,076.84
		ชัยภูมิ	บ้านเขว้า	ภูแลนคา	
2. ลำสะพุง	E.83	ชัยภูมิ	หนองบัวแดง	นางแดด หนองแวง	478.07
3. แม่น้ำชีตอนบนส่วนที่ 2	E.73	ชัยภูมิ	ภักดีชุมพล	แหลมทอง	274.29
	E.72	ชัยภูมิ	หนองบัวแดง	ถ้ำวัวแดง	167.73
	E.32A	ชัยภูมิ	บ้านเขว้า	ชีบน	405.25
		ชัยภูมิ	หนองบัวระเหว	ห้วยแย้ โคกสะอาด หนองบัวระเหว	
		กปภ. หน่วยบริการบ้านเขว้า			
4. ลำกระจวน	-				-
5. แม่น้ำชีส่วนที่ 2/1	E.5	ชัยภูมิ	จัตุรัส	ส้มป่อย หนองบัวบาน ละหาน	552.82
			บ้านเขว้า	ตลาดแร้ง บ้านเขว้า ลุ่มลำชี โนนแดง	
				กปภ. หน่วยบริการบ้านส้มป่อย กปภ. หน่วยบริการหนองบัวบาน กปภ. หน่วยบริการบ้านค่าย	
6. ลำคันฉู	-				-
7. แม่น้ำชีส่วนที่ 2/2	E.23	นครราชสีมา	แก้งสนามนาง	บึงสำโรง สีสุก	400.92
			บ้านเหลื่อม	บ้านเหลื่อม	
		ชัยภูมิ	เมืองชัยภูมิ	ลาดใหญ่ กุดตุ้ม หนองไผ่ บ้านค่าย โนนสำราญ	
			เนินสง่า	กะฮาด	
	E.21	ขอนแก่น	แวงใหญ่	โนนทอง โนนสะอาด	1,102.45
			แวงน้อย	ท่านางแนว ละหานนา	
			โคกโพธิ์	บ้านโคก นาแพง โพธิ์ไชย	
			มัญจาคีรี	กุดเค้า	
			ชนบท	โนนพะยอม วังแสง	
		ชัยภูมิ	คอนสวรรค์	คอนสวรรค์ ยางหวาย หนองขาม โนนสะอาด ศรีสำราญ โคกมั่งงอย บ้านโสก	
		นครราชสีมา	แก้งสนามนาง	โนนสะราญ แก้งสนามนาง	
				กปภ. หน่วยบริการคอนสวรรค์ กปภ. แม่ข่ายเมืองพล กปภ. แม่ข่ายชนบท	
	E.6C	ชัยภูมิ	เมืองชัยภูมิ	นาเสียว บ้านเล่า รอบเมือง ในเมือง ชีลอง บุ่งคล้า หนองนาแซง นาฝาย	485.79
				กปภ. แม่ข่ายชัยภูมิ	

ตารางที่ 4.5.1-8 สถานีชี้วัดการประกาศพื้นที่ประสบภัยแล้งจากข้อมูลปริมาณน้ำท่า (ต่อ)

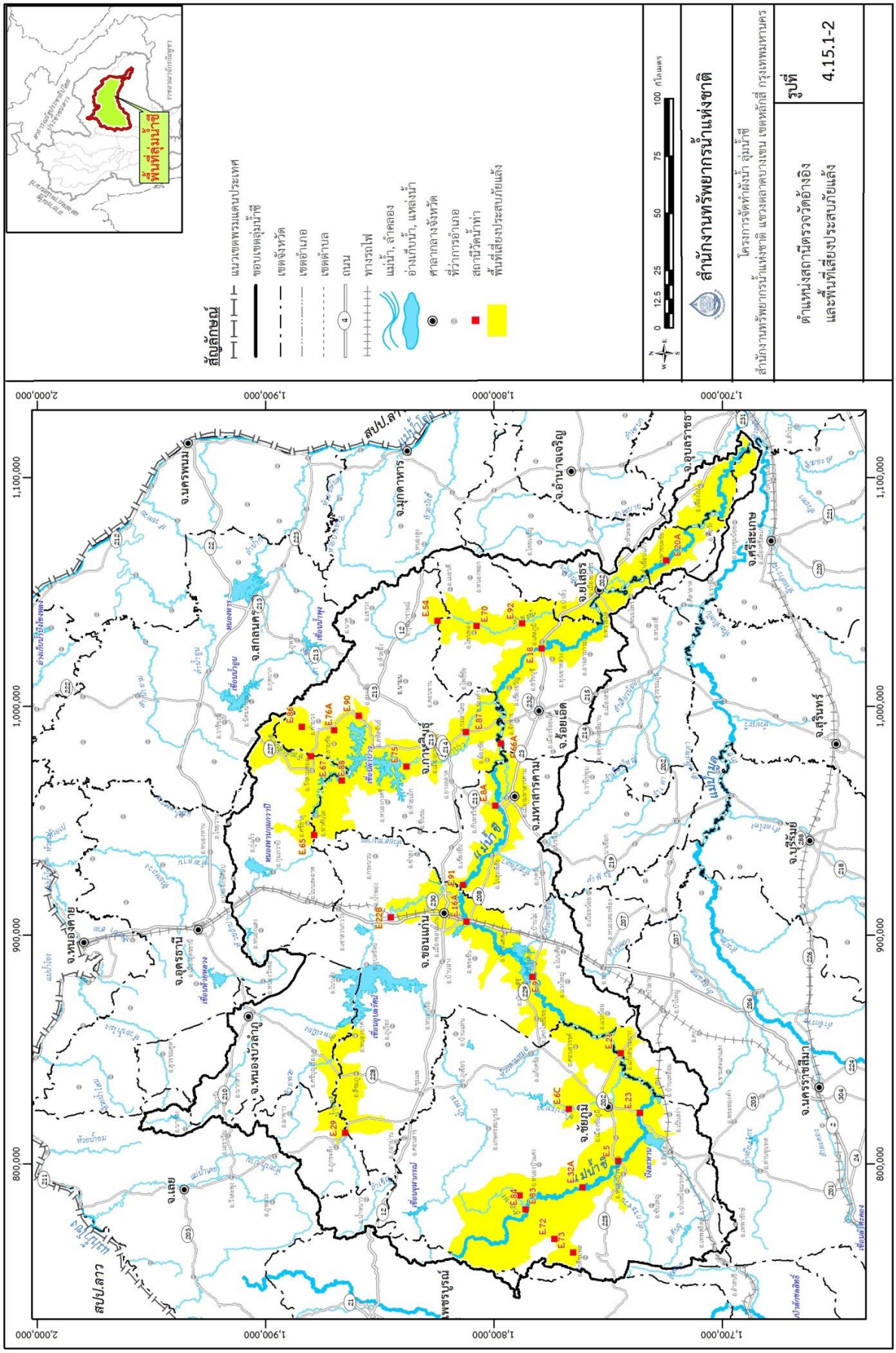
ลุ่มน้ำสาขาย่อย	รหัสสถานีวัดน้ำท่า	พื้นที่เสี่ยงประสบภัยแล้ง			พื้นที่ (ตร.กม.)
		จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	
8. ห้วยสามหมอ	-				-
9. แม่น้ำชีส่วนที่ 3	E.9	ขอนแก่น	ชนบท	ศรีบุญเรือง ชนบท	634.17
			บ้านไผ่	เมืองเพีย	
			บ้านแฮ	โนนสมบูรณ์ โคกสำราญ บ้านแฮด	
			พระยืน	หนองแวง บ้านโต้น พระบุ	
			มัญจาคีรี	ท่าศาลา หนองแปน สวนหม่อน	
			เมืองขอนแก่น	ดอนช้าง ท่าพระ	
				กปภ. หน่วยบริการบ้านโต้น กปภ. แม่ข่ายขอนแก่น	
	E.16A			กปภ. หน่วยบริการโกสุมพิสัย	227.04
10. ลำน้ำพองตอนบนส่วนที่ 1	E.29	ขอนแก่น	ชุมแพ	นาหนองทุ่ม	856.49
			สีชมพู	บริบูรณ์ สีชมพู ดงลาน วังเพิ่ม	
			หนองนา	กุดธาตุ บ้านโคก	
		เลย	ภูกระดึง	ผานกเค้า	
		หนองบัวลำภู	ศรีบุญเรือง	ทรายทอง ศรีบุญเรือง นากอก	
				กปภ. หน่วยบริการสีชมพู กปภ. หน่วยบริการจอมทอง	
11. น้ำพวย	-				-
12. ลำน้ำพองตอนบนส่วนที่ 2	-				-
13. ลำพะเนียง	-				-
14. น้ำพรม	-				-
15. ลำเชิญส่วนที่ 1	-				-
16. ลำเชิญส่วนที่ 2	-				-
17. ลำน้ำพองตอนบนส่วนที่ 3	-				-
18. ลำน้ำพองตอนล่างส่วนที่ 1	E.22B	ขอนแก่น	น้ำพอง	ท่ากระเสริม	383.64
			เมืองขอนแก่น	โนนท่อน สำราญ หนองตูม ศิลา โคกสี ในเมือง บึงเนียม	
19. ห้วยสายบาตร	-				-
20. ลำน้ำพองตอนล่างส่วนที่ 2	-				-
21. แม่น้ำชีส่วนที่ 4/1	E.91	มหาสารคาม	กันทรวิชัย	ขามเรียง เขวาใหญ่	524.60
			โกสุมพิสัย	โพนทอง ยางน้อย ยางท่าแจ้ง หนองบอน แพง หัวขวาง เลิงใต้ แก้งแก หนองบัว	
			เมืองมหาสารคาม	แก่งเลิงจาน ท่าสองคอน	

ตารางที่ 4.5.1-8 สถานีชี้วัดการประกาศพื้นที่ประสบภัยแล้งจากข้อมูลปริมาณน้ำท่า (ต่อ)

ลุ่มน้ำสาขาย่อย	รหัสสถานีวัดน้ำท่า	พื้นที่เสี่ยงประสบภัยแล้ง			พื้นที่ (ตร.กม.)
		จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	
21. แม่น้ำชีส่วนที่ 4/1 (ต่อ)	E.8A	กาฬสินธุ์	ฆ้องชัยพัฒนา	โคกสะอาด ฆ้องชัยพัฒนา ลำชี	353.62
		มหาสารคาม	กันทรวิชัย	มะค่า ท่าขอนยาง	
			เมืองมหาสารคาม	ลาดพัฒนา เกิ้ง ตลาด ท่าตูม เขวา แวงน่าง	
				กปภ. หน่วยบริการ มหาสารคาม	
	E.66A	กาฬสินธุ์	กมลาไสย	ธัญญา ดงลิง เจ้าท่า	592.60
			ร่องคำ	เหล่าอ้อย	
		ร้อยเอ็ด	จังหาร	ดินดำ ม่วงลาด ดงสิงห์ แสนชาติ	
			เชียงขวัญ	พระธาตุ พลับพลา	
			ธวัชบุรี	เชียงขวัญ ธวัชบุรี ธงธานี บึงนคร มะบ้า	
			โพธิ์ชัย	สะอาด ดอนโอง	
			เสลภูมิ	เกาะแก้ว ท่าม่วง นาเมือง	
				กปภ. แม่ข่ายร้อยเอ็ด	
22. ลำปาวตอนบน	E.88	กาฬสินธุ์	หนองกุงศรี	หนองหิน	167.74
	E.65	กาฬสินธุ์	ท่าคันโท	ยางอู้ม ดงสมบูรณ์ ท่าคันโท นาตาล กุงเก่า	560.51
			เมืองกาฬสินธุ์	ภูดิน ลำปาว ลำคลอง	
			ยางตลาด	นาเชือก	
			สหัสขันธ์	โนนบุรี นิคม	
			สามชัย	สำราญใต้	
			หนองกุงศรี	หนองสรวง หนองบัว เสาเล้า	
		อุดรธานี	วังสามหมอ	หนองหญ้าไซ คำโคกสูง	
			ศรีธาตุ	จำปี ศรีธาตุ นายูง	
23. ลำพันชาด	E.67	กาฬสินธุ์	สามชัย	สำราญ	628.32
		อุดรธานี	วังสามหมอ	วังสามหมอ	
				กปภ. หน่วยบริการวังสามหมอ	
24. ลำปาวตอนล่าง	E.86	กาฬสินธุ์	คำม่วง	นาทัน	154.10
		อุดรธานี	วังสามหมอ	ผาสุก หนองกุงทับม้า	
	E.76A	กาฬสินธุ์	คำม่วง	โพน	607.83
			สหัสขันธ์	โนนศิลา	
			สามชัย	คำสร้างเที่ยง หนองช้าง	
	E.90	กาฬสินธุ์	คำม่วง	เนินยาง	176.77
			สมเด็จ	หมูม่น	
			สหัสขันธ์	โนนแหลมทอง สหัสขันธ์	
	E.75	กาฬสินธุ์	เมืองกาฬสินธุ์	หนองกุง บึงวิชัย ลำพาน โพนทอง กาฬสินธุ์ หลุบ ห้วยโพธิ์	401.95
			ยางตลาด	บัวบาน	

ตารางที่ 4.5.1-8 สถานีชี้วัดการประกาศพื้นที่ประสบภัยแล้งจากข้อมูลปริมาณน้ำท่า (ต่อ)

ลุ่มน้ำสาขาย่อย	รหัสสถานีวัดน้ำท่า	พื้นที่เสี่ยงประสบภัยแล้ง			พื้นที่ (ตร.กม.)
		จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	
24. ลำปาวตอนล่าง (ต่อ)	E.87	กาฬสินธุ์	กมลาไสย	กมลาไสย หลักเมือง โพนงาม	192.94
				กปภ. หน่วยบริการกมลาไสย กปภ. หน่วยบริการร่องคำ	
25. แม่น้ำชีส่วนที่ 4/2	E.18	ยโสธร	คำเขื่อนแก้ว	ย่อ สงเปือย กุดกุง	836.19
			มหาชนะชัย	หัวเมือง บากเรือ	
			เมืองยโสธร	ค้อเหนือ สำราญ น้ำคำใหญ่ ในเมือง เชื่องคำ ขุมเงิน	
		ร้อยเอ็ด	ทุ่งเขาหลวง	บึงงาม เทอดไทย	
			พนมไพร	ชานุวรรณ กุดน้ำใส โพธิ์ใหญ่ แสนสุข พนม	
				ไพร สระแก้ว คำไฮ	
			เสลภูมิ	นางาม ขวัญเมือง กลาง นาเลิง	
			อาจสามารถ	โพนเมือง บ้านแจ้ง หน่อม	
				กปภ. หน่วยบริการเสลภูมิ กปภ. หน่วยบริการแม่ข่ายยโสธร กปภ. หน่วยบริการพนมไพร กปภ. แม่ข่ายมหาชนะชัย	
26. ลำน้ำยัง	E.54	กาฬสินธุ์	กุฉินารายณ์	จุมจัง สมสะอาด	340.35
		ร้อยเอ็ด	เมยวดี	ชุมพร ชมสะอาด	
			โพนทอง	แวง หนองใหญ่	
	E.70	ร้อยเอ็ด	โพนทอง	วังสามัคคี สระนกแก้ว สว่าง โนนชัยศรี โคกกกม่วง	291.00
			เสลภูมิ	นาแซง ศรีวิลัย	
	E.92	ยโสธร	เมืองยโสธร	ดู่ทุ่ง เดิด	505.56
		ร้อยเอ็ด	เสลภูมิ	วังหลวง เหล่าน้อย ภูเงิน บึงเกลือ เ มืองไพร ขวาว	
27. แม่น้ำชีตอนล่าง	E.20A	ยโสธร	มหาชนะชัย	บึงแก ฟ้าหยาด ม่วง ผือฮี โนนทราย	901.49
			ค้อวัง	กุดน้ำใส ฟ้าห่วน	
		ศรีสะเกษ	กันทรารมย์	ทาม หนองแวง	
		อุบลราชธานี	เขื่องใน	บ้านไทย สร้างถ่อ เขื่องใน ค้อทอง สหธาตุ ท่าไห ชีทวน นาคำใหญ่ ธาตุน้อย แดงหม้อ	
			เมืองอุบลราชธานี	หนองบ่อ	

รูปที่ 4.5.1-5 ลุ่มน้ำสาขาที่ใช้ประกาศเตือนภัยตามเกณฑ์ท้ายปของ สทนช.

4.5.1.3 เกณฑ์การเตือนภัยที่เสนอในโครงการจัดทำผังน้ำ ลุ่มน้ำชี และเขตการประกาศเตือนภัยจากปริมาณน้ำฝนสะสม

การพิจารณาสภาวะน้ำแล้งจากข้อมูลปริมาณน้ำฝนสะสมสามารถพิจารณาได้จากความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณน้ำฝนสะสม รวมทั้งปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำ (ถ้ามี) เทียบกับการขาดแคลนน้ำ โดยมีการแบ่งพื้นที่พิจารณาออกเป็นหลายระดับ ได้แก่ ระดับลุ่มน้ำหลัก และระดับลุ่มน้ำสาขา เพื่อให้สามารถเตือนภัยได้ในแต่ละพื้นที่ย่อยและสื่อถึงสถานการณ์ระดับภัยได้

1) ปริมาณฝนเตือนภัยทั่วไปจากฝนสะสมที่ตรวจวัดได้ตามเกณฑ์ทั่วไปของ สทนช.

ในหัวข้อ 4.5.1.1 สทนช. ได้มีการกำหนดเกณฑ์น้ำฝนเตือนภัยจากค่าพยากรณ์ฝนล่วงหน้า ส่วนในหัวข้อนี้จะเป็นเกณฑ์น้ำฝนที่ตรวจวัดได้ (ไม่ใช่ค่าพยากรณ์) โดยเป็นเกณฑ์ทั่วไปของ สทนช. ที่ใช้ในภาพรวมของทั้งประเทศจะเป็นการเปรียบเทียบปริมาณฝนสะสมที่ตรวจวัดได้จริงเทียบกับค่าเฉลี่ยจากข้อมูลสถิติที่เคยเกิดขึ้น โดยแบ่งเป็น 2 ระดับ

- ระดับที่ 1 ตามเกณฑ์ สทนช. ปัจจุบัน : ฝนสะสมต่ำกว่าค่าเฉลี่ย 30%
- ระดับที่ 2 ตามเกณฑ์ สทนช. ปัจจุบัน : ฝนสะสมต่ำกว่าค่าเฉลี่ย 30% อย่างต่อเนื่อง

เกณฑ์บ่งชี้ภัยแล้งจากปริมาณฝนสะสมของ สทนช. 2 ระดับข้างต้น เป็นเกณฑ์ทั่วไปที่ใช้ครอบคลุมทุกพื้นที่ทั่วประเทศ โดยแบ่งการคำนวณปริมาณน้ำฝนสะสมออกเป็น 2 ส่วนคือ

- การเตือนภัยเมื่อเริ่มฤดูแล้ง จะใช้ปริมาณฝนสะสมในฤดูฝนก่อนหน้า ซึ่งเป็นตัวแทนของน้ำต้นทุนที่จะเหลือมาใช้ต่อในฤดูแล้ง โดยในลุ่มน้ำชีจะใช้ฝนสะสมเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม
- การเตือนภัยเมื่อเริ่มฤดูแล้งไปแล้ว จะใช้ปริมาณฝนสะสมเริ่มจากต้นฤดูแล้งซึ่งในลุ่มน้ำชีจะใช้ฝนสะสมเริ่มจากเดือนพฤศจิกายนสะสมไปเรื่อยๆ เช่น ถ้าจะเตือนภัยช่วงต้นเดือนมกราคมก็ใช้ฝนสะสมเดือนพฤศจิกายนและธันวาคม เพื่อเป็นการติดตามฝนที่ตกจริงในฤดูแล้งว่ามากหรือน้อยกว่าปกติ

ค่าปริมาณสะสมดังกล่าวข้างต้น หน่วยเป็นมิลลิเมตร คำนวณโดยใช้ข้อมูลจากสถานีตรวจวัดต่างๆ ในพื้นที่โดยวิธีธีเอสเสน สามารถสรุปได้ตาม**ตารางที่ 4.5.1-8**

โดยในตารางจะแสดงค่าฝนสะสมต่ำกว่าค่าเฉลี่ย 30% ของแต่ละลุ่มน้ำสาขา ซึ่งจะคำนวณจากค่าตรวจวัดของสถานีวัดน้ำฝนและค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักด้วยวิธีธีเอสเสนตามรายละเอียดในหัวข้อ 4.4.1.3 ข้อย่อย 3) นอกจากนี้ ใน**ตาราง 4.5.1-8** ยังแสดงค่าฝนสะสมต่ำกว่าค่าเฉลี่ย 50% ไว้เพื่อใช้เปรียบเทียบด้วย

สำหรับขอบเขตพื้นที่เตือนภัยในกรณีนี้จะเตือนเป็นรายลุ่มน้ำสาขา

2) แนวคิดการวิเคราะห์เกณฑ์การเตือนภัยจากปริมาณน้ำฝนที่สัมพันธ์กับสภาวะการขาดแคลนน้ำ

เนื่องจากแต่ละพื้นที่มีลักษณะเฉพาะทั้งด้านอุตุนิยมวิทยา อุทกวิทยา ภูมิประเทศ และความต้องการน้ำต่างกัน ดังนั้นการพิจารณาปริมาณน้ำฝนด้วยเกณฑ์ทั่วไปเพียงเกณฑ์เดียวอาจไม่สามารถสื่อถึงระดับความรุนแรงของภาวะภัยแล้ง ว่าถ้าฝนตกในปริมาณนี้จะเกิดปัญหาภัยแล้งหรือไม่ รุนแรงระดับใดได้ล่วงหน้า ดังนั้น ในการศึกษาโครงการจัดทำผังน้ำ ลุ่มน้ำชี จึงได้พิจารณาหาความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณฝนที่ตกกับสภาวะการขาดแคลนน้ำทั้งในรูปของปริมาณน้ำเป็น ลบ.ม. และร้อยละของการขาดแคลนเทียบกับความต้องการน้ำ เพื่อนำไปพิจารณาปรับลดพื้นที่ปลูกหรือจัดสรรน้ำให้สอดคล้องกับปริมาณน้ำที่มี หรือในรูปของผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับกิจกรรมการใช้น้ำนั้นๆ เช่น เมื่อขาดน้ำในระดับนี้คาดว่าผลผลิตจะลดลงเท่าไร โดยใช้ข้อมูลจากผลการวิเคราะห์สมดุลน้ำ ซึ่งมีการวิเคราะห์ปริมาณน้ำขาดแคลนในแต่ละปี ที่มีปริมาณฝนตกแตกต่างกันในช่วง 30 ปี มาจัดทำเป็นความสัมพันธ์ โดยในบางพื้นที่ที่มีอ่างเก็บน้ำที่มีขนาดใหญ่จนกลายเป็นแหล่งน้ำสำคัญควบคู่ไปกับน้ำฝนที่ตก เช่น กรณีภาพรวมของทั้งลุ่มน้ำชีก็จะมีการนำปริมาณน้ำกักเก็บในอ่างเก็บน้ำช่วงฤดูแล้งในแต่ละปี มาพิจารณาประกอบในการจัดทำความสัมพันธ์ด้วย โดยแนวทางการเตือนภัยจะเริ่มพิจารณาข้อมูลสำหรับใช้ในการบริหารจัดการน้ำตั้งแต่วันที 1 มกราคม ของทุกปี โดยใช้ข้อมูลปริมาณฝนคาดการณ์ล่วงหน้า 3 เดือน ของกรมอุตุนิยมวิทยา ในการพิจารณาว่าปริมาณฝนสะสมในช่วงเดือน ม.ค.-มี.ค. มีค่ามากกว่าหรือน้อยกว่าค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละเท่าใด ดังแสดงตัวอย่างใน**รูปที่ 4.5.1-6** จากนั้นจึงไปใช้คาดการณ์ปริมาณน้ำขาดแคลนและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อการใช้น้ำอุปโภคบริโภคและการเกษตร ดังแสดงตัวอย่างใน**รูปที่ 4.5.1-7**

จากแนวคิดในการหาความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณฝนที่ตกกับความรุนแรงของภัยแล้งดังกล่าว นำมาสู่การกำหนดแนวคิดในการกำหนดแนวทางการคัดเลือกที่มาของข้อมูลและการวิเคราะห์ฝนเพื่อจะนำมาคาดการณ์ความรุนแรงของภัยแล้งล่วงหน้า โดยมีแนวทางสรุปได้ดังนี้

(1) ในการหาความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณฝนกับความรุนแรงของภาวะน้ำแล้งจะใช้ข้อมูลฝนที่ตกจริงจากข้อมูล 30 ปี ที่ใช้ในการคำนวณแบบจำลองสมดุลน้ำ โดยใช้วิธีธีเอสเสนกระจายลงพื้นที่พิจารณา เช่น เป็นลุ่มน้ำหลัก และลุ่มน้ำสาขา โดยใช้ฝนสะสมช่วงแล้งเดือน ม.ค.-มี.ค. โดยในบางพื้นที่ที่มีอ่างเก็บน้ำที่มีความจุกักเก็บสูงพอที่จะเป็นแหล่งน้ำหลักในฤดูแล้ง ก็จะใช้น้ำผลรวมปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำสำคัญดังกล่าวในช่วงต้นเดือน ม.ค. มาประกอบการหาความสัมพันธ์ด้วย โดยข้อมูลฝนและน้ำในอ่างเก็บน้ำ (ถ้ามี) จะถูกนำมาพล็อตเป็นกราฟเทียบกับผลการวิเคราะห์การขาดแคลนน้ำในพื้นที่พิจารณา แต่ในการใช้กราฟเพื่อคาดการณ์ภัยแล้งล่วงหน้าไม่ได้ใช้ฝนสะสมเดือน ม.ค.-มี.ค. แต่จะใช้ฝนคาดการณ์ในฤดูแล้งล่วงหน้าและฝนตกจริงช่วง 1-2 เดือนแรกของฤดูแล้งตามรายละเอียดในข้อ 3)

(2) การแบ่งระดับภัยจะแสดงไว้ในกราฟทั้ง 2 รูปแบบ คือ

(2.1) เกณฑ์เตือนภัยน้ำฝนของ สทนช.ในปัจจุบัน คือ ฝนสะสมในฤดูฝนก่อนหน้าช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม ต่ำกว่าค่าเฉลี่ย 30% และค่าเปรียบเทียบที่ 50% แต่เมื่อแสดงอยู่ในกราฟ

ความสัมพันธ์จะทำให้สามารถตอบได้ว่า ฝนที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ย 30% และ 50% ดังกล่าว ทำให้เกิดการขาดแคลนน้ำกี่ล้าน ลบ.ม. คิดเป็นการขาดแคลนน้ำร้อยละเท่าไร หรือคาดว่าจะทำให้ผลผลิตทางการเกษตรลดลงเท่าไร

(2.2) เกณฑ์ตามการแบ่งระดับภัย ที่สัมพันธ์กับกิจกรรมที่ขาดแคลนน้ำ หรือความรุนแรงในรูปของร้อยละของการขาดแคลนน้ำ ซึ่งมี 2 ระดับ คือ

- ระดับภัย 1 : ขาดแคลนน้ำเพื่อการผลิตแต่ยังไม่ขาดน้ำบริโภค หรือมีการขาดแคลนน้ำประมาณ 20% โดยใช้ค่าที่ต่ำกว่าเป็นเกณฑ์
- ระดับภัย 2 : ขาดแคลนทั้งน้ำเพื่อการผลิตและเพื่อการอุปโภคบริโภค หรือมีการขาดแคลนน้ำประมาณ 30% โดยใช้ค่าที่ต่ำกว่าเป็นเกณฑ์

(3) ในการนำกราฟตามข้อ 1) ไปใช้ เพื่อให้สามารถคาดการณ์สถานการณ์ภัยแล้งได้ล่วงหน้าตั้งแต่เริ่มฤดูแล้ง ตลอดจนสามารถปรับการคาดการณ์สถานการณ์ได้ในช่วง 1-2 เดือน ช่วงต้นฤดูแล้งจึงเสนอการใช้ข้อมูลปริมาณน้ำฝนเพื่อประกอบการเตือนภัยโดยแบ่งเป็น 2 ช่วงเวลา โดยใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างกัน คือ

(3.1) การคาดการณ์ภัยแล้งล่วงหน้า ตั้งแต่เริ่มต้นฤดูแล้ง ต้นเดือนมกราคม จะใช้ผลการคาดการณ์ฝน 3 เดือนล่วงหน้าของกรมอุตุนิยมวิทยาในช่วงเดือนมกราคมถึงมีนาคม ตามตัวอย่างใน**รูปที่ 4.5.1-6** ซึ่งจากรูปจะเป็นการคาดการณ์ระหว่างเดือนมกราคม 2564 – มีนาคม 2564 ผลการคาดการณ์แสดงว่า ปริมาณฝนจะสูงกว่าค่าปกติร้อยละ 5 เมื่อนำค่าปริมาณฝนคาดการณ์ดังกล่าวมาใช้ในกราฟความสัมพันธ์ระหว่างฝนกับการขาดแคลนน้ำ ก็จะทำให้สามารถคาดการณ์ปริมาณน้ำขาดแคลนทั้งในเชิงปริมาณน้ำ (ล้าน ลบ.ม.) และร้อยละของการขาดแคลนน้ำเทียบกับความต้องการน้ำในฤดูแล้งที่คาดว่าจะเกิดขึ้นได้ตั้งแต่ต้นเดือนมกราคม เพื่อนำไปใช้เตือนภัยและเตรียมการบริหารจัดการน้ำให้เหมาะสมกับสภาพการขาดแคลนน้ำที่คาดว่าจะเกิดขึ้นได้

(3.2) การติดตามปริมาณฝนที่ตกจริง และปรับการคาดการณ์ภัยแล้งในช่วงต้นเดือนกุมภาพันธ์และต้นเดือนมีนาคม หรือหลังจากคาดการณ์ภัยแล้งตามข้อ 3.1) ไปแล้ว 1 และ 2 เดือนตามลำดับ จะเป็นการใช้ฝนสะสมที่ตกจริง 2 ช่วงคือ

- การปรับการเตือนภัยช่วงต้นเดือนกุมภาพันธ์ จะใช้ฝนสะสมที่ตกจริงในเดือนมกราคม
- การปรับการเตือนภัยช่วงต้นเดือนมีนาคม จะใช้ฝนสะสมที่ตกจริงในเดือนมกราคม และกุมภาพันธ์

เพื่อนำปริมาณน้ำฝนที่ความน่าจะเป็นนั้น ไปใช้ในกราฟความสัมพันธ์ระหว่างฝนกับการขาดแคลนน้ำในเขตชลประทาน หรือนอกเขตชลประทานอย่างเดียว ก็จะทำให้สามารถปรับการคาดการณ์การขาดแคลนน้ำที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในฤดูแล้งได้ในช่วงต้นเดือนกุมภาพันธ์ และต้นเดือนมีนาคม อีก 2 ครั้ง ตามตัวอย่างใน**รูปที่ 4.5.1-7** ทั้งนี้ ผลการคาดการณ์การขาดแคลนน้ำตามหัวข้อ 3.1) ในต้นเดือนมกราคมและ 3.2) 2 ครั้ง คือต้นเดือนกุมภาพันธ์และมีนาคม อาจแตกต่างกัน ผู้บริหารจัดการ

น้ำจึงมีโอกาสจะปรับแนวทางการบริหารจัดการน้ำให้สอดคล้องกับสถานการณ์จริงได้จนถึงต้นเดือนมีนาคม หลังจากนั้นการปรับผลการพยากรณ์อาจมีผลไม่มากนัก เพราะระยะเวลาที่เหลือในช่วงฤดูแล้งจะไม่เพียงพอที่จะเพาะปลูก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของนาปรัง ซึ่งใช้เวลาประมาณ 100 วัน

(4) ในกรณีของการคาดการณ์ภัยแล้งของลุ่มน้ำสาขาต่างๆ ที่มีอ่างเก็บน้ำที่สามารถใช้เป็นแหล่งน้ำหลักในช่วงฤดูแล้ง เช่น กรณีพิจารณาภาพรวมทั้งลุ่มน้ำลำคันฉู ในกรณีนี้กราฟความสัมพันธ์จะเป็นไปตามตัวอย่างใน**รูปที่ 4.5.1-8** คือ นอกจากจะมีปริมาณน้ำฝนแล้ว ก็จะมีปริมาณน้ำที่กักเก็บที่ตรวจวัดได้โดยรวมของอ่างเก็บน้ำตั้งแต่ขนาดกลางขึ้นไป ในช่วงต้นเดือนมกราคม เป็นปัจจัยหนึ่งที่นำมาพิจารณาการขาดแคลนน้ำด้วย ส่วนปริมาณน้ำฝนตามข้อ 3) จะเปลี่ยนจากเดิมที่อยู่ในแกน X มาเป็นเส้นกราฟ 3 เส้น แสดงกลุ่มฝนสะสมมาก-ปานกลาง-น้อย แทน โดยการจัดกลุ่มปริมาณฝนสะสม 3 กลุ่มนี้ จะได้มาจากผลการวิเคราะห์การขาดแคลนน้ำ 30 ปี จากแบบจำลอง โดยจัดกลุ่มปริมาณฝนที่ทำให้เกิดความเสียหายเป็น trend เดียวกัน โดยสามารถแบ่งได้ดังนี้

- ปริมาณฝนมาก : Percentile ที่ 80-100
- ปริมาณฝนปานกลาง : Percentile ที่ 40-80
- ปริมาณฝนน้อย : Percentile ที่ 0-40

โดยในกราฟจะมีการระบุไว้ว่าปริมาณฝนมาก-ปานกลาง-น้อย ที่อยู่ในช่วง Percentile ต่างๆ นั้นเมื่อแปลงเป็นฝนตามข้อ 3) จะคิดเป็น % สูงหรือต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวมทั้งคิดเป็นฝนสะสมเดือนมกราคมและมกราคมถึงเดือนมีนาคมกี่มิลลิเมตร

ตารางที่ 4.5.1-9 ปริมาณฝนสะสมที่ตรวจวัดได้ที่ใช้เตือนภัยในพื้นที่ต่างๆ ตามเกณฑ์ปัจจุบันของ สทนช.

ลำดับที่	รายการ	ปริมาณฝนสะสมในฤดูฝนก่อนหน้า (มม.)			ปริมาณฝนสะสมช่วงฤดูแล้ง (มม.)											
					พฤศจิกายน			พฤศจิกายน-ธันวาคม			พฤศจิกายน-มกราคม			พฤศจิกายน-เมษายน		
		ฝนเฉลี่ย	-30%	-50%	ฝนเฉลี่ย	-30%	-50%	ฝนเฉลี่ย	-30%	-50%	ฝนเฉลี่ย	-30%	-50%	ฝนเฉลี่ย	-30%	-50%
	ลุ่มน้ำชี	1,029.70	720.79	514.85	17.49	12.24	8.74	21.53	15.07	10.77	27.15	19.00	13.57	176.72	123.70	88.36
	ลุ่มน้ำสาขา															
1	แม่น้ำชีตอนบนส่วนที่ 1	1,042.79	729.95	521.39	26.24	18.37	13.12	33.49	23.44	16.74	41.20	28.84	20.60	229.00	160.30	114.50
2	ลำสะพุง	1,047.31	733.12	523.65	38.26	26.78	19.13	44.14	30.90	22.07	50.41	35.29	25.20	225.65	157.96	112.83
3	แม่น้ำชีตอนบนส่วนที่ 2	1,045.23	731.66	522.62	23.94	16.76	11.97	30.03	21.02	15.02	35.98	25.19	17.99	195.49	136.84	97.74
4	ลำกระจวน	1,001.64	701.15	500.82	32.50	22.75	16.25	40.28	28.20	20.14	44.56	31.19	22.28	208.87	146.21	104.44
5	แม่น้ำชีส่วนที่ 2/1	847.35	593.15	423.68	33.16	23.21	16.58	38.82	27.17	19.41	42.08	29.45	21.04	187.59	131.31	93.80
6	ลำคันฉู	847.18	593.03	423.59	24.15	16.91	12.08	29.32	20.52	14.66	34.52	24.16	17.26	179.06	125.34	89.53
7	แม่น้ำชีส่วนที่ 2/2	916.97	641.88	458.48	18.01	12.61	9.00	22.54	15.78	11.27	27.09	18.96	13.54	171.81	120.27	85.90
8	ห้วยสามหมอ	899.02	629.32	449.51	14.97	10.48	7.48	18.01	12.61	9.01	20.86	14.60	10.43	199.59	139.72	99.80
9	แม่น้ำชีส่วนที่ 3	908.31	635.81	454.15	9.66	6.76	4.83	13.27	9.29	6.64	20.36	14.25	10.18	208.85	146.20	104.43
10	ลำน้ำพองตอนบนส่วนที่ 1	1,001.06	700.74	500.53	23.98	16.78	11.99	29.29	20.51	14.65	40.17	28.12	20.09	292.39	204.67	146.19
11	น้ำพวย	959.56	671.70	479.78	23.88	16.72	11.94	31.24	21.87	15.62	41.31	28.92	20.66	246.97	172.88	123.49
12	ลำน้ำพองตอนบนส่วนที่ 2	891.81	624.27	445.91	10.03	7.02	5.01	16.60	11.62	8.30	29.03	20.32	14.51	267.58	187.31	133.79
13	ลำพะเนียง	992.56	694.79	496.28	13.91	9.74	6.95	18.45	12.91	9.22	22.80	15.96	11.40	170.81	119.57	85.40
14	น้ำพรม	941.99	659.39	470.99	41.34	28.94	20.67	46.01	32.21	23.01	50.37	35.26	25.18	199.11	139.38	99.55
15	ลำเชิญส่วนที่ 1	966.93	676.85	483.46	43.48	30.44	21.74	48.94	34.26	24.47	55.99	39.19	27.99	239.09	167.36	119.54
16	ลำเชิญส่วนที่ 2	894.77	626.34	447.39	27.54	19.28	13.77	33.13	23.19	16.56	34.93	24.45	17.47	153.48	107.43	76.74
17	ลำน้ำพองตอนบนส่วนที่ 3	991.75	694.23	495.88	18.80	13.16	9.40	29.97	20.98	14.98	34.66	24.26	17.33	193.66	135.57	96.83
18	ลำน้ำพองตอนล่างส่วนที่ 1	933.41	653.39	466.71	12.81	8.97	6.41	16.86	11.80	8.43	21.12	14.78	10.56	130.24	91.17	65.12
19	ห้วยสายบาตร	899.02	629.32	449.51	14.97	10.48	7.48	18.01	12.61	9.01	20.86	14.60	10.43	199.59	139.72	99.80
20	ลำน้ำพองตอนล่างส่วนที่ 2	1,088.61	762.03	544.31	16.09	11.26	8.05	21.07	14.75	10.53	26.43	18.50	13.22	159.56	111.69	79.78
21	แม่น้ำชีส่วนที่ 4/1	1,030.05	721.03	515.02	12.70	8.89	6.35	15.83	11.08	7.92	24.00	16.80	12.00	202.48	141.73	101.24
22	ลำปาวตอนบน	1,117.72	782.40	558.86	9.57	6.70	4.79	13.22	9.25	6.61	25.24	17.67	12.62	198.46	138.92	99.23
23	ลำพันชาด	1,162.25	813.58	581.13	10.50	7.35	5.25	10.85	7.59	5.42	14.38	10.07	7.19	170.43	119.30	85.22
24	ลำปาวตอนล่าง	1,038.61	727.03	519.31	7.98	5.59	3.99	10.25	7.17	5.12	13.07	9.15	6.54	109.29	76.50	54.65
25	แม่น้ำชีส่วนที่ 4/2	1,311.18	917.83	655.59	12.03	8.42	6.02	13.27	9.29	6.63	16.41	11.49	8.20	136.51	95.55	68.25
26	ลำน้ำยัง	1,254.10	877.87	627.05	7.68	5.37	3.84	9.02	6.31	4.51	12.09	8.46	6.05	103.32	72.32	51.66
27	แม่น้ำชีตอนล่าง	1,201.99	841.39	601.00	14.44	10.11	7.22	16.00	11.20	8.00	19.99	13.99	10.00	129.75	90.82	64.87

หมายเหตุ : -30% และ -50% หมายถึง ปริมาณฝนสะสมต่ำกว่าค่าเฉลี่ย 30% และ 50% ซึ่งใช้เป็นเกณฑ์บ่งชี้ภาวะภัยแล้งระดับ 1 และระดับ 2 ของสทนช.

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
กรมอุตุนิยมวิทยา

การคาดหมายลักษณะอากาศของประเทศไทยราย 3 เดือน

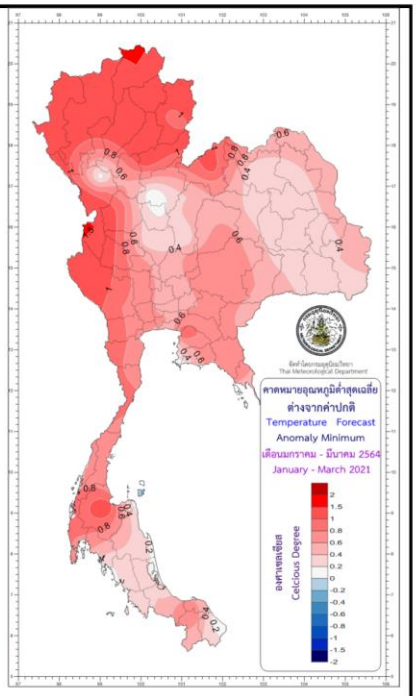
เดือนมกราคม – มีนาคม พ.ศ.2564

ออกประกาศ 29 ธันวาคม พ.ศ.2563

การคาดหมายลักษณะอากาศ

1. **ในระยะ 3 เดือนนี้** คาดว่า ปริมาณฝนรวมประเทศไทยส่วนใหญ่จะสูงกว่าค่าปกติประมาณร้อยละ 10 ยกเว้นบริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะมีปริมาณฝนรวมสูงกว่าค่าปกติประมาณร้อยละ 5 และภาคใต้ฝั่งตะวันตกจะมีปริมาณฝนรวมสูงกว่าค่าปกติประมาณร้อยละ 20 โดยภาคเหนือจะมีปริมาณฝนรวม ประมาณ 40-70 มิลลิเมตร (*ค่าปกติ 43 มม.*) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประมาณ 50-90 มิลลิเมตร (*ค่าปกติ 69 มม.*) ภาคกลาง ประมาณ 40 - 70 มิลลิเมตร (*ค่าปกติ 48 มม.*) กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ประมาณ 50-90 มิลลิเมตร (*ค่าปกติ 67 มม.*) ภาคตะวันออก ประมาณ 100-140 มิลลิเมตร (*ค่าปกติ 107 มม.*) ภาคใต้ฝั่งตะวันออก ประมาณ 160-220 มิลลิเมตร (*ค่าปกติ 174 มม.*) และภาคใต้ฝั่งตะวันตก ประมาณ 140-200 มิลลิเมตร (*ค่าปกติ 143 มม.*)

สำหรับอุณหภูมิเฉลี่ยของประเทศไทยตอนบนจะสูงกว่าค่าปกติประมาณ 0.5 - 1 องศาเซลเซียส ส่วนบริเวณภาคใต้อุณหภูมิเฉลี่ยจะสูงกว่าค่าปกติประมาณ 0.5 องศาเซลเซียส โดยจะมีอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ยทั้งประเทศ 32-34 องศาเซลเซียส (*ค่าปกติ 33.2 °ซ.*) และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ยทั้งประเทศ 22-24 องศาเซลเซียส (*ค่าปกติ 21.7 °ซ.*)

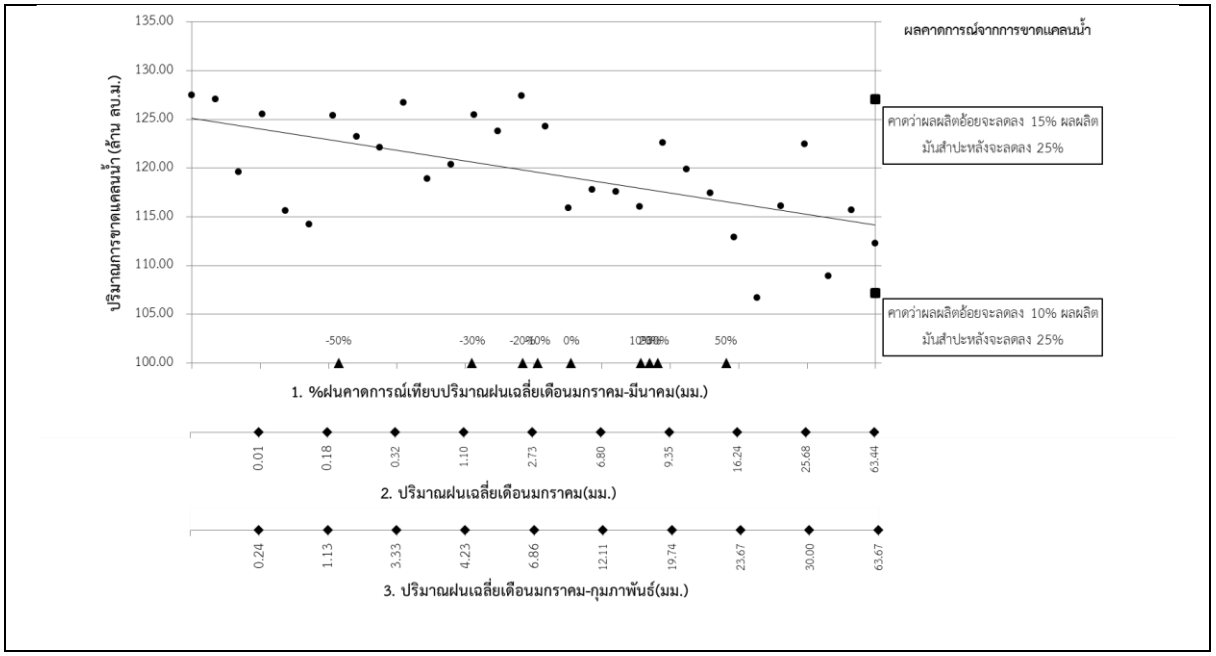
2. **เดือนมกราคม** คาดว่าปริมาณฝนรวมบริเวณประเทศไทยส่วนใหญ่จะใกล้เคียงค่าปกติ ยกเว้นบริเวณภาคใต้จะมีปริมาณฝนรวมสูงกว่าค่าปกติประมาณร้อยละ 20 โดยจะมีปริมาณฝนรวมตามภาคต่างๆดังนี้ ภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จะมีประมาณฝนรวมน้อยกว่า 10 มม. ภาคตะวันออกรวมทั้งกรุงเทพมหานครและปริมณฑลประมาณ 10-20 มม. ภาคใต้ฝั่งตะวันออกประมาณ 60-100 มม. และภาคใต้ฝั่งตะวันตกประมาณ 20-40 มม.

อุณหภูมิเฉลี่ยของประเทศไทยตอนบนจะมีค่าสูงกว่าค่าปกติประมาณ 0.5 - 1 องศาเซลเซียส ส่วนบริเวณภาคใต้จะมีอุณหภูมิสูงกว่าค่าปกติประมาณ 0.5 องศาเซลเซียส โดยประเทศไทยตอนบนจะมีอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 31-34 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 20-22 องศาเซลเซียส ส่วนภาคใต้จะมีอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 31-33 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 22-24 องศาเซลเซียส

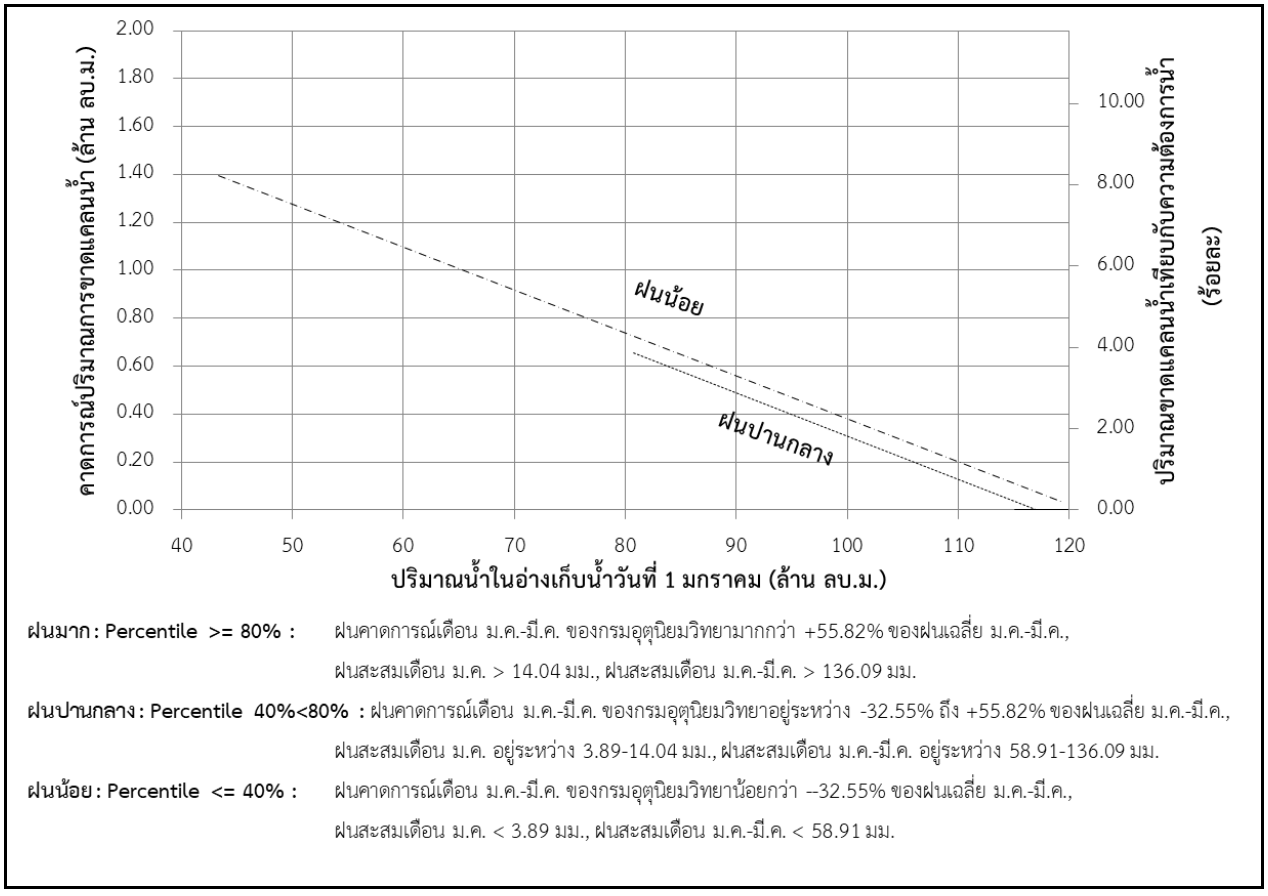
3. **เดือนกุมภาพันธ์** คาดว่าปริมาณฝนรวมบริเวณประเทศไทยส่วนใหญ่จะใกล้เคียงค่าปกติ โดยจะมีปริมาณฝนรวมตามภาคต่างๆดังนี้ ภาคเหนือ ภาคกลาง รวมทั้งกรุงเทพมหานครและปริมณฑลประมาณ 10-20 มม. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือประมาณ 15-30 มม. ภาคตะวันออกและภาคใต้ฝั่งตะวันตกประมาณ 20-40 มม. ส่วนภาคใต้ฝั่งตะวันออกประมาณ 30-50 มม.

ศูนย์ภูมิอากาศ กองพัฒนาอุตุนิยมวิทยา กรมอุตุนิยมวิทยา www.climate.tmd.go.th

รูปที่ 4.5.1-6 ตัวอย่างการพยากรณ์ปริมาณฝนล่วงหน้าแบบ Long-term ของกรมอุตุนิยมวิทยา

รูปที่ 4.5.1-7 ตัวอย่างความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณฝนสะสมช่วงฤดูแล้งและปริมาณน้ำขาดแคลน (ม.ค.-มี.ค.) ในพื้นที่ลุ่มน้ำลำปาวตอนบน พื้นที่นอกเขตชลประทาน

ฝนมาก : Percentile >= 80% : ฝนคาดการณ์เดือน ม.ค.-มี.ค. ของกรมอุตุนิยมวิทยามากกว่า +55.82% ของฝนเฉลี่ย ม.ค.-มี.ค., ฝนสะสมเดือน ม.ค. > 14.04 มม., ฝนสะสมเดือน ม.ค.-มี.ค. > 136.09 มม.

ฝนปานกลาง : Percentile 40%<80% : ฝนคาดการณ์เดือน ม.ค.-มี.ค. ของกรมอุตุนิยมวิทยาอยู่ระหว่าง -32.55% ถึง +55.82% ของฝนเฉลี่ย ม.ค.-มี.ค., ฝนสะสมเดือน ม.ค. อยู่ระหว่าง 3.89-14.04 มม., ฝนสะสมเดือน ม.ค.-มี.ค. อยู่ระหว่าง 58.91-136.09 มม.

ฝนน้อย : Percentile <= 40% : ฝนคาดการณ์เดือน ม.ค.-มี.ค. ของกรมอุตุนิยมวิทยาน้อยกว่า --32.55% ของฝนเฉลี่ย ม.ค.-มี.ค., ฝนสะสมเดือน ม.ค. < 3.89 มม., ฝนสะสมเดือน ม.ค.-มี.ค. < 58.91 มม.

รูปที่ 4.5.1-8 ตัวอย่างความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณฝนสะสมช่วงฤดูแล้งและปริมาณน้ำขาดแคลน (ม.ค.-มี.ค.) ในพื้นที่ลุ่มน้ำลำปาวตอนบน พื้นที่ในเขตชลประทาน

3) การคำนวณปริมาณฝนในพื้นที่พิจารณา ในเขตลุ่มน้ำย่อยชี

จากปริมาณน้ำฝนสะสมเตือนภัยและเกณฑ์ปริมาณการขาดแคลนน้ำจากหัวข้อ 1) และ 2) จะเห็นว่าต้องใช้ปริมาณฝนสะสมต้นฤดูแล้ง ในการพิจารณา ซึ่งปริมาณฝนในพื้นที่พิจารณา มีสมการคำนวณได้ดังนี้

Y = Factor1 x RXXXXXX1 + Factor2 x RXXXXXX2 +...

โดยที่

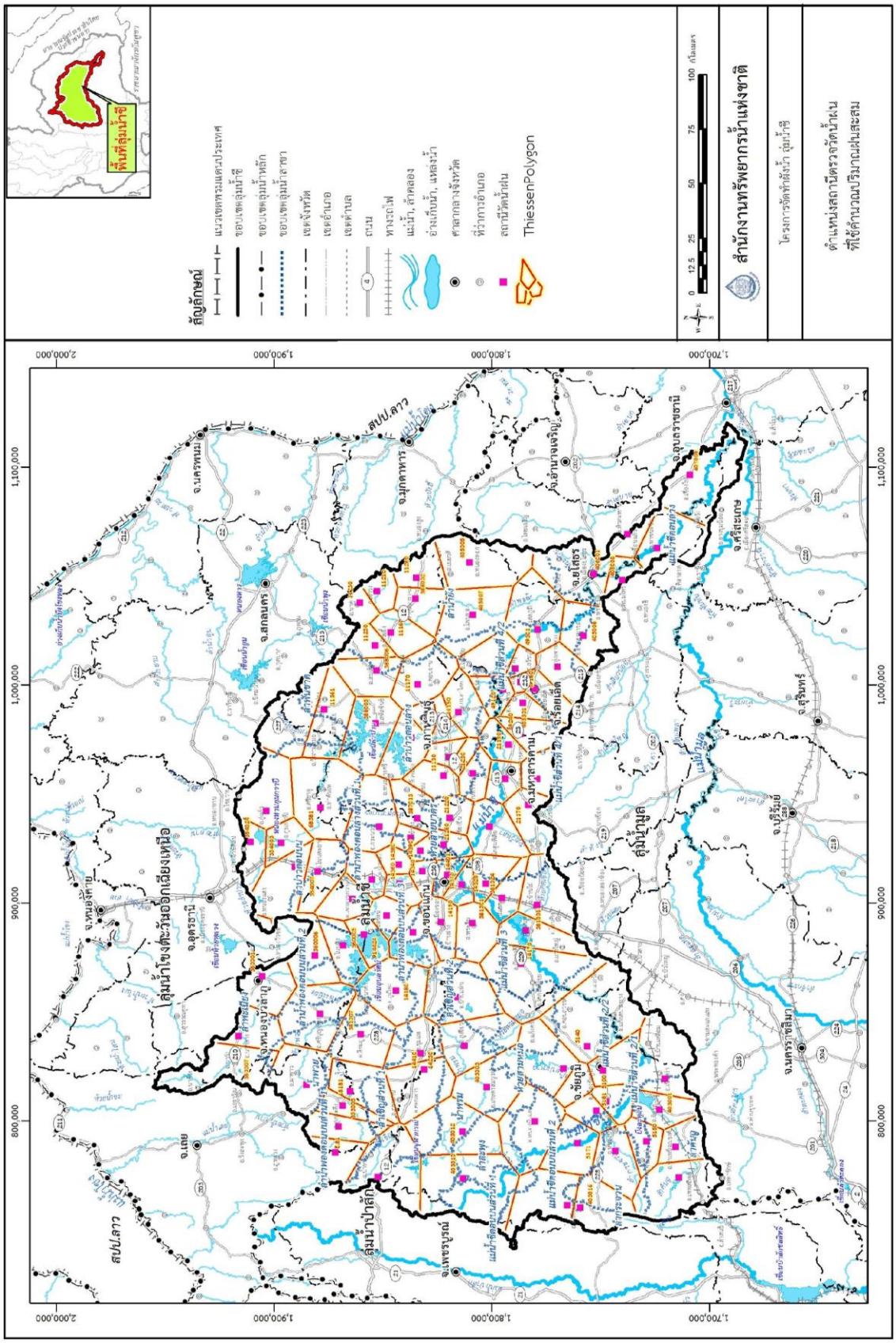
Y = ปริมาณฝนในพื้นที่พิจารณา (มม.)

Factor x = ค่าการถ่วงน้ำหนักของสถานี X

RXXXXXXX = ปริมาณฝนสะสมของสถานี X ตั้งแต่เดือน พ.ย.-เม.ย.

ตำแหน่งสถานีตรวจวัดน้ำฝนแสดงได้ตามรูปที่ 4.4.1-9 ส่วนค่าการถ่วงน้ำหนักในการใช้ค่าฝนตรวจวัดของแต่ละสถานีมาแปลงเป็นฝนสะสมรายลุ่มน้ำ แสดงไว้ในตารางที่ 4.4.1-9 และ 4.4.1-10

ตัวอย่างสมการคำนวณปริมาณน้ำลุ่มย่อยชี ในเขตลุ่มน้ำลำปาวตอนบน รหัสลุ่มน้ำ 0422 สามารถคำนวณปริมาณฝนในเขตพื้นที่ด้วยสมาการ ปริมาณฝน = R110361 X 0.0351 + R140210 X 0.0002 + R354003 X 0.0870 + R354007 X 0.0671 + R354021 X 0.1673 + R354022 X 0.1951 + R354024 X 0.0927 + R360001 X 0.0150 + R360006 X 0.0035 + R381004 X 0.0081 + R388005 X 0.0267 + R680381 X 0.2787 + RE.86 X 0.0234 (เมื่อได้ปริมาณน้ำฝนในพื้นที่พิจารณาแล้ว สามารถหาปริมาณน้ำฝนสะสมเตือนภัย และปริมาณการขาดแคลนน้ำโดยเทียบในกราฟหัวข้อย่อย 1) และ 2))

รูปที่ 4.5.1-9 Thiessen Polygon ในลุ่มน้ำชี

ตารางที่ 4.5.1-10 ค่าถ่วงน้ำหนักสถานีตรวจวัดในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำชี

รหัสสถานีวัดน้ำฝน	ค่าถ่วงน้ำหนัก	รหัสสถานีวัดน้ำฝน	ค่าถ่วงน้ำหนัก
110110	0.0332	140401	0.8814
110120	0.0335	140410	0.3317
110130	0.0697	140430	0.1425
110140	0.0279	180181	0.2971
110150	0.0155	210110	0.0758
110160	0.0881	210150	0.0816
110170	0.1429	210170	0.1237
110170	0.1429	210190	0.0814
110210	0.0535	210220	0.0995
110230	0.0509	210230	0.0672
110250	0.0645	210260	0.2978
110260	0.0829	353005	0.1263
110300	0.1048	353011	0.2009
110361	0.3724	353013	0.7172
140170	0.7045	354003	0.0870
140180	0.5183	354007	0.1915
140190	0.1254	354021	0.1844
140200	0.2094	354022	0.2229
140210	0.1327	354024	0.0927
140220	0.1537	360001	0.2488
140230	0.2395	360002	0.3294
140320	0.0886	360003	1.0050
140340	0.0708	360005	0.2142
140360	0.0858	360006	0.2548
140370	0.0566	360007	0.4283
140380	0.0717	379028	0.4130
140390	0.1218	381004	0.4759

ตารางที่ 4.5.1-10 ค่าถ่วงน้ำหนักสถานีตรวจวัดในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำชี (ต่อ)

รหัสสถานีวัดน้ำฝน	ค่าถ่วงน้ำหนัก	รหัสสถานีวัดน้ำฝน	ค่าถ่วงน้ำหนัก
381006	0.1944	406001	0.2477
381007	0.4626	406002	0.0666
381017	0.1053	406003	0.2117
381023	0.1540	407008	0.3237
381024	0.0921	480382	0.1558
381301	0.1384	490120	0.0728
387013	0.2959	490140	0.2072
388001	0.0264	490150	0.2404
388002	0.0901	490160	0.0282
388005	0.1926	490200	0.0758
388006	0.1035	490240	0.1055
403001	0.2878	490301	0.2708
403002	0.5011	680381	0.3199
403003	0.3273	914424	0.1521
403005	0.7609	011090	0.0952
403006	0.5797	05100	0.1079
403007	0.2070	05140	0.4220
403010	1.4203	05150	0.5513
403012	0.6564	05160	0.0598
403016	0.4325	05171	0.2452
403017	0.2751	05181	0.1562
405005	0.2055	05211	0.5685
405006	0.2193	05271	0.5300
405007	0.2455	05361	0.4280
405008	0.0611	E.6C	0.4113
405201	0.1479	E.81	0.1858
405301	0.0579	E.86	0.7393

ตารางที่ 4.5.1-11 ค่าถ่วงน้ำหนักสถานีตรวจวัดในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำย่อยชี

ลุ่มน้ำย่อย	รหัสสถานีวัดน้ำฝน	ค่าถ่วงน้ำหนัก	ลุ่มน้ำย่อย	รหัสสถานีวัดน้ำฝน	ค่าถ่วงน้ำหนัก
1. แม่น้ำชีตอนบน ส่วนที่ 1	403006	0.0512	6. ลำคันฉู	403001	0.2041
	403010	0.8544		403007	0.2070
	05361	0.0944		403017	0.0908
2. ลำสะพุง	403003	0.0463		05110	0.00004
	403006	0.2121		05150	0.0678
	403010	0.3586		05271	0.4302
	403012	0.3830	7. แม่น้ำชีส่วนที่ 2/2	140170	0.0403
3. แม่น้ำชีตอนบน ส่วนที่ 2	403006	0.2639		140430	0.0015
	403010	0.0352		403001	0.0003
	403016	0.1164		403002	0.0109
	05171	0.2294		403003	0.0359
	05181	0.0277		403006	0.0080
	05211	0.0269		403017	0.1842
	05361	0.2970		05100	0.1079
	E.6C	0.0036		05110	0.0398
4. ลำกระจวน	403016	0.3160		05140	0.3450
	05150	0.0508		05160	0.0598
	05171	0.0021		05171	0.0137
	05181	0.0052		05181	0.0425
	05211	0.4895		E.6C	0.1103
	05271	0.0998	8. ห้วยสามหมอ	140170	0.4092
	05361	0.0366		403002	0.1910
5. แม่น้ำชีส่วนที่ 2/1	403001	0.0835		403003	0.0074
	05110	0.3509		403005	0.0216
	05150	0.4327		05140	0.0770
	05181	0.0808		E.6C	0.2937
	05211	0.0521			

ตารางที่ 4.5.1-11 ค่าถ่วงน้ำหนักสถานีตรวจวัดในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำย่อยชี (ต่อ)

ลุ่มน้ำย่อย	รหัสสถานีวัดน้ำฝน	ค่าถ่วงน้ำหนัก	ลุ่มน้ำย่อย	รหัสสถานีวัดน้ำฝน	ค่าถ่วงน้ำหนัก
9. แม่น้ำชีส่วนที่ 3	140170	0.2320	12. ลำน้ำพองตอนบนส่วนที่ 2	140180	0.0287
	140190	0.0858		360001	0.0009
	140200	0.0350		360002	0.1611
	140320	0.0370		360003	0.6417
	140370	0.0543		360005	0.0002
	140401	0.0217		360007	0.0275
	140430	0.1411		381007	0.1400
	381006	0.1719	13. ลำพะเนียง	140180	0.0008
	381024	0.0755		353013	0.0014
	381301	0.1262		360001	0.2329
	403005	0.0195		360002	0.1505
10. ลำน้ำพองตอนบนส่วนที่ 1	140230	0.0516		360003	0.1095
	180181	0.1679		360005	0.0155
	353005	0.1041		360006	0.1192
	353011	0.1836		360007	0.3702
	353013	0.0280	14. น้ำพรม	140230	0.0035
	360003	0.0031		140410	0.0389
	379028	0.0294		379028	0.1535
	381007	0.2492		403002	0.1746
	E.81	0.1830		403003	0.2377
11. น้ำพวย	353005	0.0001		403005	0.0208
	353013	0.6878		403006	0.0445
	360002	0.0178		403010	0.1720
	360003	0.2507		403012	0.1510
	360007	0.0306		E.6C	0.0037
	381007	0.0130			

ตารางที่ 4.5.1-11 ค่าถ่วงน้ำหนักสถานีตรวจวัดในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำย่อยชี (ต่อ)

ลุ่มน้ำย่อย	รหัสสถานีวัดน้ำฝน	ค่าถ่วงน้ำหนัก	ลุ่มน้ำย่อย	รหัสสถานีวัดน้ำฝน	ค่าถ่วงน้ำหนัก
15. ลำเชิญส่วนที่ 1	140180	0.0059	18. ลำน้ำพองตอนล่างส่วนที่ 1	140190	0.0050
	140230	0.1602		140200	0.0276
	140410	0.2929		140210	0.1324
	180181	0.1292		140220	0.1537
	353005	0.0221		140340	0.0708
	353011	0.0173		140360	0.0858
	379028	0.2301		140380	0.0716
	403002	0.0009		140390	0.0086
	403005	0.0161		140401	0.0088
	403010	0.0001		210260	0.0038
	403012	0.1225		354007	0.1244
	E.81	0.0028		354021	0.0170
16. ลำเชิญส่วนที่ 2	140170	0.0230		360005	0.0199
	140180	0.1687		360006	0.0185
	140200	0.0298		381004	0.0972
	403002	0.1237		381017	0.0960
	403005	0.6548		381023	0.0147
17. ลำน้ำพองตอนบนส่วนที่ 3	140180	0.3142		914424	0.0440
	140190	0.0345	19. ห้วยสายบาตร	140380	0.0001
	140200	0.1170		140390	0.1132
	140230	0.0241		210220	0.0234
	360005	0.1786		210260	0.1071
	360006	0.1136		381004	0.3299
	381007	0.0604		381023	0.1393
	381017	0.0092		387013	0.2576
	381301	0.0122		680381	0.0295
	403005	0.0282	20. ลำน้ำพองตอนล่างส่วนที่ 2	140401	0.8489
	914424	0.1080		210260	0.1511

ตารางที่ 4.5.1-11 ค่าถ่วงน้ำหนักสถานีตรวจวัดในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำย่อยชี (ต่อ)

ลุ่มน้ำย่อย	รหัสสถานีวัดน้ำฝน	ค่าถ่วงน้ำหนัก	ลุ่มน้ำย่อย	รหัสสถานีวัดน้ำฝน	ค่าถ่วงน้ำหนัก
21. แม่น้ำชีส่วนที่ 4/1	011090	0.0126	22. ลำปาวตอนบน (ต่อ)	354022	0.1951
	110130	0.0005		354024	0.0927
	110140	0.0011		360001	0.0150
	140320	0.0516		360006	0.0035
	140370	0.0023		381004	0.0081
	140401	0.0020		388005	0.0267
	210110	0.0758		680381	0.2787
	210150	0.0816		E.86	0.0234
	210170	0.1237	23. ลำพันชาด	110361	0.2674
	210190	0.0796		354022	0.0278
	210220	0.0747		388005	0.0315
	210230	0.0400		E.86	0.6732
	210260	0.0358	24. ลำปาวตอนล่าง	011090	0.0826
	381006	0.0225		110110	0.0332
	381024	0.0166		110120	0.0335
	387013	0.0066		110130	0.0691
	405201	0.0084		110140	0.0268
	405301	0.0527		110150	0.0155
	480382	0.1558		110170	0.1186
	490120	0.0475		110250	0.0100
	490160	0.0134		110300	0.1048
	490200	0.0021		110361	0.0699
	490240	0.0932		210190	0.0018
22. ลำปาวตอนบน	110361	0.0351		210220	0.0014
	140210	0.0002		210230	0.0271
	354003	0.0870		381004	0.0408
	354007	0.0671		387013	0.0317
	354021	0.1673		388001	0.0264

ตารางที่ 4.5.1-11 ค่าถ่วงน้ำหนักสถานีตรวจวัดในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำย่อยชี (ต่อ)

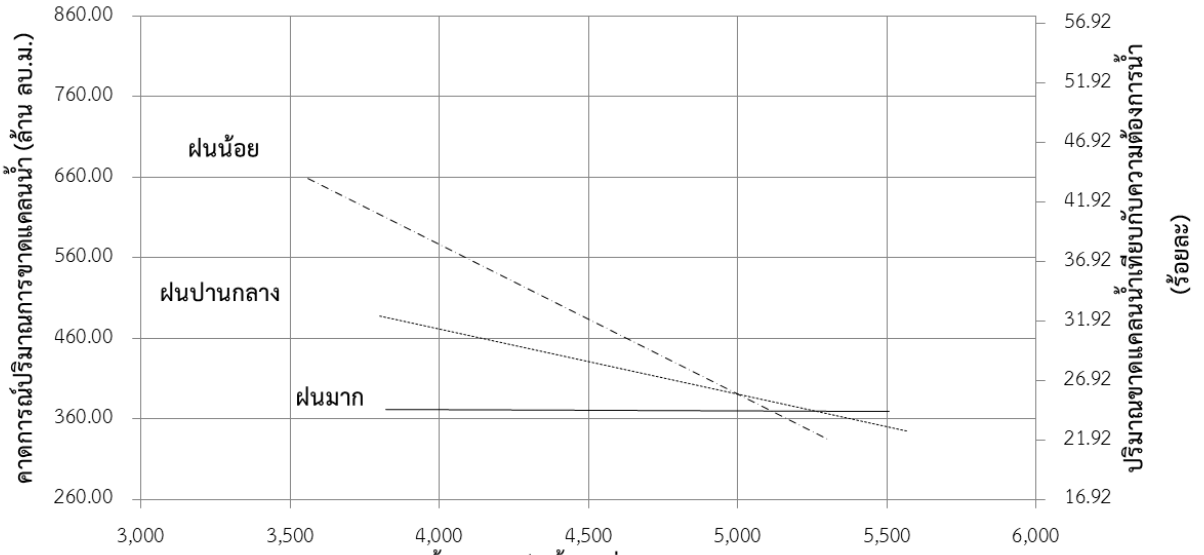
ลุ่มน้ำย่อย	รหัสสถานีวัดน้ำฝน	ค่าถ่วงน้ำหนัก	ลุ่มน้ำย่อย	รหัสสถานีวัดน้ำฝน	ค่าถ่วงน้ำหนัก
24. ลำปาวตอนล่าง (ต่อ)	388005	0.1343	26. ลำน้ำยัง	110160	0.0881
	388006	0.0837		110170	0.0153
	405007	0.0001		110210	0.0535
	490120	0.0211		110230	0.0509
	490140	0.0130		110250	0.0545
	680381	0.0117		110260	0.0829
	E.86	0.0426		388002	0.0901
25. แม่น้ำชีส่วนที่ 4/2	110170	0.0090		388006	0.0197
	405006	0.0839		405005	0.2055
	405007	0.0870		405006	0.0233
	405201	0.1396		405007	0.1584
	405301	0.0052		406001	0.0401
	490120	0.0042		490140	0.0001
	490140	0.1941		490301	0.1176
	490150	0.2231	27. แม่น้ำชีตอนล่าง	405006	0.1120
	490160	0.0148		405008	0.0611
	490200	0.0736		406001	0.2076
	490240	0.0123		406002	0.0666
	490301	0.1532		406003	0.2117
				407008	0.3237
				490150	0.0173
				490301	0.0000

4) เกณฑ์การเตือนภัยจากปริมาณน้ำฝนที่สัมพันธ์กับสภาพการขาดแคลน

จากแนวคิดในข้อ 2) สามารถนำผลการวิเคราะห์ความต้องการน้ำและผลการวิเคราะห์สมดุลน้ำในรอบ 30 ปี จากแบบจำลองสมดุลน้ำมาหาความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณน้ำฝนและปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำสำคัญ ที่มีการตรวจวัดปริมาณน้ำเป็นประจำ (ถ้ามี) กับสภาวะการขาดแคลนน้ำในขอบเขตพื้นที่ต่างๆ ตามระดับพื้นที่เสี่ยงได้ 3 ระดับคือ

- ระดับลุ่มน้ำหลัก คือ ลุ่มน้ำชี
- ระดับลุ่มน้ำสาขาของลุ่มน้ำชี เช่น ลุ่มน้ำพอง ลุ่มน้ำยัง ฯลฯ

โดยในระดับลุ่มน้ำจะมีการพิจารณาทั้งพื้นที่ในเขตชลประทาน และพื้นที่นอกเขตชลประทาน ดังแสดงรายละเอียดตาม**รูปที่ 4.5.1-10** โดยแสดงกราฟความสัมพันธ์ของพื้นที่ลุ่มน้ำชีและลุ่มน้ำย่อย ทั้งในเขตและนอกเขตชลประทาน

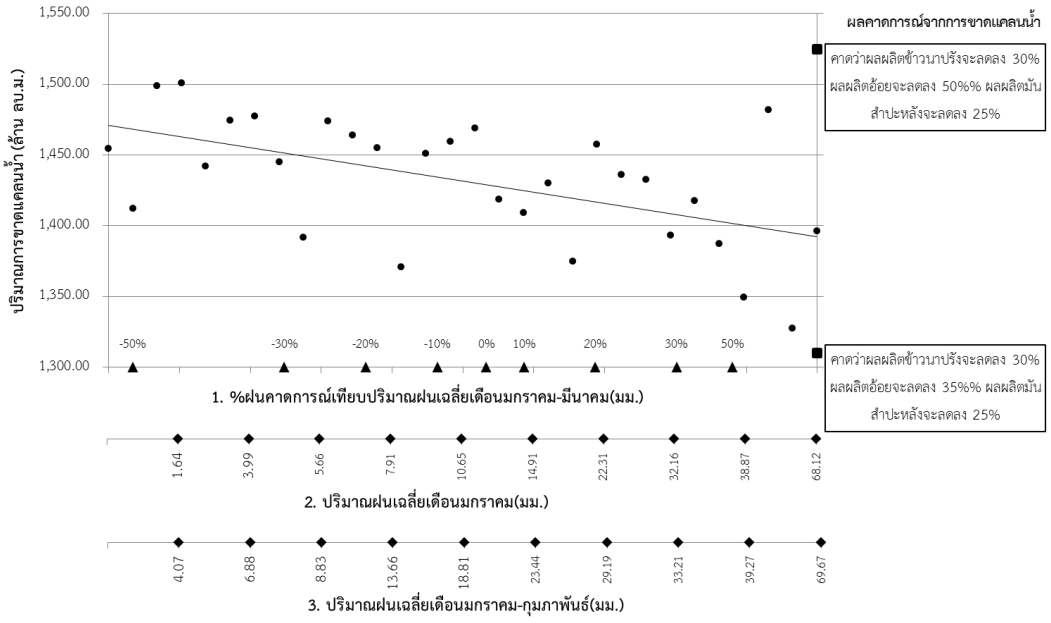

ฝนมาก : Percentile >= 80% : ฝนคาดการณ์เดือน ม.ค.-มี.ค. ของกรมอุตุนิยมวิทยามากกว่า +2*.23% ของฝนเฉลี่ย ม.ค.-มี.ค., ฝนสะสมเดือน ม.ค. > 8.89 มม., ฝนสะสมเดือน ม.ค.-มี.ค. > 88.62 มม.

ฝนปานกลาง : Percentile 40%<80% : ฝนคาดการณ์เดือน ม.ค.-มี.ค. ของกรมอุตุนิยมวิทยาอยู่ระหว่าง -16.52 ถึง +29.23% ของฝนเฉลี่ย ม.ค.-มี.ค., ฝนสะสมเดือน ม.ค. อยู่ระหว่าง 2.79-8.89 มม., ฝนสะสมเดือน ม.ค.-มี.ค. อยู่ระหว่าง 57.25-88.62 มม.

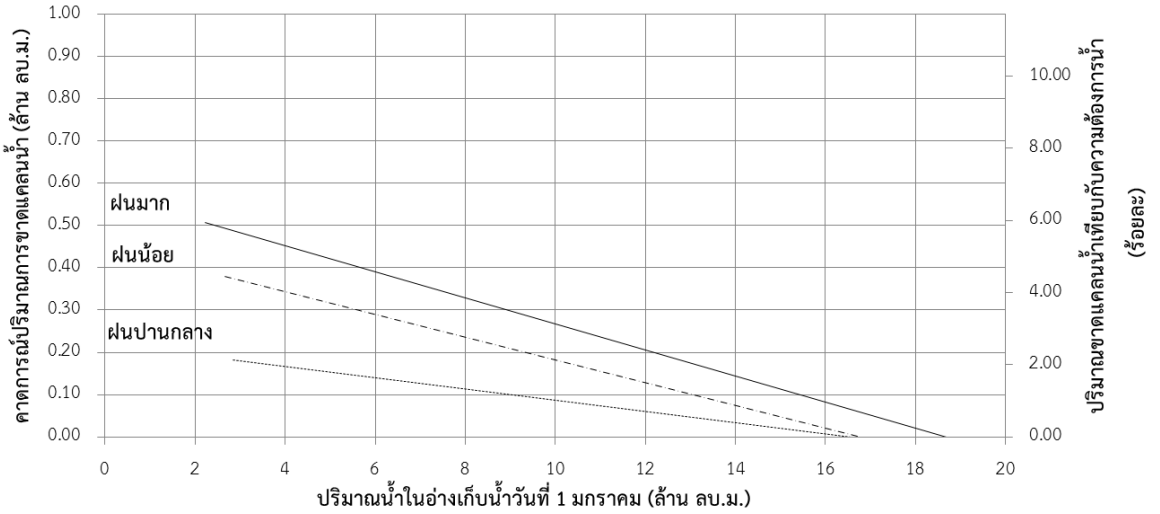
ฝนน้อย : Percentile <= 40% : ฝนคาดการณ์เดือน ม.ค.-มี.ค. ของกรมอุตุนิยมวิทยาน้อยกว่า -16.52% ของฝนเฉลี่ย ม.ค.-มี.ค., ฝนสะสมเดือน ม.ค. < 2.78 มม., ฝนสะสมเดือน ม.ค.-มี.ค. < 57.25 มม.

ก) ลุ่มน้ำชี ในเขตชลประทาน

ข) ลุ่มน้ำชี นอกเขตชลประทาน

รูปที่ 4.5.1-10 ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณน้ำฝนสะสมช่วงฤดูแล้งและสภาวะการขาดแคลนน้ำ

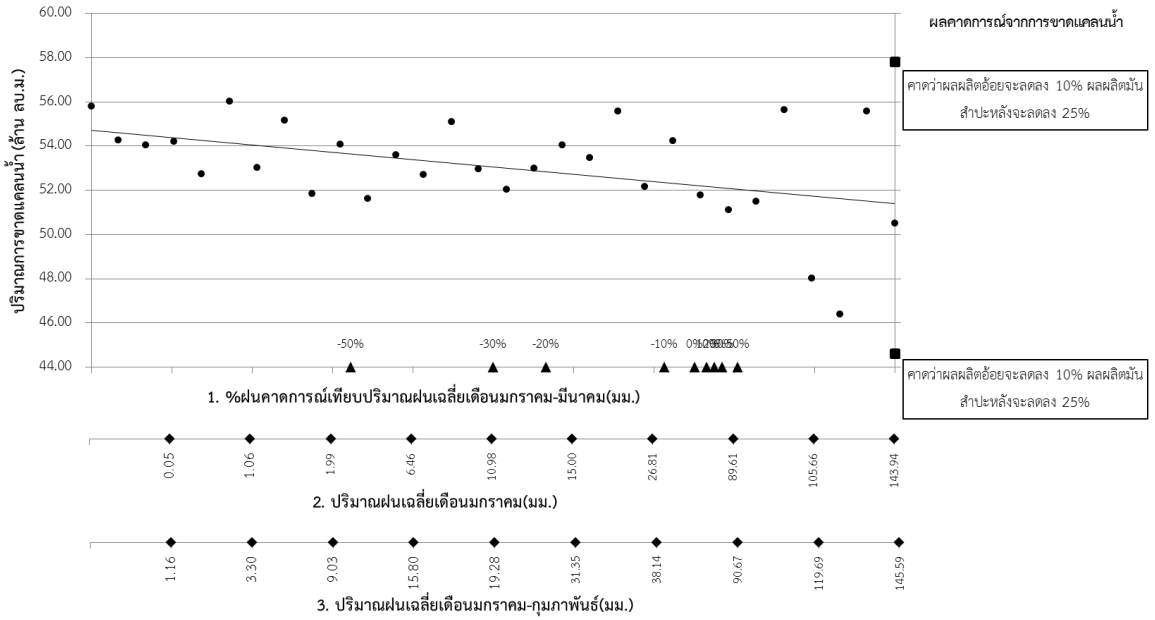

ฝนมาก : Percentile >= 80% : ฝนคาดการณ์เดือน ม.ค.-มี.ค. ของกรมอุตุนิยมวิทยามากกว่า +25.47% ของฝนเฉลี่ย ม.ค.-มี.ค., ฝนสะสมเดือน ม.ค. > 5.68 มม., ฝนสะสมเดือน ม.ค.-มี.ค. > 91.00 มม.

ฝนปานกลาง : Percentile 40%<80% : ฝนคาดการณ์เดือน ม.ค.-มี.ค. ของกรมอุตุนิยมวิทยาอยู่ระหว่าง -16.49 ถึง +25.47% ของฝนเฉลี่ย ม.ค.-มี.ค., ฝนสะสมเดือน ม.ค. อยู่ระหว่าง 0.40-5.68 มม., ฝนสะสมเดือน ม.ค.-มี.ค. อยู่ระหว่าง 60.57-91.00 มม.

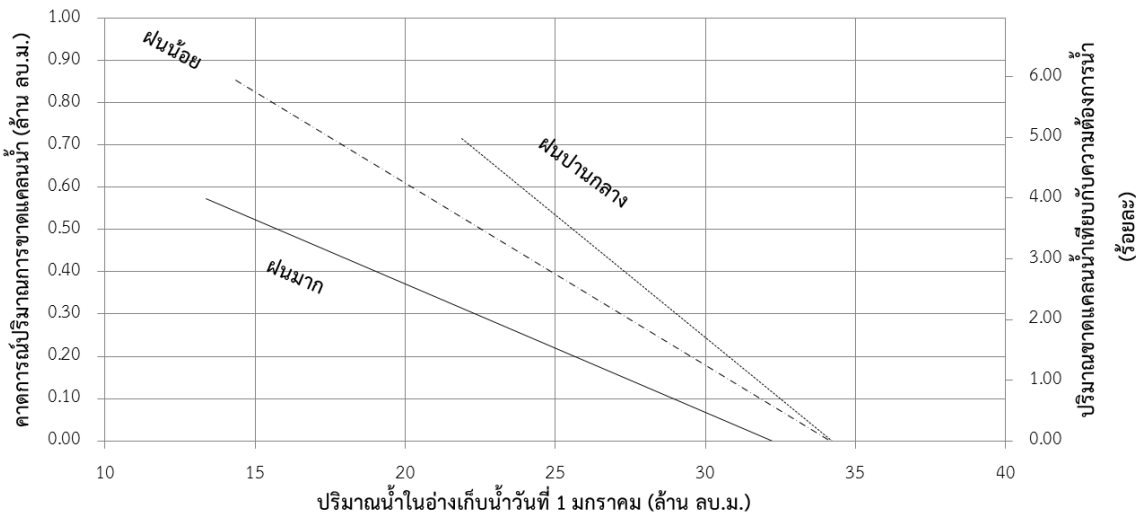
ฝนน้อย : Percentile <= 40% : ฝนคาดการณ์เดือน ม.ค.-มี.ค. ของกรมอุตุนิยมวิทยาน้อยกว่า -16.49% ของฝนเฉลี่ย ม.ค.-มี.ค., ฝนสะสมเดือน ม.ค. < 0.40 มม., ฝนสะสมเดือน ม.ค.-มี.ค. < 60.57 มม.

ก) ลุ่มน้ำลำกระจวน ในเขตชลประทาน

ข) ลุ่มน้ำลำกระจวน นอกเขตชลประทาน

รูปที่ 4.5.1-10 ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณน้ำฝนสะสมช่วงฤดูแล้งและสภาวะการขาดแคลนน้ำ (ต่อ)

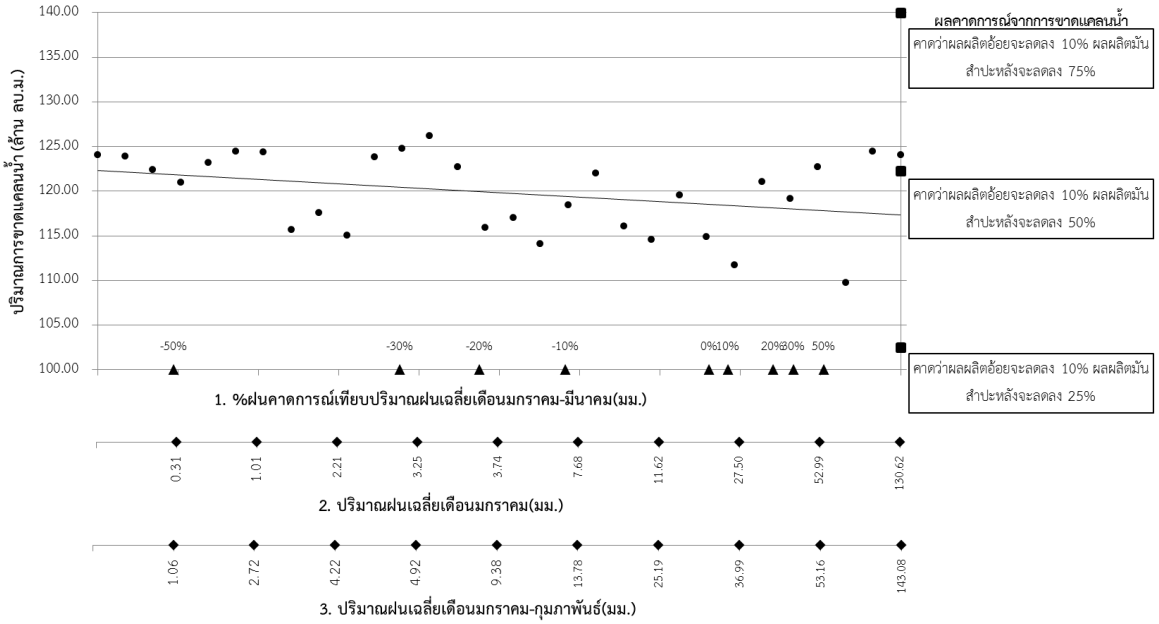

ฝนมาก : Percentile >= 80% : ฝนคาดการณ์เดือน ม.ค.-มี.ค. ของกรมอุตุนิยมวิทยามากกว่า +36.76% ของฝนเฉลี่ย ม.ค.-มี.ค., ฝนสะสมเดือน ม.ค. > 53.48 มม., ฝนสะสมเดือน ม.ค.-มี.ค. > 91.37 มม.

ฝนปานกลาง : Percentile 40%<80% : ฝนคาดการณ์เดือน ม.ค.-มี.ค. ของกรมอุตุนิยมวิทยาอยู่ระหว่าง -28.05 ถึง +36.76% ของฝนเฉลี่ย ม.ค.-มี.ค., ฝนสะสมเดือน ม.ค. อยู่ระหว่าง 16.02-53.48 มม., ฝนสะสมเดือน ม.ค.-มี.ค. อยู่ระหว่าง 48.07-91.37 มม.

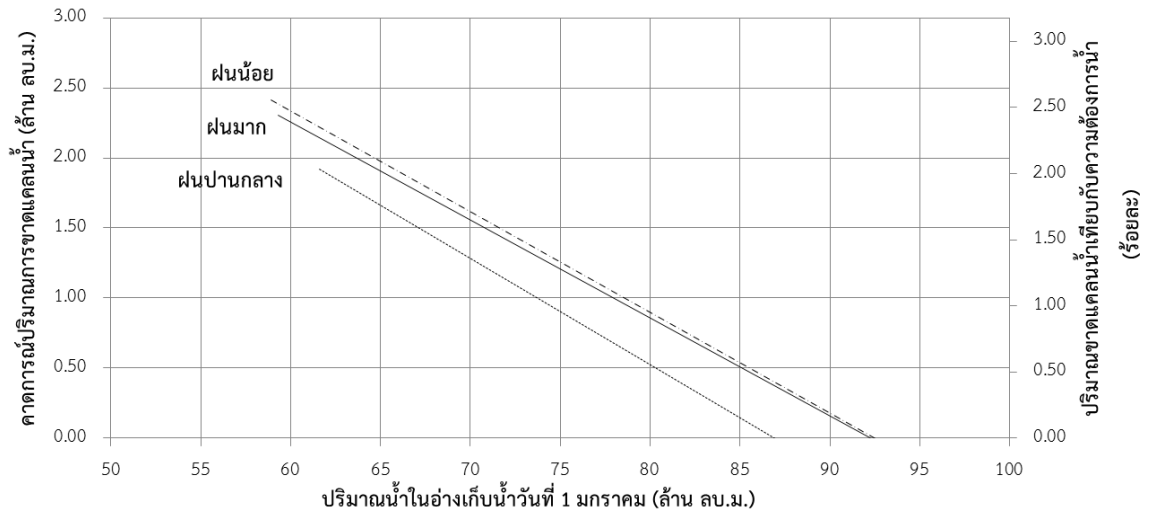
ฝนน้อย : Percentile <= 40% : ฝนคาดการณ์เดือน ม.ค.-มี.ค. ของกรมอุตุนิยมวิทยาน้อยกว่า -28.05% ของฝนเฉลี่ย ม.ค.-มี.ค., ฝนสะสมเดือน ม.ค. < 16.02 มม., ฝนสะสมเดือน ม.ค.-มี.ค. < 48.07 มม.

ก) ลุ่มน้ำแม่น้ำชีส่วนที่ 2/2 ในเขตชลประทาน

ข) ลุ่มน้ำแม่น้ำชีส่วนที่ 2/2 นอกเขตชลประทาน

รูปที่ 4.5.1-10 ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณน้ำฝนสะสมช่วงฤดูแล้งและสภาวะการขาดแคลนน้ำ (ต่อ)

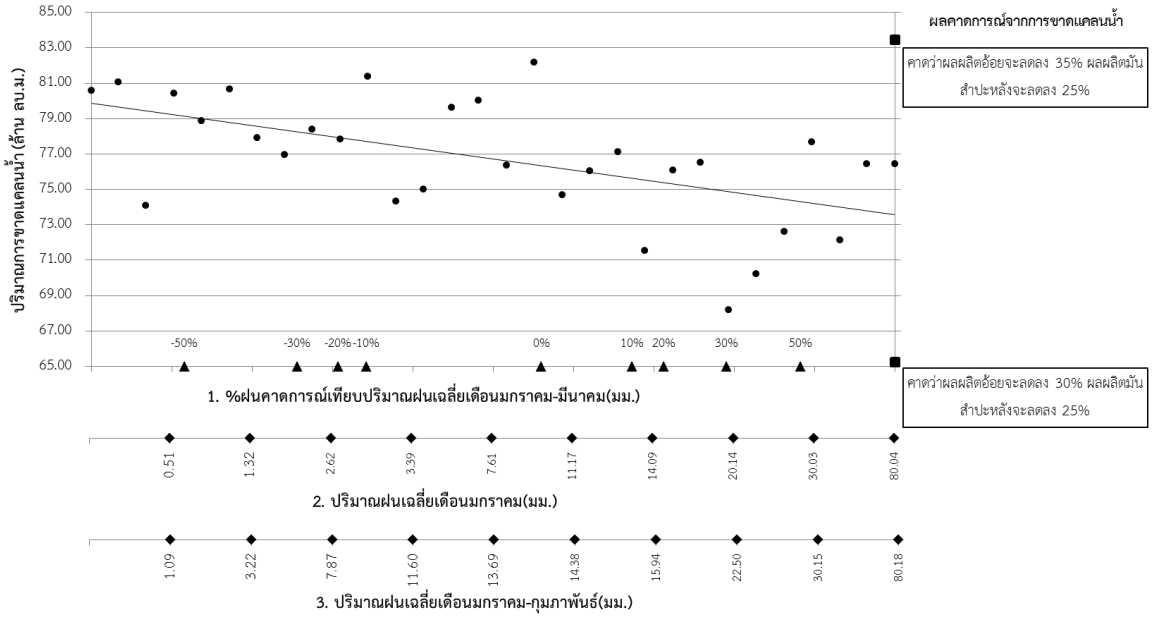

ฝนมาก : Percentile >= 80% : ฝนคาดการณ์เดือน ม.ค.-มี.ค. ของกรมอุตุนิยมวิทยามากกว่า +31.18% ของฝนเฉลี่ย ม.ค.-มี.ค., ฝนสะสมเดือน ม.ค. > 9.32 มม., ฝนสะสมเดือน ม.ค.-มี.ค. > 104.06 มม.

ฝนปานกลาง : Percentile 40%<80% : ฝนคาดการณ์เดือน ม.ค.-มี.ค. ของกรมอุตุนิยมวิทยาอยู่ระหว่าง -7.94% ถึง +31.18% ของฝนเฉลี่ย ม.ค.-มี.ค., ฝนสะสมเดือน ม.ค. อยู่ระหว่าง 3.23-9.32 มม., ฝนสะสมเดือน ม.ค.-มี.ค. อยู่ระหว่าง 73.03-104.06 มม.

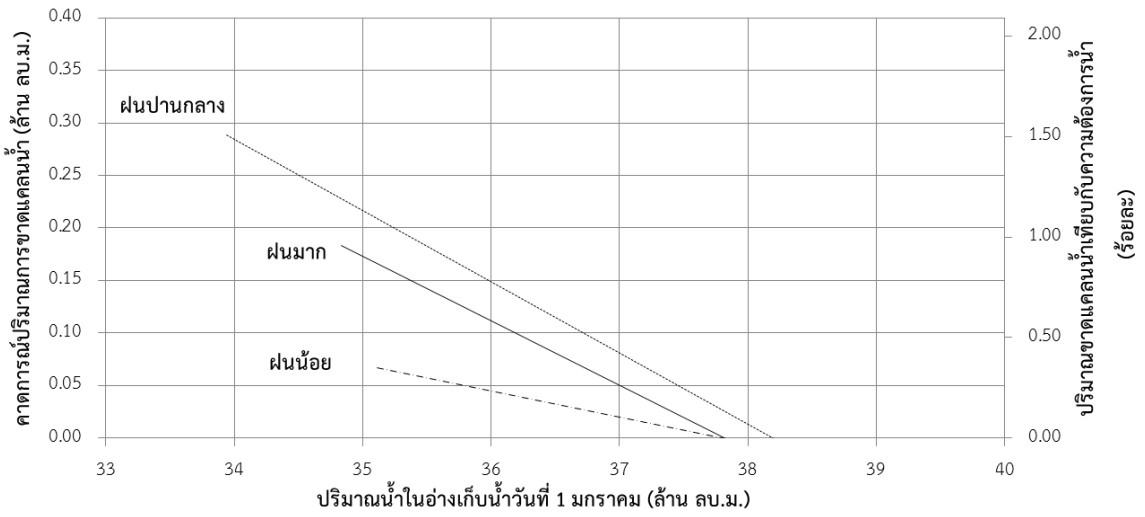
ฝนน้อย : Percentile <= 40% : ฝนคาดการณ์เดือน ม.ค.-มี.ค. ของกรมอุตุนิยมวิทยาน้อยกว่า -73.03% ของฝนเฉลี่ย ม.ค.-มี.ค., ฝนสะสมเดือน ม.ค. < 3.23 มม., ฝนสะสมเดือน ม.ค.-มี.ค. < 73.03 มม.

ก) ลุ่มน้ำแม่น้ำชีส่วนที่ 4/1 ในเขตชลประทาน

ข) ลุ่มน้ำแม่น้ำชีส่วนที่ 4/1 นอกเขตชลประทาน

รูปที่ 4.5.1-10 ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณน้ำฝนสะสมช่วงฤดูแล้งและสภาวะการขาดแคลนน้ำ (ต่อ)

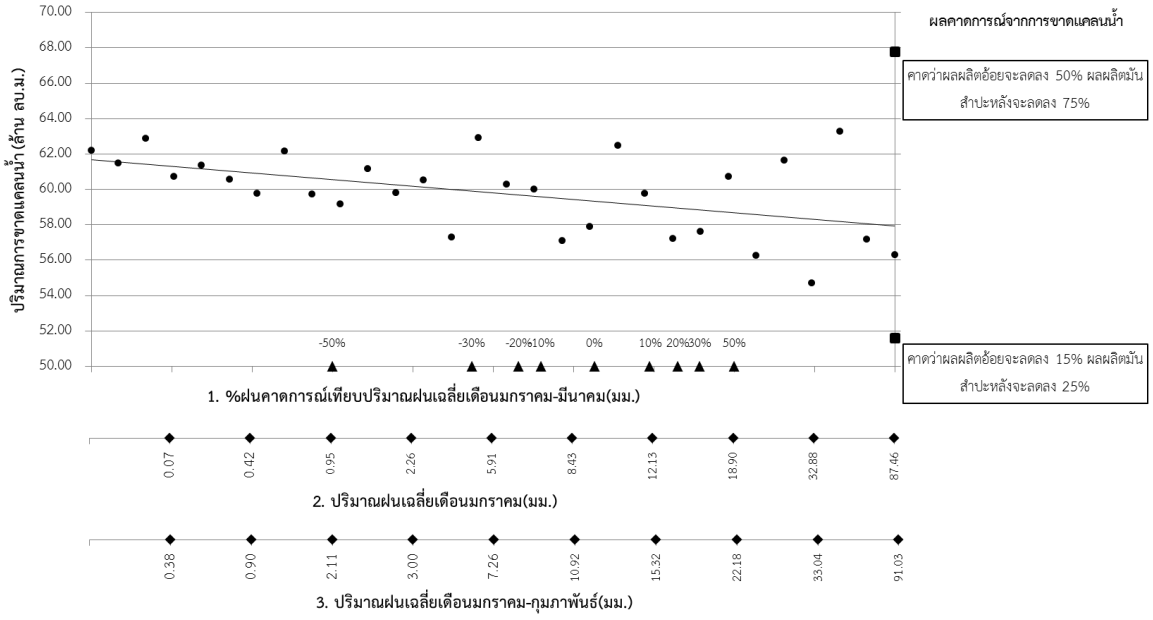

ฝนมาก : Percentile >= 80% : ฝนคาดการณ์เดือน ม.ค.-มี.ค. ของกรมอุตุนิยมวิทยามากกว่า +49.70% ของฝนเฉลี่ย ม.ค.-มี.ค., ฝนสะสมเดือน ม.ค. > 5.09 มม., ฝนสะสมเดือน ม.ค.-มี.ค. > 82.36 มม.

ฝนปานกลาง : Percentile 40%<80% : ฝนคาดการณ์เดือน ม.ค.-มี.ค. ของกรมอุตุนิยมวิทยาอยู่ระหว่าง -43.22% ถึง +49.70% ของฝนเฉลี่ย ม.ค.-มี.ค., ฝนสะสมเดือน ม.ค. อยู่ระหว่าง 0.05-5.09 มม., ฝนสะสมเดือน ม.ค.-มี.ค. อยู่ระหว่าง 31.24-82.36มม.

ฝนน้อย : Percentile <= 40% : ฝนคาดการณ์เดือน ม.ค.-มี.ค. ของกรมอุตุนิยมวิทยาน้อยกว่า --43.22% ของฝนเฉลี่ย ม.ค.-มี.ค., ฝนสะสมเดือน ม.ค. < 0.05 มม., ฝนสะสมเดือน ม.ค.-มี.ค. < 31.24 มม.

ก) ลุ่มน้ำแม่น้ำชีส่วนที่ 4/2 ในเขตชลประทาน

ข) ลุ่มน้ำแม่น้ำชีส่วนที่ 4/2 นอกเขตชลประทาน

รูปที่ 4.5.1-10 ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณน้ำฝนสะสมช่วงฤดูแล้งและสภาวะการขาดแคลนน้ำ (ต่อ)

5) พื้นที่เตือนภัยแล้งจากการประเมินโดยข้อมูลปริมาณน้ำฝนที่สถานีอ้างอิง

พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งจากการประเมินโดยข้อมูลปริมาณน้ำฝนที่สถานีอ้างอิงตามหัวข้อนี้จะสอดคล้องกับกราฟความสัมพันธ์ที่จัดทำขึ้น โดยมีพื้นที่เสี่ยงภัยเป็นระดับต่างๆ ตามหัวข้อ 4) คือ

- ระดับลุ่มน้ำหลัก คือ ลุ่มน้ำชี
- ระดับลุ่มน้ำสาขาของลุ่มน้ำชี เช่น ลุ่มน้ำพอง ลุ่มน้ำยัง ฯลฯ
- ระดับพื้นที่โครงการชลประทานหลัก เช่น โครงการหนองหวาย ฯลฯ

โดยในระดับลุ่มน้ำจะมีการพิจารณาทั้งแบบรวมทั้งพื้นที่ในเขตและนอกเขตชลประทาน และแบบเฉพาะพื้นที่นอกเขตชลประทาน ตัวอย่างลุ่มน้ำลำพันชาดตาม**รูปที่ 4.5.1-8** จะมีพื้นที่เสี่ยงภัยที่เกี่ยวข้องตาม**ตารางที่ 4.5.1-11** รายละเอียดพื้นที่เตือนภัยของแต่ละกราฟตาม**รูปที่ 4.5.1-8** แสดงไว้ในภาคผนวก A

ตารางที่ 4.5.1-12 ตัวอย่างสถานีชี้วัดการประกาศพื้นที่ประสบภัยแล้งจากข้อมูลปริมาณฝนสะสม

ลุ่มน้ำสาขาย่อย	สถานีตรวจวัดน้ำฝน	พื้นที่เสี่ยงประสบภัยแล้ง		
		จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
ลุ่มน้ำลำพันชาด	110361 354022 388005 E.86	กาฬสินธุ์	คำม่วง	นาทัน
			สามชัย	คำสร้างเที่ยง สำราญ สำราญใต้ หนองช้าง
			หนองกุงศรี	หนองสรวง
		สกลนคร	กุดบาก	กุดบาก กุดไห
			นิคมน้ำอูน	นิคมน้ำอูน
			วาริชภูมิ	คำบ่อ วาริชภูมิ
		อุดรธานี	ไชยวาน	คำเลาะ
			วังสามหมอ	คำโคกสูง บะยาว ผาสุก วังสามหมอ หนองกุงทับม้า

4.5.1.4 เกณฑ์การเตือนภัยที่เสนอในโครงการจัดทำผังน้ำ ลุ่มน้ำชี และเขตการประกาศเตือนภัยจากปริมาณน้ำในแหล่งน้ำ

ในกรณีของกิจกรรมหรือพื้นที่ที่ใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำเป็นหลัก การพิจารณาสภาวะน้ำแล้งจากข้อมูลปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำ สามารถพิจารณาได้จากข้อมูลปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่และขนาดกลางที่ได้จากการวิเคราะห์สมดุลน้ำด้วยแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ที่มีอยู่ในปัจจุบันในแต่ละลุ่มน้ำสาขาย่อย โดยแนวทางในการจัดทำเกณฑ์เตือนภัยและเขตการประกาศภัยจากปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำมีดังนี้

1) เกณฑ์การจัดลำดับความสำคัญของอ่างเก็บน้ำ

จากการจัดลำดับความสำคัญของการใช้น้ำสำหรับกิจการต่างๆ ในเขตลุ่มน้ำของ สทนช. กำหนดให้ ความสำคัญกับการใช้น้ำเพื่อการรักษานิเวศน์ อุปโภคบริโภค การประปาและการไฟฟ้า และการบรรเทาสาธารณภัย เป็นลำดับแรก ส่วนการใช้น้ำเพื่อการเกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม การท่องเที่ยว คมนาคม และการผลิตพลังงาน หรือกิจการอื่น คณะกรรมการลุ่มน้ำมีดุลพินิจในการจัดลำดับความสำคัญของกิจการดังกล่าวแตกต่างกันไปตามแต่ละลุ่มน้ำได้ โดยในลุ่มน้ำชี จะมีลำดับความสำคัญของการใช้น้ำ คือ

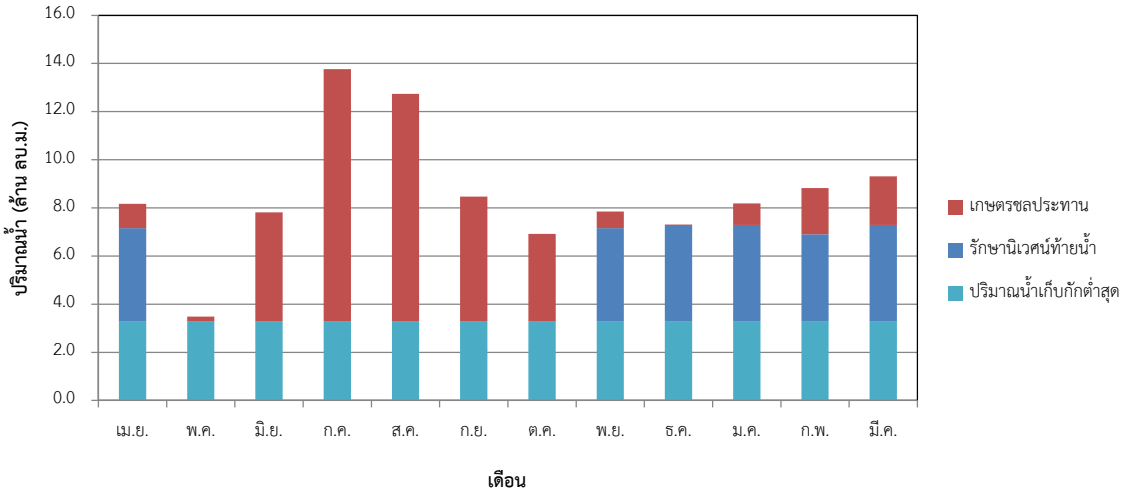
- เพื่อการอุปโภคบริโภค และเพื่อการรักษาระบบนิเวศน์ ให้ท้ายน้ำมีน้ำใช้และรักษาคุณภาพน้ำ
- เพื่อการเกษตร
- เพื่อการอุตสาหกรรม

ในกรณีที่อ่างเก็บน้ำเหลือน้ำน้อยกว่าความต้องการน้ำจากอ่างเก็บน้ำ ก็จะถือว่าเกิดการขาดแคลนน้ำ ในกิจกรรมที่ใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำนั้น โดยในกรณีอ่างเก็บน้ำมีน้ำในอ่างเก็บน้ำต่ำกว่าปริมาณความต้องการใช้น้ำเพื่อการเกษตร ให้ทำการแจ้งเตือนปรับลดพื้นที่เพาะปลูก และถ้าเกิดอ่างเก็บน้ำมีน้ำในอ่างเก็บน้ำต่ำกว่าปริมาณความต้องการใช้น้ำเพื่อการประปา จะต้องทำการปรับลดกิจกรรมการใช้น้ำด้านอื่นๆ ลง และเตรียมการแจกจ่ายน้ำให้กับพื้นที่ที่เกิดการขาดแคลนน้ำต่อไป

ทั้งนี้การพิจารณาการขาดแคลนน้ำจากปริมาณน้ำในหัวข้อนี้จะมุ่งเน้น การพิจารณาเฉพาะในฤดูแล้งในช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนเมษายนเป็นหลัก ส่วนในเดือนที่เหลือจะเป็นช่วงที่ปกติมีน้ำท่ามาก แต่ก็อาจจะเป็นไปได้ที่จะเกิดเหตุการณ์ปริมาณน้ำท่าต่ำในปีที่แล้งมากๆ ดังนั้นในการวิเคราะห์และนำเสนอเกณฑ์ส่วนนี้จึงนำเสนอค่าครบทั้ง 12 เดือน โดยมีตัวอย่างการจัดลำดับความสำคัญในการบริหารจัดการน้ำของอ่างเก็บน้ำลำคันฉู ดังแสดงใน**รูปที่ 4.5.1-11**

2) พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งจากการเตือนภัยจากปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำ

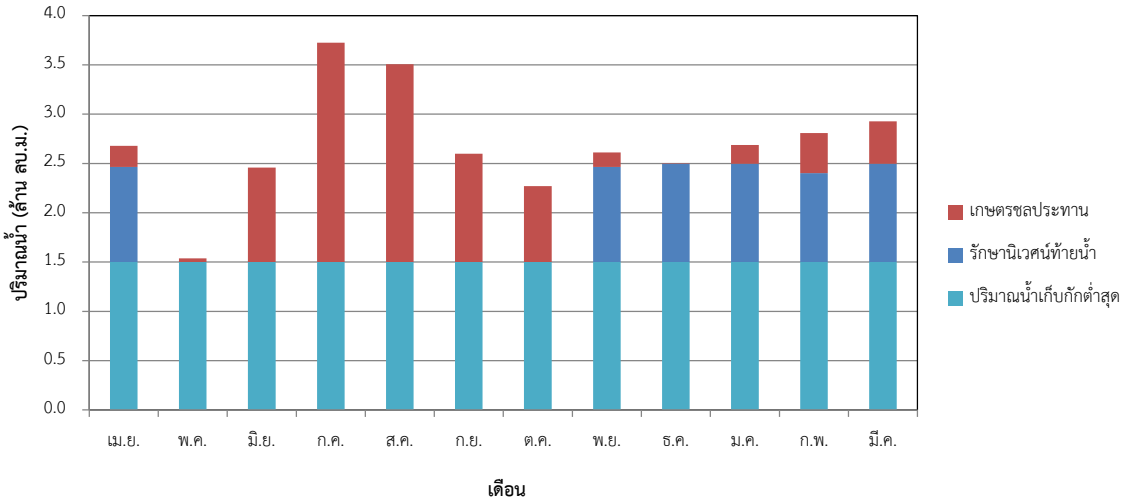
การเตือนภัยจากปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำจะเตือนภัยตามพื้นที่รับประโยชน์ของอ่างเก็บน้ำ โดยจะเริ่มเตือนภัยเมื่อปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำมีน้อยกว่าปริมาณความต้องการน้ำตามเกณฑ์ในข้อที่ 1) โดยมีตัวอย่างลักษณะพื้นที่เตือนภัยจากปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำดังแสดงใน**รูปที่ 4.5.1-12**

อ่างเก็บน้ำลำคันฉู	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	ทั้งปี
รักษานิเวศน์ท้ายน้ำ	3.862	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	3.862	3.991	3.991	3.605	3.991	23.301
เกษตรชลประทาน	1.004	0.180	4.514	10.467	9.437	5.166	3.623	0.689	0.018	0.891	1.917	2.021	39.924
รวม	4.866	0.180	4.514	10.467	9.437	5.166	3.623	4.551	4.009	4.882	5.522	6.011	63.225
ปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุด	3.300	3.300	3.300	3.300	3.300	3.300	3.300	3.300	3.300	3.300	3.300	3.300	3.300

ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำลำคันฉู

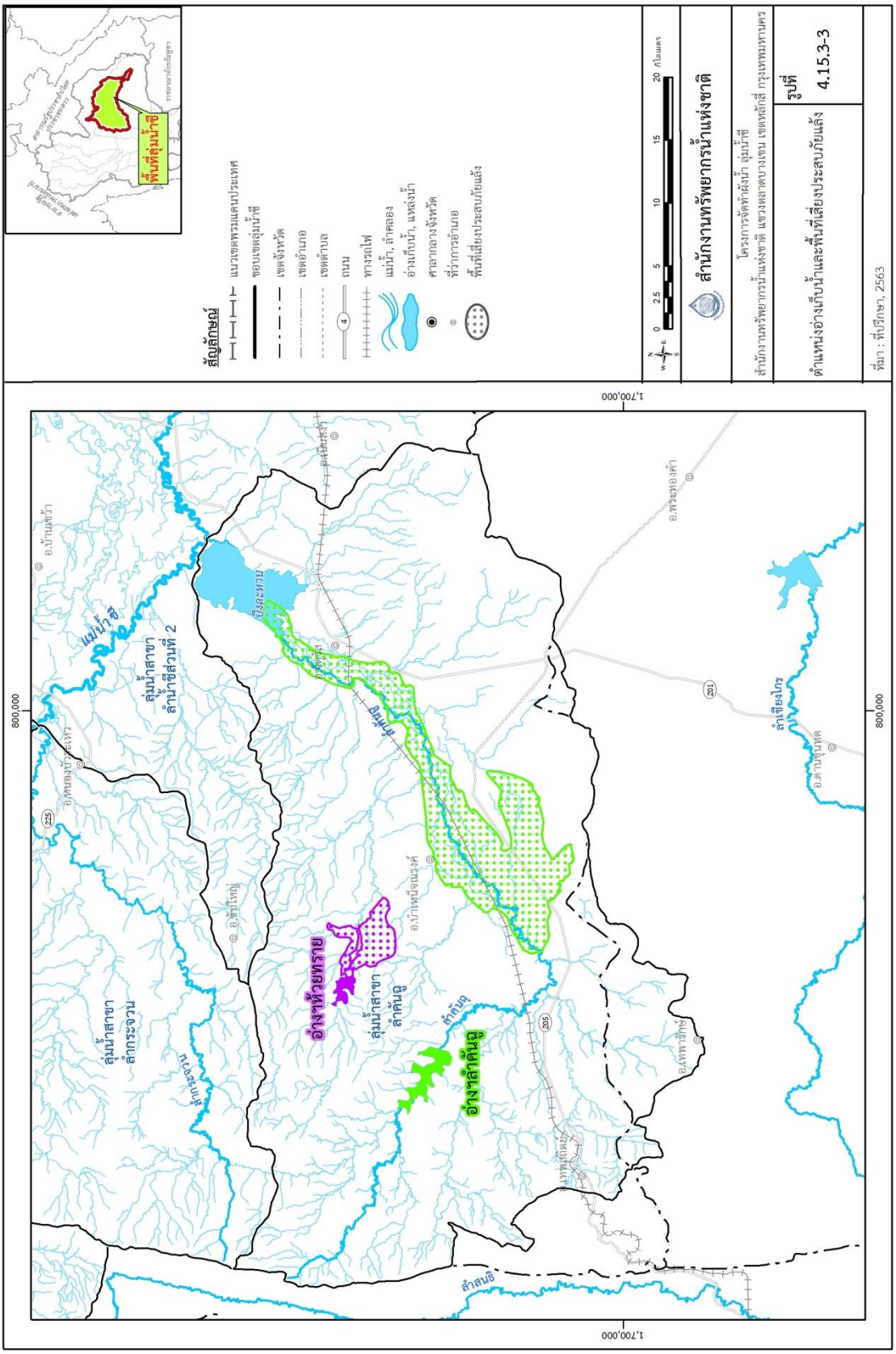
รูปที่ 4.5.1-11 เกณฑ์เตือนภัยจากปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำ

อ่างเก็บน้ำห้วยทราย	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	ทั้งปี
รักษานิเวศน์ท้ายน้ำ	0.966	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.966	0.998	0.998	0.901	0.998	5.825
เกษตรชลประทาน	0.213	0.038	0.959	2.224	2.005	1.098	0.770	0.146	0.004	0.189	0.407	0.429	8.484
รวม	1.179	0.038	0.959	2.224	2.005	1.098	0.770	1.112	1.002	1.187	1.309	1.427	14.309
ปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุด	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500

ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำห้วยทราย

รูปที่ 4.5.1-11 เกณฑ์เตือนภัยจากปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำ (ต่อ)

รูปที่ 4.5.1-12 พื้นที่การเตือนภัยจากปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำ

4.5.2 เกณฑ์การบริหารจัดการน้ำแล้งในพื้นที่ลุ่มน้ำชี

จากเกณฑ์การพิจารณาสถานการณ์น้ำแล้งและเตือนภัยแล้งโดยใช้ปัจจัยต่างๆ ที่นำเสนอในหัวข้อ 4.5.1 จะทำให้สามารถพิจารณาสถานะหรือความรุนแรงของการขาดแคลนน้ำได้ ทั้งนี้ในลุ่มน้ำชีจะแบ่งลักษณะการใช้น้ำออกเป็น 2 ส่วน คือ พื้นที่ที่รับน้ำจากระบบทางน้ำหรือพื้นที่ชลประทาน และพื้นที่ที่ใช้น้ำฝนเป็นหลัก

โดยพื้นที่ที่รับน้ำจากระบบแหล่งน้ำจะมีอ่างเก็บน้ำ เขื่อน หรือฝายเก็บกักน้ำในลำน้ำ และพื้นที่ชลประทาน

กระจายอยู่ทั้งลุ่มน้ำ เชื่อมโยงกันด้วยแม่น้ำและลำน้ำ เมื่อทราบปริมาณน้ำฝน น้ำในลำน้ำหรือแหล่งน้ำ ก็จะสามารถประเมินสถานการณ์ขาดแคลนน้ำได้ เนื่องจากพื้นที่ส่วนนี้มีการเพาะปลูกพืชในฤดูแล้ง เช่น ข้าวนาปรังได้เพราะมีน้ำต้นทุนจากแหล่งน้ำต่างๆ ช่วยเสริมกับน้ำฝน ดังนั้น การบริหารจัดการน้ำในพื้นที่ส่วนนี้ สามารถปรับให้สอดคล้องกับปริมาณน้ำต้นทุนได้ โดยใช้มาตรการที่ได้จากการรับฟังความคิดเห็นประชาชนจากการประชุมรับฟังความคิดเห็นในโครงการจัดทำผังน้ำ ลุ่มน้ำชี ได้แก่

– การปรับพื้นที่เพาะปลูกพืชฤดูแล้ง เช่น ข้าวนาปรัง ให้เหมาะสมกับปริมาณน้ำต้นทุน

– ปรับเปลี่ยนชนิดพืชที่ปลูก เป็นพืชที่ใช้น้ำน้อย เพื่อให้สามารถจัดสรรน้ำได้ทั่วถึงมากขึ้น โดยในกรณีนี้อาจต้องให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร ช่วยเผยแพร่ความรู้ให้กับประชาชน

– ในกรณีที่ขาดแคลนน้ำมากจนอาจไม่เพียงพอต่อการอุปโภคบริโภคและรักษาระบบนิเวศน์ ซึ่งเป็นการใช้น้ำในพื้นที่ให้ความสำคัญสูงสุด ตามผลการสอบถามความคิดเห็นในการประชุมรับฟังในโครงการจัดทำผังน้ำ ลุ่มน้ำชี อาจต้องมีการบริหารจัดการน้ำแล้งในขั้นวิกฤติ โดยการควบคุมการใช้น้ำในกิจกรรมอื่นๆ และจัดสรรน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคให้ทุกพื้นที่มีน้ำอุปโภค รวมทั้งการหาน้ำเพิ่มหรือลำเลียงน้ำจากพื้นที่ที่มีน้ำมากกว่าไปยังพื้นที่ขาดแคลนน้ำ ซึ่งอาจใช้รถส่งน้ำ ตั้งเครื่องสูบน้ำและท่อส่งน้ำชั่วคราวหรือเจาะบ่อบาดาลเพิ่มในจุดภัยแล้งที่มีน้ำบาดาล

สำหรับกรณีพื้นที่นอกเครือข่ายลำน้ำ เช่น พื้นที่นอกเขตชลประทาน ซึ่งจะพึ่งพาน้ำฝนเป็นหลัก พื้นที่เกษตรในกรณีนี้บางส่วนจะเป็นพืชที่ปลูกมาตั้งแต่ช่วงฤดูฝน โดยอาจมีนาปรังบางส่วน การบริหารจัดการในกรณีนี้อาจจะเสนอปรับลดพื้นที่เพาะปลูกใน crop ฤดูแล้งได้ไม่มากนัก ในกรณีนี้เสนอให้ใช้วิธีแจ้งเตือนสถานการณ์ขาดแคลนน้ำ ที่อาจจะทำให้ผลผลิตลดลง เพื่อให้ผู้ใช้น้ำได้ทราบความเสี่ยงที่จะเกิดกับผลผลิต เพื่อจะได้หาแนวทางจัดหาน้ำเพิ่ม ดังนั้น การบริหารจัดการในพื้นที่ส่วนนี้สรุปได้ดังนี้

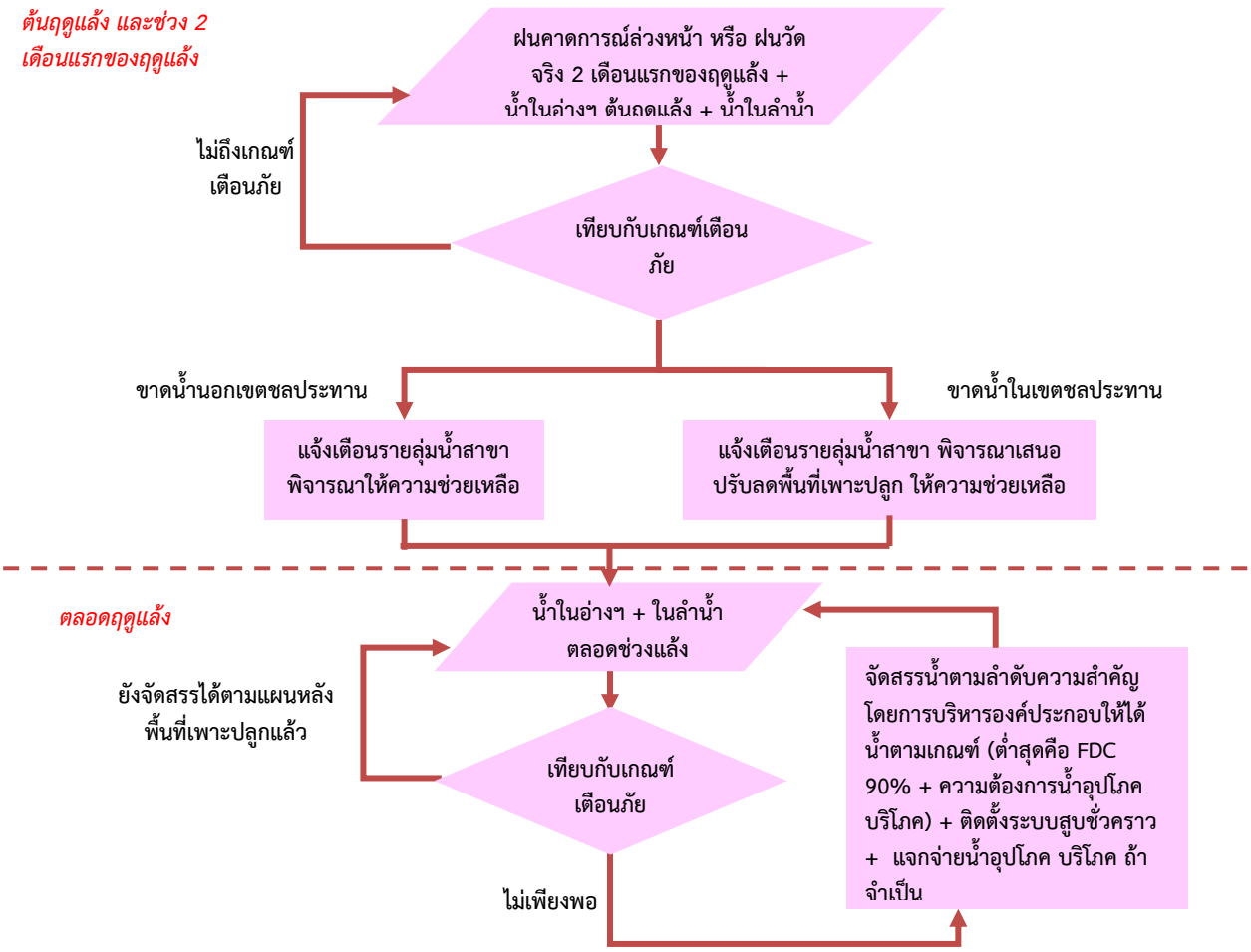
- การปรับพื้นที่เพาะปลูกพืชฤดูแล้ง เช่น ข้าวนาปรัง ให้เหมาะสมกับปริมาณน้ำต้นทุน ในกรณีมีการเพาะปลูกพืช crop ฤดูแล้ง

- ปรับเปลี่ยนชนิดพืชที่ปลูก เป็นพืชที่ใช้น้ำน้อย เพื่อให้สามารถจัดสรรน้ำได้ทั่วถึงมากขึ้น โดยในกรณีนี้อาจต้องให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร ช่วยเผยแพร่ความรู้ให้กับประชาชน

- แจ้งเตือนความรุนแรงของภัยแล้ง ว่าอาจเกิดผลกระทบต่อพืชที่เพาะปลูกอย่างไร เพื่อให้เกษตรกรได้เตรียมการรับมือ เช่น เจาะบ่อบาดาล หรือเตรียมจัดหาน้ำจากพื้นที่อื่นมาเสริม

- ในกรณีที่ขาดแคลนน้ำมากจนอาจไม่เพียงพอต่อการอุปโภคบริโภคและรักษาระบบนิเวศน์ ซึ่งเป็นการใช้น้ำในพื้นที่ให้ความสำคัญสูงสุด ตามผลการสอบถามความคิดเห็นในการประชุมรับฟังความคิดเห็นในโครงการจัดทำผังน้ำ ลุ่มน้ำชี อาจต้องมีการบริหารจัดการน้ำแล้งในขั้นวิกฤติ โดยการควบคุมการใช้น้ำในกิจกรรมอื่นๆ และจัดสรรน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคให้ทุกพื้นที่มีน้ำอุปโภค รวมทั้งการหาน้ำเพิ่มหรือลำเลียงน้ำจากพื้นที่ที่มีน้ำมากกว่าไปยังพื้นที่ขาดแคลนน้ำ ซึ่งอาจใช้รถส่งน้ำ ตั้งเครื่องสูบน้ำและท่อส่งน้ำชั่วคราว หรือเจาะบ่อบาดาลเพิ่มในจุดภัยแล้งที่มีน้ำบาดาล

เกณฑ์การบริหารจัดการน้ำแล้งในลุ่มน้ำชี ที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้เป็นแผนภูมิตาม**รูปที่ 4.5.2-1**

รูปที่ 4.5.2-1 เกณฑ์การบริหารจัดการองค์ประกอบที่ใช้ในการบริหารจัดการน้ำแล้งในลุ่มน้ำชี

ทั้งนี้ ในแต่ละพื้นที่ก็จะสามารถพิจารณาสภาวะภัยแล้งได้จากข้อมูลบ่งชี้ต่างๆ กัน เช่น น้ำฝนสะสม น้ำในอ่างเก็บน้ำ น้ำในลำน้ำ ตามเกณฑ์ที่นำเสนอไว้ในหัวข้อ 4.5.1 โดยมีแนวทางการใช้งานตามตัวอย่าง ดังนี้

(1) เกณฑ์ปริมาณน้ำฝนสะสม

เกณฑ์ปริมาณน้ำฝนสะสมจะใช้ในการประกาศภาวะภัยแล้งในแต่ละปี โดยจะเริ่มดำเนินการในช่วงต้นเดือนพฤศจิกายน ซึ่งเป็นการนำผลการคาดการณ์ปริมาณฝนล่วงหน้า 3 เดือน ของกรมอุตุนิยมวิทยา ที่ระบุเป็นร้อยละปริมาณฝนที่เปลี่ยนแปลงจากปริมาณฝนเฉลี่ย มาใช้ประเมินสถานการณ์น้ำของลุ่มน้ำชีและลุ่มน้ำสาขาย่อย เพื่อใช้ในการกำหนดแนวทางบริหารจัดการองค์ประกอบหรือกำหนดแผนการบริหารจัดการในช่วงฤดูแล้งของลุ่มน้ำต่อไป

(1.1) การประเมินสถานการณ์ของลุ่มน้ำชี

การประเมินสถานการณ์ในภาพรวมของลุ่มน้ำชีจะประเมินโดยใช้กราฟความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณน้ำฝนสะสมกับปริมาณน้ำกักเก็บช่วงต้นฤดูแล้งและปริมาณน้ำขาดแคลนในพื้นที่ลุ่มน้ำชี ดังแสดงใน**รูปที่ 4.5.2-2** โดยมีขั้นตอนดังนี้

- จากค่าปริมาณฝนคาดการณ์ของกรมอุตุนิยมวิทยา นำมาพิจารณาว่าเป็นสถานการณ์ฝนมาก ฝนปานกลาง หรือฝนน้อย
- รวบรวมข้อมูลปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดกลางและขนาดใหญ่ในพื้นที่ลุ่มน้ำชี ณ 1 มกราคม
- อ่านค่าปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำ (แกน X) กับเส้นสถานการณ์ฝนจะได้ความสัมพันธ์โดยเมื่ออ่านค่าทางแกน Y จะแสดงค่าคาดการณ์ปริมาณการขาดแคลนน้ำ และเมื่ออ่านค่าทางแกน Z จะแสดงค่าร้อยละของปริมาณขาดแคลนน้ำเทียบกับความต้องการน้ำ
- พิจารณาระดับภัยของพื้นที่ลุ่มน้ำชีตามเกณฑ์ดังนี้ ระดับภัย 1 : ขาดแคลนน้ำประมาณ 20% ระดับภัย 2 : ขาดแคลนทั้งน้ำประมาณ 30%

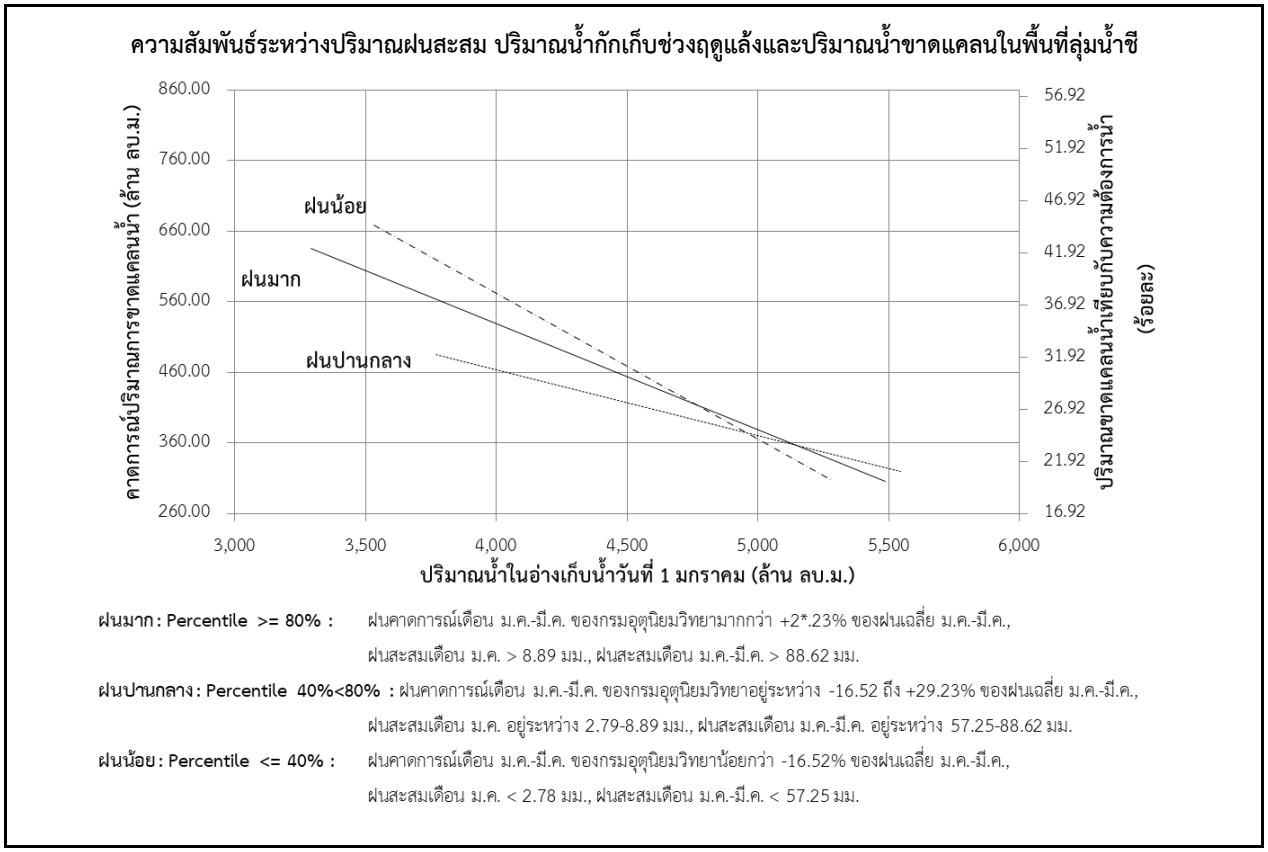
ผลจากการอ่านค่ากราฟความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้ จะทำให้ทราบถึงสถานการณ์ในภาพรวมของพื้นที่ลุ่มน้ำชี

(1.2) การประเมินสถานการณ์ของลุ่มน้ำสาขาย่อย

การประเมินสถานการณ์ของลุ่มน้ำสาขาย่อย จะประเมินโดยการคาดการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณฝนสะสมช่วงต้นฤดูแล้งและปริมาณน้ำขาดแคลนในพื้นที่ลุ่มน้ำ ดังแสดงใน**รูปที่ 4.5.2-3** โดยมีขั้นตอนดังนี้

(ก) สถานการณ์น้ำในลุ่มน้ำสาขาย่อยทั้งพื้นที่ทั้งในเขตและนอกเขตชลประทาน

การประเมินสถานการณ์ภาพรวมของลุ่มน้ำสาขาย่อย ทั้งพื้นที่ในเขตและนอกเขตชลประทาน ใช้สำหรับเป็นข้อมูลในการกำหนดมาตรการสำหรับป้องกันและบรรเทาปัญหาภัยแล้งต่อไป โดยมีวิธีการประเมินสถานการณ์ดังนี้

รูปที่ 4.5.2-2 ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณน้ำฝนสะสมกับปริมาณน้ำกักเก็บช่วงฤดูแล้ง และปริมาณน้ำขาดแคลนในพื้นที่ลุ่มน้ำชี

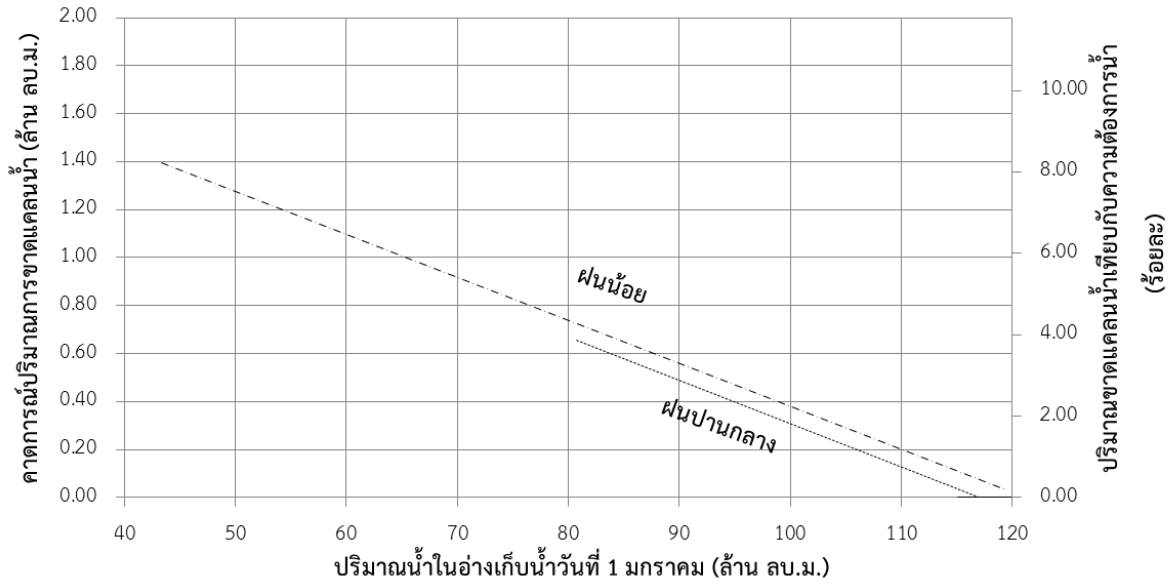
- หาค่าปริมาณฝนเฉลี่ยสะสมของลุ่มน้ำสาขาย่อยในช่วงเดือนมกราคมถึงมีนาคม ค่าปริมาณฝนเฉลี่ยเดือนมกราคม และค่าปริมาณฝนเฉลี่ยเดือนมกราคมถึงกุมภาพันธ์
- ประเมินสถานการณ์น้ำในช่วงฤดูแล้ง (ม.ค.-มี.ค.) ในวันที่ 1 มกราคม โดยการคาดการณ์ปริมาณฝนล่วงหน้าจากค่าปริมาณฝนคาดการณ์ของกรมอุตุนิยมวิทยา นำมาพิจารณาว่าเป็นปริมาณฝนลดลงหรือเพิ่มขึ้นร้อยละเท่าไร ของปริมาณฝนเฉลี่ยเดือนพฤศจิกายน-เมษายน (อ่านค่าบนแกน X หมายเลข 1.) ซึ่งเมื่ออ่านค่าความสัมพันธ์บนแกน Y จะได้ค่าปริมาณการขาดแคลนน้ำในลุ่มน้ำสาขาย่อย และเมื่ออ่านค่าบนแกน Z จะได้ค่าร้อยละของปริมาณขาดแคลนน้ำเทียบกับความต้องการน้ำ
- เมื่อสามารถประเมินปริมาณน้ำขาดแคลนและร้อยละของปริมาณน้ำขาดแคลนเทียบกับความต้องการน้ำในช่วงเดือนมกราคม-มีนาคมได้แล้วนั้น จะนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในการกำหนดมาตรการสำหรับป้องกันและบรรเทาปัญหาภัยแล้งต่อไป
- ต่อมาในการติดตามสถานการณ์น้ำในช่วงฤดูแล้ง เมื่อสิ้นสุดเดือนมกราคม จะนำข้อมูลปริมาณฝนเดือนมกราคมมาประเมินสถานการณ์น้ำอีกครั้ง (อ่านค่าบนแกน X หมายเลข 2.) ซึ่งจะทำให้ทราบปริมาณการขาดแคลนน้ำและค่าร้อยละของปริมาณขาดแคลนน้ำเทียบกับความต้องการน้ำ ซึ่งจะช่วยให้ทราบสถานการณ์ภัยแล้งเมื่อสิ้นสุดเดือนมกราคมว่ามีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้นหรือลดลงจากที่คาดการณ์ไว้ ณ ต้นเดือนมกราคมอย่างไร และเมื่อสิ้นสุดเดือนกุมภาพันธ์ จะนำข้อมูลปริมาณฝนสะสมเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์มาประเมินสถานการณ์น้ำ (อ่านค่าบนแกน X หมายเลข 3.) โดยผลการติดตามสถานการณ์

ดังกล่าวจะใช้ในการกำหนดมาตรการบรรเทาสถานการณ์ภัยแล้งตามสถานการณ์ภัยแล้งที่รุนแรงเพิ่มขึ้นหรือลดลงต่อไป

(ข) สถานการณ์น้ำในลุ่มน้ำสาขาย่อยทั้งพื้นที่นอกเขตชลประทาน

การประเมินสถานการณ์ภาพรวมของลุ่มน้ำสาขาย่อยของพื้นที่นอกเขตชลประทาน ใช้สำหรับเป็นข้อมูลในการกำหนดมาตรการสำหรับป้องกันและบรรเทาปัญหาภัยแล้ง โดยมีวิธีการประเมินสถานการณ์ดังนี้

- หาค่าปริมาณฝนเฉลี่ยสะสมของลุ่มน้ำสาขาย่อยในช่วงเดือนมกราคมถึงมีนาคม ค่าปริมาณฝนเฉลี่ยเดือนมกราคม และค่าปริมาณฝนเฉลี่ยเดือนมกราคมถึงกุมภาพันธ์
- ประเมินสถานการณ์น้ำในช่วงฤดูแล้ง (ม.ค.-มี.ค.) ในวันที่ 1 มกราคม โดยการคาดการณ์ปริมาณฝนล่วงหน้าจากค่าปริมาณฝนคาดการณ์ของกรมอุตุนิยมวิทยา นำมาพิจารณาว่าเป็นปริมาณฝนลดลงหรือเพิ่มขึ้นร้อยละเท่าไร ของปริมาณฝนเฉลี่ยเดือนมกราคม-มีนาคม (อ่านค่าบนแกน X หมายเลข 1.) ซึ่งเมื่ออ่านค่าความสัมพันธ์บนแกน Y จะได้ค่าปริมาณการขาดแคลนน้ำในลุ่มน้ำสาขาย่อย และเมื่ออ่านค่าบนแกน Z จะได้ค่าผลกระทบจากปริมาณน้ำที่ขาดแคลนโดยแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับภัย 1 เป็นผลกระทบที่ทำให้เกิดการขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค และระดับภัย 2 เป็นผลกระทบที่ทำให้เกิดการขาดแคลนน้ำด้านการเกษตร ซึ่งจะแสดงปริมาณพื้นที่ปลูกข้าวนาปรังที่ต้องลดลงและร้อยละของผลผลิตการเกษตรอื่นๆ ที่จะลดลง
- จากผลการคาดการณ์สถานการณ์ภัยแล้งดังกล่าวสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการประกาศระดับภัย โดยในกรณีเป็นสถานการณ์ ระดับภัย 1 จะนำไปกำหนดแผนการจัดหาน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคในกรณีเกิดการขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภคในลุ่มน้ำสาขาย่อย ในกรณีเป็นสถานการณ์ระดับภัย 2 จะใช้ในการประกาศเพื่อปรับลดพื้นที่ปลูกข้าวนาปรังในพื้นที่ลุ่มน้ำสาขา และเป็นข้อมูลประกอบการประเมินปริมาณผลผลิตด้านการเกษตรที่จะเกิดความเสียหายเพื่อกำหนดมาตรการช่วยเหลือหรือมาตรการเยียวยาที่เหมาะสมต่อไป
- ต่อมาในการติดตามสถานการณ์น้ำในช่วงฤดูแล้ง เมื่อสิ้นสุดเดือนมกราคม จะนำข้อมูลปริมาณฝนเดือนมกราคมมาประเมินสถานการณ์น้ำอีกครั้ง (อ่านค่าบนแกน X หมายเลข 2.) ซึ่งจะทำให้ทราบปริมาณการขาดแคลนน้ำและผลกระทบจากการขาดแคลนน้ำ ซึ่งจะช่วยให้ทราบสถานการณ์ภัยแล้งเมื่อสิ้นสุดเดือนมกราคมว่ามีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้นหรือลดลงจากที่คาดการณ์ไว้ ณ ต้นเดือนมกราคมอย่างไร และเมื่อสิ้นสุดเดือนกุมภาพันธ์ จะนำข้อมูลปริมาณฝนสะสมเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์มาประเมินสถานการณ์น้ำ (อ่านค่าบนแกน X หมายเลข 3.) โดยผลการติดตามสถานการณ์ดังกล่าวจะใช้ในการกำหนดมาตรการบรรเทาสถานการณ์ภัยแล้งตามสถานการณ์ภัยแล้งที่รุนแรงเพิ่มขึ้นหรือลดลงต่อไป

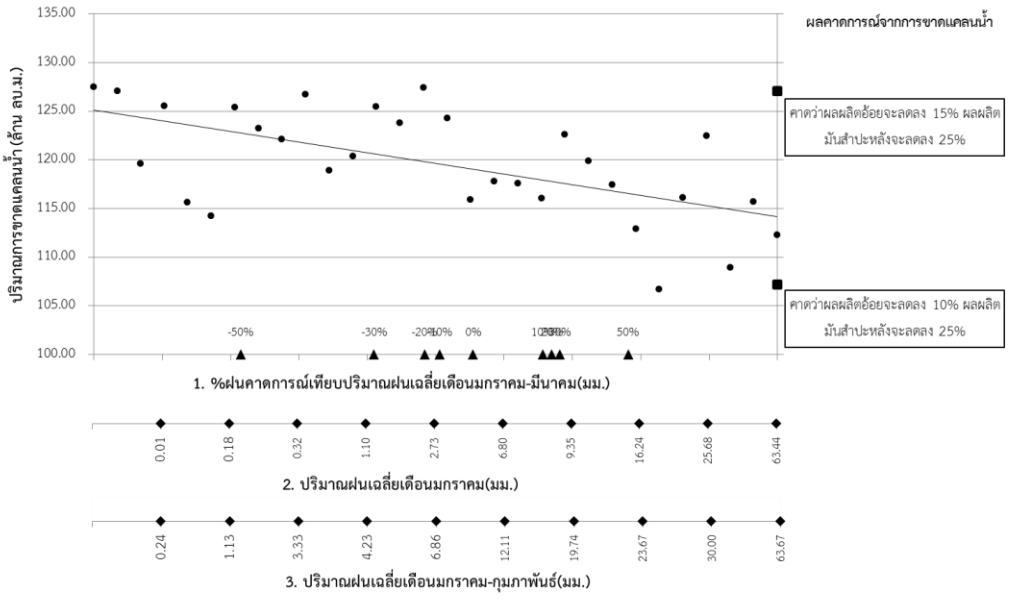

ฝนมาก : Percentile >= 80% : ฝนคาดการณ์เดือน ม.ค.-มี.ค. ของกรมอุตุนิยมวิทยามากกว่า +55.82% ของฝนเฉลี่ย ม.ค.-มี.ค., ฝนสะสมเดือน ม.ค. > 14.04 มม., ฝนสะสมเดือน ม.ค.-มี.ค. > 136.09 มม.

ฝนปานกลาง : Percentile 40%<80% : ฝนคาดการณ์เดือน ม.ค.-มี.ค. ของกรมอุตุนิยมวิทยาอยู่ระหว่าง -32.55% ถึง +55.82% ของฝนเฉลี่ย ม.ค.-มี.ค., ฝนสะสมเดือน ม.ค. อยู่ระหว่าง 3.89-14.04 มม., ฝนสะสมเดือน ม.ค.-มี.ค. อยู่ระหว่าง 58.91-136.09 มม.

ฝนน้อย : Percentile <= 40% : ฝนคาดการณ์เดือน ม.ค.-มี.ค. ของกรมอุตุนิยมวิทยาน้อยกว่า --32.55% ของฝนเฉลี่ย ม.ค.-มี.ค., ฝนสะสมเดือน ม.ค. < 3.89 มม., ฝนสะสมเดือน ม.ค.-มี.ค. < 58.91 มม.

ก) ลุ่มน้ำลำปาวตอนบน ในเขตชลประทาน

ข) ลุ่มน้ำลำปาวตอนบน นอกเขตชลประทาน

รูปที่ 4.5.2-3 ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณฝนสะสมช่วงต้นฤดูแล้งและปริมาณน้ำขาดแคลนในพื้นที่ลุ่มน้ำสาขาย่อย

(1.3) แนวทางการบริหารจัดการน้ำแล้งจากเกณฑ์ปริมาณน้ำฝนสะสม

เนื่องจากการประเมินสถานการณ์น้ำแล้งโดยพิจารณาจากเกณฑ์ปริมาณน้ำฝนสะสม ซึ่งเป็นการประเมินสถานการณ์ฝนล่วงหน้าในระยะยาว ซึ่งมีโอกาสที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงของปริมาณน้ำฝนสะสมได้ จึงต้องมีการติดตามประเมินสถานการณ์อยู่เป็นประจำ โดยตามแนวทางที่เสนอนี้ได้กำหนดให้ประเมินปริมาณฝนสะสมเริ่มตั้งแต่เดือนมกราคมไปจนถึงเดือนกุมภาพันธ์ เพื่อกำหนดมาตรการในการป้องกันและบรรเทาปัญหาภัยแล้ง โดยสรุปได้ดังนี้

- การบริหารจัดการพื้นที่ลุ่มน้ำชี จะพิจารณาปริมาณการขาดแคลนน้ำในภาพรวมของลุ่มน้ำชี เพื่อประเมินระดับความรุนแรงของสถานการณ์ภัยแล้ง ซึ่งอาจมีการจัดทำแผนรับมือ เช่น การจัดหาน้ำบาดาล การแจ้งเตือนสถานการณ์ภัยแล้งเบื้องต้น การจัดเตรียมรถบรรทุกน้ำ เป็นต้น
- การบริหารจัดการพื้นที่ลุ่มน้ำสาขาย่อย จะพิจารณาปริมาณการขาดแคลนน้ำในภาพรวมของพื้นที่ลุ่มน้ำสาขาย่อย เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการประเมินระดับความรุนแรงของสถานการณ์ภัยแล้ง เพื่อใช้จัดทำแผนรับมือสถานการณ์ภัยแล้งในระดับลุ่มน้ำสาขาย่อย
- การบริหารจัดการพื้นที่นอกเขตชลประทาน จะพิจารณาประกาศลดพื้นที่เพาะปลูกข้าวนาปรัง และประเมินความเสียหายของผลผลิตการเกษตร เช่น มันสำปะหลัง อ้อย เป็นต้น เพื่อใช้ในการกำหนดนโยบายหรือมาตรการในการช่วยเหลือและเยียวยาแก่เกษตรกรในพื้นที่ลุ่มน้ำสาขาย่อย

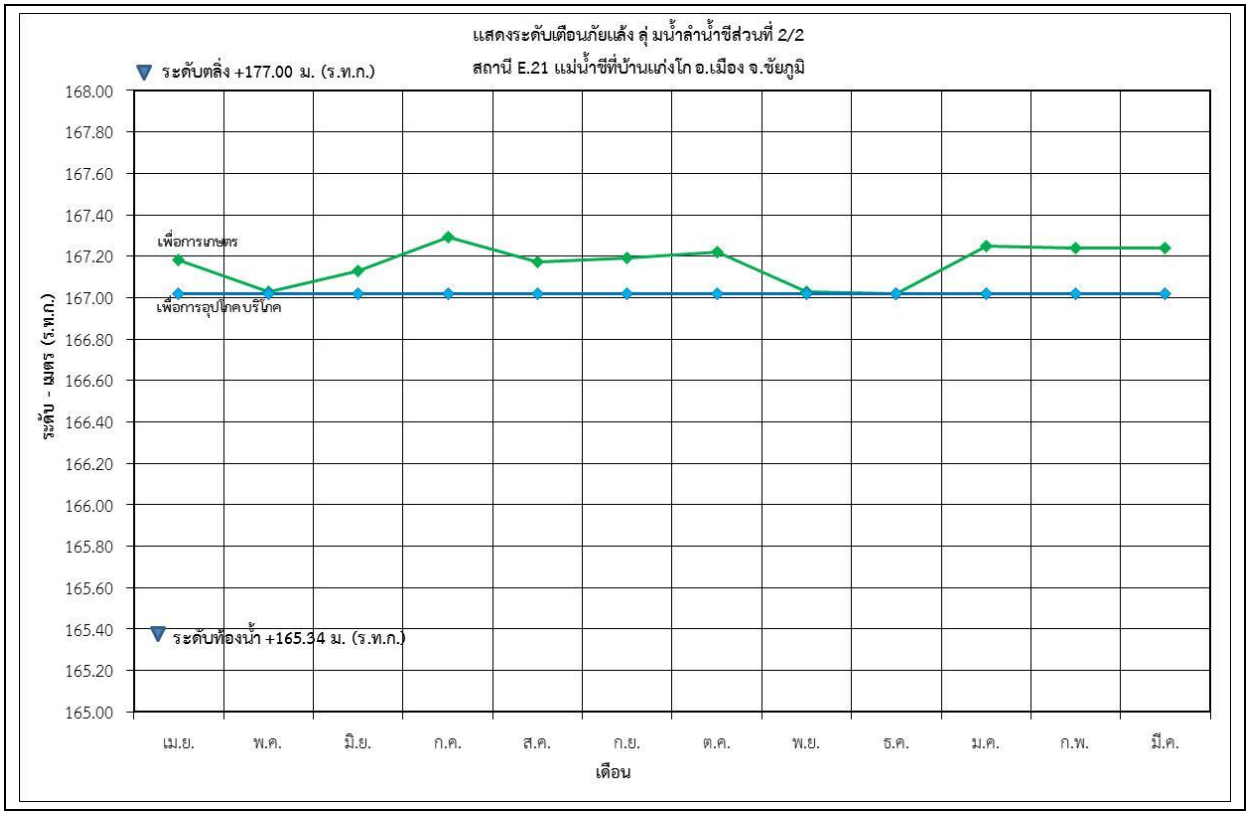
(2) เกณฑ์ปริมาณน้ำท่าหรือระดับน้ำในลำน้ำ

เกณฑ์การประเมินสถานการณ์ภัยแล้งจากปริมาณน้ำท่าหรือระดับน้ำในลำน้ำ เป็นการวิเคราะห์สถานการณ์น้ำที่สถานีตรวจวัดน้ำท่า โดยคำนวณจากความต้องการน้ำด้านท้ายน้ำของสถานีวัดน้ำท่าที่ตรวจวัดจนถึงสถานีวัดน้ำท่าถัดไป ซึ่งจากการศึกษาจะจัดทำกราฟแสดงความต้องการน้ำประเภทต่างๆ ในรูปแบบของค่าระดับน้ำรายเดือนของสถานีตรวจวัดต่างๆ ในลุ่มน้ำชี โดยหลักการประเมินคืออ่านค่าตรวจวัดระดับน้ำที่สถานีตรวจวัด แล้วนำมาเทียบกับกราฟแสดงสถานการณ์น้ำ หากระดับน้ำตรวจวัดจริงมีค่าต่ำกว่าความต้องการน้ำประเภทใด แสดงว่าพื้นที่ด้านท้ายน้ำของสถานีตรวจวัดจะขาดแคลนน้ำในการประกอบกิจกรรมประเภทนั้นๆ โดยมีตัวอย่างกราฟแสดงระดับบ่งชี้ภาวะภัยแล้งดังแสดงใน**รูปที่ 4.5.2-4** จะเห็นได้ว่า ที่สถานีตรวจวัดน้ำท่าจะแสดงค่า FDC 90% และแสดงความต้องการน้ำด้านท้ายน้ำของสถานีแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ปริมาณน้ำเพื่อการเกษตร และปริมาณน้ำเพื่ออุปโภคบริโภค โดยสามารถประเมินสถานการณ์น้ำในกรณีต่างๆ ได้ดังนี้

- กรณีค่าตรวจวัดระดับน้ำรายเดือนที่สถานีมีระดับน้ำสูงกว่าเส้นความต้องการน้ำทุกเส้น แสดงว่ามีปริมาณเพียงพอกับความต้องการน้ำทุกประเภท
- กรณีค่าตรวจวัดระดับน้ำรายเดือนที่สถานีมีระดับน้ำต่ำกว่าระดับน้ำเพื่อการเกษตร แต่สูงกว่าระดับน้ำเพื่ออุปโภคบริโภค แสดงว่ามีการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรบางส่วน แต่มีน้ำเพียงพอสำหรับการอุปโภคบริโภค ควรมีการแจ้งเตือนสถานการณ์ขาดแคลนน้ำและวางแผนลดพื้นที่เพาะปลูก
- กรณีค่าตรวจวัดระดับน้ำรายเดือนที่สถานีมีระดับน้ำต่ำกว่าเส้นความต้องการน้ำทุกเส้น แสดงว่ามีปริมาณขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร และเพื่อการอุปโภคบริโภค ควรมีการแจ้ง

เตือนสถานการณ์ขาดแคลนน้ำ โดยประกาศงดการเพาะปลูกพืชฤดูแล้ง และวางแผนจัดหาน้ำสำหรับการอุปโภคบริโภค

- ในกรณีที่ค่า FDC 90% มีค่าสูงกว่าความต้องการน้ำแสดงว่าจุดท้ายน้ำต้องมีน้ำไปรักษาระบบนิเวศมากกว่าความต้องการน้ำ ถ้าค่าตรวจวัดระดับน้ำรายเดือนที่สถานีมีระดับต่ำกว่าจะต้องมีการเฉลี่ยน้ำทั้งด้านเหนือและท้ายน้ำตามปริมาณน้ำที่มีเพื่อไม่ให้พื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งขาดแคลนน้ำมากกว่าอีกที่หนึ่งมากเกินไป

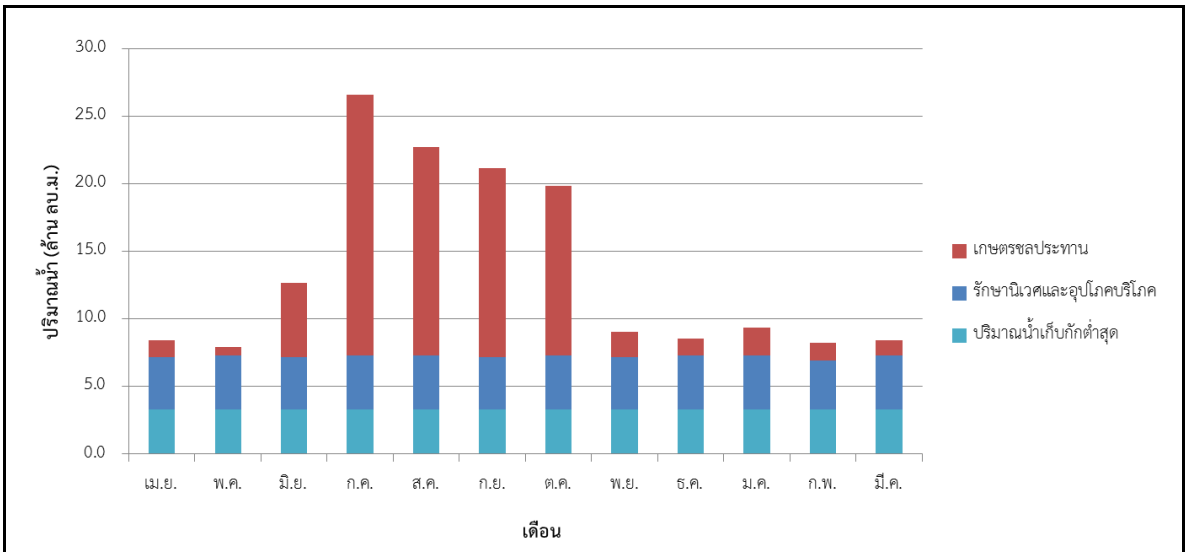

รูปที่ 4.5.2-4 ตัวอย่างกราฟแสดงระดับน้ำบ่งชี้ภาวะภัยแล้งที่สถานีตรวจวัดน้ำท่า

(3) เกณฑ์ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำ

เกณฑ์การประเมินสถานการณ์ภัยแล้งจากปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำเป็นเกณฑ์ที่ใช้บริหารจัดการพื้นที่รับประโยชน์ของอ่างเก็บน้ำ โดยวิเคราะห์จากปริมาณความต้องการน้ำในอ่างเก็บน้ำเป็นรายเดือน โดยจำแนกประเภทและจัดลำดับกิจกรรมการใช้น้ำที่จะได้รับผลกระทบจากปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำที่ปริมาณต่างๆ ดังแสดงตัวอย่างอ่างเก็บน้ำลำคันฉูใน**รูปที่ 4.5.2-5** จะเห็นได้ว่าแผนภูมิแท่งแสดงความต้องการน้ำด้านต่างๆ โดยเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อย คือ ปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุด ปริมาณน้ำรักษาระบบนิเวศน์ท้ายน้ำ และปริมาณน้ำเกษตรชลประทาน โดยสามารถประเมินสถานการณ์น้ำในกรณีต่างๆ ได้ดังนี้

- กรณีปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำมีค่ามากกว่าแผนภูมิแท่งแสดงว่ามีปริมาณน้ำเพียงพอกับความต้องการทุกประเภท
- กรณีปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำมีปริมาณน้อยกว่าแผนภูมิแท่งในพื้นที่ของปริมาณน้ำเกษตรชลประทาน (สีน้ำตาล) แสดงว่าขาดแคลนน้ำด้านการเกษตร โดยมีน้ำสำหรับใช้ในการเกษตรได้บางส่วน ควรมีการลดพื้นที่เพาะปลูกให้เหมาะสมกับปริมาณน้ำ
- กรณีปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำมีค่าน้อยกว่าแผนภูมิแท่งในพื้นที่ของปริมาณน้ำรักษานิเวศน์ท้ายน้ำ (สีน้ำเงิน) แสดงว่าขาดแคลนน้ำด้านการเกษตร และขาดแคลนน้ำรักษาระบบนิเวศน์ท้ายน้ำบางส่วน ควรประกาศงดการเพาะปลูก และระบายน้ำเพื่อรักษาระบบนิเวศน์ตามความจำเป็นกับสถานการณ์ในพื้นที่ด้านท้ายน้ำ
- กรณีปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำมีค่าน้อยกว่าแผนภูมิแท่งในพื้นที่ของปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุด (สีฟ้า) แสดงว่าขาดแคลนน้ำด้านการเกษตรและน้ำรักษาระบบนิเวศท้ายน้ำ ควรงดการเพาะปลูก ประกาศแจ้งเตือนภัยขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค และจัดเตรียมแผนช่วยเหลือและบรรเทาภัยแล้งต่อไป

อ่างเก็บน้ำลำคันฉู	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	ทั้งปี
รักษานิเวศและอุปโภคบริโภค	3.862	3.991	3.862	3.991	3.991	3.862	3.991	3.862	3.991	3.991	3.605	3.991	46.989
เกษตรชลประทาน	1.252	0.614	5.515	19.327	15.454	13.998	12.542	1.876	1.245	2.051	1.308	1.159	76.342
รวม	5.114	4.604	9.378	23.317	19.445	17.860	16.533	5.739	5.236	6.042	4.912	5.150	123.330
ปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุด	3.300	3.300	3.300	3.300	3.300	3.300	3.300	3.300	3.300	3.300	3.300	3.300	3.300

รูปที่ 4.5.2-4 ตัวอย่างปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำ ลุ่มน้ำลำคันฉู

4.6 วิธีการควบคุมการใช้น้ำในพื้นที่

ในกรณีที่เกิดภาวะน้ำแล้งหรือเกิดภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 กำหนดให้องค์กรที่เกี่ยวข้องมีอำนาจประกาศกำหนดให้เขตพื้นที่หนึ่งพื้นที่ใดเป็นเขตภาวะน้ำแล้งหรือเขตภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง แล้วแต่กรณี เพื่อควบคุมปริมาณการใช้น้ำของประชาชนในเขตพื้นที่ดังกล่าว

4.6.1 การกำหนดเขตภาวะน้ำแล้ง

การกำหนดเขตภาวะน้ำแล้ง พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 มาตรา 57 กำหนดให้คณะกรรมการลุ่มน้ำโดยความเห็นชอบของนายกรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดเขตภาวะน้ำแล้ง โดยในการประกาศต้องมีข้อมูลเพียงพอที่ชี้ได้ว่าจะเกิดภาวะน้ำแล้งในพื้นที่ใดของลุ่มน้ำ ทั้งนี้ เมื่อมีการประกาศกำหนดเขตภาวะน้ำแล้งแล้ว คณะกรรมการลุ่มน้ำมีอำนาจกำหนดให้กิจการใดสามารถใช้น้ำได้ในปริมาณที่เห็นสมควรได้ เช่น กำหนดให้กิจการเกษตรกรรมที่ต้องใช้น้ำมาก ไม่ว่าจะเป็นการปลูกข้าวนาปรัง การปลูกลำไย การประมงหรือการเลี้ยงสัตว์น้ำในกระชังที่ก่อให้เกิดมลพิษต่อแหล่งน้ำสาธารณะ เป็นกิจการที่ใช้น้ำได้ในปริมาณที่จำกัด เพื่อให้การใช้น้ำในช่วงที่เกิดภาวะน้ำแล้งเป็นไปอย่างประหยัดและคุ้มค่ามากที่สุด โดยต้องทำเป็นประกาศปิดไว้ในที่เปิดเผยและเห็นได้ง่ายในเขตภาวะน้ำแล้งนั้น และเมื่อภาวะน้ำแล้งได้พ้นไปแล้ว ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำโดยความเห็นชอบของนายกรัฐมนตรีประกาศยกเลิกเขตภาวะน้ำแล้ง

4.6.2 กรณีที่เกิดภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง

การกำหนดเขตภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 มาตรา 58 กำหนดว่าเป็นกรณีที่เกิดภาวะน้ำแล้งจนอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจหรือการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ นายกรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดเขตภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรงในพื้นที่นั้น และกำหนดวิธีการใช้น้ำเพื่อลดปริมาณการใช้หรือห้ามการใช้น้ำบางประเภทเกินกว่าจำเป็นแก่การอุปโภคบริโภค กำหนดวิธีการแบ่งปันน้ำ รวมทั้งกำหนดมาตรการอื่นใดที่จำเป็นใช้บังคับในพื้นที่เพื่อแก้ไขและบรรเทาภาวะน้ำแล้งนั้น ทั้งนี้ ต้องเป็นไปเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมและให้ผู้ใช้น้ำต้องเสียหายน้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ และหากพื้นที่ที่มีประกาศกำหนดให้เป็นเขตภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรงได้เคยมีประกาศกำหนดให้เป็นเขตภาวะน้ำแล้งในกรณีปกติตามมาตรา 57 ให้ถือว่าประกาศของนายกรัฐมนตรีกำหนดเขตภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรงมีผลเป็นการยกเลิกเขตภาวะน้ำแล้งตามมาตรา 57 อย่างไรก็ดี ในระหว่างที่ยังไม่มีประกาศของนายกรัฐมนตรี คณะกรรมการลุ่มน้ำมีอำนาจกำหนดวิธีการใช้น้ำและการแบ่งปันน้ำในพื้นที่ได้เท่าที่จำเป็นในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น ประกาศกำหนดห้ามมิให้ปลูกข้าวนอกฤดูการทำนาปกติ (ขึ้นอยู่กับพื้นที่) หรือห้ามปลูกพืชไร่หรือทำไร่ ประเภทที่ต้องใช้น้ำมาก ห้ามใช้น้ำเพื่อการปศุสัตว์ เว้นแต่เพื่อการ ดำรงชีพของสัตว์ หรือให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เช่น กิจการโรงแรม ลดการใช้น้ำหรือจำกัดปริมาณการใช้น้ำลงจากการประกอบกิจการตามปกติ หรือจำกัดการให้บริการแก่ผู้พักหรือ หยุดประกอบกิจการไว้ชั่วคราว เป็นต้น และเมื่อภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรงได้พ้นไปแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีประกาศยกเลิกเขตภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง

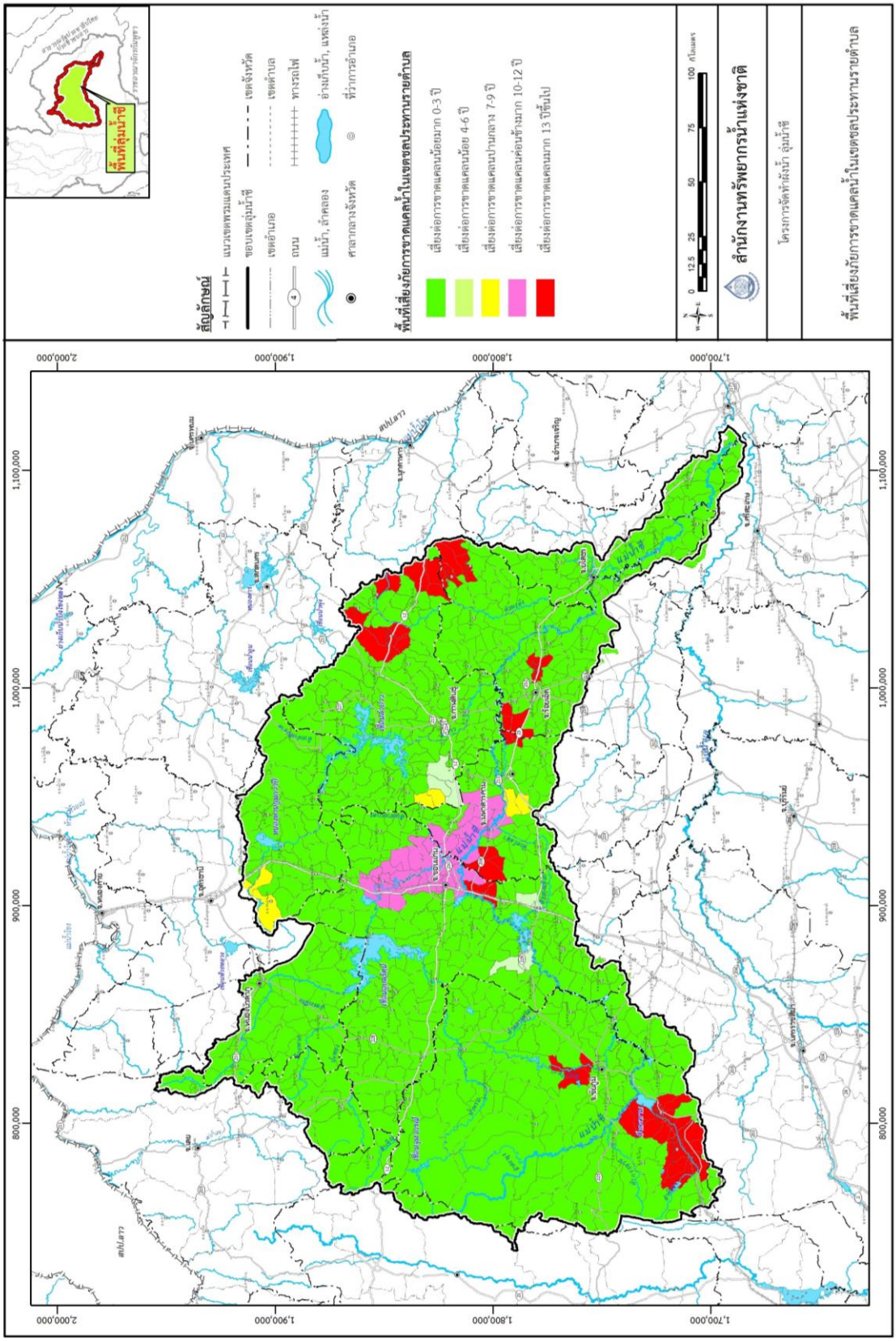
นอกจากการควบคุมหรือจำกัดปริมาณการใช้น้ำของประชาชนในกรณีที่เกิดภาวะ น้ำแล้งหรือเกิดภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรงดังกล่าวแล้ว จำเป็นต้องกำหนดวิธีการบูรณาการควบคุมการใช้น้ำ การจัดสรรน้ำหรือการกักเก็บน้ำร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่ก่อนเกิดภาวะน้ำแล้งด้วย ได้แก่ 1) กรมชลประทาน ควบคุมดูแลการใช้น้ำใน เขตพื้นที่ชลประทานเพื่อให้มีการจัดสรรน้ำเพื่อการเกษตรอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ในพื้นที่ 2) การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ควบคุมการใช้น้ำหรือกักเก็บน้ำในเขื่อนเพื่อผลิตพลังงาน การระบายน้ำออกจากเขื่อนหรืออ่างเก็บน้ำที่อยู่ในความรับผิดชอบ 3) กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน ควบคุมการใช้น้ำหรือกักเก็บน้ำในเขื่อนขนาดเล็กเพื่อผลิตพลังงาน การระบายน้ำออกจากเขื่อนหรืออ่างเก็บน้ำขนาดเล็กที่อยู่ในความรับผิดชอบ 4) การประปานครหลวง หรือ 5)

การประปาส่วนภูมิภาค ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการจัดหาน้ำดิบมาเพื่อผลิตเป็นน้ำประปา หรือการจัดสรรน้ำให้แก่ประชาชนในพื้นที่ที่ประสบภาวะน้ำแล้งให้เป็นธรรมและเหมาะสมกับสถานการณ์

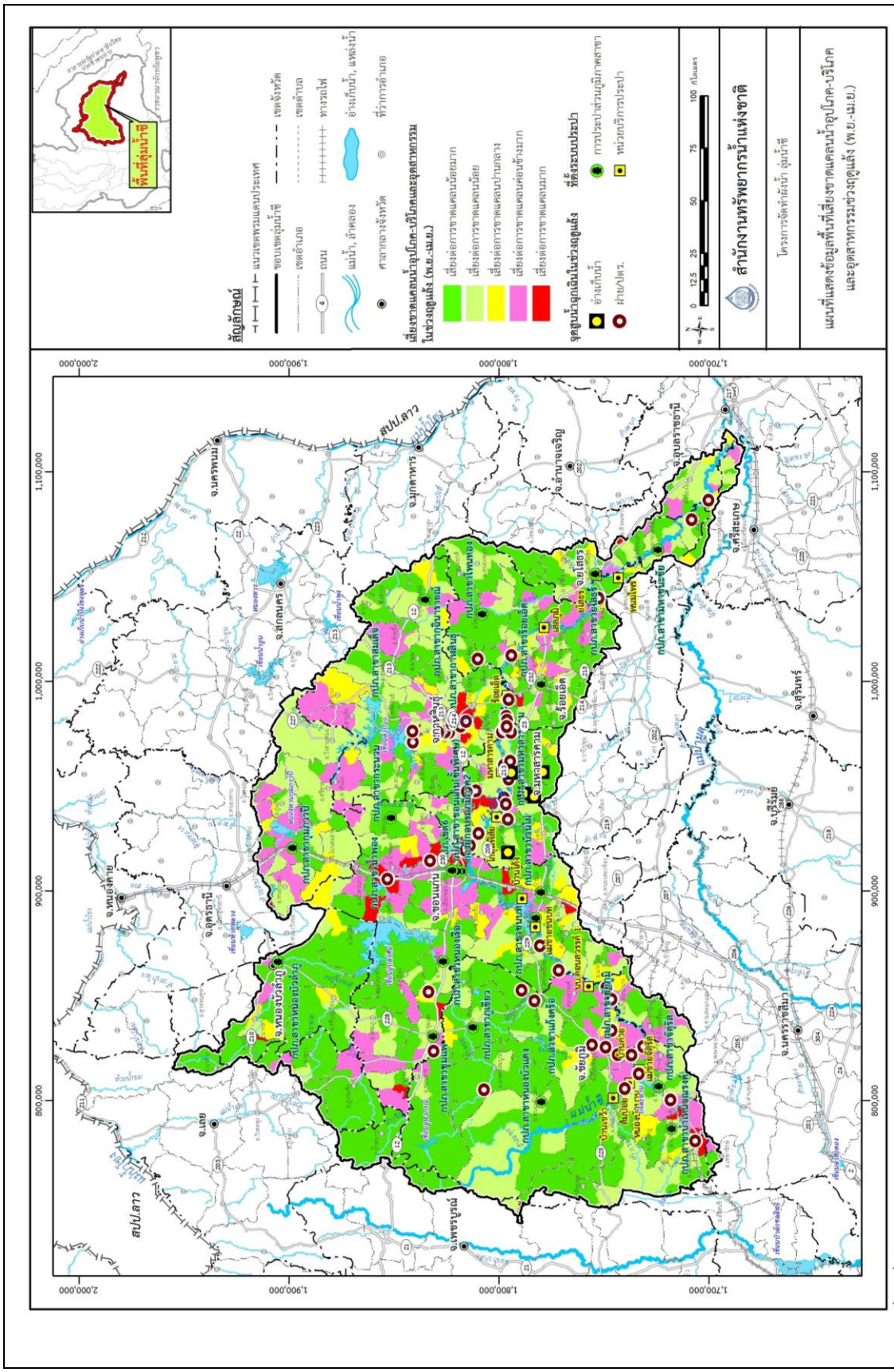
4.7 การหาแหล่งน้ำทดแทนและการขนส่งน้ำจากแหล่งน้ำทดแทนมายังพื้นที่ที่เกิดภาวะน้ำแล้ง

ในกรณีที่พบว่ามีความเสี่ยงที่จะเกิดการขาดแคลนน้ำในบางลุ่มน้ำสาขาจากเกณฑ์ที่พิจารณาตัวบ่งชี้ต่างๆ ตามที่กล่าวมาข้างต้น ในขณะที่บางลุ่มน้ำสาขายังมีน้ำเพียงพอ อาจพิจารณาตั้งสถานีสูบน้ำชั่วคราว เพื่อนำน้ำจากลุ่มน้ำสาขาที่มีน้ำเพียงพอไปช่วยเหลือลุ่มน้ำสาขาที่ขาดแคลนได้ โดยอาจใช้ระยะสูบน้ำร่วมกับท่อส่งชั่วคราวหรือใช้การสูบใส่รถบรรทุก เช่น ของกรมชลประทาน กรมทรัพยากรน้ำ หรือกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างๆ โดยใน**รูปที่ 4.7.3-1ก** จะแสดงจุดที่สามารถใช้เป็นที่ตั้งระบบสูบน้ำชั่วคราวฉุกเฉิน ซึ่งได้แก่ บริเวณอ่างเก็บน้ำ ฝาย หรือประตูระบายน้ำต่างๆ นอกจากนี้ใน**รูปที่ 4.7.3-1ข** ยังแสดงถึงความเสี่ยงในการขาดแคลนน้ำรายตำบล ซึ่งวิเคราะห์จากการพิจารณาความต้องการน้ำ (ซึ่งแบ่งเป็นด้านอุปโภค-บริโภค-อุตสาหกรรม และด้านการเกษตร) เทียบกับความจุแหล่งน้ำที่มีในพื้นที่ตำบลที่มีแหล่งน้ำใกล้เคียงกับความต้องการน้ำก็จะมีความเสี่ยงในการเกิดการขาดแคลนน้ำต่ำกว่าในรูปก็จะแสดงเป็นสีโทนเขียว ส่วนพื้นที่ที่มีความจุแหล่งน้ำน้อย เมื่อเทียบกับความต้องการน้ำก็จะแสดงเป็นสีโทนแดง จาก**รูปที่ 4.7.3-1ค** โดยตำแหน่งอ่างเก็บน้ำ ฝาย หรือ ปตร. ที่อยู่ในพื้นที่ที่แสดงเป็นโทนสีเขียว จะมีโอกาสใช้เป็นจุดติดตั้งระบบสูบน้ำชั่วคราวฉุกเฉินเพื่อส่งน้ำไปยังพื้นที่โทนสีแดงได้ อย่างไรก็ตามในการดำเนินการจริง ก็จะต้องมีการพิจารณาความเสี่ยงในการเกิดภัยแล้ง ในสถานการณ์จริงในแต่ละปีตามตัวบ่งชี้ภัยแล้งต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้น เพื่อประกอบการดำเนินการให้สอดคล้องกับสถานการณ์จริง

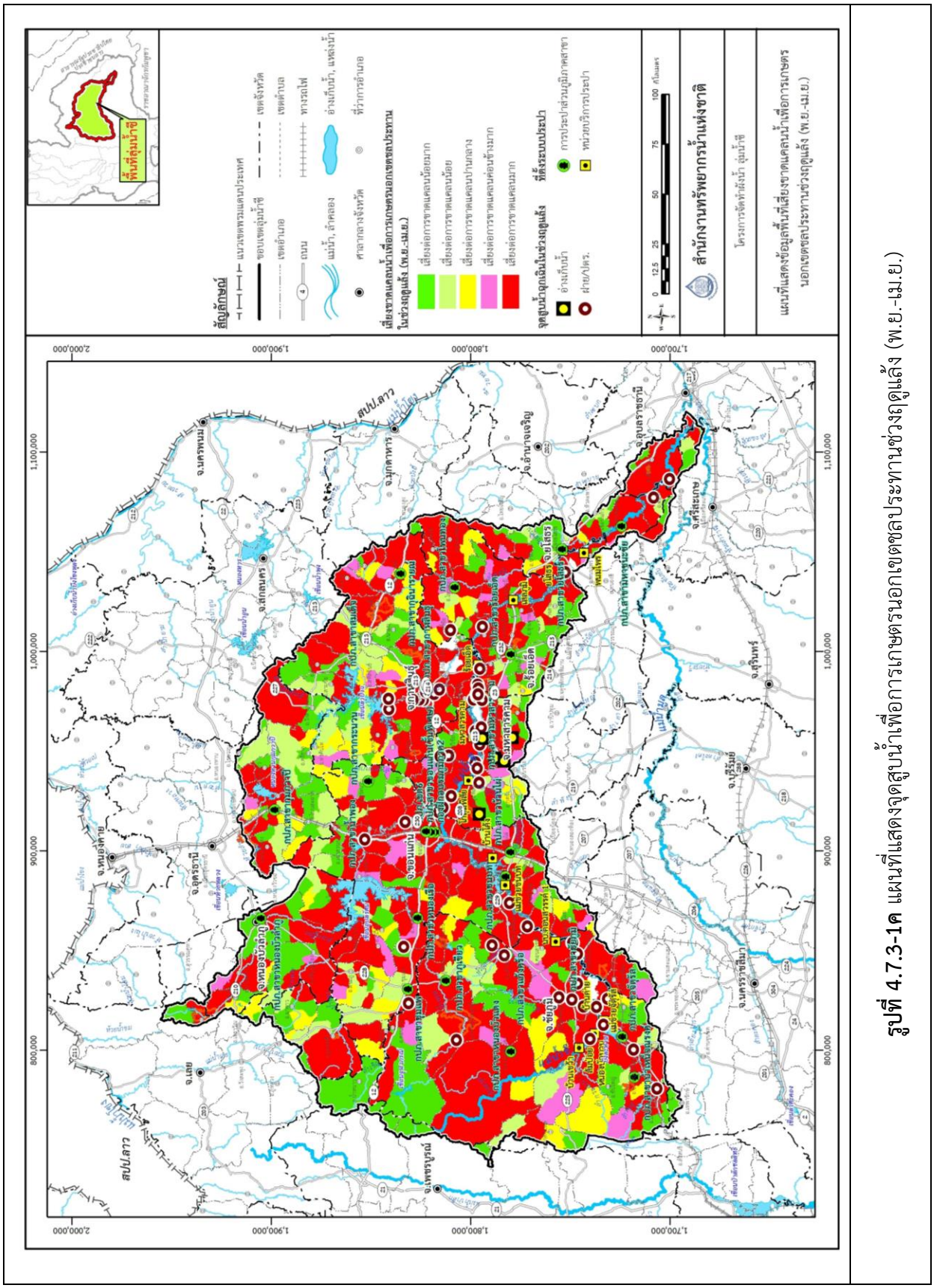
นอกจากนี้ ในพื้นที่ที่มีศักยภาพน้ำบาดาลเหลือพอ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ควรพิจารณาเจาะบ่อบาดาลเพื่อช่วยบรรเทาภัยแล้ง โดยแผนที่แสดงศักยภาพน้ำบาดาล แสดงไว้ใน**รูปที่ 4.7.3-2**

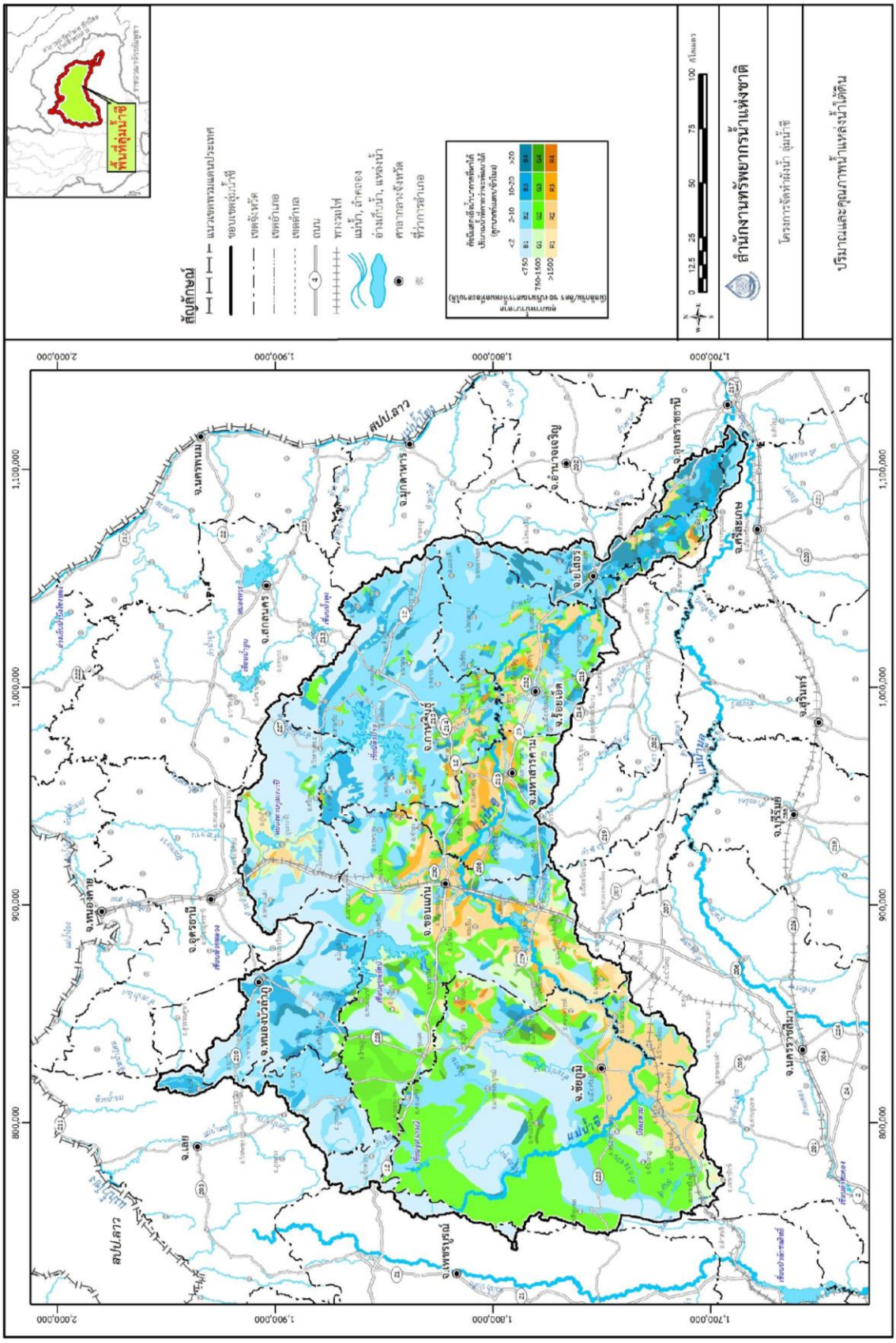
รูปที่ 4.7.3-1ก แผนที่แสดงจุดสูบน้ำ.ในเขตตลประทานช่วงฤดูแล้ง

รูปที่ 4.7.3-1ข แผนที่แสดงจุดสูบน้ำอุปโภค-บริโภค และอุตสาหกรรมช่วงฤดูแล้ง

รูปที่ 4.7.3-1ค แผนที่แสดงจุดสูบน้ำเพื่อการเกษตรนอกเขตชลประทานช่วงฤดูแล้ง (พ.ย.-เม.ย.)

ที่ตั้งโครงการแก้มลิงบึงหนองบัวลำภู
ขอบเขตลุ่มน้ำชี
โครงการชลประทานขนาดใหญ่
ขอบเขตจังหวัด
ขอบเขตอำเภอ
ขอบเขตตำบล
ถนน
ทางรถไฟ
แม่น้ำ, ลำคลอง
อ่างเก็บน้ำ, แหล่งน้ำ
ศาลากลางจังหวัด
ที่ว่าการอำเภอ
ค่าดัชนีความยากลำบากในการพัฒนาแหล่งน้ำผิวดิน
(ลูกบาศก์เมตร/ตร.กม.)
<750
750-1500
>1500
ค่าดัชนีความยากลำบากในการพัฒนาแหล่งน้ำบาดาล
(ลูกบาศก์เมตร/ชั่วโมง)
<2
2-10
10-20
>20
0 12.5 25 50 75 100 กิโลเมตร
ชี
ลุ่มน้ำชี
ลุ่มน้ำมูล
ลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำโขง
ลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำมูล
ลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำชี
ลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำโขง
ลุ่มน้ำมูล
ลุ่มน้ำชี

4.8 ข้อเสนอแนะเกณฑ์เตือนภัยและแนวทางการบริหารจัดการด้านคุณภาพน้ำและความเค็ม

จากข้อมูลตรวจวัดคุณภาพน้ำของหน่วยงานต่างๆ ที่มีการดำเนินการตรวจวัดอย่างต่อเนื่องในลุ่มน้ำชี พบว่าปัญหาคุณภาพน้ำในลุ่มน้ำชีจะแบ่งเป็น 2 ส่วนหลักคือ

- ปัญหาน้ำเสื่อมคุณภาพ เนื่องจากปริมาณน้ำท่าน้อย จนไม่เพียงพอจะรักษาคุณภาพน้ำ นอกจากนี้ยังอาจเกิดจากการมีมลพิษลงสู่ลำน้ำสูงกว่าปกติในบางครั้ง ซึ่งอาจทำให้น้ำเสื่อมคุณภาพได้ แม้นว่าปริมาณน้ำท่าจะไม่ได้น้อยกว่าสภาพปกติก็ตาม
- ปัญหาน้ำมีความเค็มสูงกว่าปกติ เนื่องจากในลุ่มน้ำชีมีพื้นที่บางแห่งเป็นพื้นที่ดินเค็ม เมื่อมีฝนตกในพื้นที่ดังกล่าว แต่อาจมีน้ำฝนจากพื้นที่อื่นที่มีความเค็มต่ำไม่มากนัก ก็อาจทำให้เกิดปัญหาน้ำมีความเค็มมากกว่าปกติได้

ดังนั้นในส่วนของการพิจารณาเกณฑ์เตือนภัยและแนวทางการบริหารจัดการด้านคุณภาพน้ำจะแยกพิจารณาแยกเป็น 2 ปัญหาตามที่กล่าวมาข้างต้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.8.1 เกณฑ์ด้านคุณภาพน้ำ

1) การวิเคราะห์ปริมาณน้ำที่เกี่ยวข้องกับการรักษาคุณภาพน้ำ

จากข้อมูลสรุปคุณภาพน้ำ (WQI) ของกรมควบคุมมลพิษที่จุดตรวจวัดต่าง ๆ ใน**รูปที่ 4.8.1-1** ตามที่รวบรวมและสรุปไว้ในบทที่ 2 พบว่าค่าคุณภาพน้ำส่วนมากในพื้นที่ลุ่มน้ำชีอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำประเภทที่ 3 : พอใช้ มีเพียงลำปาวในปี 2562 เท่านั้นที่อยู่ในเกณฑ์ประเภทที่ 4 : เสื่อมโทรม ทั้งนี้เมื่อพิจารณารายละเอียดของคุณภาพน้ำบริเวณลำปาวที่มี WQI อยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมในปี 2562 นั้น พบว่าสาเหตุเกิดจากมีค่าแมงกานีสเกินมาตรฐานไม่ได้เกิดจากการเน่าเสีย หากพิจารณาข้อมูลตรวจวัด BOD กับ DO ของกรมควบคุมมลพิษช่วงปี 2558-2563 พบว่าค่าคุณภาพน้ำส่วนใหญ่จะมีคุณภาพพอใช้ ไม่เสื่อมโทรมมากกล่าวคือ อยู่ในมาตรฐานประเภทที่ 2 และ 3 เป็นหลัก สามารถนำไปใช้อุปโภค-บริโภคได้ตลอดทั้งปี โดยผ่านกระบวนการกรองน้ำตามปกติ โดยอาจมีเพียงบางปีและบางจุดที่มีค่าเกินค่ามาตรฐานแหล่งน้ำประเภท 4 เช่น สถานีตรวจวัดคุณภาพน้ำ CI05 และ CI11 ในแม่น้ำชี เป็นต้น ที่มีความเสื่อมโทรมกว่ามาตรฐานประเภทที่ 4 ประมาณ 6 ครั้ง จากการตรวจสอบประมาณ 252 ครั้ง ในช่วงปี 2558-2563 ตามแสดงดัง**รูปที่ 4.8.1-2** รายละเอียดข้อมูลคุณภาพน้ำ

จากข้อมูลพอจะสรุปได้ว่าปริมาณน้ำในลำน้ำทั่วไปมีเพียงพอจะทำให้เกิดความสะอาดตัวเองและเจือจางมลพิษลงสู่ลำน้ำที่จะทำให้คุณภาพน้ำในลำน้ำไม่ถึงขั้นเสื่อมโทรมมาก ตามมาตรฐานคุณภาพน้ำประเภทที่ 5 เมื่อนำอัตราการไหลของน้ำ ซึ่งได้จากสถานีตรวจวัดของกรมชลประทานที่ตำแหน่งเดียวกันหรืออยู่ใกล้กันกับจุดตรวจวัดคุณภาพน้ำของกรมควบคุมมลพิษมาพิจารณาหาความสัมพันธ์กับคุณภาพน้ำที่ตรวจวัดได้ที่เวลาเดียวกัน จะสามารถหาความสัมพันธ์ได้ว่ามีอัตราการไหลเท่าไร จะมีโอกาสที่จะทำให้คุณภาพน้ำดีกว่ามาตรฐานคุณภาพน้ำประเภทที่ 2 3 และ 4 คิดเป็น Percentile เท่าไร ได้ตามตัวอย่างใน**รูปที่**

4.8.1-3 โดยพิจารณาเฉพาะสถานีตรวจวัดคุณภาพน้ำที่มีสถานีวัดน้ำท่าอยู่ใกล้เคียงซึ่งในลุ่มน้ำชีมีจำนวน 7 จุด เท่านั้น

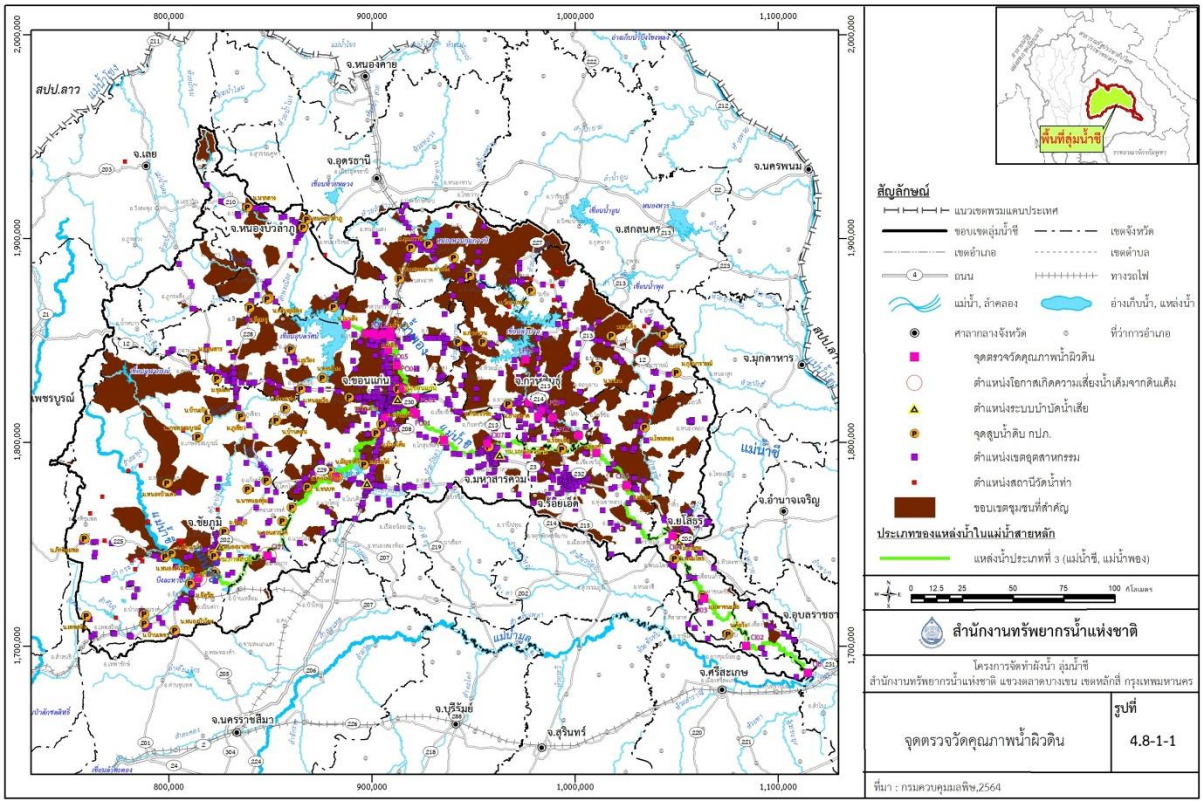
จากกราฟ**รูปที่ 4.8.1-3** จะเห็นว่าถ้าในลำน้ำมีอัตราการไหลสูงขึ้น โอกาสที่น้ำจะมีคุณภาพดีกว่ามาตรฐานก็จะสูงขึ้น และถ้าต้องการให้น้ำในลำน้ำเป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพน้ำชั้นที่ดีกว่า เช่น ประเภท 2 หรือประเภท 3 ก็จะต้องการอัตราการไหลในลำน้ำที่สูงกว่า อย่างไรก็ตามสำหรับกิจกรรมการใช้น้ำโดยทั่วไปรวมทั้งระบบผลิตประปา สามารถรองรับน้ำได้ถ้าน้ำมีคุณภาพไม่ถึงขั้นเสื่อมโทรมมาก (ประเภท 5) ดังนั้นจากข้อมูลในกราฟ**รูปที่ 4.8.1-3** สามารถหาค่าอัตราการไหลที่ทำให้คุณภาพน้ำมีโอกาสที่ดีกว่ามาตรฐานประเภท 4 ที่ 90 Percentile ได้ตาม**ตารางที่ 4.8.1-1**

เมื่อนำค่าอัตราการไหลตาม**ตารางที่ 4.8.1-1** มาเปรียบเทียบกับอัตราการไหลที่ FDC 90% ณ สถานีอัตราการไหลเดียวกัน ตามที่วิเคราะห์ไว้ในผังน้ำแผ่นที่ 14 ตามที่แสดงไว้ใน**ตารางที่ 4.8.1-1** จะพบว่าอัตราการไหลที่ FDC 90% มีค่าสูงกว่า ดังนั้นจึงมีปริมาณเพียงพอที่จะทำให้มั่นใจได้ว่าคุณภาพน้ำจะมีคุณภาพน้ำไม่เสื่อมโทรมมาก (ประเภท 5) ดังนั้นในการจัดทำผังน้ำแผ่นที่ 14 ที่มีการแสดงข้อมูลในช่วงแล้ง ซึ่งจะแสดงค่าอัตราการไหลที่ FDC ต่างๆ ตามแนวทางที่กำหนดในโครงการจัดทำแผนหลักการจัดทำผังน้ำ จึงสามารถใช้เป็นอัตราการไหลที่ใช้รักษาคุณภาพน้ำได้และจะถูกนำไปพิจารณาประกอบการจัดทำเกณฑ์เตือนภัย/บริหารจัดการน้ำในขั้นตอนต่อไป

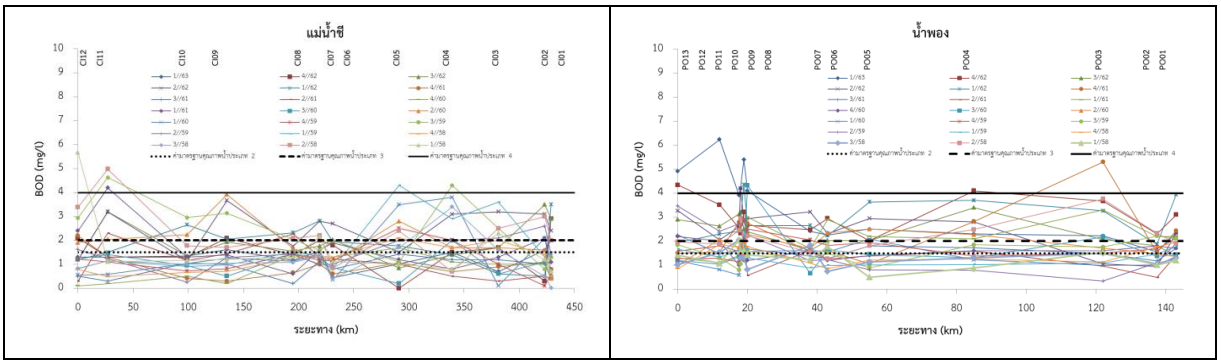
ตารางที่ 4.8.1-1 ค่า Flow Duration เทียบกับค่าอัตราการไหลที่ทำให้คุณภาพน้ำมีโอกาสที่ดีกว่ามาตรฐานประเภท 4

ลุ่มน้ำสาขาย่อย	สถานีวัดน้ำท่า	ปริมาณน้ำ (ลบ.ม./วินาที) ที่ร้อยละของ Flow Duration Curve (FDC) ต่างๆ				สถานีตรวจวัดคุณภาพน้ำ	ปริมาณน้ำที่คุณภาพน้ำมีโอกาสดีกว่ามาตรฐานคุณภาพน้ำประเภท 4 (ลบ.ม./วินาที) ที่ร้อยละของโอกาสการเกิดต่างๆ			
		90%	80%	70%	60%		90%	80%	70%	60%
1 แม่น้ำชีส่วนที่ 3	E.9	0.28	0.85	1.70	3.50	CI10	*	*	*	*
2. ลำน้ำพองตอนล่างส่วนที่ 1	E.22B	4.50	6.90	8.92	11.48	PO05	*	*	*	*
3. แม่น้ำชีส่วนที่ 4/1	E.66A	5.98	13.90	28.10	44.40	CI06	*	*	*	*
4. ลำปาวตอนล่าง	E.75	1.42	2.80	4.30	6.40	LP05	*	*	*	*
	E.87	5.25	12.74	17.00	20.89	LP02	*	*	*	*
5. แม่น้ำชีส่วนที่ 4/2	E.18	19.52	35.00	54.50	77.42	CI05	17.85	15.48	13.15	10.76
6. แม่น้ำชีตอนล่าง	E.20A	17.60	35.00	54.20	78.20	CI03	*	*	*	*

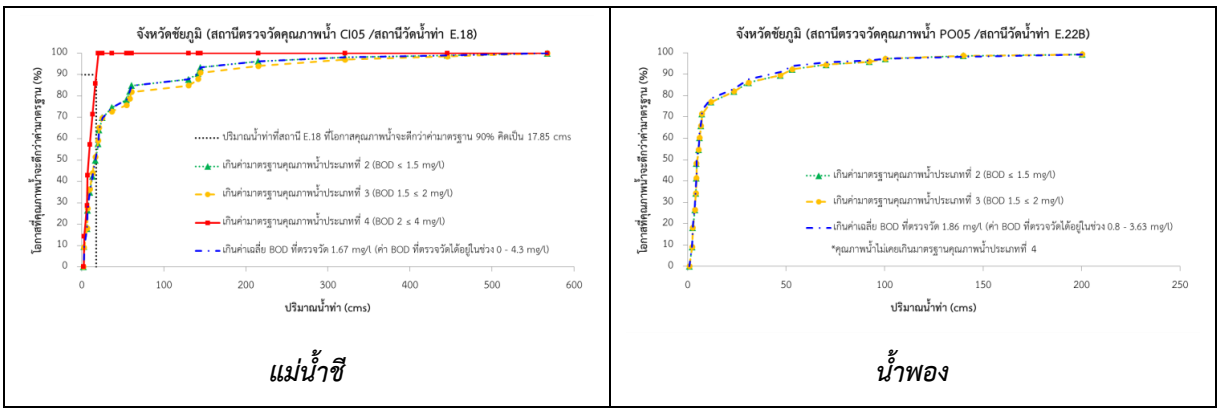
หมายเหตุ : *หมายถึงคุณภาพน้ำที่สถานีดังกล่าวไม่เคยต่ำถึงขั้นเสื่อมโทรมมาก (ประเภท 5)

รูปที่ 4.8.1-1 จุดตรวจวัดคุณภาพน้ำผิวดิน

รูปที่ 4.8.1-2 ตัวอย่างค่าคุณภาพน้ำ (BOD) ในลำน้ำสายหลัก

รูปที่ 4.8.1-3 ปริมาณน้ำน้อยสุดที่ทำให้ค่าความสกปรกในรูปสารอินทรีย์เกิน 4 มิลลิกรัม/ลิตร

2) เกณฑ์การเตือนภัยและเขตการประกาศเตือนภัยจากคุณภาพน้ำ

(1) เกณฑ์เตือนภัยอัตราการไหลเพื่อรักษาคุณภาพน้ำในลำน้ำที่มีปัญหาคุณภาพน้ำในปัจจุบันและใช้น้ำในการผลิตน้ำประปา นอกจากการพิจารณาในเชิงปริมาณแล้ว ในกรณีที่มีน้ำน้อยจนเกิดปัญหาคุณภาพน้ำก็ถือว่าการที่น้ำเสื่อมคุณภาพก็ทำให้ใช้น้ำไม่ได้ ซึ่งนำไปสู่ปัญหาการขาดแคลนน้ำเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ ปริมาณน้ำที่ใช้ในการรักษาคุณภาพน้ำ/รักษาระบบนิเวศ จะพิจารณาจาก (1) Flow Duration Curve (2) ปริมาณน้ำต่ำสุดทำให้น้ำในลำน้ำยังคงมีคุณภาพ “ไม่เสื่อมโทรม” ตามเกณฑ์ของกรมควบคุมมลพิษ

ทั้งนี้จากผลการศึกษาปริมาณน้ำเพื่อรักษาคุณภาพน้ำตามหัวข้อที่ผ่านมา จะพบว่าปริมาณน้ำต่ำสุดที่ใช้รักษาคุณภาพน้ำตามข้อ (2) จะมีค่าต่ำกว่าค่า FDC 90% ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าถ้าน้ำในลำน้ำมีค่าเท่ากับ FDC 90% หรือสูงกว่า ก็จะถือว่ามีปริมาณน้ำมากพอจะรักษาคุณภาพน้ำด้วย

และจากหัวข้อ 4.5 ที่มีการวิเคราะห์เกณฑ์เตือนภัยแล้งจากระดับน้ำ ปริมาณน้ำในลำน้ำ โดยทำการเปรียบเทียบเทียบค่า FDC 90% กับความต้องการน้ำที่ด้านท้ายน้ำของจุดตรวจวัด โดยเลือกใช้ค่าที่สูงกว่าเป็นเกณฑ์เตือนภัย ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่าถ้าในลำน้ำมีปริมาณน้ำสูงกว่าเกณฑ์เตือนภัยแล้งก็จะมีปริมาณน้ำมากพอที่จะรักษาคุณภาพน้ำด้วย

ดังนั้นเกณฑ์การเตือนภัยคุณภาพน้ำในเชิงปริมาณน้ำในกรณีของลุ่มน้ำชี จะใช้ตามเกณฑ์การเตือนภัยปริมาณและระดับน้ำในหัวข้อ 4.5

(2) เกณฑ์เตือนภัยคุณภาพน้ำทั่วไป

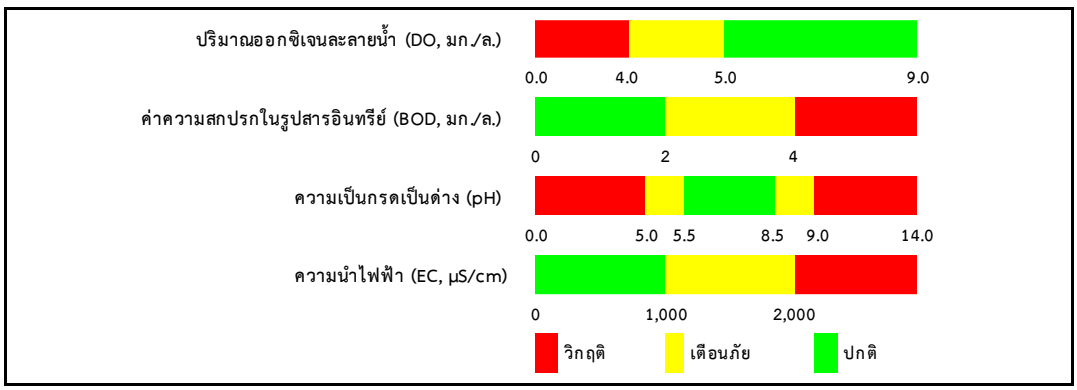
การเตือนภัยด้วยอัตราการไหลตามข้อ (1) จะเป็นกรณีของลำน้ำที่เริ่มมีปัญหาคุณภาพน้ำปัจจุบัน และต้องการอัตราการไหลขั้นต่ำ เพื่อรักษาคุณภาพน้ำ อย่างไรก็ตามปัญหาคุณภาพน้ำก็ยังสามารถเกิดจากการมีมลพิษลงสู่ลำน้ำมากกว่าปกติ ซึ่งเกิดขึ้นได้กับทั้งลำน้ำตามข้อ (1) และลำน้ำอื่นๆ ที่ปกติไม่มีปัญหาคุณภาพน้ำ ดังนั้น จึงต้องมีการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำ โดยใช้เกณฑ์เตือนภัยของกรมควบคุมมลพิษ เพื่อใช้เฝ้าระวังกรณีมีเหตุการณ์ที่ทำให้น้ำเสื่อมคุณภาพ เช่น มีการปล่อยมลพิษลงสู่ลำน้ำมากกว่าปกติ เป็นต้น โดยเกณฑ์การเตือนภัยด้านคุณภาพน้ำของกรมควบคุมมลพิษมี 5 พารามิเตอร์ ได้แก่ ปริมาณออกซิเจนที่ละลายในน้ำ (Dissolve Oxygen, DO) ค่าความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (Biochemical Oxygen Demand, BOD) ความเป็นกรด-ด่าง (pH) การนำไฟฟ้า (Electrical Conductivity, EC) และอุณหภูมิน้ำ (Temperature, WT) ซึ่งเกณฑ์การเตือนภัยแบ่งออกเป็น 3 ระดับคือ ระดับปกติ ระดับเฝ้าระวัง และระดับวิกฤต แสดงดัง**รูปที่ 4.8.1-4** มีรายละเอียดดังนี้

- ***ปริมาณออกซิเจนที่ละลายในน้ำ (Dissolve Oxygen, DO)*** จากการพิจารณาระดับ DO ที่เหมาะสมสำหรับการดำรงชีวิตของสัตว์น้ำ ประกอบกับเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 สถานการณ์คุณภาพน้ำในปัจจุบัน ลักษณะการเปลี่ยนแปลงของ DO และขีดความสามารถใน

การตรวจวัดของอุปกรณ์ในทางปฏิบัติ ได้กำหนดเกณฑ์ เตือนภัยเป็นเกณฑ์ต่ำสุด (Lower Limit) สำหรับระดับเตือนภัย (สีเหลือง) ที่ 5 มิลลิกรัม/ลิตร และระดับวิกฤติ (สีแดง) ที่ 4 มิลลิกรัม/ลิตร

- ***ค่าความสกปรกในรูปสารอินทรีย์*** (Biochemical Oxygen Demand, BOD) ได้กำหนดเกณฑ์ เตือนภัยเป็นเกณฑ์ต่ำสุด (Lower Limit) สำหรับระดับเตือนภัย (สีเหลือง) ที่ 2 มิลลิกรัม/ลิตร และระดับวิกฤติ (สีแดง) ที่ 4 มิลลิกรัม/ลิตร
- ***ความเป็นกรด-ด่าง (pH)*** จากการพิจารณาระดับ pH ที่เหมาะสมสำหรับการดำรงชีวิตของสัตว์น้ำ ประกอบกับเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพแหล่งน้ำผิวดิน สถานการณ์คุณภาพน้ำในปัจจุบัน ลักษณะการเปลี่ยนแปลงของ pH และขีดความสามารถในการตรวจวัดของอุปกรณ์ในทางปฏิบัติ ได้กำหนดเกณฑ์เตือนภัยเป็นเกณฑ์ ต่ำสุดและสูงสุด ประกอบกัน สำหรับระดับเตือนภัย (สีเหลือง) กำหนด Upper Limit ไว้ที่ 8.5 และ Lower Limit ที่ 5.5 ส่วนระดับวิกฤติ (สีแดง) กำหนด Upper Limit ไว้ที่ 9.0 และ Lower Limit ที่ 5.0
- ***การนำไฟฟ้า (Electrical Conductivity, EC)*** จากการพิจารณาระดับความนำไฟฟ้าที่เหมาะสมสำหรับการอุปโภคบริโภคและการเกษตร ประกอบกับเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพแหล่งน้ำผิวดิน สถานการณ์คุณภาพน้ำในปัจจุบัน ลักษณะการเปลี่ยนแปลงของความนำไฟฟ้าและขีดความสามารถในการตรวจวัดของอุปกรณ์ ในทางปฏิบัติได้กำหนดเกณฑ์เตือนภัยเป็นเกณฑ์สูงสุด (Upper Limit) สำหรับระดับเตือนภัย (สีเหลือง) ที่ 1,000 µS/cm และระดับวิกฤติ (สีแดง) ที่ 2,000 µS/cm

  โดยค่า EC นี้ จะสัมพันธ์กับความเค็มด้วยแต่ในบางกรณีการมีสารเคมีลงสู่ลำน้ำก็จะทำให้ค่า EC เปลี่ยน โดยอาจไม่มีความเค็มมาเกี่ยวข้อง ดังนั้น ในลุ่มน้ำชีจึงแยกเกณฑ์การเตือนความเค็มออกไปต่างหาก ตามหัวข้อ 4.8.2
- ***อุณหภูมิน้ำ (Temperature, WT)*** เกณฑ์เตือนภัยสำหรับอุณหภูมิน้ำ ในขั้นตอนนี้จะกำหนดไว้เป็นเกณฑ์สูงสุด (Upper Limit) ที่ 33 องศาเซลเซียส การที่กำหนดเกณฑ์เตือนภัยเฉพาะ Upper Limit เนื่องจากอุณหภูมิของน้ำที่สูงขึ้นจะส่งผลทางด้านลบต่อคุณภาพน้ำมากกว่าการลดลงของอุณหภูมิน้ำ เนื่องจาก ความสามารถในการละลายน้ำของออกซิเจนจะลดลงตามอุณหภูมิที่สูงขึ้น นอกจากนี้ อัตราการย่อยสลายสารอินทรีย์ก็จะเพิ่มขึ้นตามอุณหภูมิน้ำที่สูงขึ้นด้วย ซึ่งส่งผลให้มีความต้องการออกซิเจนในน้ำสูงตามมา

รูปที่ 4.8.1-4 เกณฑ์คุณภาพน้ำที่ใช้ในการเตือนภัย

3) แนวทางการบรรเทาปัญหาคุณภาพน้ำ

ในกรณีที่ตรวจพบว่า BOD (หรือ COD) หรือ DO ถึงเกณฑ์เตือนภัยตาม**รูปที่ 4.8.1-4** แนวทางการแก้ไขปัญหาจะแบ่งเป็น 2 ส่วนคือ

- การหาแหล่งมลพิษและแก้ไขไม่ให้มีการปล่อยมลพิษลงสู่ลำน้ำ ส่วนนี้ต้องพิจารณาจากข้อมูลตรวจวัดว่าจุดที่เกิดน้ำเสื่อมสภาพด้านต้นน้ำที่สุดอยู่ใกล้สถานีไหน แล้วสืบหาแหล่งกำเนิดจากการสำรวจภาคสนาม
- การบรรเทาปัญหาน้ำเสื่อมสภาพโดยการเจือจาง โดยการปล่อยน้ำคุณภาพดีจากแหล่งน้ำด้านเหนือน้ำของจุดที่เกิดน้ำเสียมาในปริมาณที่เพียงพอจะทำให้ดัชนีคุณภาพน้ำตาม**รูปที่ 4.8.1-4** กลับมาอยู่ในเกณฑ์ปกติซึ่งคำนวณได้จากสมการดังนี้

$$\text{อัตราการไหลเพิ่มเติมเพื่อเจือจางน้ำเสีย (ลบ.ม. ต่อวินาที)} = \left|\frac{\text{ดัชนีคุณภาพน้ำที่วัดได้} - \text{มาตรฐานคุณภาพน้ำของดัชนีนั้น}}{\text{มาตรฐานคุณภาพน้ำของดัชนีนั้น} - \text{ดัชนีคุณภาพน้ำของน้ำที่จะปล่อยมาเจือจาง}}\right| \times \text{อัตราการไหลที่วัดได้}$$

ยกตัวอย่างเช่น ถ้าวัด BOD ได้ 8 mg/l อัตราการไหลในจุดที่มีปัญหาอยู่ที่ 0.1 ลบ.ม./วิ ถ้าต้องการให้น้ำกลับมามี BOD 4 mg/l ตามมาตรฐาน ควรปล่อยน้ำที่มี BOD 2 mg/l มาเจือจางประมาณ $\left|\frac{8-4}{8-2}\right| \times 0.1 = 0.067$ ลบ.ม./วินาที

4.8.2 เกณฑ์ด้านความเค็ม

1) การวิเคราะห์ปริมาณน้ำที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความเค็ม

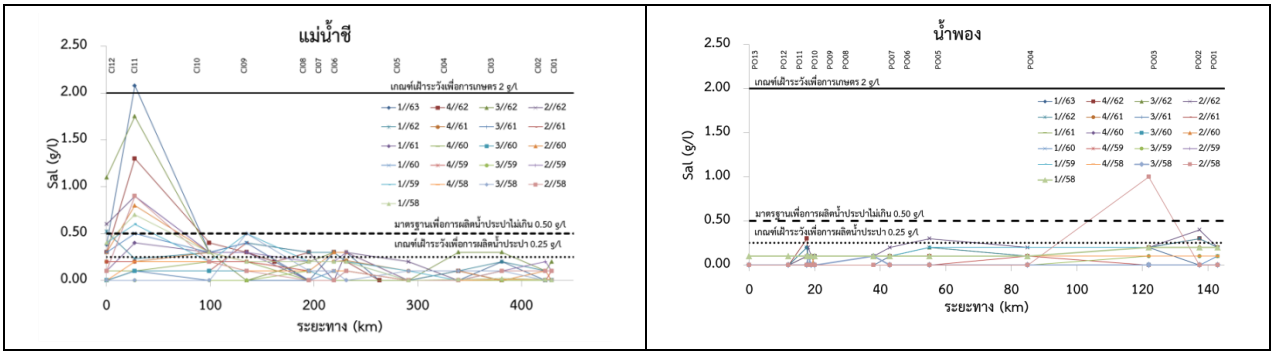
พื้นที่ลุ่มน้ำชีเป็นพื้นที่ไม่ติดต่อกับทะเลจึงไม่มีปัญหาการรุกตัวของน้ำเค็ม แต่อาจพบว่ามีความเค็มในลำน้ำที่ตรวจวัดได้จากสถานีตรวจวัดคุณภาพน้ำบางจุด ซึ่งสาเหตุอาจเกิดจากการที่ฝนตกชะล้างหน้าดินที่มีความเค็มลงสู่ลำน้ำ จากข้อมูลการตรวจวัดค่าความเค็มในลำน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำชีของกรมควบคุมมลพิษช่วงปี 2558-2563 พบว่าค่าความเค็มส่วนใหญ่จะมีค่าไม่เกินมาตรฐานเพื่อการผลิตน้ำประปา คือ ไม่เกิน 0.5 กรัม/ลิตร โดยอาจมีเพียงบางปีและบางจุดที่มีค่าเกินค่ามาตรฐานเพื่อการผลิตน้ำประปา เช่น สถานีตรวจวัดคุณภาพน้ำ CI12 CI11 และ PO03 ในแม่น้ำชีและน้ำพอง ตามลำดับ ประมาณ 12 และ 1 ครั้ง จากการตรวจสอบในแม่น้ำชีและน้ำพองประมาณ 256 และ 273 ครั้ง ตามลำดับ ในช่วงปี 2558-2563 ตามแสดงดัง**รูปที่ 4.8.1-5**

จากข้อมูลพอจะสรุปได้ว่าปริมาณน้ำในลำน้ำทั่วไปมีเพียงพอจะทำให้ค่าความเค็มไม่เกินค่ามาตรฐานการผลิตน้ำประปา (ไม่เกิน 0.5 กรัม/ลิตร) เมื่อนำอัตราการไหลของน้ำ ซึ่งได้จากสถานีตรวจวัดของกรมชลประทานที่ตำแหน่งเดียวกันหรืออยู่ใกล้กันกับจุดตรวจวัดค่าความเค็มของกรมควบคุมมลพิษมาพิจารณาหาความสัมพันธ์กับค่าความเค็มที่ตรวจวัดได้ที่เวลาเดียวกัน จะสามารถหาความสัมพันธ์ได้ว่ามีอัตราการไหลเท่าไร จะมีโอกาสที่จะทำให้ค่าความเค็มไม่เกินค่ามาตรฐานการผลิตน้ำประปา (ไม่เกิน 0.5 กรัม/ลิตร) ที่ 90 Percentile ได้ตามตัวอย่างใน**รูปที่ 4.8.1-6** และ**ตารางที่ 4.8.1-2** โดยพิจารณาเฉพาะสถานีตรวจวัดค่าความเค็มที่เกินค่ามาตรฐานการผลิตน้ำประปาซึ่งในลุ่มน้ำชีมีจำนวน 3 จุด โดยแนวทางการวิเคราะห์จะเป็นลักษณะ

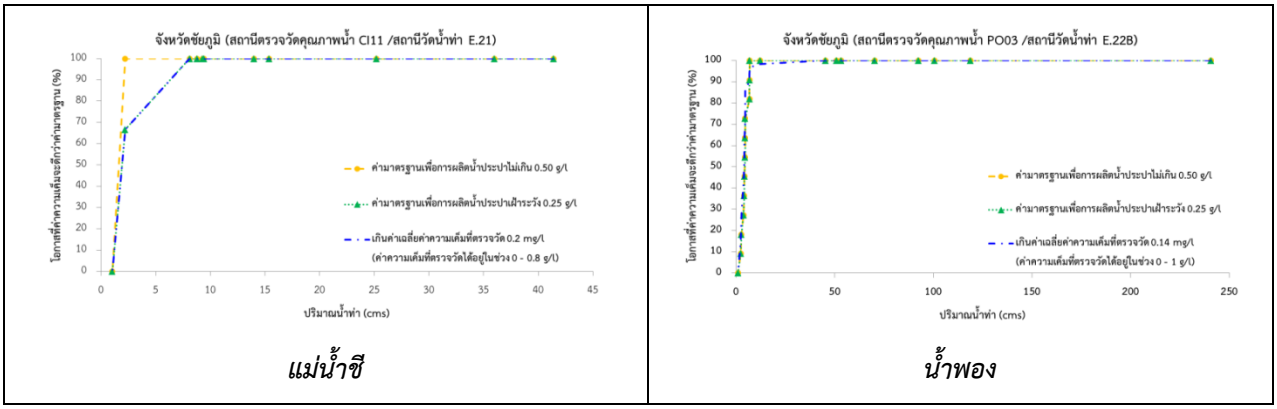
เดียวกันกับการวิเคราะห์ปริมาณน้ำที่เกี่ยวข้องกับการรักษาคุณภาพน้ำ ตามที่วิเคราะห์ไว้ในหัวข้อ 4.8.2 จุดที่มีความเสี่ยงเกิดปัญหาน้ำเค็มจะแสดงไว้ในผังน้ำแผ่นที่ 15 : แผนที่แสดงจุดตรวจวัดคุณภาพน้ำ

ตารางที่ 4.8.1-2 ค่าอัตราการไหลที่ทำให้ค่าความเค็มมีโอกาสที่ดีกว่าค่ามาตรฐานเพื่อการผลิตน้ำประปา (ความเค็มไม่เกิน 0.5 กรัม/ลิตร)

ลุ่มน้ำสาขาย่อย	สถานีวัดน้ำท่า	สถานีตรวจวัดคุณภาพน้ำ	ปริมาณน้ำที่ค่าความเค็มมีโอกาสดีกว่าค่ามาตรฐานเพื่อการผลิตน้ำประปา (ลบ.ม./วินาที) ที่ร้อยละของอกาศเกิดต่างๆ			
			90%	80%	70%	60%
1. ลำน้ำชีส่วนที่ 2/2	E.23	CI12	0.85	0.79	0.73	0.67
	E.21	CI11	2.08	1.97	1.85	1.74
2. ลำน้ำพองตอนล่างส่วนที่ 1	E.22B	PO03	6.80	6.32	4.57	4.50

รูปที่ 4.8.1-5 ตัวอย่างค่าความเค็มในลำน้ำสายหลัก

แม่น้ำชี *น้ำพอง*

รูปที่ 4.8.1-6 ปริมาณน้ำน้อยสุดที่ทำให้ค่าความเค็มมีโอกาสดีกว่าค่ามาตรฐานเพื่อการผลิตน้ำประปา

2) ข้อเสนอแนะเกณฑ์เตือนภัยและเขตประกาศเตือนภัยคุณภาพน้ำ

เนื่องจากปัญหาน้ำเค็มในลุ่มน้ำชี จะเกิดก็ต่อเมื่อมีฝนตกในพื้นที่ดินเค็ม ในขณะที่มีฝนน้อยในที่อื่น ดังนั้นจึงถือเป็นปัญหามลพิษเฉพาะจุด ไม่ได้เกิดเป็นประจำเหมือนปัญหาน้ำทะเลรุกตัว ดังนั้นการเฝ้าระวังและเตือนภัยกรณีนี้จะใช้การตรวจวัดความเค็มจากจุดตรวจวัดเช่นเดียวกับกรณีน้ำเสีย โดยใช้ค่าเฝ้าระวังที่ 0.25 g/l และค่าเตือนภัยที่ 0.5 g/l สอดคล้องกับการประปาส่วนภูมิภาค

เขตประกาศเตือนภัยกรณีจะได้แก่ ลำน้ำและโรงสูบน้ำประปาจากจุดตรวจวัดที่มีปัญหาความเค็มไปจนถึงจุดตรวจวัดถัดไปด้านท้ายน้ำ

3) ข้อเสนอแนะด้านการบรรเทาปัญหาความเค็ม

ในกรณีที่ตรวจพบความเค็ม แนวทางแก้ไขก็คือการปล่อยน้ำมาเจือจาง โดยเลือกแหล่งน้ำที่อยู่ด้านต้นน้ำของจุดที่เกิดปัญหาความเค็ม ปริมาณน้ำที่ใช้เจือจางให้ความเค็มลดลงมาเหลือ 0.5 g/l เพื่อไม่ให้มีปัญหากับระบบประปา จะคำนวณได้จากสมการ

$$\text{อัตราการไหลเพิ่มเติม เพื่อเจืองจางความเค็ม (ลบ.ม. ต่อวิ)} = \left[\frac{\text{ความเค็มที่วัดได้ (g/l)} - 0.5}{0.5 - \text{ความเค็มของน้ำที่ปล่อยมาเจือจาง}}\right] \times \text{อัตราการไหลปัจจุบัน}$$

4.9 การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากภาวะภัยแล้ง

จากแนวทางการบริหารตามข้อ 4.1 จะเห็นว่าการดำเนินการในส่วนนี้จะเกี่ยวข้องกับภารกิจตามหัวข้อ 4.1 ทั้ง 3 ช่วงเวลา คือ ก่อน ระหว่าง และหลังการเกิดภาวะน้ำแล้ง ตามตารางที่ 4.9-1 ถึง 4.9-3

ตารางที่ 4.9-1 การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือประชาชนที่ดำเนินการในช่วงก่อนเกิดภัย

ที่	การบูรณาการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หน้าที่และอำนาจ	หมายเหตุ
1.	การจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง (แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งต้องเชื่อมโยงและสอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติและแผนอื่นที่เกี่ยวข้อง)	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค (คณะกรรมการลุ่มน้ำ)		รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการลุ่มน้ำในการจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง	- พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 - กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2562
			กรมประชาสัมพันธ์	เป็นศูนย์กลางการประชาสัมพันธ์ภาครัฐ	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมประชาสัมพันธ์ สำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2545
			กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม	ดูแลงานประชาสัมพันธ์และประสานเครือข่ายสารสนเทศระดับประเทศ	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. 2560
			สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ	รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ในการจัดทำแผนแม่บทการบริหารคลื่นความถี่ และกำหนดหลักเกณฑ์การใช้คลื่นความถี่ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ	พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553

ตารางที่ 4.9-1 การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือประชาชนที่ดำเนินการในช่วงก่อนเกิดภัย (ต่อ)

ที่	การบูรณาการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หน้าที่และอำนาจ	หมายเหตุ
1.	การจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง (แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งต้องเชื่อมโยงและสอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติและแผนอื่นที่เกี่ยวข้อง) (ต่อ)		สำนักงบประมาณ	ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงบประมาณสำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2551
2.	การจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติในส่วนของภัยแล้งต้องเชื่อมโยงและสอดคล้องกับแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง)	กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย		เป็นหน่วยงานกลางของรัฐ ในการดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ และจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติเสนอคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550
			หน่วยงานสนับสนุนเป็นหน่วยงานเดียวกับลำดับ 1	ประชาสัมพันธ์ ประสานเครือข่ายสารสนเทศ จัดสรรงบประมาณตามกฎหมาย	กฎหมายเดียวกับลำดับ 1

ตารางที่ 4.9-1 การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือประชาชนที่ดำเนินการในช่วงก่อนเกิดภัย (ต่อ)

ที่	การบูรณาการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หน้าที่และอำนาจ	หมายเหตุ
3.	การเตรียมการเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่อาจได้รับผลกระทบจากภาวะน้ำแล้ง	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค (คณะกรรมการลุ่มน้ำ)		ประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากภาวะน้ำแล้ง (ตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง (ช่วงก่อนเกิดภาวะน้ำแล้ง))	พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561
			กรมการข้าว (สำนักส่งเสริมการผลิตข้าว)	เตือนภัยและวางระบบการช่วยเหลือชาวนาด้านภัยธรรมชาติ	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมการข้าว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2557
			กรมประมง (กองโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและกิจกรรมพิเศษ)	ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย วางแผน กำกับดูแล ติดตามและประเมินผล กำหนดแนวทางและดำเนินการตามแผนภัยพิบัติด้านการประมง สนับสนุนช่วยเหลือเกษตรกร ชาวประมง และผู้ประกอบการประมง	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2559
			กรมปศุสัตว์ (สำนักพัฒนาอาหารสัตว์)	ผลิตและขยายพันธุ์พืชอาหารสัตว์พันธุ์ดีสู่เกษตรกร รวมทั้งผลิตเสบียงสัตว์ เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบภัยธรรมชาติ	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2557

ตารางที่ 4.9-2 การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือประชาชนที่ดำเนินการในระหว่างเกิดภัย

ที่	การบูรณาการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หน้าที่และอำนาจ	หมายเหตุ
1.	การปฏิบัติการของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานตามกฎหมาย เพื่อป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง (อาจดำเนินการตั้งแต่ช่วงก่อนเกิดภาวะน้ำแล้ง หรือระหว่างเกิดภาวะน้ำแล้ง)			พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปในที่ดินหรือสิ่งก่อสร้างของบุคคลใดๆ เพื่อทำการสำรวจ ตรวจสอบหรือเก็บรวบรวมข้อเท็จจริงต่างๆ เพื่อการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งภายในกรอบของแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง พนักงานเจ้าหน้าที่อาจใช้ที่ดินหรือสิ่งก่อสร้างของบุคคลใดๆ เพื่อก่อสร้าง วางสิ่งของ สูบน้ำหรือระบายน้ำผ่านหรือเข้าไปในที่ดิน หรือติดตั้งอุปกรณ์ใดๆ โดยแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินหรือสิ่งก่อสร้างทราบล่วงหน้า เว้นแต่เป็นกรณีฉุกเฉิน เพื่อแก้ไขภาวะน้ำแล้ง ไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า	พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561
		กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย		ดำเนินการเพื่อบรรเทาสาธารณภัยโดยเร็วและบำบัดปัดป้องภยันตรายเฉพาะเท่าที่จำเป็น	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550

ตารางที่ 4.9-2 การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือประชาชนที่ดำเนินการในระหว่างเกิดภัย ต่อ)

ที่	การบูรณาการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หน้าที่และอำนาจ	หมายเหตุ
1.	การปฏิบัติการของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานตามกฎหมาย เพื่อป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง (อาจดำเนินการตั้งแต่ช่วงก่อนเกิดภาวะน้ำแล้ง หรือระหว่างเกิดภาวะน้ำแล้ง) (ต่อ)	กรมชลประทาน		ในกรณีฉุกเฉินเพื่อป้องกันอันตรายอันอาจเกิดแก่การชลประทาน นายช่างชลประทานอาจใช้ที่ดินหรือสิ่งของของบุคคลใดๆ ในที่ใกล้เคียงหรือในบริเวณที่อาจเกิดอันตรายได้เท่าที่จำเป็น เจ้าพนักงานอาจเข้าไปในที่ดินของบุคคลใดๆ เพื่อทำงานสำรวจ ตรวจสอบอันเกี่ยวกับการชลประทานได้ ในเมื่อได้แจ้งเป็นหนังสือให้ทราบล่วงหน้า	พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช 2485
		กรมทรัพยากรน้ำ (สำนักส่งเสริมและประสานมวลชน สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 1-10)		ส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำโดยใช้กลไกคณะอนุกรรมการลุ่มน้ำเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรน้ำแก่ผู้มีส่วนได้เสีย	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2545
		กรมทรัพยากรน้ำบาดาล (สำนักทรัพยากรน้ำบาดาล เขต 1–6)		ดำเนินการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนแก่ประชาชนในพื้นที่ประสบภัยพิบัติธรรมชาติ	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมทรัพยากรน้ำบาดาล กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2551

ตารางที่ 4.9-2 การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือประชาชนที่ดำเนินการในระหว่างเกิดภัย (ต่อ)

ที่	การบูรณาการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หน้าที่และอำนาจ	หมายเหตุ
1.	การปฏิบัติการของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานตามกฎหมาย เพื่อป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง (อาจดำเนินการตั้งแต่ช่วงก่อนเกิดภาวะน้ำแล้ง หรือระหว่างเกิดภาวะน้ำแล้ง) (ต่อ)	กรมฝนหลวงและการบินเกษตร		ปฏิบัติการทำฝนเพื่อแก้ไขภาวะภัยแล้งให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้ใช้น้ำทั่วไป รวมทั้งพื้นที่ที่ต้องการฝนในการแก้ปัญหาภัยพิบัติอื่น	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมฝนหลวงและการบินเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2556
			องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	สนับสนุนกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในเขตพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และกฎหมายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
			กระทรวงกลาโหม (ส่วนราชการในสังกัดที่เกี่ยวข้อง)	สนับสนุนภารกิจอื่นของรัฐในการป้องกันและแก้ไขปัญหาจากภัยพิบัติ และการช่วยเหลือประชาชน	พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2551
			สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	รักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยของประชาชน	พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547 (หน้าที่และอำนาจขอหน่วยงานต่างๆ แยกตามเขตพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบโดยพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานตามกฎหมายอาจได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นการเฉพาะกิจได้)

ตารางที่ 4.9-2 การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือประชาชนที่ดำเนินการในระหว่างเกิดภัย (ต่อ)

ที่	การบูรณาการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หน้าที่และอำนาจ	หมายเหตุ
2.	การดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อให้มีการเฉลี่ยน้ำ (การสำรวจแหล่งกักเก็บน้ำ การจัดทำบัญชีเพื่อการเฉลี่ยน้ำ การสั่งให้ผู้กักเก็บน้ำต้องเฉลี่ยน้ำ การนำน้ำจากแหล่งกักเก็บน้ำมาเฉลี่ย การสูบน้ำ การขนส่งน้ำ การแจกจ่ายน้ำการนำน้ำดิบมาผลิตเป็นน้ำประปา)	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค		ในพื้นที่ที่เกิดภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้บุคคลซึ่งกักเก็บน้ำไว้ต้องเฉลี่ยน้ำเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนในการอุปโภคบริโภคของประชาชนในพื้นที่ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่นายกรัฐมนตรีประกาศกำหนด	พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561
		กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ศูนย์อำนวยการบรรเทาสาธารณภัย)		ปฏิบัติและประสานความร่วมมือเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนจากสาธารณภัย	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2557
		กรมชลประทาน		จัดสรรน้ำให้กับผู้ใช้น้ำทุกประเภท เพื่อให้ผู้ใช้น้ำได้รับน้ำอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2557
		กรมทรัพยากรน้ำ (สำนักบริหารจัดการน้ำ)		ตรวจสอบ กำกับ ดูแลกิจการประปาสัมปทาน	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2545
		กรมทรัพยากรน้ำบาดาล		ควบคุม กำกับ ดูแลเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำบาดาล รวมถึงบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลให้เกิดประโยชน์สูงสุด	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมทรัพยากรน้ำบาดาล กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2551

ตารางที่ 4.9-2 การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือประชาชนที่ดำเนินการในระหว่างเกิดภัย (ต่อ)

ที่	การบูรณาการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หน้าที่และอำนาจ	หมายเหตุ
2.	การดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อให้มีการเฉลี่ยน้ำ (การสำรวจแหล่งกักเก็บน้ำ การจัดทำบัญชีเพื่อการเฉลี่ยน้ำ การสั่งให้ผู้กักเก็บน้ำต้องเฉลี่ยน้ำ การนำน้ำจากแหล่งกักเก็บน้ำมาเฉลี่ย การสูบน้ำ การขนส่งน้ำ การแจกจ่ายน้ำการนำน้ำดิบมาผลิตเป็นน้ำประปา) (ต่อ)		กรมทางหลวง/ กรมทางหลวงชนบท	ข้อมูลเกี่ยวกับถนน เส้นทางคมนาคม อำนวยความสะดวกเกี่ยวกับเส้นทางสัญจรในการขนส่งแจกจ่ายน้ำ	- กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมทางหลวง กระทรวงคมนาคมพ.ศ. 2558 - กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมทางหลวงชนบท กระทรวงคมนาคม พ.ศ. 2558
			การประปานครหลวง/ การประปาส่วนภูมิภาค	สำรวจ จัดหาแหล่งน้ำดิบ และจัดให้ได้มาซึ่งน้ำดิบเพื่อใช้ในการประปา และเพื่อใช้ในการผลิต จัดส่ง และจำหน่ายน้ำประปา	- พระราชบัญญัติการประปานครหลวง พ.ศ. 2510 - พระราชบัญญัติการประปาส่วนภูมิภาค พ.ศ. 2522
			องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ให้ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนประชากรในพื้นที่ที่เกิดภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง เพื่อประโยชน์ในการเฉลี่ยน้ำให้แก่ผู้เดือดร้อน	กฎหมายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
			กระทรวงกลาโหม (ส่วนราชการในสังกัดที่เกี่ยวข้อง)	สนับสนุนภารกิจอื่นของรัฐในการป้องกันและแก้ไขปัญหาจากภัยพิบัติ และการช่วยเหลือประชาชน	พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2551
			สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	รักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยของประชาชนในพื้นที่ ที่เกิดภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง	พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547 (หน้าที่และอำนาจของหน่วยงานต่างๆ แยกตามเขตพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบ โดยพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจสั่งให้บุคคลซึ่งกักเก็บน้ำไว้ต้องเฉลี่ยน้ำ จะได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นการเฉพาะกิจ)

ตารางที่ 4.9.-2 การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือประชาชนที่ดำเนินการในระหว่างเกิดภัย (ต่อ)

ที่	การบูรณาการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หน้าที่และอำนาจ	หมายเหตุ
3.	การช่วยเหลือทางการแพทย์	กระทรวงสาธารณสุข (ส่วนราชการในสังกัดที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานที่อยู่ในกำกับดูแล)		มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการอนามัย การป้องกัน ควบคุม และรักษาโรคภัย และราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงสาธารณสุข หรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวงสาธารณสุข	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ที่เกี่ยวข้อง

ตารางที่ 4.9.-3 การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือประชาชนที่ดำเนินการหลังเกิดภัย

ที่	การบูรณาการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หน้าที่และอำนาจ	หมายเหตุ
1.	การจ่ายค่าทดแทนให้แก่บุคคลที่ต้องสูญเสียน้ำที่กักเก็บไว้	หน่วยงานผู้รับผิดชอบซึ่งเป็นต้นสังกัดของพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งให้ต้องเฉลี่ยน้ำ		การจ่ายค่าทดแทนให้แก่บุคคลซึ่งกักเก็บน้ำไว้ที่สูญเสียน้ำจากการต้องเฉลี่ยน้ำเพื่อบรรเทาความเดือด ร้อนในการอุปโภคบริโภคของประชาชนในพื้นที่ที่เกิดภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง	พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 (มาตรา 60 วรรคสอง)
			สำนักงบประมาณ	ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง (เบิกจ่ายจากงบกลางหน่วยงานผู้รับผิดชอบขอทำความตกลงกับสำนักงบประมาณโดยตรง)	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงบประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2551
2.	การจ่ายค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายจากการใช้ที่ดินหรือสิ่งก่อสร้างให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินหรือสิ่งก่อสร้าง	หน่วยงานผู้รับผิดชอบซึ่งเป็นต้นสังกัดของพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติการ		การจ่ายค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายจากการที่พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าใช้ที่ดินหรือสิ่งก่อสร้างของบุคคลใด ๆ เพื่อก่อสร้าง วางสิ่งของ สูบน้ำหรือระบายน้ำผ่าน หรือติดตั้งอุปกรณ์ใด ๆ เพื่อป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง	พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 (มาตรา 67 วรรคสาม)
			สำนักงบประมาณ	ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง (เบิกจ่ายจากงบกลางหน่วยงานผู้รับผิดชอบขอทำความตกลงกับสำนักงบประมาณโดยตรง)	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงบประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2551

ตารางที่ 4.9.-3 การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือประชาชนที่ดำเนินการหลังเกิดภัย (ต่อ)

ที่	การบูรณาการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หน้าที่และอำนาจ	หมายเหตุ
3.	การจ่ายค่าชดเชยตามกฎหมายอื่น	หน่วยงานผู้รับผิดชอบตามกฎหมายนั้นๆ		ในกรณีที่ผู้บัญชาการรองผู้บัญชาการ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ และเจ้าพนักงานซึ่งปฏิบัติการตามหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ได้ดำเนินการไปตามอำนาจหน้าที่ และได้กระทำไปพอสมควรแก่เหตุและมิได้ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง หากเกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของผู้ใดซึ่งมิใช่เป็นผู้ได้รับประโยชน์จากการบำบัดภยันตรายจากสาธารณภัยนั้น ให้ทางราชการชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้นให้แก่ผู้นั้น	- พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 - กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการชดเชยความเสียหายแก่ผู้เสียหายจากการบำบัดภยันตรายจากสาธารณภัย พ.ศ. 2554
			กระทรวงการคลัง	อนุมัติวงเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ (ภัยแล้ง) กรณีฉุกเฉินได้ตามความเหมาะสมจำเป็น	ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2562
			องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ให้ความช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัยภายในขอบเขต อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามกฎหมาย ด้วยการให้ความช่วยเหลือเพื่อเยียวยาและฟื้นฟูหลังเกิดภัย หรือการป้องกันและระงับโรคติดต่อ	ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยค่าใช้จ่ายเพื่อช่วยเหลือประชาชนตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2560

ตารางที่ 4.9.-3 การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือประชาชนที่ดำเนินการหลังเกิดภัย (ต่อ)

ที่	การบูรณาการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หน้าที่และอำนาจ	หมายเหตุ
3.	การจ่ายค่าชดเชยตามกฎหมายอื่น (ต่อ)		สำนักงบประมาณ	ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงบประมาณสำนักนายก รัฐมนตรี พ.ศ. 2551 อนึ่ง การช่วยเหลือเกษตรกรหรือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการสูญเสียพื้นที่ทำการเกษตร และผลิตผลทางการเกษตรในระหว่างเกิดหรือหลังเกิดภาวะน้ำแล้ง/ภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง ควรพิจารณาให้ความช่วยเหลือเกษตรกรที่ได้จดทะเบียนกับภาครัฐ ก่อนเพื่อให้มีขอบเขตการช่วยเหลือที่ชัดเจน
4.	การช่วยเหลือทางการแพทย์	กระทรวงสาธารณสุข (ส่วนราชการในสังกัดที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานที่อยู่ในกำกับดูแล)		มีอำนาจหน้าที่เกี่ยว กับการอนามัย การป้องกัน ควบคุม และรักษาโรคภัย และราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงสาธารณสุข หรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวงสาธารณสุข	กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ที่เกี่ยวข้อง

4.10 มาตรการรองรับฤดูแล้ง

ตามปฏิทินการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่ให้หน่วยงานนำไปใช้เป็นกรอบในการปฏิบัติงานแล้ว แบ่งเป็น 2 ช่วง คือ ***ช่วงฤดูแล้ง*** เริ่มวันที่ 1 พฤศจิกายน สิ้นสุดวันที่ 30 เมษายน ของปีถัดไป และ ***ช่วงฤดูฝน***เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม สิ้นสุดวันที่ 31 ตุลาคม ของทุกปี **ยกเว้นพื้นที่ภาคใต้ฝั่งตะวันออก *ช่วงฤดูแล้ง***เริ่มวันที่ 1 มีนาคม สิ้นสุดวันที่ 31 สิงหาคม ของทุกปี ***ช่วงฤดูฝน*** เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน สิ้นสุดวันที่ 28 กุมภาพันธ์ ของทุกปี ประกอบด้วย 3 กิจกรรม คือ **(1) ช่วงก่อนฤดู** การเตรียมการและการสร้างการรับรู้ **(2) ช่วงระหว่างฤดู** การวิเคราะห์ ติดตาม ประเมินสถานการณ์พื้นที่เสี่ยงภัยและการให้ความช่วยเหลือ **(3) ช่วงสิ้นสุดฤดู** การประเมินผลเมื่อสิ้นสุดฤดูกาล

เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2565 สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ได้เสนอมาตรการรองรับฤดูแล้ง ปี 2565/2566 (10 มาตรการ) และโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อรองรับสถานการณ์ภัยแล้งและฝนทิ้งช่วง ปี 2566 ต่อคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ในคราวการประชุมครั้งที่ 3/2565 ซึ่งมีมติเห็นชอบมาตรการรองรับฤดูแล้ง ปี 2565/2566 และโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อรองรับสถานการณ์ภัยแล้งและฝนทิ้งช่วง ปี 2566 และเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ และให้สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ไปดำเนินการตามมติ กนช.

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ จึงได้นำมาตรการรองรับฤดูแล้ง ปี 2565/2566 (10 มาตรการ) และโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อรองรับสถานการณ์ภัยแล้งและฝนทิ้งช่วง ปี 2566 เสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2565 ซึ่งมีมติรับทราบและเห็นชอบมาตรการรองรับฤดูแล้ง ปี 2565/2566 และโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อรองรับสถานการณ์ภัยแล้งและฝนทิ้งช่วง ปี 2566 โดยมอบหมายให้หน่วยงานดำเนินการตามมาตรการดังกล่าว และรายงานให้ กนช. ทราบ พร้อมทั้งสรุปผลการดำเนินงานรายงานคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบต่อไป

ในการเตรียมความพร้อมการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ช่วงฤดูแล้ง ปี 2565/2566 สอดคล้องกับกิจกรรมที่ 1 ของปฏิทินการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำฤดูแล้ง และเป็นกรอบแนวทางวางแผนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ฤดูแล้ง ปี 2565/2566 ดังนี้

(1) คาดการณ์ปริมาณน้ำต้นทุน ณ วันที่ 1 พฤศจิกายน 2565 แผนการจัดสรรน้ำและความต้องการใช้น้ำรายกิจกรรม ช่วงฤดูแล้ง ปี 2565/2566 ในเขตชลประทานและนอกเขตชลประทาน พร้อมการจัดหาแหล่งน้ำสำรองทั้งแหล่งน้ำผิวดินและใต้ดิน

(2) คาดการณ์แผนการใช้น้ำรายเดือน ช่วงฤดูแล้ง ปี 2565/2566 รายกิจกรรม (อุปโภคบริโภค เกษตร รักษาระบบนิเวศ อุตสาหกรรม) ให้เพียงพอต่อปริมาณน้ำต้นทุนช่วงฤดูแล้ง

(3) คาดการณ์พื้นที่เพาะปลูกพืช ช่วงฤดูแล้ง ปี 2565/2566 ในเขตชลประทาน และนอกเขตชลประทาน ให้สอดคล้องกับปริมาณน้ำต้นทุน

(4) ประเมินพื้นที่เฝ้าระวังเสี่ยงขาดแคลนน้ำ ช่วงฤดูแล้ง ปี 2565/2566 โดยแบ่งเป็นพื้นที่อุปโภคบริโภค (ในเขต/นอกเขตพื้นที่ให้บริการประปานครหลวง/ภูมิภาค) พื้นที่เกษตรกรรม(นารอบที่ 2 (นาปรัง)/ไม้ผลที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ) และพื้นที่เฝ้าระวังคุณภาพน้ำ

(5) การส่งเสริมความเข้มแข็งการบริหารจัดการน้ำชุมชน

ทั้งนี้ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติได้บูรณาการทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดมาตรการรองรับฤดูแล้ง ปี 2565/2566 เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการเตรียมพร้อมรับมือกับสถานการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ทันต่อสถานการณ์ จำนวน 10 มาตรการ มีรายละเอียดดังนี้

ตารางแสดงรายละเอียดมาตรการรองรับฤดูแล้ง ปี 2565/2566

มาตรการ	การดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบ
ด้านน้ำต้นทุน (Supply)		
1. เร่งเก็บกักน้ำ ในแหล่งน้ำทุกประเภท (ภายใน ต.ค.-พ.ย. 2565)	1.1 เร่งเก็บน้ำ/สูบทอยน้ำส่วนเกินในช่วงปลายฤดูฝนไว้ใช้ในฤดูแล้ง	**กระทรวงเกษตรและสหกรณ์** โดย กรมชลประทาน **กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** โดย กรมทรัพยากรน้ำ **กระทรวงมหาดไทย** โดย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น การประปาส่วนภูมิภาค การประปานครหลวง
	1.2 บริหารจัดการอ่างเก็บน้ำ/แหล่งน้ำตามเกณฑ์ปฏิบัติการอ่างเก็บน้ำ (Rule Curve) หรือเต็มศักยภาพเก็บกัก	**กระทรวงเกษตรและสหกรณ์** โดย กรมชลประทาน **กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ**

มาตรการ	การดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบ
		สิ่งแวดล้อม โดย กรมทรัพยากรน้ำ **กระทรวงพลังงาน** โดย การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน **กระทรวงมหาดไทย** โดย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
2. เฝ้าระวังและเตรียมจัดหาแหล่งน้ำสำรอง พร้อมวางแผนเตรียมเครื่องจักรเครื่องมือ ในพื้นที่เฝ้าระวังเสี่ยงขาดแคลนน้ำ (ก่อนและตลอดฤดูแล้ง)	2.1 คาดการณ์ชี้เป้าพื้นที่เฝ้าระวังเสี่ยงขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภคการเกษตร และคุณภาพน้ำ (ช่วงก่อนและระหว่างฤดู) พร้อมทั้งติดตาม เฝ้าระวัง และประเมินสถานการณ์ตลอดฤดูแล้ง	**กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** โดย กรมทรัพยากรน้ำ กรมควบคุมมลพิษ **กระทรวงเกษตรและสหกรณ์** โดย กรมส่งเสริมการเกษตร กรมชลประทาน **กระทรวงมหาดไทย** โดย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น การประปาส่วนภูมิภาค การประปานครหลวง **กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม** โดย กรมอุตุนิยมวิทยา **กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม** โดย สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน) สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) **สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ**

มาตรการ	การดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบ
	2.2 สำรวจ ตรวจสอบ พื้นที่แหล่งเก็บกักน้ำสำรองและจัดทำแผนปฏิบัติการสำรองน้ำในพื้นที่เฝ้าระวังเสี่ยงขาดแคลนน้ำดิบ เพื่ออุปโภคบริโภคและการเกษตร	**กระทรวงเกษตรและสหกรณ์** โดย กรมชลประทาน **กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** โดย กรมทรัพยากรน้ำ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล **กระทรวงมหาดไทย** โดย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น การประปาส่วนภูมิภาค การประปานครหลวง
	2.3 เตรียมความพร้อมเครื่องจักรเครื่องมือให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานและเข้าช่วยเหลือในพื้นที่เฝ้าระวังเสี่ยงขาดแคลนน้ำได้ทันสถานการณ์	**กระทรวงเกษตรและสหกรณ์** โดย กรมชลประทาน **กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** โดย กรมทรัพยากรน้ำ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล **กระทรวงมหาดไทย** โดย จังหวัด กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น การประปาส่วนภูมิภาค การประปานครหลวง
3. ปฏิบัติการเติมน้ำ (ก่อนและตลอดฤดูแล้ง)	3.1 จัดทำแผนปฏิบัติการฝนหลวงรองรับพื้นที่เฝ้าระวังเสี่ยง ขาดแคลนน้ำ และปฏิบัติการเติมน้ำให้กับแหล่งน้ำพื้นที่เกษตรและพื้นที่เฝ้าระวังเสี่ยงขาดแคลนน้ำตามสภาพอากาศที่เหมาะสม	**กระทรวงเกษตรและสหกรณ์** โดย กรมฝนหลวงและการบินเกษตร
	3.2 จัดทำแผนปฏิบัติการและปฏิบัติการเติมน้ำใต้ดินในพื้นที่ที่มีศักยภาพ (ดำเนินการช่วงปลาย	**กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** โดย กรมทรัพยากรน้ำ

มาตรการ	การดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบ
	ฤดูฝนถึงต้นฤดูแล้ง)	บาดาล
ด้านความต้องการใช้น้ำ (Demand)		
4. กำหนดแผนจัดสรรน้ำและพื้นที่เพาะปลูกพืชฤดูแล้ง (ก่อนและตลอดฤดูแล้ง)	4.1 กำหนดแผนการจัดสรรน้ำให้สอดคล้องกับปริมาณน้ำต้นทุน และแจ้งแผนให้กระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับทราบและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด	**กระทรวงเกษตรและสหกรณ์** โดย กรมชลประทาน **กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** โดย กรมทรัพยากรน้ำ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล **กระทรวงมหาดไทย** โดย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น **กระทรวงพลังงาน** โดย กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
	4.2 กำหนดแผนเพาะปลูกพืชฤดูแล้งและขึ้นทะเบียนเกษตรกร โดยระบุพื้นที่คาดการณ์เพาะปลูก และแหล่งน้ำที่นำมาใช้ให้ชัดเจน ในรูปแบบแผนที่เพื่อให้การเพาะปลูกสอดคล้องกับปริมาณน้ำต้นทุน พร้อมทั้งกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขการเพาะปลูกพืชพื้นที่นอกแผนและพื้นที่ที่ไม่สามารถสนับสนุนน้ำเพื่อการเพาะปลูกได้	**กระทรวงเกษตรและสหกรณ์** โดย กรมชลประทาน กรมส่งเสริมการเกษตร **กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** โดย กรมทรัพยากรน้ำ **กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม** โดย สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) **กระทรวงมหาดไทย** โดย จังหวัด กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมการพัฒนา

มาตรการ	การดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบ
		ชุมชน
	4.3 ควบคุมการใช้น้ำของพื้นที่ลุ่มน้ำตอนบนให้เป็นไปตามแผน และมีประสิทธิภาพ เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบการขาดแคลนน้ำด้านอุปโภคบริโภคของพื้นที่ลุ่มน้ำตอนล่าง และมอบหมายกระทรวงมหาดไทย ร่วมกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สร้างการรับรู้กับประชาชนในพื้นที่เพื่อควบคุม การส่งน้ำให้ตรงตามวัตถุประสงค์	**กระทรวงมหาดไทย** โดย จังหวัด กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น **กระทรวงเกษตรและสหกรณ์** โดย กรมชลประทาน **กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** โดย กรมทรัพยากรน้ำ
	4.4 สำรวจ ตรวจสอบ คันคลอง เขื่อนป้องกันตลิ่ง ถนนที่เชื่อมต่อกับทางน้ำ ในพื้นที่ที่อาจจะเกิดการทรุดตัว เนื่องจากระดับน้ำในทางน้ำที่อาจจะลดต่ำกว่าปกติ	**กระทรวงคมนาคม** โดย กรมทางหลวง กรมทางหลวงชนบท **กระทรวงเกษตรและสหกรณ์** โดย กรมชลประทาน **กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** โดย กรมทรัพยากรน้ำ **กระทรวงมหาดไทย** โดย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมโยธาธิการและผังเมือง
5. เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำภาคการเกษตร	5.1 สนับสนุนข้อมูลทางวิชาการ ถ่ายทอด เผยแพร่ผลการวิจัยและพัฒนา เพื่อให้หน่วยงานต่าง ๆ นำไปใช้ประโยชน์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำ	**กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม** โดย สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยี

มาตรการ	การดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบ
(ก่อนและตลอดฤดูแล้ง)	ภาคการเกษตร	อวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) **กระทรวงเกษตรและสหกรณ์** โดย กรมวิชาการเกษตร กรมการข้าว **สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ**
	5.2 ส่งเสริมการปรับเปลี่ยนการเพาะปลูกพืชเพื่อลดการใช้น้ำและเพิ่มรายได้ในพื้นที่นำร่อง อาทิ ปลูกพืชใช้น้ำน้อย ปรับปรุงระบบการให้น้ำพืช นำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการน้ำ เป็นต้น พร้อมจัดทำแผนการปรับเปลี่ยนปลูกพืชใช้น้ำน้อยภายในเดือนตุลาคม 2565	**กระทรวงเกษตรและสหกรณ์** โดย กรมส่งเสริมการเกษตร กรมชลประทาน กรมพัฒนาที่ดิน
6. เตรียมน้ำสำรองสำหรับพื้นที่ลุ่มต่ำรับน้ำนอง (ระหว่างฤดูแล้ง)	6.1 เตรียมน้ำสำรองสำหรับพื้นที่ลุ่มต่ำรับน้ำนอง โดยการสนับสนุนจัดสรรน้ำเตรียมแปลงเพาะปลูกนารอบที่ 1 (นาปี)	**กระทรวงเกษตรและสหกรณ์** โดย กรมชลประทาน
	6.2 จัดทำแผนการรับน้ำเข้า-ออกพื้นที่ลุ่มต่ำในการเพาะปลูกพืชและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	**กระทรวงมหาดไทย** โดย กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น **กระทรวงเกษตรและสหกรณ์** โดย กรมส่งเสริมการเกษตร กรมชลประทาน
7. เฝ้าระวังคุณภาพน้ำ (ตลอดฤดูแล้ง)	- เฝ้าระวัง ตรวจวัด และควบคุมคุณภาพน้ำในแม่น้ำสายหลัก แม่น้ำสายรอง รวมถึงแหล่งน้ำที่รับน้ำจากภาคอุตสาหกรรม การเกษตร และชุมชน รวมทั้งเตรียมแผนปฏิบัติการรองรับกรณีเกิดปัญหาและแจ้งเตือนพื้นที่ที่อาจได้รับ	**กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** โดย กรมควบคุมมลพิษ **กระทรวงมหาดไทย** โดย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น การประปา

มาตรการ	การดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบ
	ผลกระทบ	ส่วนภูมิภาค การประปานครหลวง **กระทรวงเกษตรและสหกรณ์** โดย กรมปศุสัตว์ กรมประมง กรมชลประทาน **กระทรวงอุตสาหกรรม** โดย กรมโรงงานอุตสาหกรรม การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
ด้านการบริหารจัดการ (Management)		
8. เสริมสร้างความเข้มแข็งด้านการบริหารจัดการน้ำของชุมชน (ตลอดฤดูแล้ง)	- เสริมสร้างความเข้มแข็งด้านการบริหารจัดการน้ำของชุมชนที่เสี่ยงขาดแคลนน้ำ โดยสร้างความรู้ความเข้าใจในการวางแผนการใช้น้ำจากแหล่งน้ำที่มีอยู่ การเตรียมจัดหาน้ำสำรอง และการกักเก็บ ให้มีน้ำเพียงพอสำหรับอุปโภคบริโภคและ/หรือการเกษตรตลอดฤดูแล้ง รวมทั้งพัฒนา/เพิ่มประสิทธิภาพแหล่งน้ำชุมชน	**กระทรวงมหาดไทย** โดย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น **กระทรวงเกษตรและสหกรณ์** โดย กรมชลประทาน **กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** โดย กรมทรัพยากรน้ำ **กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม** โดย สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน) **มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ** **สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ**

มาตรการ	การดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบ
9. สร้างการรับรู้ประชาสัมพันธ์ (ก่อนและตลอดฤดูแล้ง)	- สร้างการรับรู้ ประชาสัมพันธ์ สถานการณ์และแผนบริหารจัดการน้ำ เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการใช้น้ำอย่างประหยัด และเป็นไปตามแผนที่กำหนด	**กรมประชาสัมพันธ์** **สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ สายงานกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ กระทรวงมหาดไทย** **สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ** **และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง**
10. ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน (ตลอดและหลังจากสิ้นสุดฤดูแล้ง)	10.1 ติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผน รายงานผลการให้ความช่วยเหลือ และหากพบการขาดแคลนน้ำหรือภัยแล้งให้รายงานมายังกองอำนวยการน้ำแห่งชาติและคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ	**สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ** **กระทรวงมหาดไทย** โดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย **ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง**
	10.2 ประเมินผลการดำเนินงานตามมาตรการ พร้อมสรุปบทเรียน	**สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ**

ที่มา: กองบริหารจัดการลุ่มน้ำ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ณ วันที่ 19 ตุลาคม 2565

บทที่ 5

การขับเคลื่อนแผนการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งไปสู่การปฏิบัติ

จากโครงสร้างการบัญชาการ อำนวยการและปฏิบัติการ รวมทั้งภารกิจของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในบทที่ 3 และตอนต้นของบทที่ 4 และเกณฑ์การพิจารณาภาวะน้ำแล้ง รวมทั้งแนวทางการบริหารจัดการน้ำในช่วงฤดูแล้งตามรายละเอียดในหัวข้อ 4.4 และ 4.5 จะมีรายละเอียดเพียงพอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบว่าใครเป็นผู้ดำเนินการในส่วนใด ในพื้นที่รับผิดชอบส่วนไหน ใช้งบประมาณจากแหล่งใด ดังนั้นสิ่งที่จะใช้ขับเคลื่อนโครงสร้างการบัญชาการ อำนวยการ และปฏิบัติการดังกล่าว จะได้แก่ กลไกการขับเคลื่อนแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง โครงสร้างองค์กรและองค์ประกอบ แนวทางการขับเคลื่อนแบบบูรณาการการจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง และปฏิทินการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำฤดูแล้ง

5.1 กลไกการขับเคลื่อนแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง

5.1.1 การจัดตั้งองค์กร

1) จัดตั้ง “ศูนย์บริหารสถานการณ์น้ำลุ่มน้ำ... และศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขสถานการณ์น้ำจังหวัด...” ที่เป็นศูนย์กลาง การบริหารจัดการ **“มวลน้ำ”** เพื่อป้องกันหรือลดความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้น

2) กำหนดโครงสร้างการปฏิบัติงานของ “ศูนย์บริหารสถานการณ์น้ำลุ่มน้ำ..และศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขสถานการณ์น้ำจังหวัด...” ทำหน้าที่บูรณาการข้อมูลและขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งพิจารณากลั่นกรองในการยกระดับสถานการณ์ และทำหน้าที่สนับสนุนในการแก้ไขปัญหา ตั้งแต่การป้องกัน เตรียมความพร้อมรับมือ โดยมีคณะทำงานเป็นหน่วยปฏิบัติงานสนับสนุนข้อมูลต่างๆ เพื่อให้กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ กลั่นกรองและกำหนดมาตรการหรือนโยบายในการแก้ไขปัญหาภาวะน้ำแล้ง

3) กำหนดแนวทางการทำงานอย่างเป็นระบบ บูรณาการการปฏิบัติร่วมกับหน่วยงานในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และหน่วยงานด้านสาธารณภัยให้มีความสอดคล้องส่งเสริมกัน ทั้งในเรื่องการ สั่งการ และอำนวยการภาวะน้ำแล้งระดับต่าง ๆ จนกว่าสถานการณ์จะคลี่คลาย

4) จัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาภาวะน้ำแล้ง โดยการติดตามเฝ้าระวังวิเคราะห์สถานการณ์น้ำและชี้เป้าพื้นที่เสี่ยงภัยภาวะน้ำแล้ง และกำหนดมาตรการเชิงป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำแล้ง

5.1.2 การอำนวยการ

เป็นแผนบูรณการการทำงานของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำ ให้ดำเนินการสอดคล้องเชื่อมโยงกันในทุกมิติ ทั้งมิติของพื้นที่ลุ่มน้ำ ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ จนกระทั่งปลายน้ำ และมิติของหน่วยงานในการดำเนินการตามภารกิจ ตั้งแต่หน่วยงานที่รับผิดชอบ ดูแลด้านการพยากรณ์ คาดการณ์ สถานการณ์น้ำ การบริหารจัดการ ติดตามเฝ้าระวัง ดำเนินการช่วยเหลือแก้ไขเมื่อเกิดเหตุการณ์หรือภัย รวมถึงมิติของการเชื่อมโยงการดำเนินงานตั้งแต่องค์กรระดับนโยบายสู่องค์กรระดับปฏิบัติจนกระทั่งถึงผู้รับประโยชน์ คือ ประชาชน

ดังนั้น ในการขับเคลื่อนแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งให้สามารถปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม มีประสิทธิภาพ มีปัจจัยที่มีความสำคัญหลายปัจจัย อาทิ

1) ข้อมูลที่ใช้เป็นฐานในการขับเคลื่อนแผน

2) ความชัดเจนของแผน และความเชื่อมโยงกับแผนทุกระดับที่มีความเกี่ยวข้อง

3) ความเข้าใจในแผน และเป้าหมาย รวมทั้งเข้าใจบทบาทของหน่วยงานที่ปฏิบัติงานร่วมหน่วยงานตนเอง และระบุผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งทางตรงและทางอ้อม

4) โครงสร้างในการสั่งการมีความชัดเจนในแต่ละสถานการณ์

5) การสื่อสารที่ครอบคลุม ทั่วถึง ทันเหตุการณ์

6) มีการประเมินและทบทวนผลการดำเนินการตามแผน เพื่อนำไปสู่การปรับปรุง

7) หน่วยงานให้ความสำคัญกับแผนและการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง

5.1.3 การปฏิบัติการ

ตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ได้กำหนดโครงสร้างของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ตั้งแต่ระดับ ท้องถิ่น อำเภอ จังหวัด และระดับชาติ และได้จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2564-2570 ของทุกจังหวัดแล้ว ซึ่งมีแนวทางในการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและครอบคลุมกับการเกิดภัยพิบัติทั้งหมด ในการปฏิบัติการตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง จึงใช้แนวทางการปฏิบัติการ ตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด พ.ศ. 2564-2570 เป็นหลักในการปฏิบัติการ

5.1.4 มาตรการรองรับฤดูแล้ง

ตามปฏิทินการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่ให้หน่วยงานนำไปใช้เป็นกรอบในการปฏิบัติงานแล้ว แบ่งเป็น 2 ช่วง คือ ***ช่วงฤดูแล้ง*** เริ่มวันที่ 1 พฤศจิกายน สิ้นสุดวันที่ 30 เมษายน ของปีถัดไป และ ***ช่วงฤดูฝน***เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม สิ้นสุดวันที่ 31 ตุลาคม ของทุกปี **ยกเว้นพื้นที่ภาคใต้ฝั่งตะวันออก *ช่วงฤดูแล้ง***เริ่มวันที่ 1 มีนาคม สิ้นสุดวันที่ 31 สิงหาคม ของทุกปี ***ช่วงฤดูฝน*** เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน สิ้นสุดวันที่ 28 กุมภาพันธ์ ของทุกปี ประกอบด้วย 3 กิจกรรม คือ **(1) ช่วงก่อนฤดู** การเตรียมการและการสร้างการรับรู้ **(2) ช่วงระหว่างฤดู** การวิเคราะห์ ติดตาม ประเมินสถานการณ์พื้นที่เสี่ยงภัยและการให้ความช่วยเหลือ **(3) ช่วงสิ้นสุดฤดู** การประเมินผลเมื่อสิ้นสุดฤดูกาล

เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2565 สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ได้เสนอมาตรการรองรับฤดูแล้ง ปี 2565/2566 (10 มาตรการ) และโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อรองรับสถานการณ์ภัยแล้งและฝนทิ้งช่วง ปี 2566 ต่อคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ในคราวการประชุมครั้งที่ 3/2565 ซึ่งมีมติเห็นชอบมาตรการรองรับฤดูแล้ง ปี 2565/2566 และโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อรองรับสถานการณ์ภัยแล้งและฝนทิ้งช่วง ปี 2566 และเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ และให้สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ไปดำเนินการตามมติ กนช.

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ จึงได้นำมาตรการรองรับฤดูแล้ง ปี 2565/2566 (10 มาตรการ) และโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อรองรับสถานการณ์ภัยแล้งและฝนทิ้งช่วง ปี 2566 เสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2565 ซึ่งมีมติรับทราบและเห็นชอบมาตรการรองรับฤดูแล้ง ปี 2565/2566 และโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อรองรับสถานการณ์ภัยแล้งและฝนทิ้งช่วง ปี 2566 โดยมอบหมายให้หน่วยงานดำเนินการตามมาตรการดังกล่าว และรายงานให้ กนช. ทราบ พร้อมทั้งสรุปผลการดำเนินงานรายงานคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบต่อไป

ในการเตรียมความพร้อมการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ช่วงฤดูแล้ง ปี 2565/2566 สอดคล้องกับกิจกรรมที่ 1 ของปฏิทินการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำฤดูแล้ง และเป็นกรอบแนวทางวางแผนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ฤดูแล้ง ปี 2565/2566 ดังนี้

(1) คาดการณ์ปริมาณน้ำต้นทุน ณ วันที่ 1 พฤศจิกายน 2565 แผนการจัดสรรน้ำและความต้องการใช้น้ำรายกิจกรรม ช่วงฤดูแล้ง ปี 2565/2566 ในเขตชลประทานและนอกเขตชลประทาน พร้อมการจัดหาแหล่งน้ำสำรองทั้งแหล่งน้ำผิวดินและใต้ดิน

(2) คาดการณ์แผนการใช้น้ำรายเดือน ช่วงฤดูแล้ง ปี 2565/2566 รายกิจกรรม (อุปโภคบริโภค เกษตร รักษาระบบนิเวศ อุตสาหกรรม) ให้เพียงพอต่อปริมาณน้ำต้นทุนช่วงฤดูแล้ง

(3) คาดการณ์พื้นที่เพาะปลูกพืช ช่วงฤดูแล้ง ปี 2565/2566 ในเขตชลประทาน และนอกเขตชลประทาน ให้สอดคล้องกับปริมาณน้ำต้นทุน

(4) ประเมินพื้นที่เฝ้าระวังเสี่ยงขาดแคลนน้ำ ช่วงฤดูแล้ง ปี 2565/2566 โดยแบ่งเป็นพื้นที่อุปโภคบริโภค (ในเขต/นอกเขตพื้นที่ให้บริการประปานครหลวง/ภูมิภาค) พื้นที่เกษตรกรรม(นารอบที่ 2 (นาปรัง)/ไม้ผลที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ) และพื้นที่เฝ้าระวังคุณภาพน้ำ

(5) การส่งเสริมความเข้มแข็งการบริหารจัดการน้ำชุมชน

ทั้งนี้ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติได้บูรณาการทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดมาตรการรองรับฤดูแล้ง ปี 2565/2566 เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการเตรียมพร้อมรับมือกับสถานการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ทันต่อสถานการณ์ จำนวน 10 มาตรการ มีรายละเอียดดังนี้

ตารางแสดงรายละเอียดมาตรการรองรับฤดูแล้ง ปี 2565/2566

มาตรการ	การดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบ
ด้านน้ำต้นทุน (Supply)		
1. เร่งเก็บกักน้ำ ในแหล่งน้ำทุกประเภท (ภายใน ต.ค.-พ.ย. 2565)	1.1 เร่งเก็บน้ำ/สูบทอยน้ำส่วนเกินในช่วงปลายฤดูฝนไว้ใช้ในฤดูแล้ง	**กระทรวงเกษตรและสหกรณ์** โดย กรมชลประทาน **กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** โดย กรมทรัพยากรน้ำ **กระทรวงมหาดไทย** โดย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น การประปาส่วนภูมิภาค การประปานครหลวง
	1.2 บริหารจัดการอ่างเก็บน้ำ/แหล่งน้ำตามเกณฑ์ปฏิบัติการอ่างเก็บน้ำ (Rule Curve) หรือเต็มศักยภาพเก็บกัก	**กระทรวงเกษตรและสหกรณ์** โดย กรมชลประทาน **กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** โดย กรมทรัพยากรน้ำ **กระทรวงพลังงาน** โดย การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน **กระทรวงมหาดไทย** โดย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
2. เฝ้าระวังและเตรียมจัดหาแหล่งน้ำสำรองพร้อมวางแผนเตรียมเครื่องจักรเครื่องมือ ในพื้นที่เฝ้าระวังเสี่ยงขาดแคลนน้ำ (ก่อนและตลอดฤดูแล้ง)	2.1 คาดการณ์ชี้เป้าพื้นที่เฝ้าระวังเสี่ยงขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค การเกษตร และคุณภาพน้ำ (ช่วงก่อนและระหว่างฤดู) พร้อมทั้งติดตาม เฝ้าระวัง และประเมินสถานการณ์ตลอดฤดูแล้ง	**กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** โดย กรมทรัพยากรน้ำ กรมควบคุมมลพิษ **กระทรวงเกษตรและสหกรณ์** โดย กรมส่งเสริมการเกษตร กรมชลประทาน **กระทรวงมหาดไทย** โดย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น การประปาส่วนภูมิภาค การประปานครหลวง **กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม** โดย กรมอุตุนิยมวิทยา **กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม** โดย สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน) สำนักงาน

มาตรการ	การดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบ
		พัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) **สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ**
	2.2 สำรวจ ตรวจสอบ พื้นที่แหล่งเก็บกักน้ำสำรอง และจัดทำแผนปฏิบัติการสำรองน้ำในพื้นที่เฝ้าระวังเสี่ยงขาดแคลนน้ำดิบ เพื่ออุปโภคบริโภคและการเกษตร	**กระทรวงเกษตรและสหกรณ์** โดย กรมชลประทาน **กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** โดย กรมทรัพยากรน้ำ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล **กระทรวงมหาดไทย** โดย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น การประปาส่วนภูมิภาค การประปานครหลวง
	2.3 เตรียมความพร้อมเครื่องจักร เครื่องมือให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานและเข้าช่วยเหลือในพื้นที่เฝ้าระวังเสี่ยงขาดแคลนน้ำได้ทันสถานการณ์	**กระทรวงเกษตรและสหกรณ์** โดย กรมชลประทาน **กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** โดย กรมทรัพยากรน้ำ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล **กระทรวงมหาดไทย** โดย จังหวัด กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น การประปาส่วนภูมิภาค การประปานครหลวง
3. ปฏิบัติการเติมน้ำ (ก่อนและตลอดฤดูแล้ง)	3.1 จัดทำแผนปฏิบัติการฝนหลวงรองรับพื้นที่เฝ้าระวังเสี่ยงขาดแคลนน้ำ และปฏิบัติการเติมน้ำให้กับแหล่งน้ำ พื้นที่เกษตรและพื้นที่เฝ้าระวังเสี่ยงขาดแคลนน้ำตามสภาพอากาศที่เหมาะสม	**กระทรวงเกษตรและสหกรณ์** โดย กรมฝนหลวงและการบินเกษตร
	3.2 จัดทำแผนปฏิบัติการและปฏิบัติการเติมน้ำใต้ดินในพื้นที่ที่มีศักยภาพ (ดำเนินการช่วงปลายฤดูฝนถึงต้นฤดูแล้ง)	**กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** โดย กรมทรัพยากรน้ำบาดาล

มาตรการ	การดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบ
ด้านความต้องการใช้น้ำ (Demand)		
4. กำหนดแผนจัดสรรน้ำและพื้นที่เพาะปลูกพืชฤดูแล้ง (ก่อนและตลอดฤดูแล้ง)	4.1 กำหนดแผนการจัดสรรน้ำให้สอดคล้องกับปริมาณน้ำต้นทุน และแจ้งแผนให้กระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับทราบและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด	**กระทรวงเกษตรและสหกรณ์** โดย กรมชลประทาน **กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** โดย กรมทรัพยากรน้ำ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล **กระทรวงมหาดไทย** โดย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น **กระทรวงพลังงาน** โดย กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
	4.2 กำหนดแผนเพาะปลูกพืชฤดูแล้ง และขึ้นทะเบียนเกษตรกร โดยระบุพื้นที่คาดการณ์เพาะปลูก และแหล่งน้ำที่นำมาใช้ให้ชัดเจน ในรูปแบบแผนที่เพื่อให้การเพาะปลูกสอดคล้องกับปริมาณน้ำต้นทุน พร้อมทั้งกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขการเพาะปลูกพืชพื้นที่นอกแผนและพื้นที่ที่ไม่สามารถสนับสนุนน้ำเพื่อการเพาะปลูกได้	**กระทรวงเกษตรและสหกรณ์** โดย กรมชลประทาน กรมส่งเสริมการเกษตร **กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** โดย กรมทรัพยากรน้ำ **กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม** โดย สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) **กระทรวงมหาดไทย** โดย จังหวัด กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมการพัฒนาชุมชน
	4.3 ควบคุมการใช้น้ำของพื้นที่ลุ่มน้ำตอนบนให้เป็นไปตามแผนและมีประสิทธิภาพ เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบการขาดแคลนน้ำด้านอุปโภคบริโภคของพื้นที่ลุ่มน้ำตอนล่าง และมอบหมายกระทรวงมหาดไทย ร่วมกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สร้างการรับรู้	**กระทรวงมหาดไทย** โดย จังหวัด กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น **กระทรวงเกษตรและสหกรณ์** โดย กรมชลประทาน **กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** โดย กรมทรัพยากรน้ำ

มาตรการ	การดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบ
	กับประชาชนในพื้นที่เพื่อควบคุมการส่งน้ำให้ตรงตามวัตถุประสงค์	
	4.4 สำรวจ ตรวจสอบ คันคลอง เขื่อนป้องกันตลิ่ง ถนนที่เชื่อมต่อกับทางน้ำ ในพื้นที่ที่อาจจะเกิดการทรุดตัว เนื่องจากระดับน้ำในทางน้ำที่อาจจะลดต่ำกว่าปกติ	**กระทรวงคมนาคม** โดย กรมทางหลวง กรมทางหลวงชนบท **กระทรวงเกษตรและสหกรณ์** โดย กรมชลประทาน **กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** โดย กรมทรัพยากรน้ำ **กระทรวงมหาดไทย** โดย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมโยธาธิการและผังเมือง
5. เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำภาคการเกษตร (ก่อนและตลอดฤดูแล้ง)	5.1 สนับสนุนข้อมูลทางวิชาการ ถ่ายทอด เผยแพร่ผลการวิจัยและพัฒนา เพื่อให้หน่วยงานต่าง ๆ นำไปใช้ประโยชน์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำภาคการเกษตร	**กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม** โดย สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) **กระทรวงเกษตรและสหกรณ์** โดย กรมวิชาการเกษตร กรมการข้าว **สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ**
	5.2 ส่งเสริมการปรับเปลี่ยนการเพาะปลูกพืชเพื่อลดการใช้น้ำและเพิ่มรายได้ในพื้นที่นำร่องอาทิ ปลูกพืชใช้น้ำน้อย ปรับปรุงระบบการให้น้ำพืช นำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการน้ำ เป็นต้น พร้อมจัดทำแผนการปรับเปลี่ยนปลูกพืชใช้น้ำน้อยภายในเดือนตุลาคม 2565	**กระทรวงเกษตรและสหกรณ์** โดย กรมส่งเสริมการเกษตร กรมชลประทาน กรมพัฒนาที่ดิน

มาตรการ	การดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบ
6. เตรียมน้ำสำรองสำหรับพื้นที่ลุ่มต่ำรับน้ำนอง (ระหว่างฤดูแล้ง)	6.1 เตรียมน้ำสำรองสำหรับพื้นที่ลุ่มต่ำรับน้ำนอง โดยการสนับสนุนจัดสรรน้ำเตรียมแปลงเพาะปลูกนารอบที่ 1 (นาปี)	**กระทรวงเกษตรและสหกรณ์** โดย กรมชลประทาน
	6.2 จัดทำแผนการรับน้ำเข้า-ออกพื้นที่ลุ่มต่ำในการเพาะปลูกพืชและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	**กระทรวงมหาดไทย** โดย กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น **กระทรวงเกษตรและสหกรณ์** โดย กรมส่งเสริมการเกษตร กรมชลประทาน
7. เฝ้าระวังคุณภาพน้ำ (ตลอดฤดูแล้ง)	- เฝ้าระวัง ตรวจวัด และควบคุมคุณภาพน้ำในแม่น้ำสายหลัก แม่น้ำสายรอง รวมถึงแหล่งน้ำที่รับน้ำจากภาคอุตสาหกรรม การเกษตร และชุมชน รวมทั้งเตรียมแผนปฏิบัติการรองรับกรณีเกิดปัญหาและแจ้งเตือนพื้นที่ที่อาจได้รับผลกระทบ	**กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** โดย กรมควบคุมมลพิษ **กระทรวงมหาดไทย** โดย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น การประปาส่วนภูมิภาค การประปานครหลวง **กระทรวงเกษตรและสหกรณ์** โดย กรมปศุสัตว์ กรมประมง กรมชลประทาน **กระทรวงอุตสาหกรรม** โดย กรมโรงงานอุตสาหกรรม การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
ด้านการบริหารจัดการ (Management)		
8. เสริมสร้างความเข้มแข็งด้านการบริหารจัดการน้ำของชุมชน (ตลอดฤดูแล้ง)	- เสริมสร้างความเข้มแข็งด้านการบริหารจัดการน้ำของชุมชนที่เสี่ยงขาดแคลนน้ำ โดยสร้างความรู้ความเข้าใจในการวางแผนการใช้น้ำจากแหล่งน้ำที่มีอยู่ การเตรียมจัดหาน้ำสำรอง และการกักเก็บ ให้มีน้ำเพียงพอสำหรับอุปโภคบริโภคและ/หรือการเกษตรตลอดฤดูแล้ง รวมทั้งพัฒนา/เพิ่มประสิทธิภาพแหล่งน้ำชุมชน	**กระทรวงมหาดไทย** โดย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น **กระทรวงเกษตรและสหกรณ์** โดย กรมชลประทาน **กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** โดย กรมทรัพยากรน้ำ **กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม** โดย สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน) **มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ** **สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ**

มาตรการ	การดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบ
9. สร้างการรับรู้ ประชาสัมพันธ์ (ก่อนและตลอดฤดูแล้ง)	- สร้างการรับรู้ ประชาสัมพันธ์สถานการณ์และแผนบริหารจัดการน้ำ เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการใช้น้ำอย่างประหยัดและเป็นไปตามแผนที่กำหนด	**กรมประชาสัมพันธ์ สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ สายงานกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ กระทรวงมหาดไทย สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง**
10. ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน (ตลอดและหลังจากสิ้นสุดฤดูแล้ง)	10.1 ติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผน รายงานผลการให้ความช่วยเหลือ และหากพบการขาดแคลนน้ำหรือภัยแล้งให้รายงานมายังกองอำนวยการน้ำแห่งชาติและคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ	**สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย** โดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย **ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง**
	10.2 ประเมินผลการดำเนินงานตามมาตรการ พร้อมสรุปบทเรียน	**สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ**

ที่มา: กองบริหารจัดการลุ่มน้ำ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ณ วันที่ 19 ตุลาคม 2565

5.2 โครงสร้างองค์กรและองค์ประกอบ

การบริหารจัดการน้ำในภาวะน้ำแล้งนั้น จำเป็นต้องกำหนดองค์กรหรือผู้รับผิดชอบเพื่อทำหน้าที่ในส่วนต่างๆ เอาไว้เป็นการล่วงหน้า เพื่อเตรียมความพร้อมในการรับมือกับสถานการณ์น้ำและลดความสับสน ในการทำงาน โดยการกำหนดโครงสร้างองค์กรและองค์ประกอบคณะทำงาน ให้เชื่อมโยงสอดคล้องกันระหว่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.2561 และแผนการป้องกันบรรเทาสาธารณะภัยแห่งชาติ พ.ศ.2564-2570 ทั้งในระดับนโยบาย ระดับบัญชาการ ระดับอำนวยการ และระดับปฏิบัติการ ดังนี้

5.2.1 ระดับนโยบาย

1) คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) มีหน้าที่จัดทำนโยบายและแผนแม่บทเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำ พิจารณาและให้ความเห็นชอบแผนการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง และแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมของคณะกรรมการลุ่มน้ำต่าง ๆ เพื่อบูรณาการการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งระหว่างลุ่มน้ำ ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.2561

2) คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (กปภ.ช.) มีหน้าที่กำหนดนโยบายในการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.2550 ในปัจจุบันกระทรวงมหาดไทยอาศัยแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564-2567 ในการรับมือกับสาธารณภัยทุกประเภท

5.2.2 ระดับบัญชาการ

1) ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ ทำหน้าที่ดำเนินการแก้ไขปัญหาวิกฤติน้ำตามมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ที่ระบุว่า “ในกรณีเกิดปัญหาวิกฤติน้ำจนอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของคนสัตว์ หรือพืช หรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐอย่างรุนแรง ให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจจัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ โดยนายกรัฐมนตรีเป็น ผู้บัญชาการอำนวยการแก้ไขปัญหาวิกฤติน้ำเป็นการชั่วคราว จนกว่าปัญหาวิกฤติน้ำจะผ่านพ้นไป ทั้งนี้ ให้สำนักงบประมาณพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้กับศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดตั้งและสนับสนุนการปฏิบัติงาน” ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ภาวะวิกฤติน้ำหรือคาดว่าจะเกิดวิกฤติ (ระดับ 3) โดยมีหน้าที่และอำนาจ ดังนี้

(1) ควบคุม สั่งการ บัญชาการ และอำนวยการแก้ไขวิกฤติน้ำเป็นการชั่วคราวจนกว่าปัญหาวิกฤติน้ำจะผ่านพ้นไป

(2) ออกคำสั่งเพื่อการป้องกันแก้ไข ควบคุม ระงับ หรือบรรเทาผลร้ายจากความเสียหายที่เกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที และประกาศคำสั่งดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษาโดยมิชักช้า

(3) บัญชาการร่วมกับกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (บกปภ.ช.) ในกรณีที่เป็นสาธารณภัยด้านทรัพยากรน้ำหรือวิกฤติน้ำ

2) กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ หน้าที่และอำนาจซึ่งอยู่ในเกณฑ์วิกฤติน้ำรุนแรงหรือคาดการณ์ว่าจะรุนแรง (ระดับ 3) ในการอำนวยการ บริหารจัดการ รวบรวม บูรณาการ เชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรน้ำ ติดตาม วิเคราะห์แนวโน้ม ควบคุม กำกับ ดูแลสถานการณ์น้ำ รวมถึงประสานการปฏิบัติกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อบริหารจัดการน้ำทั้งในภาวะปกติและภาวะวิกฤติ เพื่อประกาศแจ้งเตือนสถานการณ์น้ำต่อกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอปภ.ก.) และสร้างการรับรู้ให้แก่สาธารณชน โดยอำนวยการและบูรณาการร่วมกับกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอปภ.ก.) เพื่อพิจารณาระดับความรุนแรงสถานการณ์ภาวะวิกฤติน้ำ และออกคำสั่งเป็นหนังสือเรียกบุคคลใดมาให้ข้อมูลหรือเอกสาร หลักฐาน หรือวัตถุใด ๆ มาเพื่อประกอบการพิจารณาได้ตามความจำเป็น

3) กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (บกปภ.ช.) กระทรวงมหาดไทยทำหน้าที่บังคับบัญชา อำนวยการ ควบคุม กำกับ ดูแล และประสานการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นรองผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ในกรณีการจัดการสาธารณภัยขนาดใหญ่ (ระดับ

3) มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และกรณีการจัดการสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 4) มีนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมาย เป็นผู้ควบคุม สั่งการ และบัญชาการ รับผิดชอบ บังคับบัญชา อำนวยการ วินิจฉัยสั่งการ ควบคุมและประสานความร่วมมือในการบริหารจัดการสาธารณภัยตามความรุนแรง ระดับ 3 และ ระดับ 4

5.2.3 ระดับอำนวยการ

1) คณะกรรมการลุ่มน้ำ หน้าที่และอำนาจ ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.2561 ดังนี้

มาตรา 35 (2) จัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง และแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม เสนอ กนช. เพื่อให้ความเห็นชอบ

มาตรา 62 เมื่อคณะกรรมการลุ่มน้ำได้จัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งขึ้นแล้ว ให้เสนอต่อ กนช. เพื่อให้ความเห็นชอบ และจัดส่งแผนดังกล่าวไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบและดำเนินการ ในการนี้ ให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องจัดสร้างหรือเตรียมอุปกรณ์ที่จะต้องใช้ในการป้องกันและแก้ไข ภาวะน้ำแล้ง รวมทั้งบำรุงรักษาสิ่งก่อสร้างหรืออุปกรณ์นั้น หรือดำเนินการใด ๆ เพื่อให้เป็นไป ตามแผนดังกล่าว กรณีที่หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดไม่อาจดำเนินการให้เป็นไป ตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งได้ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำเสนอเรื่องต่อ กนช. เพื่อพิจารณา หาแนวทางแก้ไขต่อไป

มาตรา 63 ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำติดตามการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งที่ กนช. ให้ความเห็นชอบ และทบทวนแผนให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้อยู่ในสภาพที่พร้อมจะด้าเนินการได้เมื่อเกิดภาวะน้ำแล้ง

2) สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ มีภารกิจเกี่ยวกับการเสนอแนะนโยบายและจัดทำแผนยุทธศาสตร์ แผนแม่บท และมาตรการในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ รวมทั้งบูรณาการข้อมูลสารสนเทศ แผนงาน โครงการ งบประมาณ บริหารจัดการ การติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ โดยให้มีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้

(1) เป็นหน่วยงานหลักในการศึกษาและวิเคราะห์สถานการณ์น้ำ เพื่อเสนอแนะนโยบาย และจัดทำแผนยุทธศาสตร์ แผนแม่บท และมาตรการในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและประสานให้เกิดการนำไปสู่การปฏิบัติ

(2) จัดทำข้อเสนอเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำและกรอบงบประมาณของประเทศแบบบูรณาการ และเสนอแนะแนวทางการวางแผนเพื่อการบริหารทรัพยากรน้ำต่อคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

(3) ติดตามประเมินผลการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำตามนโยบาย แผนยุทธศาสตร์ แผนแม่บท และมาตรการที่ได้กำหนดไว้

(4) ติดตามประเมินผลการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำตามนโยบาย แผนยุทธศาสตร์ แผนแม่บท และมาตรการที่ได้กำหนดไว้

(5) ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

(6) ดำเนินการให้มีศูนย์เฉพาะกิจชั่วคราวในกรณีจำเป็นฉุกเฉิน เพื่อแก้ไขปัญหาในภาวะวิกฤตน้ำ

(7) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของสำนักงานหรือตามที่นายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

3) กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอปภ.ก.)กระทรวงมหาดไทย มีหน้าที่ดังนี้

(1) ภาวะปกติ ประสานงาน และบูรณาการข้อมูลและการปฏิบัติการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนของสรรพกำลัง เครื่องมืออุปกรณ์ แผนปฏิบัติการ เพื่อเตรียมความพร้อมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสาธารณภัยทั้งระบบ

(2) ภาวะใกล้เกิดภัย เตรียมการเผชิญเหตุ การติดตามและเฝ้าระวังสถานการณ์ รวมถึงวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และประเมินสถานการณ์ และแจ้งเตือนภัย พร้อมทั้งรายงานและเสนอความเห็นต่อผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ หรือนายกรัฐมนตรีตามแต่ระดับการจัดการสาธารณภัย เพื่อตัดสินใจในการรับมือกับสาธารณภัยที่จะเกิดขึ้น โดยเรียกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นการประกอบกำลังเริ่มปฏิบัติการ

(3) ภาวะเกิดภัย อำนวยการและบูรณาการประสานการปฏิบัติ ในกรณีการจัดการสาธารณภัยขนาดเล็ก (ระดับ 1) และขนาดกลาง (ระดับ 2) โดยและให้ กอปภ.ก. รับผิดชอบในการอำนวยการ ประเมินสถานการณ์ และสนับสนุนกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ รวมถึงติดตามและเฝ้าระวังสถานการณ์ วิเคราะห์ประเมินสถานการณ์ รายงานสถานการณ์ และแจ้งเตือน พร้อมทั้งเสนอความคิดเห็นต่อผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เพื่อตัดสินใจยกระดับในกรณีการจัดการสาธารณภัยขนาดใหญ่ (ระดับ 3) และนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายในกรณีการจัดการสาธารณภัยร้ายแรงยิ่ง (ระดับ 4)

5.2.4 ระดับปฏิบัติการ

1) ศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ สทนช. มีอำนาจหน้าที่ ตามข้อ 13 กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานทรัพยากรน้ำ สำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2562 ดังนี้

(1) ศึกษา วิจัย วิเคราะห์ และคาดการณ์ข้อมูลอากาศ รวมทั้งพยากรณ์สถานการณ์น้ำ เพื่อสนับสนุนการวางแผนบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

(2) ศึกษา วิจัย วิเคราะห์ ออกแบบ และพัฒนาระบบคลังข้อมูลบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ กำหนดมาตรฐานข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรน้ำ และเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรน้ำ กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุน การบริหารทรัพยากรน้ำและการตัดสินใจของ กนช. และคณะกรรมการลุ่มน้ำ

(3) เป็นศูนย์อำนวยการข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เพื่อติดตาม เฝ้าระวัง ป้องกันและเตือนภัยสถานการณ์น้ำ

(4) ติดตามและจัดทำรายงานสถานการณ์น้ำของประเทศ

(5) ดำเนินการเกี่ยวกับการให้บริการและพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักงาน

(6) จัดทำผังน้ำ และฐานข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภูมิสารสนเทศผังน้ำ

(7) ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินตามผังน้ำแก่หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(8) ศึกษา วิเคราะห์ และจัดทำข้อมูลภูมิสารสนเทศทรัพยากรน้ำ เพื่อใช้ในการสื่อสาร การนำเสนอข้อมูล และสนับสนุนการบริหารทรัพยากรน้ำ

(9) ศึกษาวิเคราะห์ วิจัย และออกแบบการจัดทำฐานข้อมูลทะเบียนแหล่งน้ำทะเบียนผู้ใช้น้ำประเภทต่างๆ และทะเบียนองค์กรผู้ใช้น้ำ

(10) ศึกษาวิจัย และพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยีสารสนเทศทรัพยากรน้ำเพื่อให้ หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรน้ำดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานและข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรน้ำเดียวกัน

ทั้งนี้ศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติต้องปฏิบัติงานร่วมกับคลังข้อมูลน้ำและภูมิอากาศแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบูรณาการข้อมูลติดตามประเมินวิเคราะห์ข้อมูลวิเคราะห์คาดการณ์สถานการณ์น้ำทั้งในภาวะปกติ และในภาวะวิกฤติเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานกองอำนวยการน้ำแห่งชาติและศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจตั้งแต่ก่อนเกิดภัยจนกว่าสถานการณ์จะคลี่คลายทั้งนี้มีหน่วยงานภายใต้สทนช.สนับสนุนเสริมการปฏิบัติงาน

2) กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด (ท้องถิ่น และ กทม.) กระทรวงมหาดไทยรับผิดชอบอำนวยการควบคุมสนับสนุนและประสานการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ พร้อมทั้งประสานกับส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ และประสานความร่วมมือกับภาคเอกชนในการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทุกขั้นตอนตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

3) หน่วยงานอื่น ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำมีหน้าที่สนับสนุนการปฏิบัติงานตามภารกิจพร้อมจัดเจ้าหน้าที่ประจำ เพื่อสนับสนุนการทำงานของกองอำนวยการน้ำแห่งชาติ และศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจเมื่อเกิดภาวะวิกฤติน้ำหรือมีการร้องขอ

5.2.5 ระดับพื้นที่ลุ่มน้ำ

การดำเนินงานในระดับพื้นที่ลุ่มน้ำและระดับจังหวัด เห็นควรให้แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อขับเคลื่อนแผนการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง ดังนี้

1) *ระดับลุ่มน้ำ* : จัดตั้งศูนย์บริหารสถานการณ์น้ำลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ

องค์ประกอบ

ประธานกรรมการลุ่มน้ำ	ผู้อำนวยการ
ผู้ว่าราชการจังหวัดในพื้นที่ลุ่มน้ำ	รองผู้อำนวยการ

ผู้ว่าราชการจังหวัดในพื้นที่ลุ่มน้ำ	กรรมการ
ส่วนราชการในพื้นที่ลุ่มน้ำ	กรรมการ
ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค	กรรมการและเลขานุการหลัก
ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต	กรรมการและเลขานุการร่วม
ส่วนราชการในพื้นที่ลุ่มน้ำ	กรรมการและเลขานุการร่วม

หน้าที่และอำนาจ

(1) บูรณาการ เชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรน้ำ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงวิเคราะห์แนวโน้มภาวะน้ำแล้งที่อาจก่อให้เกิดปัญหาและผลกระทบ

(2) บริหารจัดการ บูรณาการ กำหนดมาตรการ จัดทำแผนปฏิบัติการ และเสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณ ตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งประสานการปฏิบัติกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อบริหารจัดการน้ำ

(3) บริหารจัดการและบูรณาการร่วมกับกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด

(4) พิจารณาเสนอการกำหนดระดับความรุนแรงสถานการณ์ภาวะน้ำแล้งต่อคณะกรรมการลุ่มน้ำ หรือกองอำนวยการน้ำแห่งชาติเพื่อพิจารณาตามหน้าที่และอำนาจ

(5) ออกหนังสือเรียกบุคคลใดมาให้ข้อมูลหรือเอกสาร หลักฐาน หรือวัตถุใดๆ มาเพื่อประกอบการพิจารณาได้ตามความจำเป็น

(6) แต่งตั้งคณะทำงาน เพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติหน้าที่ได้ตามความจำเป็นอย่างน้อยต้องมีคณะทำงานด้านบริหารจัดการน้ำ ด้านการให้ความช่วยเหลือและด้านสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์

(7) บูรณาการ ติดตามการดำเนินงาน ของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ให้เป็นไปตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง รวมทั้งเสนอแนวทางการทบทวนแผนดังกล่าว ต่อคณะกรรมการลุ่มน้ำ

(8) ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่ กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ หรือรองนายกรัฐมนตรีมอบหมาย

5.3 แนวทางการขับเคลื่อนแบบบูรณาการ

5.3.1 การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการสาธารณภัยด้านน้ำ

ในอดีตการจัดการสาธารณภัยด้านน้ำอาศัยกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นเครื่องมือสำคัญในการแก้ไขปัญหาน้ำแล้ง ซึ่งมุ่งเน้นในเรื่องของการลดความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนเป็นหลัก ต่อมาภายหลังมีการจัดตั้ง สทนช. ขึ้นมา ทำหน้าที่บริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งระบบ ทำให้การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งในภาวะปกติและภาวะวิกฤติมีความเป็นเอกภาพ ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การจัดทำแผนป้องกัน แนวทางมาตรการในป้องกันและแก้ไขเป็นการล่วงหน้า โดยอาศัยข้อมูลและสารสนเทศที่เป็นปัจจุบัน ซึ่งเป็นส่วนเสริมให้กับ แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

พ.ศ. 2564-2567 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เป็นสาธารณภัยด้านน้ำ สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการรับมือกับน้ำแล้ง ตั้งแต่การป้องกัน การเตรียมความพร้อม การรับมือ และการเยียวยา และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในขณะเกิดเหตุที่จะใช้ควบคุม กำกับ แก้ไข การบริหารจัดการ **“มวลน้ำ”** ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การบูรณาการร่วมกันระหว่าง สนทช. และ กระทรวงมหาดไทย ในภาวะน้ำแล้งนั้น ควรเริ่มตั้งแต่กระบวนการกำหนดนโยบาย จัดทำแผน กิจกรรม งบประมาณ แนวทางมาตรการในขั้นตอนกระบวนการปฏิบัติงาน การแก้ไขปัญหา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ การแก้ไขปัญหาน้ำแล้ง ตลอดจนกระบวนการพัฒนาเครื่องมือกลไกต่างๆ การจัดการองค์ความรู้ด้านทรัพยากรน้ำ การบูรณาการข้อมูล การมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ในกระบวนการแก้ไขปัญหาน้ำแล้ง และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น ระบบคลังข้อมูลน้ำแห่งชาติ เทคโนโลยีสารสนเทศ

สนับสนุนการปฏิบัติงาน การบริหารจัดการ การแก้ไขปัญหา ให้ทันต่อสถานการณ์น้ำ และเกิดการบูรณาการรับมือ การป้องกัน บรรเทา ปัญหาน้ำแล้ง อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ

นอกจากนโยบายที่ได้กำหนดสำหรับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในภาพรวมแล้วจำเป็นต้องมีการการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติสำหรับการบริหารจัดการน้ำแล้งของประเทศไทยนั้นโดยเฉพาะในภาวะน้ำแล้งปกติ ภาวะน้ำแล้งรุนแรง และภาวะน้ำแล้งวิกฤติ จำเป็นต้องมีศูนย์กลางการบัญชาการหรือศูนย์ปฏิบัติการเฉพาะกิจเพื่อรับภาวะเหตุฉุกเฉินระดับต่างๆ ทั้งในส่วนกลางและในพื้นที่ลุ่มน้ำ รวมทั้งต้องมีกระบวนการปฏิบัติงานและระบบช่วยการตัดสินใจให้กับผู้บัญชาการสถานการณ์หรือผู้อำนวยการสถานการณ์ และในมิติของผู้บัญชาการหรือผู้อำนวยการ ที่เป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจในปฏิบัติการ ประกอบด้วยการใช้เงื่อนไขใดในการตัดสินใจต่อสถานการณ์น้ำระหว่างเงื่อนไขด้านความพร้อม กำลังความสามารถ และความรุนแรงของสถานการณ์

ทั้งนี้หากพิจารณาถึงหลักสากลการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย ที่เริ่มต้นจากการป้องกันและลดผลกระทบ (Prevention and Mitigation) การเตรียมความพร้อม (Preparedness) การเผชิญเหตุบรรเทาทุกข์ (Response and Relief) และ ฟื้นสภาพและการซ่อมสร้าง (Rehabilitation and Reconstruction) แล้ว สทนช. สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการรับมือกับสาธารณภัยจากภาวะน้ำแล้งได้ทุกขั้นตอน ภายใต้พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ.2561 ดังแสดงใน**รูปที่ 5.3.1-1 และ ตารางที่ 5.3.1-1**

ที่มา : แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.2564-2570

รูปที่ 5.3.1-1 การจัดการเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

ตารางที่ 5.3.1-1 หน้าที่และอำนาจตามกฎหมายที่สามารถบูรณาการร่วมกันได้เพื่อลดความเสี่ยงจากภาวะน้ำแล้ง

	พ.ร.บ. ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 "มวลน้ำ"	**พ.ร.บ. ป้องกันและบรรเทาสาธารณะภัย พ.ศ. 2550 "มวลชน"**
1. ป้องกันและลดผลกระทบ	- บริหารจัดการและจัดสรรน้ำตามเกณฑ์การบริหารอย่างเหมาะสม ในภาวะปกติ (หมวด 4) - จัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม/ภาวะน้ำแล้ง จัดทำแผนจัดการความเสี่ยงภัยจากน้ำพร้อมมาตรการ (ม.57, ม.64) - ประกาศผังน้ำ ทางน้ำหลาก แหล่งน้ำ ฯลฯ (ม. 56) บูรณาการข้อมูลสารสนเทศด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัยพัฒนาระบบคาดการณ์เตือนภัยที่แม่นยำ (ม.23) - จัดทำเกณฑ์เฝ้าระวังสถานการณ์น้ำ ณ สถานีควบคุม ตามหลักวิชาการ	- จัดทำแผนปฏิบัติการ แผนเผชิญเหตุ และฝึกซ้อมแผน - เตรียมสรรพกำลัง เครื่องมือ อุปกรณ์สำหรับการรับมือ ฯลฯ - หลักเกณฑ์/แนวทาง/มาตรการช่วยเหลือผู้ประสบภัย - ประสานงาน บูรณาการข้อมูลสถานการณ์น้ำ
2. เตรียมความพร้อม	- กำหนดเขตภาวะน้ำแล้งล่วงหน้า (ม.57) แผนเตรียมกรณีน้ำท่วมฉุกฉิน (ม.64) - ติดตาม เฝ้าระวัง วิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์ ประเมินพื้นที่เสี่ยงวิกฤติน้ำ ระดับความรุนแรงและผลกระทบ (impacts) ที่อาจจะเกิดขึ้น - แจ้งเตือนประชาชน และหน่วยปฏิบัติเพื่อรับมือและเตรียมความพร้อมโดยประสานไปยังศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจในพื้นที่เสี่ยง	- จัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจในพื้นที่เสี่ยง ประสานการปฏิบัติเพื่อรับมือกับภัย - เตรียมการเผชิญเหตุ รับมือ อพยพ ฯลฯ - ติดตามเฝ้าระวังสถานการณ์อย่างใกล้ชิด
3. รับมือ	- ประกาศเขตภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง (ม.58) และมาตรการ (ม.60) - ผันน้ำข้ามลุ่มเพื่อบรรเทาภาวะน้ำแล้ง (ม.59) ภาวะน้ำท่วม (ม.65) - เจ้าหน้าที่ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ (ม.24) และพนักงานเจ้าหน้าที่ (ม.66) มีอำนาจในการแก้ไขปัญหาวิกฤติน้ำ ภาวะน้ำท่วม ภาวะน้ำแล้ง ได้ - บัญชาการและอำนวยการแก้ไขปัญหาจนกว่าปัญหาวิกฤติน้ำจะผ่านพ้นไป (ม.24)	- ปฏิบัติตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณะภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564-2570
4. ฟื้นฟูเยียวยา	- ชดเชยเยียวยา (ม.60, ม.66, ม.67) - รวบรวมข้อมูลความเสียหาย พื้นที่วิกฤติน้ำ วางแผนการป้องกันและแก้ไขระยะยาว	- ช่วยเหลือเยียวยาผู้ประสบภัย ชุมชน สาธารณูปโภค ฯลฯ ที่ได้รับผลกระทบให้กลับคืนสู่สภาพเดิม ตามหลักเกณฑ์

ที่มา : กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

5.3.2 ระดับการจัดการภาวะน้ำแล้ง

การจัดการภาวะน้ำแล้งได้แก่ ภาวะน้ำแล้งปกติ ภาวะน้ำแล้งรุนแรง และภาวะน้ำแล้งวิกฤติ ควรคำนึงถึงความสอดคล้องกับระดับการจัดการสาธารณภัย ตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564-2570 ที่มีการแบ่งสาธารณภัยออกเป็น 4 ระดับ ซึ่งที่ผ่านมาการพิจารณายกระดับสาธารณภัยจะคำนึงถึง**ขนาดพื้นที่ประสบภัย จำนวนประชากร**ที่ได้รับความเดือดร้อน หรือ**ความสามารถในการรับมือเผชิญเหตุ**ด้วยทรัพยากรที่แต่ละพื้นที่มีอยู่เป็นหลัก ส่วนการจัดการภาวะน้ำแล้งหรือสาธารณภัยด้านทรัพยากรน้ำนั้น มีปัจจัยสาเหตุมาจากสภาวะอากาศเป็นหลัก แต่ในปัจจุบันระบบข้อมูลตรวจวัด ระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีคาดการณ์สถานกาณ์น้ำความก้าวหน้าไปมาก สามารถประเมินแนวโน้มของภาวะน้ำแล้งได้แม่นยำกว่าในอดีต และแจ้งเตือนหน่วยปฏิบัติ ได้ดี ทั้งนี้การกำหนดระดับสถานการณ์ภัยเพื่อการบริหารจัดการควรคำนึงถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1) สภาพอากาศ เป็นการประเมินจากการคาดการณ์สภาพอากาศในระยะสั้น กลาง ยาว และนาน รวมถึงสภาพอากาศปัจจุบัน เพื่อพิจารณาถึงปรากฏการณ์หรือสภาวะที่ส่งผลให้มีแนวโน้มผิดปกติ

2) สถานการณ์น้ำในปัจจุบัน เป็นการประเมินสถานการณ์น้ำท่า ระดับน้ำ ปริมาณน้ำไหลผ่าน และคุณภาพน้ำ จากสถานีหลัก รวมถึงปริมาณน้ำในเขื่อน ที่มีแนวโน้มเกิดอุทกภัย ภัยแล้ง และปัญหาคุณภาพน้ำ ซึ่งในอนาคตจะมีการกำหนด “สถานีอุทกวิทยาหลักแห่งชาติ” เพื่อเป็นจุดเฝ้าระวังสำคัญ

3) ความซับซ้อนของสถานการณ์ ประเมินความรุนแรงของสถานการณ์ ความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อสาธารณูปโภคพื้นฐาน สถานที่สำคัญ และการให้ความช่วยเหลือ การคาดการณ์การขยายตัวของภัย พื้นที่ที่จะเสียหายต่อไป ระยะเวลาที่ให้ความช่วยเหลือ

4) ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในพื้นที่ เป็นการประเมินความรุนแรงของสถานการณ์ ที่คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อทรัพย์สิน ชีวิตอยู่ในระดับรุนแรง ศักยภาพในการรับมือ

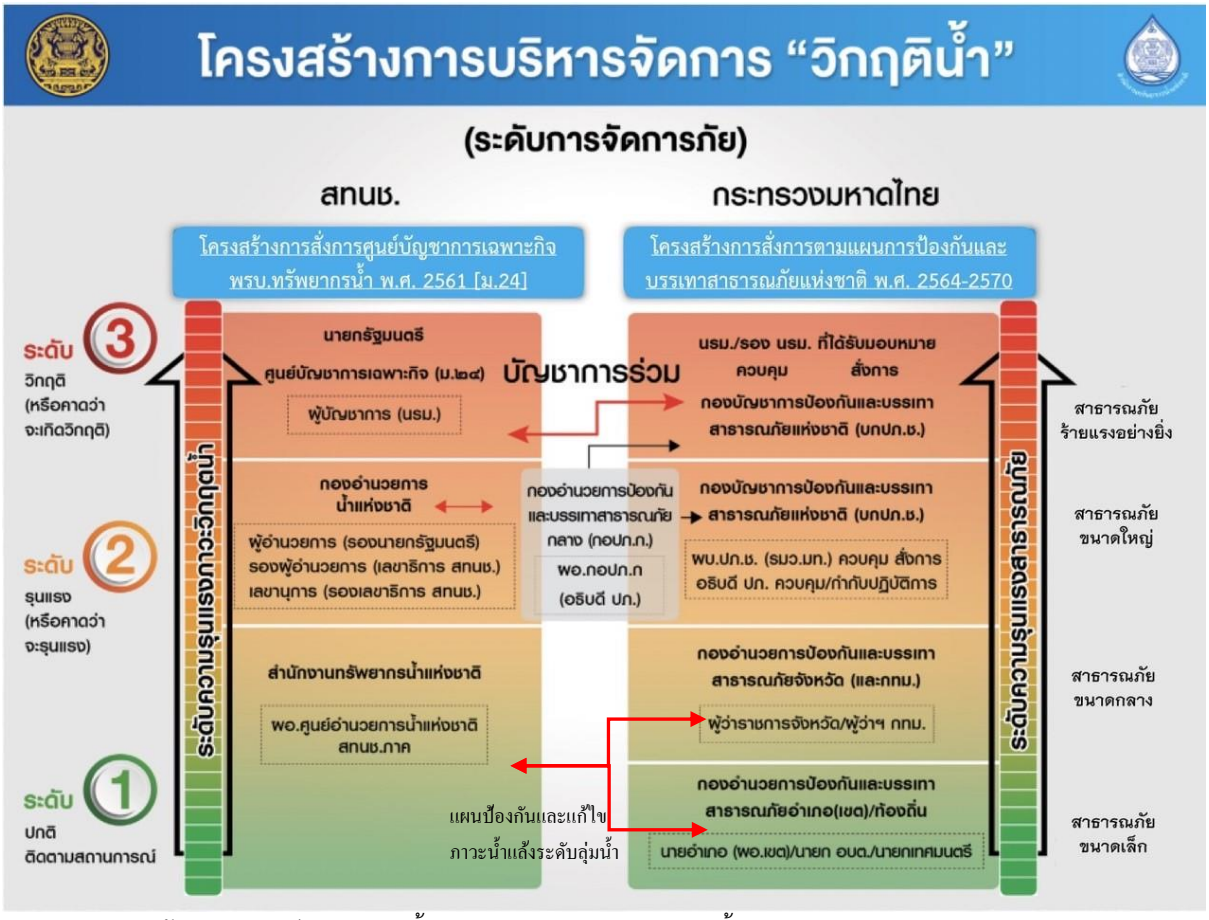
5) ดุลยพินิจของผู้บัญชาการ พิจารณาผลจากทุกปัจจัยดังกล่าวข้างต้น มาประเมินพิจารณาตัดสินใจ

ดังนั้น เพื่อเป็นการจัดโครงสร้างการสั่งการ บัญชาการ และอำนวยการร่วมกันระหว่าง **สทนช.** และ**กระทรวงมหาดไทย** จึงแบ่งระดับสถานการณ์ในกรณีของภาวะน้ำแล้งได้เป็น 3 ระดับ ให้สอดคล้องกัน

ทั้งนี้ ในการปฏิบัติงานในเขตลุ่มน้ำของทั้งสองส่วนจำเป็นต้องบูรณาการเชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิด ใน**กรณีสาธารณภัยด้านน้ำ แบ่งได้ 3 ระดับ โดยระดับที่ 1 ภาวะน้ำแล้ง และระดับที่ 2 ภาวะน้ำแล้งรุนแรงตามเกณฑ์ที่กำหนด ให้ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมจังหวัด...และศูนย์บริหารสถานการณ์น้ำท่วมลุ่มน้ำ... ภายใต้ กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ** มีหน้าที่ติดตาม วิเคราะห์ และจัดทำรายงานสถานการณ์น้ำของประเทศ เพื่อเฝ้าระวังป้องกัน และเตือนภัยสถานการณ์น้ำ โดยอำนวยการและบูรณาการร่วมกับศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด ภายใต้กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (บกปภ.ช.) และมีคณะทำงานช่วย สนับสนุนในการปฏิบัติงานในด้านต่างๆ **แต่ในกรณีที่ความรุนแรงนั้นถูกยกระดับเป็นระดับที่ 3** ตามเกณฑ์ที่กำหนด **กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ** จะถูกยกระดับพิจารณาเสนอจัดตั้ง **“ศูนย์**

บัญชาการเฉพาะกิจ" โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้บัญชาการ เหตุการณ์ภาวะวิกฤติน้ำอย่างใกล้ชิด เพื่อแก้ไขปัญหาจนกว่าเหตุการณ์จะกลับเข้าสู่สภาวะปกติ

โดย สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติและคณะทำงาน จะเป็นผู้วิเคราะห์สถานการณ์ รายงาน กองอำนวยการน้ำแห่งชาติแล้วแจ้งเตือนไปยัง กอปภ.ก. และหน่วยปฏิบัติอื่นๆ เพื่อรับทราบข้อวิเคราะห์คาดการณ์ พื้นที่เป้าหมายในการปฏิบัติการ รวมทั้งแนวโน้มความรุนแรงเป็นการล่วงหน้า ดังนั้น การยกระดับ 3 ระดับของ สทนช. จะมีลักษณะเป็น "เชิงรุก" กล่าวคือจะยกระดับภัยก่อนกระทรวงมหาดไทยหากคาดว่าจะเกิดสถานการณ์ จากนั้นจะประสานงาน อำนวยการร่วม และบัญชาการร่วมกันจนกว่าจะพ้นวิกฤติ แสดงดัง**รูปที่ 5.3.2-1**

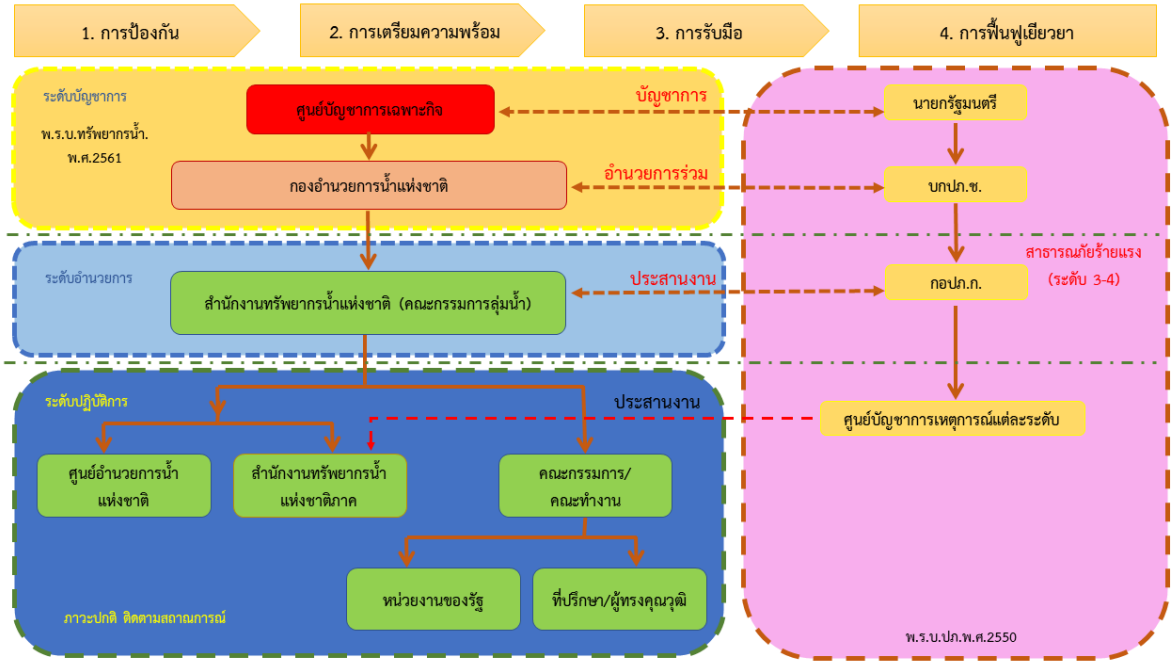

ที่มา: ปรับปรุงจากข้อมูลของศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

รูปที่ 5.3.2-1 การเปรียบเทียบระดับการจัดการสาธารณภัยด้านทรัพยากรน้ำ ระหว่าง สทนช. และกระทรวงมหาดไทย

5.3.3 ความเชื่อมโยงและการประสานการปฏิบัติ

ในกรณีของสาธารณภัยด้านทรัพยากรน้ำ ความเชื่อมโยงระหว่างพระราชบัญญัติทรัพยกรน้ำ พ.ศ. 2561 และพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ที่ได้มีการจัดองค์กรหรือส่วนงานต่างๆ เพื่อรับผิดชอบทั้งในระดับนโยบาย ระดับบัญชาการ ระดับอำนวยการ และระดับปฏิบัติการ ตามระดับภัยต่าง โดยในภาวะปกติและภาวะฉุกเฉิน สาธารณภัยอยู่ในระดับ 1-2 และในกรณีที่สาธารณภัยร้ายแรงอยู่ในระดับ 3-4 โดยความเชื่อมโยงจะแสดงอยู่ใน**รูปที่ 5.3.3-1** ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการประสานการปฏิบัติในกรณีที่เกิดภาวะน้ำแล้งได้ ทั้งนี้การประสานการปฏิบัติยังคงต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและเอกชนด้วยเพื่อความสมบูรณ์ครบถ้วน

ที่มา: คณะที่ปรึกษา

รูปที่ 5.3.3-1 ความเชื่อมโยงและการประสานงานเพื่อจัดการสาธารณภัยด้านทรัพยากรน้ำ

5.4 เกณฑ์การพิจารณาตัดสินใจยกระดับสาธารณะภัยด้านน้ำ

การตัดสินใจยกระดับสาธารณภัยด้านน้ำ ให้ใช้ดุลพินิจจากการประเมินสถานการณ์จากเงื่อนไขต่าง ๆ ตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด พ.ศ. 2564-2570 แสดงรายละเอียดดัง**ตารางที่ 5.4-1**

ตารางที่ 5.4-1 เกณฑ์การพิจารณาตัดสินใจยกระดับสาธารณะภัยด้านน้ำ

เกณฑ์/เงื่อนไข	ข้อมูลที่ใช้ระบุเงื่อนไข
1. พื้นที่	พื้นที่ใช้สอยในลักษณะต่างๆ ที่ได้รับผลกระทบและความเสียหาย 1.1 พื้นที่ทางการเกษตรและปศุสัตว์ 1.2 พื้นที่ธุรกิจ อุตสาหกรรม และประกอบการ 1.3 พื้นที่อยู่อาศัย (จำนวนหลังคาเรือน) 1.4 พื้นที่ทางธรรมชาติ

เกณฑ์/เงื่อนไข	ข้อมูลที่ใช้ระบุเงื่อนไข
2. ประชากร	จำนวนและลักษณะของประชากรในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ 2.1 จำนวนผู้ได้รับผลกระทบ 2.2 จำนวนผู้อพยพ 2.3 จำนวนผู้ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิต
3. ความซับซ้อน	ความยากง่ายสถานการณ์แทรกซ้อน และเงื่อนไขทางเทคนิคของสถานการณ์ 3.1 ความรุนแรงของภัย ความเฉพาะเจาะจงทางเทคนิคของภัย การเกิดภัยต่อเนื่อง 3.2 ความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อสาธารณูปโภคพื้นฐาน สถานที่สำคัญ และเส้นทางการให้ความช่วยเหลือ 3.3 การคาดการณ์ขยายตัวของภัย พื้นที่ที่จะเสียหายต่อไประยะเวลาที่การดำเนินกิจกรรมปกติที่ต้องหยุดชะงัก ระยะเวลาที่ต้องใช้ในการตอบสนองต่อสถานการณ์ และระยะเวลาที่ต้องช่วยฟื้นฟูเบื้องต้น
4. ศักยภาพด้านทรัพยากร	ความสามารถในการปฏิบัติงานจากทรัพยากร 4.1 กำลังคน ทั้งของหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุน พร้อมทั้งอาสาสมัครหน่วยงานต่างๆ 4.2 เครื่องมือ อุปกรณ์ ยานพาหนะ และอุปกรณ์พิเศษต่างๆ ที่ต้องใช้ตามแต่ลักษณะทางเทคนิค 4.3 แหล่งที่มาและจำนวนเงินงบประมาณจากหน่วยงานในพื้นที่
5. การพิจารณาตัดสินใจของผู้อำนวยการ	ดุลพินิจจากการประเมินสถานการณ์จากเงื่อนไขต่างๆ 5.1 ขอบเขตการปกครอง 5.2 การประเมินศักยภาพในการจัดการสาธารณภัย

ที่มา: แผนป้องกันและบรรเทาสาธารภัยจังหวัด พ.ศ. 2564-2570

5.5 การจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง

5.5.1 ลักษณะของแผนปฏิบัติการ

แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง ที่เสนอ กนช. ให้ความเห็นชอบเป็นการให้ความเห็นชอบในหลักการเพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติ เนื่องจากปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบที่จะทำให้เกิดภาวะน้ำแล้ง ได้แก่ ด้านปริมาณน้ำ ด้านคุณภาพน้ำ และด้านผลกระทบกับสังคม จะเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ ดังนั้นจึงต้องจัดทำแผนปฏิบัติการ เพื่อขับเคลื่อนแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งเป็นแผนประจำฤดูแล้งของแต่ละปี

แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง เป็นแผนปฏิบัติการที่จัดทำขึ้น เพื่อขับเคลื่อนและสนับสนุนการดำเนินการตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง รวมทั้งใช้เป็นกรอบในการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับปฏิทินการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำฤดูแล้ง โดยแสดงถึงความเชื่อมโยง

การดำเนินการตามภารกิจ ขอบเขตความรับผิดชอบ ไม่ก่อให้เกิดความซ้ำซ้อนของการปฏิบัติงาน ทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและพื้นที่ ให้พร้อมที่จะช่วยเหลือประชาชนได้ทันท่วงที ทั้งก่อนเกิดภาวะน้ำแล้ง ขณะเกิดภาวะน้ำแล้ง และหลังจากภาวะน้ำแล้งสิ้นสุด (ทั้งในกรณีปกติและกรณีที่เกิดภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง) เป็นการลดความสูญเสียที่อาจจะเกิดขึ้น และเพื่อประโยชน์ในการประสานความร่วมมือ แลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร ประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนทราบ (ดัง**รูปที่ 5.5-1**)

รูปที่ 5.5-1 การเชื่อมโยงแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งและแผนเผชิญเหตุภัยแล้งจังหวัด

5.5.2 การจัดทำแผนปฏิบัติการก่อนฤดูแล้ง

การจัดทำแผนแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง เพื่อใช้เป็นคู่มือปฏิบัติงานตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จก่อนเข้าฤดูแล้งหรือภายในเดือนตุลาคมของทุกปี เป็นการจัดทำแผนการเตรียมความพร้อมของหน่วยงานให้สอดคล้องกัน โดยในแผนปฏิบัติการจะต้องประกอบด้วยดังนี้

1) การกำหนดพื้นที่เสี่ยงน้ำแล้ง ของทุกภาคส่วนการใช้น้ำ

2) การติดตามสถานการณืน้ำ ประกอบด้วย การคัดเลือกสถานีหลักเฝ้าระวังการกำหนดเกณฑ์เฝ้าระวังรายสถานีหลัก การเฝ้าระวังติดตามสถานการณ์น้ำรายสถานีหลักเฝ้าระวัง ด้านปริมาณน้ำ(สถานีวัดน้ำฝน สถานีวัดน้ำท่า สถานีวัดน้ำในแหล่งน้ำ) และด้านคุณภาพน้ำ

3) การติดตามผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคม โดยการกำหนดวิธีการสำรวจผลกระทบและความเสียหายในพื้นที่ การจำแนกจำนวนประชากรและลักษณะประชากรที่ได้รับผลกระทบ การวิเคราะห์ความซับซ้อนความยากง่ายของสถานการณ์และเงื่อนไขทางเทคนิคของสถานการณ์และการประเมินศักยภาพด้านทรัพยากรที่สามารถนำมาใช้ในการปฏิบัติงานแก้ปัญหา

4) การกำหนดเกณฑ์การตัดสินใจยกระดับการจัดการภัยน้ำแล้ง ให้กำหนดเกณฑ์การใช้ดุลยพินิจจากการประเมินสถานการณ์จากเงื่อนไขต่าง ๆ ประกอบการพิจารณาตัดสินใจซึ่งเงื่อนไขของสถานการณ์อย่างน้อยต้องประกอบด้วย สถานการณ์ด้านปริมาณน้ำ สถานการณ์ด้านคุณภาพน้ำ และสถานการณ์ด้านผลกระทบกับสังคม เป็นต้น

5) การกำหนดมาตรการและแนวทางดำเนินการแก้ไข ได้แก่

1.1) มาตรการด้านน้ำต้นทุน

- จัดทำแผนสำรองน้ำ/แหล่งน้ำสำรอง เพื่อเก็บกักน้ำไว้ใช้
- จัดทำแผนพัฒนาบ่อบาดาลในพื้นที่เสี่ยง
- จัดทำแผนจัดทำนบดินชั่วคราวปิดกั้นลำน้ำ/ขุดลอกลำน้ำตื้นเขิน/ดึงน้ำจากแหล่งน้ำใกล้เคียง

1.2) มาตรการด้านความต้องการใช้น้ำ

- จัดลำดับความสำคัญในการใช้น้ำ และปริมาณการใช้น้ำ เพื่ออุปโภค-บริโภค รักษาระบบนิเวศ การเกษตร อุตสาหกรรม หรืออื่น ๆ
- การใช้น้ำเพื่ออุปโภค-บริโภค ควบคุมการใช้น้ำของพื้นที่ตอนบนให้เป็นไปตามแผนไม่ให้กระทบต่อน้ำอุปโภคบริโภคของพื้นที่ตอนล่าง
- น้ำเพื่อรักษาระบบนิเวศ ควบคุมการปล่อยน้ำเสียจากภาคอุตสาหกรรมและชุมชนลงสู่แหล่งน้ำ เฝ้าระวังคุณภาพน้ำที่สถานีสำคัญต่าง ๆ ควบคุมและขึ้นทะเบียนการเลี้ยงปลากระชังในแหล่งน้ำและลำน้ำ
- น้ำเพื่อการเกษตร วางแผนการเพาะปลูกพืชฤดูแล้ง จัดทำทะเบียนผู้ปลูกพืช โดยระบุพื้นที่ปลูกและแหล่งน้ำที่ใช้อย่างชัดเจน เพื่อให้สอดคล้องกับน้ำต้นทุน
- การเตรียมการช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนอื่น ๆ เช่น รถบรรทุกน้ำ เครื่องสูบน้ำ เป็นต้น

1.3) มาตรการติดตามประเมินผล

- ติดตาม ควบคุมการจัดสรรน้ำให้เป็นไปตามแผนการจัดสรรน้ำ
- หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ติดตาม วิเคราะห์ ประเมินสถานการณ์ และกิจกรรมการใช้น้ำ อย่างใกล้ชิด
- หน่วยงานรับผิดชอบพื้นที่เสี่ยงขาดแคลนน้ำติดตามเฝ้าระวัง และรายงานเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง

1.4) การสร้างความรับรู้และประชาสัมพันธ์

ประชาสัมพันธ์สร้างความรับรู้ให้หน่วยงาน คณะกรรมการลุ่มน้ำและประชาชนทราบอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เตรียมพร้อมต่อการปรับตัวจากสถานการณ์ภัยแล้ง รับรู้มาตรการการให้ความช่วยเหลือและการให้ความร่วมมือกับภาครัฐ

5.5.3 การดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ

การดำเนินการของสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ได้ดำเนินการจัดทำปฏิทินการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำฤดูแล้ง เป็นหลักการปฏิบัติเสนอให้ กนช. เห็นชอบแล้ว และใช้เป็นกรอบแนวทางการบริหารจัดการน้ำของทุกลุ่มน้ำกับหน่วยงานที่ร่วมปฏิบัติงานกับสทนช. เป็นงานประจำตามภารกิจ เพื่อกำกับดูแลการบริหารทรัพยากรน้ำของประเทศ สำหรับการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง เป็นการติดตามเฝ้าระวังสถานการณ์น้ำแล้งในลุ่มน้ำนั้น ๆ เป็นการเฉพาะเพื่อการป้องกันและแก้ไขหรือบรรเทาสถานการณ์น้ำแล้ง เมื่อเกิดขึ้น โดยดำเนินการตามวิธีการและขั้นตอนที่กำหนดในแผนปฏิบัติ ที่ได้กำหนดเป็นกรอบแนวทางไว้แล้ว และกำหนดรายละเอียดการปฏิบัติให้ชัดเจนยิ่งขึ้นตามสภาพการณ์หรือสถานการณ์นั้น ๆ อย่างเป็นรูปธรรม ให้สามารถนำไปปฏิบัติได้ โดยเฉพาะเมื่อเกิดภาวะน้ำแล้ง และจะต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดเขตภาวะน้ำแล้ง ให้ดำเนินการดังนี้

1) ติดตามสถานการณ์น้ำอย่างต่อเนื่อง และกรณีมีข้อมูลบ่งชี้จะเกิดภาวะน้ำแล้ง ให้เตรียมการออกประกาศ (กำหนดเขต) ประกาศเขตพื้นที่ กรณีภาวะน้ำแล้ง และกรณีภาวะน้ำแล้งรุนแรงเพื่อกำหนดการบริหารจัดการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิ่งดังต่อไปนี้

- กิจการที่สามารถใช้น้ำได้
- ปริมาณการใช้น้ำที่เหมาะสม
- วิธีการใช้น้ำเพื่อลดปริมาณการใช้น้ำ
- การห้ามการใช้น้ำบางประเภทที่เกินกว่าความจำเป็น
- การกำหนดวิธีการแบ่งปันน้ำ
- การผันน้ำ ในลุ่มน้ำเดียวกัน/ลุ่มน้ำสาขา/ข้ามลุ่มน้ำ หรือการผันน้ำในแหล่งน้ำระหว่างประเทศ
- การเฉลี่ยน้ำที่อยู่ในความครอบครองของเอกชนเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนในการอุปโภคบริโภคของประชาชนในภาวะน้ำแล้ง
- การประเมินสถานการณ์และพิจารณาการยกระดับของภัยเพื่อเสนอนายกรัฐมนตรีให้จัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ

2) การปฏิบัติการของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานตามกฎหมายเพื่อป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง การดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อให้มีการเฉลี่ยน้ำ

3) กำหนดมาตรการและเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ ได้แก่

- การจ่ายเงินทดแทนการใช้น้ำที่ต้องเฉลี่ยเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนในการอุปโภคบริโภคของประชาชนในภาวะน้ำแล้ง
- การจ่ายค่าชดเชยความเสียหายจากกรณีที่จำเป็นต้องทำลายรื้อถอนสิ่งใด ๆ ที่กีดขวางการไหลของน้ำซึ่งจำเป็นต้องกระทำเพื่อแก้ไขปัญหา
- การจ่ายค่าชดเชยการใช้ประโยชน์ที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างของเอกชนเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม

- การจ่ายค่าทดแทนให้แก่บุคคลที่ต้องสูญเสียน้ำที่กักเก็บไว้ (กรณีที่ต้องเฉลี่ยน้ำ)

- การจ่ายค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายจากการใช้ที่ดิน หรือสิ่งก่อสร้างให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินหรือสิ่งก่อสร้าง (หากมี)

- การจ่ายค่าชดเชยตามกฎหมายอื่น

4) การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในแหล่งน้ำหรือลำน้ำและบริเวณใกล้เคียงจนกว่าจะกลับคืนสู่สภาพเดิม

5) การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล การจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงาน ซึ่งประกอบด้วย การรวบรวมข้อมูลความเสียหาย พื้นที่ที่เกิดวิกฤตน้ำ ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น เพื่อประโยชน์ในการจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาภาวะน้ำแล้งในระยะยาว ต่อไป

5.5.4 การดำเนินการหลังฤดูแล้ง

ฤดูแล้งของลุ่มน้ำนี้อยู่ในช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนเมษายนของปีถัดไป การดำเนินการตามแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง บางครั้งอาจต้องดำเนินการต่อเนื่องต่อไป หลังจากเดือนเมษายน หรือจนกว่าสถานการณ์ภัยแล้งจะเข้าสู่ภาวะปกติ ดังนั้นเมื่อสิ้นสุดสถานการณ์แล้ง จะต้องดำเนินการดังนี้

1) กรณีมีการประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดเขตภาวะน้ำแล้ง เมื่อภาวะน้ำแล้งได้พ้นไปแล้ว ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำ โดยความเห็นชอบของนายกรัฐมนตรี ประกาศยกเลิกเขตภาวะน้ำแล้ง

2) กรณีหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด ไม่อาจดำเนินการให้เป็นไปตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งได้ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำเสนอเรื่องต่อ กนช. เพื่อพิจารณาหาแนวทางแก้ไขต่อไป

3) ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำ ทบทวนแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งให้มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป เพื่อให้อยู่ในสภาพที่พร้อมจะดำเนินการเมื่อเกิดภาวะน้ำแล้ง

5.6 ปฏิทินการบริหารจัดการน้ำฤดูแล้ง

ปฏิทินการบริหารจัดการน้ำในฤดูแล้ง (1 พ.ย. – 30 เม.ย. ของทุกปี) ประกอบด้วย 3 กิจกรรม ดังนี้

1) การเตรียมการและการสร้างการรับรู้ ประกอบด้วย

(1) รวบรวมข้อมูลด้านปริมาณน้ำต้นทุน และความต้องการใช้น้ำจากทุกภาคส่วน

(2) จัดทำแผนการจัดสรรน้ำ ดำเนินการในช่วงสัปดาห์ที่ 3 ของเดือนตุลาคม

(3) การวิเคราะห์สมดุลน้ำรายตำบลและการคาดการณ์พื้นที่เสี่ยงภัย ที่จะขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภค และพื้นที่เสี่ยงจะขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร โดยจะดำเนินการในช่วงกลางเดือนตุลาคม – ต้นเดือนพฤศจิกายน คาดว่าจะประกาศแผนการจัดสรรน้ำและมาตรการให้การช่วยเหลือในวันที่ 1 พฤศจิกายน และหลังจากประกาศแผนแล้วจะประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ต่อไป

2) ติดตามและประเมินสถานการณ์ พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งและการให้ความช่วยเหลือ จะดำเนินการตลอดช่วงฤดูแล้ง

3) การประเมินผลเมื่อสิ้นสุดฤดูกาล สทนช. จะสรุปผลการดำเนินการทั้งปัญหาและถอดบทเรียนต่างๆ จากการดำเนินการเพื่อนำเสนอตามลำดับต่อไป

ในกรณีคาดการณ์ว่าจะเกิดภาวะน้ำแล้งหรือภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรงให้เสนอนายกรัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดเขตภาวะน้ำแล้ง และเสนอ กนช. จัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจกำกับดูแลบัญชาการเหตุการณ์ และประกาศเขตภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง รวมทั้งกำหนดนโยบาย มาตรการในการบริหารจัดการ

โดยปฏิทินแผนบริหารจัดการน้ำฤดูแล้งแสดงดัง**ตารางที่ 5.6-1**

ตารางที่ 5.6-1 ปฏิทินการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำฤดูแล้ง (1 พ.ย. – 30 เม.ย.)

กิจกรรมหลัก / ขั้นตอน	ส.ค. ปีปัจจุบัน	ก.ย. ปีปัจจุบัน	ต.ค. ปีปัจจุบัน	พ.ย. ปีปัจจุบัน	ธ.ค. ปีปัจจุบัน	ม.ค. ปีถัดไป	ก.พ. ปีถัดไป	มี.ค. ปีถัดไป	เม.ย. ปีถัดไป	พ.ค. ปีถัดไป	มิ.ย. ปีถัดไป	ก.ค. ปีถัดไป	ผู้รับผิดชอบ (กนช./คณะอนุกรรมการ ฯ/สทนช.)
1 การเตรียมการและการสร้างการรับรู้													
1.1 รวบรวมข้อมูลด้าน Supply และ Demand (ในเขตและนอกเขตชลประทาน)													
1.1.1 รวบรวมข้อมูลน้ำต้นทุนในแหล่งน้ำทุกแห่ง													อต., สสน., ชป., ทน., กฟผ., พพ., สถ., พด., ปภ.,GISTDA
1.1.2 รวบรวมข้อมูลความต้องการใช้น้ำรายกิจกรรม													กษ. East Water, กรอ., กนอ., กปภ., กปน., ทบ., สถ., ปภ. ชป., ทน., คพ., อต., พพ., กฟผ.
1.2 การเตรียมการด้านบริหารจัดการด้านทรัพยากรน้ำ จังหวัด/ ลุ่มน้ำ/ กลุ่มลุ่มน้ำ/ ประเทศ													ชป., ทน., กฟผ., พพ., สถ., สสน., สทนช.กปภ., กปน., ทบ., สถ., ปภ. สสน., East Water, พด., กสท., สสน., GISTDA , กรอ., กนอ., คพ., อต.
1.3 เสนอคณะอนุกรรมการอำนวยการด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และ กนช. พิจารณาให้ความเห็นชอบมาตรการฯ / แผนบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ฤดูแล้ง													ทุกหน่วยงาน และ สทนช.
1.4 เสนอ ครม. เพื่อทราบมาตรการและมอบแนวทางปฏิบัติให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนปฏิบัติการการเตรียมรับสถานการณ์ภัยแล้งในระดับพื้นที่													สทนช.
1.5 ประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ให้กับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องและประชาชน													ทุกหน่วยงาน และ กปส.
2 ติดตาม วิเคราะห์ และประเมินสถานการณ์พื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง													
2.1 ติดตาม วิเคราะห์ และประเมินสถานการณ์กิจกรรมการใช้น้ำ พร้อมทั้งติดตามเฝ้าระวังพื้นที่เสี่ยงภัยแล้งอย่างต่อเนื่อง และสรุปผลการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ รวมถึงการให้ความช่วยเหลือในภาพรวม													คณะทำงานภายใต้ กอนช., สทนช. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
2.2 เสนอคณะอนุกรรมการอำนวยการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ พิจารณาให้ความเห็นและปรับแผนบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ (ตามสถานการณ์/ถ้ามี)													ทุกหน่วยงาน กอนช. และ สทนช.
2.3 รายงาน กนช.เพื่อรับทราบผลการดำเนินงานระหว่างฤดูกาล													สทนช.
2.4 จัดทำการประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้ข่าวสารสู่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง													ทุกหน่วยงาน และ กปส.
3 การบริหารจัดการน้ำในภาวะวิกฤต													
3.1 กรณีคาดการณ์ว่าจะเกิดภาวะน้ำแล้ง /ภาวะน้ำแล้งรุนแรง เสนอ คณะกรรมการลุ่มน้ำ/ นายกรัฐมนตรี ประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดเขตภาวะน้ำแล้ง /ภาวะน้ำแล้งรุนแรง													กอนช., สทนช.
3.2 กรณีคาดการณ์ว่าจะเกิดภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง เสนอ กนช. จัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจกำกับดูแลบัญชาการเหตุการณ์ และประกาศเขตภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง													กอนช. และ คณะอนุกรรมการอำนวยการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ
3.3 กำหนดนโยบาย มาตรการในการบริหารจัดการ													ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ
3.4 ดำเนินการตามมาตรการ ติดตาม วิเคราะห์ ประเมินสถานการณ์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและรายงานผลการดำเนินงานต่อผู้บังคับบัญชา													ทุกหน่วยงาน กอนช. และ สทนช.
3.5 เมื่อภาวะน้ำแล้งหรือภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรงได้พ้นไปแล้ว เสนอนายกรัฐมนตรีประกาศยกเลิกเขตภาวะน้ำแล้งหรือภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง													คณะอนุกรรมการอำนวยการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ, สทนช.
3.6 จัดทำการประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้ข่าวสารสู่ประชาชน													ทุกหน่วยงาน และ กปส.
4 การประเมินผลเมื่อสิ้นสุดฤดูกาล													
4.1 ประมวลผลสรุปการบริหารที่ผ่านมา													คณะทำงานภายใต้ กอนช. สทนช และทุกหน่วยงาน
4.2 เสนอคณะอนุกรรมการอำนวยการด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เพื่อพิจารณาให้ความเห็นเพิ่มเติม													สทนช. (ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการอำนวยการด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ)
4.3 สรุปนำเรียน กนช. และ ครม. ต่อไป													สทนช.
4.4 จัดทำสรุปบทเรียน เพื่อปรับปรุงแผนการเตรียมรับสถานการณ์ภัยแล้ง รวมทั้งเสนอแผนงานโครงการในการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง													ทุกหน่วยงาน และ สทนช.

ตารางที่ 5.6-1 ปฏิทินการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำฤดูแล้ง (1 พ.ย. – 30 เม.ย.) (ต่อ)

บทที่ 6

การรายงานผล

การรายงานผลตามโครงสร้างการบัญชาการ อำนวยการ ปฏิบัติการ และ หน้าที่รับผิดชอบของหน่วยงานปฏิบัติตามบทที่ 3 และบทที่ 4 สามารถแบ่งการดำเนินการตามสถานการณ์น้ำ และระดับภัยได้ดังนี้

1) กรณียังไม่เกิดภาวะน้ำแล้งและปัญหาคุณภาพน้ำ
2) กรณีเกิดภาวะน้ำแล้งและปัญหาคุณภาพน้ำ
   (2.1) กรณีเกิดภาวะน้ำแล้งในระดับภัย 1 และ 2
   (2.2) กรณีเกิดภาวะน้ำแล้งในระดับภัย 3 : วิกฤติ ที่ต้องมีการตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ

โดยมีแนวทางการรายงานผลดังนี้

6.1 กรณียังไม่เกิดภาวะน้ำแล้งและปัญหาคุณภาพน้ำ

จากปฏิทินการบริหารจัดการน้ำในบทที่ 5 ได้มีการกำหนดช่วงเวลาที่จะเริ่มมีการวิเคราะห์ คาดการณ์ และติดตามสภาพอากาศ ฝน น้ำท่า อ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำธรรมชาติไว้ โดยในกรณีที่ผลการวิเคราะห์ยังไม่พบว่าจะเกิดภัยน้ำแล้ง การรายงานผลจะมีเฉพาะส่วนของข้อมูลน้ำเป็นหลัก โดยยังไม่มีข้อมูลพื้นที่ประสบภัย

การรายงานผลในส่วนนี้จะดำเนินการร่วมกับการจัดทำระบบเตือนภัยน้ำแล้งและคุณภาพน้ำ ตามหัวข้อ 4.5 ถึง 4.6 และการเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบ ตามหัวข้อ 4.4 รูปแบบของการรายงานผลให้เป็นไปตามที่หน่วยงานรับผิดชอบกำหนด ซึ่งก็จะเป็นหน่วยงานเดียวกับที่จัดทำระบบเตือนภัยตามหัวข้อ 4.5 ถึง 4.6 ได้แก่

- สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (ศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ และ กองบริหารจัดการลุ่มน้ำ)
- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณะภัย
- กรมชลประทาน
- กรมทรัพยากรน้ำ (ศูนย์ป้องกันวิกฤติน้ำ และ สำนักวิจัย พัฒนา และอุทกวิทยา)
- เนื้อหาของการรายงานผลในกรณีที่ยังไม่เกิดภาวะน้ำแล้ง อย่างน้อยควรครอบคลุมข้อมูลบ่งชี้การเกิดภาวะน้ำแล้ง ตามหัวข้อ 4.4 ได้แก่
- ปริมาณฝน
- ระดับน้ำในลำน้ำ
- ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำ

โดยอาจพิจารณานำเสนอเฉพาะบางสถานี หรือ บางอ่างเก็บน้ำที่มีขนาดใหญ่ หรือ ควรนำเสนอภาพรวมของปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำเป็นรายภาค เพื่อความกระชับตามตัวอย่างใน**รูปที่ 6.1-1** และอาจมีข้อมูลด้านการบริหารที่คาดว่าจะดำเนินการเพื่อเผยแพร่ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบด้วย

นอกจากนี้ ในกรณีของแม่น้ำที่มีภาวะการรุกตัวของน้ำเค็มอาจเพิ่มเติมข้อมูลการรุกตัวของน้ำเค็มเมื่อระดับความเค็มเริ่มมีแนวโน้มสูงขึ้น จนอาจทำให้เกิดผลกระทบต่อการใช้น้ำ

สภาพอากาศ : บริเวณความกดอากาศสูงหรือมวลอากาศเย็นกำลังแรงจากประเทศจีนแผ่ปกคลุมประเทศไทยตอนบน ลักษณะเช่นนี้ทำให้ประเทศไทยตอนบนอุณหภูมิจะลดลง 1-3 องศาเซลเซียสกับมีอากาศเย็นกับมีลมแรง สำหรับมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือที่พัดปกคลุมอ่าวไทย ภาคใต้ และทะเลอันดามันมีกำลังแรงขึ้น ทำให้**ภาคใต้มีฝนตกหนักถึงหนักมากบางแห่ง**

ปริมาณฝนตกสูงสุด 24 ชั่วโมงที่ผ่านมา (ม ม.) : **มีฝนตกปานกลางถึงหนักมาก** บริเวณ จ.นราธิวาส (62) จ.เพชรบุรี (57) จ.ประจวบคีรีขันธ์ (57)

คาดการณ์ฝน : ในช่วงวันที่ 9 - 15 พ.ย. 64 บริเวณความกดอากาศสูงหรือมวลอากาศเย็นกำลังค่อนข้างแรงจากประเทศจีนยังคงแผ่ลงมาปกคลุมประเทศไทยตอนบนและทะเลจีนใต้ ทำให้บริเวณประเทศไทยมีอากาศเย็นถึงหนาวกับมีลมแรง อุณหภูมิจะลดลง 2-4 องศาเซลเซียส สำหรับมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือที่พัดปกคลุมอ่าวไทยและภาคใต้จะมีกำลังแรงขึ้น ทำให้**ภาคใต้ยังคงมีฝนตกต่อเนื่องและมีฝนตกหนักถึงหนักมากบางแห่ง**

แหล่งน้ำต้นทุน :

ภาค	ขนาดใหญ่		ขนาดกลาง		ขนาดเล็ก		รวม		การคาดการณ์ล่วงหน้า 3 วัน (ล้าน ลบ.ม.)
	ปริมาณน้ำใช้การ (ล้าน ลบ.ม.)	%	ปริมาณน้ำใช้การ (ล้าน ลบ.ม.)	%	ปริมาณน้ำใช้การ (ล้าน ลบ.ม.)	%	ปริมาณน้ำใช้การ (ล้าน ลบ.ม.)	%	
เหนือ	7,921	43	1,041	84	572	53	9,535	56	91
ตะวันออกเฉียงเหนือ	6,095	89	1,768	94	1,473	62	9,377	84	70
ตะวันออก	1,291	91	1,079	102	368	77	2,738	93	51
กลาง	1,280	105	137	100	299	47	1,716	86	11
ตะวันตก	11,426	80	295	87	88	38	11,810	79	184
ใต้	3,433	63	208	49	272	101	3,913	64	54
รวม	**31,447**	**66**	**4,529**	**89**	**3,073**	**60**	**39,048**	**67**	**460**

ข้อมูล ณ วันที่ 9 พ.ย. 64

ศักยภาพน้ำบาดาลต่อเดือน 3,782 ล้าน ลบ.ม.

แหล่งน้ำที่ต้องเฝ้าระวัง ปริมาณน้ำมากกว่า 100% ปริมาตรน้ำเก็บกัก (ข้อมูล ณ วันที่ 9 พ.ย. 64) : บริเวณพื้นที่ภาคเหนือ 33 แห่ง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 91 แห่ง ภาคตะวันออก 35 แห่ง ภาคกลาง 4 แห่ง ภาคตะวันตก 8 แห่ง และ ภาคใต้ 5 แห่ง

สถานการณ์น้ำในแม่น้ำ :

สถานการณ์น้ำในแม่น้ำต่างๆ ส่วนมากสถานการณ์น้ำอยู่ในเกณฑ์น้ำน้อยถึงน้ำปกติ ยกเว้น แม่น้ำยม แม่น้ำสแกกรัง แม่น้ำท่าจีน แม่น้ำแม่กลอง แม่น้ำชี แม่น้ำมูล และแม่น้ำบาปะกง ที่มีสถานการณ์น้ำอยู่ในเกณฑ์น้ำมาก **ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น**

ระดับน้ำทะเลหนุน : สภาวะระดับน้ำบริเวณแม่น้ำเจ้าพระยา คาดการณ์โดยกรมอุทกศาสตร์ กองทัพเรือ ระดับน้ำ ข้อมูล ณ วันที่ 10 พ.ย. 64 น้ำขึ้นสูงสุด เวลา 12.43 น. สูงกว่าระดับน้ำทะเลปานกลาง 2.21 ม.

รูปที่ 6.1-1 ตัวอย่างการรายงานผล กรณียังไม่เกิดภาวะน้ำแล้ง

สรุปสถานการณ์น้ำภาพรวมของประเทศ กองอำนวยการแห่งชาติ

ประจำวันที่ 29 เมษายน 2564 (15.00 น.) 02 554 1800 www.onwr.go.th

เรียน ผู้อำนวยการกองอำนวยการน้ำแห่งชาติ

ขอรายงานผลการติดตามและวิเคราะห์สถานการณ์น้ำภาพรวมประเทศสรุปได้ ดังนี้

1. สภาพอากาศ และคาดการณ์

ประเทศไทยตอนบนมีพายุฝนฟ้าคะนอง ลมกระโชกแรง และมีฝนตกหนักบางแห่ง โดยจะมีลูกเห็บตก และอาจมีฟ้าผ่าเกิดขึ้นได้บางพื้นที่ บริเวณภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลาง ทั้งนี้เนื่องจากบริเวณความกดอากาศสูงจากประเทศจีนแผ่ลงมาปกคลุมภาคเหนือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลางของประเทศไทยและทะเลจีนใต้ ทำให้มีลมใต้และลมตะวันออกเฉียงใต้พัดปกคลุมบริเวณประเทศไทยตอนบน สำหรับลมตะวันตกและลมตะวันตกเฉียงใต้ยังคงพัดปกคลุมบริเวณภาคใต้ ทำให้มีฝนฟ้าคะนองเกิดขึ้นได้และมีฝนตกหนักในระยะนี้

2. สภาพฝน

2.1 ฝนสะสม 24 ชั่วโมงสูงสุด ณ วันที่ 29 เม.ย. 64 เวลา 15.00 น. ปริมาณฝนสะสม 24 ชั่วโมงสูงสุด อ.ปากพลี จ.นครนายก **(96 มม.)** อ.ร้องกวาง จ.แพร่ **(95 มม.)** และ อ.ท่าวังผา จ.น่าน (88 มม.)

2.2 การคาดการณ์ฝน คาดการณ์ปริมาณฝนสะสม 24 ชั่วโมง **พบพื้นที่เสี่ยงฝนตกหนักมาก (ฝนสะสมมากกว่า 90 มม.)** บริเวณ **ภาคเหนือ** ได้แก่ จ.ตาก แม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ น่าน พะเยา สุโขทัย แพร่ ลำพูน ลำปาง อุตรดิตถ์ เพชรบูรณ์ พิษณุโลก และอุทัยธานี **ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ** ได้แก่ จ.เลย ขอนแก่น ชัยภูมิ นครราชสีมา และบุรีรัมย์ **ภาคกลาง** ได้แก่ กาญจนบุรี พระนครศรีอยุธยา **ภาคตะวันออก** ได้แก่ จ.จันทบุรี และตราด **ภาคใต้** ได้แก่ จ.สุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช

2.3 การคาดการณ์น้ำหลากดินถล่มในพื้นที่ลาดชัน และที่ราบเชิงเขา ไม่พบพื้นที่เสี่ยง

3. การติดตามคุณภาพน้ำ ดังนี้

เพื่อการผลิตน้ำประปา (เฝ้าระวังไม่เกิน 0.25 กรัมต่อลิตร)

- แม่น้ำเจ้าพระยา บริเวณ สถานีสูบน้ำสำแล จ.ปทุมธานี **ค่าความเค็ม 0.16 กรัม/ลิตร อยู่ในเกณฑ์เฝ้าระวัง**
- แม่น้ำบางปะกง บริเวณ สถานีบางแตน จ.ปราจีนบุรี **ค่าความเค็ม 1.52 กรัม/ลิตร เกินเกณฑ์เฝ้าระวัง**

เพื่อการเกษตร (เฝ้าระวังไม่เกิน 2 กรัมต่อลิตร)

- แม่น้ำท่าจีน บริเวณ ปากคลองจินดา จ.นครปฐม **ค่าความเค็ม 0.45 กรัม/ลิตร อยู่ในเกณฑ์เฝ้าระวัง**
- แม่น้ำแม่กลอง บริเวณ ปากคลองดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี **ค่าความเค็ม 0.16 กรัม/ลิตร อยู่ในเกณฑ์เฝ้าระวัง**

4. สภาพน้ำในแหล่งน้ำขนาดใหญ่ 38 แห่ง ทั้งประเทศ (ข้อมูล ณ วันที่ 29 เมษายน 2564)

ภาค	ความจุ (ล้าน ลบ.ม.)	น้ำใช้การ (ล้าน ลบ.ม.)	% ใช้การ	น้ำไหลเข้า (ล้าน ลบ.ม.)	ระบายน้ำ (ล้าน ลบ.ม.)	เปรียบเทียบน้ำไหลเข้าเมื่อวาน
เหนือ	25,310	2,322	13	17.18	20.24	ลดลง
กลาง	1,259	307	25	3.75	1.83	เพิ่มขึ้น
ตะวันออกเฉียงเหนือ	8,635	1,909	28	18.08	9.60	เพิ่มขึ้น
ตะวันออก	1,515	435	31	1.71	3.05	ลดลง
ตะวันตก	27,706	2,565	18	25.37	24.55	เพิ่มขึ้น
ใต้	7,093	2,823	52	5.07	14.87	ลดลง
รวมทั้งประเทศ	**71,518**	**10,360**	**22**	**71.16**	**74.14**	เพิ่มขึ้น

อ่างเก็บน้ำที่มี**ผลการระบายน้ำสะสมมากกว่าแผนการระบายน้ำสะสมตั้งแต่ 1 พ.ย. 63 ถึง ปัจจุบัน** ได้แก่ อ่างเก็บน้ำกิ่วคอหมา แม่มอก สิริกิติ์ แควน้อย ทับเสลา ป่าสักชลสิทธิ์ น้ำอูน อุบลรัตน์ ลำปาว ลำตะคอง ลำพระเพลิง มูลบน ลำแชะ ลำนางรอง ขุนด่านปราการชล คลองสียัด บางพระ นฤบดินทรจินดา ศรีนครินทร์ แก่งกระจาน และบางลาง **(ข้อมูล ณ วันที่ 29 เมษายน 2564)**

รูปที่ 6.1-1 ตัวอย่างการรายงานผล กรณียังไม่เกิดภาวะน้ำแล้ง (ต่อ)

6.2 กรณีเกิดภาวะน้ำแล้งและปัญหาคุณภาพน้ำ

6.2.1 กรณีเกิดภัยในระดับ 1 และ 2

การรายงานข้อมูลในกรณีนี้ จะมีข้อมูลที่เพิ่มเติมขึ้นจากข้อมูลสถานการณ์และการคาดการณ์น้ำในหัวข้อ 6.1 ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะน้ำแล้งและปัญหาคุณภาพน้ำ ได้แก่ พื้นที่ประสบภัย ผู้ได้รับผลกระทบ ฯลฯ รวมทั้งแนวทางการบริหารและบรรเทาภัยที่เกิดขึ้น ซึ่งอาจมีทางเลือกเพื่อให้กองอำนวยการน้ำแห่งชาติได้ใช้ประกอบการตัดสินใจ ทั้งนี้รูปแบบของการรายงานผลให้เป็นไปตามที่หน่วยงานที่รับผิดชอบกำหนด โดยหน่วยงานรับผิดชอบยังคงเป็นหน่วยงานตามหัวข้อ 6.1 เป็นหลัก สำหรับหน่วยงานสนับสนุนอื่นๆ ตามหัวข้อ 4.4 ก็อาจจัดทำรายงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของหน่วยงานนั้นขึ้นมาด้วย เพื่อเป็นการบูรณาการข้อมูลให้หน่วยงานอื่นๆ ได้รับทราบการดำเนินการด้วย

สำหรับในกรณีคุณภาพน้ำนั้น นอกจากความเค็มที่เป็นดัชนีที่ต้องมีการติดตามเฝ้าระวังเป็นประจำในกรณีของลำน้ำที่ได้รับอิทธิพลการขึ้นลงของน้ำทะเลแล้ว ในกรณีที่มีค่าดัชนีบ่งชี้คุณภาพน้ำ (ตามหัวข้อ 4.6) ถึงเกณฑ์เตือนภัย ก็ถือว่าเกิดภาวะภัยขึ้น (เช่น เมื่อตรวจพบว่า DO ในลำน้ำลดลงถึงขั้นเตือนภัย) ก็จะต้องมีการรายงานผลตรวจวัดคุณภาพน้ำเพิ่มเติม ในการรายงานผลด้วย

เนื่องจากภัยในระดับ 1 : ปกติ และ ระดับ 2 : รุนแรง หรือ คาดว่าจะรุนแรง จะมีโครงสร้างการบัญชาการและอำนวยการอยู่ที่ระดับกองอำนวยการน้ำแห่งชาติ/สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ตามโครงสร้างในบทที่ 3 หัวข้อ 3.3 โดยไม่มีการตั้งศูนย์บัญชาการน้ำเฉพาะกิจ ทั้งนี้ สทนช. ก็เป็นหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่บูรณาการข้อมูลและจัดทำรายงานตั้งแต่สภาวะก่อนเกิดภัยอยู่แล้ว ดังนั้น ในระดับภัย 2 ส่วนนี้จึงไม่มีการจัดทำรายงานสรุปเพิ่มเติมเหมือนกรณีภัยระดับ 3

ตัวอย่างการรายงานผลในกรณีภัยระดับ 1 และ 2 ของ สทนช. แสดงไว้ใน**รูปที่ 6.2-1**

6.2.2 กรณีเกิดภาวะภัยในระดับ 3

ในกรณีที่เกิดภัยในระดับที่ 3 : วิกฤติ โครงสร้างการบัญชาการ อำนวยการ ปฏิบัติการ จะเปลี่ยนไปจากภัยระดับ 1 และ 2 โดยจะมีการตั้ง “ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ” ขึ้น โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้บัญชาการ ตามที่แสดงไว้ในบทที่ 3 หัวข้อ 3.3

ดังนั้น ในส่วนของการรายงานผลนอกจากจะมีการดำเนินการในลักษณะเดียวกับภัยระดับ 1 และ 2 แล้ว อาจต้องมีการเพิ่มรายงานสรุปสถานการณ์น้ำและทางเลือกในการบรรเทาวิกฤติน้ำ ในกรณีที่สภาพปัญหารุนแรงเกินกว่าเกณฑ์การบริหารในหัวข้อ 4.5 และ 4.6 เช่น อาจมีปัญหาเขื่อนขนาดใหญ่หลายแห่งมีน้ำน้อยหรือมีน้ำเค็มรุกเข้ามาจนผลิตน้ำประปาไม่ได้อย่างต่อเนื่อง เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อประกอบการตัดสินใจของนายกรัฐมนตรี ในการบัญชาการสถานการณ์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่สุด รวมทั้งอาจต้องมีการรายงานผลการติดตามข้อสั่งการของศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจด้วย

รูปที่ 6.2-1 ตัวอย่างการรายงานผล กรณีเกิดภาวะน้ำแล้งที่ระดับภัย 1 และ 2

บทที่ 7

การติดตามประเมินผล

การถอดบทเรียนจากสภาพภัย และผลการดำเนินการในช่วงที่เกิดภาวะน้ำแล้งที่ผ่านมา แล้วนำไปปรับแนวทางการบริหารจัดการน้ำ รวมทั้งเกณฑ์การเตือนภัยให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงมากยิ่งขึ้น จะช่วยให้การแก้ไขภาวะน้ำแล้งในอนาคตมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ดังนั้น ในแนวทางการบริหารจัดการแบบบูรณาการในหัวข้อ 4.1 จึงได้มีการกำหนดแผนงานที่จะขับเคลื่อนให้การแก้ไขภาวะน้ำแล้งในอนาคตดีขึ้น โดยประกอบด้วย

1) การติดตามตรวจสอบและประเมินผล ซึ่งเป็นการดำเนินการในช่วงหลังเกิดภาวะน้ำแล้ง โดยมีสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ สำนักงานทรัพยาการน้ำแห่งชาติภาค กรมชลประทาน กรมทรัพยากรน้ำ และกรมทรัพยากรน้ำบาดาลเป็นหน่วยงานหลัก

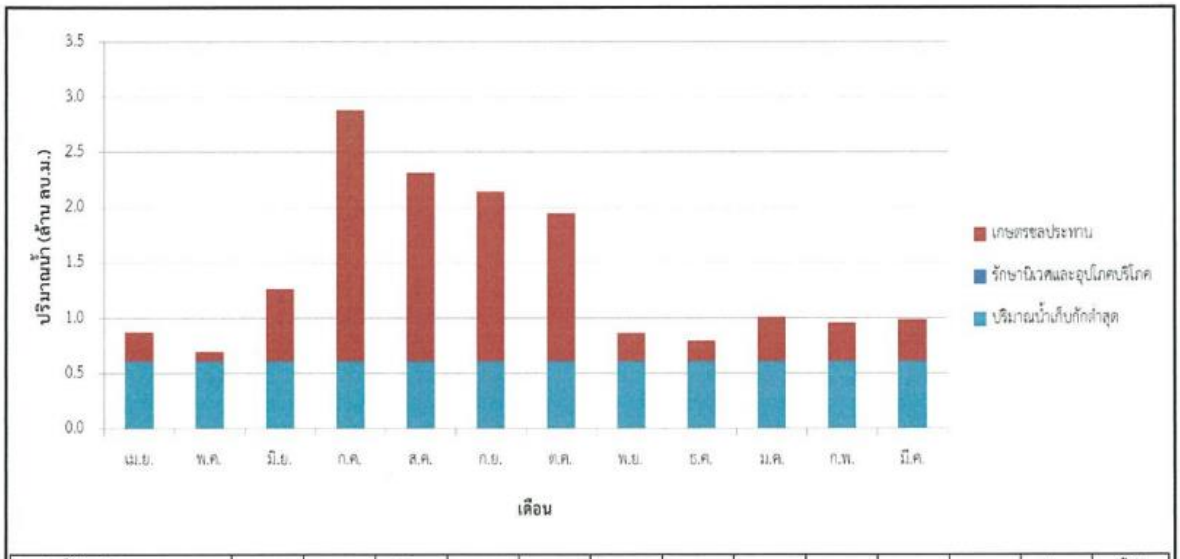
2) การบูรณาการด้านข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณน้ำ สถานการณ์น้ำ และแผนที่ (พยากรณ์ เฝ้าระวังติดตาม และเตือนภัย) เป็นการดำเนินการช่วงก่อนเกิดภาวะน้ำแล้ง เพื่อปรับแนวทางบริหารและเกณฑ์เตือนภัย ตามผลการวิเคราะห์ในข้อ 1) เพื่อให้การบริหารจัดการในอนาคตมีประสิทธิภาพสูงขึ้น โดยมีหน่วยงานรับผิดชอบหลัก คือ

- สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กองบริหารจัดการลุ่มน้ำ ศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ)
- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- กรมชลประทาน
- กรมทรัพยากรน้ำ (ศูนย์ป้องกันวิกฤติน้ำ และสำนักวิจัย พัฒนาและ อุทกวิทยา)
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล (สำนักอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำบาดาล)
- กรมอุตุนิยมวิทยา
- การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

ภาคผนวก ก
พื้นที่เตือนภัยรายลุ่มน้ำสาขา

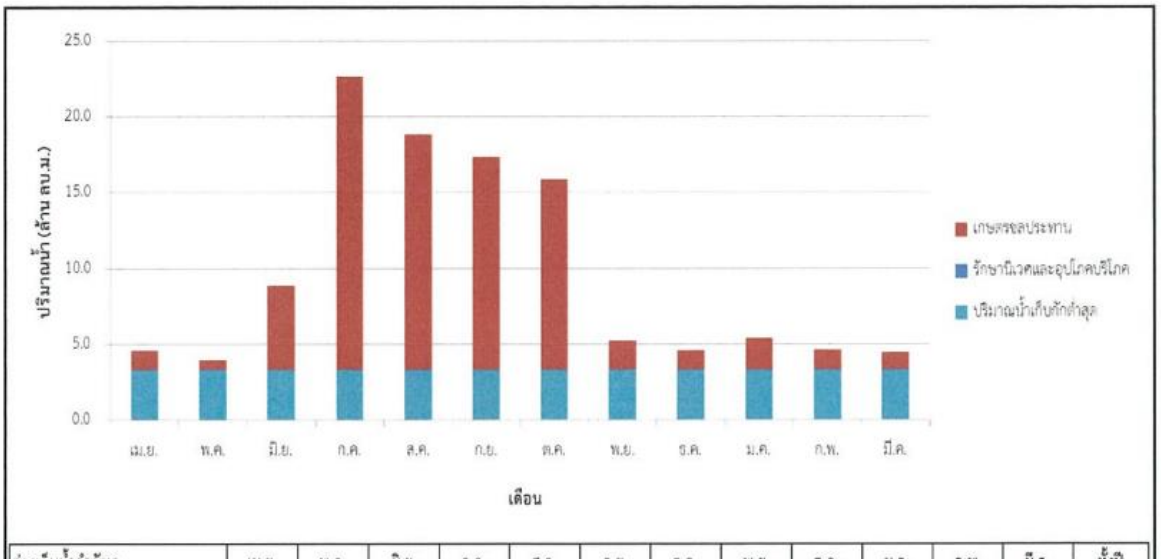
ชื่อ	ลุ่มน้ำย่อย	ความจุ (ล้าน ลบ.ม.)
อ่างเก็บน้ำห้วยส้มป่อย	ลำน้ำชีส่วนที่ 2/1	7.65
อ่างเก็บน้ำลำคันฉู	ลำคันฉู	42.6
อ่างเก็บน้ำห้วยทราย	ลำคันฉู	10.3
อ่างเก็บน้ำลำช่อระกา	ลำน้ำชีส่วนที่ 2/2	10.31
อ่างเก็บน้ำแก่งละว้า	ลำน้ำชีส่วนที่ 3	45.78
เขื่อนชนบท	ลำน้ำชีส่วนที่ 3	16
อ่างเก็บน้ำห้วยยาง	ลำน้ำชีส่วนที่ 3	2.355
อ่างเก็บน้ำบึงกุดเค้า	ลำน้ำชีส่วนที่ 3	21.68
อ่างเก็บน้ำห้วยทราย	ลำน้ำชีส่วนที่ 3	10.3
อ่างเก็บน้ำห้วยเตย	ลำน้ำชีส่วนที่ 3	5.337
อ่างเก็บน้ำห้วยยาง	ลำน้ำพองตอนบนส่วนที่ 1	3.713
อ่างเก็บน้ำห้วยลอมไผ่	ลำน้ำพองตอนบนส่วนที่ 1	5.6
อ่างเก็บน้ำห้วยลิ้นควาย	ลำพะเนียง	29
อ่างเก็บน้ำห้วยน้ำบอง	ลำพะเนียง	20.8
อ่างเก็บน้ำห้วยเหล่ายาง	ลำพะเนียง	2.469
เขื่อนจุฬาภรณ์	น้ำพรม	188
อ่างเก็บน้ำน้ำพรม	น้ำพรม	3.43
เขื่อนห้วยกุ่ม	น้ำพรม	20.34
อ่างเก็บน้ำบ้านเพชร	ลำน้ำเชิญส่วนที่ 2	19.675
เขื่อนอุบลรัตน์	ลำน้ำพองตอนล่างส่วนที่ 1	2264
เขื่อนมหาสารคาม	ลำน้ำชีส่วนที่ 4/1	32.5
อ่างเก็บน้ำหนองขอนสัก	ลำน้ำชีส่วนที่ 4/1	8.659
อ่างเก็บน้ำห้วยประดู่	ลำน้ำชีส่วนที่ 4/1	2.804
อ่างเก็บน้ำห้วยคะคาง	ลำน้ำชีส่วนที่ 4/1	4.126
อ่างเก็บน้ำแก่งเลิงจาน	ลำน้ำชีส่วนที่ 4/1	8.024
อ่างเก็บน้ำหนองกระทุ่ม	ลำน้ำชีส่วนที่ 4/1	2.636
อ่างเก็บน้ำห้วยแอ่ง	ลำน้ำชีส่วนที่ 4/1	22.229
อ่างเก็บน้ำห้วยสามพาด	ลำปาวตอนบน	15
อ่างเก็บน้ำหนองปะโค	ลำปาวตอนบน	3.08
ฝายกุมภวาปี	ลำปาวตอนบน	102
อ่างเก็บน้ำลำพันชาดน้อย	ลำพันชาด	2.6
อ่างเก็บน้ำลำพันชาด	ลำพันชาด	47

ชื่อ	ลุ่มน้ำย่อย	ความจุ (ล้าน ลบ.ม.)
อ่างเก็บน้ำห้วยสังเคียบ	ลำปาวตอนล่าง	7.5
เขื่อนลำปาว	ลำปาวตอนล่าง	1980
อ่างเก็บน้ำบึงอร่าม	ลำปาวตอนล่าง	3.6
อ่างเก็บน้ำห้วยสีทน	ลำปาวตอนล่าง	3.55
อ่างเก็บน้ำห้วยโพธิ์	ลำปาวตอนล่าง	2.444
อ่างเก็บน้ำห้วยวังลิ้นฟ้า	ลำปาวตอนล่าง	3.35
อ่างเก็บน้ำหนองหญ้าม้า	ลำปาวตอนล่าง	2.558
อ่างเก็บน้ำหนองบัว	ลำปาวตอนล่าง	3.58
อ่างเก็บน้ำห้วยแกง	ลำปาวตอนล่าง	23.325
เขื่อนวังยาง	ลำน้ำชีส่วนที่ 4/2	33
เขื่อนร้อยเอ็ด	ลำน้ำชีส่วนที่ 4/2	14
อ่างเก็บน้ำหนองหญ้าม้า	ลำน้ำชีส่วนที่ 4/2	2.117
อ่างเก็บน้ำธวัชชัย	ลำน้ำชีส่วนที่ 4/2	5.007
อ่างเก็บน้ำลำพะยัง(ตอนบน)	ลำน้ำยัง	4.137
อ่างเก็บน้ำห้วยมะโน	ลำน้ำยัง	5.815
อ่างเก็บน้ำห้วยจาน	ลำน้ำยัง	0.25
อ่างเก็บน้ำห้วยผึ้ง	ลำน้ำยัง	4.15
อ่างเก็บน้ำห้วยฝา	ลำน้ำยัง	6.422
อ่างเก็บน้ำห้วยสะทด	ลำน้ำยัง	11.66
อ่างเก็บน้ำห้วยจุมจัง	ลำน้ำยัง	7.381
อ่างเก็บน้ำห้วยวังนอง	ลำน้ำยัง	11.492
อ่างเก็บน้ำห้วยพุงใหญ่	ลำน้ำยัง	7.8
เขื่อนยโสธร-พนมไพร	ลำน้ำชีตอนล่าง	22.4
เขื่อนธาตุน้อย	ลำน้ำชีตอนล่าง	56
อ่างเก็บน้ำหนองเหล่าหิน	ลำน้ำชีตอนล่าง	2.48

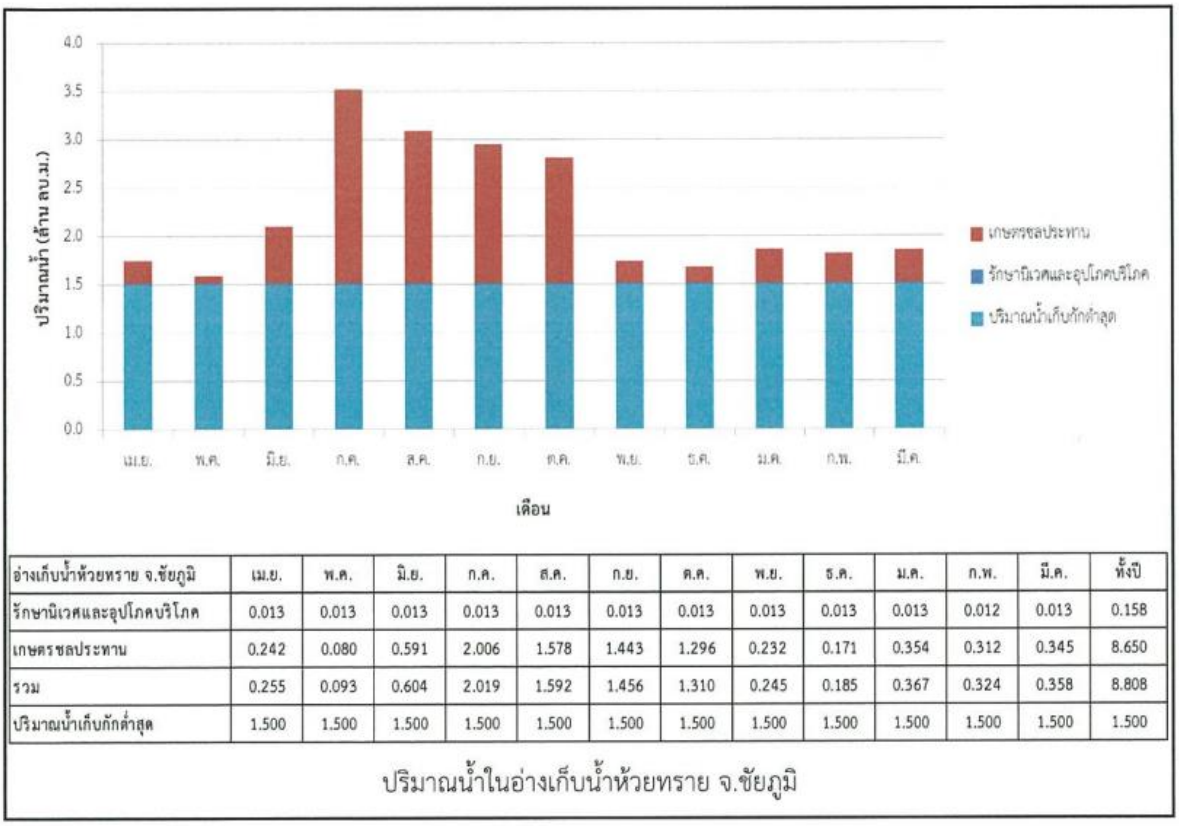
อ่างเก็บน้ำห้วยส้มป่อย	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	ทั้งปี
รักษานิเวศและอุปโภคบริโภค	0.016	0.016	0.016	0.016	0.016	0.016	0.016	0.016	0.016	0.016	0.015	0.016	0.189
เกษตรชลประทาน	0.259	0.079	0.650	2.269	1.699	1.528	1.330	0.249	0.183	0.393	0.342	0.376	9.357
รวม	0.275	0.095	0.665	2.285	1.715	1.544	1.346	0.265	0.199	0.409	0.356	0.392	9.546
ปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุด	0.600	0.600	0.600	0.600	0.600	0.600	0.600	0.600	0.600	0.600	0.600	0.600	0.600

ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำห้วยส้มป่อย

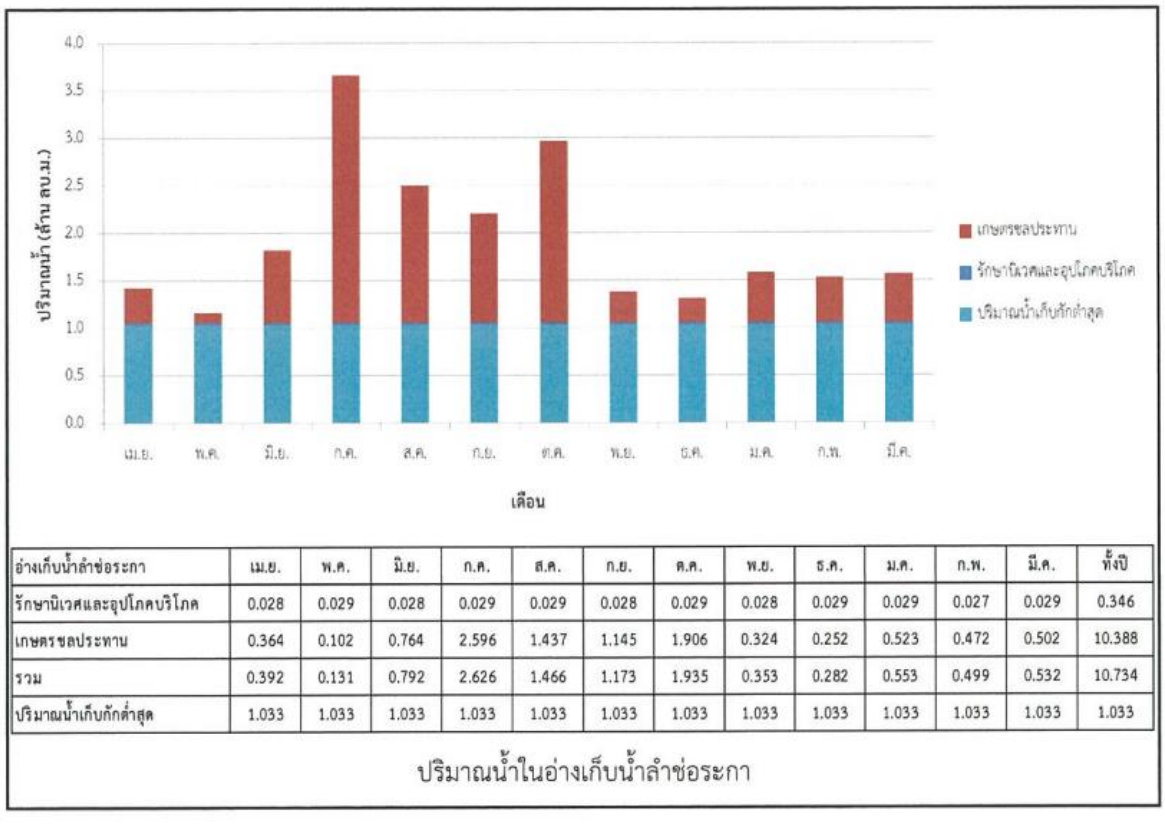
อ่างเก็บน้ำลำคันฉู	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	ทั้งปี
รักษานิเวศและอุปโภคบริโภค	0.052	0.054	0.052	0.054	0.054	0.052	0.054	0.052	0.054	0.054	0.048	0.054	0.631
เกษตรชลประทาน	1.252	0.614	5.515	19.327	15.454	13.998	12.542	1.876	1.245	2.051	1.308	1.159	76.342
รวม	1.304	0.667	5.567	19.380	15.508	14.050	12.596	1.928	1.298	2.105	1.356	1.213	76.973
ปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุด	3.300	3.300	3.300	3.300	3.300	3.300	3.300	3.300	3.300	3.300	3.300	3.300	3.300

ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำลำคันฉู

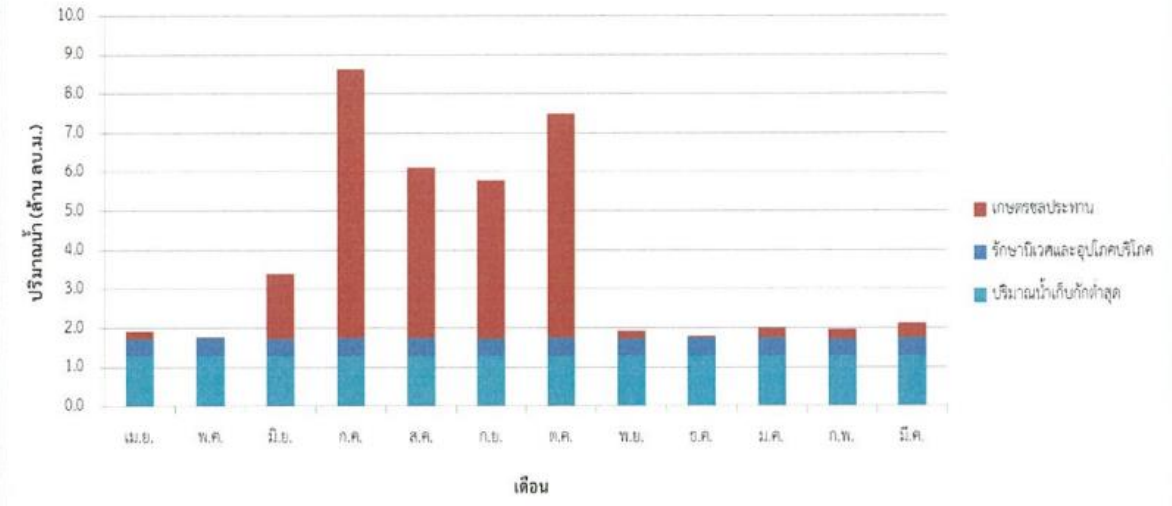
อ่างเก็บน้ำห้วยทราย จ.ชัยภูมิ	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	ทั้งปี
รักษานิเวศและอุปโภคบริโภค	0.013	0.013	0.013	0.013	0.013	0.013	0.013	0.013	0.013	0.013	0.012	0.013	0.158
เกษตรชลประทาน	0.242	0.080	0.591	2.006	1.578	1.443	1.296	0.232	0.171	0.354	0.312	0.345	8.650
รวม	0.255	0.093	0.604	2.019	1.592	1.456	1.310	0.245	0.185	0.367	0.324	0.358	8.808
ปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุด	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500

ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำห้วยทราย จ.ชัยภูมิ

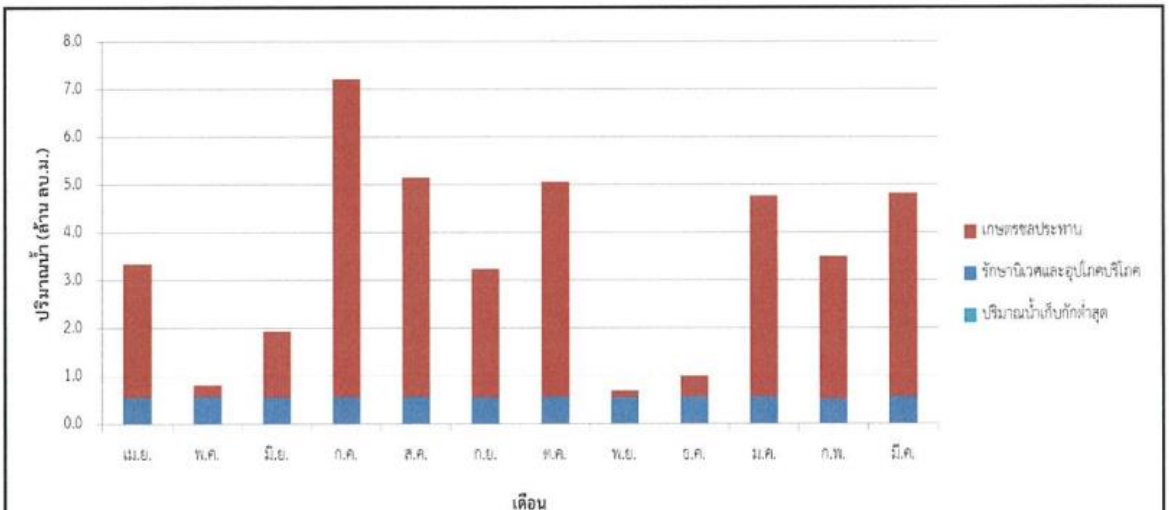
อ่างเก็บน้ำลำช่อระกา	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	ทั้งปี
รักษานิเวศและอุปโภคบริโภค	0.028	0.029	0.028	0.029	0.029	0.028	0.029	0.028	0.029	0.029	0.027	0.029	0.346
เกษตรชลประทาน	0.364	0.102	0.764	2.596	1.437	1.145	1.906	0.324	0.252	0.523	0.472	0.502	10.388
รวม	0.392	0.131	0.792	2.626	1.466	1.173	1.935	0.353	0.282	0.553	0.499	0.532	10.734
ปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุด	1.033	1.033	1.033	1.033	1.033	1.033	1.033	1.033	1.033	1.033	1.033	1.033	1.033

ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำลำช่อระกา

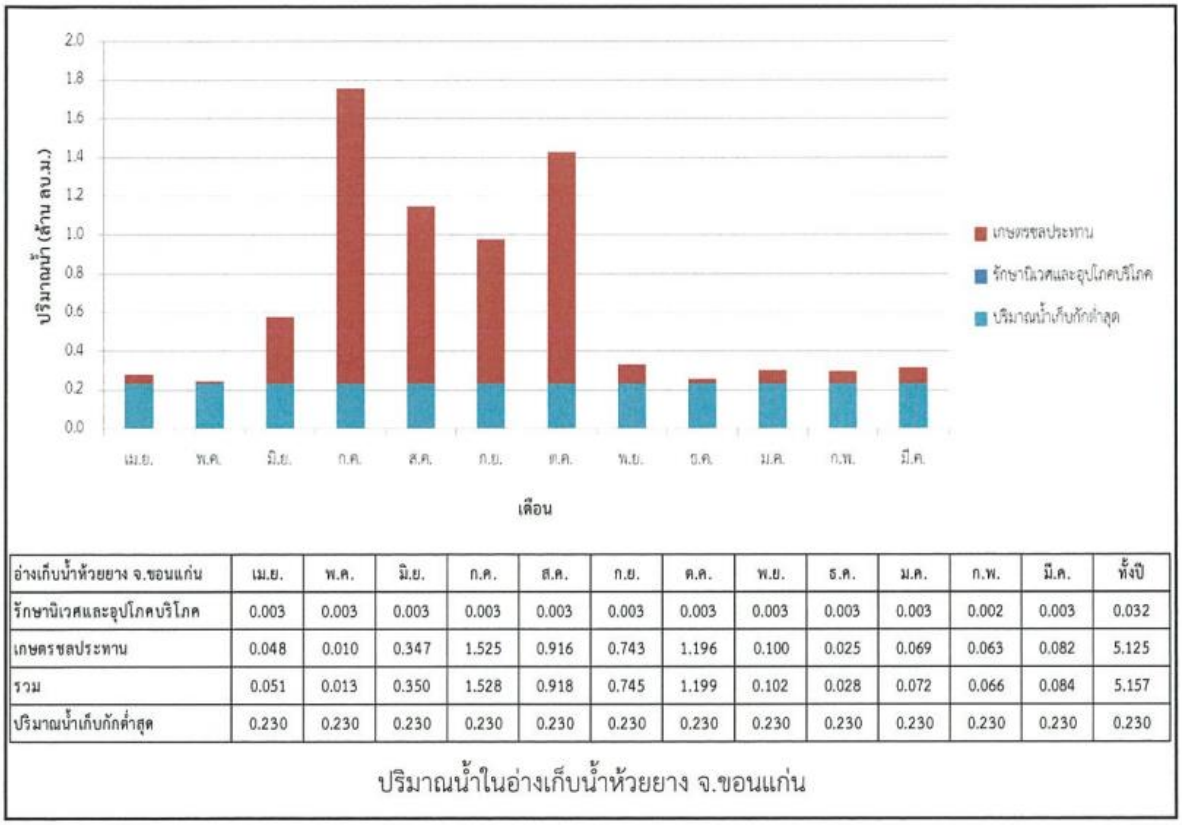
อ่างเก็บน้ำแก่งละว้า	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	ทั้งปี
รักษานิเวศและอุปโภคบริโภค	0.437	0.452	0.437	0.452	0.452	0.437	0.452	0.437	0.452	0.452	0.408	0.452	5.320
เกษตรชลประทาน	0.190	0.013	1.649	6.879	4.360	4.034	5.727	0.188	0.043	0.248	0.260	0.369	23.961
รวม	0.627	0.465	2.086	7.331	4.812	4.471	6.179	0.626	0.495	0.700	0.669	0.821	29.281
ปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุด	1.300	1.300	1.300	1.300	1.300	1.300	1.300	1.300	1.300	1.300	1.300	1.300	1.300

ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำแก่งละว้า

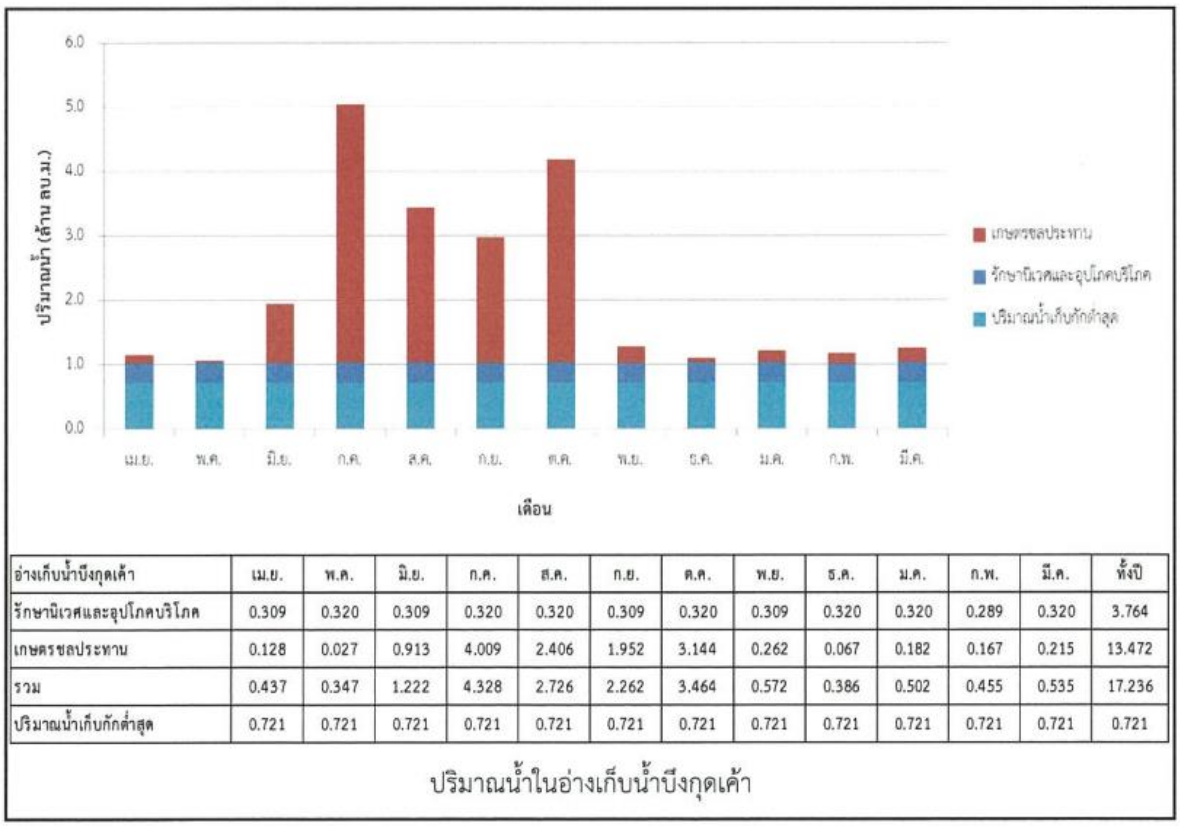
เขื่อนชนบท	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	ทั้งปี
รักษานิเวศและอุปโภคบริโภค	0.566	0.585	0.566	0.585	0.585	0.566	0.585	0.566	0.585	0.585	0.528	0.585	6.888
เกษตรชลประทาน	2.777	0.244	1.369	6.631	4.565	2.674	4.470	0.125	0.408	4.173	2.969	4.235	34.640
รวม	3.343	0.829	1.936	7.216	5.150	3.240	5.055	0.691	0.993	4.758	3.497	4.820	41.529
ปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุด	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000

ปริมาณน้ำในเขื่อนชนบท

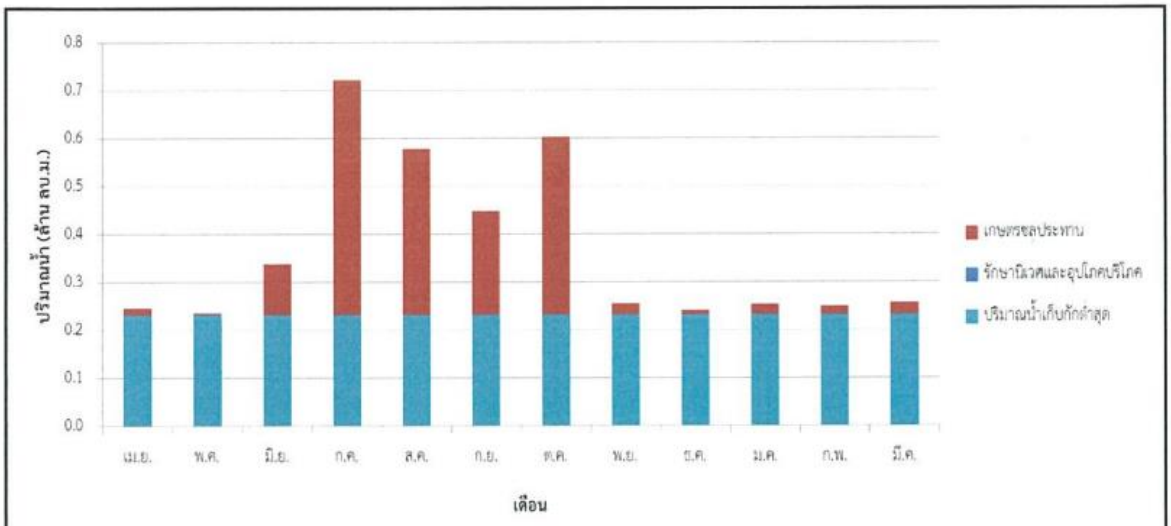
อ่างเก็บน้ำห้วยยาง จ.ขอนแก่น	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	ทั้งปี
รักษานิเวศและอุปโภคบริโภค	0.003	0.003	0.003	0.003	0.003	0.003	0.003	0.003	0.003	0.003	0.002	0.003	0.032
เกษตรชลประทาน	0.048	0.010	0.347	1.525	0.916	0.743	1.196	0.100	0.025	0.069	0.063	0.082	5.125
รวม	0.051	0.013	0.350	1.528	0.918	0.745	1.199	0.102	0.028	0.072	0.066	0.084	5.157
ปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุด	0.230	0.230	0.230	0.230	0.230	0.230	0.230	0.230	0.230	0.230	0.230	0.230	0.230

ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำห้วยยาง จ.ขอนแก่น

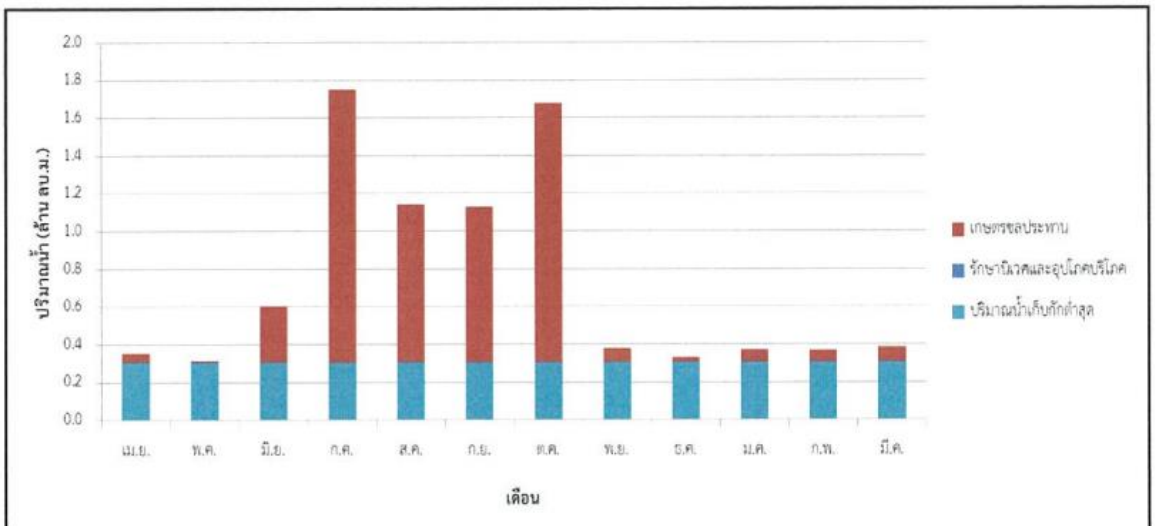
อ่างเก็บน้ำบึงกุดเค้า	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	ทั้งปี
รักษานิเวศและอุปโภคบริโภค	0.309	0.320	0.309	0.320	0.320	0.309	0.320	0.309	0.320	0.320	0.289	0.320	3.764
เกษตรชลประทาน	0.128	0.027	0.913	4.009	2.406	1.952	3.144	0.262	0.067	0.182	0.167	0.215	13.472
รวม	0.437	0.347	1.222	4.328	2.726	2.262	3.464	0.572	0.386	0.502	0.455	0.535	17.236
ปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุด	0.721	0.721	0.721	0.721	0.721	0.721	0.721	0.721	0.721	0.721	0.721	0.721	0.721

ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำบึงกุดเค้า

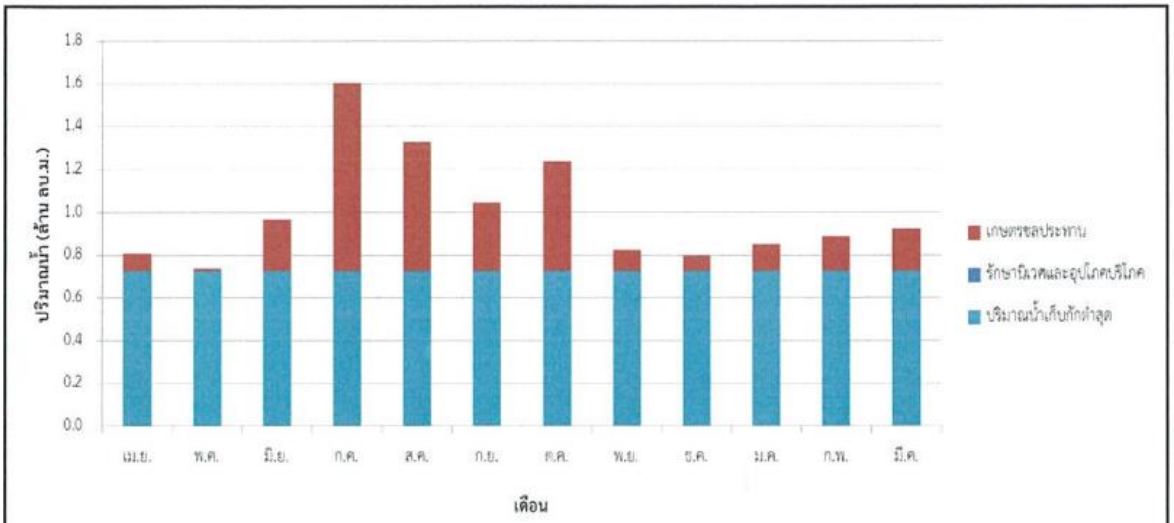
อ่างเก็บน้ำห้วยทราย จ.ขอนแก่น	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	ทั้งปี
รักษานิเวศและอุปโภคบริโภค	0.003	0.003	0.003	0.003	0.003	0.003	0.003	0.003	0.003	0.003	0.002	0.003	0.032
เกษตรชลประทาน	0.014	0.003	0.104	0.488	0.344	0.214	0.369	0.022	0.007	0.020	0.018	0.024	1.627
รวม	0.017	0.006	0.106	0.490	0.347	0.217	0.372	0.025	0.010	0.023	0.020	0.027	1.659
ปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุด	0.231	0.231	0.231	0.231	0.231	0.231	0.231	0.231	0.231	0.231	0.231	0.231	0.231

ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำห้วยทราย จ.ขอนแก่น

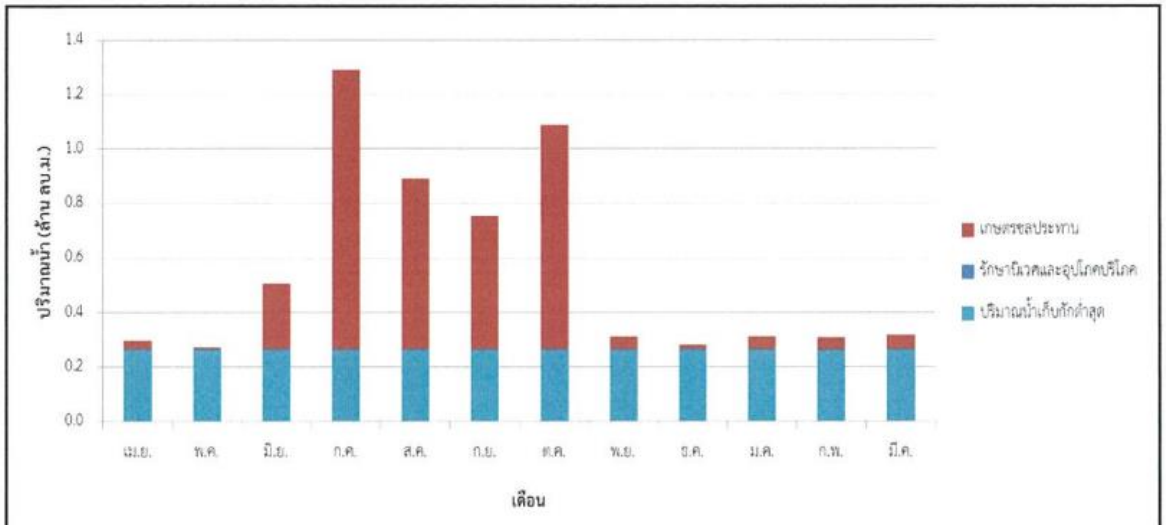
อ่างเก็บน้ำห้วยเตย	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	ทั้งปี
รักษานิเวศและอุปโภคบริโภค	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.063
เกษตรชลประทาน	0.050	0.010	0.300	1.449	0.839	0.823	1.371	0.076	0.025	0.069	0.064	0.081	5.157
รวม	0.056	0.015	0.305	1.454	0.844	0.828	1.376	0.082	0.031	0.074	0.069	0.086	5.220
ปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุด	0.300	0.300	0.300	0.300	0.300	0.300	0.300	0.300	0.300	0.300	0.300	0.300	0.300

ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำห้วยเตย

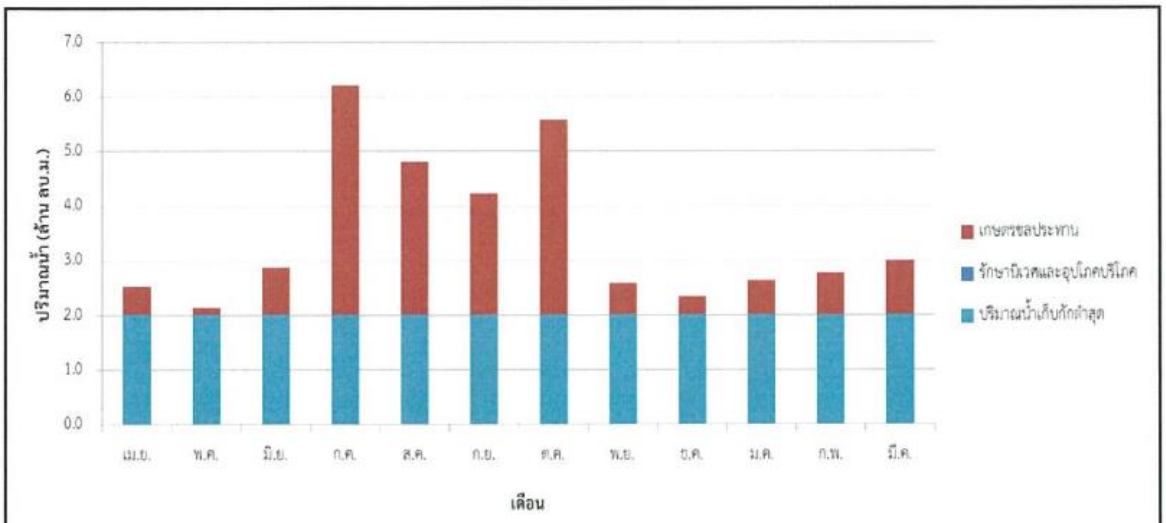
อ่างเก็บน้ำห้วยยาง จ.เลย	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	ทั้งปี
รักษานิเวศและอุปโภคบริโภค	0.003	0.003	0.003	0.003	0.003	0.003	0.003	0.003	0.003	0.003	0.002	0.003	0.032
เกษตรชลประทาน	0.084	0.015	0.241	0.881	0.604	0.319	0.516	0.102	0.071	0.130	0.164	0.197	3.323
รวม	0.086	0.018	0.244	0.884	0.606	0.322	0.518	0.104	0.074	0.132	0.167	0.199	3.355
ปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุด	0.721	0.721	0.721	0.721	0.721	0.721	0.721	0.721	0.721	0.721	0.721	0.721	0.300

ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำห้วยยาง จ.เลย

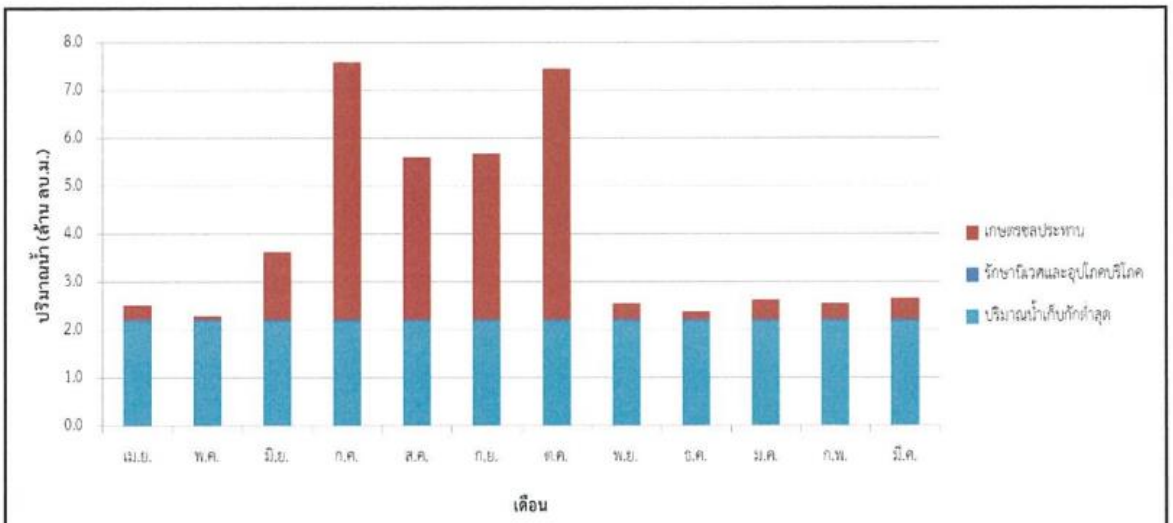
อ่างเก็บน้ำห้วยลอมไผ่	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	ทั้งปี
รักษานิเวศและอุปโภคบริโภค	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.063
เกษตรชลประทาน	0.032	0.008	0.240	1.027	0.625	0.488	0.822	0.048	0.017	0.047	0.043	0.053	3.452
รวม	0.037	0.013	0.246	1.032	0.631	0.493	0.827	0.053	0.023	0.053	0.048	0.059	3.515
ปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุด	0.260	0.260	0.260	0.260	0.260	0.260	0.260	0.260	0.260	0.260	0.260	0.260	0.260

ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำห้วยลอมไผ่

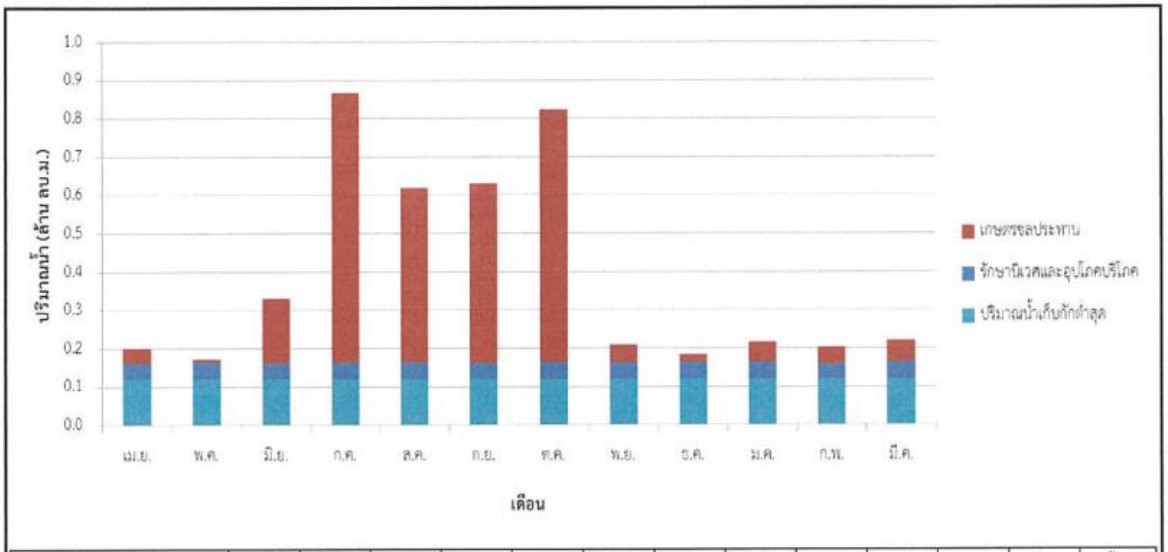
อ่างเก็บน้ำห้วยลิ้นควาย	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	ทั้งปี
รักษานิเวศและอุปโภคบริโภค	0.016	0.016	0.016	0.016	0.016	0.016	0.016	0.016	0.016	0.016	0.015	0.016	0.193
เกษตรชลประทาน	0.510	0.136	0.866	4.199	2.801	2.214	3.558	0.578	0.322	0.616	0.758	0.983	17.541
รวม	0.526	0.152	0.882	4.216	2.817	2.230	3.574	0.594	0.339	0.632	0.773	0.999	17.733
ปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุด	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000

ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำห้วยลิ้นควาย

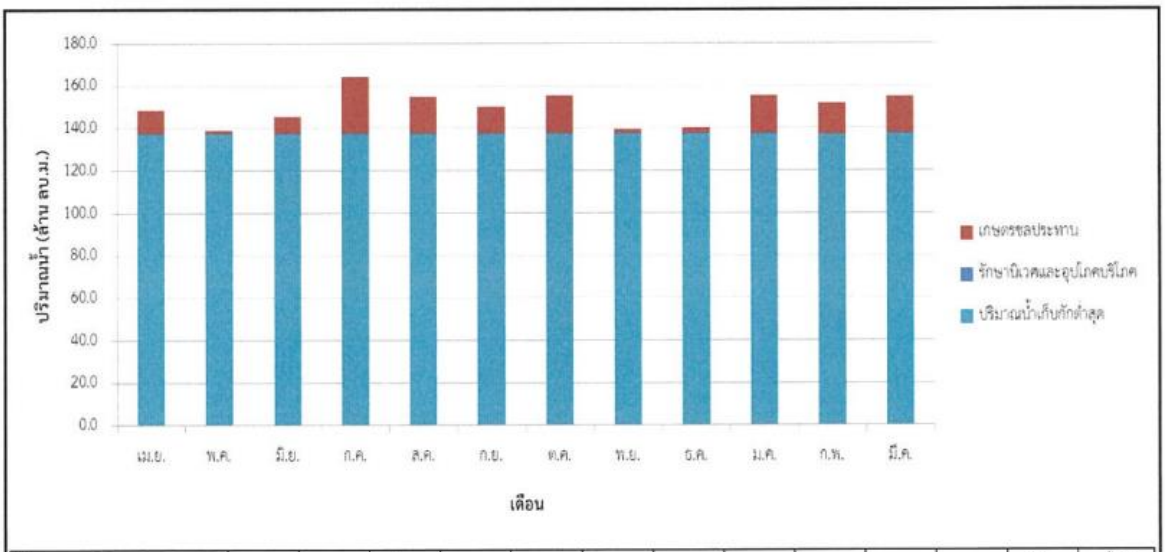
อ่างเก็บน้ำห้วยน้ำบอง	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	ทั้งปี
รักษานิเวศและอุปโภคบริโภค	0.049	0.051	0.049	0.051	0.051	0.049	0.051	0.049	0.051	0.051	0.046	0.051	0.599
เกษตรชลประทาน	0.300	0.070	1.403	5.360	3.375	3.446	5.223	0.332	0.145	0.391	0.326	0.426	20.797
รวม	0.349	0.121	1.453	5.411	3.426	3.495	5.274	0.382	0.196	0.441	0.372	0.477	21.397
ปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุด	2.180	2.180	2.180	2.180	2.180	2.180	2.180	2.180	2.180	2.180	2.180	2.180	2.180

ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำห้วยน้ำบอง

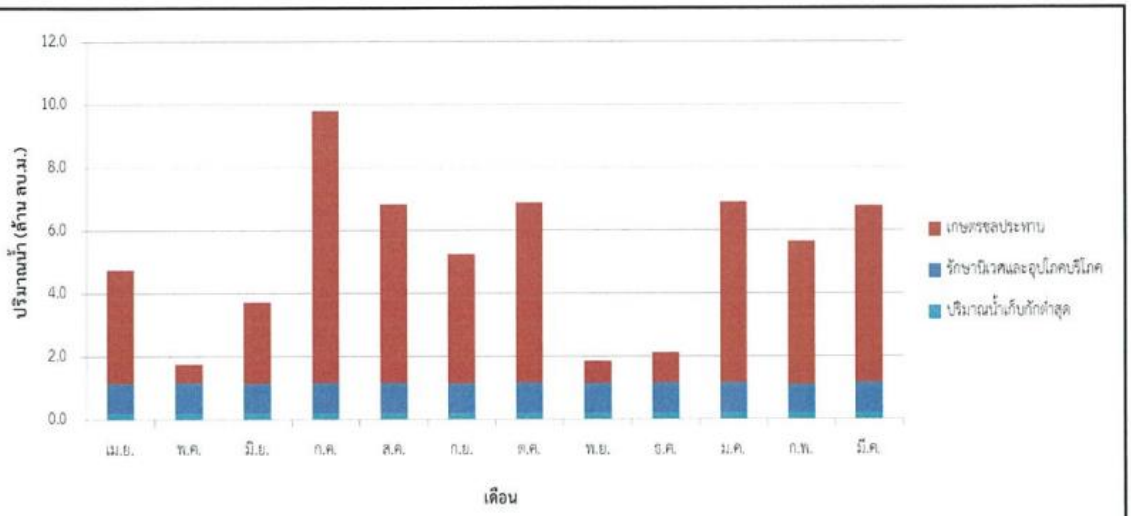
อ่างเก็บน้ำห้วยเหล่ายาง	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	ทั้งปี
รักษานิเวศและอุปโภคบริโภค	0.043	0.044	0.043	0.044	0.044	0.043	0.044	0.043	0.044	0.044	0.040	0.044	0.523
เกษตรชลประทาน	0.038	0.008	0.167	0.704	0.455	0.468	0.658	0.047	0.020	0.052	0.044	0.056	2.716
รวม	0.081	0.052	0.210	0.748	0.500	0.511	0.703	0.090	0.064	0.096	0.084	0.101	3.239
ปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุด	0.120	0.120	0.120	0.120	0.120	0.120	0.120	0.120	0.120	0.120	0.120	0.120	0.120

ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำห้วยเหล่ายาง

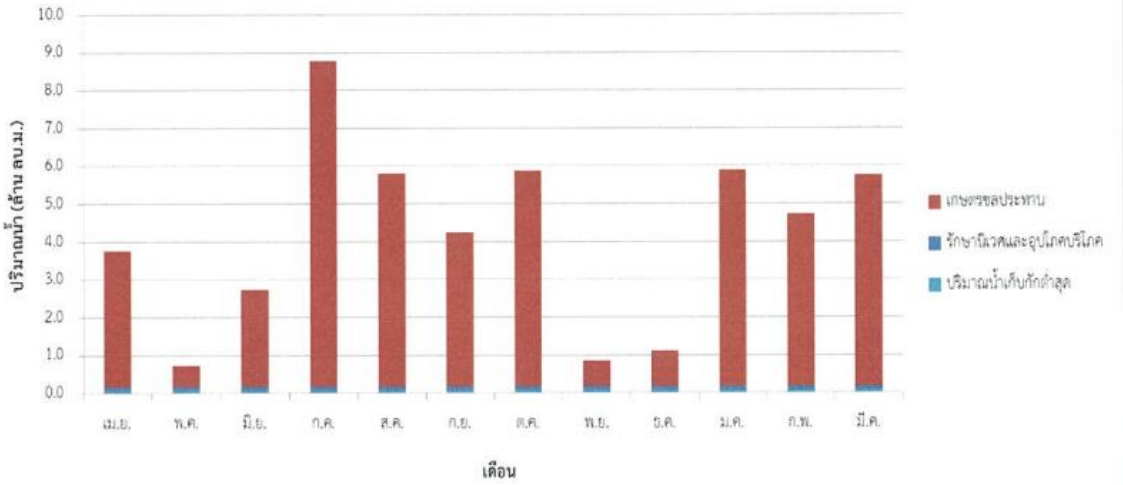
เขื่อนจุฬาภรณ์	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	ทั้งปี
รักษานิเวศและอุปโภคบริโภค	0.394	0.407	0.394	0.407	0.407	0.394	0.407	0.394	0.407	0.407	0.368	0.407	4.794
เกษตรชลประทาน	11.269	1.780	8.054	26.994	17.667	12.807	17.899	2.179	2.957	17.925	14.323	17.496	151.351
รวม	11.663	2.187	8.448	27.402	18.075	13.201	18.307	2.573	3.364	18.332	14.691	17.903	156.145
ปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุด	137.000	137.000	137.000	137.000	137.000	137.000	137.000	137.000	137.000	137.000	137.000	137.000	137.000

ปริมาณน้ำในเขื่อนจุฬาภรณ์

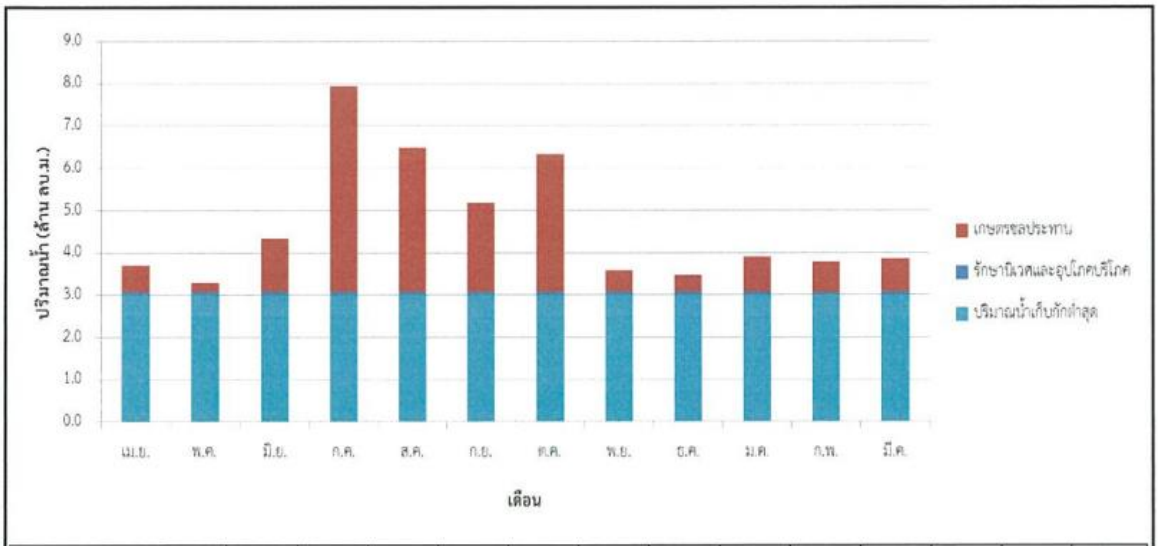
เขื่อนห้วยกุ่ม	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	ทั้งปี
รักษานิเวศและอุปโภคบริโภค	0.960	0.991	0.960	0.991	0.991	0.960	0.991	0.960	0.991	0.991	0.896	0.991	11.674
เกษตรชลประทาน	3.593	0.567	2.568	8.605	5.632	4.083	5.706	0.695	0.943	5.714	4.566	5.577	48.249
รวม	4.552	1.559	3.527	9.597	6.623	5.042	6.697	1.654	1.934	6.706	5.462	6.569	59.923
ปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุด	0.200	0.200	0.200	0.200	0.200	0.200	0.200	0.200	0.200	0.200	0.200	0.200	0.200

ปริมาณน้ำในเขื่อนห้วยกุ่ม

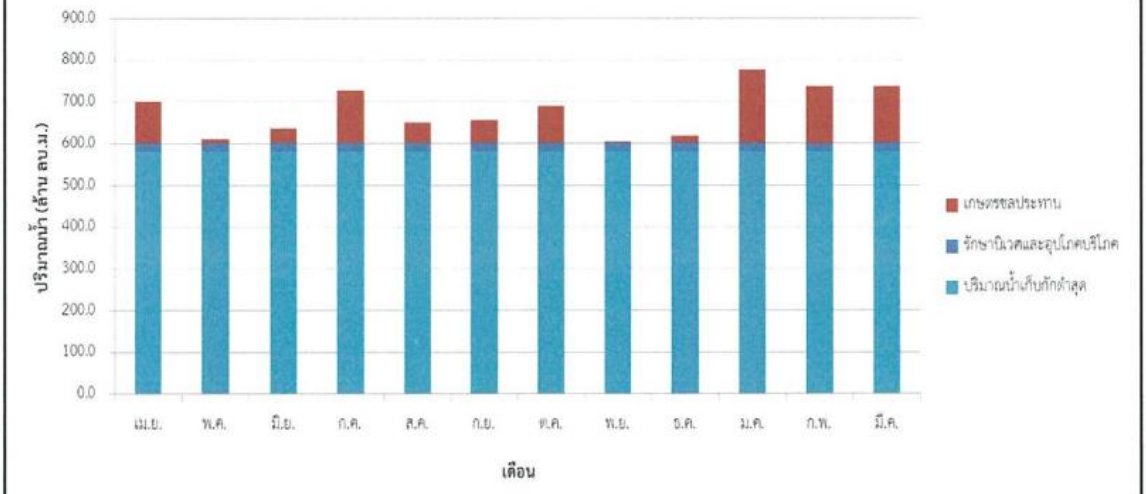
อ่างเก็บน้ำน้ำพรม	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	ทั้งปี
รักษานิเวศและอุปโภคบริโภค	0.088	0.091	0.088	0.091	0.091	0.088	0.091	0.088	0.091	0.091	0.082	0.091	1.072
เกษตรชลประทาน	3.593	0.567	2.568	8.605	5.632	4.083	5.706	0.695	0.943	5.714	4.566	5.577	48.249
รวม	3.681	0.659	2.656	8.696	5.723	4.171	5.797	0.783	1.034	5.805	4.648	5.669	49.321
ปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุด	0.080	0.080	0.080	0.080	0.080	0.080	0.080	0.080	0.080	0.080	0.080	0.080	0.080

ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำน้ำพรม

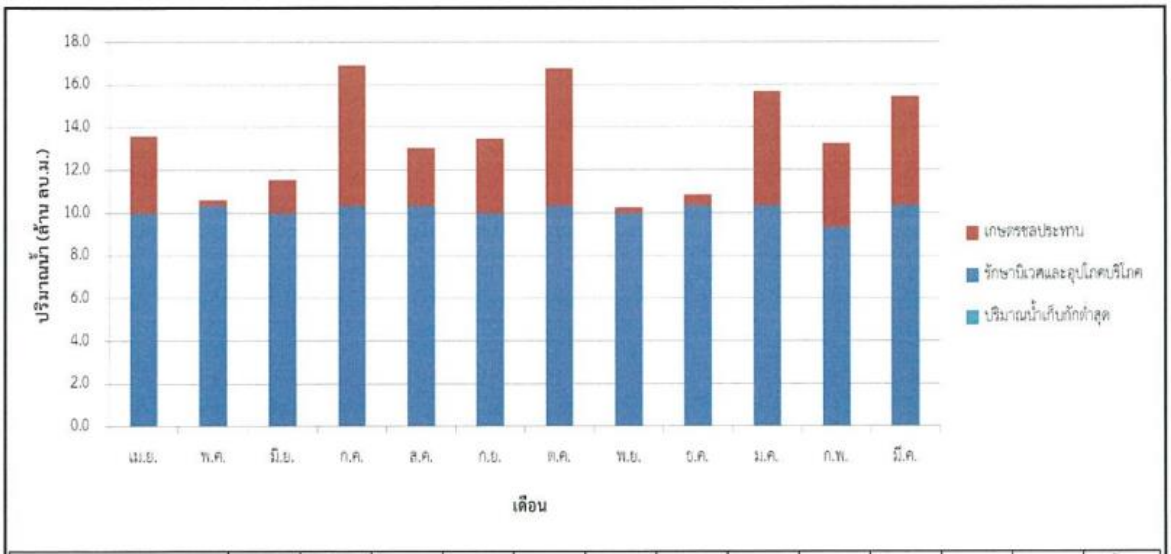
อ่างเก็บน้ำบ้านเพชร	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	ทั้งปี
รักษานิเวศและอุปโภคบริโภค	0.064	0.067	0.064	0.067	0.067	0.064	0.067	0.064	0.067	0.067	0.060	0.067	0.785
เกษตรชลประทาน	0.646	0.222	1.273	4.875	3.422	2.109	3.260	0.528	0.395	0.828	0.722	0.805	19.086
รวม	0.710	0.288	1.337	4.942	3.489	2.173	3.327	0.593	0.462	0.895	0.783	0.871	19.871
ปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุด	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000

ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำบ้านเพชร

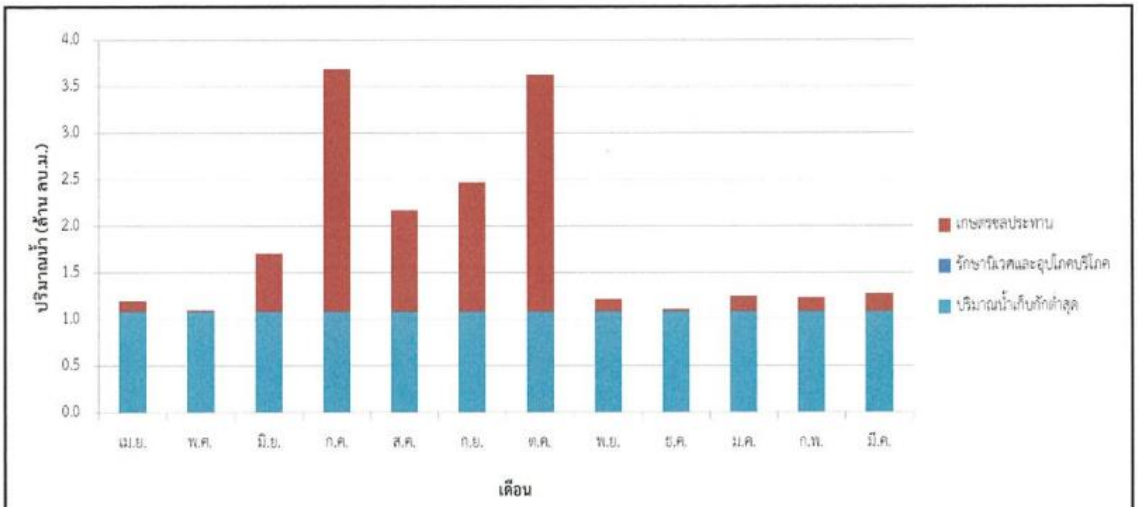
เขื่อนอุบลรัตน์	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	ทั้งปี
รักษานิเวศและอุปโภคบริโภค	19.277	19.920	19.277	19.920	19.920	19.277	19.920	19.277	19.920	19.920	17.992	19.920	234.542
เกษตรชลประทาน	100.425	10.039	35.423	126.028	50.038	56.402	89.001	4.690	17.104	174.755	137.168	135.585	936.658
รวม	119.702	29.959	54.700	145.948	69.958	75.680	108.921	23.967	37.024	194.675	155.160	155.505	1,171.200
ปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุด	581.000	581.000	581.000	581.000	581.000	581.000	581.000	581.000	581.000	581.000	581.000	581.000	581.000

ปริมาณน้ำในเขื่อนอุบลรัตน์

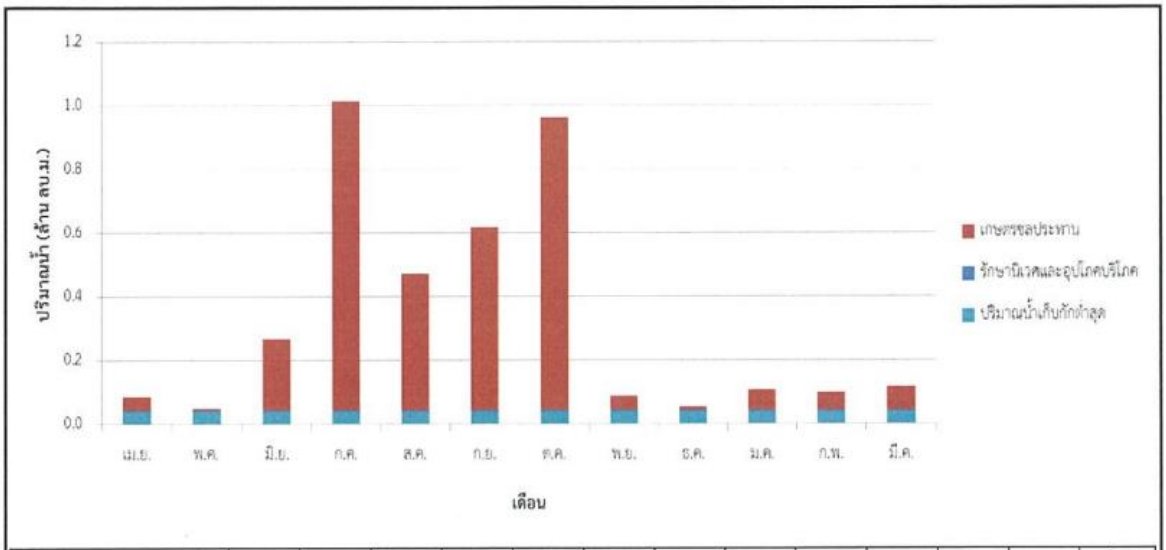
เขื่อนมหาสารคาม	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	ทั้งปี
รักษานิเวศและอุปโภคบริโภค	9.979	10.312	9.979	10.312	10.312	9.979	10.312	9.979	10.312	10.312	9.314	10.312	121.414
เกษตรชลประทาน	3.627	0.278	1.571	6.593	2.742	3.518	6.438	0.271	0.531	5.361	3.916	5.133	39.979
รวม	13.606	10.590	11.550	16.905	13.054	13.497	16.750	10.250	10.843	15.673	13.229	15.445	161.392
ปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุด	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000

ปริมาณน้ำในเขื่อนมหาสารคาม

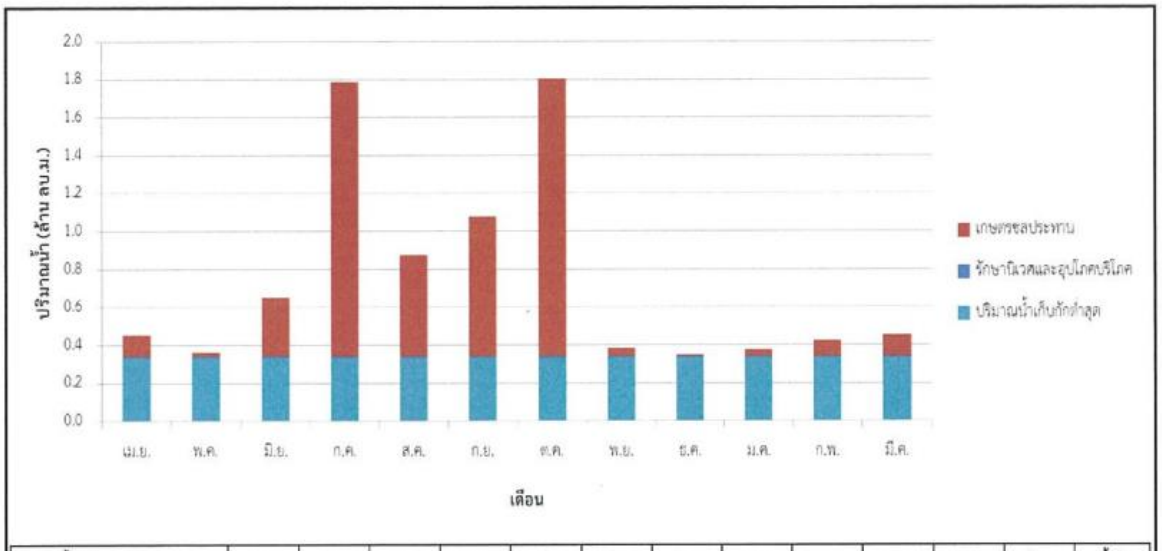
อ่างเก็บน้ำหนองขอนสัก	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	ทั้งปี
รักษานิเวศและอุปโภคบริโภค	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.063
เกษตรชลประทาน	0.118	0.015	0.624	2.599	1.084	1.385	2.541	0.129	0.028	0.170	0.153	0.194	9.039
รวม	0.123	0.020	0.629	2.604	1.089	1.391	2.546	0.135	0.033	0.175	0.158	0.200	9.102
ปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุด	1.080	1.080	1.080	1.080	1.080	1.080	1.080	1.080	1.080	1.080	1.080	1.080	1.080

ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำหนองขอนสัก

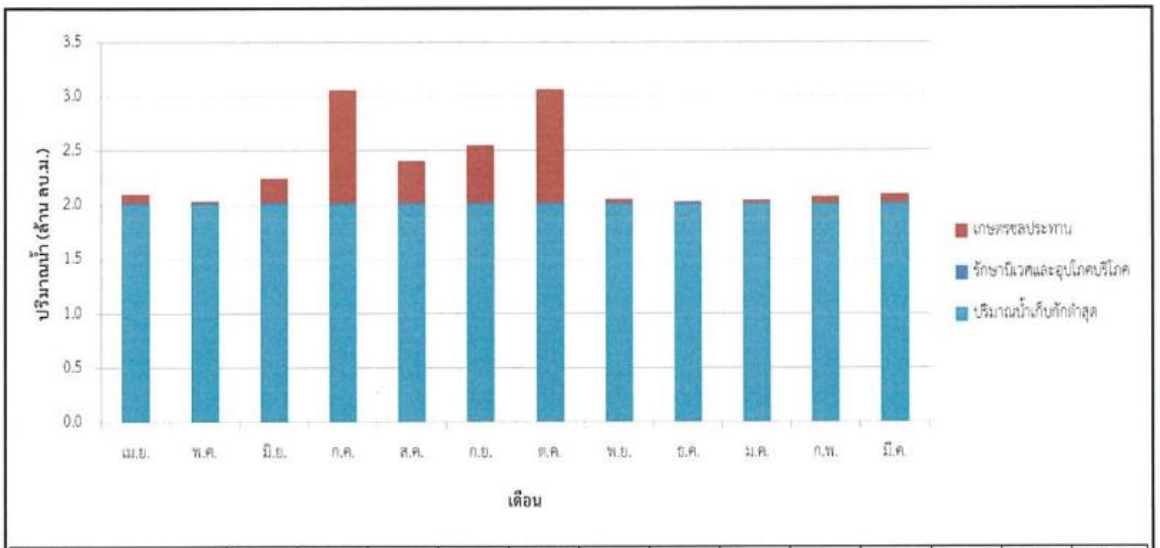
อ่างเก็บน้ำห้วยประดู่	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	ทั้งปี
รักษานิเวศและอุปโภคบริโภค	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.063
เกษตรชลประทาน	0.042	0.005	0.222	0.970	0.427	0.572	0.917	0.044	0.010	0.062	0.055	0.072	3.399
รวม	0.047	0.011	0.227	0.976	0.432	0.577	0.923	0.049	0.015	0.068	0.060	0.077	3.462
ปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุด	0.040	0.040	0.040	0.040	0.040	0.040	0.040	0.040	0.040	0.040	0.040	0.040	0.040

ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำห้วยประดู่

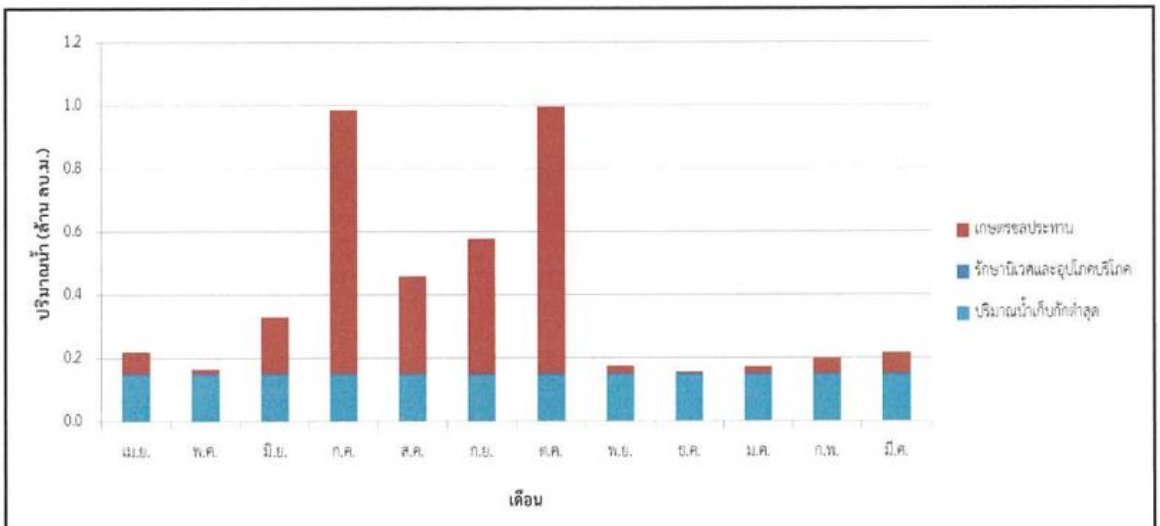
อ่างเก็บน้ำห้วยคะคาง	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	ทั้งปี
รักษานิเวศและอุปโภคบริโภค	0.008	0.008	0.008	0.008	0.008	0.008	0.008	0.008	0.008	0.008	0.007	0.008	0.095
เกษตรชลประทาน	0.115	0.021	0.308	1.447	0.533	0.737	1.463	0.041	0.009	0.034	0.081	0.111	4.901
รวม	0.123	0.029	0.316	1.455	0.541	0.745	1.471	0.049	0.017	0.042	0.089	0.119	4.995
ปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุด	0.334	0.334	0.334	0.334	0.334	0.334	0.334	0.334	0.334	0.334	0.334	0.334	0.334

ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำห้วยคะคาง

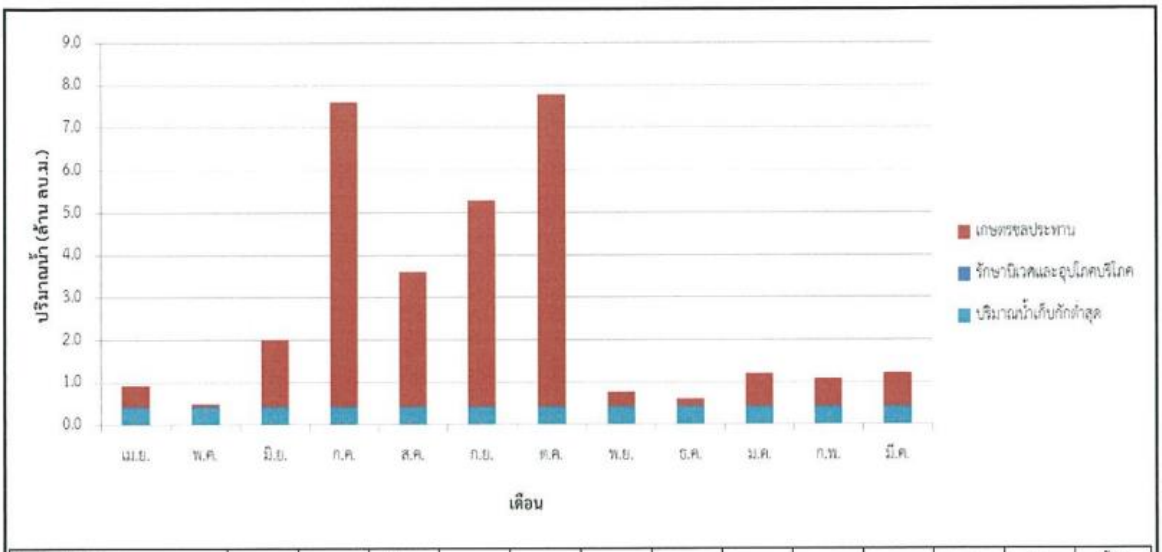
อ่างเก็บน้ำแก่งเลิงจาน	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	ทั้งปี
รักษานิเวศและอุปโภคบริโภค	0.021	0.021	0.021	0.021	0.021	0.021	0.021	0.021	0.021	0.021	0.019	0.021	0.252
เกษตรชลประทาน	0.083	0.015	0.221	1.037	0.382	0.528	1.048	0.030	0.007	0.025	0.058	0.080	3.513
รวม	0.103	0.036	0.242	1.058	0.403	0.549	1.070	0.051	0.028	0.046	0.078	0.101	3.765
ปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุด	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000

ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำแก่งเลิงจาน

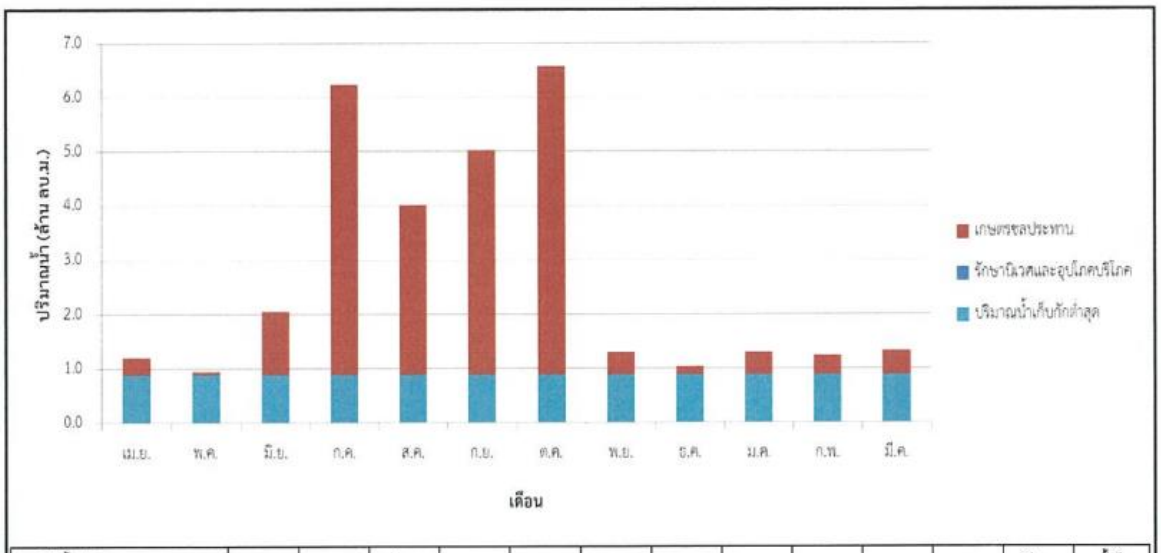
อ่างเก็บน้ำหนองกระทุ่ม	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	ทั้งปี
รักษานิเวศและอุปโภคบริโภค	0.008	0.008	0.008	0.008	0.008	0.008	0.008	0.008	0.008	0.008	0.007	0.008	0.095
เกษตรชลประทาน	0.067	0.012	0.178	0.833	0.307	0.424	0.842	0.024	0.005	0.020	0.047	0.064	2.821
รวม	0.074	0.020	0.185	0.841	0.315	0.432	0.850	0.032	0.013	0.028	0.054	0.072	2.915
ปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุด	0.145	0.145	0.145	0.145	0.145	0.145	0.145	0.145	0.145	0.145	0.145	0.145	0.145

ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำหนองกระทุ่ม

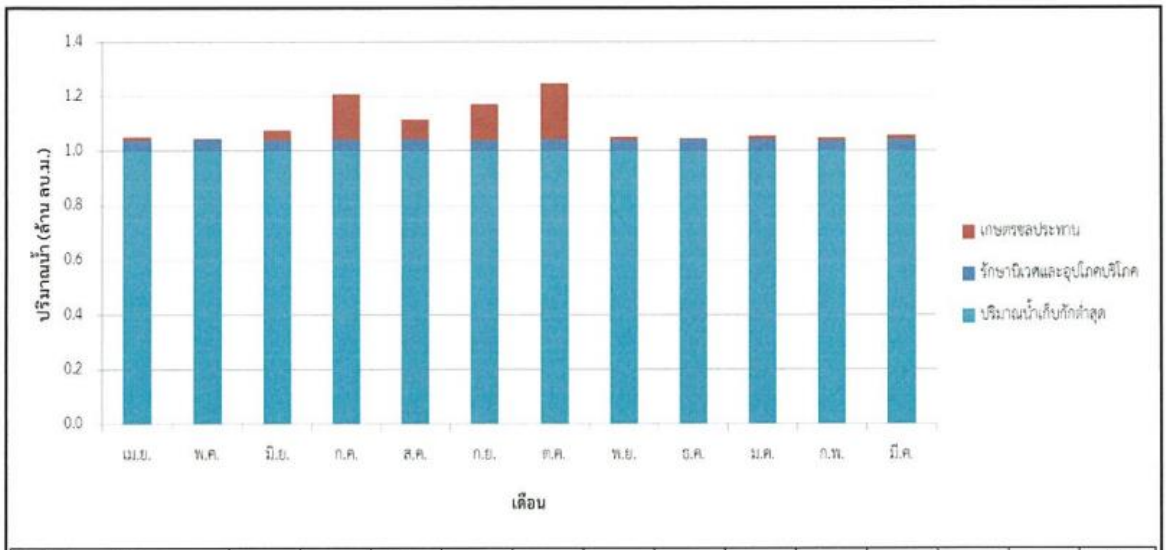
อ่างเก็บน้ำห้วยแอ่ง	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	ทั้งปี
รักษานิเวศและอุปโภคบริโภค	0.039	0.040	0.039	0.040	0.040	0.039	0.040	0.039	0.040	0.040	0.036	0.040	0.473
เกษตรชลประทาน	0.478	0.059	1.569	7.165	3.167	4.850	7.354	0.337	0.164	0.754	0.638	0.788	27.323
รวม	0.517	0.099	1.608	7.205	3.207	4.889	7.395	0.376	0.204	0.795	0.674	0.828	27.796
ปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุด	0.400	0.400	0.400	0.400	0.400	0.400	0.400	0.400	0.400	0.400	0.400	0.400	0.400

ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำห้วยแอ่ง

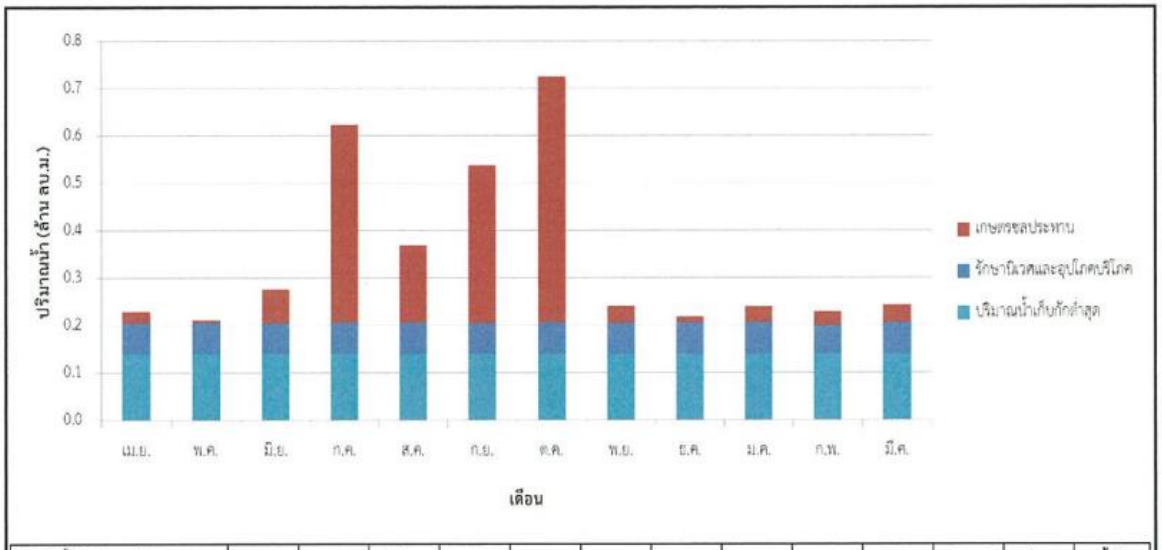
อ่างเก็บน้ำห้วยสามพาด	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	ทั้งปี
รักษานิเวศและอุปโภคบริโภค	0.008	0.008	0.008	0.008	0.008	0.008	0.008	0.008	0.008	0.008	0.007	0.008	0.095
เกษตรชลประทาน	0.311	0.063	1.164	5.340	3.116	4.128	5.679	0.414	0.156	0.410	0.345	0.444	21.570
รวม	0.319	0.071	1.172	5.348	3.124	4.136	5.687	0.422	0.164	0.418	0.352	0.452	21.665
ปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุด	0.885	0.885	0.885	0.885	0.885	0.885	0.885	0.885	0.885	0.885	0.885	0.885	0.885

ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำห้วยสามพาด

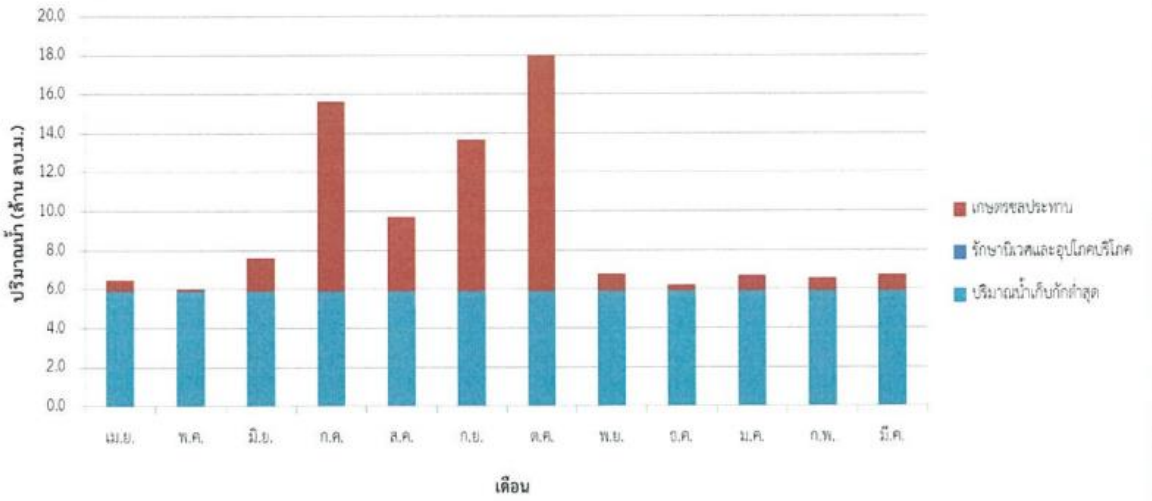
อ่างเก็บน้ำหนองปะโค	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	ทั้งปี
รักษานิเวศและอุปโภคบริโภค	0.040	0.041	0.040	0.041	0.041	0.040	0.041	0.040	0.041	0.041	0.037	0.041	0.485
เกษตรชลประทาน	0.011	0.002	0.036	0.167	0.074	0.131	0.208	0.013	0.005	0.014	0.012	0.016	0.688
รวม	0.051	0.043	0.076	0.208	0.115	0.170	0.249	0.053	0.046	0.056	0.050	0.057	1.173
ปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุด	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000

ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำหนองปะโค

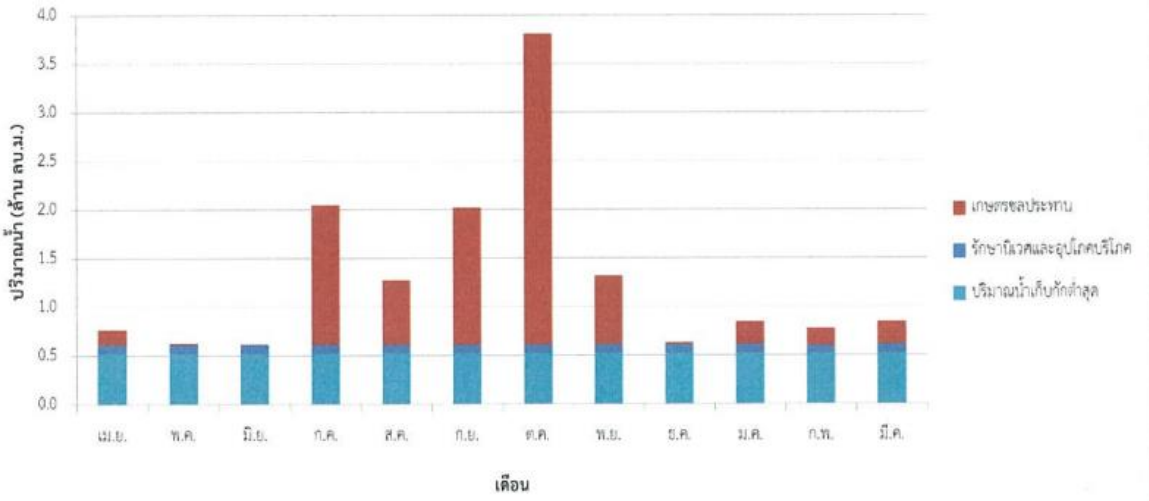
อ่างเก็บน้ำลำพันชาดน้อย	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	ทั้งปี
รักษานิเวศและอุปโภคบริโภค	0.065	0.067	0.065	0.067	0.067	0.065	0.067	0.065	0.067	0.067	0.060	0.067	0.788
เกษตรชลประทาน	0.025	0.005	0.073	0.417	0.163	0.332	0.519	0.038	0.013	0.033	0.029	0.036	1.682
รวม	0.090	0.072	0.138	0.484	0.230	0.397	0.586	0.102	0.080	0.100	0.089	0.103	2.470
ปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุด	0.140	0.140	0.140	0.140	0.140	0.140	0.140	0.140	0.140	0.140	0.140	0.140	0.140

ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำลำพันชาดน้อย

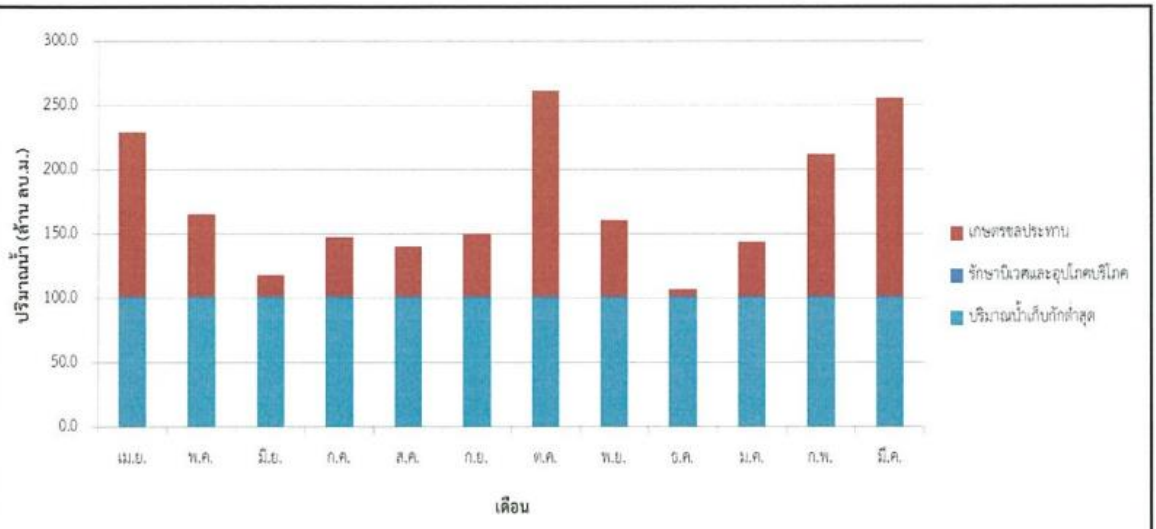
อ่างเก็บน้ำลำพันชาด	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	ทั้งปี
รักษานิเวศและอุปโภคบริโภค	0.029	0.030	0.029	0.030	0.030	0.029	0.030	0.029	0.030	0.030	0.027	0.030	0.353
เกษตรชลประทาน	0.585	0.112	1.697	9.724	3.801	7.747	12.105	0.880	0.297	0.772	0.675	0.835	39.230
รวม	0.614	0.142	1.726	9.754	3.831	7.776	12.135	0.909	0.327	0.802	0.702	0.865	39.583
ปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุด	5.882	5.882	5.882	5.882	5.882	5.882	5.882	5.882	5.882	5.882	5.882	5.882	5.882

ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำลำพันชาด

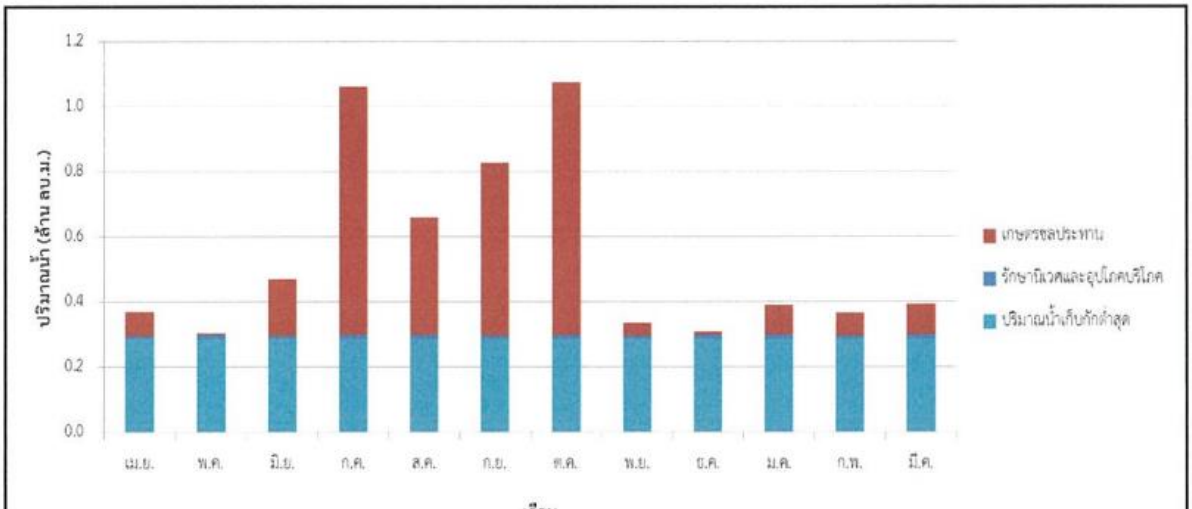
อ่างเก็บน้ำห้วยสังเคียบ	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	ทั้งปี
รักษานิเวศและอุปโภคบริโภค	0.080	0.083	0.080	0.083	0.083	0.080	0.083	0.080	0.083	0.083	0.075	0.083	0.978
เกษตรชลประทาน	0.162	0.016	0.001	1.433	0.668	1.412	3.197	0.716	0.027	0.235	0.178	0.240	8.285
รวม	0.242	0.100	0.081	1.516	0.751	1.493	3.280	0.796	0.110	0.318	0.253	0.323	9.263
ปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุด	0.529	0.529	0.529	0.529	0.529	0.529	0.529	0.529	0.529	0.529	0.529	0.529	0.529

ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำห้วยสังเคียบ

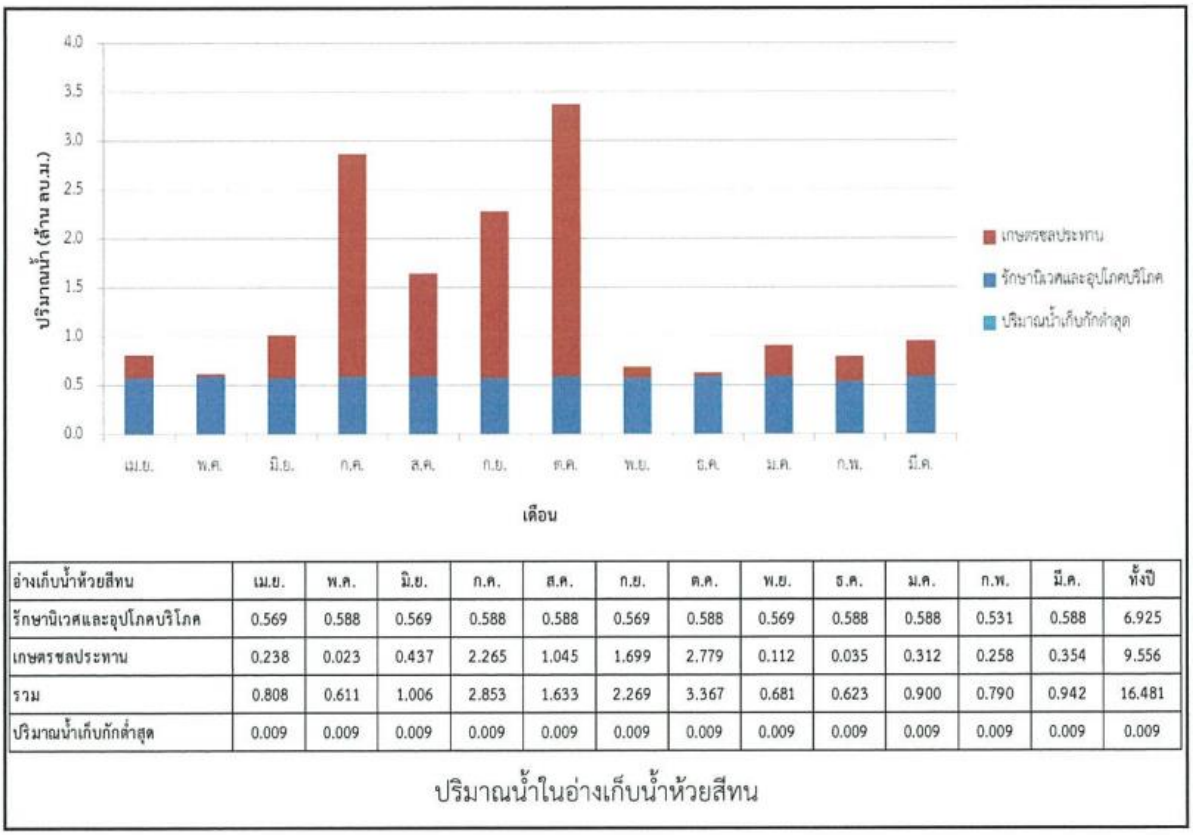
เขื่อนลำปาว	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	ทั้งปี
รักษานิเวศและอุปโภคบริโภค	1.674	1.730	1.674	1.730	1.730	1.674	1.730	1.674	1.730	1.730	1.562	1.730	20.364
เกษตรชลประทาน	127.898	63.826	16.669	46.338	38.889	48.847	159.512	59.425	5.159	42.384	110.398	153.621	872.968
รวม	129.572	65.556	18.343	48.068	40.619	50.521	161.242	61.099	6.889	44.113	111.960	155.351	893.332
ปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุด	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000

ปริมาณน้ำในเขื่อนลำปาว

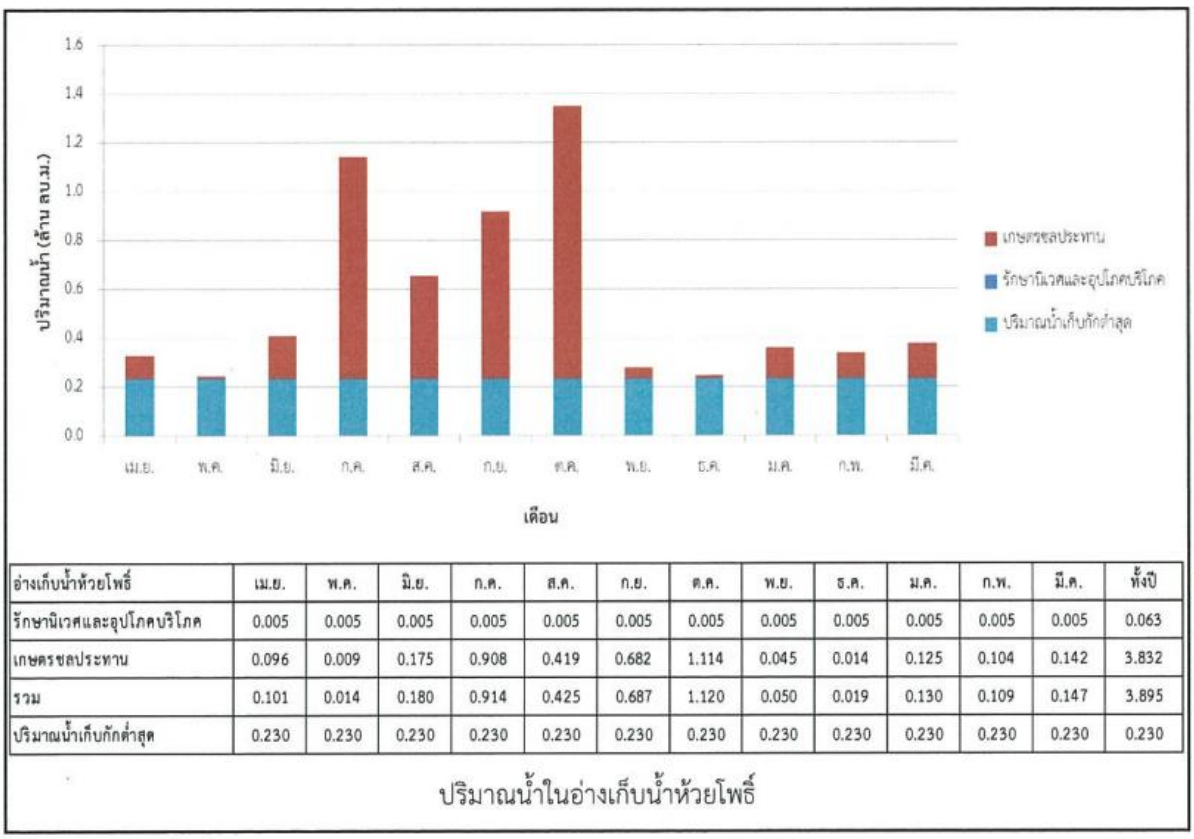
อ่างเก็บน้ำบึงอร่าม	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	ทั้งปี
รักษานิเวศและอุปโภคบริโภค	0.013	0.013	0.013	0.013	0.013	0.013	0.013	0.013	0.013	0.013	0.012	0.013	0.158
เกษตรชลประทาน	0.072	0.006	0.172	0.764	0.361	0.529	0.777	0.038	0.011	0.094	0.070	0.097	2.990
รวม	0.085	0.020	0.185	0.778	0.374	0.542	0.790	0.051	0.024	0.107	0.082	0.110	3.148
ปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุด	0.285	0.285	0.285	0.285	0.285	0.285	0.285	0.285	0.285	0.285	0.285	0.285	0.285

ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำบึงอร่าม

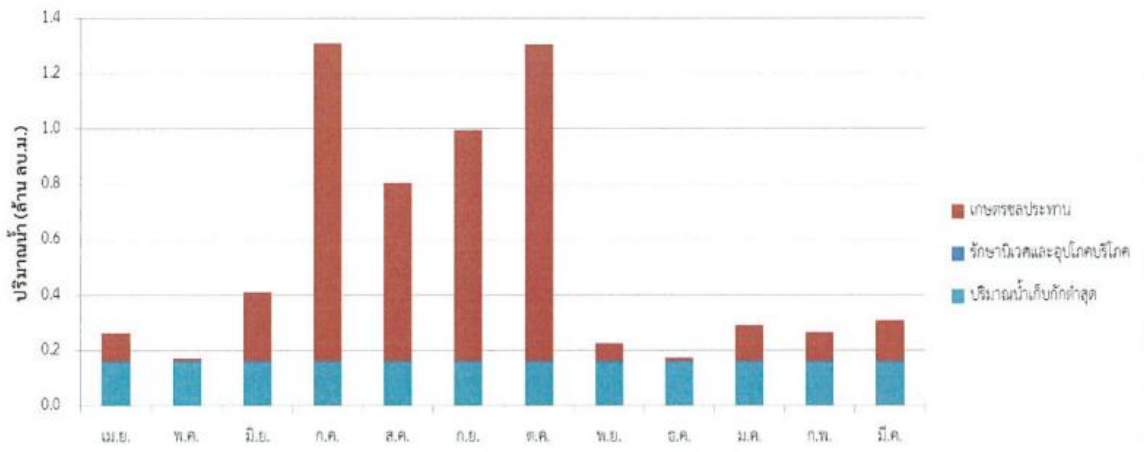
อ่างเก็บน้ำห้วยสีทน	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	ทั้งปี
รักษานิเวศและอุปโภคบริโภค	0.569	0.588	0.569	0.588	0.588	0.569	0.588	0.569	0.588	0.588	0.531	0.588	6.925
เกษตรชลประทาน	0.238	0.023	0.437	2.265	1.045	1.699	2.779	0.112	0.035	0.312	0.258	0.354	9.556
รวม	0.808	0.611	1.006	2.853	1.633	2.269	3.367	0.681	0.623	0.900	0.790	0.942	16.481
ปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุด	0.009	0.009	0.009	0.009	0.009	0.009	0.009	0.009	0.009	0.009	0.009	0.009	0.009

ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำห้วยสีทน

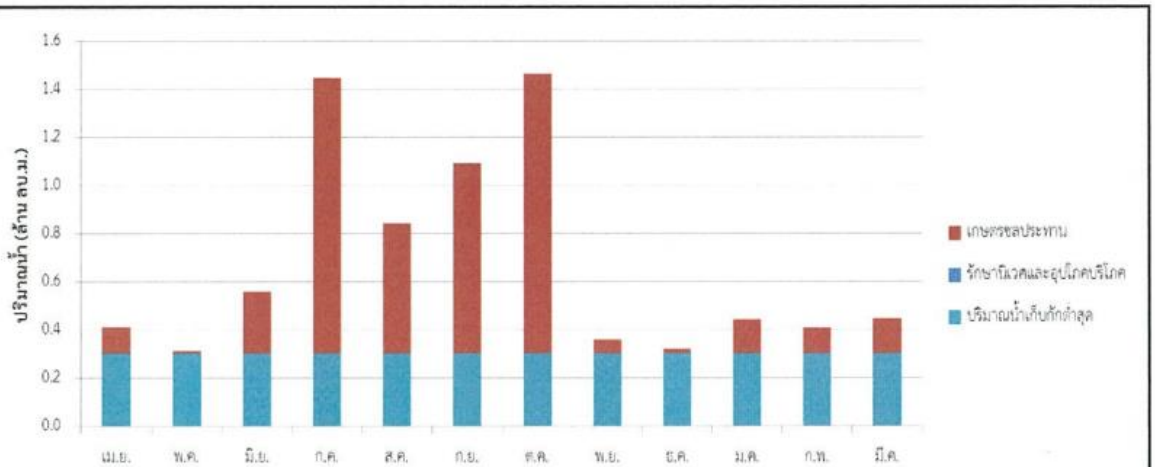
อ่างเก็บน้ำห้วยโพธิ์	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	ทั้งปี
รักษานิเวศและอุปโภคบริโภค	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.063
เกษตรชลประทาน	0.096	0.009	0.175	0.908	0.419	0.682	1.114	0.045	0.014	0.125	0.104	0.142	3.832
รวม	0.101	0.014	0.180	0.914	0.425	0.687	1.120	0.050	0.019	0.130	0.109	0.147	3.895
ปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุด	0.230	0.230	0.230	0.230	0.230	0.230	0.230	0.230	0.230	0.230	0.230	0.230	0.230

ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำห้วยโพธิ์

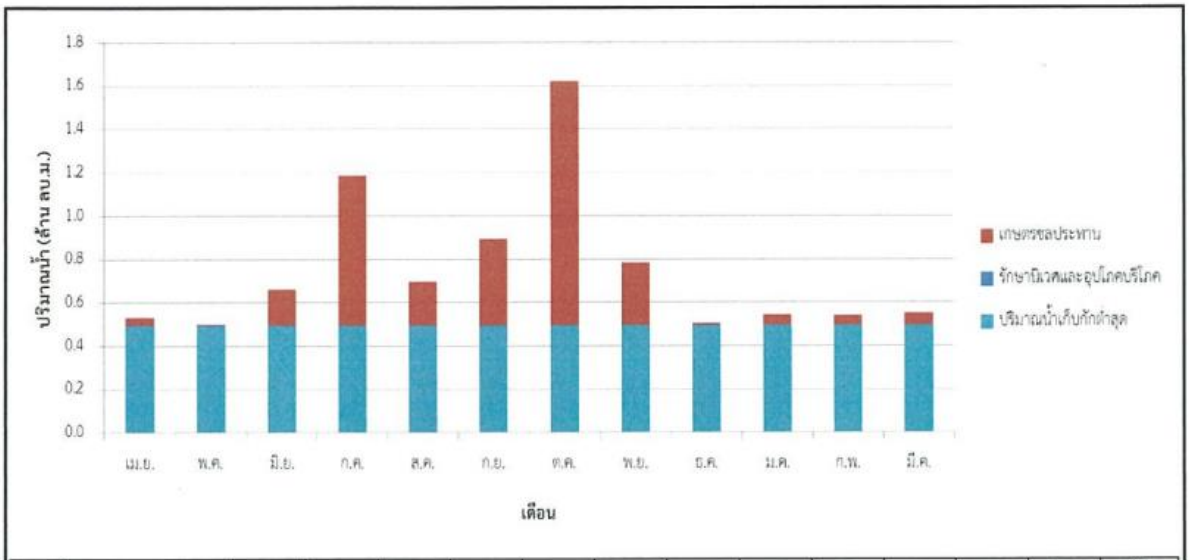
อ่างเก็บน้ำห้วยวังลิ้นฟ้า	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	ทั้งปี
รักษานิเวศและอุปโภคบริโภค	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.063
เกษตรชลประทาน	0.103	0.011	0.250	1.146	0.644	0.835	1.144	0.065	0.014	0.129	0.106	0.147	4.595
รวม	0.108	0.017	0.255	1.152	0.649	0.840	1.150	0.070	0.020	0.134	0.110	0.153	4.658
ปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุด	0.156	0.156	0.156	0.156	0.156	0.156	0.156	0.156	0.156	0.156	0.156	0.156	0.156

ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำห้วยวังลิ้นฟ้า

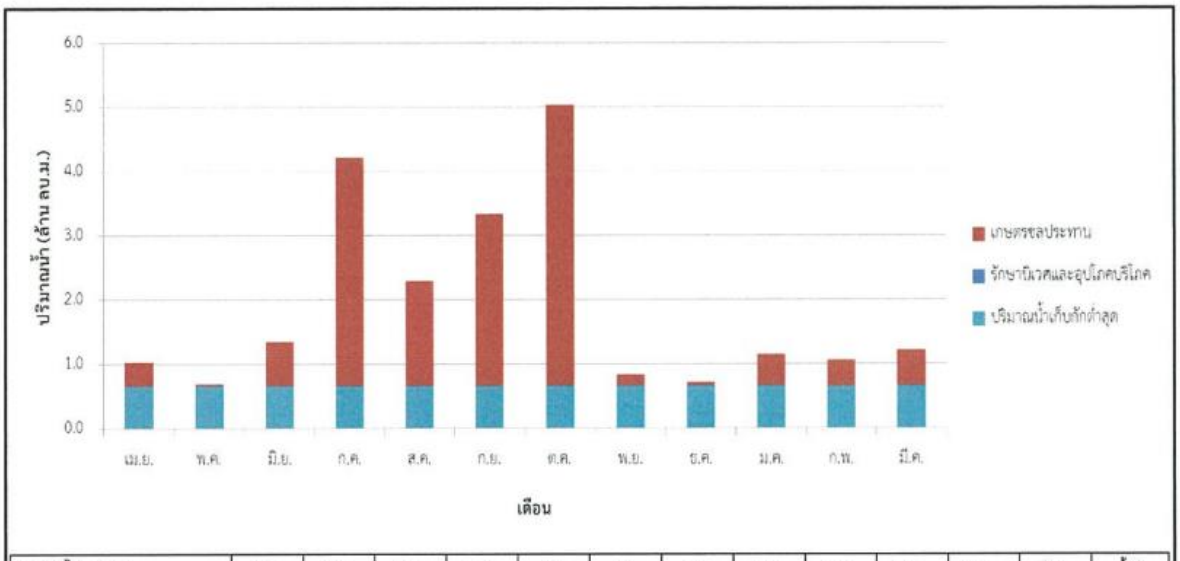
อ่างเก็บน้ำหนองหญ้าม้า จ.กาฬสินธุ์	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	ทั้งปี
รักษานิเวศและอุปโภคบริโภค	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.063
เกษตรชลประทาน	0.107	0.009	0.257	1.141	0.538	0.790	1.159	0.057	0.016	0.140	0.104	0.144	4.462
รวม	0.112	0.015	0.262	1.146	0.544	0.795	1.165	0.062	0.021	0.145	0.108	0.150	4.525
ปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุด	0.300	0.300	0.300	0.300	0.300	0.300	0.300	0.300	0.300	0.300	0.300	0.300	0.300

ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำหนองหญ้าม้า จ.กาฬสินธุ์

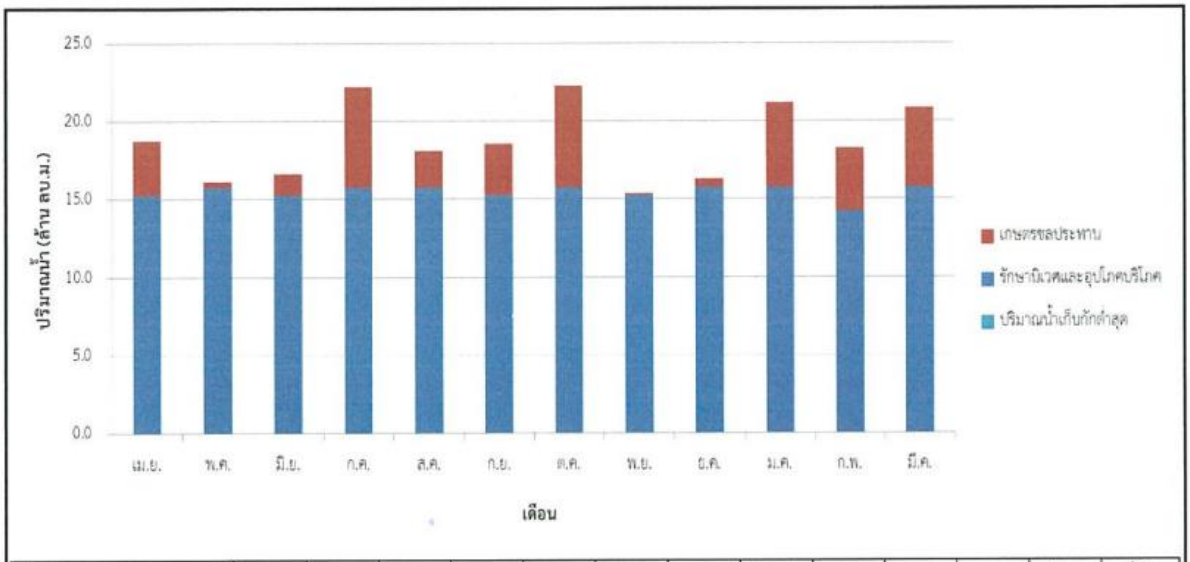
อ่างเก็บน้ำหนองบัว	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	ทั้งปี
รักษานิเวศและอุปโภคบริโภค	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.063
เกษตรชลประทาน	0.033	0.005	0.164	0.688	0.201	0.398	1.122	0.288	0.007	0.046	0.041	0.054	3.047
รวม	0.038	0.010	0.170	0.694	0.206	0.403	1.128	0.293	0.013	0.051	0.046	0.059	3.110
ปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุด	0.492	0.492	0.492	0.492	0.492	0.492	0.492	0.492	0.492	0.492	0.492	0.492	0.492

ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำหนองบัว

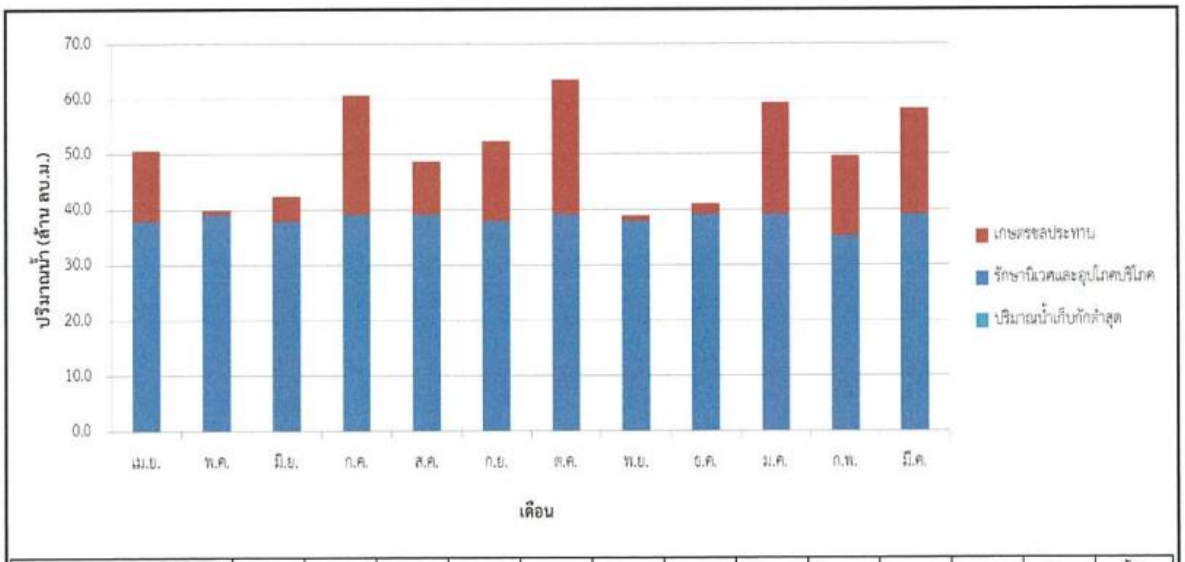
อ่างเก็บน้ำห้วยแกง	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	ทั้งปี
รักษานิเวศและอุปโภคบริโภค	0.013	0.013	0.013	0.013	0.013	0.013	0.013	0.013	0.013	0.013	0.012	0.013	0.158
เกษตรชลประทาน	0.375	0.035	0.686	3.557	1.642	2.669	4.365	0.176	0.055	0.490	0.406	0.556	15.011
รวม	0.387	0.049	0.699	3.570	1.655	2.682	4.378	0.189	0.069	0.503	0.418	0.569	15.169
ปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุด	0.650	0.650	0.650	0.650	0.650	0.650	0.650	0.650	0.650	0.650	0.650	0.650	0.650

ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำห้วยแกง

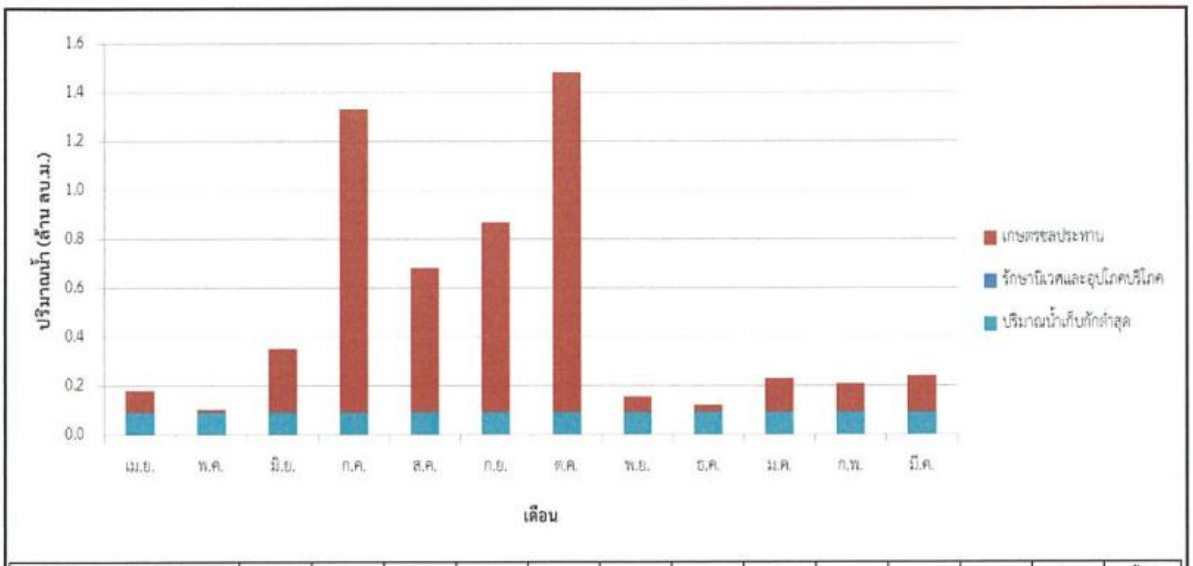
เขื่อนวังยาง	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	ทั้งปี
รักษานิเวศและอุปโภคบริโภค	15.267	15.776	15.267	15.776	15.776	15.267	15.776	15.267	15.776	15.776	14.249	15.776	185.746
เกษตรชลประทาน	3.538	0.349	1.362	6.439	2.363	3.283	6.503	0.139	0.529	5.390	4.010	5.084	38.990
รวม	18.805	16.125	16.629	22.215	18.139	18.550	22.279	15.406	16.305	21.166	18.259	20.860	224.736
ปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุด	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000

ปริมาณน้ำในเขื่อนวังยาง

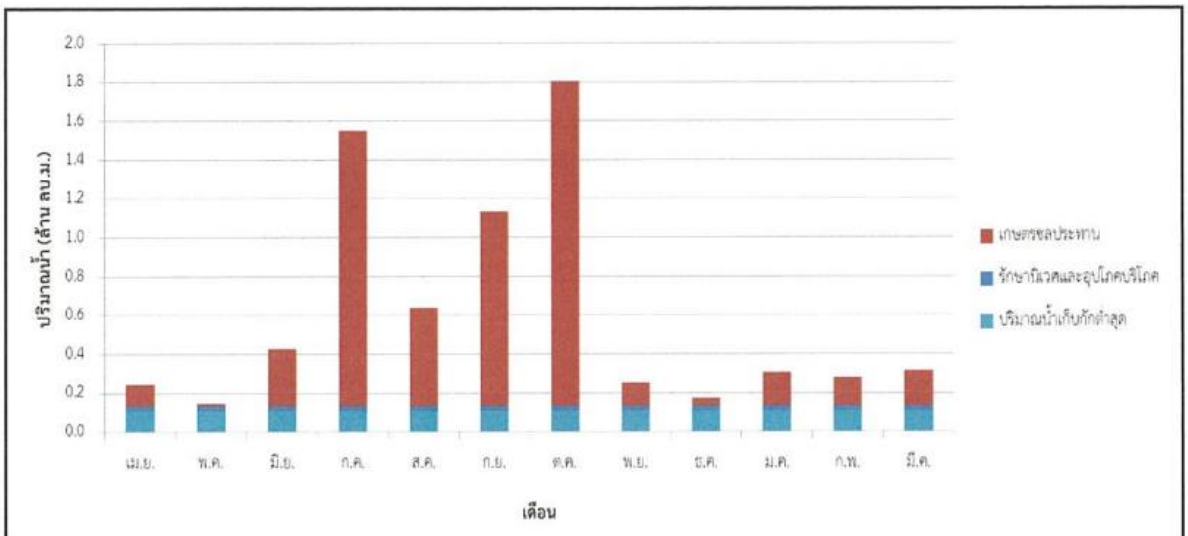
เขื่อนร้อยเอ็ด	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	ทั้งปี
รักษานิเวศและอุปโภคบริโภค	37.843	39.105	37.843	39.105	39.105	37.843	39.105	37.843	39.105	39.105	35.320	39.105	460.426
เกษตรชลประทาน	12.909	0.764	4.585	21.547	9.674	14.544	24.385	1.083	1.981	20.167	14.316	19.125	145.081
รวม	50.752	39.869	42.428	60.652	48.779	52.387	63.490	38.926	41.085	59.272	49.636	58.230	605.506
ปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุด	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000

ปริมาณน้ำในเขื่อนร้อยเอ็ด

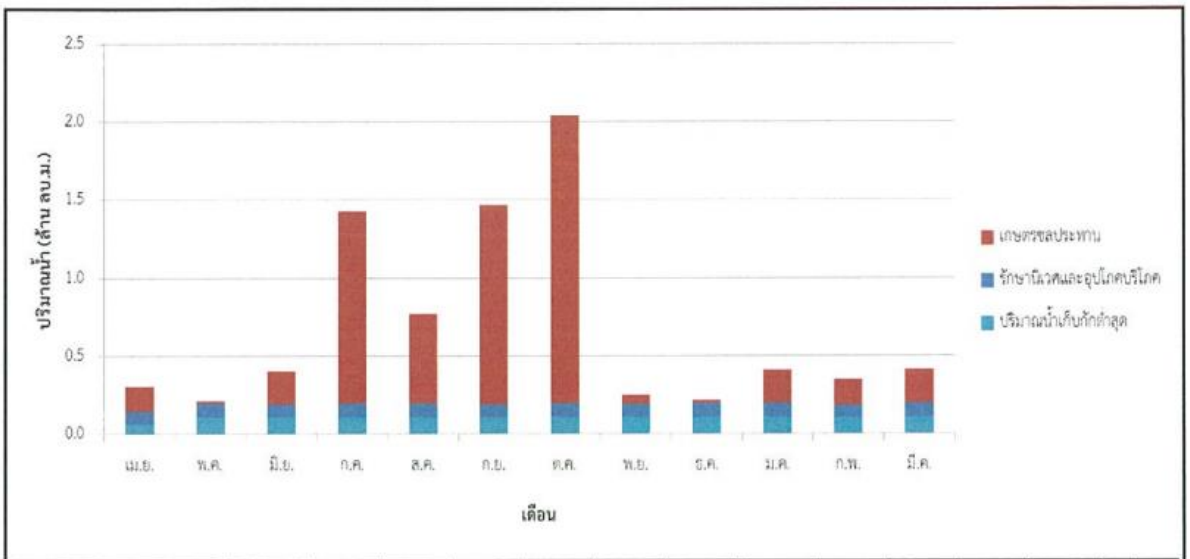
อ่างเก็บน้ำหนองหญ้าม้า จ.ร้อยเอ็ด	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	ทั้งปี
รักษานิเวศและอุปโภคบริโภค	0.003	0.003	0.003	0.003	0.003	0.003	0.003	0.003	0.003	0.003	0.002	0.003	0.032
เกษตรชลประทาน	0.088	0.011	0.260	1.237	0.590	0.776	1.388	0.062	0.030	0.138	0.116	0.146	4.842
รวม	0.090	0.013	0.263	1.240	0.593	0.779	1.390	0.065	0.032	0.141	0.118	0.149	4.874
ปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุด	0.091	0.091	0.091	0.091	0.091	0.091	0.091	0.091	0.091	0.091	0.091	0.091	0.091

ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำหนองหญ้าม้า จ.ร้อยเอ็ด

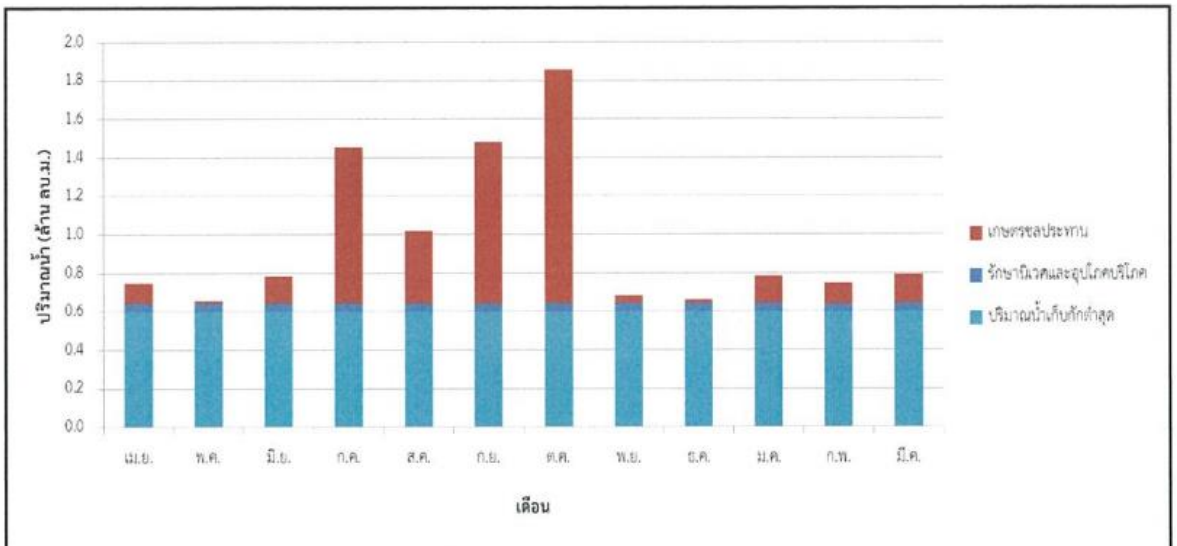
อ่างเก็บน้ำธวัชชัย	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	ทั้งปี
รักษานิเวศและอุปโภคบริโภค	0.026	0.027	0.026	0.027	0.027	0.026	0.027	0.026	0.027	0.027	0.024	0.027	0.315
เกษตรชลประทาน	0.109	0.014	0.292	1.412	0.502	0.997	1.670	0.117	0.036	0.167	0.144	0.177	5.639
รวม	0.135	0.040	0.318	1.439	0.529	1.023	1.697	0.143	0.063	0.194	0.169	0.204	5.954
ปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุด	0.110	0.110	0.110	0.110	0.110	0.110	0.110	0.110	0.110	0.110	0.110	0.110	0.110

ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำธวัชชัย

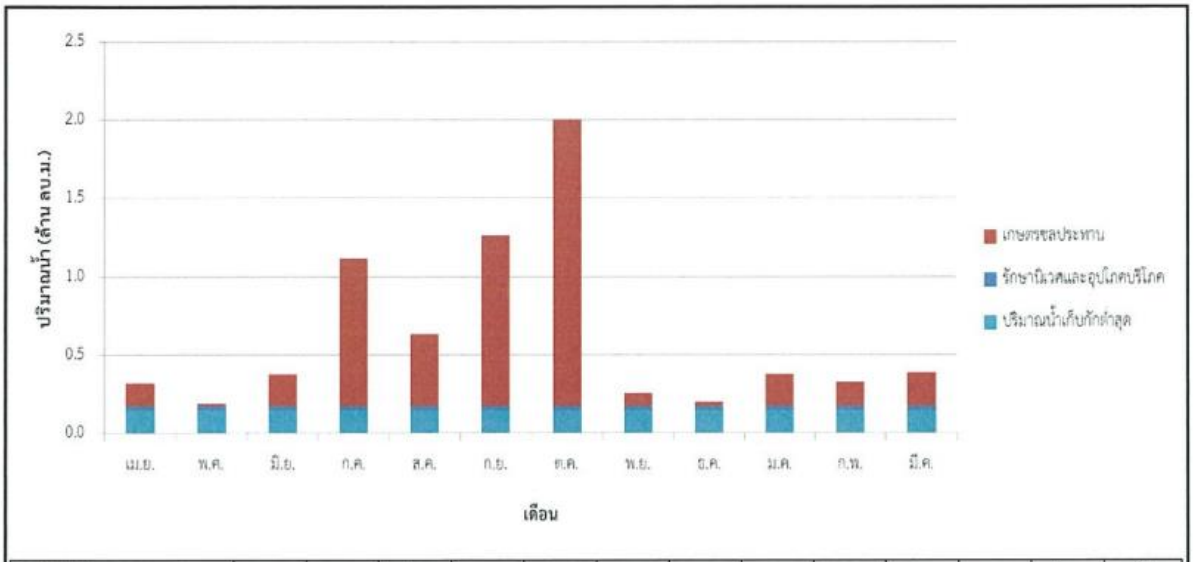
อ่างเก็บน้ำลำพะยัง(ตอนบน)	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	ทั้งปี
รักษานิเวศและอุปโภคบริโภค	0.083	0.086	0.083	0.086	0.086	0.083	0.086	0.083	0.086	0.086	0.078	0.086	1.015
เกษตรชลประทาน	0.158	0.015	0.213	1.235	0.573	1.272	1.846	0.058	0.024	0.214	0.162	0.221	5.990
รวม	0.241	0.101	0.296	1.321	0.659	1.355	1.933	0.141	0.111	0.300	0.240	0.307	7.006
ปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุด	0.063	0.110	0.110	0.110	0.110	0.110	0.110	0.110	0.110	0.110	0.110	0.110	0.110

ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำลำพะยัง(ตอนบน)

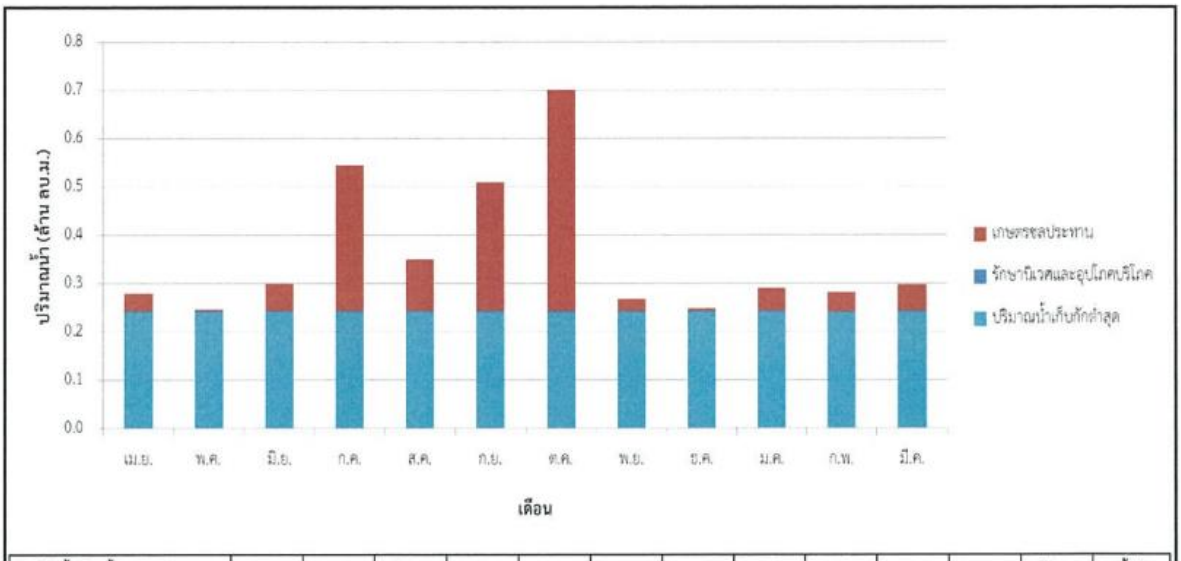
อ่างเก็บน้ำห้วยมะโน	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	ทั้งปี
รักษานิเวศและอุปโภคบริโภค	0.044	0.046	0.044	0.046	0.046	0.044	0.046	0.044	0.046	0.046	0.041	0.046	0.536
เกษตรชลประทาน	0.104	0.010	0.140	0.810	0.376	0.834	1.211	0.038	0.016	0.140	0.107	0.145	3.931
รวม	0.148	0.055	0.184	0.856	0.421	0.878	1.257	0.082	0.061	0.186	0.148	0.191	4.467
ปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุด	0.600	0.600	0.600	0.600	0.600	0.600	0.600	0.600	0.600	0.600	0.600	0.600	0.600

ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำห้วยมะโน

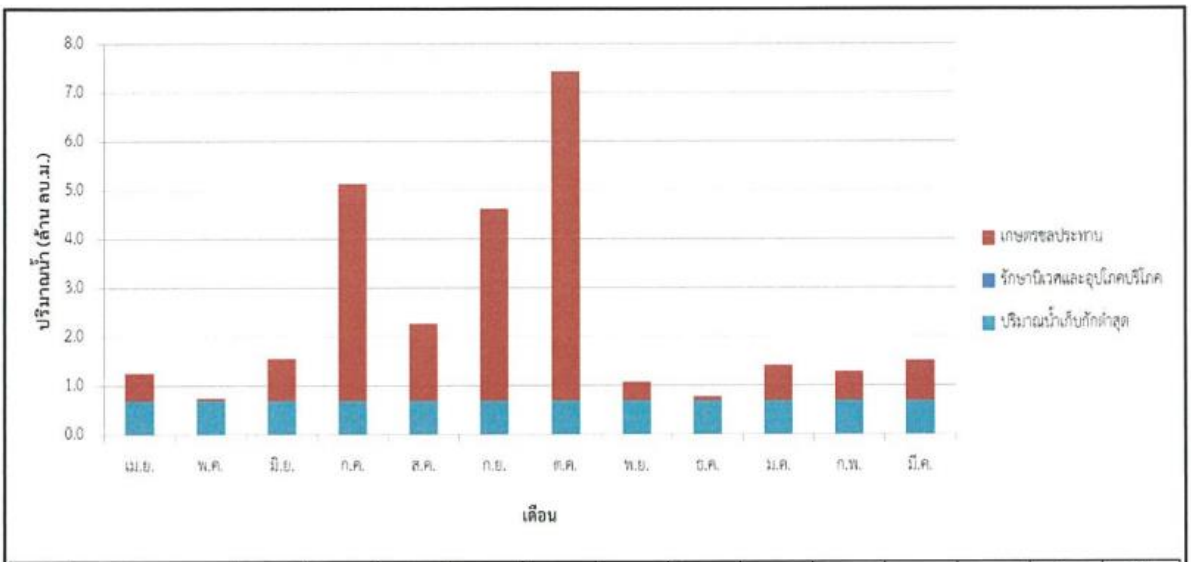
อ่างเก็บน้ำห้วยจาน	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	ทั้งปี
รักษานิเวศและอุปโภคบริโภค	0.026	0.027	0.026	0.027	0.027	0.026	0.027	0.026	0.027	0.027	0.024	0.027	0.315
เกษตรชลประทาน	0.147	0.013	0.202	0.940	0.457	1.086	1.825	0.083	0.023	0.203	0.152	0.210	5.342
รวม	0.173	0.040	0.228	0.967	0.484	1.112	1.851	0.109	0.050	0.230	0.177	0.237	5.658
ปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุด	0.150	0.150	0.150	0.150	0.150	0.150	0.150	0.150	0.150	0.150	0.150	0.150	0.150

ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำห้วยจาน

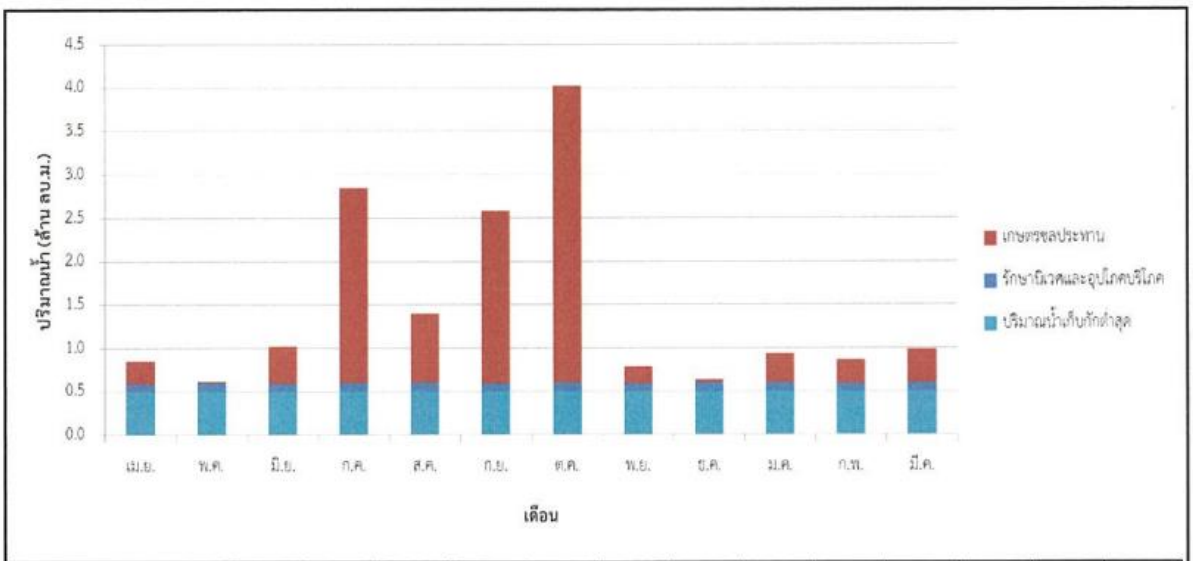
อ่างเก็บน้ำห้วยผึ้ง	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	ทั้งปี
รักษานิเวศและอุปโภคบริโภค	0.003	0.003	0.003	0.003	0.003	0.003	0.003	0.003	0.003	0.003	0.002	0.003	0.032
เกษตรชลประทาน	0.037	0.003	0.058	0.301	0.108	0.267	0.458	0.026	0.005	0.049	0.039	0.055	1.406
รวม	0.040	0.006	0.060	0.304	0.110	0.269	0.461	0.028	0.008	0.051	0.042	0.058	1.438
ปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุด	0.240	0.240	0.240	0.240	0.240	0.240	0.240	0.240	0.240	0.240	0.240	0.240	0.240

ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำห้วยผึ้ง

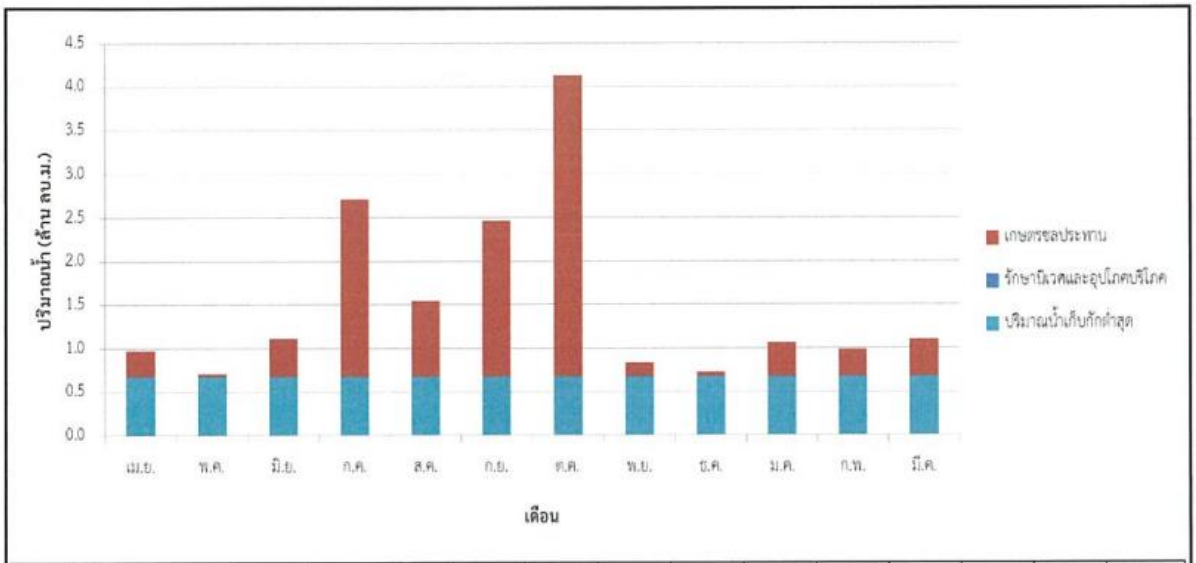
อ่างเก็บน้ำห้วยฝา	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	ทั้งปี
รักษานิเวศและอุปโภคบริโภค	0.008	0.008	0.008	0.008	0.008	0.008	0.008	0.008	0.008	0.008	0.007	0.008	0.095
เกษตรชลประทาน	0.545	0.050	0.846	4.421	1.577	3.911	6.722	0.380	0.081	0.716	0.581	0.816	20.645
รวม	0.553	0.058	0.853	4.429	1.585	3.918	6.730	0.388	0.089	0.724	0.588	0.824	20.740
ปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุด	0.700	0.700	0.700	0.700	0.700	0.700	0.700	0.700	0.700	0.700	0.700	0.700	0.700

ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำห้วยฝา

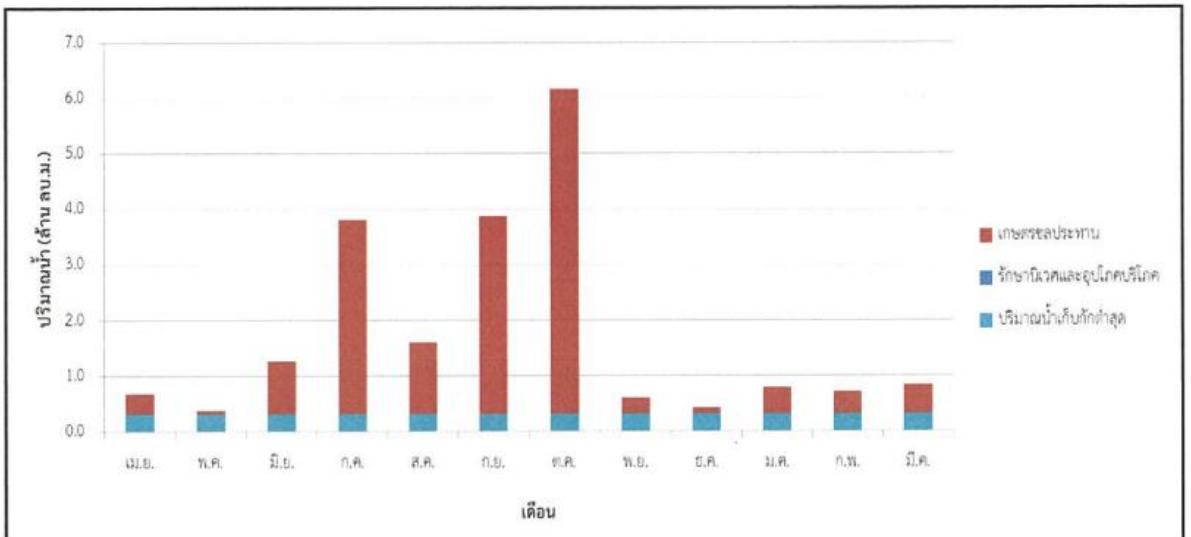
อ่างเก็บน้ำห้วยสะทด	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	ทั้งปี
รักษานิเวศและอุปโภคบริโภค	0.093	0.096	0.093	0.096	0.096	0.093	0.096	0.093	0.096	0.096	0.087	0.096	1.131
เกษตรชลประทาน	0.262	0.024	0.431	2.253	0.804	1.993	3.426	0.194	0.039	0.344	0.280	0.393	10.443
รวม	0.355	0.120	0.524	2.349	0.900	2.086	3.523	0.287	0.135	0.440	0.367	0.489	11.575
ปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุด	0.500	0.500	0.500	0.500	0.500	0.500	0.500	0.500	0.500	0.500	0.500	0.500	0.500

ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำห้วยสะทด

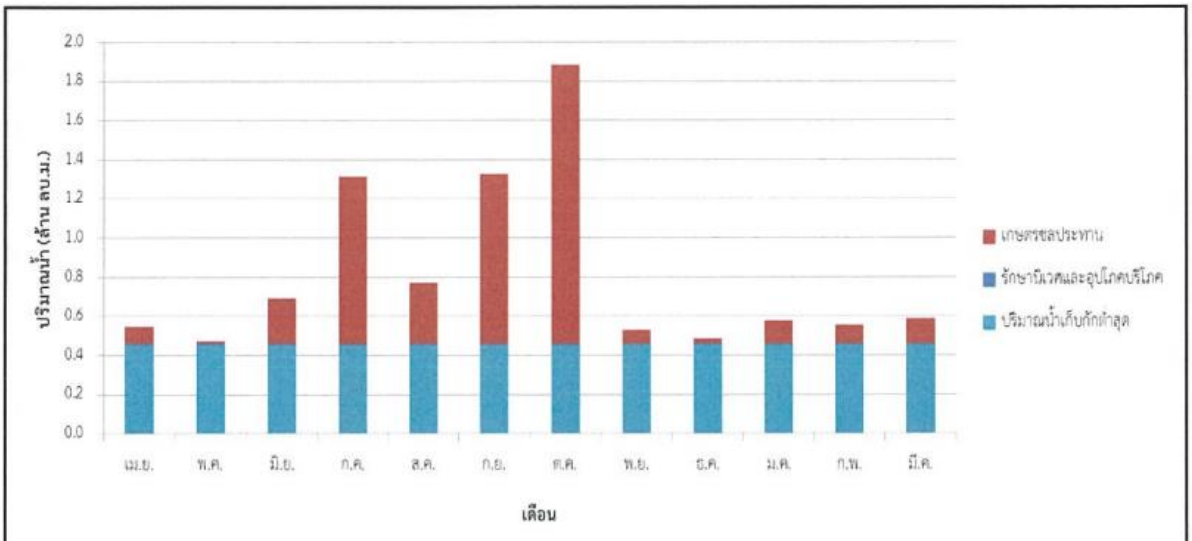
อ่างเก็บน้ำห้วยจุมจัง	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	ทั้งปี
รักษานิเวศและอุปโภคบริโภค	0.013	0.013	0.013	0.013	0.013	0.013	0.013	0.013	0.013	0.013	0.012	0.013	0.158
เกษตรชลประทาน	0.299	0.028	0.437	2.033	0.868	1.780	3.446	0.162	0.044	0.386	0.310	0.424	10.215
รวม	0.312	0.041	0.450	2.047	0.881	1.793	3.460	0.175	0.057	0.399	0.322	0.437	10.373
ปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุด	0.667	0.667	0.667	0.667	0.667	0.667	0.667	0.667	0.667	0.667	0.667	0.667	0.667

ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำห้วยจุมจัง

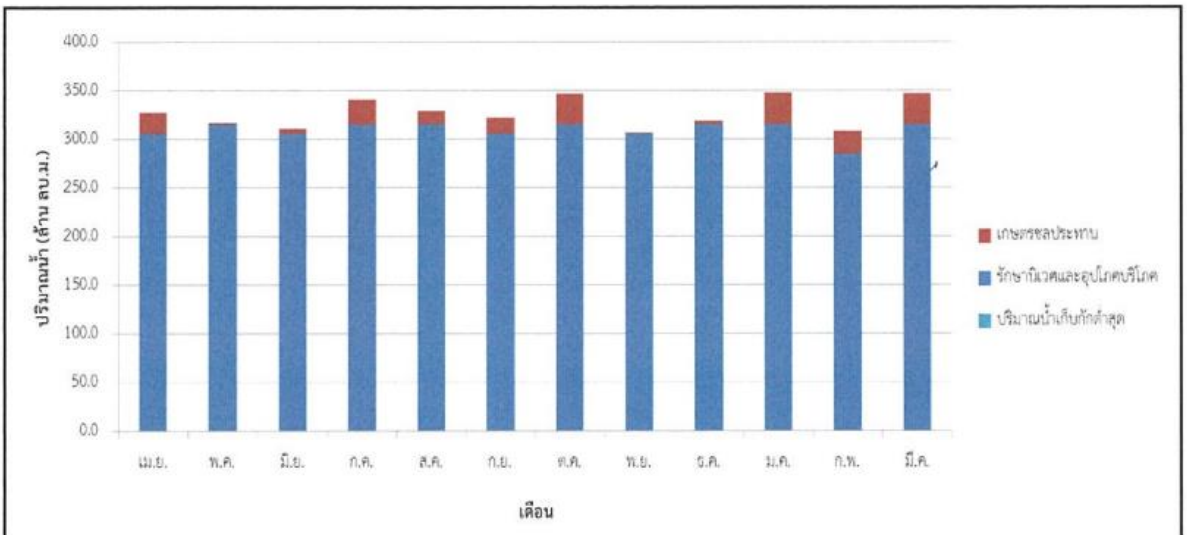
อ่างเก็บน้ำห้วยวังนอง	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	ทั้งปี
รักษานิเวศและอุปโภคบริโภค	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.005	0.063
เกษตรชลประทาน	0.358	0.054	0.941	3.488	1.276	3.549	5.830	0.283	0.102	0.471	0.398	0.519	17.268
รวม	0.363	0.060	0.946	3.494	1.281	3.554	5.835	0.288	0.107	0.477	0.403	0.524	17.331
ปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุด	0.320	0.320	0.320	0.320	0.320	0.320	0.320	0.320	0.320	0.320	0.320	0.320	0.320

ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำห้วยวังนอง

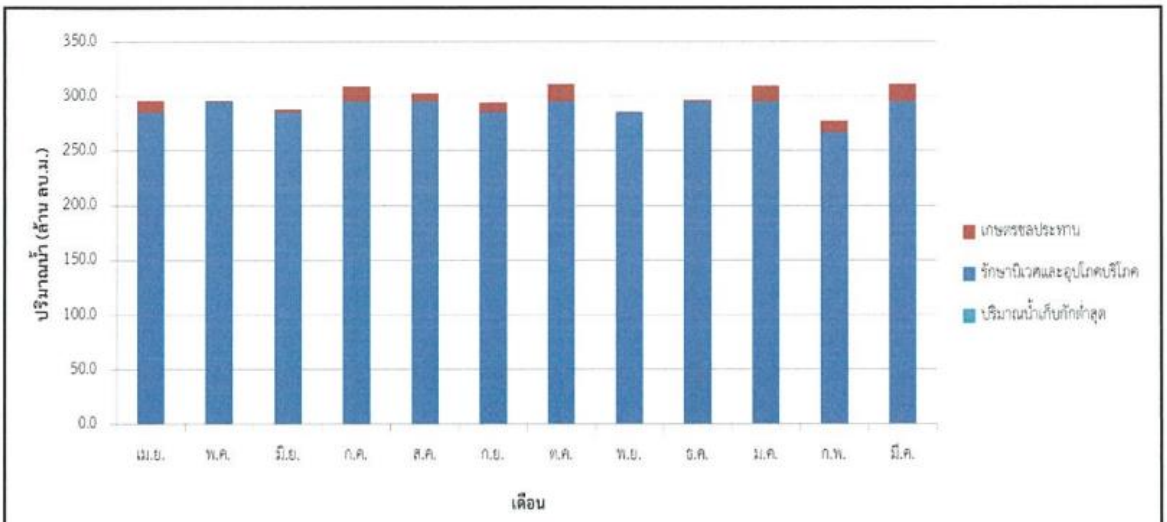
อ่างเก็บน้ำห้วยพุงใหญ่	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	ทั้งปี
รักษานิเวศและอุปโภคบริโภค	0.010	0.011	0.010	0.011	0.011	0.010	0.011	0.010	0.011	0.011	0.010	0.011	0.126
เกษตรชลประทาน	0.088	0.013	0.230	0.852	0.312	0.867	1.425	0.069	0.025	0.116	0.098	0.127	4.222
รวม	0.098	0.024	0.240	0.863	0.323	0.878	1.436	0.080	0.036	0.126	0.107	0.138	4.349
ปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุด	0.450	0.450	0.450	0.450	0.450	0.450	0.450	0.450	0.450	0.450	0.450	0.450	0.450

ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำห้วยพุงใหญ่

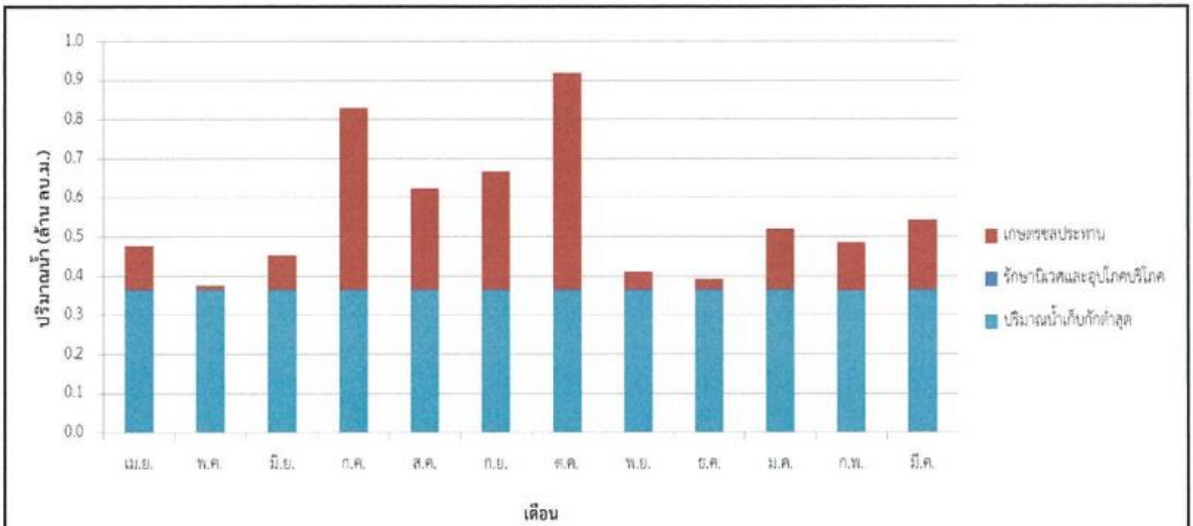
เขื่อนยโสธร	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	ทั้งปี
รักษานิเวศและอุปโภคบริโภค	305.398	315.578	305.398	315.578	315.578	305.398	315.578	305.398	315.578	315.578	285.039	315.578	3,715.681
เกษตรชลประทาน	21.975	1.573	5.526	25.162	14.028	16.990	31.304	0.795	3.133	32.596	23.628	31.159	207.869
รวม	327.374	317.151	310.925	340.741	329.606	322.389	346.882	306.193	318.711	348.174	308.667	346.738	3,923.550
ปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุด	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000

ปริมาณน้ำในเขื่อนยโสธร

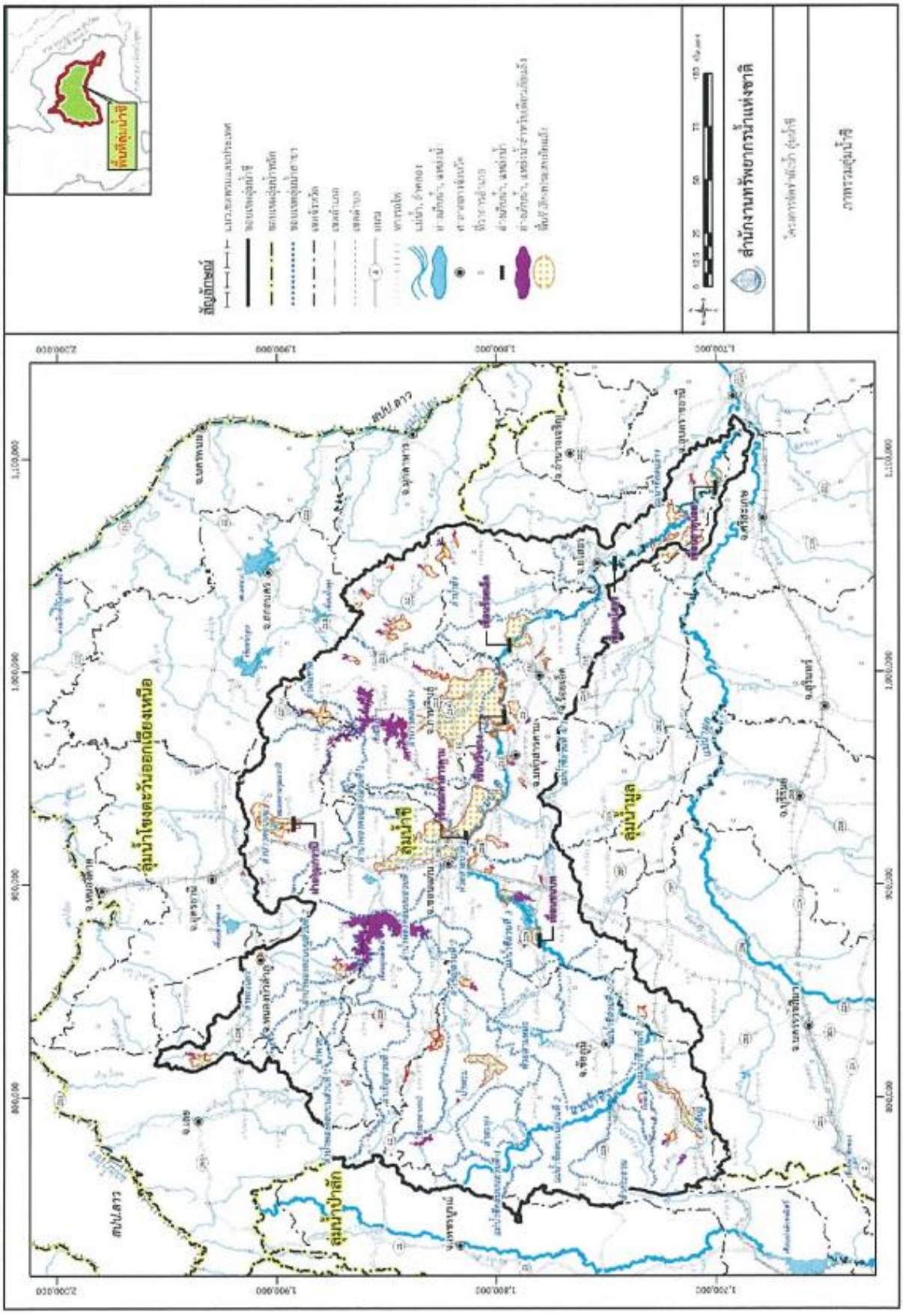
เขื่อนธาตุน้อย	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	ทั้งปี
รักษานิเวศและอุปโภคบริโภค	285.405	294.919	285.405	294.919	294.919	285.405	294.919	285.405	294.919	294.919	266.378	294.919	3,472.429
เกษตรชลประทาน	10.554	0.956	2.641	13.856	7.747	9.025	16.030	0.550	1.465	14.658	10.804	16.382	104.667
รวม	295.960	295.875	288.046	308.775	302.665	294.430	310.948	285.955	296.384	309.577	277.182	311.300	3,577.096
ปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุด	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000

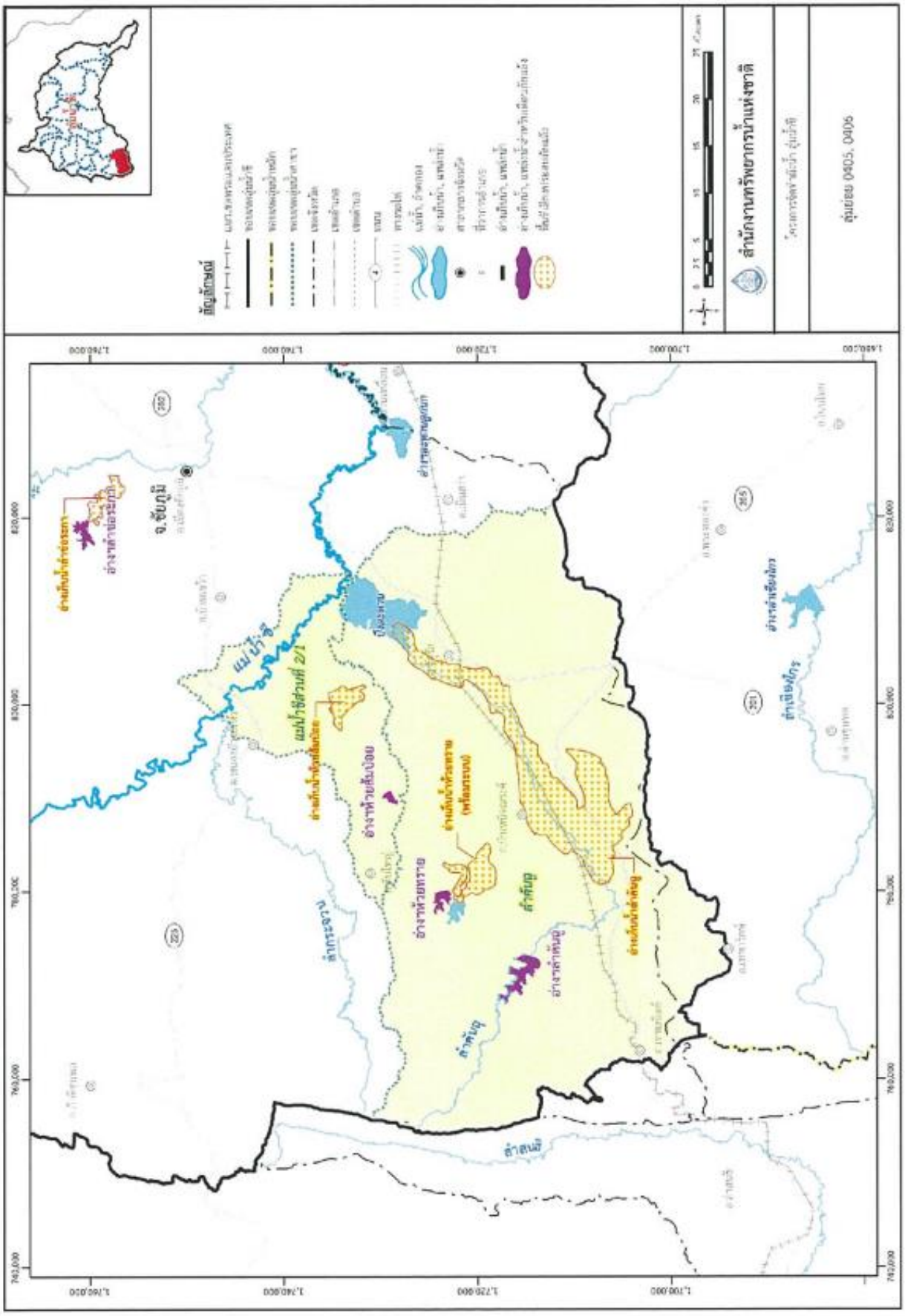
ปริมาณน้ำในเขื่อนธาตุน้อย

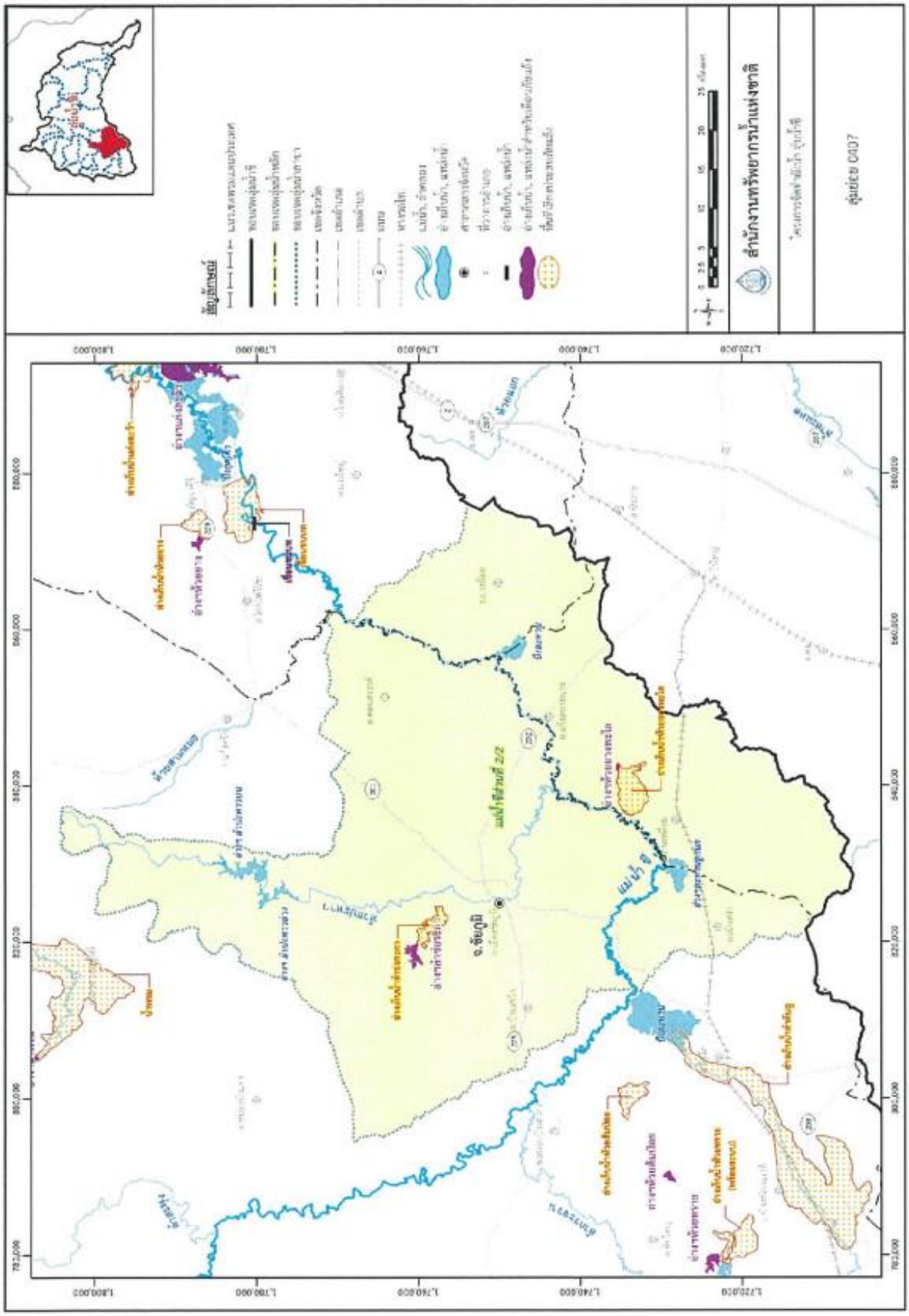

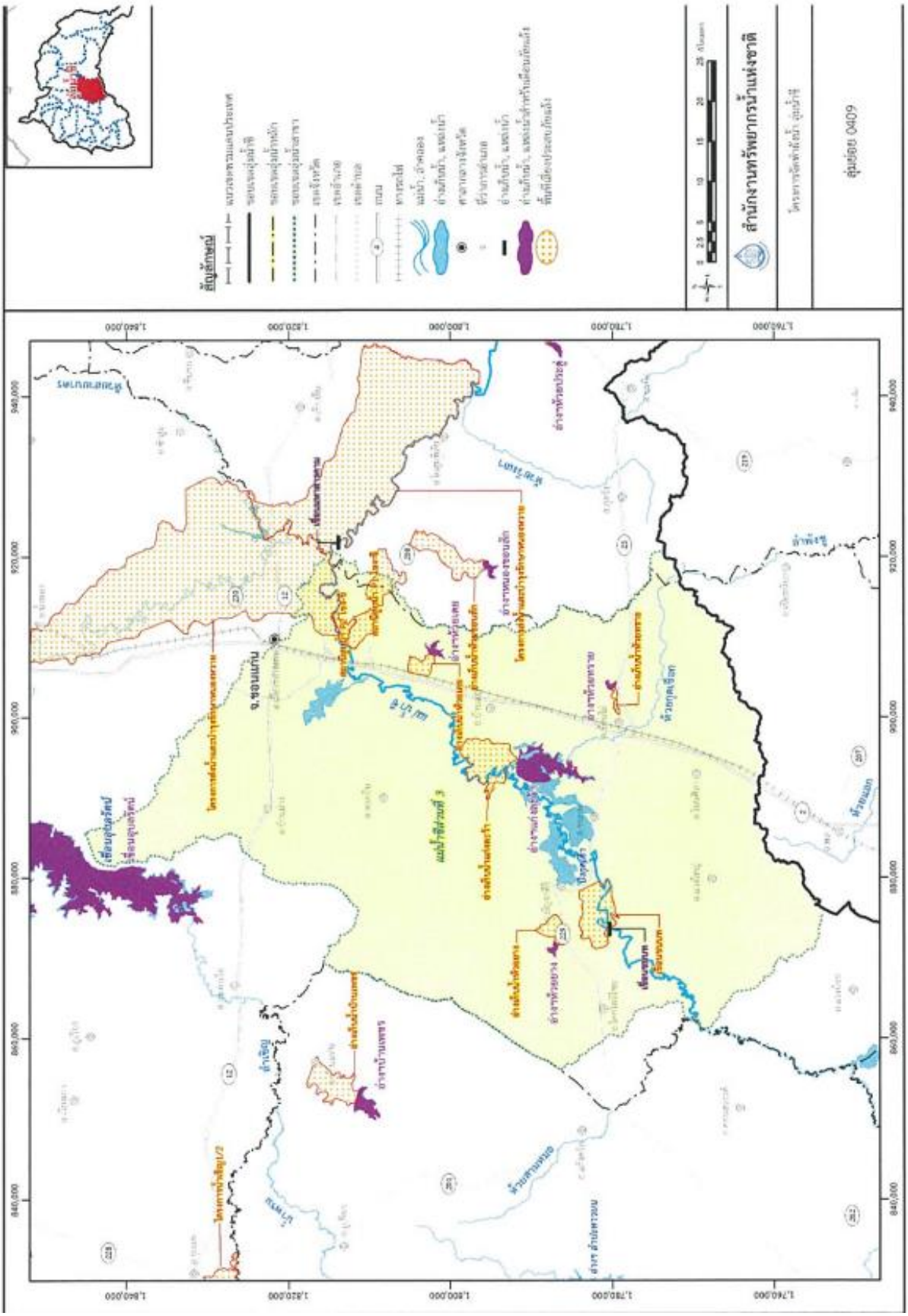
อ่างเก็บน้ำหนองเหล่าหิน	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	ทั้งปี
รักษานิเวศและอุปโภคบริโภค	0.003	0.003	0.003	0.003	0.003	0.003	0.003	0.003	0.003	0.003	0.002	0.003	0.032
เกษตรชลประทาน	0.114	0.011	0.089	0.465	0.260	0.303	0.555	0.048	0.028	0.157	0.121	0.179	2.330
รวม	0.116	0.014	0.092	0.467	0.263	0.306	0.558	0.050	0.031	0.160	0.123	0.182	2.362
ปริมาณน้ำเก็บกักต่ำสุด	0.362	0.362	0.362	0.362	0.362	0.362	0.362	0.362	0.362	0.362	0.362	0.362	0.362

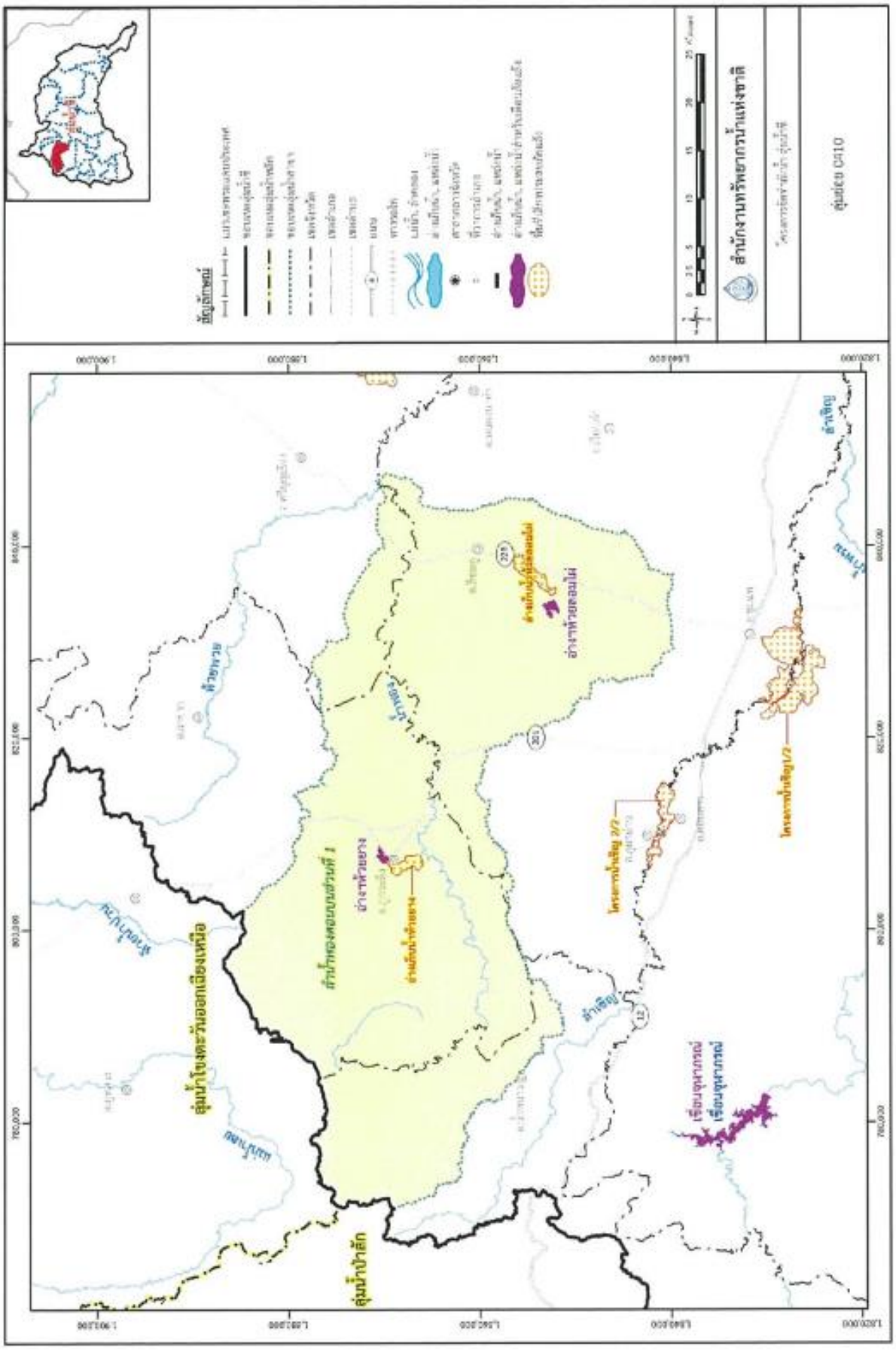
ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำหนองเหล่าหิน

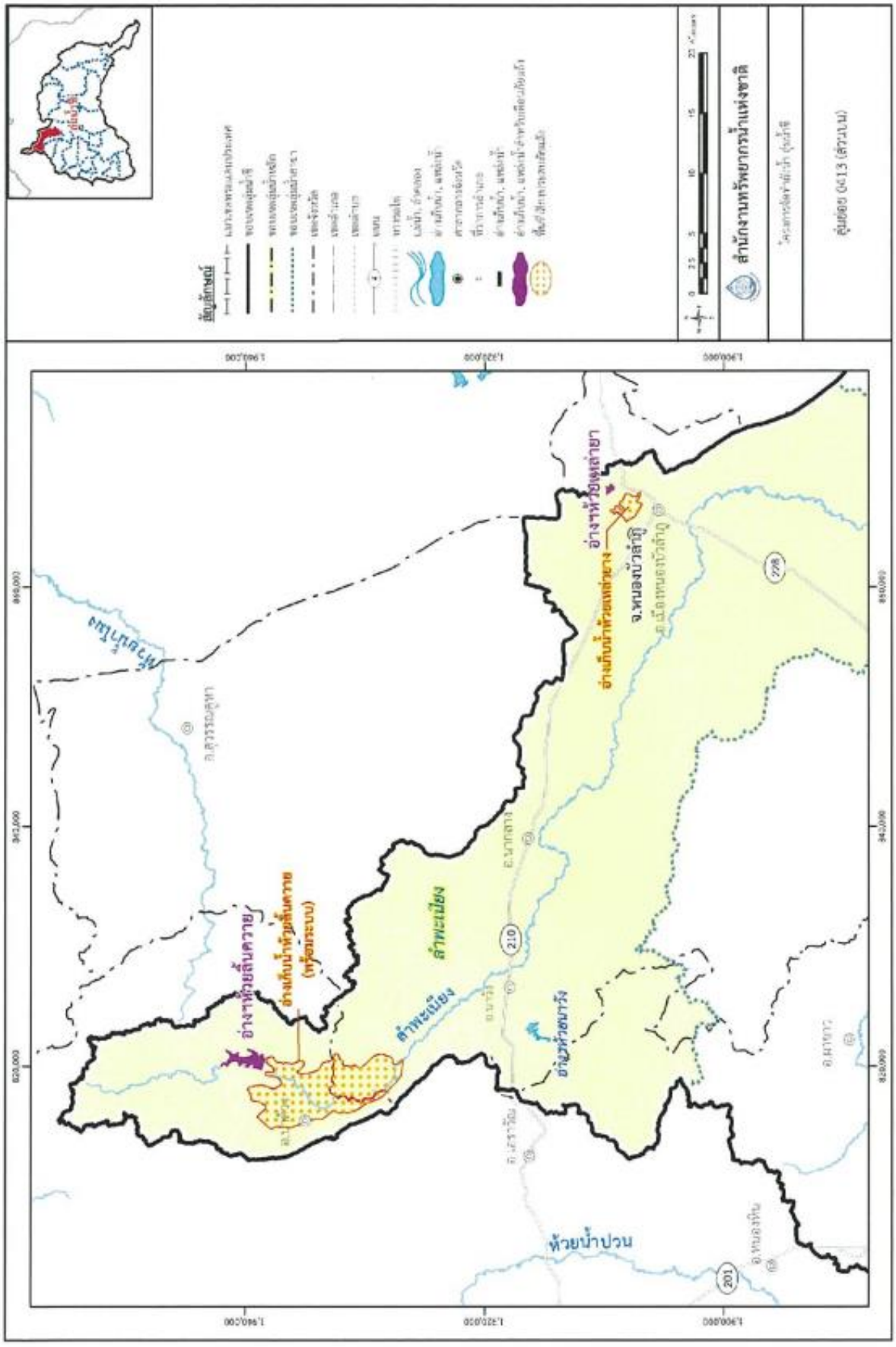

ภาพรวมลุ่มน้ำชี
สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
ลุ่มน้ำชีตอนบน
ลุ่มน้ำชีตอนกลาง
ลุ่มน้ำชีตอนล่าง
ลุ่มน้ำปลายมูล

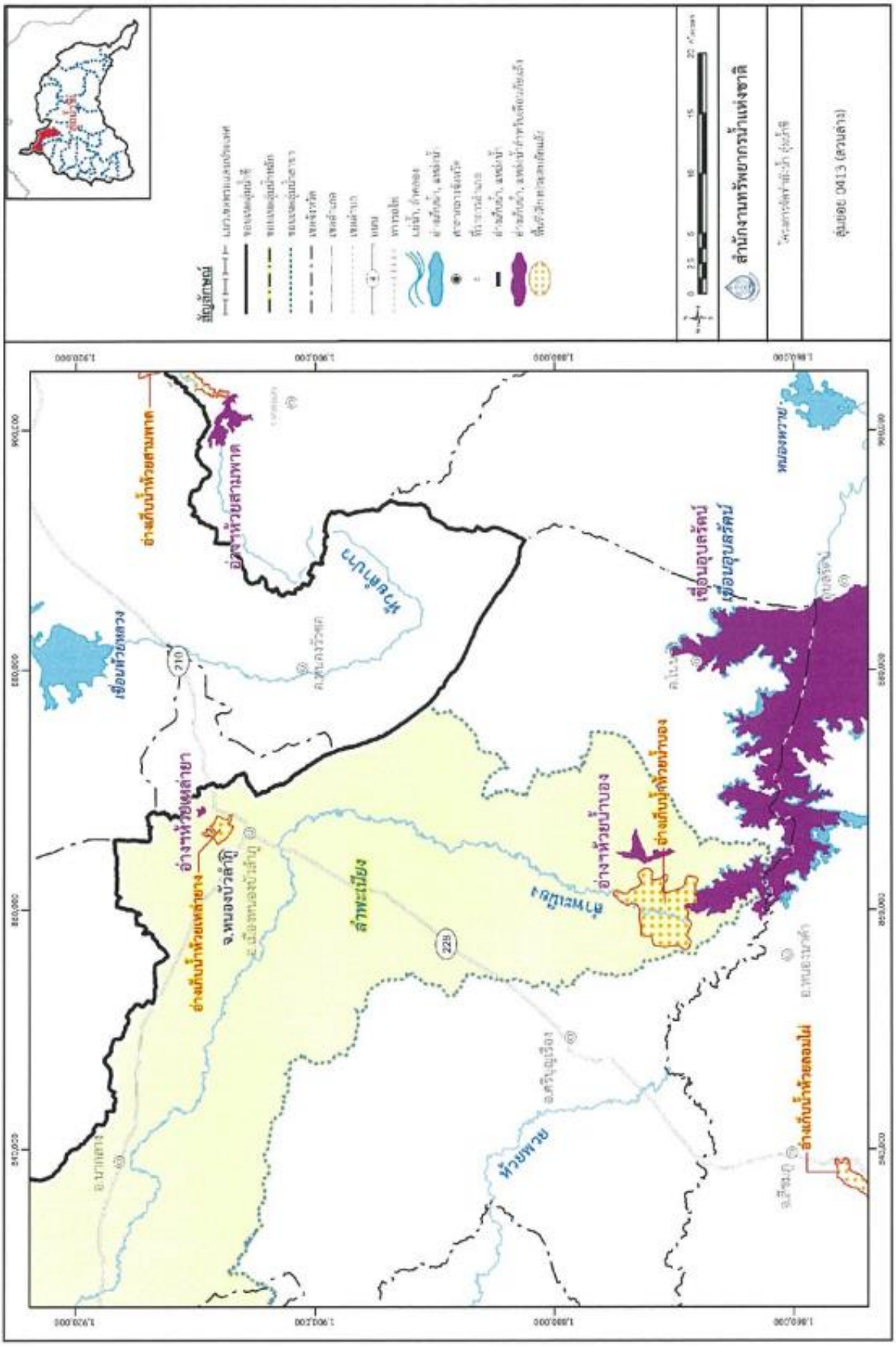

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
ลุ่มน้ำย่อย 0405, 0406
จ.ชัยภูมิ
แม่น้ำชี
ลำน้ำพอง
ลำน้ำเสียว
ลำน้ำปาว
ลำน้ำยัง
ลำน้ำเชิญ
ลำน้ำสนิ

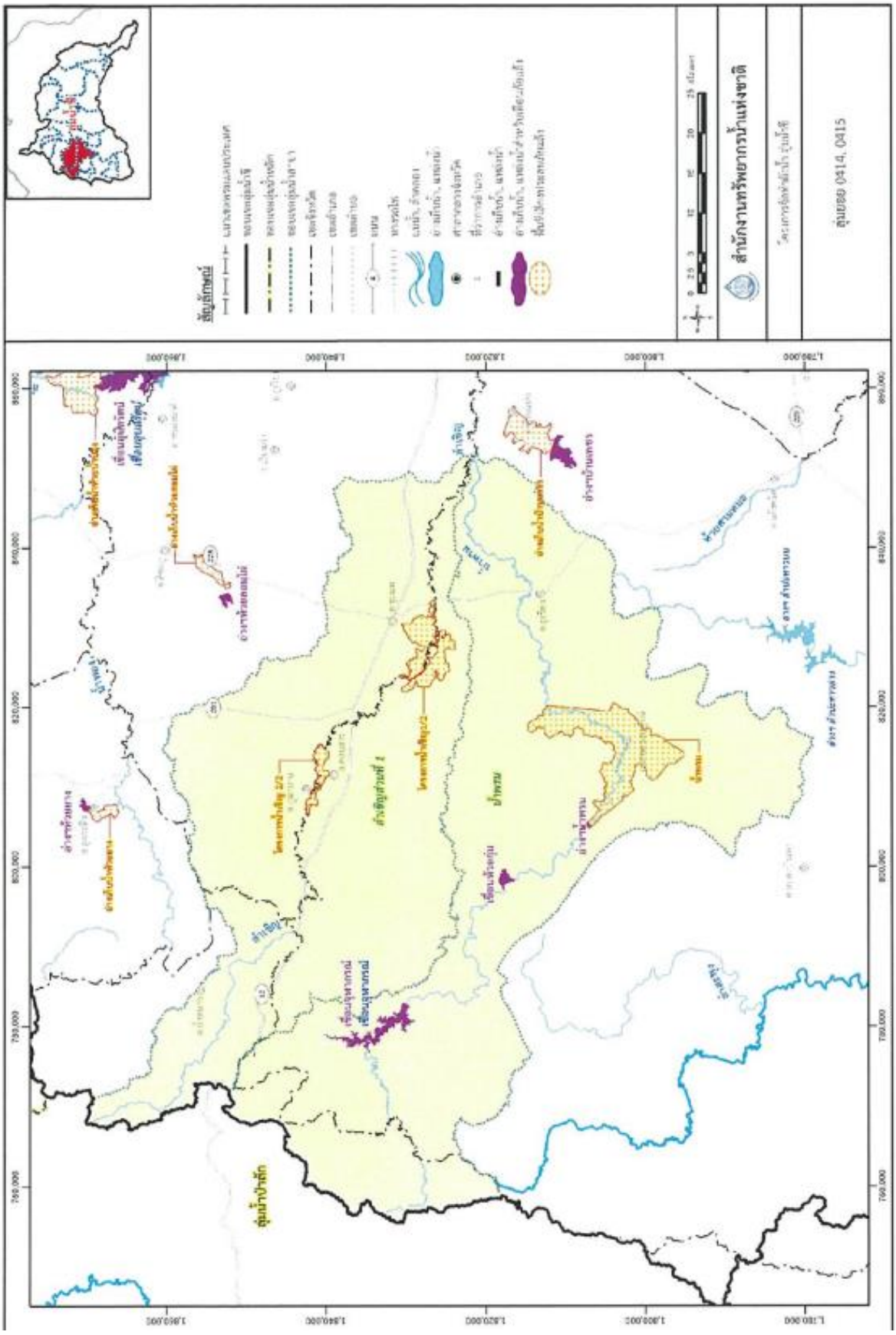

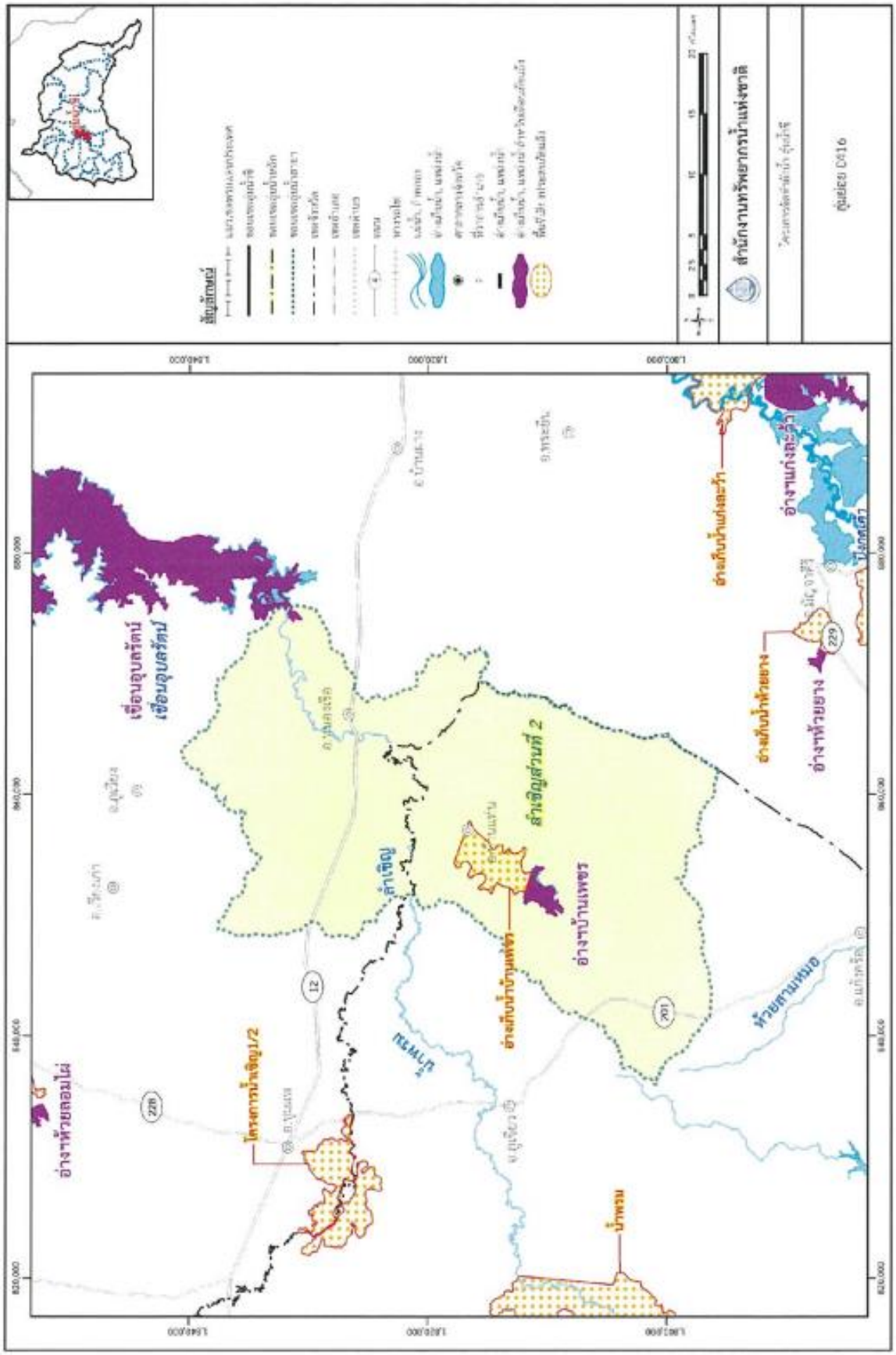

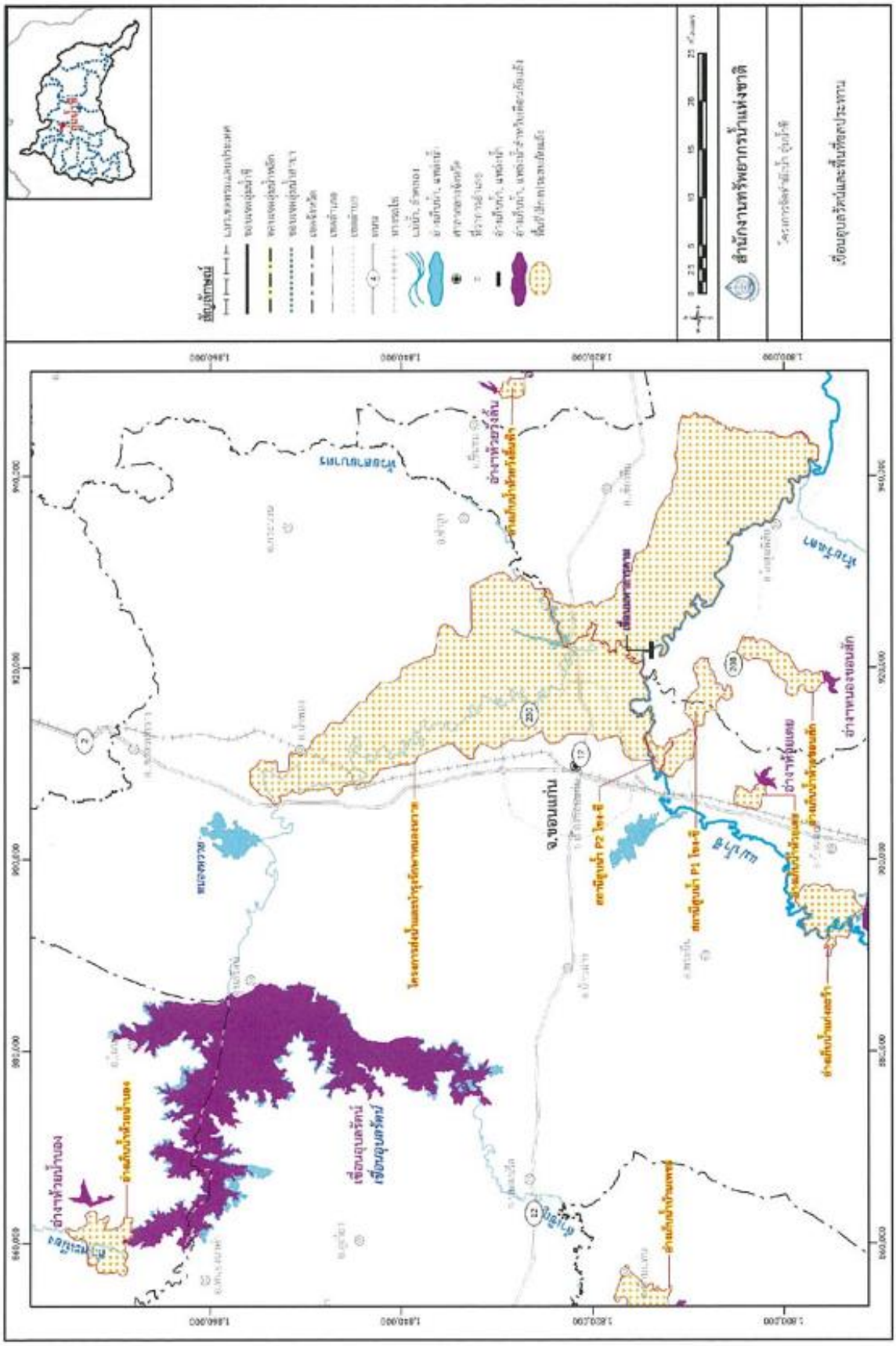

ลุ่มน้ำชี C010
สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
ลุ่มน้ำโขงตอนเหนือ
ลุ่มน้ำป่าสัก
ลำน้ำชี
โครงการน้ำอูน 2/
โครงการน้ำอูน 1/
อ่างเก็บน้ำห้วยหลัวตอนล่าง
อ่างเก็บน้ำห้วยหลัวตอนบน

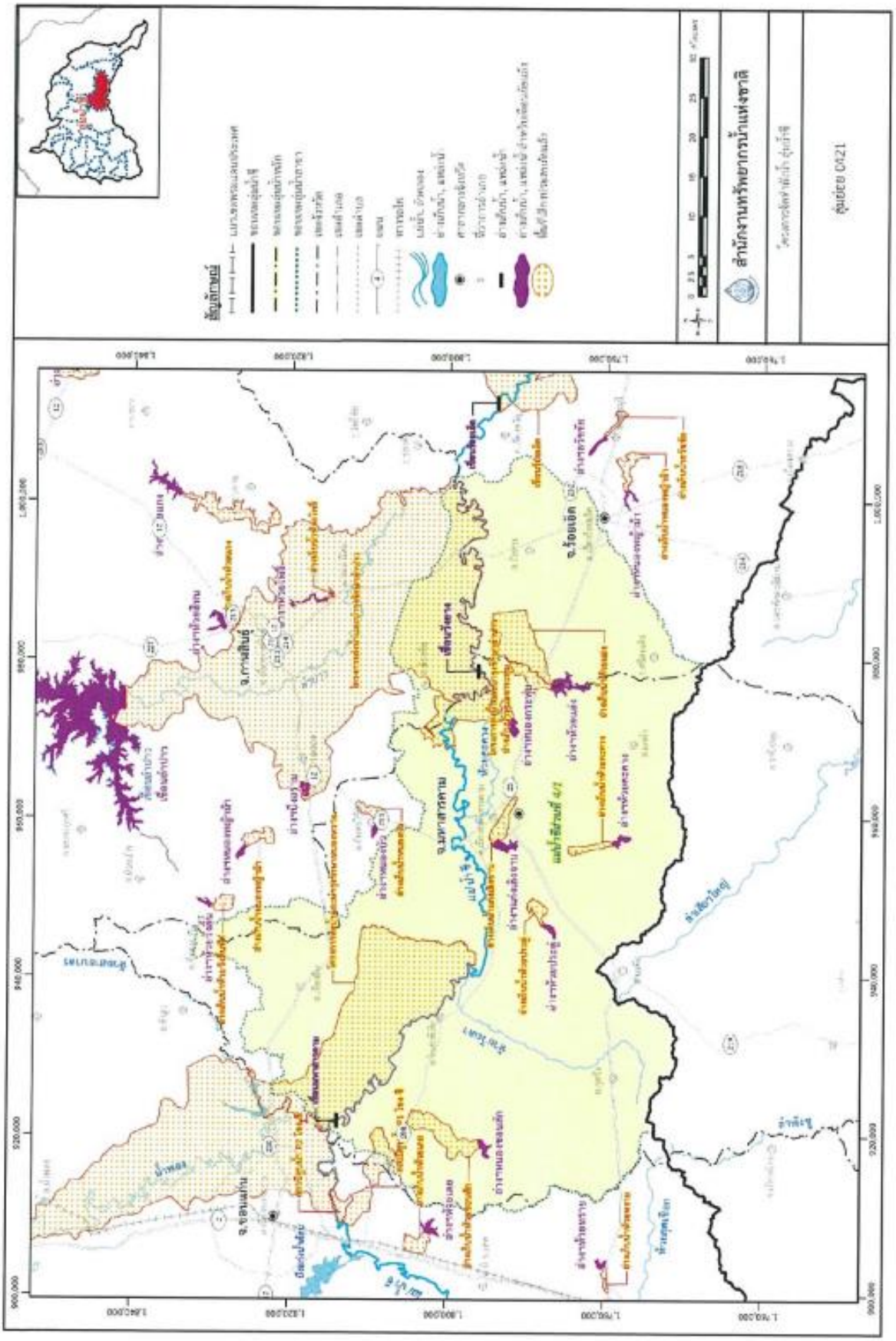

สัญลักษณ์
สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
ลุ่มน้ำชี (0413 ลำตอนบน)
อ่างเก็บน้ำห้วยหินตลาย
อ่างเก็บน้ำห้วยตลาดแม่ลาย
อ่างเก็บน้ำห้วยตลาด (แก้มลระบบ)
อ่างเก็บน้ำห้วยยางวัง
ลำพระเนียง
ห้วยน้ำปวน
210
201
228

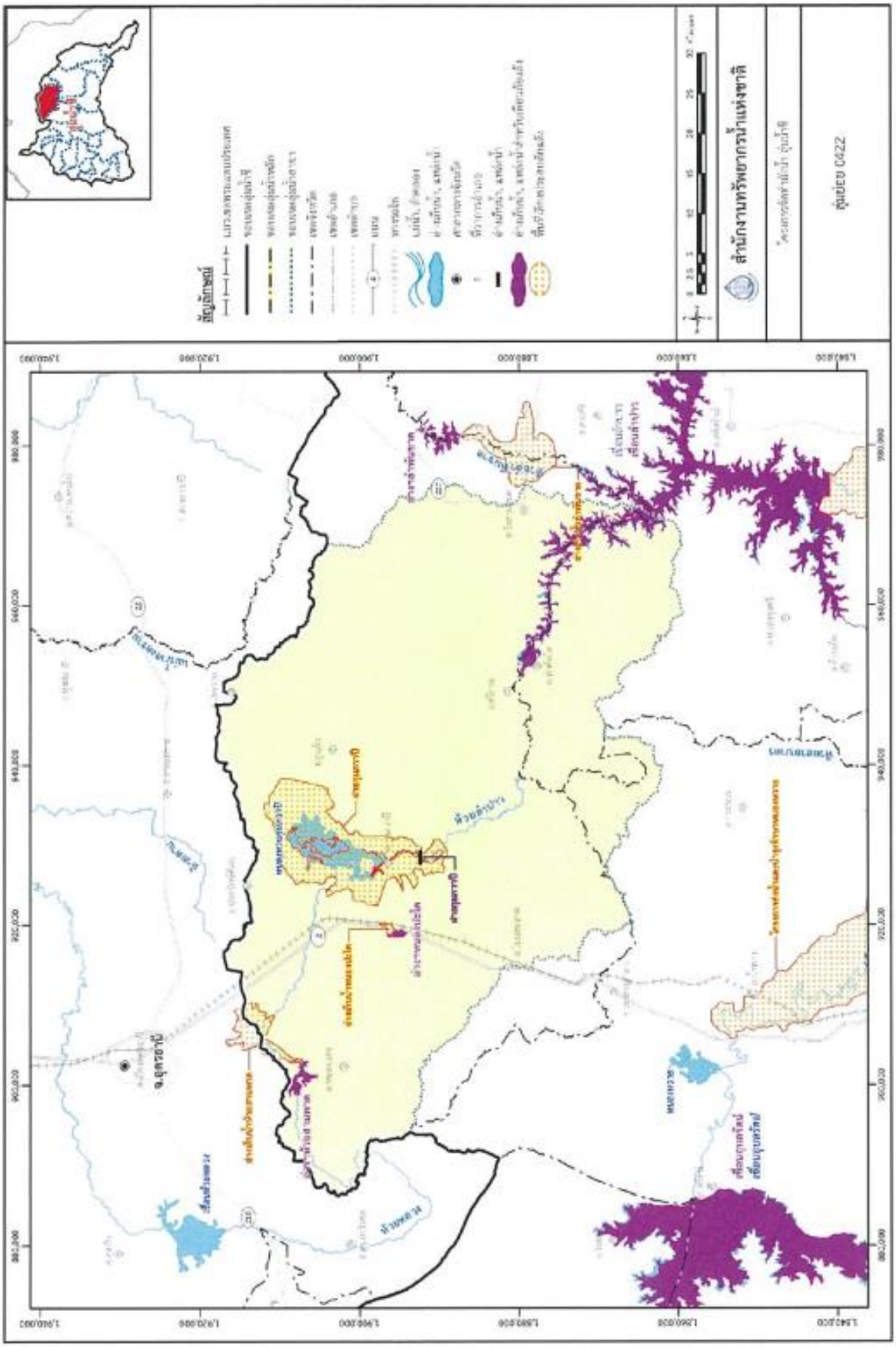

สัญลักษณ์
สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
ลุ่มชี 04 (ตอนล่าง)
เขื่อนอุบลรัตน์
เขื่อนอุบลรัตน์
อ่างเก็บน้ำห้วยลำนางเล่ายา
อ่างเก็บน้ำห้วยลำนางเล่ายา
อ่างเก็บน้ำห้วยคอไม่
ลำพระเพลิง
ลำพระเพลิง
ห้วยพาย
ห้วยพาย
229
214

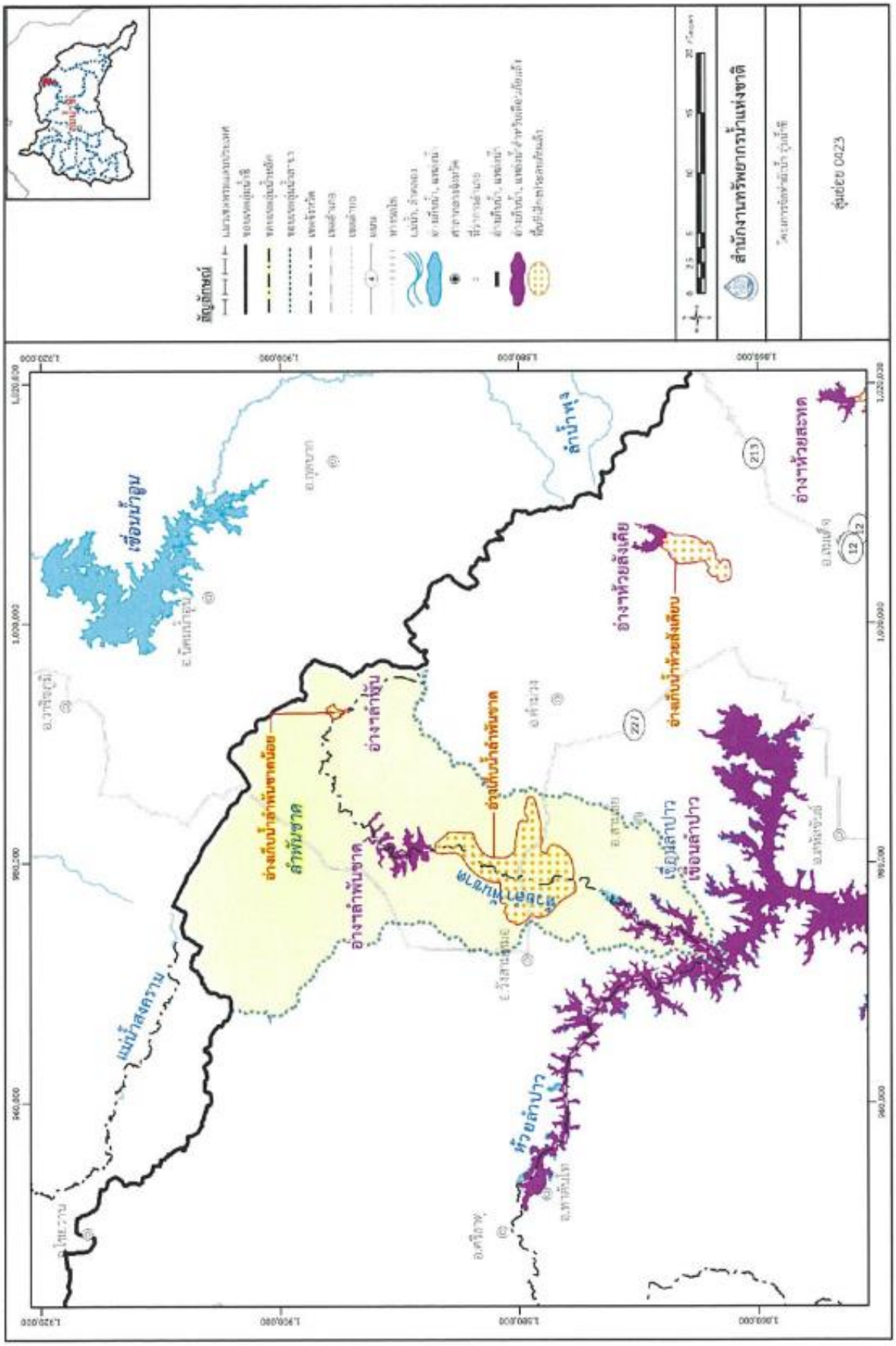

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
ลุ่มน้ำชี 0414, 0415

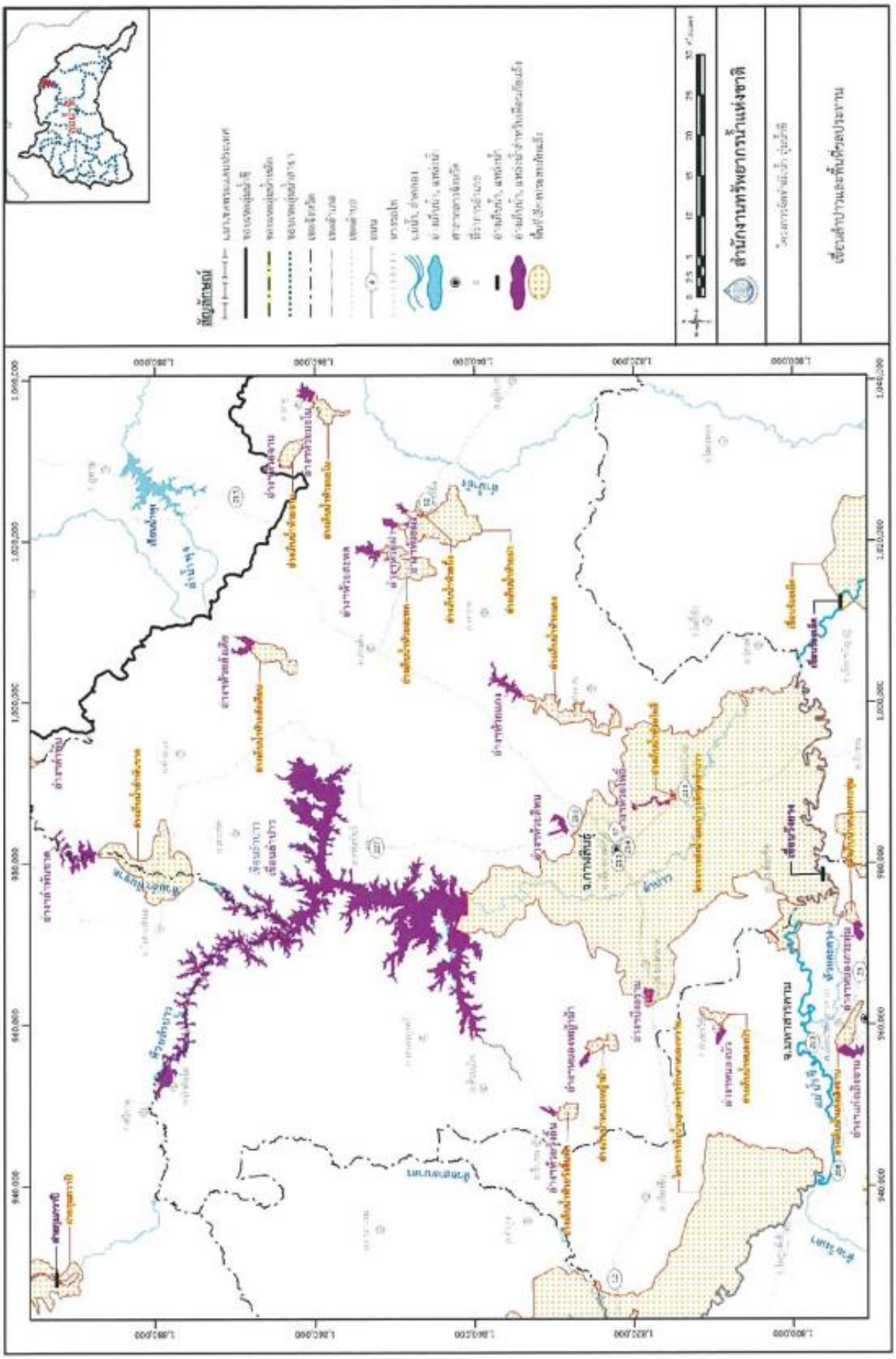

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
ลุ่มน้ำชี 0416
เขื่อนอุบลรัตน์
เขื่อนอุบลรัตน์
อ่างห้วยยอมใย่
โครงการน้ำอิงตู่ 1/2
อ่างน้ำพรม
อ่างบ้านเพชร
อ่างห้วยยาง
อ่างแก่งละว้า
ห้วยตามหมอ
ลำเชียงใหญ่
ลำเชียงตู่
ลำเชียงตู่ส่วนที่ 2
ลำปาว

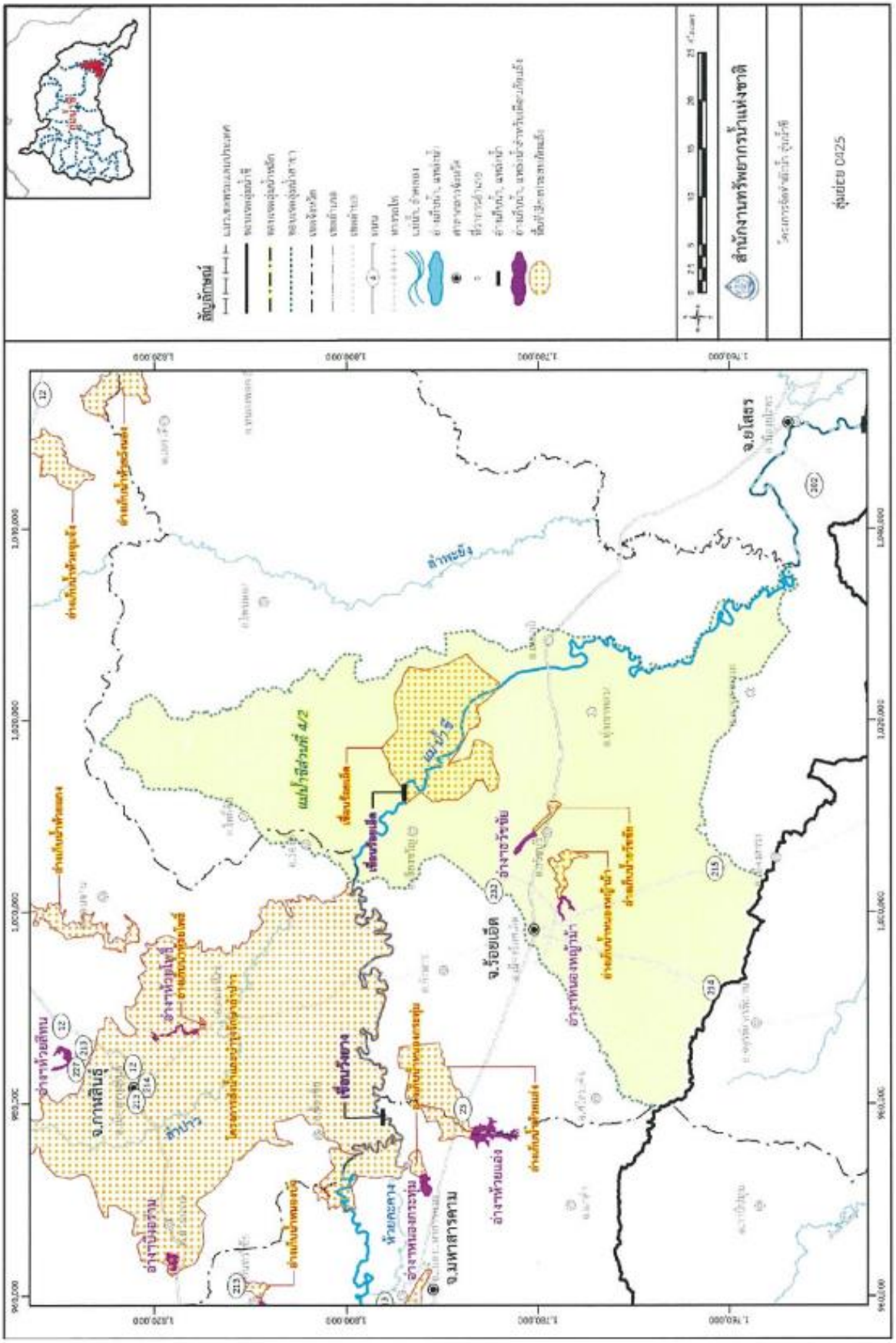

เขื่อนอุบลรัตน์
เขื่อนลำปาว
ลำน้ำชี
ลำน้ำพอง
ลำน้ำปาว
ลำน้ำเสียว
ลำน้ำยัง
ลำน้ำเชิญ
ลำน้ำพุง
ลำน้ำสอง
ลำน้ำสะแทด
ลำน้ำปาวน้อย
ลำน้ำปาวใหญ่
ลำน้ำพองตอนล่าง
ลำน้ำพองตอนบน
ลำน้ำชีตอนล่าง
ลำน้ำชีตอนกลาง
ลำน้ำชีตอนบน
สถานีสูบน้ำ P1 โขง-ชี
สถานีสูบน้ำ P2 โขง-ชี
โครงการผันน้ำและระบบส่งน้ำคลองระบาย
ถนนมิตรภาพ
ทางหลวงหมายเลข 2
ทางหลวงหมายเลข 12
ทางหลวงหมายเลข 23
ทางหลวงหมายเลข 201
ทางหลวงหมายเลข 202
ทางหลวงหมายเลข 207
ทางหลวงหมายเลข 208
ทางหลวงหมายเลข 210
ทางหลวงหมายเลข 213
ทางหลวงหมายเลข 214
ทางหลวงหมายเลข 215
ทางหลวงหมายเลข 216
ทางหลวงหมายเลข 217
ทางหลวงหมายเลข 218
ทางหลวงหมายเลข 219
ทางหลวงหมายเลข 220
ทางหลวงหมายเลข 221
ทางหลวงหมายเลข 222
ทางหลวงหมายเลข 223
ทางหลวงหมายเลข 224
ทางหลวงหมายเลข 225
ทางหลวงหมายเลข 226
ทางหลวงหมายเลข 227
ทางหลวงหมายเลข 228
ทางหลวงหมายเลข 229
ทางหลวงหมายเลข 230
ทางหลวงหมายเลข 231
ทางหลวงหมายเลข 232
ทางหลวงหมายเลข

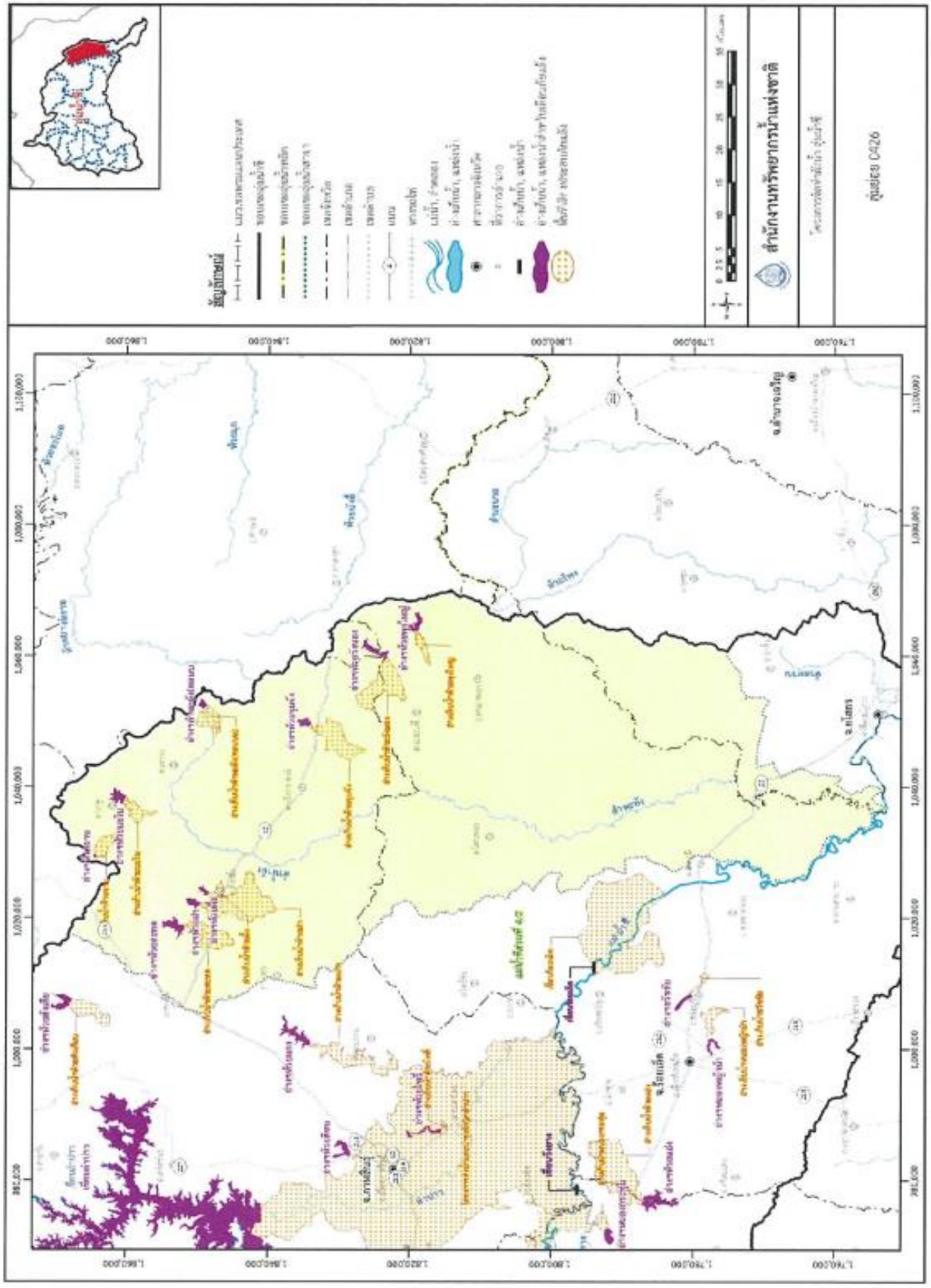

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
ลุ่มน้ำชี 04A21

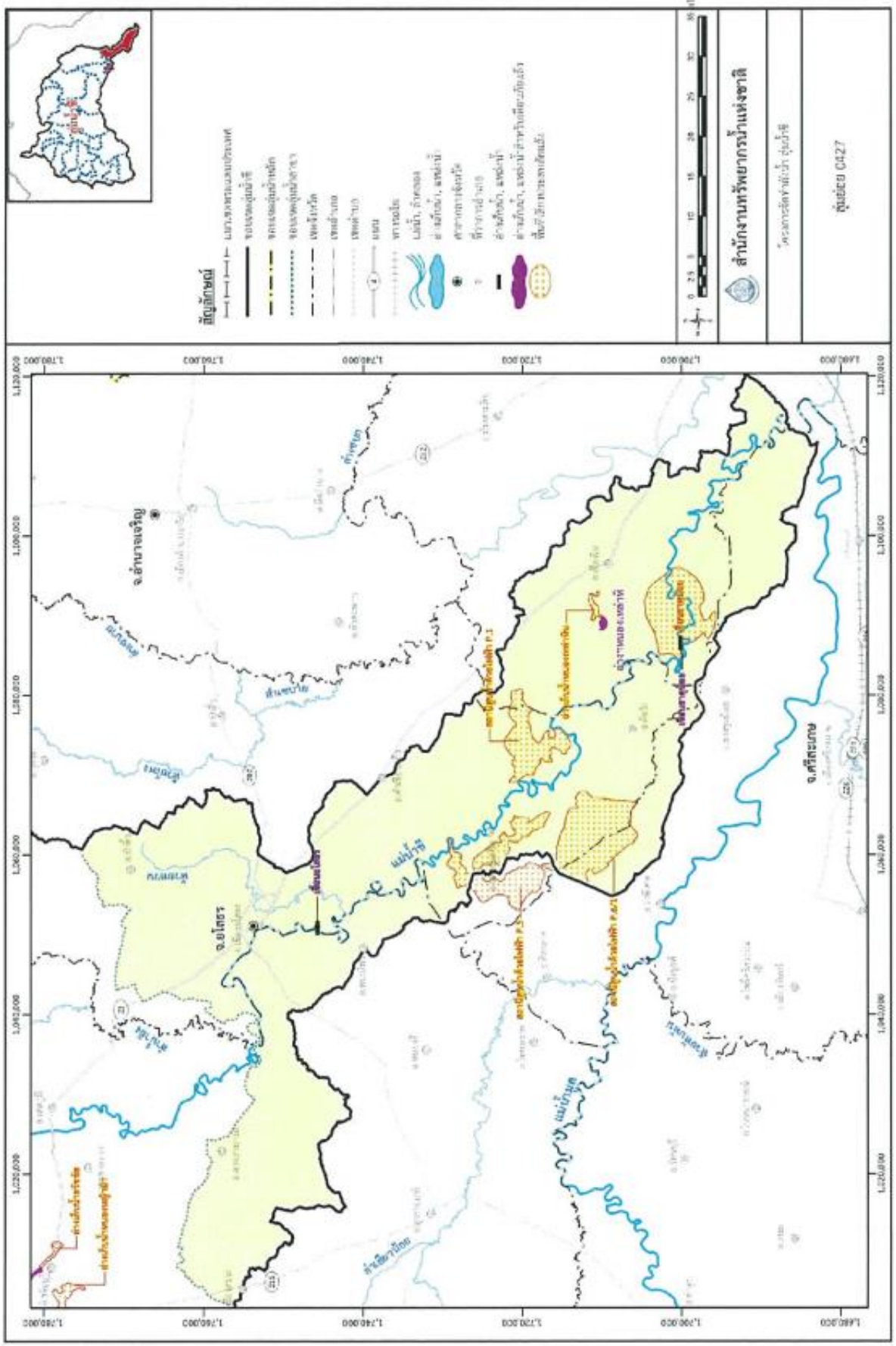

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
ลุ่มน้ำชี 0422

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
ลุ่มน้ำชี 04
ลำน้ำพุง
อ่างห้วยสะทด
อ่างห้วยสังเคียบ
อ่างเก็บน้ำห้วยสังเคียบ
อ่างเก็บกักน้ำลำทับทาดน้อย
อ่างลำปิ้น
อ่างเก็บน้ำลำทับทาด
อ่างลำทับทาด
ลำทับทาด
เขื่อนลำปาว
เขื่อนลำปาว
ห้วยลำปาว
แม่น้ำสงคราม

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

สัญลักษณ์
สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
ลุ่มน้ำชี 0425
จ.ยโสธร
จ.ร้อยเอ็ด
จ.กาฬสินธุ์
จ.มหาสารคาม
แม่น้ำชีสาขาที่ 4/2
ลำพระเพลิง
ลำปาวบน
ลำปาวล่าง
เขื่อนลำปาว
เขื่อนน้ำอูน
อ่างเก็บน้ำห้วยยาง
อ่างเก็บน้ำห้วยหลัว
อ่างเก็บน้ำห้วยสะแกราช
อ่างเก็บน้ำห้วยสามพาด
อ่างเก็บน้ำห้วยเสือเฒ่า
อ่างเก็บน้ำห้วยเสือเต้น
อ่างเก็บน้ำห้วยเสือเต้นน้อย
อ่างเก็บน้ำห้วยเสือเต้นใหญ่
อ่างเก็บน้ำห้วยเสือเต้นใหญ่
อ่างเก็บน้ำห้วยเสือเต้นใหญ่

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
ลุ่มน้ำชี C426

สัญญลักษณ์
สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
ลุ่มน้ำชี
ลุ่มน้ำย่อย 0427
จ.ยโสธร
จ.ศรีสะเกษ
แม่น้ำมูล

อ่างเก็บน้ำ	พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งจากการเตือนภัยจากปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำ		
	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
อ่างเก็บน้ำห้วยส้มป่อย	ชัยภูมิ	จัตุรัส	ส้มป่อย
			หนองบัวบาน
อ่างเก็บน้ำลำคันฉู	ชัยภูมิ	จัตุรัส	กุดน้ำใส
			บ้านกอก
			บ้านขาม
			หนองโดน
			หนองบัวใหญ่
		บำเหน็จณรงค์	เกาะมะนาว
			โคกเพชรพัฒนา
			โคกเริงรมย์
			บ้านชวน
			บ้านตาล
			บ้านเพชร
			หัวทะเล
อ่างเก็บน้ำห้วยทราย	ชัยภูมิ	ซับใหญ่	ซับใหญ่
			ตะโกทอง
		บำเหน็จณรงค์	เกาะมะนาว
			บ้านชวน
อ่างเก็บน้ำลำช่อระกา	ชัยภูมิ	เมืองชัยภูมิ	นาฝาย
			บ้านเล่า
อ่างเก็บน้ำห้วยยางพะไล	นครราชสีมา	แก้งสนามนาง	บึงพะไล
			สีสุก
อ่างเก็บน้ำห้วยยาง	เลย	ภูกระดึง	ภูกระดึง
			ศรีฐาน
อ่างเก็บน้ำห้วยลอมไผ่	ขอนแก่น	สีชมพู	ศรีสุข
			หนองแดง
อ่างเก็บน้ำห้วยลิ้นควาย	เลย	นาด้วง	นาด้วง
			นาดอกคำ
	หนองบัวลำภู	นาวัง	วังปลาป้อม
อ่างเก็บน้ำห้วยเหล่ายาง	หนองบัวลำภู	เมืองหนองบัวลำภู	ลำภู
อ่างเก็บน้ำห้วยน้ำบอง	หนองบัวลำภู	โนนสัง	โคกม่วง
		เมืองหนองบัวลำภู	ป่าไม้งาม
		ศรีบุญเรือง	ทรายทอง
			หนองบัวใต้

อ่างเก็บน้ำ	พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งจากการเตือนภัยจากปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำ		
	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
เขื่อนจุฬาภรณ์	ขอนแก่น	ชุมแพ	ชุมแพ
			หนองเขียด
		ภูผาม่าน	นาฝาย
			โนนคอม
			ภูผาม่าน
	ชัยภูมิ	เกษตรสมบูรณ์	กุดเลาะ
			โนนทอง
			บ้านบัว
			บ้านเป้า
			บ้านยาง
			บ้านหัน
			สระโพนทอง
		คอนสาร	ดงกลาง
			ดงบัง
			ทุ่งนาเลา
			ทุ่งพระ
			โนนคูณ
		ภูเขียว	โคกสะอาด
เขื่อนห้วยกุ่ม	ชัยภูมิ	เกษตรสมบูรณ์	กุดเลาะ
			โนนทอง
			บ้านบัว
			บ้านเป้า
			บ้านยาง
			บ้านหัน
			สระโพนทอง
อ่างเก็บน้ำน้ำพรม	ชัยภูมิ	เกษตรสมบูรณ์	กุดเลาะ
			โนนทอง
			บ้านบัว
			บ้านเป้า
			บ้านยาง
			บ้านหัน
			สระโพนทอง
อ่างเก็บน้ำบ้านเพชร	ชัยภูมิ	บ้านแท่น	บ้านแท่น
			สามสวน
		ภูเขียว	บ้านเพชร
เขื่อนอุบลรัตน์	ขอนแก่น	ชำสูง	คูคำ
			บ้านโนน

อ่างเก็บน้ำ	พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งจากการเตือนภัยจากปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำ		
	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
เขื่อนอุบลรัตน์ (ต่อ)	ขอนแก่น (ต่อ)	น้ำพอง	กุดน้ำใส
			ทรายมูล
			ท่ากระเสริม
			น้ำพอง
			บัวใหญ่
			บ้านขาม
			ม่วงหวาน
			วังชัย
			หนองกุง
		เมืองขอนแก่น	โคกสี
			ดอนหัน
			โนนท่อน
			ในเมือง
			บึงเนียม
			พระลับ
			เมืองเก่า
			ศิลา
			สำราญ
			หนองตูม
เขื่อนอุบลรัตน์ (ต่อ)	มหาสารคาม	กันทรวิชัย	เขวาใหญ่
	มหาสารคาม ขอนแก่น	กันทรวิชัย โกสุมพิสัย	นาสีนวน
			แก้งแก
		โกสุมพิสัย เชียงยืน	เขื่อน
			โพนงาม
			ยางท่าแจ้ง
			ยางน้อย
			เลิงใต้
			หนองบอน
			หนองบัว
			หัวขวาง
			แห่ใต้
			กู่ทอง
		เชียงยืน มัญจาคีรี	นาทอง
			เสือเฒ่า
			หนองซอน
			เหล่าบัวบาน
			กุดเค้า
อ่างเก็บน้ำห้วยยาง	ขอนแก่น ขอนแก่น	มัญจาคีรี โคกโพธิ์ไชย	นาข่า
			นาแพง

อ่างเก็บน้ำ	พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งจากการเตือนภัยจากปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำ		
	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
เขื่อนชนบท	ขอนแก่น	ชนบท	โนนพะยอม
	ขอนแก่น	มัญจาคีรี	กุดเค้า
		บ้านไผ่	ในเมือง
อ่างเก็บน้ำห้วยทราย	ขอนแก่น	บ้านไผ่	เมืองเพีย
อ่างเก็บน้ำแก่งละว้า	ขอนแก่น	บ้านแฮด	โคกสำราญ
	ขอนแก่น	มัญจาคีรี	ท่าศาลา
		มัญจาคีรี	หนองแปน
		บ้านแฮด	โนนสมบูรณ์
อ่างเก็บน้ำห้วยเตย	ขอนแก่น	เมืองขอนแก่น	ท่าพระ
เขื่อนมหาสารคาม	ขอนแก่น	เมืองขอนแก่น	ดอนหัน
			ท่าพระ
	มหาสารคาม	โกสุมพิสัย	เขวาไร่
			โพนงาม
อ่างเก็บน้ำห้วยขอนสัก	มหาสารคาม	โกสุมพิสัย	เขวาไร่
			แพง
			วังยาว
อ่างเก็บน้ำห้วยประดู่	มหาสารคาม	บรบือ	บ่อใหญ่
		เมืองมหาสารคาม	ท่าสองคอน
อ่างเก็บน้ำห้วยคะคาง	มหาสารคาม	เมืองมหาสารคาม	โคกก่อ
			หนองโน
อ่างเก็บน้ำแก่งเลิงจาน	มหาสารคาม	เมืองมหาสารคาม	แก่งเลิงจาน
			ตลาด
			แวงน่าง
อ่างเก็บน้ำหนองกระทุ่ม	มหาสารคาม	เมืองมหาสารคาม	เขวา
			ท่าตูม
อ่างเก็บน้ำห้วยแอ่ง	มหาสารคาม	เมืองมหาสารคาม	ท่าตูม
			ห้วยแอ่ง
	ร้อยเอ็ด	จังหาร	ดงสิงห์
			ผักแว่น
		เมืองร้อยเอ็ด	สีแก้ว
		ศรีสมเด็จ	โพธิ์สัย
เขื่อนวังยาง	กาฬสินธุ์	ฆ้องชัย	โคกสะอาด
			ฆ้องชัยพัฒนา
			ลำชี
	มหาสารคาม	กันทรวิชัย	มะค่า
		เมืองมหาสารคาม	ท่าตูม
			ลาดพัฒนา

อ่างเก็บน้ำ	พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งจากการเตือนภัยจากปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำ		
	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
อ่างเก็บน้ำห้วยสามพาด	อุดรธานี	กุมภวาปี	เสอเพลอ
		เมืองอุดรธานี	โนนสูง
			บ้านตาด
		หนองแสง	ทับกุง
อ่างเก็บน้ำหนองปะโค	อุดรธานี	กุมภวาปี	ปะโค
			พันดอน
ฝายกุมภวาปี	อุดรธานี	กุมภวาปี	กุมภวาปี
			เชียงแหว
			แชแล
			ตูมใต้
			พันดอน
			เวียงคำ
			หนองหว้า
		กู่แก้ว	คอนสาย
			ค้อใหญ่
		ประจักษ์ศิลปาคม	นาม่วง
			อุ่มจาน
		หนองหาน	พังงู
อ่างเก็บน้ำลำพันชาด	กาฬสินธุ์	สามชัย	สำราญ
			หนองช้าง
	อุดรธานี	วังสามหมอ	วังสามหมอ
			หนองกุงทับม้า
อ่างเก็บน้ำลำพันชาดน้อย	กาฬสินธุ์	คำม่วง	นาทัน
	อุดรธานี	วังสามหมอ	ผาสุก
อ่างเก็บน้ำห้วยสังเคียบ	กาฬสินธุ์	สมเด็จ	แชงบาดาล
			มหาไชย
เขื่อนลำปาว	กาฬสินธุ์	กมลาไสย	กมลาไสย
			โคกสมบูรณ์
			เจ้าท่า
			ดงลิง
		กมลาไสย (ต่อ)	ธัญญา
			โพนงาม
			หนองแปน
			หลักเมือง
		ฆ้องชัย	โคกสะอาด
			ฆ้องชัยพัฒนา
			โนนศิลาเลิง
			ลำชี
			เหล่ากลาง

อ่างเก็บน้ำ	พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งจากการเตือนภัยจากปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำ		
	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
เขื่อนลำปาว (ต่อ)	กาฬสินธุ์ (ต่อ)	เมืองกาฬสินธุ์	กาฬสินธุ์
			เชียงเครือ
			บึงวิชัย
			โพนทอง
			ลำคลอง
			ลำปาว
			ลำพาน
			หนองกุง
			หลุบ
			ห้วยโพธิ์
			เหนือ
		ยางตลาด	คลองขาม
			ดอนสมบูรณ์
			นาเชือก
			นาดี
			บัวบาน
			ยางตลาด
			หนองอิเฒ่า
			หัวงัว
			อุ่มเม่า
เขื่อนลำปาว (ต่อ)	กาฬสินธุ์ (ต่อ)	ร่องคำ	สามัคคี
			เหล่าอ้อย
	มหาสารคาม	เมืองมหาสารคาม	ท่าตูม
			ลาดพัฒนา
	ร้อยเอ็ด	จังหาร	ดงสิงห์
			ดินดำ
			ม่วงลาด
			แสนชาติ
อ่างเก็บน้ำหนองบัว	มหาสารคาม	กันทรวิชัย	โคกพระ
อ่างเก็บน้ำหนองหญ้าม้า	กาฬสินธุ์	ยางตลาด	คลองขาม
			อิตื้อ
อ่างเก็บน้ำห้วยแกง	กาฬสินธุ์	ดอนจาน	ดงพยุง
			ดอนจาน
			นาจำปา
			ม่วงนา
		เมืองกาฬสินธุ์	เชียงเครือ
อ่างเก็บน้ำห้วยโพธิ์	กาฬสินธุ์	กมลาไสย	กมลาไสย
		เมืองกาฬสินธุ์	ห้วยโพธิ์

อ่างเก็บน้ำ	พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งจากการเตือนภัยจากปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำ		
	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
อ่างเก็บน้ำห้วยวังลิ้นฟ้า	กาฬสินธุ์	ยางตลาด	โนนสูง
		ห้วยเม็ก	คำเหมือดแก้ว
เขื่อนร้อยเอ็ด	ร้อยเอ็ด	เชียงขวัญ	พระธาตุ
			พลับพลา
		ธวัชบุรี	ธงธานี
			ธวัชบุรี
		โพธิ์ชัย	ดอนโอง
			สะอาด
		เสลภูมิ	เกาะแก้ว
			ท่าม่วง
			นาเมือง
อ่างเก็บน้ำธวัชชัย	ร้อยเอ็ด	ธวัชบุรี	นิเวศน์
			อุ่มเม้า
อ่างเก็บน้ำหนองหญ้าม้า	ร้อยเอ็ด	ธวัชบุรี	นิเวศน์
			หนองไผ่
		เมืองร้อยเอ็ด	ในเมือง
			รอบเมือง
อ่างเก็บน้ำลำพะยัง(ตอนบน)	กาฬสินธุ์	เขาวง	คุ้มเก่า
			สงเปลือย
อ่างเก็บน้ำห้วยจาน	กาฬสินธุ์	นาคู	บ่อแก้ว
อ่างเก็บน้ำห้วยจุมจัง	กาฬสินธุ์	กุฉินารายณ์	กุดหว้า
			จุมจัง
อ่างเก็บน้ำห้วยผึ้ง	กาฬสินธุ์	ห้วยผึ้ง	ไค้นุ่น
			นิคมห้วยผึ้ง
อ่างเก็บน้ำห้วยฝา	กาฬสินธุ์	ห้วยผึ้ง	คำบง
			ไค้นุ่น
			นิคมห้วยผึ้ง
			หนองอีบุตร
อ่างเก็บน้ำห้วยพุงใหญ่	ร้อยเอ็ด	หนองพอก	บึงงาม
			ภูเขาทอง
			หนองพอก
อ่างเก็บน้ำห้วยมะโน	กาฬสินธุ์	นาคู	นาคู
			โนนนาจาน
			บ่อแก้ว
			สายนาวัง

อ่างเก็บน้ำ	พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งจากการเตือนภัยจากปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำ		
	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
อ่างเก็บน้ำห้วยวังนอง	กาฬสินธุ์	กุฉินารายณ์	เหล่าไฮงาม
	ร้อยเอ็ด	เมยวดี	บุ่งเลิศ
			เมยวดี
		หนองพอก	ภูเขาทอง
อ่างเก็บน้ำห้วยสะทด	กาฬสินธุ์	ห้วยผึ้ง	คำบง
เขื่อนยโสธร	ยโสธร	ค้อวัง	น้ำอ้อม
		มหาชนะชัย	คูเมือง
			บึงแก
			ผือฮี
			พระเสาร์
			ฟ้าหยาด
			ม่วง
			หัวเมือง
			สงยาง
	อุบลราชธานี	เขื่องใน	กลางใหญ่
			บ้านไทย
	ศรีสะเกษ	ราษีไศล	ดู่
			ไผ่
			เมืองแคน
			หว้านคำ
เขื่อนธาตุน้อย	อุบลราชธานี	เขื่องใน	แดงหม้อ
			ธาตุน้อย
			นาคำใหญ่
			สร้างถ่อ
			สหธาตุ
อ่างเก็บน้ำหนองเหล่าหิน	อุบลราชธานี	เขื่องใน	เขื่องใน
			สร้างถ่อ

ภาคผนวก ข
ประกาศคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

หน้า ๑๕
เล่ม ๑๓๘ ตอนพิเศษ ๒๔๗ ง ราชกิจจานุเบกษา ๘ ตุลาคม ๒๕๖๔

ประกาศคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

เรื่อง จัดลำดับความสำคัญในการจัดสรรน้ำของประเทศ

พ.ศ. ๒๕๖๔

โดยที่เป็นการสมควรจัดลำดับความสำคัญในการจัดสรรน้ำของประเทศ เพื่อให้คณะกรรมการลุ่มน้ำนำไปพิจารณาในการจัดสรรน้ำและควบคุมการใช้น้ำในแต่ละลุ่มน้ำอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ จึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า "ประกาศคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เรื่อง จัดลำดับความสำคัญในการจัดสรรน้ำของประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๔"

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในประกาศนี้

"การอุปโภคบริโภค" หมายถึง การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อการกิน ดื่ม ประกอบอาหาร และวัตถุประสงค์เพื่อการบริโภคของมนุษย์ตลอดจนเอามาใช้ให้เกิดประโยชน์ เพื่อการดำรงชีพหรือความจำเป็นในครัวเรือน

"การรักษาระบบนิเวศ" หมายถึง การรักษาวงจรธรรมชาติของสรรพชีวิตที่สัมพันธ์กันเป็นระบบนิเวศและรักษาคุณประโยชน์ที่มนุษย์ได้รับจากระบบนิเวศให้ดำรงอยู่อย่างยั่งยืน โดยมีปริมาณ คุณภาพ และระดับน้ำ รวมทั้งคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมตามช่วงเวลา ฤดูกาล และภูมิสังคม

"การบรรเทาสาธารณภัย" หมายถึง การให้ความช่วยเหลือแก่สาธารณชนซึ่งประสบภัย ไม่ว่าภัยนั้นจะเกิดจากธรรมชาติ มีผู้ทำให้เกิดขึ้น อุบัติเหตุ หรือเหตุอื่นใด

"จารีตประเพณี" หมายถึง การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะตามประเพณีนิยมที่ได้ประพฤติกันสืบมา

"การคมนาคม" หมายถึง การขนส่งและการสัญจรทางน้ำ

"เกษตรกรรม" หมายถึง การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อการเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ นาเกลือ หรือเกษตรกรรมอื่นตามที่คณะกรรมการลุ่มน้ำประกาศกำหนด

"อุตสาหกรรม" หมายถึง การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อการประกอบกิจการโรงงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานและการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวด้วย

"พาณิชยกรรม" หมายถึง การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อการประกอบธุรกิจการค้าหรือการบริการ

"การท่องเที่ยว" หมายถึง การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการหรือปรับภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยวโดยอาศัยทรัพยากรน้ำ เพื่อประโยชน์ในการดึงดูดนักท่องเที่ยว โดยไม่รวมถึงการคมนาคม

หน้า ๑๖
เล่ม ๑๓๘ ตอนพิเศษ ๒๔๗ ง ราชกิจจานุเบกษา ๘ ตุลาคม ๒๕๖๔

ข้อ ๔ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำในแต่ละลุ่มน้ำพิจารณาจัดสรรและควบคุมการใช้น้ำในแต่ละลุ่มน้ำภายใต้ลำดับความสำคัญ ดังต่อไปนี้

(๑) การอุปโภคบริโภค
(๒) การรักษาระบบนิเวศ
(๓) การบรรเทาสาธารณภัย
(๔) จารีตประเพณี
(๕) การคมนาคม
(๖) เกษตรกรรม
(๗) อุตสาหกรรม
(๘) พาณิชยกรรม
(๙) การท่องเที่ยว

ในกรณีที่คณะกรรมการลุ่มน้ำเห็นว่าการจัดลำดับความสำคัญในระหว่างลำดับที่ (๒) ถึง (๙) นั้นมีความจำเป็นที่จะจัดลำดับให้แตกต่างไปจากลำดับที่กำหนดในวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

ข้อ ๕ ในการจัดสรรทรัพยากรน้ำสาธารณะแต่ละลุ่มน้ำภายใต้ลำดับความสำคัญของการจัดสรรน้ำตามข้อ ๔ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำพิจารณาจัดสรรน้ำให้เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เรื่อง กรอบ หลักเกณฑ์ และแนวทางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการลุ่มน้ำและลำดับความสำคัญของการใช้น้ำสำหรับกิจการประเภทต่าง ๆ พ.ศ. ๒๕๖๔

ประกาศ ณ วันที่ ๒๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๔
พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ
รองนายกรัฐมนตรี
ประธานกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

ภาคผนวก ค
อักษรย่อ

อักษรย่อที่ใช้

กนช. = คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

กนอ. = การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

กฟผ. = การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

กปภ. = การประปาส่วนภูมิภาค

กปภ.ช. = คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

กสทช. = คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

กอปภ.ก = กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง

กอปภ.จ = กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด

กอปภ.ทน. = กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลนคร

กอปภ.ทม. = กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลเมือง

กอปภ.ทต. = กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบล

กอนช. = กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ

บกปภ.ช. = กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

พ.ร.บ. = พระราชบัญญัติ

สทนช. = สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

สสน. = สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน)

สทอภ. = สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน)

ศปภ.จ. = ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด

ศปภ.เขต = ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต

ศบก.กทม. = ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ส่วนหน้ากรุงเทพมหานคร

ศบก.จว. = ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ส่วนหน้าจังหวัด

ศบก.อ. = ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอ

รทก. = ระดับน้ำทะเลปานกลาง

ภาคผนวก ง
บัญชีรายชื่อหน่วยงาน และช่องทางการติดต่อ

บัญชีรายชื่อหน่วยงาน และช่องทางการติดต่อ ลุ่มน้ำชี

ที่	ชื่อหน่วยงาน	ที่อยู่	หมายเลขโทรศัพท์
1	สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคที่ 7	526 ถนนมีชัย ตำบลในเมือง อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย 43000	042-413296
2	สำนักงานชลประทานที่ 6	215 ถนนศรีจันทร์ ตำบลบึงเนียม อำเภอเมืองขอนแก่น ขอนแก่น 40000	043-222555
3	สำนักงานชลประทานที่ 5	327 หมู่ 1 บ้านหมูม่น ตำบลหมูม่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี 41000	042-121139
4	โครงการชลประทานหนองบัวลำภู	194 หมู่ 2 บ้านภูพานทอง ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู 39000	042-315760
5	โครงการชลประทานชัยภูมิ	5/1 หมู่ 2 ถนนชัยภูมิ-บ้านเขว้า ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ 36000	044-811945
6	โครงการชลประทานขอนแก่น	91/1 ถนนมิตรภาพ ซอย 8/5 ตำบลในเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น ขอนแก่น 40000	043-224801
7	โครงการชลประทานมหาสารคาม	431 ถนนมหาชัยดำริห์ ตำบลตลาด อำเภอเมืองมหาสารคาม มหาสารคาม 44000	043-711218
8	โครงการชลประทานร้อยเอ็ด	269 หมู่ 1 ถนนรณชัยชาญยุทธ ตำบลรอบเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด 45000	043-515035
9	โครงการชลประทานกาฬสินธุ์	292 หมู่ที่ 6 ตำบลโพนทอง อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ 46000	043-873176
10	สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 4	90 หมู่ที่ 4 ถนนอนามัย อำเภอเมืองขอนแก่น ขอนแก่น 40000	043-221714
11	สำนักทรัพยากรน้ำบาดาล เขต 4	178 หมู่ที่ 27 ตำบลศิลา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000	043-236663
12	ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 6 ขอนแก่น	35 หมู่ที่ 14 ตำบลศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 40000	043-465743

ภาคผนวก จ
การจัดเวทีประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็น
(ร่าง) รายงานการศึกษาแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง และแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม ในเขตลุ่มน้ำชี ที่จังหวัดขอนแก่น

การจัดเวทีประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็น (ร่าง) รายงานการศึกษาแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง และแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม ในเขตลุ่มน้ำชี ที่จังหวัดขอนแก่น

จากการประชุมเวทีรับฟังความคิดเห็น (ร่าง) รายงานการศึกษาแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง และแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม ในเขตลุ่มน้ำชี โดยมีคณะกรรมการลุ่มน้ำ หัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนองค์กรปกครองท้องถิ่น และภาคประชาชน เข้าร่วมให้ความคิดเห็นใน 3 ประเด็น เพื่อให้ร่างแผนดังกล่าวมีความสมบูรณ์ มีประสิทธิภาพ และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง รายละเอียดมีดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง: (ร่าง) แผนจัดการน้ำที่นำเสนอนี้มีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร ข้อจำกัดร่างแผนดังกล่าวมีอะไรบ้าง

1. มุมมองจากหน่วยงานภาครัฐ คณะกรรมการลุ่มน้ำ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ความเหมาะสมของแผนการจัดการน้ำ ยังคงให้ความสำคัญกับการบูรณาการงานร่วมกัน และการรวมศูนย์การบริหารจัดการน้ำ (Single Command) เพื่อให้เห็นถึงการทำงานในภาพรวมของการเชื่อมต่อโครงข่ายของแหล่งน้ำตามแต่ละลักษณะภูมิประเทศที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ (ร่าง) แผนมีเหมาะสมในด้านการรวบรวมข้อมูลสถิติในระดับที่ครอบคลุม อย่างไรก็ดี (ร่าง)แผนจัดการน้ำยังมีข้ออ่อน และ/หรือ ข้อจำกัดที่พึงได้รับการพิจารณา จำแนกออกเป็น 5 ประเด็น ดังนี้

1.1. การจัดสรรงบประมาณ : งบประมาณในการบริหารจัดการน้ำไม่เพียงพอและมีการดำเนินการที่ล่าช้า ส่งผลต่อการขาดความพร้อมของอุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ ที่ใช้ในการจัดการและแก้ไขปัญหาน้ำได้อย่างทันท่วงที

1.2 ความเข้าใจลักษณะทางภูมิศาสตร์ กล่าวคือควรทำความเข้าใจร่วมกันก่อนการจัดทำแผนการจัดการน้ำ คือ การเข้าใจลักษณะภูมิประเทศของพื้นที่ เพื่อให้ทราบถึงทิศทางการไหลของน้ำ ลักษณะของพื้นที่ว่าพื้นที่ใดเป็นพื้นที่ดอนหรือพื้นที่ลุ่มต่ำ และพิจารณาข้อมูลแหล่งน้ำเหล่านั้นให้เป็นระบบเชื่อมต่อกัน ดังคำที่ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่นกล่าวไว้ว่า *“จากภูผา ถึงมหานที”* เมื่อเข้าใจลักษณะภูมิประเทศที่เชื่อมถึงเป็นอย่างดีแล้ว การจัดทำแผนรับมือเมื่อน้ำไหลมาสู่พื้นที่ จะทำให้มองเห็นภาพกว้างของการกักเก็บน้ำได้ แต่ในปัจจุบัน จังหวัดขอนแก่นเองยังไม่สามารถจัดการกับพื้นที่ที่มีศักยภาพเป็นแหล่งกักเก็บน้ำอย่างเป็นระบบได้ ทั้งที่มีแหล่งน้ำดังกล่าวอยู่หลายแห่ง เช่น แก่งละว้า แก่งน้ำต้อน บึงกุดกว้าง และเขื่อนอุบลรัตน์ เป็นต้น

1.3 กระบวนการจัดทำแผน พบว่ากระบวนการจัดทำแผนมีข้อปรับปรุง 2 ส่วน ได้แก่ การทบทวนแผนและการบูรณาการแผน การทบทวนแผนการจัดการน้ำควรมีการจัดทบทวนแผนงานร่วมกันบ่อยครั้งมากขึ้น เนื่องจากสถานการณ์น้ำในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว หากมีการทบทวนแผนงานน้อยครั้งจะทำให้การปฏิบัติงานเกิดข้อผิดพลาดและเป็นปัญหาต่อประชาชนตามมาได้ เช่น ปัญหาจากการปล่อยน้ำจนทำให้เกิดสถานการณ์น้ำท่วมในพื้นที่ชุมชน ในส่วนการบูรณาการแผน นอกจากการบูรณาแผนงานระหว่างหน่วยงาน

ภาครัฐที่เกี่ยวข้องแล้ว จำเป็นต้องมีการบูรณาการแผนร่วมกันระหว่างแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งกับแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมเข้าด้วยกัน

1.4 การปฏิบัติงาน จำเป็นต้องมีการทำงานแบบบูรณาการร่วมกันอย่างแท้จริง ไม่ปฏิเสธหน้าที่หรือเลี่ยงไม่ปฏิบัติงาน รวมถึงเปิดโอกาสในการรับฟังสถานการณ์น้ำจากพื้นที่โดยตรง เพื่อจะได้รับทราบข้อเท็จจริงในพื้นที่ และเป็นการเพิ่มน้ำหนักการตัดสินใจแก้ไขสถานการณ์ได้ทันเวลา

1.5 การสื่อสาร : กล่าวถึงการประชาสัมพันธ์ (PR) สถานการณ์น้ำให้ประชาชนได้รับทราบ มีข้อคำนึงในการปรับปรุงการสื่อสารอยู่ 3 ประการ ประกอบด้วย (1) ความเข้าใจง่าย การสื่อสารจะต้องใช้ข้อความที่เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน (2) ทันต่อสถานการณ์ เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบและเตรียมพร้อมรับมือกับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในทุกช่วง ทั้งก่อนเกิดเหตุการณ์ ระหว่างเกิด และหลังเกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติต่าง ๆ และ (3) ข้อเท็จจริง ข้อมูลที่นำมาสื่อสารให้ประชาชนได้รับทราบจะต้องเป็นข้อเท็จจริง ครอบคลุมและเป็นปัจจุบัน โดยอาศัยความร่วมมือจากข้อมูลของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.6 ความไม่เหมาะสมของแผนอื่น ๆ ก็คือ 1) ยังไม่มีแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจนของแผน จึงดูเหมือนว่าแผนยังไม่มีความพร้อมที่จะนำไปใช้ได้ในทางปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม 2) ภายในร่างแผนที่จัดทำขึ้นนี้ปรากฏว่ามีกฎหมายหลายฉบับด้วยกันที่นำมาใช้ในการร่างแผน แต่ยังไม่ปรากฏว่าจะมีโครงการใดบ้างที่พอจะนำเอาแผนนี้ไปใช้ได้ ส่วนใหญ่ยังคงเป็นแค่กฎหมาย ยังไม่ใช่แผนปฏิบัติการ จึงไม่เห็นว่าจะนำเอาแผนไปดำเนินการอย่างไร และ 3) แผนปฏิบัติการไม่มีชัดเจน และไม่ได้ระบุว่าแผนนี้จะนำไปใช้กับใครบ้าง หน่วยงานไหนจะรับผิดชอบกิจกรรมใดในการนำโครงการไปใช้ตามแผน และแผนที่มีอยู่นี้จะขยายและนำไปสู่การทำงานร่วมกันกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่อย่างไร

2. มุมมองจากภาคประชาชน

ผู้เข้าร่วมไม่ได้แสดงความคิดเห็นว่าร่างแผนการจัดการน้ำนั้น มีความเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม แต่ได้ร่วมแสดงความคิดเห็น ข้อสังเกตต่อแผนในส่วนที่เกี่ยวกับภาคประชาชนในหลายประเด็น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ ขาดบทบาทในการปฏิบัติและไม่มีส่วนร่วมในการจัดการน้ำ ขาดอำนาจหน้าที่ที่ชัดเจนซึ่งมาจากภาคประชาชนเอง ในการจัดการน้ำที่เกี่ยวข้องกับสภาพพื้นที่และที่สอดคล้องกับชุมชน

2.2 ขาดการสื่อสารข้อมูล/ข่าวสารเกี่ยวกับแผนการจัดการน้ำที่ครบถ้วน กล่าวคือ ขาดการสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของภาคประชาชนในการจัดการน้ำที่แสดงให้เห็นถึงการมีอยู่ของภาคประชาชนในแผนฯ ขาดการสื่อสารข้อมูลและองค์ประกอบของแผนฯ ที่เกี่ยวข้องกับประชาชน นอกจากนี้ข้อมูลและรายละเอียดของแผนฯ มีจำนวนมากแต่ประชาชนรับรู้เพียงบางส่วน ซึ่งในอีกหลายประเด็นอาจเกี่ยวข้องกับประชาชนโดยตรง

2.3 หน่วยงาน องค์กร ที่ทำหน้าที่ในการจัดการน้ำไม่ประสานการทำงานร่วมกัน ทั้งเรื่องของการทำงาน ข้อมูล และเทคนิคแนวทางการจัดการน้ำที่ไม่ได้มีการสื่อสารกันเสมือนว่าต่างคนต่างทำงาน เช่น ขาดการประสานความร่วมมือทั้งในระดับหน่วยงานและหน่วยงานเอง ขาดการประสานความร่วมมือทั้งในระดับหน่วยงานกับประชาชน

2.4 โครงการที่ดำเนินงานไม่ก่อให้เกิดประโยชน์กับบริบทของพื้นที่ กล่าวคือ บางโครงการที่มีการดำเนินการไม่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ไม่ได้มุ่งแก้ปัญหาหรือพัฒนาได้ตรงจุด

2.5 การแจ้งเตือนกรณีเกิดเหตุฉุกเฉินไม่ทั่วถึงและไม่สร้างความเข้าใจให้กับประชาชนได้ เช่น ระบบเตือนภัยไม่มีการแจ้งเตือน ไม่สื่อสารล่วงหน้า และไม่รู้ว่าหน่วยงานใดรับผิดชอบในการแจ้งเตือนหรือมีหน้าที่เกี่ยวข้องอย่างไร

2.6 ไม่มีส่วนร่วมในงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการจัดน้ำ หมายความว่า ไม่มีส่วนร่วมที่จะสามารถเข้าถึงงบประมาณเพื่อดำเนินงานเองโดยประชาชน ไม่มีรับรู้และไม่ทราบจำนวนที่แน่ชัดถึงการใช้งบประมาณในการดำเนินงานโครงการและงบประมาณสำหรับเยียวยาในกรณีเกิดสถานการณ์ที่ต้องมีการช่วยเหลือเยียวยา

ประเด็นที่สอง : บทบาทของหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ ใน (ร่าง) แผนการจัดการน้ำมีความหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

1. มุมมองจากหน่วยงานภาครัฐ คณะกรรมการลุ่มน้ำ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

โดยทั่วไปบทบาทของหน่วยงานต่าง ๆ ก็จะมีแผนในการจัดการน้ำท่วม และน้ำแล้ง ที่เป็นแผนของหน่วยงานจัดทำขึ้นและสามารถปฏิบัติได้อย่างทันท่วงที อย่างไรก็ตามสำหรับแผนในการจัดการน้ำควรที่จะได้รับความร่วมมือจากทุกหน่วยงาน ดังนี้

1.1 ควรจัดให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับการจัดการน้ำเข้ามามีส่วนในการจัดทำแผนในแผนการจัดการน้ำ ยกตัวอย่าง ในแผนยังไม่ปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนว่าเมื่อเกิดสภาวะวิกฤตอย่างเช่นการเกิดน้ำท่วม เราจะวางแผนให้หน่วยงานไหนบ้างมาร่วมมือกันในการกำหนดแนวทางการแก้ปัญหาด้วยกัน เพราะการตัดสินใจจะต้องมีหลายหน่วยงานมาร่วมกันพิจารณา ที่ผ่านมาก่อนหน้านี้ การทำงานในช่วงสภาวะวิกฤตของแต่ละหน่วยงาน ไม่มีแผนกลาง เป็นแผนของแต่ละหน่วยงานเอง ดังนั้นเวลาที่จะมาดำเนินการแก้ปัญหามันจึงไม่ไปด้วยกัน การมีแผนกลางเช่นนี้เป็นสิ่งที่ดีแต่ควรมีให้ชัดเจนว่าแผนดังกล่าวนี้จะนำไปใช้กับหน่วยงานไหน จากนั้นให้แต่ละหน่วยงานวางนโยบายและกำหนดแผนงานหรือโครงการของหน่วยงานตนเอง อย่างน้อยให้มีความสอดคล้องกันกับแผนกลาง เมื่อเกิดปัญหาที่จะต้องนำแผนไปใช้ จะได้ไม่เกิดความขัดแย้งกันของแผน

1.2 การทำงานของหน่วยงานในการจัดการน้ำควรเป็นแบบบูรณาการทุกภาคส่วนสามารถช่วยเหลือกันได้ และควรจัดให้หน่วยงานที่มีศักยภาพสามารถการบริหารงานได้อย่างทันท่วงที เข้ามาบริหารจัดการในเบื้องต้นหากเกิดภัยพิบัติ เช่น อบจ. ที่สามรถใช้งบประมาณได้โดยไม่ต้องรองบประมาณจากภาคส่วนอื่น

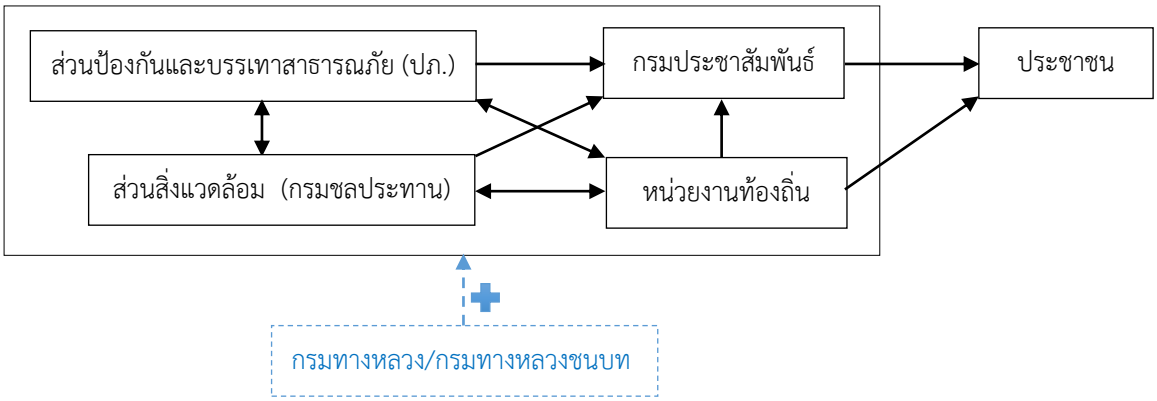
1.3 เพิ่มหน่วยงานสนับสนุนด้านการบริหารจัดการน้ำโดยเพิ่มองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เข้ามามีส่วนร่วมด้วน และเพิ่มแขวงทางหลวงเข้ามาในการให้ความช่วยเหลือ

1.4 การขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติ ควรเพิ่ม สทนช. ซึ่งมีความรู้ความเข้าใจในแผนการจัดการน้ำเข้ามาช่วยเสริมความเข้าใจในส่วนของจังหวัดสู่การนำไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของแผนการจัดการน้ำ

1.5 เกณฑ์การทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในแต่ละจังหวัดมีความแตกต่างกัน แต่มีบทบาทสำคัญเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนอยู่ จากการเก็บข้อมูลการทำงานร่วมกันของหน่วยงานต่าง ๆ สามารถแสดงออกมาได้ 4 ภาคส่วน ประกอบด้วย ส่วนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.) ส่วนสิ่งแวดล้อม (กรลประทาน) กรมประชาสัมพันธ์ และหน่วยงานท้องถิ่น รายละเอียดมีดังนี้

ส่วนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.) มีแผนงานซึ่งเปรียบได้กับแผนแม่บท ที่ได้จัดทำไว้จนถึงปี พ.ศ. 2568 และมีบทบาทต่อการจัดการน้ำในหลายด้าน ได้แก่ การจัดสรรทรัพยากร การป้องกัน การจัดประชุม และการจัดการสาธารณภัย โดยมีหน้าที่เป็นผู้ช่วยหรือเลขาของคณะกรรมการจังหวัด และมีระดับการจัดการสาธารณภัยแบ่งออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ระดับท้องถิ่น ระดับอำเภอ ระดับร้ายแรง และระดับร้ายแรงอย่างยิ่ง

ส่วนสิ่งแวดล้อม (กรมชลประทาน) มีบทบาทในการดูแลคุณภาพน้ำ น้ำเค็ม น้ำท่วม น้ำเสีย และน้ำแล้ง โดยมีการจัดทำแผนงานเพื่อรับมือกับสถานการณ์ต่างๆเหล่านั้น เช่น การจัดทำแผนน้ำท่วมในระดับฉุกเฉิน การประเมินพื้นที่น้ำท่วม เพื่อเตือนภัยและส่งข้อมูลให้กับหน่วยงานท้องถิ่น รวมถึงการจัดทำแผนรองรับหลังน้ำท่วมเพื่อป้องกันการเกิดนน้ำเน่าเสีย และแผนการจัดการน้ำเสียน้ำแล้ง (ทั้งนี้แผนการจัดการน้ำเสียและน้ำแล้งยังไม่มีการจัดทำในระดับชุมชน)

แผนผังแสดงความเชื่อมโยงบทบาทการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ และข้อเสนอแนะ

กรมประชาสัมพันธ์ เป็นหน่วยงานประชาสัมพันธ์ที่ทำหน้าที่ในการเตรียมความพร้อมด้านข้อมูล ทั้งการขอข้อมูล/ข้อเท็จจริงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เครือข่าย และชุมชน เพื่อใช้ในการประชุม (IOC) ทุกสัปดาห์

และเป็นกระบอกเสียงเพื่อประชาสัมพันธ์ข้อมูลระหว่างภาครัฐกับประชาชน อีกทั้งในขณะนี้ยังได้มีการเตรียมตั้งศูนย์บัญชาการ หรือ ศูนย์ข้อมูลข่าวสารร่วม (JIC) เพื่อร่วมจัดการข้อมูล

หน่วยงานท้องถิ่น เป็นหน่วยงานทั้งรับข้อมูลจากหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ และให้ข้อมูลแก่หน่วยงานประชาสัมพันธ์และประชาชน

อย่างไรก็ดี ควรเพิ่มเติมหน่วยงานของกรมทางหลวงและกรมทางหลวงชนบทให้มีบทบาทในวางแผนการจัดการน้ำ เพื่อช่วยออกแบบและแก้ไขปัญหาเส้นทางคมนาคมขัดขวางเส้นทางน้ำ

2. มุมมองจากภาคประชาชน

ผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นดังกล่าวนี้ในด้านของความหลากหลายของหน่วยงาน องค์กรที่มีบทบาทในการจัดการน้ำ ซึ่งไม่สามารถให้ข้อคิดเห็นได้ว่าแต่ละหน่วยงานนั้นมีบทบาทเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร ก็ตามประเด็นสำคัญที่ต้องการเสนอแนะคือ ด้วยความหลากหลายของผู้มีบทบาทในการจัดการน้ำ อาจสร้างความไม่เข้าใจหรือความไม่ชัดเจนให้กับประชาชนในกรณีที่ต้องการความช่วยเหลือ ขอคำปรึกษา คำแนะนำ หรือการประสานงานต่าง ๆ ควรไปยังหน่วยงานใดที่ตรงกับความต้องการของประชาชน

ประเด็นสาม : ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง (ร่าง) แผนจัดการน้ำมีอะไรบ้าง

1. มุมมองจากหน่วยงานภาครัฐ คณะกรรมการลุ่มน้ำ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ส่วนนี้เป็นข้อเสนอแนะด้านการปรับปรุง (ร่าง) แผนจัดการน้ำสำหรับหน่วยงานราชการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการน้ำในเขตลุ่มน้ำชี และด้านแผนการจัดการน้ำควรที่จะมีมีหน่วยงานรับผิดชอบหลักโดยตรง เพื่อให้การบริหารจัดการน้ำเขตพื้นที่ลุ่มน้ำชีเป็นไปอย่างลาบรื่น

1.1 ควรเป็นหน่วยงาน กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย (ปภ.) เป็นผู้รับผิดชอบหลักในการจัดการเพราะเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และมีอยู่ทุกจังหวัด

1.2 หากจัดให้มีแผนการจัดการน้ำโดยหน่วยงานของสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สนทช.) ควรสร้างสมดุลในการทำงานร่วมมือกันระหว่าง สทนช. และหน่วยงานราชการ ที่เป็นผู้ปฏิบัติ

1.3 ควรจัดให้มีพื้นที่กักเก็บน้ำ และแผนการจัดการน้ำท่วม น้ำแล้ง ในพื้นที่เขตรอยต่อจังหวัดเลย และจังหวัดหนองบัวลำภู เพื่อลดการเกิดน้ำท่วมเนื่องจากน้ำไหลบ่าจากจังหวัดเลยมายังจังหวัดหนองบัวลำภูและสร้างสมดุลของลุ่มน้ำ

1.4 หากสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สนทช.) มีบทบาทในการสร้างแผนและการจัดการน้ำ ควรมี สทนช. ประจำแต่ละจังหวัดเพื่อให้การปฏิบัติสามารถปฏิบัติได้อย่างทันที

1.5 ควรจัดให้มีกองทุนเงินสำรองและกองวัสดุกลาง สำหรับใช้ในช่วงที่เกิดภัยพิบัติน้ำท่วมและน้ำแล้งของจังหวัด

1.6 ในการจัดร่างแผนการจัดการน้ำของสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สนทช.) การรับฟังความคิดเห็นของชาวบ้าน และ สทนช. ควรจัดให้มีหน่วยงานที่มาสร้างความเข้าใจในการจัดร่างแผนให้กับชาวบ้าน

1.7 ในพื้นที่ที่ใช้กักเก็บน้ำหากชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบควรที่จัดสรรงบประมาณเพื่อเป็นเงินชดเชยให้กับชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบจากน้ำท่วม

1.8 ควรมีการซักซ้อมแผนเผชิญเหตุ น้ำท่วม เหมือนกับแผนเผชิญเหตุอื่น ๆ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อม และเป็นการให้ความรู้แก่ชาวบ้านที่ประสบเหตุให้สามารถช่วยเหลือตัวเองในกรณีที่ความช่วยเหลือของหน่วยงานเข้าไม่ถึง

1.9 ด้านกระบวนการทำงาน พบว่า (1) ระเบียบการปฏิบัติการต่าง ๆ ยังขาดความชัดเจน ความเข้าใจในการตีความหมายของกฎระเบียบที่ไม่ตรงสอดคล้องกัน ส่งผลให้การปฏิบัติไม่สอดคล้องกัน (2) ควรมีเวทีสำหรับคณะกรรมการลุ่มน้ำที่เหมาะสมในเรื่องของทั้งความถี่ในการจัดประชุมและระยะเวลาในการจัดประชุมแต่ละครั้ง (3) ปรับแก้ระเบียบการเบิกจ่ายเงิน/หลักเกณฑ์การให้ความช่วยเหลือได้ทันท่วงที เพิ่มความคล่องตัวในการดำเนินงาน

1.10 ด้านการประชาสัมพันธ์ ควรมีการเตรียมการขอข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เพื่อประชาสัมพันธ์สถานการณ์ ความรู้ ข้อเท็จจริง ให้ประชาชนรับทราบเพื่อเตรียมความพร้อมในการรับมือและป้องกันตนเอง จากภาวะน้ำแล้งและน้ำท่วม นอกจากนี้การบูรณาการความร่วมมือในการส่งข่าวสารเพื่อการประชาสัมพันธ์ เช่น เส้นทางน้ำ การช่วยเหลือประชาชน การป้องกัน การเยียวยา มอบหมายผู้แทนส่งข่าวเผยแพร่ในช่องทางกลางที่กำหนด

1.11 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา มีข้อเสนอแนะที่แตกต่างกันไปตามพื้นที่ต่าง ๆ ในลุ่มน้ำชี คือ (1) ควรมุ่งเน้นการป้องกันมากกว่าการรับมือในภาวะฉุกเฉิน (ทำให้ประสิทธิภาพการจัดการน้ำดีมากขึ้น) (2) ป้องกันปัญหาการลักลอบระบายน้ำทิ้งและน้ำเสีย แก้ไขปัญหาหรือบรรเทาปัญหาน้ำท่วมขังระยะยาวที่เกิดขึ้นภายหลังจากน้ำท่วมโดยเฉพาะในกรณีที่เกิดน้ำเน่าเสีย การควบคุมการระบายน้ำขังและน้ำเสียของแหล่งกำเนิดมลพิษอย่างเข้มงวด (3) ป้องกันปัญหาการแพร่กระจายของน้ำเค็มในพื้นที่ลำน้ำชี และลำน้ำสาขา รวมถึงการเตือนภัยด้านคุณภาพน้ำ และ (4) การทำวงแหวนน้ำ ไม่ให้เข้ามาในชุมชน

1.12 เนื้อหาใน (ร่าง) แผนดังกล่าวควรกระชับ ชัดเจน ไม่ควรใส่ข้อมูลอย่างเต็มที่ในแผน แต่ควรใส่ไว้ในภาคผนวก รวมถึงข้อมูลเรื่องน้ำยังไม่เป็นปัจจุบัน เพราะแผนจะต้องใช้อีกหลายปี ควรมีข้อมูลที่เป็นปัจจุบันและครบถ้วนมากที่สุด ข้อมูลต้องละเอียด ชัดเจน นอกจากนี้เมื่อมีแผนแล้ว สิ่งที่ควรดำเนินการในลำดับขั้นต่อไปคือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องนำเอาแผนไปประชาสัมพันธ์สื่อสารให้ประชาชนในพื้นที่รับทราบและมีความเข้าใจในแผน เพื่อที่จะได้รับทราบร่วมกันว่าแผนนี้ใช้ทำอะไรแบบไหนอย่างไรบ้าง

2. มุมมองจากภาคประชาชน

2.1 หน่วยงาน องค์กร ที่เกี่ยวข้องควรมีการสื่อสารข้อมูลที่สอดคล้องกันและทั่วถึง กล่าวคือ (1) ข้อมูลการประกาศพื้นที่น้ำท่วม พื้นที่แล้ง ควรเป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งในระดับหน่วยงานและสอดคล้องกับพื้นที่ (2) การสื่อสารหากจะมีการปล่อยน้ำจากแหล่งกักเก็บน้ำให้ประชาชนในพื้นที่ที่อยู่ในเขตการปล่อยน้ำจากแหล่งกักเก็บน้ำ /ใกล้แม่น้ำ หรือเขตพื้นที่ใกล้แหล่งน้ำอื่น ๆ ได้รับทราบข้อมูลอย่างทั่วถึงเพื่อลดความเสี่ยงจากผลกระทบที่จะเกิดขึ้น (3) การสื่อสาร การแจ้งเตือนต่าง ๆ ควรตรวจสอบให้แน่ชัดว่าประชาชนได้รับทราบโดยทั่วถึงและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2.2 การจัดทำแผนเพื่อลดความเสี่ยงภัยพิบัติโดยชุมชน ควรมีการส่งเสริมให้มีแผนรับมือ การป้องกันระบบเตือนภัยภัยพิบัติ และฟื้นฟูที่ประชาชนเป็นผู้ดำเนินการเองทั้งการดำเนินการและการประเมินผลการดำเนินงาน รวมถึงมีแผนงานที่ประชาชนมีส่วนร่วม มีระบบที่ชัดเจน เข้าถึงประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน

2.3 จัดทำชุดข้อมูล องค์ความรู้ และประสบการณ์ที่เกี่ยวกับการจัดการน้ำของชุมชน เช่น มีการนำใช้ชุดข้อมูลดังกล่าวในการจัดทำแผน/ แนวทาง ตลอดจนการปรับประยุกต์ใช้เพื่อการจัดการน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสภาพปัญหา

2.4 จัดตั้งศูนย์รับมือภัยพิบัติในพื้นที่เสี่ยงโดยชุมชน โดยชุมชนออกแบบเองและดำเนินการเอง และได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีบทบาทในการจัดการน้ำทั้งองค์ความรู้และเครื่องมือ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็น

2.5 จัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดการภัยพิบัติโดยชุมชน หมายความว่างบประมาณสำหรับดำเนินงาน การวางแผน และงบประมาณสำหรับช่วยเหลือ เยียวยาผลกระทบที่เกิดขึ้นโดยชุมชนมีบทบาทในการจัดการและดำเนินงาน

2.6 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ควรมีการจัดสรรงบประมาณในการจัดการน้ำ/แผนภัยพิบัติ ทั้งองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาลตำบล หรือเทศบาลเมือง/ นคร หากมีการจัดทำแผนงานดังกล่าว ควรมีการจัดสรรงบประมาณและสามารถใช้งบประมาณในการดำเนินงานได้อย่างเต็มอำนาจหน้าที่

2.7 ควรมีแนวทางการจัดการน้ำที่หลากหลายวิธีมากกว่าเพียงการสร้างเขื่อนกักเก็บน้ำ

ภาพประกอบการจัดเวทีประชุม

คำถามในช่วง